Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Deventer
Breda?
Paffroet?

{ IIB 62 niet in Haebler. –
{ M

in IIB 70 van Breda.

= GW 1160 = Antw., Th. Martens

Typen 2, [3], 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

170
g 105. ~~70~~ 6.
gw. 1160
CA. 125

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Incipit Gloſa ſuper Secūda parte doctrinalis in hoc opuſcu
lū diligenter collecta que vt ſchol aribus neceſſaria. ſic etiam ĩ
formatorib⁹ ac inſtructorib⁹ eoꝝ erit vtiliſſima. Incipit ꝓlog⁹.

Grammatica ē ars recte ſcribēdi recteq; loquēdi. ¶ Grāmatica
eſt nobis neccāria. Egem⁹ enī arte recte ſcribēdi cū volumus ali
qd ſignificare abſentib⁹. loquēdi rcē arte op⁹ habem⁹ cū aliqd
pn̄tib⁹ ſigre volum⁹ ¶ Grāmatica eſt ars liberalis. qm̄ liberale
illd̄ d̄r: qd̄ ad liberꝫ hoieꝫ ptinꝫ. ſcia aūt grāmatice ad liberꝫ hoieꝫ
ptinet. decet em̄ liberū hoieꝫ ſcire recte ſcribere ⁊ loq. ḡ grāmati
ca ē ars liberal'. Grāmatica cū duplicato m ſcribit. q: το γραμμα. gre
cū nomē lr̄am ſignificās vn̄ grāmatica deducit cū gemiato m ſcribit. Sunt
aūt γραμματα apud grecos. α. β. γ. Δ. ε. ȝ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π.
ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. ¶ Grāmatica ęꝫ declinat ſcd̄m latinā declinationē ſic̄
muſa. η γραμματικη. ης apud grecos vbi nos grāmatice ees eo ꝙ η
grecū in e nr̄m ꝯuertit. ¶ Eodē mō dialectica rethorica arithmetica muſica
phiſica logica declināt ſm latinā declinationē Διαλεκτικη. ρητορικη
αριθμετικη μουσικη φυσικη ſm grecam vbi nos dialectice rheto
rice arithmetice muſice phiſice ea qua grāmatice dicim⁹ ſupiori rōne Mag
dalena itē hꝫ magdalene genitiuū μαγδαληνη ης vbi nos magdale
ne magdalenes, vtrūq; ergo bene d̄r: maria magdalena ⁊ maria magdalene.
¶ Grāmaticus d̄r: latine lr̄atus. ¶ Grāmatica lr̄atura. Illitteratus vel grecę
ιδιωτης latine idiota d̄r: q̄ neſcit litteras. ¶ Laicus nō ſt id qd̄ illr̄atus.
pt em̄ laicus eſſe lr̄atiſſim⁹ Melius ḡ d̄r: petrus ē idiota vel illr̄atus q̄ꝫ petr⁹
ē purus laicus. ¶ Clericus nō ſt id qd̄ litteratus. ſꝫ cleric⁹ d̄r: qui ptinet ad
ſortē dei ο κληρος em̄ ſors d̄r. ¶ Hoies em̄ diuiſi ſunt in duas ptes quarū
vna eſt ſors dei ad quā ptinēt clerici. altera ſors mūdi ad quā laici ptinent.
Melius ḡ d̄r: petrus ē mediocrit lr̄atus q̄ꝫ petrus ē ꝯpotēs cleric⁹. ¶ Nomie
litterarū ſilr gramatica ſnificat. Vn̄ ludus lr̄arū d̄r: ſchola in q̄ diſcit grāma
tica. ⁊ ludi mgr̄ d̄r: q̄ docet pueros grāmaticā Valeri⁹ Dyoniſi⁹ ex tyranno
ludi mgr̄ factus eſt. Recte ſcribit ⁊ loquit. qui neq; barbariſmū neq; ſoleciſ
mū facit. Duo enim ſunt vicia ſermonis. vt Tullius d̄t in rhetoricis q̄ faciūt
quo minus latinus ſit ſermo. Hec vitia ſi vitam⁹ recte ſcribim⁹ ⁊ loquimur.
Barbariſmus eſt vitioſa corruptio vocabuli. Dicit vitioſa. q: p methaplaſ
mū apud poetas fit corruptio nō vitioſa. vt cū d̄r: gnat⁹ ꝓ natus. p protheſin.
temno ꝓ cōtemno p aphereſin. amaſti ꝓ amauiſti per ſyncopaꝫ. induperator
ꝓ imperator per epentheſim. amarier ꝓ amari per peragogen. face ꝓ fac per
apocopen. alius tibicen media ſyllaba ꝓducta ꝓ alius tibycen p ſynereſim.
pictai aulai ꝓ pictę aulę per diereſim. Dederitis penultima ſyllaba ꝓducta ꝓ
dederitis per diaſtolen. eodē penultima correpta ꝓ eodē per ſyſtolen. olli pro
illi per anthiteſim euandre ꝓ euander per metatheſim. Barbariſmū facim⁹
ſcribēdo ⁊ loquendo. poſſumus em̄ vicioſe ſcribere ⁊ loq. Multi̇ modis fiunt
barbariſmi. Qui vicioſe litteraꝫ ꝓ littera ſcribit barbariſmū facit vt q̄ t ꝓ c
ponit aut c ꝓ t. Felicior audacior. fortior lętior cū t ſcribēda ſunt. Qui nomē
φυσις: quod ſic latine ſcribit phyſis. ⁊ ab eo venientia cū f nō recte ſcribit

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

debet em̄ ſcribi p ph Chriſtophor⁹ cū ph ſcribi dēt nō cū f. quomō carpopho
rus ſic grece Χρίστοφορος. καρπόφορος. ¶ Qui noīa cū latīo ī ſcri
bit quę cū greco ſcribenda ſunt aut ea cum greco ſcribit que cū latino ſcribēt
nō recte ſcribit. Imitor imago cū latino i ſcribi debēt. Cōpoſita ex greca ꝓpo
ſitiōe σύν. ſyn cū greco y ſcribēda ſunt. Ea em̄ cōmodato accepim⁹ a grecis
quocirca ita ſcribenda ſunt quo mō greci ea ſcribūt. Syllogiſm⁹ ſylepſis cuꝫ
gemiato l ⁊ y greco ſcribi debēt q: apud grecos h̄ mō συλλογισμος
σύλληψις. Dialectica cū i latino ⁊ ct ſcribi dēt deriuaꝛ. n. a v̄bo greco
διαλέγομαι quod diſputare ſignificat qui id nomen alter ſcribit non
recte ſcribit. Qui detrahit dcōi litterā aut aſpiratōnē debitā non recte ſcribit
Hypotheſis hypotetica hypocrita hydropicus cum greco y aſpirato ſcribi
debent quia ſic apud grecos ὑπόθεσις ὑποθετική. ὑποκριτής.
ὑδρωπικός. Nunqꝫ enim dictio a greco y incipere debet non aſpirato.
Hieronymus hieroſolima Hierarchia cum latino i aſpirato ſcribi debent
ſic apud grecos ἱερώνυμος. ἱεροσόλυμα ἱεραρχία. Hieros
enim ἱερὸς ſic. vnde deriuatur cum i aſpirato ſcribiꝛ tm̄ quātū ſacer ſns.
De q̄ttuor ꝯſonātes. c. p. r. t. qn̄ aſpiranꝛ. qn̄qꝫ carēt aſpiratiōe. cū debetur eis
aſpiratio cauēdū ē ne detrahaꝛ. Chriſtus chriſtian⁹ chirurgus chronog̃phia
chronica cū ch ſcribi debēt q: ſic greci ea ſcribere conſueuerunt χριστος
χριστιανος. χειρουργος χρονογραφια χρονικα ¶ Philo-
ſophus philippus cum ph quia ſic grece φιλοσοφος. φιλιππος.
Rhetor rhetorica cū rh q: ſic ῥήτωρ. ῥητορική greci ſcribunt. Theolog⁹
theophilus cū th q: ſic grece θεολογος. θεοφιλος. ¶ Qui adiicit di-
ctioni lr̄am aut aſpirationē nō debitā nō recte ſcribit. Comedo. tolero. legiti
mus ſi m l t duplicatū male ſcribunꝛ. Abundo ꝯponiꝛ a ꝓpōne ab ⁊ vndo. g̃
ſine aſpiratiōe ſcribi dēt. Abominor nō poſtulat aſpirationeꝫ. neqꝫ perennis
nomē. ꝯponiꝛ em̄ ex ꝓpōne per ⁊ ann⁹ perennis em̄ fluui⁹ dr̄ q̄ toto āno fluit.
Qui p inꝛ m ⁊ n inꝛponūt nō recte ſcribūt. male g̃ ſcribunꝛ ſcamnū damnuꝫ
ſomnus cū p. Qui litterā inꝛ duas vocales poſitā ⁊ poſteriori vocali debitaꝫ
priori adiicit nō recte ſcribit. Quocirca cū volum⁹ hāc dictionē noſter diuidē
debem⁹ no ſcribere in fine v̄ſus ꝓcedētis ⁊ ſter in pricipio ſequētis. Cū volu-
m⁹ nomē doctor diuidere. termiabim⁹ v̄ſum ꝓcedentē ſyllaba do. ⁊ ſequēteꝫ
incipiem⁹ a ſyllaba ctor. ¶ Qn̄ vicioſe h̄ ē ſine metaplaſmo ſyllaba breuis ꝓ
duciꝛ aut ꝓducta corripiꝛ barbariſm⁹ fit ꝓnūciādo. Alexander Barbarus ē
vocis corruptio facta latine. hoc viciū facim⁹ dicendo dn̄a dn̄s. ¶ Qui noīa
cū diphthōgo ę vel ę ſcripta ita ꝓfert vt ſcripta ſunt barbariſmū facit. qd̄ ne
fiat ſcribūꝛ a pleriſqꝫ noīa quib⁹ diphthōgus debeꝛ abſqꝫ diphthōgo. fatēdū
tn̄ ē ea noīa integriora eē quę cū diphthongo deb ita q̄ꝫ quę ſine ea ſcribuntur
σολοικισμος. ¶ Solęciſm⁹ cū ę diphthōgo ſcribiꝛ. ⁊ ē nomē quattuor
ſyllabaꝝ. Si em̄ eēt nomē pentaſyllabū. vicioſus eēt h verſus iuuenal. Uerba
ſolęciſmum liceat feciſſe marito. ¶ Solęciſmus eſt vicioſa conſtructio dicti-
onum Et fit ſolęciſmus cum pars orationis vicioſe pro parte ponitur. Diciꝛ
vicioſe quoniam per tropuꝫ pars pro parte poniꝛ ſed non vicioſe. Ut apud
Uirgilium ardebat pro amabat ponitur cum inquit. formoſum paſtor cory-
don ardebat alexim. ¶ Cum infinitiuus modus pro preterito imperfecto
indicatiui poſitus habet nominatiuum ſuppoſitum non fit ſolęciſmus. quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

hoc ſine vicio ſit cū id orōnis gen⁹ ab autorib⁹ tritū ſit ſed antitheſis vt apō
Saluſtiū.pauci ex amicis auxilio eē.Cū abltūs caſus nominis q̄rte declina-
tiōis pro datiuo poniť ſolęciſmus non fit.ſed antiptoſis vt apud Uirgilium
parce metu pro metui. Cum particula vt pro particula ꝙ poniť aut ꝙ ꝓ vt
ſolęciſmus fit.q: huiuſmōi poſitio vicioſa eſt.nō recte ergo d: ioānes rogauit
me ꝙ legerem.q: poniť ꝙ ꝓ vt niſi velimus tm̄ ƀcare quātū ioānes rogauit
me ꝓpterea quia legebam.Nec recte d: ioānes tā doctus ē ꝙ mirū eſt dicen-
dum enim ioānes tam doctus eſt vt mirū ſit eū tam doctū eē.Cuꝫ particula
ꝙ ꝓ ne poniť ſolęciſm⁹ cōmittiť.igiť melius d: timeo ne magiſter veniat q̄ꝫ
timeo ꝙ mgr̄ veniat.¶ Grāmatica aliť definiť trita definitione.¶ Grāma-
tica eſt ſciētiā docēs recte ſcribere.recte ſcripta recte intelligere.recte ītellecta
recte cōponere.recte compoſita debito mō ꝓnunciare. Quę definitio q̄ttuor
partes grāmaticę cōplectiť quarū vna d: orthographia quę docet recte ſcri-
bere.Orthos ſic gręce ὀρθοσ:rect⁹ d: graphia ſcripťa.Jn̄.ορθογραφια
latine orthographia recta ſcriptura ⁊ orthographus qui recte ſcribit.Altera
ps grāmatice d: ethymologia ετυμοσ grece ſic.Etymos latine ver⁹ diciť
logia eloquiū.inde ετυμολογια.latine etymologia cōponiť ⁊ interp̄-
tatur veriloquiū.Etymologia docet vnde dcōnes originē trahāt ⁊ q̄d ſigni-
ficent.Ex etymologia ſcim⁹ ꝙ areopagus interp̄tať vicus martis.ares enim
habēs areos genitiuū mars diciť ⁊ pagus vicus.Fuit auteꝫ ἀρεοπαγοσ
areopagus athenis locus iudicij in vico martis.Jnde ἀρεόπαγιτησ la
tine areopagitę iudices qui in areopago iudicabāt. Jn ebrardo ⁊ catholico
ares v̄tutē ſignificare diciť.ſed ſi volum⁹ grecis credere v̄tus arete diciť non
ares.Ex etymologia ſcim⁹ ꝙ ἀνηρ.ſic latine aner vir d: cuius genitiuus eſt
andros ſignificās id quod viri.ꝙ γυνή.ſic gyne mulier d:.Jn̄ androgyn⁹
qui vir ⁊ mulier eſt q̄lis fuit filius veneris ⁊ mercurij nomine hermophro-
ditus.¶ ερμησ.hermes em̄ mercuri⁹ d: ⁊ ἀφροδιτη latine aphrodite
venus χειρ.Chir man⁹ d:.cui⁹ gtūs eſt χειροσ.chiros χειροθηκη Jn̄
chirotheca latine παισ. Pes puer dicitur cuius genitiuus eſt pedos grece
παιδοσ. qui ƀt id quod pueri genitiu⁹ παιδαγόγοσ.latine pe-
dagogus ductor pueri.Ebrardus credidit pędos eē ntīn̄ cuꝫ inq̄t.Atqꝫ pedos
puer ē hinc pedagog⁹ erit.κεφαλή.Cephale latine cāput d: ἀκεφαλοσ
Jnde acephalus ſine capite.⁊ cephalic⁹ ad caput ꝑtinēs. Cephas autē nō ƀt
caput vt ebrard⁹ credidit.ſꝫ nomē hebraicū ē ƀns id qđ petra.¶ Tercia ps
grāmatice ſyntactica d:.σύνταξισ.¶ Syntaxis enim coordinatio vel
ꝯſtructio d:.συντακτική.Jnde ſyntactica conſtructoria.Pōt ⁊ ea pars
ſyntetica dici.ƀ eſt cōpoſitoria.q: docet cōponere orationem ex dictionibus.
¶ Quarta ps grāmatice προσωδία. vel proſodia d: que doces q̄s accē
tus dictionibus debeať.pſodia em̄ accētus interp̄tať Alexander in ſecunda
parte doctrinalis ſyntacticam docet.q: docet cōponere dictiōes vt ex eis fiat
oratio congrua ⁊ latina.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

in h̄ octa .i.exigit ſcꝫ.pmiſſus .ſ.doctrinalis
uo caplo vel vult in phemio alexandri
Hic iubet ordo libri
.i.dcōm vel .i.exactōem .i.mauifeſtari
ꝯſtructionē vl' coartatōeꝫ ſiue oſtendi
vocum regimen reſerari.

¶ Ordo huius libri iubet vt regimē vocū reſerek id eſt manifeſtek.i h̄ octauo hui⁹libri capite. ¶ Regimē vocū ē cōſtructio vocū cū caſu vel caſib⁹.vel cū aliq̄ caſu poſito Cōſtructio cōis nomē ē q̄ꝫ regimē.q: vbicūqꝫ regimē ē ibi neceſſe ē ꝯſtructio ne eſſe.ſed pōt alicubi cōſtructio eē vbi nō ſit regimē. Dictionē regere ē dcōnē cū caſu vel caſibus debitis cōſtrui.vel cū aliquo qd caſus officio fungitur vt amo litteras.doceo te grāmaticā.docere pueros grāmaticā bonū eſt. Quedā dcōnes regūt diuerſos caſus in eodē ſenſu vt diues agri ⁊ agro.plenus vini ⁊ vino miſerere noſtri ⁊ nobis. ¶ Quedaꝫ in diuerſis ſenſibus vt timeo te timeo tibi.timeo te cū timeo ne quid mali facias mihi.timeo tibi cuꝫ timeo ne quid tibi mali fiat.timeo te cū es inimicus meus.timeo tibi cum amicus es. Conuenio te id eſt alloquor te.cōuenio tibi id eſt ſum tibi cōueniēs. Joannes contingit te eſt tangit te.legere contingit tibi eſt accidit tibi. ¶ Quedam dictiones in diuerſis ſenſibus vnū caſum regūt ⁊ tales orationes ambiguas faciūt.vt liber emik a petro. Cū eni ita d: neſcik an petrus emat an vendat librū. Omne vbū paſſiuū cui⁹actiuū regit abltūm interuētu p:epōnis a vl' ab pōt ambiguā orationē facē vt liber emik accipik auferk a petro grammatica diſcik a ioāne. Nihil regik niſi caſus id eſt ps caſualis aut qd officio caſus fūgitur.h̄ eſt quod ꝓ caſu ponik. Pro caſu ponik qñqꝫ infinitiu⁹ vt ſtudē bonū eſt.qñqꝫ oratio ex infinitiuo ⁊ ſuppoſito eius cōſtans que dictū d:.vt deū eſſe eſt neceſſe. Qñqꝫ oratio ex infinitiuo ⁊ appoſito eius cōſtans quę attributuꝫ d:. Apponik qñqꝫ infinitiuus infinitiuo.vt velle peccare ē peccare. qñqꝫ obliquus vt ſeruire deo ē regnare. Omnia ꝑtereūt ꝑter amare deuꝫ. vbi hęc oro amare deū ꝓ accō ponik. Aduerbiū ſępe ꝓ caſu ponik vt ſatis viriū habeo.ſatis viriū ē mihi. Clarū mane feneſtras intrat. Aduerbiū pōt ꝓ caſu apponi p:epōni vt a mane vſqꝫ ad veſperū ioānes ſtudet. Oratio incipiēs a particula ꝙ ꝓ caſu ponik.vt ꝙ ioānes ſtudet nemini magis cōducit q̄ꝫ ipſi. Oratio incipiēs a particula vt ꝓ caſu ponik vt volo vt legas ibi eni hec oratio vt legas ꝓ accuſatiuo ponik. Omni orationi ꝓ caſu poſite pōt addi ꝓnomē demonſtratiuū vt cū d:.id volo vt legas ꝓnomē id ē demōſtratiuū huius orationis vt legas. Cū d: id volo te legere ꝓnomē id demōſtratiuū ē hui⁹ dicti te legere Cū d: id ioāni cōducit ꝙ ſtudet ꝓnomē id demōſtratiuū ē hui⁹ orōnis ꝙ ioannes ſtudet. Oracio incipiens a particula ne ꝓ caſu ponik.vt timeo ne mgr veniat.vbi ne mgr veniat ꝓ accō ponik. Et pōt hmōi orationi addi demonſtratiuū.vt h̄ timeo ne mgr veniat. ¶ Dictū qñqꝫ mutak in orationē incipientē a ꝙ.vt ſcio petrū legere mutak in hāc orationē ſcio ꝙ petrus legit.qñqꝫ i orationē incipientē ab vt.vt volo te legere.volo vt tu legas . qñqꝫ in orōnem incipientē a ne.vt timeo petrū rediyſſe.timeo ne petrus redierit.qñqꝫ i orōnē a quin incipientē.vt nō dubito petrū rediturū eſſe.nō dubito quin petrus rediturus ſit ¶ Oratio incipiens a dcōne q̄ſitiua pōt ꝓ caſu poni ⁊ ꝑt ei demō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſtratiuū addi.vt neſcio an petrus rediturus ſit.id neſcio an petrꝰ rediturus ſit.neſcio hiccine legerit an nō id neſcio hiccine legerit an nō Neſcio q̄ iturus ſit ioānes.id neſcio quo ioānes iturꝰ ſit. ¶ Oratio que officio caſus fungit qn̄q3 fungit officio noīatiui.vt legē libros bonū ē qn̄q3 officio accuſatiui. vt credo legere libros bonū eē.qn̄q3 officio ablatiui.vt habeo opus legere libros ſum cōtētus videre petrū.qn̄q3 officio datiui.vt ioānes vni rei ſtudet ſe doctum fieri.qn̄q3 officio genitiui.vt ioānes ſpem h3 ſe doctū fore ꝓ gtō ponit. q2 nomē ſpei gtm̄ exigit. ¶ Omnes ptes orōnis regere pn̄t pter cōiūctionem que neq3 regit neq3 regitur niſi pro nomine ponatur . quomō virgilius eam liceter ponit cū ait. Que regio anchiſen.qs h3 locꝰ illiꝰ ḡ Venimꝰ. vbi ḡ poetica licētia ꝓ cauſa ponit. In his trib3 vſiculis. Qui caruere niſi nō ſunt mlti mihi viſi Abſq3 h3 eſto bonus ſine vir domio famuleris.cōiunctiōes ꝓ caſibꝰ ponūt ꝛ regunt. Cōiūctio iō nō regit q2 nullū caſum exigit . ſ3 ꝯiūgit caſus q̄ a ceteris ptibꝰ regunt. Cōiūctio nā ſua neq3 ſiles caſus exigit. Vn̄ patet hanc orōnē petrꝰ ꝛ pauli tā latinā eē quā hāc petrꝰ ꝛ paulus. Nōt em̄ ſeruꝰ pauli noie petrꝰ latine dicē.ego ſu3 petrꝰ ꝛ pauli ſic latie dr.petrꝰ ꝛ paulus currūt.

.i.exigit ꝯꝰ itrāſitiua ntū3 ſuppoſitū reddē illi pti orōis

Vult intranſitio rectum ſupponere verbo

.i.vbo pſonali pro ſed ſp.dcm̄ ſp.o ſcolar3 .i.declarari finiti modi

De perſonali tamen hoc intellige dici

¶ Cōſtructio intrāſitia vult ſuppōnē ntm̄ caſu3 vbo pſonali. Ntūs caſus dr ſupponi vbo pſonali nō ſuppōnē q̄ mō fundamētū ſupponit parieti nō ſupponit . Sed qn̄ dicimꝰ ntm̄ ſuppōnē vbo improꝑe loqmur vtetes vbo actiuo ꝓ paſſiuo quo mō eccleſia canit. Qui paſcis int lilia.i. ē paſceris. Quedā vba exigūt ntm̄ expreſſu3.vt amat legit.quedā ꝯtēta ſunt ntō ſbintellecto cuiꝰmōi ſunt vba pme ꝛ ſcōe pſonaꝝ que ꝓferri pn̄t ſine ſuppoſito. Quedā nullū caſu3 ſibi ſupponi volūt eo q ſine ſuppoſito pfectū ſenſu3 faciāt. vt vba ipſonalia paſſiue vocis ꝛ vba excepte actiōis.cuiuſmōi ſunt ningit pluit tonat luceſcit diluceſcit adueſperaſcit. Pluit vbū qn̄q3 ſine ōni caſu ꝓfert.ſil'r adueſpaſcit ꝛ diluceſcit.vt tēpus ē vt nos recipiamꝰ in vrbē iā em̄ adueſperaſcit Tempus ē ſurgēdi diluceſcit em̄. Verba aiūt dicūt ſerūt phibēt loquūt ntō ſbintellecto ꝯtenta ſunt.vt dicūt ioannē reuerſu3 eſſe. Teq3 ſerūt ire penituiſſe tue. Terentius Ut quimus aiūt qn̄ vt volꝰ nō licet. ¶ Si vbu3 impſonale dr cui non ſupponit caſus. vbū eſt impſonale eſt in hac orōne patris eſt ſuccurrē nato. Si autem verbum impſonale eſt cui neq3 caſus ſupponitur neq3 aliquid fungens officio caſus verbum eſt non eſt impſonale.quia hec oratio ſuccurrere nato que fungit officio noīatiui ei ſupponitur. Unde patet q vbū impſonale habet duas rationes.generalem q̄ eſt verbum cui non ſupponitur caſus. ſpecialem que eſt verbum cui nihil ſupponitur. ¶ Verbum perſonale duas rationes habet vnā generalem alterā ſpecialē. Generalꝭ ē ratio eius eſt vbu3 cui ſupponit caſus aut aliquid fungens officio caſus. Specialis ratio eius ē vbū cui ſupponit caſus. Nū vbū pſonale gn̄ali rōne ſit ōne vbū cui aut ſupponit caſus aut aliqd pro caſu tunc eſt captū ꝓ ptinet cōſtructū cū genitiuo ꝛ infinitiuū in hac oratione.intereſt patris ſuccurrere nato vbu3 pſonale eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

quia licet non hȝ caſum ſuppoſitū hȝ tñ aliquid pro caſu. Cum aūt v̄bū per⸗
ſonale ſpeciali rōne tm̄ ea v̄ba ſt que caſum aliquē ſuppoſitū habent. tūc ver
bū eſt in hac orōne nō eſt perſonale ſed imperſonale. Refert ⁊ intereſt cū con
ſtruūtur cū gtō aut abltō ⁊ cū infinitiuo v̄ba perſonalia ſunt ſi v̄bū perſona
le generaliter accipiatur ſi ſpecialiter imperſonalia ſunt. Cū em̄ dr̄ intereſt me
a legere. infinitiuus legere ſupponit v̄bo intereſt abltūs mea apponit. Conti⸗
git accidit euenit ⁊ cetera verba q̄ cū dtō ⁊ infinitiuo ꝯſtruūtur pſonalia ver
ba ſunt ſi v̄bū pſonale gn̄aliter dicat imperſonalia ſi ſpecialiter. Cū em̄ dicit
placet mihi legere. infinitiuus legere ſupponit v̄bo placet ⁊ dtūs mihi appo⸗
nit. ℭ Juuat delectat opȝ v̄ba pſonalia ſunt ſi v̄bū pſonale generalē ratio⸗
nem habeat Cū em̄ dr̄ iuuat me legere. legere ſupponit v̄bo iuuat ⁊ me eideȝ
apponitur. Eodem mō ſciendū eſt de his verbis nocet prodeſt expedit cōdu⸗
cit latet fugit preterit. in his orōnibus nocebit tibi nihil didiciſſe proderit ti⸗
bi didiciſſe aliqd. expedit tibi ſtudioſum eſſe. latet me te id feciſſe. Verba hec
debet ſolet poteſt incipit cepit deſinit que ex adiūctis imperſonalia fiunt dicū
tur imperſonalia ſi ſpecialiter accipit v̄bū impſonale ſed perſonalia dicūtur
ſi gn̄aliter v̄bū pſonale accipiatur Cū em̄ dr̄. incipit mea intereſſe legere. v̄bū
legē ſupponit v̄bo incipit. ℭ Pro ntō infinitū v̄bū pōt v̄bo ſupponi. vt ſtu
dere eſt bonū. Cui ſi volum⁹ addere adiectiuū id erit gn̄ neutri. pſius. Velle
ſuū cuiqȝ eſt nec voto viuitur vno. Littera ſyllaba dictio vel orō materialiter
capta. vt a eſt lr̄a. ba eſt ſyllaba. amo eſt v̄bū. homo currit eſt orō. Tota oratō
dn̄ica pōt mālr̄ accipi ⁊ ſupponi v̄bo. Pōt em̄ dici pater noſter q̄ es in ce⸗
lis ⁊c̄. eſt orō dn̄ica. Attributū vt ſeruire deo bonū eſt. Dictū vt pueros ſtude
re bonū eſt. Appellatū vt ꝙ ſoror mea reliquit me ſolā miniſtrare nō eſt tibi
cure. Appellatū eſt orō incipiens a ꝯiūctione vel vt vel ne vel quo vel aliqua
ſili Cauēdū eſt autē ne in appellato vicioſe ꝯiūctio pro ꝯiūctione ponat. Qui
dā ponūt q̄ten⁹ ꝑ vt. Dicūt em̄ rogo te q̄tenus legas ſed an ſatis latine cōſu⸗
lant ſcripta autorū. Oratio incipiēs a ꝙ ſupponit v̄bo eſt regenti duos dtōs
poſt ſe. vt ꝙ ioannes ſtudet erit ei magno honori. Verbis facit efficit. vt ꝙ io
annes ſtudet facit vt euadat doctus ꝙ ioannes non habet pecuniā efficit vt
nihil emat. Cū v̄bo facit ſupponitur orō incipiens a ꝙ: apponēda eſt ei orati
o incipiens ab vt a quo vel ne. vt ꝙ ioannes frequētat ludū litteraꝝ facit quo
minus vapulet. a ludi mgr̄o. ꝙ petrus raro frequētat ſcholas facit quo min⁹
doctus euadat. qr̄ ſcio ioannē nihil diſciturū eſſe facit vt timeā ne reuertatur
Verbo impedit ⁊ orōi eſt impedimēto ſupponit orō incipiēs a ꝙ ⁊ apponit
orō a quo min⁹ quod vt nō vel ne ſigt̄ incipiens vt ioannes impediuit me. āt
impedimēto mihi fuit q̄ minus frequētarem ſcolas. Verbo fit ſupponit orō
incipiēs ab vt que apponitur verbo facit. qr̄ fit eſt verbum paſſiuū huius ver
bi facit. vt fit vt ioannes euadat doctus eo ꝙ frequentat ludū litterarū. factū
eſt vt ioannes euaderet doctus. eo ꝙ frequentat ludum litterarū. Huic orōni
fuit in cauſa ſupponitur ꝙ. ⁊ apponitur vt vel ne vel quo. vt ꝙ ioannes non
frequentabat ſcholas fuit in cauſa quo minus euaderet doctus. ℭ Aduerbi
um pro ntō ſupponitur verbo. vt mane eſt. ſatis panis mihi eſt. vbi et quādo
aduerbia a multis pro noīatiuis ponuntur. dicunt em̄ qn̄ relinqui in re tem⸗
porali ex adiacentia temporis vbi autem in corpore ex loci adiacentia. ſȝ qui
negant aliquā formaȝ accidentalem ex adiacentia temporis vel loci relinqui

in rebus non habent neceſſe his aduerbijs pro noibus vti. Nomina collectiua
ſingularis numeri id preuilegiū habent. vt poſſunt ſuppoui verbis plis nume
ri In euangelio Plurima autem turba ſtrauerūt. Itaqꝫ hec orō turba ſtra⸗
uerunt ⁊ ſimiles non per legem ſed ꝑ preuilegiū cōgrue ſunt. ¶ Hoc nomen
pars cū collectiuū nomē eſt qđ fit cū multitudinem ſnificat pōt per ꝑuilegiū
ſupponi verbo numeri plis. Virg. Pars in fruſta ſecāt. ¶ Nomina que per
metonymiā collectiua fiūt poſſunt ſupponi verbis pluralis numeri. Vt i pſal
mo. Iubilate deo omnis terra. id eſt. oēs terrigene. ¶ Nomina diſtribu⸗
tiua qualia ſunt quiſqꝫ vter poſſunt ſupponi verbo pluralis numeri. Ouidiꝰ
quo ruitis veſtras quiſqꝫ redite domus. Artis ⁊ ingenue cultor vterqꝫ ſum9.
Nō eſt necē noia collectiua ⁊ diſtributiua ſemꝑ vti ſuis preuilegijs. bene enī
dicitur turba ſtrauit ꝑs ſecat vterqꝫ fecit. ſed de his poſtea dicetur. Partim
hominū interfecti ſunt latine đr qr partim poſitū ꝓ hoc noīe collectiuo pars
poteſt ſupponi verbo pluralis numeri. Mille militū occiſum eſt latine đr. qr
mille cū nomē ſubſtantiuū eſt ſingularis nūeri eſt ⁊ neutri generis. ğ pōt ſup
poni verbo plis nūeri. Plus poſitū ꝓ plures poteſt ſupponi verbo plis nūe⸗
ri. vt plus quā decem hoies perierūt. i. plures quam decem. Poſſunt plꝰ ⁊ am
plius conſtrui cum dictionibus numeralibus abſqꝫ aduerbio qꝫ. vt plus mil
lies hoc audiui. plus decem hoies occiſi ſunt. Plinius. li. xiiij. c. xiiij. L. Lucul
lus puer apud patrem nunqꝫ lautū cōuiuiū vidit in quo plus ſemel grecū vi
nū daretur. ¶ Relatiuū qui facit ſepe ſubintelligi ſuppoſitū verbi. vt q̄ cur⸗
rit mouetur. ſubauditur is. Item latine đr quas litteras mihi miſiſti ğte mi⸗
hi fuerūt ſubaudiendū eſt ee. Nō tn̄ latine a nobis đr litteras quas mihi mi⸗
ſiſti grate mihi fuerūt qr ponitur ibi caſus pro caſu. Si dicimus nos. quas lit
teras mihi miſiſti ğte mihi fuerūt. eclipſim facimus ſcꝫ litteras mihi miſiſti
grate mihi fuerūt. ſi autē dicimus litteras quas mihi miſiſti ⁊c̄. antiptoſim
prohibitā facimus. Eccleſiaſticis tn̄ ſcriptoribus ⁊ poetis permiſſum eſt hu⸗
iuſmodi antiptoſi vti.

ml'totiēs. i. v̄bū vtm̄ ipſi petit poſtponē . i. ntm̄
Sepe vocans verbū ſibi vult apponere rectum
. i. v̄bū ſubſtātim̄ . i. natuiā tenet . ſ. ſuboꝝ ⁊ vtoꝝ
Et ſubſtantiuū vel quod vim ſeruat eorum

¶ Verbū ſubſtantiuū. verbum vocatinum. ⁊ verba vim eorum habētia vo
lunt apponere ſibi nominatiuum. Nominatiuus proprie dicitur apponi ver
bo non apponere. Igitur cuꝫ nominatiuum apponētem dicimus improprie
loquimur ponentes actiuū pro paſſiuo. Subſtantia cum eſt nomen generale
ſt omne id quod grece ουσια. quod nomē eſſentia interpretatur. Inde ver
bum ſubſtantiuum trahit nomen ſuum. Eſt autem verbum ſubſtantiuū cuiꝰ
ſignificatum pertinet ad ſubſtantiam cuiuſqꝫ rei. hoc eſt cuius ſignificatum
nulli rei accidit ⁊ tale verbum eſt ſum ſignificat enī ſuꝫ eſſe quod nulli rei ac
cidit. cum nulli rei preter eius corruptionem abeſſe poſſit. Poteſt etiam ſum
dici verbum ſubſtantiuum vt pertinet ad ſubſtantiam cuiuſqꝫ verbi cū om⸗
ne verbum intra ſe claudat verbum ſubſtantiuum ⁊ ſuum participium. pro⸗
pterea deſinentes verbum ſubſtantiuum dicimus verbum ſubſtantiuum eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

quod ſubſtat alijs verbis in declinando ⁊ reſoluendo. Uerbum ſubſtantiuū
in declinando ſubſtat verbis paſſiuis communibus deponentibus ⁊ neutro
paſſiuis que verba neqꝫ pꝛeterita perfecta haberent neqꝫ tempoꝛa ex eis foꝛ⸗
mata niſi haberemus verbū ſubſtantiuū. Uerba etiam actiua non haberent
futurum infinitiui modi neqꝫ neutra. niſi beberemus ꝟbū ſubſtantiuū ſum.
Nemo eñ diceret ioannem amaturū aut curſurū eſſe niſi haberemus verbū
ſubſtantiuū. Uerbum ſubſtantiuū ſubſtat in reſoluendo omnibus verbis q̄
bus non deſunt participia in que debeant reſolui. Si amoꝛ haberet partici⸗
pium paſſiue ſignificationis pꝛeſentis tp̄is poſſet reſolui in verbū ſubſtanti⸗
uum et participiū. ſꝫ qꝛ ꝑticipiū pn̄tis tp̄is ei deeſt. etiam deeſt ei talis reſolu
tio. Poteſt tñ verbū amoꝛ reſolui in ꝟbū ſubſtantiuū ⁊ in ſuū ꝟbū actm̄. vt
amoꝛ id eſt ſum quē aliq̄s amet. Fio eſt verbū ſubſtantiuū qꝛ ad ſubſtantiaꝫ
verboꝛū impersonaliū pertinet. Illa eñ omnia reſoluuntur in verbū fit ⁊ in
finitiuū. vt legitur. i. legere fit. curritur currere fit. Sum habet pꝛeteritū perfe
ctū commodato acceptū a ꝟbo ſuo. cuiꝰ verbi pn̄s tempus indicatiui modi
⁊ tp̄a ex ea formata non ſunt in vſū. Sum duo ꝑticipia habet vnum pꝛopꝛi
um quod eſt ens. alteꝛ cōmodato acceptū a verbo ſuo quod eſt futurꝰ. Utrū
qꝫ ꝑticipium verbi ſum poſt ſe ntm̄ regere poteſt. qꝛ ꝑticipiū euꝫ caſuꝫ poſt ſe
regit quē ꝟbū eius. Latine ḡ dꝛ: petrus ē ens bonus. paulus eſt futurus bonꝰ
hoc tñ intereſt inter ens ⁊ futurus ꝙ futurus eſt tritum participiū. ens auteꝫ
non eſt ab autoꝛibus tritū. Compoſita ex ꝟbo ſum hn̄t pꝛeterita cōmodata ⁊
participia in rus deſinentia. ſicut ſum eoꝛū pars vnde ꝯponunt vt deſum de
fui defuturus aſſum aſſui aſſuturus. ſed nō ſunt ꝟba ſubſtantiua hmōi ꝯpo
ſita. nec copulant ſil'es caſus. Aſſum deſum dtō coniungūtur vt ego adero ti⸗
bi. Cū dꝛ: petrus longe a dauentria abeſt. abeſt abltō iungitur Jo. ſuis adeſt.
Jo. ſuis deeſſe non ſolet. ¶ Mei tui ſui noſtri ⁊ veſtri maſculino genere dicū
tur amici. Mea tua ſua noſtra ⁊ veſtra bona dicuntur. Malo mea q̄ꝫ meos
amittere. hoc eſt malo bona amittere q̄ꝫ amicos. ¶ Uerbū ſubſtātiuū poſt ſe
regere poteſt oēm ntm̄ noialem pꝛonoialē ꝑticipialem adiectiuū ſubſtātiuū
vt ſum homo. ſum albus. Ego ſum ego. meus amicus alter ego eſt. Tullius.
Perſuaſi mihi te alterū me eſſe Tu es tu. Amicus tuus alter tu eſt. Amicus
hois alter ipſe eſt. Nullus ⁊ omnis apponi poſſunt verbis ſubſtantiuis. vt h̄
ſol omnis ſol eſt Chimera nulla eſt Similiter aliquis apponitur ꝟbo ſuꝫ. vt
phenix ſi aliquis eſt auis eſt Socrates ſi aliquis eſt hō eſt. ſi nullus eſt hō non
eſt. ¶ Ex fio cōponuntur defio ⁊ ſuffio que verba ſubſtantiua non ſunt. De⸗
fio dtm̄ poſt ſe regit ⁊ ſ̄t deeſſe. Uirgilius. Lac mihi nō eſtate nouū nō frigo⸗
re defit. Suffio accm̄ regit ⁊ ſ̄t ſuffumigare. Inde ſuffitus vs ui vapoꝛ vel fu
migatio dꝛ. Fio cōſtruitur cum ntō ſibi appoſito quē veriſil'e eſt regi a verbo
eſſe ſubaudito. hec eñ oꝛō actiua. Jo. facit petrū eē doctū mutatur in hāc paſ
ſiuā. petrus fit a ioanne doctus. quo mō hec petrꝰ dicit ioannem eē doctū mu
tatur in hanc ioannes dꝛ a petro eē doctus. ¶ Quidā dicūt ideo eſſe tria ſub
ſtātiua. qꝛ tres ſunt ſub̄e. materia. foꝛma ⁊ ꝯpoſitū. foꝛme tribuūt eſſe. mate⸗
rie fieri. cōpoſito extare. Id neqꝫ veteres obſeruauere. neqꝫ nos obſeruamus.
Dicimus eñ omne id eſſe quod eſt in rerū natura ſiue id ſit materia ſiue foꝛ
ma ſiue cōpoſitū. Cōpoſitū autē ꝓpꝛie nō dꝛ extare ſed conſtare. oē eñ ꝯpoſi⸗
tuꝫ ꝯſtat ex ſuis partibꝰ ¶ Eſſe q̄nqꝫ eſt verbū gn̄ale. q̄nqꝫ ſpeciale. Cū ē ge⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

nerale ꝟbū oē id eē ꝺ: qꝺ eſt in rerum natura.ſiue id ſit deus ſiue creatura.
hoc eſt ſiue ab aliquo eſſe acceperit ſiue a nullo. Cum autē eſt verbum ſpecia
le ſolū id eſſe ꝺ: quod a nullo accepit quod eſt.hoc modo eſſe accipiꝭ cū cani
tur Ego ſum qui ſum.hoc eſt qui a nullo accepi quod ſum. Similiter cū ꝺ: Qui
eſt miſit me.hͦ ē q̄ a nullo eſt miſit me. Cū a theologis qui eſt ꝺ: eſſe propriuꝫ
nomē dei.eſt ꝟbū ſpeciale eſt nō gn̄ale ¶ Extare qn̄qꝫ idē ē quod ſupereſſe ⁊
nūdū periſſe. Tulli⁹. Adhuc Catonis extat orō. Item quedā opa Tullij extāt
quedā nō extant. Qn̄qꝫ extare ē ex alijs ſtare.vt hō qui eſt procerior ſtatura
quā circūſtantes ſe extare ex eis ꝺ: ¶ Exiſtere pene idē ē quod extare.vt Iſe
la ſidit q: terra que heri tecta fuit aqua nunc exiſtit.hoc ē eminet ⁊ apparet.
Forē ⁊ fore apponunt ſibi ntm̄.vt ſpero me fore doctus.i.eſſe futurus doctus.
Fore em̄ ſt futurū eſſe Profore defore affore abfore etiā futurum tps cōſign̄t.
Horatius Que nocuere ſequor fugio que profore credo id ē ꝓfutura . Spero
deū mihi defore nūq̄ꝫ.i.defuturū. Credo ioannē cras affore id eſt affuturum
¶ Euado ⁊ efficior ntm̄ ſibi apponūt ſicut fio vt efficior doctus. Euado indi
es doctior. ¶ Uerbū ſubſtantiū nō ſolū apponit ſibi ntm̄ ſꝫ etiam aliquid ꝓ
ntō.vt legere eſt agere. Niſi em̄ verbū ſubſtātiuū ſibi apponeret aliquid pro
ntō dialetici nō poſſent hāc enūciationē ꝯuertere.ꝙ ioannes viſitat ſcholas
facit vt euadat doctus.cū in ꝯuerſione ex ſuppoſito fiat appoſitū. Cōuertitur
aūt ſic.ꝙ facit vt ioannes euadat doctus ē ꝙ is viſitat ſcholas. ¶ Uerbū vo
catiuū eſt ꝟbum ſn̄s vocationē vt vocor ſocrates. Uerbū vtūm omne nomē
rei ſibi apponere pōt ſiue id ſit nomen propriū ſiue cōe. Nō em̄ res minus vo
catur noīe cōi q̄ꝫ noīe proprio. Nā qui dicit dicor homo non minus latine lo
quitur nec minus verū dicit q̄ꝫ is qui dicit dicor ſortes. ¶ Uerbū vocatiuum
eadem ſibi apponat que ꝟbū ſubſtātiuū.qm̄ oīs res q̄cq̄d ē id etiā dici pōt.
Qui eſt hō.hō dici pōt Qui aīal ē.aīal dici pōt. ¶ Uerbo vocatio pn̄t appo-
ni relatīn.q̄ſitiuū demonſtratiuū.vt qs vocaris tu.vocor is qui tu vocaris.hͦ
eſt ſum tibi cognoīs.i.ſum eo noīe quo tu es. Cognoīs ne ꝺ: teutonice ghenā
ſꝫ binoīs ne ꝺ: q̄ duo noīa habet. ¶ Uerbo vtō bn̄ apponiꝭ infinitiuus pro
ntō vt auferre aliena vocatur furari Exhalare aīam vōtur mori . Pōt ei ēt
apponi adiectiuum.vt qui grammaticam ſcit grammaticus dicitur.qui iu-
ſticiam habet iuſtus vocatur. ¶ Uerba vocatiua ſunt hec quinqꝫ nūcupor
appellor.nominor.dicor.vocor. Quibus adduntur cognominor ⁊ denomior
vt ſymon cognominatur cephas.ab albedine homo denominatur albus.
¶ Inſcribor apponit ſibi nominatiuum operis.hoc eſt ſignificantem opus
aliquod autoris vt hic liber inſcribitur ſecunda pars doctrinalis alexandri.
Primus liber moyſi inſcribitur Geneſis . Secundus Exodus. Intitulatur
verbum ab vſu tritum nominatiuū ſibi apponit ſi apud autores reperiatur
Interpretatur cū paſſionem ſignificat apponit ſibi nominatiuum vt Ioan-
nes interpretatur gracia dei. Ieſus interpretatur ſaluator.hoc eſt nomen he-
braicum ieſus tantum ſignificat quantum nomen latinum ſaluator.
¶ He orationes idem ſignificant vocor ioannes. Ioannes eſt nomen me-
um. Eſt mihi nomen ioannes . habeo nomen ioannes. Ouidius in primo
methamorphoſeon. Lactea nomen habet Eſt mihi nomen ioannis . habeo
nomē ioānis Sū noīe ioānes. Sū noīe ioānis ē mihi ioāni nomē. In poſtre-
ma autiptoſis ē.dtūs ei ioāni q̄ cū ſuppoito ꝯueīre debēt ꝯueīt cū appoſito.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Uerba vocatiua actiue vocis apponunt ſibi duos accõs quoꝝ alter ſit rē
vocatā. alter ē nomē rei vt voco te ioannē. vocas me aſinū q̄ ipe aſinꝰ es. In
euangelio ſcribit. Uos vocatis me mgr̄ ⁊ dn̄e vbi ꝑ accõ nominis ꝑ antipto
ſim vocatiuus ponit eo ꝙ vtõ caſu hoīēs vocare ſolẽmus. Alij dicūt ꝙ mgr̄
⁊ dn̄e ſunt ablti caſus ⁊ mālit accipiunt. Eſt em̄ ſenſus. Uos vocatis me his
noibus mgr̄ ⁊ dn̄e. Item ōne ꝟbum vtūm regit poſt ſe abltūm nomie preter
ntūm vel accūm. vt vocabant eum nōie patris ſui zachariam. Bene querit
quo noie vocaris ⁊ bene rn̄det vocoꝛ noie patris mei ioānes. Quo nomine
vis vocare filiū? volo eū vocare ioannē nomine aui mei. Nomē ieſu ē nomē
filij dei ⁊ etiā ē ſuū ipius nomē. ōne em̄ nomē ſuū ipius nomē ē cū ōne nomē
ſeipm̄ ſignificet. Qð ſit angelus apud euāgeliſtā cuꝫ inquit. Et vocabis nomē
eius ieſum. Filius em̄ dei ieſus vocat. ⁊ nomē filij dei etiā ieſus vocat. Ex quo
patet omnē rem ſuo nomini eē cognomē. Sūt quidā quibus ꝑſuaſum ē euꝫ
caſum qui apponit ꝟbis vtis accipi mālit ⁊ poni ꝑ ablatiuo vt vocoꝛ ioā-
nes id eſt vocoꝛ h̄ noie qð ē ioānes. Alij ſubaudiūt ꝟbū ſubſtantiuū. vt voco
te hominē. ſubaudi eē h̄ eſt voco te eſſe hominē. ¶ Uoco qn̄qꝫ idem eſt quod
accerſo. vt voca ioannē cenatū. hoc eſt ad cenandū. qn̄qꝫ ē idē quod dico. Iīn
vocatus ꝑticipiū quod etiā ambiguū ē. ſit em̄ qn̄qꝫ id qð accerſitus. vt paulꝰ
vocatus apoſtolus hoc ē accerſitꝰ. qn̄qꝫ idē ē qð dictus. Uoco ioannē petruꝫ
ambigua oratio ē. Ambiguū em̄ eſt an vocem eū q̄ ioānes ē noie petri an eū
q̄ petrus ē noie ioannis. ¶ Uoco apponit ſibi duos infinitiuos. vt non recte
pueri vocāt epiſtolā ſcribere dictare. Dictare em̄ ē alicui ſcribenduꝫ aliquid
dicere nō ſcribere. ¶ Uerbū habēs vim ꝟbi ſubſtantiui regēs ntūm reſoluit
in ꝟbum ſubſtantiuum ⁊ in gerundium vel in participium vel in aduerbiū
cum ⁊ coniunctiuum verbū vt ioannes redijt domū potus hoc eſt i redeūdo
domum: aut rediens domum: aut cum rediret domum erat potus. Potus
vno modo idem eſt ꝙ ebꝛius. Alio modo idem eſt quod bibitus. vt quo plus
ſunt pote plus ſitiuntur aque. Pꝛimo verba inceſſiua habent vim verbi ſub-
ſtantiui. vt incedo vado curro redeo eo venio ⁊ ſimilia. vt petrus iuit cubi-
tum incenatus. id eſt non cenauit anteq̄ꝫ iret cubitum. Petrus venit domuꝫ
tribus comitatus. hoc eſt cum tribus comitibus Comitatus regit accuſatīm
vel ablatiuum. Comitatus ioannem qui ſequitur ioannē. Comitatus ioāne
quem ioannes ſequitur. Pater meus venit dauentriam tercius. i. ipſe erat
tercius cum veniret dauentriam. Credo non eſſe dicendum met tercius cum
met tantum pꝛonominibus addatur. Secundo verba paſſiua apponūt ſibi
nominatiuum quorum actiua ponunt ſibi duos accuſatiuos vt video te bo-
num. videris mihi bonus. Exiſtimo credo cenſeo iudico habeo puto efficio
reddo ſpero deſpero duco. vt exiſtimo ioannem rediturū. ioannes exiſtimat
rediturus. Creditur doctus tam ⁊ſi pꝛope nihil nouit. Habetur diues q̄ꝫuis
pꝛope nihil poſſideat: vel quāuis pꝛope nihil habeat in loculis. Creditur in-
ſons ⁊ innocuus quāuis ſit callidus inueteratoꝛ. ¶ Tercio verba duratiua
vt manet permanet ſubſiſtit perſiſtit perſtat iacet ſtat ſedet ⁊c. vt iacet reſu-
pinus. ſtat reſupinus. Reſupinare den hals achtervvert boeghen. vt aues
cum bibunt reſupinant collum. ¶ Uiuo naſcoꝛ moꝛioꝛ apponunt ſibi no-
minatiuum. vt Ioannes natus eſt diues moꝛietur pauper. Chꝛiſtus natus ē
pauper moꝛtuus pauper vixit paup. Ioannes ē natus cecus ſurdus amens.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Qui amens natus eſt peccare nõ poteſt vulgo ð᷑.Inuitus apponiꝭ ꝟbo.⁊ ꝑ-
inuitus ⁊ inuitiſſimꝰ.vt inuitus veni dauētriā.⁊ ſiliꝭ libēs.vt libēs hinc re-
ceſſi.⁊ ponūtur hec adiectiua pro aduerbijs.Jo.tacitꝰ ꝑterijt me.voluto ta-
citus quod heri audiui ¶ Primus vltimꝰ poſtremꝰ apponūꝭ ꝟbis vt hodie
ꝑmus intraui ſcolas.h̄ ē inter intrantes erā primus.poſtremꝰ exiui.h̄ ē exeū
tiū erā poſtremꝰ.Jo.poſtremus lectū petijt ⁊ ꝑmꝰ deſeruit. Hi ghinck lateſt
te bedde ende ſtont yrſt vp.Dē ꝟbū adiectiuū apponit ſibi ntm̄ ꝑticipij . vt
Jo.ſedet dormiēs.dormit ſedēs it cantās

ſcꝫ ꝟboꝝ eq̄les vult ſociare añ ⁊ pꝰ.ſ.tā ntōs q̄ꝫ obliq̄s

Vorū conſimiles debet coniūgere caſus

.i.vis vnitiua .i.rem .i.q̄ñ .i.ſpectent .i.ad vnā

Copula perſonam dum pertineant ad eandem

¶ Copula h̄ ē natura copulatiua ꝟboꝝ ſubſtātioꝝ vtōꝝ ⁊ vim eorū h̄ñtiuꝫ
ꝯiūgit ſil'es caſus dūmodo hi caſus ad eandē ꝑſonā ꝑtineāt.Copula ē vincu
lū canū ſꝫ per tropū ꝟbū ⁊ ꝯiūctio copule dicūꝭ.¶ Verba ⁊ ꝑticipia ſil'es ca
ſus copulātia nō ſolū ſil'es ntōs copulāt ſed ēt ſil'es obliq̄s.vt vellē me eſſe bo-
nū.vellē me dici bonū vellē me videri bonū.vellē me haberi doctū. ¶ Ver-
ba finiti modi tm̄ ſil'es ntōs copulāt.vt petrus eſt bonꝰ.Verba aūt īfiniti mo
di pñt ⁊ ſil'es ntōs ⁊ ſil'es obliq̄s copulare vt volo eē bonꝰ miſereor petri vo-
lentis eē boni.faueo petro volenti eē bono.video petrū volētē eſſe bonū.vtor
familiariꝭ petro volēte eē bono. ¶ Hec infinita vocari dici credi ⁊ cetere e-
aſdē cōſtructiones h̄ñt q̄s eē ⁊ fieri h̄ñt.¶ Participia ꝟborū ſubſtātiuoꝝ vo
catiuorū ⁊ vim eoꝝ h̄ñtiū ſil'es caſus copulare pñt.vt io.ens bonꝰ.ioānis en-
tis boni.ioāni enti bono.ioānes futurꝰ bonꝰ.hō futurꝰ cadauer audet ſuꝑbi
re.liber ē petri futuri docti.Vir vocatꝰ ioannes.virum vocatum ioānē. vir
iaceus reſupinꝰ.vir habitꝰ bonꝰ.Joannes ē mihi viſus ſb̄triſtis.¶ Partici-
pium apud Catullum ſi codex mendoſus non eſt copulat ſil'es vtōs in h̄ ꝟſu
Ruſe mihi fruſtra ac ne q̄cq̄ꝫ credite amice. Seruiꝰ in ꝟgiliū ð᷑. Dignate id
ē digne habite digne iudicate Que ordēs ſi latie ſunt licꝫ nobis dicē.petre cre
dite docte cura talis eē q̄lis eē crederis.¶ Regule ſequūtur.Eſſe apponit ſibi
ntm̄ cū copulat ſuppoſitū ꝟbi ꝑſonalis cū caſu ſibi appoſito.vt volo eſſe bo-
nꝰ.ſpero eē bonꝰ.credo eē bonꝰ.dico eē bonꝰ.Eſſe appoīt ſibi accm̄ cū ē ſuppo
ſitū ꝟbi ꝑſonalis.vt eē diuitē meliꝰ eſt q̄ꝫ eſſe pauperē.Eſſe probū ⁊ indoctuꝫ
ꝑſtat q̄ꝫ eē improbū ⁊ doctū.Eſſe diuitē ⁊ credi pauperē preſtat q̄ꝫ eſſe paupe
rē ⁊ credi diuitē.Cū eſſe apponiꝭ ꝟbo ꝑſonali ⁊ nō copulat ſuppoſitū ꝟbi ꝑ-
ſonalis cū caſu ſibi appoſito tūc nō exigit ſibi apponi ntm̄ caſuꝫ.Nō ei ð᷑ Jo
annes dedit mihi eē doctꝰ Neqꝫ ð᷑ dedit eis ꝑtātē filij dei fieri.Cū eē apponi
tur verbo ꝑſonali vel impſonali regēti poſt ſe gtm̄.tūc eſſe apponit ſibi gtūm
vel accm̄.vt filioꝝ eſt eē pioꝝ aut pios in parētes.Cū eē apponiꝭ ꝟbo ꝑſona-
li vel impſonaliſ regēti poſt ſe dtm̄ tunc eſſe apponit ſibi dtm̄ vel accm̄.vt non
licet filijs eſſe impijs aut impios in parentes.cū eſſe ſupponit ſibi accm̄ etiaꝫ
ſibi accm̄ apponit.vt vellē me eſſe doctū.Cū ð᷑ deus dedit petro eſſe hoieꝫ ſb̄
auditur accūs eū quē copulat eſſe cū accō hoiem.Cū ð᷑ petrus accepit a deo
eſſe hominē ſubauditur accūs ſe quem copulat eſſe cū accō hoiem.Poteſt eti
am dici petrꝰ a deo accepit eſſe homo.ita vt eſſe copulet ntm̄ petrꝰ cū ntō hō

Si ď: latine petrus accepit eē hoiēʒ.etiā videř recte dici petr⁹ vult eſſe doctū
ita vt eē copulet accm̄ doctū ꝓlatū cū accō ſbaudito. ¶ In Eſaia ſcribitur
Nunquid vobis parum eſt moleſtos eſſe hominibus vbi eſſe copulat accūm
moleſtos cum accō ſubaudito vos. ¶ Eſſe ſp ſil'es caſus copulat Proferunť
aūt quādoqʒ ambo caſus q̄s copulat.vt volo eē bonus.qn̄qʒ alter eorū ſbau-
ditur.vt huic placet eē probū ſbaudiř tm̄ ſe ¶ Cū ď: liber eſt petri.eſt copu-
lat ntm̄ ꝑlatū liber cū ntō ſbaudito ens. Quo circa ꝯuerti debet ea orō i hāc
Ens petri eſt liber. ¶ Cū ď: ioānes turpe ducit nihil ſcire.ſʒ nō ducit turpe ni
hil diſcere.v̄bū eē ſbauditū copulat infinitm̄ ꝓ accō poſitū cū adiectio turpe
ꝑſonalis ꝓpetas .i. ntm̄ .i gubernat .i.a pte an̄ ntm̄ cōſtructū
Ex vi perſone rectum regit inicialem
.i.ntm̄ ſp.vtūs p⁹ ꝯſtruiť illi⁹ ptis vis ynitia .i.regit
Rectum qui ſequitur verbi natura gubernat
¶ Ntūs q̄ ſupponiť v̄bo regiť ex vi pſone Ntūs qui apponiť v̄bo ex vi na-
ture regiť. ¶ Queſtio de vi regimis eſt queſtio de cā eius. Querē ex q̄ vi v̄bū
regat caſum eſt querē q̄ ſit cauſa vel quid efficiat vt v̄bū regat caſuʒ. Verbū
proprie non regit ntm̄ ſuppoſitū ex vi pſone.hoc ē eo ꝙ pſonā hʒ. Eo em̄ ꝙ a-
mo eſt ꝑme pſone.hoc eſt eo ꝙ ſit actū rei de ſe loquētis tm̄ exigit ſibi ſuppo-
ni caſum aliquē ſntē rem de ſe loquētem.hoc ē caſum ꝑme pſone nō ntm̄. Im
ꝓprie tn̄ v̄bū pſonale ď: regē ntm̄ ſuppoitū ex vi pſone ħ eſt ex vi v̄bi pſonaľ.
Que quidē vis cuiuſmodi ſit vtꝝ ſciatur an neſciať parū intereſt. quo modo
em̄ nō intereſt vtrū ſciať an neſciať qua vi teutonicū v̄bū caſum ſuppoſituʒ
ſibi regat. Nemo em̄ querere ſolet ex qua vi hoc teutonicū v̄bū byn regat hūc
ntūm ick in hac orōne ick byn. Ita nec intereſt vtrū ſciatur an neſciatur qua
vi latinū v̄bū regat ntm̄. ¶ Poſſumus dicere v̄bū ideo regē ntm̄.q: cogita-
tio ea animi cuius v̄bū pſonale nota eſt exigit cogitationē eā cuius ntūs no-
ta eſt. Ita vt dicamus regimē vocū ex regimine cogitationū ortū habē. Ve
poſſumus dicere v̄bū ideo regere ntm̄ q: olim ꝯuenit inter veteres grāmati-
cos vt v̄bū regeret ntm̄ ante ſe. Si em̄ ꝯueniſſet inter veteres vt v̄bo ſuppone
retur accūs v̄bū regeret accm̄. ¶ Ntūs q̄ apponiť v̄bo regitur vi nature co-
pulatiue. Natura em̄ copulatia exigit vt caſus q̄s ꝯiūgit v̄bū ſbſtātiuū ſil'es
ſint.ğ cū caſus ſuppoſitus v̄bo ſbſtātio ſit ntūs ncce eſt ꝛc̄.
faciēs appōeʒ .i.duo l'plura ſbſtātia .i.aſſociabis
Apponens duplices ſubſtantiuos ſibi iunges
.i.in tli accn̄te eq̄li .i.valet .i.tale accn̄s .i.mutari
In caſu ſimili poteritqʒ genus variari
.i.hos terminos .i.ptinere .i.licebit .i.vnam
Tunc illos ad rem ſpectare decebit eandem
.i.magis cōe .i.an̄cedere .i.teneť orōnibus
Et plus commune precedere debet in iſtis
magꝭ cōmune min⁹ ꝯē magꝭ ꝯē min⁹cōe orōnes
Sicut homo ſortes aīal capra cōſimileſqʒ.
¶ Volēs appōnē facere debet ꝯiūgere duo noia ſubſtātiua ſimiliū caſuū. po
tētia eē diſſimiliū generū ad eandē rē ſpectātia q̄rū magis cōmune debet pre
cedere minus cōe. Appoſitio eſt immediata aſſociatio duorū noim ſubſtan.

ſignificat q̄ȝ ſpecies.ſpecies pauciora q̄ȝ genus eius.vt q: animal plura ſigni⸗
ficat q̄ȝ hō.⁊ hō pauciora ſiḡt q̄ȝ animal.ideo aial genus eſt.hō aūt ſpēs.In⸗
de generalis ꝑtinēs ad genus.⁊ ſpecialis ꝑtinēs ad ſpēȝ.Unde nomē genera⸗
le ḋ: nomē qḋ genus eſt.hoc eſt qḋ in diuerſas ſpēs poteſt diuidi.vt Priſcia⸗
nus inquit.Nomē vero ſpeciale ḋ: nomē qḋ ſpēs eſt Genus totū dicit.ſpecies
autē pars eo ꝙ ee res quas ſpēs ſiḡt pars ſunt earū rerū quas ſiḡt genus. vt
vniuerſi hoīes qui ſiḡntur nomine hoīs ſunt ꝑs vniuerſoꝝ aialiuȝ que ſignifi⸗
cant noīe aial.Generaliter aduerbiū ideȝ eſt qḋ vniuerſaliter.vt cū dico om
ne aial hr̄e ſenſū tactus loquo: gn̄aliter de vniuerſis aialibus Generalit non
eſt idem qḋ coiter.Cum em̄ dico ſocrates ⁊ plato phi fuerūt loquo: coiter de
ſocrate ⁊ platone ſȝ non gn̄aliter.Cum aūt dico.oēs phi ſunt ſapiētie amato
res generaliter de oībus phis loquo:.hoc eſt de vniuerſitate phoꝝ Quidā vo
cant ntūm rectuȝ generalē.vtm̄ ſpecialē Sȝ id non videt rōne aliq̄ niti.Non
em̄ vtūs magis ad ſpēm ꝑtinet q̄ȝ ntūs.neqȝ oīs ntūs ad genus ꝑtinet cū ſint
multi nti indiuidui quibus nullū genus rerū ſignificat q̄p:opter non pn̄t iu
re generales vocari.⁋ Euocatio fit cū demōſtratiuū ⁊ demōſtratū diuerſaꝝ
ꝑſonaꝝ verbo alicui ſupponūtur qḋ demōſtratiuo ꝯfo:mat non demonſtra⸗
to.vt ego pauꝑ ludo.Demōſtratiuū ex quo euocatio ꝯſtat eſt ſemꝑ ꝓnomen
Demonſtratū pōt eſſe ꝓnomē.vt ego ipſe lego.nomē vt ego ioānes lego.ꝑtici
piū.vt ego ſedens ſcribo.Demonſtratiuū vocat ſuppoſitū.euocās.demōſtra⸗
tū vero ſuppoſitū euocatū.⁋ Euocatio fit ex ſuppoſitis diuerſoꝝ numero:uȝ
cū aut aliq̄s de ſeipſo pluralit loquit.vt nos petrus loq̄mur.aut ſuppoſitum
euocatū nomē collectiuū eſt.vt nos pplꝰs ſuꝑamur ab vno.aut ſuppoſita e⸗
uocata copulātur ꝯiūctione.vt nos petrus ⁊ paulus legimus.aut ſuppoſituȝ
euocatū diſtributiuū eſt.Ouidiꝰ.In magnis leſi rebus vterqȝ ſumꝰ⁋ Pria
ꝑſona ꝑt euocare ſcḋaȝ in ſuētione hꝰ noīs alter.⁊ ſecunda p:imaȝ vt tu alter
me non diligis.h̄ eſt tu q̄ es alter ego.h̄ eſt q̄ es amicꝰ meꝰ Ego alter tu diligo
te hoc eſt ego qui ſum alter tu hoc eſt amicꝰ tuus diligo te.⁋ Cum ſuppoſitū
euocans ꝓfertur euocatio explicita vocat cū ſubaudit implicita.vt peccato⸗
res rogamus te audi nos.⁋ Hāc tibi p:iamides mitto ledea ſaluteȝ. Prono
mē ipſe euocationē implicitā facit.vt ipſe venio.ipſi venimꝰ Ipſū accūs euo
cationē implicitā facit.Uirgiliꝰ Ille meas errare boues vt cernis et ipſuȝ.Lu
dere q̄ vellem calamo ꝑmiſit agreſti. Ipſum ludere.hoc eſt meipſum ludere.
Qui relatiuum euocat a ſubaudito ſuppoſito.vt pater noſter qui es in celis.
Dignus es q̄ ameris ab omnibꝰ Participiū euocat a ſuppoſito ſubīntellecto
vt ceſus diſco Redēpti modulemur ch:iſto landes.Diſtributiuū euocat a ꝓ⸗
noie ſnbaudito vt omnes gaudeamus in dn̄o.Iactamꝰ iamp:idem oīs te ro
ma beataȝ.Uniuerſi ⁊ ſinguli euocationē implicitā facere pn̄t.vt vniuerſi ſu⸗
mus fo:tiores te.ſinguli aūt debilio:es.⁋ Uniuerſi ⁊ ſinguli d:n̄t quia nomi
ne vniuerſo:um tota multitudo ſignificatur.ſed nomine ſingulo:um vnuſq̄ſ
qȝ ex multis ſignificatur Itaqȝ decem homines poſſunt dicere ad aliquē fo:
tem hominem Uniuerſi ſumus fo:tio:es te ſinguli autem ſumus debilio:es.
Nomen vniuerſoꝝ hoc eſt nomen ſignificans vniuerſa vel vniuerſitatem vo
catur vniuerſale.vt hō aial. Cum enim dico omnē hoiem eſſe animal de vni
uerſis hoibus loquo:⁋ Si nature cōmunes aliq̄ne eſſent ee vniuerſalia que
dam eſſent quia pertinerent ad vniue:ſa quo:ū cōmunes nature eſſent.vt hu

b.i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

manitas cois ſi aliqua eſſet vl'e quiddã eſſet.q: ꝑtineret ad vniuerſos hoies.
Si aũt nature ꝯés nulle ſunt nõ pñt vl'ia aliqua eſſe.cũ id qᷓ nihil eſt nõ poſ
ſit ad vniuerſa ꝑtinere. Nomẽ ſingulorꝫ ħ eſt nomẽ ſigñs ſingula ex multꝫ vo
caꝛ nomé ſingulare.vt ſocrates plato. Uterqꝫ ⁊ vtriqꝫ euocationẽ faciũt.pñt
eñ duo hoies dicere vterqꝫ fecimus hoc. Pñt duo paria hoim dicere.vtriqꝫ
fecimꝰ hoc.Duo itez terniones aut quaterniones hoim dicere pñt vtriqꝫ ha-
bitamus dauãtriꝫ.Ternio onis ẽ numerꝰ ternariꝰ.q̃ternio numerꝰ quaꝛna-
rius.Coder ḋ: hře decem aut duodecim quaterniones aut quiniones. hoc eſt
quaternen of quinternen.¶ Cõpoſita ex qs et qui euocationẽ facere pñt Ca
to.Securã q̃cũqꝫ cupis deducere vitã Ouidius.Curã manſuri quiſqs amoꝛ
habes.Si quis euocationẽ facit vt.Si qua voles apte nubere nube pari.ħ eſt
ſi tu aliqua voles nubere ⁊c̃.Siqs voles latine loqui diſce grãmaticã Quiſqꝫ
ſiliter.vt quo ruitis veſtras quiſqꝫ redite domos. Quotq̃t euocationez facit*
vt.Quotq̃t baptizati eſtis ⁊c̃.Qui relatũ ad ꝓnomẽ poſſeſſiuũ euocationem
facit.vt Omnes laudauere foꝛtunas meas qui haberẽ filiuz tali ingenio ꝑdi
tum.¶ Euocatoꝛia oꝛõ non eſt vitioſa nec eſt facta ꝯtra hãc regulã.Suppo-
ſitum ⁊ v̾buz volunt eſſe ſiliuz ꝑſonaꝝ.Non eñ vult ea regula vt v̾bũ habẽs
duo ſuppoſita diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ ſit vtriqꝫ ꝯfoꝛme cũ hoc ſit impoſſibile fieri.
nulla aũt regula exigit id qᷓ impoſſibile eſt.ſꝫ vult vt ſuppoſitũ qᷓ debet eſſe
ꝯfoꝛme v̾bo ſit ei ꝯfoꝛme. Hoc autẽ fit in euocatione cũ ſuppoſituz euocãs eſt
v̾bo ꝯfoꝛme.Qᷓ ſi ſuppoſitũ euocãs eẽt verbo diffoꝛme euocatũ ꝯfoꝛme euo-
catio vitioſa eẽt.Nec eget viciũ euocatõnis qᷓ nullũ eſt rõnibus excuſantibꝰ
Jd eñ qᷓ mũduz eſt nõ habet opus mundari Per euocationez nõnunq̃ꝫ coꝛ
rigeꝛ viciũ oꝛõnis Hec eñ oꝛõ petre q̇ legit veni coꝛrigiꝛ hac oꝛõne petre q̇ le-
gis veni.ergo euocatio ipſa ſine vitio eſt. Nõ eñ vicio viciũ coꝛrigitur.

'i.ꝯceptõez ꝑſo. i.ꝯceptõez ge. .i. ꝯceptõez nu. ſp.in cõi accepta.i.ſib ſe cõtinz.

Perſouas. genera. numeros. conceptio iungit:

¶ Conceptio ꝯiungit dictiones diſſimiliũ ꝑſonarũ generũ et numeroꝝ.vt e-
go ⁊ mulieres ſumus albi.Jn qua oꝛõne triplex ꝯceptio eſt ꝑſonaꝝ.generum
⁊ numeroꝛũ.Cum aũt dico ego cũ mulieribus albi ſumus quattuoꝛ ꝯceptio-
nes facio qm̃ preꝛ tres ꝑdictas ꝯceptionẽ caſuũ facio.Fiat aũt ꝯceptio caſuuz
cũ verbo alicui ſupponũtur diuerſi caſus interuentione ꝑpõis cum. vt petrꝰ
cũ paulo legũt.Cum eñ verbo alicui ſupponunꝛ ſil'es caſus copulati ꝯiũctio
ne copulatiua põt alter eoꝛũ mutari in abltũm ⁊ ꝯiũctio in pꝛepõnem cuz.ex
qua mutatione efficiꝛ cõceptio caſuũ.vt petrus ⁊ paulus legũt mutaꝛ in hãc
oꝛõnẽ petrus cũ paulo legũt.Ouidiꝰ inquit in faſtis.Jlia cum lauſo de minu
toꝛe ſati.ſubaudi ſunt.in qua oꝛõne due ꝯceptiones ſunt generũ ⁊ caſuũ.Cre-
do petrũ ⁊ paulũ reuerſuros eſſe mutaꝛ in hãc oꝛõnẽ cõceptoꝛiaz.credo petrũ
cũ paulo reuerſuros eſſe.Cõceptio numeroꝝ fit cũ ſuppoſita aut ſbſtãtiua di
uerſoꝝ nũeroꝝ ꝯiũcta copulatiua ꝯiũctõe cũ pꝛepõe cũ.cuz v̾bo vel adiectiuo
pluralis numeri cõſtruũꝛ.vt magiſter ⁊ diſcipuli eius legũt dñs cũ ſeruis mo
rituri ſunt.Caſuũ cõceptio non eſt oꝛõ vicioſa Eſt ei facta aut ad hãc regulã
Duo ſuppoſita quoꝝ altꝝ eſt nti caſus altrũ ablti cõiũcta ꝑpõne cũ pñt ſup-
poni v̾bo ꝑſonali finiti modi vt petrꝰ cũ paulo legũt.Aut ad hãc rl'am Duo
ſuppoſita quoꝝ altrũ eſt acci caſus alteꝝ ablti cõiũcta ꝑpõne cũ pñt ſupponi

x̄bo infinitiui modi.vt credo petꝝ cū paulo reuerſuros eē. Conceptio nume
roꝝ nō eſt vitioſa.Eſt em̄ facta ad hāc regulā3.Duo ſuppoſita vel ſubſtātiua
diuerſoꝝ numeroꝝ cōiūcta ꝯiūctione copulatiua aut ꝑpōne cū volūt cōſtrui
cū x̄bo vel adiectiuo pluralꝰ nūeri.vt magiſter ꝛ diſcipuli ſunt albi.Jta3 neqꝫ
viciū ꝯceptionis caſuū neqꝫ nūeroꝝ excuſatione indiget cū nullū ſit Quomō
ei hęc teutonica orō Jan ende ſyne broeders ſyn te deuenter.congrua eſt. ita
ꝛ hęc latina Joannes ꝛ fratres eiꝰ ſunt dauantrię.Jtem hęc latina orō Joan
nes ꝛ petrus ſunt albi nō plus vicij h3 quā hęc teutonica Jan ende pieter ſyn
vvyt Eſt ei facta ad hāc regulā Duo ſuppoſita ſingularia copulata cōiūctōe
copulatiua aut ꝑpōne cū exigūt verbū plurale.Duo ſingularia ſuppoſita cō-
iūcta ꝯiūctione diſiūctiua nō exigūt x̄bū plurale ſ3 ſingulare.vt Joannes vel
petrꝰ legit niſi cū cōiūctio diſiūctiua negaꝫ Cum ei duo ſuppoſita ſingularia
cōiūctione diſiūctiua negata cōiūgunꝫ x̄bū plurale eis apponi pōt.vt non pe
trus aut paulꝰ fecerūt hoc.Pollet enim hec oratio tantū quātum.neqꝫ petrꝰ
neqꝫ paulus fecerunt hoc Cū neqꝫ in orōne repetiꝫ pōt pro poſteriore aut po
ni vt Neqꝫ petrus neqꝫ paulꝰ legūt.hoc eſt neqꝫ petrus aut paulꝰ legūt.Oui-
dius.Nō mihi veniſtis ſemele lede ve docēdę.hoc eſt non ſemele neqꝫ lede ve
niſtis docēdę mihi.Cū3 multa ſuppoſita ꝑ aſyntheton ꝗ figura ꝛ dialyton di
ciꝫ ꝓferūtur ſine coniūctione apponi pōt eis x̄bū plurale.Comicꝰ. Dū3 ętas
mgr̄ metus ꝓhibebāt.Cū plura ſuppoſita per polyſyntheton plībus cōiūctio
nibus copulatiuis cōiūgūꝫ x̄bu3 plurale eis apponi pōt.vt et color et theſeus
et vox abire puellę Jtem Mulciberi capti marſqꝫ venuſqꝫ dolis ¶ Notādū
tū ꝙ pluribus ſuppoſitis ſingularibꝰ aut quoꝝ poſtremū ſingulare eſt.ſiue ea
ꝓferanꝫ ſine ꝯiūctione.ſiue cū cōiūctione copulatiua ſiue diſiūctiua ſiue cum
ꝯiūctionibꝰ.x̄bū ſingulare per zeuma apponi pōt.vt nō ioannes non petrus
legit Joannes ꝛ petrus legit.Non diſcipuli nō mgr̄ legit.Diſcipuli et mgr̄ le-
git Et diſcipuli et mgr̄ legit Diſcipuli aut mgr̄ legit.aut diſcipuli aut mgr̄ le-
git.Juuenalꝰ.Nil rumbus nil dama ſapit.Coniūctiones nec ꝛ neqꝫ faciūt du-
obus ſuppoſitis ſingularibus apponi x̄bum plurale.Comicꝰ. Si id neqꝫ ego
neqꝫ tu fecimus.Tam ꝛ quā non faciūt duobus ſuppoſitis ſingularibus ap-
poni verbū plurale.Faciunt em̄ zeuma non cōceptionē Jtaqꝫ dicendū eſt.Tā
petrus ꝗ̄3 paulꝰ legit.Tam ioannes ꝗ̄3 petrus albus eſt.Et ſignificatur ꝑ tam
ꝛ ꝗ̄3 aliq̄litas.Cū ei dico Jo.tam albꝰ eſt ꝗ̄3 petrꝰ.ſignifico eos eq̄ albos eſſe.

.i.ſuppoſita diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ .ſ.ꝑſonaꝝ .aſſociat

Perſonas ſibi diſſimiles conceptio iungit.

.i.ꝑ illā ꝯiūctionē copulatiuā .i.locatā ſp.ꝑſonarū

Ac per et in medio poſitam cōceptio fiet

.i.anteponaꝫ ſp.ꝑſonaꝝ .i. fieri pōt

Si ꝑpona tur conceptio nulla paratur

.ſp.ꝑſona .i. equale .i.petit appoſitū obſeruare

Concipiens ſimile ſibi vult verbū retinere

.ꝑſona .ſ.ſcōa3 ꝛ tciā .i.ꝯcipit .i.ſcōa ꝛ tcia ꝑſona nō ꝯcipiūt ꝑmā

Prima duas alias recipit.ſed non viceuerſa

i.ꝯceptōe3 faciēs .i.ſcōe ꝑſone .tribue .ſp.ꝑſonā .i.tcia ꝑſona nō ꝯcipiet ſcō a3

Concipiens medie da ternam nec retrouerte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Concipit in ternis que prima locatur in illis
Sic ego tuqꝫ damus. ego te fraterqꝫ rogamus
Tu fraterqꝫ datis. dominus ſeruuſqꝫ precantur
ꝑ illā ꝑpōnē nullo tpe. ꝑ illā cōiunctionē. ſcꝫ perſonarū
¶ Per cum ſed nunqꝫ per vel conceptio fiet
Tu mecū iuſte debemus iura tenere
Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo

¶ Conceptio cōiungit ſuppoſita diſſimiliū ꝑſonarū. Cū autē appoſita diſſi-
miliū ꝑſonarū cōiunguntur verbo nō fit cōceptio· vt diligo te et me. Et fit per
cōiunctionē copulatiuā nō encliticā poſitā inter ſuppoſitū concipiēs ⁊ cōcep-
tū q̄ ſi preponatur vtriqꝫ ſuppoſitorū nō fit cōceptio vt et ego tu damus con
ceptoria orō non eſt. ſi nō fiat repeticio cōiūctionis cū eni repetitur cōiunctio
ꝑt vtriqꝫ ſuppoſito ꝑponi. vt ⁊ ego ⁊ tu damus Nā vtraqꝫ ꝯceptio ⁊ ꝑſonarꝫ
et generū fit per coniūctionē repetitā eo ꝙ ꝯiūctio repetita ꝑt facere vt duobꝰ
ſuppoſitꝫ ſingularibus apponat ꝟbū plurale Virgiliꝰ. Egregiā vero laudem
et ſpolia ampla refertis. Tuqꝫ tuuſqꝫ puer. vbi cōceptio ꝑſonarū fit ꝑ qꝫ repe
titum. Et qm̄ ꝑ qꝫ repetitū fit cōceptio. videtur etiā ꝑ et repetitum poſſe fieri
Ouidiꝰ Mulciberi capti marſqꝫ venuſqꝫ dolis. vbi cōceptio gn̄ꝫ fit ꝑ qꝫ repe
titum. Coniūctio enclitica cū per eā fit cōceptio ponēda eſt poſt ſuppoſita vt
ego tuqꝫ damꝰ. Cū aūt ponitur inter ſuppoſita neceſſe eſt repetitionē eius fa
cere vt egoqꝫ tuqꝫ damus. Quo modo eni cōiūctio et nō facit conceptionem
cū ꝑponitur niſi repetatur. Ita cōiūctio qꝫ nō facit cōceptionē cū interponit
niſi repetatur Cū ꝯiūctio enclitica copulatiua aut diſiūctiua īterponitur int
caſus verba aut aduerbia necē eſt eā repeti. Quapꝓpter he orōnes nō ſunt cō
grue Johāneſqꝫ petrus legūt. Jo. ſcribitqꝫ cātat. Jo. ſcribit bn̄qꝫ velocit. Jn̄ fit
vt apud Virgiliū legatur: Oīa mercurio ſimilis vultūqꝫ colorēqꝫ Que ver
ſus hypmeter abundat vna ſyllaba vt latinitas ſeruet Alex. cū ſcripſit dant
duo bos. ⁊c̄. ſi ꝟſū hypmetꝝ ſcripſiſſꝫ latie ſcripſiſſꝫ Suppoſitū cōceptū ꝑt ſup
poſito concipiēti ꝑponi cū aliquē honorare volumus et nobis ꝑferre. vt mgr̄
meus ⁊ ego legimus. et ita locuta fuit beata ꝟgo cū inquit. Pater tuus ⁊ ego
dolentes querebamus te. ¶ Verbū ī cōceptione erit numeri pluralis. q̄ ꝓpter
hec orō Et petrus et ego lego nō eſt cōceptoria ſed zeumatica. ¶ Conceptio
nō eſt vitioſa. Non eni viciū eſt id ſuppoſitū eſſe diſſimile verbo qđ nō dꝫ ei
ſīle eſſe. ſicut nō eſt viciū humane forme manū eē diſſimilē pedi cū debeat eſſe
diſſimilis. ſi antē manus manui diſſimilis eſſet forma humana viciata eſſet.
¶ Cōceptio fcā eſt ad hāc regulā. Si duobus ſuppoſitis diuerſarū ꝑſonarꝫ
quoꝝ altꝝ eſt prime ꝑſone apponatur verbū plurale id erit prime ꝑſone. Aut
ad hāc Si duobus ſuppoſitis diuerſarū ꝑſonaꝝ quorū neutrū ē prime ꝑſone
apponatur verbū plurale id erit ſecūde ꝑſone aut ad aliquā hmoi. Et q: ad
regulā facta vicioſa nō eſt ¶ Jn cōceptione ſubauditur qn̄qꝫ ſuppoſitū conci
piēs et vocatur implicita. vt ipſe et petrꝰ legimꝰ Tu es qui ipſe ⁊ petrꝰ legitis
ego ſuꝫ q̄ ipſe et petrus legimꝰ. qn̄qꝫ ꝓfertur et vocatur. explicita ¶ Suppoſi
ta ī cōceptione cū cōiūgūtur coniunctione copulatiua ꝯceptio directa vocat
cum vero prepōne cū īdirecta. Fit autē conceptio indirecta ex directa. q: cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

coniunctio ſimiles caſus copulat poteſt alter ex eis in ablatiuum mutari et ꝯiūctio in prepoſitionē. Ego ⁊ petrus legimus mutatur i hāc orōnē Ego cum petro legimus hec orō actiua video petrū cū paulo mutaꝛ in hanc paſſiuam petrus cuꝫ paulo a me videntur Amo te cū fratre tuo .mutatur. tu cū fratre amami a me Cū habemꝰ directā cōceptionē poſſumꝰ ꝺcōnē cōcipiētē i ablatiuū mutare. vt hec orō tu ⁊ ego debemꝰ mutatur i hāc tu mecū debemꝰ Uirgiliꝰ Diuellimur inde iphitus ⁊ pelias mecū vbi ꝺcō cōcipiens ē ablti caſus Ego cū petro legimus recte diciꝛ ſi ablatiuꝰ petro ſupponiꝛ verbo legimꝰ Ego cum petro lego. etiā recte dicitur ſi ablatiuꝰ petro apponitur verbo lego ita vt ſenſus ſit. ego lego ⁊ petrus ¶ Coniūctio diſiūctiua negata conceptionē facit vt non ego aut tu fecimꝰ hoc. Significaꝛ em̄ hac orōne neuter eorū hoc feciſſe. q̄ ꝓpter ỽbū erit plis numeri. Jn hāc orōne Tu quid ego ⁊ populus mecū deſiderat audi nō ē ꝯceptio ſꝫ hypozeuma. Nō ei abltūs me ſuppoiꝛ ỽbo deſiderat ſꝫ apponitur ¶ Notādū ꝙ vel qn̄qꝫ idem eſt qd̄ etiā comicꝰ Uel rex ſemꝑ mihi maximas grās agebat q̄cq̄d effecerā. alijs non itidem. Hoc eſt Etiā rex ⁊c̄. alijs nō ſimiliter fecit Jtidem em̄ idem ē qd̄ ſimiliꝛ. Qn̄qꝫ ideꝫ ē qd̄ ſaltē. vt ſi nō ſuis vatibꝰ credaꝛ vel gētilibꝰ. hortātur em̄ iudei. vt aut ſuis aut ſaltē gētilibꝰ vatibꝰ credāt. Qn̄qꝫ accipitur diſiūctiue. ⁊ ꝯiūgit ꝺcōnes vt omne alꝰ ē rōnale vel irrōnale Qn̄qꝫ ꝯiūgit orōes vt homo ē aꝫinꝰ vl' deus eſt. Qn̄qꝫ accipitur copulatiue. vt ſi pater vl' maꝛ iuſſerit Jn hac orōe Si frater vl' ſoror nudi inter vos fuerit fit coceptio ꝑ. vl' ⁊ poniꝛ ea orō i epl'a iacobi

.i. tm̄ .i. ꝑ vtm̄ .ſ. ꝑſonarū

Sed non per quintū fiet conceptio caſum

.i. vtūs .ſ. in orōne

Si quintus deſit. tu petre tuiqꝫ rogate

Cunqꝫ tuis ſocijs orate ſacer dionyſi

¶ Per vtm̄ nō fiet cōceptio ſi vtūs deſit. hoc ē ſi nō poſſit ſupponi verbo. qꝛ conceptio tm̄ fit ex caſibus qui pn̄t ſupponi verbo q̄les ſunt ntūs et accūs et ablatiuus in ntūm vel accuſatiuum mutabiles. vt ego ⁊ tu legimꝰ. ego tecum legimus. me ⁊ te legere bonū ē me tecū legere bonū eſt. ¶ Quorūdaꝫ opinio eſt vtūm non poſſe ſupponi ỽbo. Et hi ꝑ vtūm negant cnceptionem fieri. dicentes in hac orōne ſcē dionyſi cum ſocijs tuis orate. vtūm dionyſi neqꝫ ſupponi verbo orate neqꝫ cōcipere. ſꝫ ntūm tu ſubintellectū ⁊ ſupponi ⁊ concipere dicūt. vt ſit ſenſus. O ſcē dionyſi tu cū ſocijs tuis orate. hoc ē o ſcē dionyſi tu ⁊ ſocij tui orate. Sil'es orōnes ſunt he petre cū ſocijs meis legite. petre cū ſocijs ioānis legite. O petre tu cū ſocijs ioānis legite Un̄ ptꝫ iudicio eorum in hmōi orōnibꝰ eē cōceptionē implicitā ⁊ indirectā. Jmplicitā ideo qꝛ dictio cōcipiēs ſubauditur. Jndirectā autē qꝛ ꝺcō cōcipiēs ⁊ ꝯcepta ſunt diſſimiliū caſuū Sꝫ hec opinio ꝓferti de ſbitellectione ꝓnois i ỽbo orate nō ē ꝓbabil'. qm̄ i ỽbo plural' numeri ſcd̄e pſone nō ſbitelligiꝛ ꝓnomē ſingularis numeri tu ſicut nec in ỽbo pme pſone plis numeri ſubauditur ꝓnomē ego alioquin hec orō ꝯgrua eſſꝫ. petre cum paulo legimus Perficeretur ei ꝑ ſubauditionē ſic O petre ego cū paulo legiꝰ. Preteria ſi hec orō ſcē dionyſi ⁊c̄ eſſꝫ ꝯceptoria ꝑ ſubauditionē ꝓnois tu. hec etiaꝫ cōceptoria eſſꝫ O petre ⁊ paule legite ſubaudireꝛ em̄ tu ſuppoſitū ꝯcipiēs ⁊ fierꝫ cōceptio Jteꝫ hec eēt conceptoria. petre et paulus legimus. perficeretur enim ſubauditione pronominis ego ſic

b.iii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

O petre ego ⁊ paulus legimus. Item ſi in verbo pluralis numeri ſubintelli⸗
gitˀ ꝓnomē ſingularis numeri. he orōnes eēnt conceptorie. cū paulo legimꝰ. cū
paulo legitis Perficerētur enim ſic. Ego cū paulo legimꝰ. tu cū paulo legitis
Pꝫ ergo ex predictis hāc orōnē Sancte dyoniſi ⁊c̄ nō eſſe conceptoriā · per
ſubauditionē ꝓnois tu ¶ Alioꝝ opinio eſt vtm̄ poſſe ſupponi v̄bo impati⸗
ui modi. Et ꝑ vtm̄ dicūt cōceptionē fieri. dicūt eī vtm̄ dionyſi ꝯcipere abltm̄
in hac orōne. Sancte dionyſi cū ſociis tuis orate ⁊c̄. Que opīo nō videtˀ ꝓba
bil' Omne enim qđ ſupponitur v̄bo ꝑſonali p̄t apponi verbo ſubſtātiuo ſi⸗
ue ſit ntūs ſiue accūs ſiue abltūs. vt petrus ē petrus. petrum eſſe petrū veꝝ ē
petrus cū paulo Ūtūs aūt nō p̄t apponi v̄bo ſubſtātio. cū nemo recte dicat
Petre eſto petre. neqꝫ petre eſto bone. dicūt eni oēs petre eſto bonꝰ copulātes
ntūm bonus cū ntō tu ſubaudito in verbo eſto. quapropˀ vtūs nō ſupponitˀ
v̄bo neqꝫ ꝑ eū fit conceptio Ex quo ſeqˀ hāc orōnē Scē dionyſi ⁊c̄ nō eſſe ꝯce
ptoriā cū i ea nō ſupponātˀ ſuppoſita diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ v̄bo orate Perficitˀ ei
ſic. O ſcē dionyſi cū ſocijs tuis vos orate. quā orōnē nemo cōceptoriā dicit
¶ Aduerbiū em̄ vocādi ſiue ſit ꝓlatū ſiue ſubauditū p̄t cōſtrui cū duobus
vtis ꝯiūctis ꝯiūctioue et. vt petre ⁊ paule legitis. aut cū vtō ⁊ abltō nois ha
bētis vtm̄ ꝯiūctis ꝑpōne cū. vt petre cū paulo legite eo ꝙ abltūs huiōi i vtūꝫ
mutari p̄t. Poteſt etiā aduerbiū vocādi ꝯſtrui cū vtō ⁊ ntō nō hn̄te vtm̄. vt
petre ⁊ vterqꝫ ſocioꝝ tuoꝝ legite. petre ⁊ ſocij: tui legite. petre ⁊ ſociꝰ tuꝰ legite.
aut cuꝫ vtō ⁊ abltō nois nō hn̄s vtm̄ eo ꝙ hmōi abltūs in ntūm mutari p̄t
vt Scē dionyſi cū ſocijs tuis orate. que orō mutatur i hāc Scē dionyſi et ſo⸗
cij tui orate. In qua orōne cōiunctio copulatiua ꝯiūgit ntm̄ ⁊ vtūm qđ tunc
recte fieri p̄t cū ntūs quē coniungit vtō vtūm non hꝫ q̄lis ē ntūs tuꝰ. Poteſt
etiā recte dici Scē dioniſij cū ſocijs tuis ora ꝓ nobis. ita vt abltūs apponatˀ
v̄bo ora. q̄ q̇dem orō zeumatica ē. Ualꝫ eni hāc Scē dionyſij ora ⁊ ſocij tui. ſb
audi orate. Notādū vtūs ꝯſtruitˀ cū aduerbio o. vt o melibee deus nobis hec
ocia fecit Cū heus. vt heus iuuenes mōſtrate viā Cū aduerbijs eia age. vt ſur
ge age: ſurge pater. In plurali. Agite ſurgite pueri Cū ah. vt ah corydon cory
don. Cū ſodes ⁊ amabo. Cū ꝑtipio v̄bi ſbſtāti vt io. ſutˀe epiſcope: accede huc.

.i. nō hꝫ fieri .ſ. ꝑſonarū .i. etatis
Inter perſonas non fit conceptio ternas
ꝑ illā ꝯiūctionē. ꝑ illā ꝑpōem copulatio tertiarū perſonarū
Sed per et/aut per cum coniunctio fiet earum
de tercijs ꝑſonis .i. perſona ꝯceptā
Neutra ꝙ concipitur. dn̄s ſeruus ꝙ precantur
Petrus cum paulo regnant cum rege ſuperno
autoribus grāmatice ſcie .i. diffinitio iſallibilis
Pluribus eſt tanqꝫ ſententia certa. ꝙ inter
valet .ſ. perſonarū
Perſonas poſſet fieri conceptio ternas

¶ Cōceptio ꝑſonarū nō fit intˀ duo ſuppoſita tercie ꝑſone. ⁊ lꝫ talia ſuppoſi⸗
ta pn̄t cōiūgi ꝯiūctione ⁊ aut ꝑpōne cū. tn̄ neutrū eoꝝ ab altero ꝯcipitˀ Duo
ſuppoſita p̄me ꝑſone nō pn̄t ꝯiūgi ꝯiūctōe aut ꝑpōne niſi lꝫ nomē alˀ addatˀ
alteri eoꝝ vt ego ⁊ alter ego habitamus hic. lꝫ ē ego et amicus meꝰ. Duo ſup

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

poſita ſecunde pſone pñt ꝯiūgi ꝑpōne aut ꝯiūctione. vt tu ⁊ tu legitꝭ. ⁊ ſiliter
duo ſuppoſitā ꝟcie pſone.vt petrꝰ ⁊ paulꝰ legūt.Pōt nomē cōceptōis ita extē
di vt verū ſit inꝟ ꝟcias pſonas fieri ꝯceptōnē pōt ita reſtringi vt falſuȝ ſit.Si
cōceptio pſonaꝝ ē duoꝝ ſuppoſitoꝝ ad diuerſa ptinētiū cōiūctione copulati
ua aut ꝑpōe cū ꝯiūctoꝝū cū verbo plis numeri ꝯſtructō non ē dubiū quin ex
ꝟcijs pſonis fiat cōceptio.Si vero cōceptio pſonaꝝ eſt duoꝝ ſuppoſitoꝝ diuer
ſarū pſonarū ⁊c̄.cū ꝟbo plural' cōſtructio ex tertijs pſonis nulla cōceptio fit
qȯ ſigūit alexāder cū ait.Inter pſo.⁊c̄ Parui refert ſcire an hec oꝝo petrus ⁊
paulus legūt cōceptoꝛia ſit an non.Cōſtat eñ inter oēs grāmaticos vt liceat
vti huiōi genere oꝝōnū.⁊ id ſctre ſatis eſt ℂ Notādū ē qꝫ hec vulgata regu-
la duo ſingularia equipollēt vni plurali multas rl'as intra ſe claudit.quaꝝ
vna eſt.Duo ſingl'aria ſuppoſita ad diuerſa ptinētia copulata ꝯiunctione co
pulatiua cōiūgēte dcōnes.hoc ē copulatim accepta exigūt ſibi apponi ꝟbum
plurale.vt petrus ⁊ paulꝰ currūt.Diciꝟ in regula ad diuerſa ptinētia ꝑpter
has oꝝōes.Aia rōal' ⁊ caro vnꝰ ē hō Factū ē veſpe ⁊ mane dies vnꝰ.Legere ⁊
nō intelligere ē negligere.Caro ⁊ ſāguis nō reuelauit tibi In qbꝰ copulata nō
ptinēt ad diuerſa.Eſt ei ſenſus huiōi oꝝōnū. Ens.ꝭ eſt qȯ ē aīa rōalis ⁊ caro
vnꝰ ē hō.Ens caro ⁊ ſāguis.ꝭ ē hō nō reuelauit tibi.Ens mane ⁊ veſpe ē fac
tuȝ ꝑmꝰ dies Id qȯ ē legere ⁊ nō itelligere ē negligere.Qñqȝ duobꝰ īfinitiuis
ſuppoſitis apponitur verbū plurale.vt furari ⁊ mechari diuerſa peccata ſunt
Qñqȝ ꝟbū ſingulare cū ad ideȝ ptinēt vt inuenire amiſſa ⁊ ea retinere fura
ri ē.Dicitur copulata coniūctione copulatiua ꝑpter ſigularia ſuppoſita cō
iūctione diſiūctiua ꝯiūcta.vt ſi oculus tuꝰ aut pes tuus ſcādaliȝat te.Dicitur
coniūgēte dcōnes.qꝛ ſi cōiūctio ꝯiūgat oꝝōnes ȝeuma facit ⁊ ſequiꝟ ꝟbū ſin-
gulare vt petrꝰ ⁊ paulꝰ legit ℂ Alia rl'a ē.duo ſingularia ſbſtātia ad diuerſa
⁊c̄.exigūt pl'e adcm.vt petrꝰ ⁊ paulꝰ ſunt albi.miſerioꝛ petri ⁊ pauli mēdican
tiū.faueo petro ⁊ paulo ſtudētibus.⁊ ita p cetros caſus trāſeūdo.ℂ Alia re
gula duo ſingularia ſubiecta ⁊ diuerſa ⁊c̄. exigūt pl'e ꝑdicatū.vt io. ⁊ petrus
ſunt hoies.Pñt tñ ſingularia ſubiecta hr̄e ꝑdicatū ſingulare cuȝ ſubiecta ſi-
gnificāt ptes ⁊ ꝑdicatū totū.vt io.⁊ petrꝰ par hoim ſunt.ℂ Hec enūtiatio ve
ra ē.ioānes ⁊ petrꝰ hō eſt.ſi ⁊ oꝝōnes cōiungat ⁊ ȝeuma faciat falſa ſi dictio-
nes coniungat hec vera.ioānes ⁊ paulus hoies ſunt.hec falſa ioānes ⁊ petrꝰ
homo ſunt.ℂ Alia regula.duo ſingularia āñcedētia ad diuerſa ⁊c̄ exigunt
pl'e relatiuū vt equꝰ ⁊ mulus quibꝰ nō eſt intellectus ⁊c̄.ℂ Alia.duo ſingula
ria adiectiua ad diuerſa ⁊c̄.exigūt plurale ſubſtātiuū .Ouidiꝰ .Magna mi-
noꝛqȝ fere vbi alloqtur vꝛſas celeſtes Ioānes ē canonicꝰ monaſterienſis ⁊ da
uātrienſis eccl'aꝝ Meꝰ ⁊ tuus libri iacēt in ſcholis. Inter has duas oꝝōnes
Meus ⁊ tuus libꝛi iacēt i ſchol' et meꝰ ⁊ tuus liber iacet i ſchol' hoc itereſt.qꝫ
p hanc de vno cōmuni libꝛo loquoꝛ p illā de duobꝰ libꝛis.Si tñ ⁊ i poſterioꝛi
oꝝōne coniūgat oꝝōnes p ȝeuma idem ſignificāt.Quo modo dꝛ Meus ⁊ tuꝰ
patres fuerūt amici.Ouidiꝰ His tñ amboꝝū pꝛecibus eſtote rogati. O mul
tum miſeri meus illiuſqȝ parētes.

ſicut .ſ.conceptio fit taliter dcā
Ut perſonarum generum conceqtio fiet.
ſcȝ plis numeri maſculinū genus
Adiectiua tenet generis conceptio maſcȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſcʒ genus .i.concipit .ſ.genus .i.non econuerſo
Femineũ recipit ⁊ neutrum nec retrouerte
Hic vxorqʒ thoro ſunt iuncti mente remoti
Sunt dño grati virgo cum virgine iuncti
Bos et iumentum ſunt ad preſepe ligati
Neutraqʒ femineis tanq̄ʒ cōcepta videbis
Per vim ſunt leges et plebiſcita coacte

℄ Lōceptio gñ̄ʒ fit ſic ꝯceptō pſonaꝝ.⁊ fit ꝑ adiectiã Maſculinũ gen⁹ ꝯcipit feim ⁊ neutrũ qḋ nō fit ec̄ꝯ.feim aũt ꝯcipit neutꝝ.Lōceptō gñ̄ʒ qñ̄qʒ fit ꝑ noia voce ⁊ ſigtōe adiectĩa.vt io.⁊ berta ſunt albi.qũqʒ ꝑ adiectia ſigtōe tm̄.vt io.⁊ berta ſunt textores.Io.⁊ berta ſunt liberi petri brunell⁹ ⁊ brunella ſunt azini petri.Iupit ⁊ iuno credebãt cē dij ſupi Pluto ⁊ pſerpina credebãt eē dij inferi Uocat aũt adiectiuũ ſigtione hic oē nomē ſexũ ſigns Qñ̄qʒ ꝑ adiectia voce tm̄.vt bartholomeus ⁊ katherina ſunt hi q̄ legũt ℄ Conceptio generuʒ fit per relatiua ⁊ demōſtratiua.vt adduxerũt pullũ ⁊ aſinã ⁊ impoſuerũt veſtimēta ſua ſuper eos.hi ſunt io.⁊ katherina.℄ Lũ ꝯiũgũtur ſbſtãtiua diuerſoꝝ generũ res hñ̄tes ſexũ ſignificãtia.vel que credebant a veteribus ſexũ habere quoꝝ alterũ ē maſculini gñ̄is adiectiuũ erit maſculini gñ̄is.vt vir ⁊ mulier ſunt docti.pallor ⁊ febris metuendi ſunt. Credebat eni a gētilibus pallor deus eſſe febris dea Ignis et aqua amãdi ſunt Credebatur eĩ ignis de⁹ aqua dea.℄ Pōt etiã hmōi ſbſtãtiuis relatiuũ aut demōſtratm̄ maſculini gñ̄is cōiũgi.vt ignis ⁊ aqua ſunt q̄s diligim⁹ Ignis ⁊ aq̄ ſunt q̄s odim⁹ Ignis et aq̄ mihi aduerſi ſunt.Lũ vero ꝯiũgũt ſbſtantiua diuerſoꝝ generũ q̄ nec ſignt nec credebãt ſignificare res ſexũ hñ̄tes ꝑt eis adiũgi adiectm̄ relatm̄ aut demr̄atiuũ neutri gñ̄is.vt in pſal.Uirga tua et bacul⁹ tu⁹ ipſa me ꝯſolata ſunt.In geniſi.Senſus et cogitatio hoīm ſunt prona ab adoleſcentia ſua ad malum In pſal.Uer ⁊ eſtatē tu plaſmaſti ea.Itē Ignis grando nix glacies ſpũs ꝓcellaꝝ q̄ faciũt xbũ ei⁹.In Saluſtio.Huic ab ádoleſcentia bella iteſtina cedes rapine diſcordia ciuil grata fuere Uir et mãcipiũ ei⁹ ſunt viſi a me recte dr̄ ſiue mãcipiũ ſeru⁹ ſit ſiue ſerua.Mulier ⁊ mãcipiũ ſunt viſi a me.credo nō recte dici ſi mãcipiũ ſit ſeru⁹.Nō ei equũ eſt.vt femina dicat de ſe ⁊ mãcipio maſculo Ego ⁊ mãcipiũ meũ ſum⁹ viſe.An rectius dicat.petrus et veſtimētũ ei⁹ ſunt albi q̄ʒ ſunt alba.H̄ eſt ad maſculinũ ſigns rē aialē poſſit ꝯcipere neutrũ ſigns rē inaiatã ꝯſulant autores Credo recte dici petr⁹ ⁊ veſtimētuʒ ei⁹ alba ſunt.Neutꝝ ei gen⁹ pl⁹ iuris hʒ q̄ʒ alia gñ̄a. Pōt ei qñ̄qʒ adiungi maſculino gñ̄i vt triſte lupus ſtabul'.turpe ſenex miles.Qñ̄qʒ feino gñ̄i.vt Turpe iacens mulier ml'to madefacta lieo.H̄ ē een dronckē vvyf is een lelick dinck. Uariũ ⁊ mutabile ſp feia.bonũ mihi lex oris tui.Qñ̄qʒ adiũgit copulato ex ſbſtãtis fei gñ̄is.vt In ꝓmouēdo etat̄ maturitas moꝝ grauitas ⁊ lr̄aꝝ ſcia indaganda ſunt.Qñ̄qʒ copulato ex ſbſtãtis diuerſoꝝ gñ̄ʒ.vt ver ⁊ eſtatē tu plaſmaſti ea. Lōceptio gñ̄ʒ nō ē vicioſa orō q: i ea ē debita ꝯueniētia adiectiui ⁊ ſbſtãti· H̄ ē ſbſtati qḋ dʒ ꝯueire q: i ea ſbſtãtm̄ ꝯcipiēs ꝯueit cũ adiectio cũ q̄ dʒ ꝯuenire Nō aũt dictio ꝯcepta dʒ ꝯuenire cũ adiectiuo cũ quo dictio cōcipiēs cōuenit Lũ h̄ ſit impoſſibile.Nihil autē impoſſibile fieri debet fieri . quare nihil vicij eſt in conceptione cum in ea ſit omnis conuenientia debita ⁊ poſſibilis fieri.

An latinius d̾r. Berta ⁊ veſtimentū eius ſunt albe q̄ꝫ alba ꝯſulant autores.
Credibile eſt hāc orōnē eſſe latinā. Berta et veſtimētū eius ſunt alba. benefi=
cio ꝑuilegij nominis adiectiui neutri gn̄is. Cui placet poteſt dicere adiecti=
uū in cōceptione generꝫ poſitū eē epiceni generis. ſigt em̄ vtrumqꝫ ſexum ſub
vno articulo qd̓ eſt ꝓprium epiceni gn̄is Itaqꝫ quō hec non eſt vitioſa maſ=
culus ⁊ femella ſunt corui. ita nec hec vir ⁊ mulier ſunt albi. Quidaꝫ dicnut
hanc orōnem zeumaticā eſſe leges et plebiſcita ſunt coacte q̄ ex lucano deꝓm
pta eſt q̄ ait. Menſuraqꝫ iuris Uis erat hinc leges et plebiſcita coacta Ideo
dicunt q: negāt femininū poſſe ꝯcipere neutrū Negāt eni in his orōnibus cō
ceptionē eſſe vt matrona ⁊ ſcortū ſunt albe. dn̄a et mācipiū ſunt nigre. cuꝫ nō
loquamur ꝑ eas de rebus diſſimiliū ſexuū. hoc eſt de mare et femina.
ꝯceptionē generꝫ formes .i. ꝑ nomē diſtributiuū
Hoc etiam ſepe facies indiſtribuente
Pronus vterqꝫ iacet de petro dic helenaqꝫ
¶ Conceptio ſepe fit ꝑ diſtributiuū vt vterqꝫ iacet ꝓnus loquendo de petro
⁊ helena. Conceptionū altera explicita cū dictio ꝯcipiēs ⁊ cōcepta ꝓferuntur
vt petrus ⁊ katherina ſunt albi. Altera implicita cū non ꝓferūtur. Et fit cuꝫ
de mare ⁊ femina loquimur ꝑ maſculinū genus ¶ Cōceptio implicita fit per
diſtributiuū. vt cū d̾r demonſtratis petro ⁊ katherina. vterqꝫ horum eſt albꝰ
aut cū dicit̾ demonſtratis viris ⁊ mulieribus. quiſqꝫ horū eſt albus. aut nullꝰ
horꝫ eſt albus Qui dicit vterqꝫ horꝫ eſt albus ſi demonſtret duos mares nullā
cōceptionē facit. ſi duas feminas ſoleociſmū facit. qnia dicendū eſt vtraqꝫ ha
rum eſt alba. ſi marem et feminā ꝯceptionē facit Qui dicit vterlibet veſtrum
legat. aut vteriqꝫ veſtrū ſcribat ꝯceptionē facit. ſi marem et feminā alloquat̾
ſi duos mares ſine ꝯceptione loquit̾. ſi duas feminas ſoleociſmū facit. vterqꝫ
veſtrū legat ⁊ vterlibet veſtrū legat differunt. quia ꝑ illā iubeo ambos legere
quos alloquor ꝑ hanc vero vnum ex eis cui libet. Cum dico quiſqꝫ veſtruꝫ le
gat iubeo omnes legere quos alloquor. Cum vero dico quilibet veſtruꝫ legat
tantuꝫ eum iubeo legere cui libet. ¶ Fit etiā cōceptio per noīa ꝑticularitateꝫ
ſignificātia. an aliquis veſtruꝫ legat cōceptoria orō eſt ſi alloquor mares et fe
minas Aliꝰ veſtrū legat ꝯceptoria eſt ſi marem ⁊ feminā alloquar ¶ Prono
mina demonſtratiua ꝯceptionē faciūt. vt hi ſunt albi demōſtratis mare ⁊ fe
mina ꝯceptio eſt. Poteſt tn̄ demōſtratiuū femini gn̄is demonſtrare mareꝫ ⁊
feminā aut multas feminas ſi addat̾ ei ſubſtātiuū epiceni gn̄is vt demōſtra
tis duabus feminis de genere picarꝫ aut mare ⁊ femina licꝫ dicere He pice ni
dificāt in noſtro horto. Queſitiua ꝯceptionē faciūt. vt vter horuꝫ eſt mas cuꝫ
de mare ⁊ femina querimus veſte virili indutis. Recte dicit̾ vtra horꝫ eſt fe=
mina mare ⁊ femina demonſtratis Recte dicit̾ Quis horū eſt mas. vno ma=
re ⁊ multis feminis demonſtratis. Recte dicit̾ Que horum eſt femina vna fe
mina ⁊ multis maribꝰ demōſtratis Recte d̾r. Altera horū femina eſt. mare ⁊
femina demonſtratis Qui crediderit ⁊ bap. fu. ſaluus erit. cōceptoria orō eſt
ſignificās tm̄ quātū. Qui vel que crediderit ⁊ baptizatus vl' baptizata fuerit
ſaluus vel ſalua erit. Quicūqꝫ vult ſaluus eſſe opus eſt vt teneat catholicam
fidem ꝯceptoria eſt. Non em̄ mulieres minus obligate ſunt vt fidem teneant
quā mares Cū aliquis demonſtratis viris ⁊ mulieribus dicit. nullus horum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

eſt femina ambigua̅ orationem facit Aut enim ſig̃t nullum viroꝛuʒ ex hoibus demõſtratis eſſe femina̅ ⁊ veru̅ dicit.aut ſig̃t nulluʒ viroꝛu̅.aut nulla̅ feiaruʒ ex hominibus demõſtratis eſſe femina̅ ⁊ falſuʒ dicit Latona peperit gemellos cõceptoꝛia eſt.peperit enim phebu̅ et diana̅.Leda peperit gemellos conceptoria nõ eſt.eo ꝙ pepiſſe dicit̃ caſtoꝛe̅ ⁊ polluce̅.Cu̅ dico ioa̅nes e̅ pius in parentes ſuos conceptoꝛia eſt eo ꝙ de mare et femina loquor.

.i.diſſoluit ſub ali
qua ipꝛopꝛietate .ſ.gra̅matice .ſ.regime̅ .ſ.ꝯgrue .i.pꝛius .i.talis figura

Diſiungit regimen quod iunxerat ante pꝛolepſis
Hi metuu̅t.alius dominos.aliuſq; magiſtros

¶ Pꝛolepſis grecuʒ nome̅ eſt ſignifica̅s id ꝙ p̄acceptio.ꝓ eni̅ pꝛe dicit̃ et lepſis acceptio.Qui dicu̅t ꝓle̅ſis barbariſmu̅ faciu̅t ſicut q̃ ſylempſis dicu̅t duos barbariſmos faciu̅t dicitur eni̅ recte ſyllepſis cu̅ duplicato.l.⁊ ſine.m ¶ Pꝛolepſis eſt cu̅ totu̅ gra̅maticu̅ in partes diuiditur.vt gemelloꝛu̅ alter ſtudioſus alter deſidioſus Totu̅ gra̅maticu̅ e̅ dictio cauſalis plural' numeri aut nome̅ collectiuu̅ ſingularis numeri.aut copulatu̅ ex ſingularibꝰ.vt hi pueri ſtudent hic gra̅matice ille dyaletice.hec turba ſtudent alij grammatice alij dyaletice Cõpulera̅tq; greges coꝛydõ ⁊ thyrſis in vnu̅.Thyrſis oues coꝛydon diſte̅tas lacte capellas.vbi copulatu̅ ex ntis coꝛydon et thyrſis e̅ gra̅maticu̅ totu̅.Pꝛolepſis qu̅q; fit pone̅do totu̅ et partes in rcõ vt ioa̅nes et petrꝰ ſtudent.hic gra̅matice ille rhetoꝛice.Qn̄q; i obliquo .vt dicu̅t petru̅ ⁊ ioa̅ne̅ ſtudere hu̅c gra̅matice illu̅ rhethoꝛice.Qn̄q; totu̅ in obliquo poı̅tur ꝑtes i rcõ.vt ſcolaſticoꝛu̅ alij ſtudioſi alij deſidioſi ¶ In ꝓlepſi ꝓ gtõ diuiſo ꝑ a̅tiptoſim nõnu̅q; ntu̅s ponit̃ vt ſcholaſtici alij ſtudioſi alij deſidioſi.Saluſtiꝰ Multi q̃ de caſtris ꝓceſſera̅t amicu̅ alij:ꝑs hoſpite̅ aut cognatum reperieba̅t.Cu̅ i ꝓlepſi totu̅ e̅ genitiui caſus pn̄t partes cuiuſlibet caſus ee̅.vt hoi̅m alius diues alius pauper hoi̅m aliꝰ recoꝛda̅du̅ e̅ aliꝰ obliuiſce̅du̅ hoiʒ alij parcendu̅ alij noce̅du̅ hoi̅m aliu̅ diligo aliu̅ odio habeo.Cu̅ totu̅ tm̄ duas res ſig̃t vtimur noie alter cum ꝓlepſim facimꝰ vt luminariu̅ altru̅ p̄eſt diei alteꝛ nocti.ſunt eni̅ duo luminaria ſol ⁊ luna.Cum vero plures qua̅ duas res ſig̃t.vte̅du̅ e̅ noie alius.vt hoiʒ alius gra̅maticꝰ aliꝰ dialeticꝰ.aliꝰ phyſicꝰ Eſt ei alter vnꝰ ex duobꝰ ſʒ aliꝰ vnꝰ ex multis.¶ Cu̅ totu̅ eſt nome̅ tm̄ numeri pluralis oʒ ꝑtes pluralis numeri eſſe.vt ioa̅nes vidit binas ad me litteras alteras p̄die calendas dece̅bꝛes alteras ipſis kalendis Cu̅ totu̅ ſig̃t tres res ita facienda eſt ꝓlepſis Dedi ad te ternas lra̅s vnas cale̅dis alteras nonis.tercias idibꝰ.Petrꝰ habet ternas edes vnas in vico alteras ⁊c̄.Excipit̃ h̄ nome̅ liberi oꝛu̅ qd̃ filios ſig̃t qd̃ diuiditur in ꝑtes ſingularis numeri.vt libeꝛoꝝ ioa̅nis vnꝰ petrus vocatur alter paulus tcius thomas ¶ Qn̄cu̅q; totum ſig̃t certum nu̅eꝝ reru̅ ꝑtes pn̄t ee̅ vnꝰ alter tcius quartꝰ quitus ⁊c̄.vt video quattuoꝛ hoies q̃ruʒ vnꝰ eſt gra̅maticꝰ alter dialeticꝰ terciꝰ phiſicꝰ.quartus muſicꝰ.ſʒ tu̅c nõ ſignificatur oꝛdo ꝑtiu̅ .Aut pn̄t ꝑtes ee̅ p̄mus ſecu̅dus terciꝰ quartꝰ ⁊c̄.cu̅ oꝛdo aliq̄s ꝑtiu̅ ſignificatur vt quattuoꝛ hoies intrauer̄ut domu̅.quoꝝ p̄mꝰ erat gra̅maticꝰ.ſecu̅dꝰ rhetoꝛ tcius muſicꝰ.poſtremus aut quartꝰ phyſicus Ex q̊ pʒ ꝙ recte dꝛ tres hoies ſimul intrauer̄ut domu̅ q̃ꝝ vnꝰ võtur a.alt̃ b.terciꝰ c.ſʒ non recte dꝛ tres hoies ſil' itrauer̄ut domu̅ quoꝝ p̄mꝰ vocatur.a.ſecu̅dꝰ b.tciꝰ c.qm̄ ſil' intra̅tiu̅ nullꝰ e̅ p̄mꝰ.In ꝓlepſi ꝑtes pn̄t ee̅ diuerſoꝝ caſuu̅.vt hoiʒ alij lr̄is ſtudent alijs odio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſtudiū lrāꝝ ē. In ꝓlepſi qn̄qꝫ totū et ptes ꝓferūt. ⁊ vōt explicita. vt hi me[illegible]
alius dominū alius magiſtrū. qn̄qꝫ aut totū ſubauditur aut ptes. ⁊ vocatur
implicita. vt legimꝰ vnuſqſqꝫ doctrinale alexandri Uana locuti ſunt vnuſqſ
qꝫ ap ꝓximū ſuū. Alter alterius onera portate vbi in ꝟbo portate ſbauditur
ꝓnomē vos. ⁊ ponit alter ꝓ eo qđ eſt quiſqꝫ. ita vt ſit ſenſus vos portate one
ra quiſqꝫ alterius Cū alloquor duos hoies ⁊ dico Alter alterū diligite iubeo
vtrūqꝫ alterū diligere ita vt alter ponat pro eo qđ eſt vterqꝫ. Cum aūt alloqr
plures q̄ꝫ duos ⁊ dico Alter alterꝫ diligite. iubeo quēqꝫ ex eis alterū diligere. ⁊
ita ponitur alter ꝓ eo qđ eſt quiſqꝫ. ¶ Prolepſis non eſt vitioſa Totum em̄
in prolepſi ꝯuenit cū ꝟbo vel adiectiuo expreſſo. partes autē cū verbo vel ad
iectiuo ſbaudito. ⁊ ideo in ea nihil vicij dep̄hendi pōt. Nec eſt neceſſe in prole
pſi ptes cōuenire cū ꝟbo totiꝰ cū non ſupponātur ꝟbo totius hoc eſt ꝟbo ex
preſſo. ſed ſuis ipſoꝝ ꝟbis ſubintellectis ¶ In eadem orōne pōt eē ꝓlepſis et
cōceptio. vt video duos hoies quorū alter eſt maſculus. altera fēia. ¶ In ꝓ
lepſi ptes et totū pn̄t eē diſſimiliū gn̄m. Uno mō cū totū eſt heteroclitū. vt ce
loꝝ aliud chryſtallinum aliud empyreum. Altero mō cū totū collectiuū eſt.
vt turbe alius cantat alius loquitur Tercio modo cū totū integrale diuidit.
vt domꝰ aliđ tectū aliđ paries aliđ fūdamētū. h̄ ē alia pars ⁊c̄. Prolepſis fit
ex toto et ptibꝰ aduerbijs. vt petrꝰ hodie viceſies bibit decies vinū ⁊ to. aquaꝫ

.ſ. orōnem pus .ſp zeuma
ꝓ vel .i. p̄ordinauit poſitam accipiēdo .i. reſumit
Aut quod propoſuit extra ſumendo reducit
Vi properāt et ego tu ludis et ille ſedendo

¶ Zeuma ē qn̄ idem ꝟbū vl' adiectiuū attribuitur duobus ſuppoſitis vel ſb
ſtantiuis. quorū aut vtriqꝫ ꝯformat vt petrus ē albus ⁊ paulus. aut alteri tm̄
vt petrꝰ currit et ego. Joānes ē albꝰ ⁊ katherina ¶ Notādū q̄ triplex eſt zeu
ma ſcꝫ ꝓthozeuma. meſozeuma. ⁊ hypozeuma. Protozeuma eſt qn̄ ꝟbū l' ad
iectiuū ponit i pricipio vt in euāgelio Erūt ſigna in ſole ⁊ luna et i terris preſ
ſura gētiū Item Turbatus eſt rex herodes et ois hieroſolima cū eo ¶ Meſo
zeuma qū verbū vel adiectiuū ponitur i medio. Uerbū. vt hebrei ſunt et ego
Adiectiuū. hic ades o melibee caper tibi saluꝰ ⁊ hedi. Ipſe fecit nos et nō ipſi
nos ¶ hypozeuma qū ꝟbū vel adiectiuū ponitur i fine. Uirgiliꝰ. Nihil hic
niſi carmia deſūt. Quid niſi ſecretę leſerūt phillida ſilue. Grego. Quid ꝑ digi
tos niſi dona ſpūs ſancti deſignātur De adiectio exemplū. Neqꝫ ſidus radio
neqꝫ virgo filio ſit corrupta. Itē ꝟbū vel adiectiuū i meſozeumate ꝯformabit
ſe pori Sꝫ i prothozeumate ⁊ hypozeumate ꝯformabit ſe proximiori. Sūt ta
mē due exceptiones cū nō ꝯformat ſe proximiori qn̄ fit ꝑ aduerbia ꝯperandi
vel ſilitudinis vt melius ego iſtud quaꝫ vos feciſſeꝫ. hoc eſt meliꝰ ego iſtud q̄ꝫ
vos feciſtis feciſſē De aduerbio ſimilitudinis. hoc ille ita prudenter vt ego fe
ci ſct Id eſt hoc ille ita prudenter vt ego feci feciſſꝫ. Item zeuma pōt fieri ſine
medio vel cum medio. Sine medio vt ego diſco grammaticam petrus lo
cam. Uirgilius. hic illius arma. hic currus fuit Cum medio fit diuerſis mo
dis ſcꝫ per et. vt hebrei ſunt et ego. Per vel vt petrus currit vel ego Per neqꝫ
vt neqꝫ petrꝰ currit neqꝫ ego. ꝑ an vt id viſo tu an ille inſaniat. ꝑ niſi vt neſci
at h̄ qſquā niſi tu. ꝑ tā q̄ꝫ atqꝫ ac vt nō ſecꝰ te diligo atqꝫ petrꝰ ꝑ m̄ te dili. atqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

petrus.i.tā te diligo qꝫ petrꝰ.i.tm̄ te diligo quātū petrus.Per ſꝫ vt vos eſtis mundi ſꝫ non omnes Nullā cauſā inuenio in eo ſꝫ neqꝫ herodes.Itē zeuma facit hypoteticā ꝓpōnē nō categoricā vt vos eſtis mūdi ſꝫ nō omnes.hoc ē plurimi ex vobis mūdi ſūt non autē omnes ¶ Nota ꝙ ſuppoſita in zeumate capiūtur dupliciter. Uno mō cōiunctim.i.cathegorice.⁊ ſic faciūt cōceptionē vt vos ⁊ nos currimus Altero mō hypotetice.et ſic faciūt zeuma vt pueri et nos legimꝰ.vel ego ⁊ tu legis.Lucanus Cartago mari vſqꝫ tulit.Horatius Tu quid ego ⁊ populus mecū deſiderat audi ⁊c̄. Item fit aliquādo zeuma ꝑ diuerſa tempora Paulꝰ. Uidemꝰ nūc ꝑ ſpeculū in enigmate tunc autē facie ad faciem Oratio zeumatica nō eſt vitioſa.qm̄ in ea alter ſuppoſitorū cōformatur ꝟbo expreſſo alter ſubaudito.quo modo nec vicioſe rn̄det interrogatꝰ quis fecit ſi dicat ego ſubauditur eni feci

reperies .i.ntm̄ .i.aliqn̄ .i.rectore .i.priuatū

Inuenies rectum quandoqꝫ regente ſolutum

¶ Ntūs ſepe ponit abſolute id eſt ſine regente expreſſo.vt par vobis. gloria patri ⁊ filio. Nota abſolutū eſt nomē ambiguū. Uno mō eſt nomē grāmaticū.et vꝫ tm̄ quātū carens regente ⁊ ſic accipitur hic. Secundo dicuntur etiaꝫ quedā verba in grāmatica abſoluta id eſt perfecta⁊ ſunt que ꝑfectum faciūt ſenſum ſine accō.vt dormio ſedeo.Dicunt in grāmatica etiā nomina abſoluta.i.que nō indigēt adiectiuo vt par deꝰ angelꝰ virtus. Non eni bona par dicere indigemꝰ Tertio eſt in vſu dyaleticorū ⁊ ħ mō nomē abſolutū ē qd ſignificat aliquid ⁊ nichil cōſignificat cui opponitur nomē cōnotatiuū.Quarto ē in vſu iuriſperitoruꝫ. ⁊ ſic ď: aliquis abſolutus a vinculo excōmunicationis. Quinto eſt nomē theologicū. ⁊ ſic ď: aliqs abſolutus a peccatis .Etiā ē ideꝫ quod finitus.vt liber ꝓpe abſolutus eſt. ¶ Ntūs ponitur abſolute cā breuitatis vt mirabile dictu.haud mora.fide maiꝰ.grauis culpa .grande viciū.liber gn̄ationis ihesu xpi ⁊c̄.ideſt hic eſt liber.homelia beati gregorij.i. hec eſt Inicium ſācti euāgelij ſcōm ioānē.i.hoc eſt iniciū ⁊ ille modꝰ tāgitur ibi.Uerbū multotiens ſubſtātiuū ⁊c̄.Secundo cauſa relationis ⁊ etiā cā breuitatis.⁊ ille modus tāgitur ibi. Ponis ob id ſolum precedens.Tercio apud veteres ponit ntūs abſolute ablti loco in deſignatione cōſequētie vt cuius humilitatem dn̄s reſpiciens virgo ꝯcepit filiuꝫ.hoc eſt dn̄o reſpiciente. In hymno Luſtra ſex q̄ iā ꝑacta tēpus implēs corporis.ħ ē ſex luſtris peractis.hoc ē trigita annis ꝑactis Luſtrū em̄ tm̄ quiqꝫ annos ꝯtinet In hymno Audita vt ꝑconia .i. auditis preconijs.Item circa hūc locū dicūt aliqui ntm̄ poni abſolute cauſa dubij remouendi vt incōuertendo dn̄s ⁊c̄.ponendo dn̄s ꝓ dn̄m.q: ſecūdū illos ſi gerūdiū inter accōs poneret tūc eēt amphibologia ſicut ſi infinitiuus poneretur inter duos accōs ſꝫ hoc falſū ē quia gerūdiū nūqꝫ ponitur iter duos accōs.nec ꝑt facere amphibologiā more infinitiui.ſed melius eſt loqui per ablatiuos abſolute poſitos vt domino cōuertente captiuitatem ſyon facti ſumꝯ ꝯſolati.vel dū dn̄s conuerteret.⁊c̄ Gerūdiū eni nequaqꝫ regit accm̄ ante ſe..ſed habebit dtm̄ poſt ſe apud latinos.licet greco more bn̄ habeat accuſatm̄ ante ſe. Non eniꝫ latine dicimus ſcribētē habendū ē pēnā.ſꝫ ſcribēti habēduꝫ eſt pennā. Horatius.Si vis me flere dolendū eſt primū ipſi tibi .Sillogizanti ponendum eſt terminos.Et ď: ad hanc orationeꝫ.Elizabeth impletuꝫ eſt tē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

pus pariẽdi ꝙ potius elizabet eſt ibi genitiui caſus conſtructũ cum gerũdio et ſi eſſet acci caſus tũc tñ eſſet imitatio greca

ħ aduerbiũ demrãndi clerico .i.ntũm .i. accm̃ ꝑ lꝰ ꝯſueuit tribuere
Ecce tibi rectum quartũ ve ſolet dare caſum

℃ Hoc aduerbiũ demõſtrãdi ecce vult coſtrui cum ntõ vel cum accõ. Exemplum de ntõ. Ecce ancilla domini. ecce agnus dei. ecce lignũ crucis. Exemplũ de accõ vt plautus dicit Opus ne tibi ẽ aduocatio ecce me. Apud Uirgiliũ. Sis bonus o felixq; tuis en quatuor aras. Ecce duas tibi daphni. duoq; altaria phebo ⁊c̃ Pocula bina nouo ſpumãtia lacte quotãnis. Crateraſq; duos ⁊c̃ ℃ Nota ecce frequẽtius ntõ iũgitur ⁊ raro accõ ĩ ſoluta orõne. Inuenitur ecce ſine caſu ſepe. vt ecce dies veniunt. ecce ſpõſus venit exite obuiã ei. Et vtimur hoc aduerbio ecce ſemꝑ loquẽdo de eo qui ante cõſpectũ noſtrũ adẽ. vt ecce ego. ecce homo. ecce me. ecce ille ſed raro cõiungitur accõ in ſoluta orõne Ergo falſũ dicũt qui dicũt per ecce de abſente loquẽdũ in accõ. de re preſenti ſemꝑ in ntõ ℃ Item notãdũ cũ loquimur de parũ noto adiũgimꝰ ntõ ꝓnomẽ dicentes. Ecce ille petrus quaſi ille tibi incognitus ſed auditus. De cõpoſitione huiꝰ aduerbij ecce ſatis habetur in prima ꝑte ibi Eſt declinãdi. Sciendum ꝙ en habet eãdẽ cõſtrnctionẽ quã habet ecce. hoc eſt adiũgitur ntõ vel accõ ⁊ ponitur indicando vt hic. En priamꝰ ſunt hic etiã ſua premia laudi. Et etiã exprobrãdo ponitur cũ accõ apud Uirgiliũ. En agros ⁊ quam bello troiane petiſti. En honorẽ quẽ petiſti. ponitur et en q̃nq; ſine caſu. vt En quo diſcordia ciues perduxit miſeros. En quis cõſeuimꝰ agros. Quis id ẽ quibꝰ Apud comicos hem pro en poſitum ntõ vel accõ cõiũgitur. Item o. ſimiliter regit ntũm lꝰ accũm De ntõ O beatus partus ille. De accõ O virũ laudabilẽ O fortunatos ſua ſi bona ⁊c̃ de quo latius infra. Et ſic in ſũma quattuor reperiũtur dcões que regũt ntũm vel accm̃ ſcz ecce en o hem

ſp. caſuũ .ſ. paſſiuũ regimẽ .i. ſtudes
Eſt obliquorũ regimen quod ſcire laboras
.i. i primo ſp. illud ſp. regimẽ ꝑ talẽ ꝑtẽ orõnis .i. deinde
In primis regimẽ quod fit ꝑ noĩa poſt hec
ꝑ talẽ ꝑtẽ orõnis ſp. regimẽ ꝑtalẽ ꝑtẽ orõnis oñdã
Quod fit ꝑ verba de hinc quod fit ꝑ noĩa dicam
poſtpoſita ꝯſiderabis exẽplis. ſ. dicta notabis .i. manifeſte
Hinc exempla notes quibus iſta videbis aperte

℃ Gtũs eſt caſus ſignificãs id cuiꝰ eſt alterũ vvies eyn dinc is ſtabit in gtõ. ℃ Item alia cognitio gti qõ fere teutonice ſemꝑ terminatur in es eſt genitiui caſꝰ vel ablti caſꝰ q: abltũs ponitur ſepe loco gti. vt paꝝ panis multũ paꝝ ſatis pecunie nihil boni mali. vt quãtũ nũmoꝝ habꝫ quiſq; in arca tñ habet et fidei ℃ Notãdũ ꝙ gtũs ſolet triplicit accipi. ſcz actiue paſſiue et poſſeſſiue. Actiue vt ꝓuidentia dei ſigt ꝙ deus ꝓuidet. Paſſiue timor dei .i. deꝰ timetur Poſſeſſiue vt regnũ dei qõ regnũ deꝰ poſſidet. Ex illo ſequit ꝙ orõ i qua ponitur gtũs ſepe eſt ãphibologica .i. ambigua et dubioſa vt amor dei ſuſpitio vxoris charitas patris. Poteſt eni eſſe ſenſus ꝙ nos diligimꝰ aut ipſe diligit nos ſic dubiũ eſt de vtro fiat ſermo an de amore quẽ deꝰ habꝫ in nos an de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

amore queꝫ nos in ſe. De charitate patris in filios an filiorū in pātreꝫ. De ſu ſpicatione maritali. an de ſuſpicatione vxoria. Inueniūtur tñ ſepe in vna orō ne ab vna dcōne duo genitiui recti vnus. actiue alter paſſiue abſqꝫ āphibolo gia: vt apud Ciceronā in cathone maiore Quid de publij lucij craſſi ⁊ ponti ficij ⁊ iuris ciuilis ſtudio loquar. ſtudio iuris ſignificatur ius diſci ⁊ ſtudio craſſi ſignificaꝭ actie craſſus diſcere. Aliud exemplū eiuſdē in pͥcipio officio rum Quare lucij ſille ⁊. C. ceſaris pecuniaꝝ trāſlatio a iuſtis dñis ad alienos nō dꝫ liberalis videri. trāſlatio lucij actiue trāſlatio. pecuniaꝝ paſſiue ſigtur ¶ Nota ſcdo ꝙ gtūs qttuor modis facit āphibologiā Primo qñ regiꝭ a ꝟba libus vt amor ioānis odiū petri amor dei ṗt eē deum amare vel ri. Scdo qñ gtūs regitur a diuerſis viribus. vt liber ariſtotelis. i. liber poſſeſſus ab ariſto tele vl' cōpoſitus ab ariſtotele vl' ioāne Sic etiā fit qñ gtūs regitur a diuerſis dcōibꝰ. vt iſti fratres epi ſunt ibi ṗt regi vl' a fratres vel a ſunt. Tertio fit am phibologia qñ infinitiuꝰ poniꝭ inꝭ duos gtōs. vt ē io. miſereri pauli q: ē rl'a preſciani ꝙ cū infinitiuus poſitus eſt inter duos ſimiles caſus tūc vterlibꝫ ca ſus ṗt precōſtrui. qd nō tm̄ intelligitur de accō verū etiā de quoqꝫ caſu. de dtō vt maledicere mihi placꝫ tibi. de accō cupio te videre me De ablatio vto: pr̄e digno filio. Quarto qñ gtūs regitur. vl' abſolute ponitur. i. qñ ṗt in vna orōe regi vl' nō regi. vt recordor dauātrie. i. illiꝰ ciuitatꝭ. l'i dauātria alicꝰrei habeo memoriā. miſerior dauātrie vl' dñor ⁊ ꝯſimiles Et ē adhuc modꝰq nō facit ā phibologiā ſed equiuocationē ſcꝫ qñ eadē dcō ṗt eē diuerſoꝝ caſuuꝫ. vt azi ni ſunt epiſcopi cuiꝰ orōnis eſt duplex ſenſus vnꝰ ſi epi eſt gti caſus. tūc eſt ſen ſus ꝙ azini poſſidentur ab epō. ſecundꝰ ſenſus ē impoſſibilis ⁊ falſus. ſcꝫ ſi epi eſt nti caſus ¶ Item notāde ſunt hic alique regule Prima Quemcūqꝫ caſuꝫ regit totus ntūs eūdem regūt eius obliqui vt rex troie regis troie ⁊c̄ per oēs caſus Item per totū ntm̄ intelligimus ntūs in maſculino feminino ⁊ neutro generibꝰ. quia ſi totus ntūs nō rexerit caſuꝫ obliqui etiā nō regunt vt multū vini ꝯ: tm̄ i ntō accō ⁊ vtō. ⁊ nō i alijs obliquis q: ſolū regit i neutro genere ⁊ nō in maſculino neqꝫ feminino generibꝰ ¶ Secūda regulā. Quēcūqꝫ cā ſuꝫ regit indicatiuus eūdem regūt oēs alij modi. vt amo amā ameꝫ amarē deū et ſic in alijs tꝑibꝰ. Sic gerūdia ſupīa ⁊c̄. vt veniō cā amādi deū. Et inde excipitur ntūs rectus virtute verbi ſubſtātiui vti vl' eorū vim habentis. vt li ber ē petri iacētꝭ ſupini ⁊ nō ſupinꝰ. etiā excipiꝭ ꝟbū paſſiuū qd ñ regit accm̄ ſui ꝟbi actiui. ¶ Tertia Quēcūqꝫ caſuꝫ regit poſitiuꝰ eūdē regūt cōpatiuꝰ ⁊ ſuplalatiuꝰ vt in gtō amās mei amātior mei ⁊ amātiſſimus mei In dtō ſilis ſimilior ſimilimus mihi. de accō ⁊ abltō vlterius ſic ⁊c̄. ¶ Quarta Quicūqꝫ gti regūtur ā noīe ſubſtātiuo ijdē fere oēs regūtur a verbis ſbſtātiuis vl' eoꝝ vi hñtibꝰ exceptis his q regūtur a ꝟbalibꝰ. vt liber petri liber ē petri. hō mi re ſpciei. hō ē mire ſpeciei ⁊ ſic vlteriꝰ ꝑ regimen gti Liber videꝭ petri. videꝭ triū ſolidoꝝ ⁊ ſic de alijs ꝟbis Exceptꝭ tñ rectꝭ a ꝟbalibꝰ ⁊ gradibꝰ ꝯpationis ſcꝫ alquid [illegible] i. notās. i. rē poſſeſſam. i. tribue ſp. caſui

Nomen ſignificans poſſeſſum da genitiuo

¶ Dcō ſigns rem poſſeſſā regit gtm̄ poſſeſſoris. vt ager petri domus petri ꝑ diū nicholai. Itē hec pñs lrā poteſt intelligi de ꝟbo ſbſtātiuo ⁊ ꝟbis eiꝰ vim hñtibꝰ. vt ager ē petri. ager apparꝫ petri. vt patet in quarta regula generali.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Nota p hãc regulã nomẽ rei poſſeſſe ⁊ ꝟbũ ſubſtãtiuũ pñt regere quelibꝫ gtm̃ mũdi p̄ter quiqꝫ gtõs ꝑmitiue ſpciei mei tui ſui noſtri veſtri quos non regũt ſꝫ loco eoꝝ aſſumũt poſſeſſiua i ſili caũ. vt dicẽdũ ẽ liber meus tuꝰ ſuꝰ nr̃ ⁊c̃ ⁊ nõ mei tui ſui. Ex hoc oritur ꝙ dicẽdũ eſt liber ẽ meus ipſiꝰ vniꝰ ſoliꝰ ⁊ nõ mei vniꝰ ſoliꝰ ipſiꝰ. Sic liber ẽ noſter ipſoꝝ ſoloꝝ triũ omniũ. et non noſtri ipſoꝝ ſoloꝝ dicẽdũ erit Et ſi quis contradiceret cũ p̄ſciano ꝙ ꝓ poſſeſſiuo poſſꝫ poni gtũs ꝑmitiui. ergo cũ dicit liber ẽ meꝰ. etiã dicitur liber ẽ mei Dicẽdũ ꝙ h̾ intelligẽdũ ſit de poſſeſſiuis ꝓnominalibꝰ. vt ſaturnia regna vl' regna ſaturni. q: nũq̃ꝫ aliter latini autores locuti ſunt: liceꝫ greci ponũt gtm̃ ꝑmitiui vt i orõne dominica dicũt greci pater noſteri vbi nos dicimꝰ pater noſter et ſic de alijs in gtõ. ſꝫ nos nõ ita dicimꝰ Et licet aliqui ita loquuntur hi non latine loquũtur ſꝫ greciſſant. i. ſequũtur grecos. ¶ Itẽ hi gti ꝑmitiui mei tui ſui noſtri pñt bene iũgi alijs ꝟbis a ꝟbis ſubſtãtiuis ⁊ nomibꝰ dictꝭ vt nemini mei ſoliꝰ tui ſoliꝰ meiipſiꝰ. Meminimus alioꝝ. ſꝫ noſtri ipſoꝝ nõ meminimꝰ ¶ Nota ꝙ ad cuiꝰ a ũ nomẽ poſſeſſiuũ nũq̃ꝫ reſpõdetur in ſimili caſu ſiue p eũdẽ caſuꝫ. niſi in tribꝰ ꝓnomibꝰ demõſtratiuis poſſeſſiuis. ſcilꝫ meus tuꝰ ⁊ ſuꝰ. vt cũ queritur. Cuium pecꝰ r̃ñdetur meũ tuũ ſuũ. nõ autẽ reſpõdetur mei tui ſui Qd̾ ſit verũ ptꝫ p comicũ dicẽtẽ. Cuiũ puerũ huc poſuiſti r̃ñdetur veſtri. Querit vlteriꝰ Cuius noſtri ⁊ r̃ñdet pãphili. Poteſt etiã fieri reſpõſio p idẽ interrogatiuũ. vt cuiũ eſt. eſt cuiũ eſſe debꝫ. Itẽ exẽpla huius regule q̃ũqꝫ cõuertũtur ⁊ potiſſimũ in noibus appellatiue qualitatꝭ. vt ptꝫ ex ſenſu vbi fieri poſſit aut nõ. vt aula ducis ẽ regimẽ poſſeſſionis paſſiue ſꝫ dux aule ẽ regimẽ poſſeſſionis actiue. q: a dcõne regẽte ſit denoĩatio regiminum nõ enim cõuertit liber petri dicẽdo petrus libri

.i. affirmare ſine addito. i. valeas. i. hoc meũ ens exiſtit
Dicere ſi vere poſſis iſtud mea res eſt
.i. qñ .i. nõ addas aliquid .i. vera
Cum nihil adiungas. tunc eſt poſſeſſio pura
Dentur in exemplis tibi. regis equus. ducis aula
.i. vis .i. addi ſed eſt poſſeſſio impura
Si petis adiungi non eſt poſſeſſio pura
.i. p multas ptes .ſ. poſſeſſionis .i. pticio cõtingit
Per plures ſpecies huius diuiſio fiet

¶ Dicit ꝙ duplex ẽ poſſeſſio ſcꝫ pura ⁊ ẽ qñ vere dici põt hec ẽ res mea ſine aliq̃ adiecto. Et h̾ tc̃ fieri pt dũ res tractari pt ſm placitũ poſſeſſoris ſiue hñtꝭ Sꝫ impura ẽ qñ nõ pt dici ſine addito hec res ẽ mea. i. cũ res nõ põt tractari ſm volũtãtẽ hñtis. Igit nõ ſequit quicqd eſt tuũ id potes vẽdere. iſtud eſt tuum demrando p̃reꝫ vel fortitudinẽ ſapiẽtiã tuã ⁊c̃. g̊ iſtud potes vendere. fit ei fallatia equocatõis. Nõ ei ſimplicit de p̃re dicimꝰ ille ẽ meꝰ. ſꝫ ẽ p̃r meꝰ. oꝫ dicere ſꝫ ip̄ ꝓpe ẽ meꝰ Et d̾: vlteriꝰ i tex. ꝙ ſunt mlti modi hñdi ipure. ſꝫ vnus modꝰ hñdi pura poſſeſſiõe. g̊ mlti gti regũt ex vi poſ. ipure. Et iſti modi poſ. impure de q̃bꝰ loq̇t autor i lr̃a dicũt ab arſ. i iſagogſ mõi hñdi. ⁊ i añpdicamẽtꝭ dicũt mõi eẽndi in. vt iſunt ps totũ ⁊c̃. Nõ vt. s̊ dictũ ẽ. ꝙ p orões poſſe. pure ⁊ impure ſiũt ſepe orões amphibologice. vt liber arſ. ſtatua hercul' gtũs pt denotare vel poſſeſſorẽ ſtatue vel opificẽ eius vel rep̄ntatũ per eam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

dcō ſcās　　　dcō ſcās
ptem　　　ꝓprietatē　　　gubernāt.ſ. totius et ſubiecti.ſ.ps et ꝓpriū
Pars ꝓpriumqꝫ regunt genitiuos　　　atqꝫ reguntur
.i.qñ　　　.i.ꝯſideres.i.honorē.i.vituperiū ab vtraqꝫ pte
Dum tamen attendas laudez vel crimē vtrimqꝫ
Dextra viri fortis ſpeciem ſuperat mulieris
Uir fortis dextre ſpeciei femina mire
Uir duri capitis et forme femina turpis

¶ Hic ponūtur quattuor regule ⁊ incipit terminare de poſſeſſione impura. Prima dictio ſignificās ptē vel integralē vel eſſentialem vel multitudinis regit gtm̄ totius. De parte integrali paries domus. de parte eſſentiali corpꝰ aīa homis. de pte multitudinis vt vnus plebis ¶ Notādū ꝙ totū et pars accipiūtur hic in ſecūda impoſitione ꝓut ſignificāt noīa ⁊ ſic hec ē vera ps regit totū id eſt dictio partis regit dcōnē tociꝰ. Et ſic in hac tota ſecūda parte regiminis accipiūtur noīa in ſecunda impoſitione. vt cā pars totum ꝓprietas poſſeſſio effectus relatiuū contētū. ¶ Nota ſecūdo ſepe nomē partis itelligitur in hac prima regula vt diciꝰ habetur geniſis primo.i.primo capittulo geneſ. ſic primo regū pmo. id ē primo libro regū pmo capitulo eiuſdez ſigt eīn prior numerus ſemper librū alter numerus ſignificat capitulū ſiue poſterior. vt pma petri primo. Thomas ſecūda ſecūde.i.in ſecūda parte ſecūde ſumme beati thome. Sic dimidiū regni dabo tibi.i.dimidiā partem regni. Reliquū etatis mee.i.reliqua pars etatis mee Aliud reliquū vite mea deo deuouebo. Sat mundo ſeruiuiꝰ ſat voluptatibꝰ cōceſſimus reliquū etatis deo dādum et cōſecrādū eſt.i.reliqua pars vite ſeu etatis. Sic dicit ſūmū domus mediū .i.ſūma pars vel media ps domus ¶ Secunda dcō ſigs proprietatem id eſt formā accidentalē pt regere gtm̄ ſubiecti. vt macies et pallor faciei decor. ſunt monachi. vt ber. dt rubor vultꝰ albedo parietꝭ ¶ Nota ꝑ hāc regulā abſtracta regūt gtm̄ caſuz ⁊ nō ꝯcretū niſi poſitū fuerit ꝯcretū abſtracti loco. vt albū cygni nigꝛ corui.i.albedo ⁊ nigredo cygni aut corui. Itē infinitiuꝰ abſtracti loco poſitꝰ etiaz regit hūc caſuz .vt ſcire petri.i. ſcia petri poſſe iacobi principis.i.poteſtas principis. Sic velle nolle iacobi legere henrici ē bonū.i.lectio Tercia regula cōuertit primā ⁊ eſt talis. Nomē tocius regit gtm̄ partis mediante adiectiuo laudis vl' vituperij. vt vir fortis dextre. homo pallide faciei robuſti corporis. Quarta regula cōuertit terciā et talis ē Dcō ſignificās ſubiectū alicuiꝰ accidentis regit gtm̄ ſignificātē talē ꝓprietatem.i.accidens mediāte noīe adiectiuo ſignificāte laudē vel vituperiū. vt homo magne eſtimatōnis opinionis nominis. homo ꝓſperi ſucceſſus. ¶ Nota circa has duas regulas. ꝙ adiectiuū poteſt quādoqꝫ ſubticeri et gtūs ſolus poni Exemplum vt homo pacis vir conſilij. vt tulliꝰ Nōne quos ꝓtuli Scipiones ⁊ metellos ante fuerunt opinionis ⁊ glorie. Et fit hoc ſolū in gtō ⁊ cū hoc raro ⁊ nūqꝫ in ablatiuo. ¶ Nota ſcdō gti loco poteſt poni ablatiuꝰ in hoc regimine. vt magne auctoritatis vir ē. vl' magna auctoritate vir ē Eſt dure ceruicis iudaicꝰ ppl's ſiue hō Et eſt elegātius loqui in abltō qꝫ i gtō ¶ Nota tercio ſepe i vna ⁊ eadē orōne miſcetur abltūs cū gtō. vt boetiꝰ Mulier reuerēdi admodū vultus oculis ꝑſpicacibꝰ colore viuido atqꝫ inhauſti vigoris Sic apud Ciceronē Le

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

tulũ noſtrũ eximia ſpe ſũme ꝟtutꝫ adoleſcẽtẽ fac erudias Inf quos diuerſos
caſus huius regiminis põt mediare ꝯiũctio. vt petrus eſt pallide faciei ⁊ ma
cro corpore. ℭ Quarto nota ꝙ ꝑ exempla huius regiminis monſtraf res q̃⸗
lis eſt. ħ ẽ laudaf ⁊ vituperaf Et quattuor modis laus vel vituperiũ exprimi
põt. ꝓmo in gtõ in demõſtratõe eẽntie vt hõ pallidę faciei. Secundo in abltõ
ꝑ idem regimẽ demonſtrationis vt hõ pallida facie ꝑ illã regulã Toti da ptẽ
Tercio ꝑ ſynecdochẽ in accõ vt hõ pallidus faciẽ. ꝑ illã regulã Sepe qõ eſt ꝑ
tis. Quarto ꝑ ſynecdochen in abltõ. vt hõ pallidus facie ꝑ illã regulã Synec
dochen iungas. Uitãt tñ oratores ſummope ſynecdochen que magis poetaꝝ
eſt et hiſtoriã ſcribentiũ q̃ȝ oratoꝝ. ſȝ loquũtur per regimẽ demõſtratõis ⁊ fre
quẽtius in abltõ vtrũqȝ tamẽ bonũ eſt. vt hõ procero corpore lanck van lyue
eleganti forma. hõ hirto corpore piloſis humeris. ꝓcalua fronte. aduncis na⸗
ribus caninis dentibus repãdis auribus. Quito nota ꝙ caſuȝ huius regimi⸗
nis regũt ꝓmo noia vt ppl̃s durę ceruicȝ. Scdõ ꝓnoia vt tu modice fidei In
abltõ apud Boetiũ. Illa vultu placido. videf tñ q̃buſdã ille abltũs regi a ꝟ⸗
bo inq̃t. Tercio a ꝟbis ſbſtãtiuis. vt iſte eſt magne fame. magni nois magna
rũ litteraꝝ Sic fio fore. vt ſpero me fore magne litterature. Et ſub verbis ſub
ſtantiuis cõphendũf ꝟba vim eorũ hñtia. vt io. videf apparet habef magne
prudentie. Et quod dictũ eſt de ꝟbis etiã de pticipijs intelligif. ℭ Nota ſexto
dictio regens ſcȝ nomẽ ꝓnomẽ ꝟbũ ſeu pticipiũ hũc caſuȝ q̃nq̃ȝ ſbintelligitur
vt in pſalmo. Qui habitare facit vniꝰ moris in domo i. hoies vnius moris.
Sic in euangelio Beati mũdꝫ corde id eſt entes mundo corde.

ꝑticule ꝑticula erat ꝯnumerari

Et debet parti quod pars fuit annumerari

ℭ Hic dt ꝙ pars in regimine littere ſupioris ampliaf pro eo qõ eſt vel fuit
ꝑs vt pes porci q̃ eſt vel q̃ fuit porci. Ibi eni eſt duplex ſenſus. vnus Pes q̃ eſt
membꝝ actuale porci ſic hec eſt falſa. Comedi pedem porci. Alter ſenſus eſt. q̃
fuit mẽbrũ porci ⁊ ſic ẽ vera comedi pedẽ porci. Sic caput hois ibi caput am
pliaf ꝓ eo qõ ẽ caput hois. vel fuit caput ſiue mẽbꝝ hois ⁊ ſic de alijs. ℭ No
ta hec ampliatio põt ⁊ eẽ in alijs regiminibus. vt in regimine poſſeſſionis vt
tunica ſaluatoris noſtri ẽ rome. i. tunica q̃ poſſidef a ſaluatore. Siliter in re⸗
gimine relationis vt pater ioannis eſt hic ⁊ ħ dũ ſermo fit de io. mortuo. Itẽ
tlis ampliatio in exemplis regiminis gti caſus põt fieri ad oẽm differẽtiam
tpis. ħ ẽ exempla intelligẽda ſunt in pñti ꝓterito et futuro. vt colũna domus
. i. colũna q̃ eſt vel erit vel fuit pars domꝰ Sic ager petri q̃ ẽ fuit vel erit poſ⸗
ſeſſus a petro. Notãduȝ ꝙ ſicut nomẽ ſignificãs rem que fuit pars ꝓt regere
gtũm ſignificãtẽ totũ. ita etiã nomẽ ſignificãs rẽ q̃ fuit q̃litas alicꝰ ſubiecti ꝓt
regere gtũm ſignificãtẽ ſubiectũ cuiꝰ illa res qualitas fuit. vt poſt cõſecratio⸗
nẽ manet albedo panis. hoc ẽ albedo que fuit qualitas panis. et ſapor panis
hoc ẽ ſapor q̃ fuit q̃litas panis. figura panis. i. figura q̃ fuit in pane. Et dicũf
hmõi q̃litates ſpecies panis a theologis Unde patet ꝙ hec orõ albedo panis
ambigua eſt ſignificat ei albedinẽ q̃ eſt in pane ⁊ que fuit ĩ pane quãuis deſi⸗
erit i eo eſſe. Uocãtur autẽ ſpẽs panis ab eccã ſignũ cũ canit. Nulla rei fit ſciſ
ſura ſigni tm̃ fit fractura ⁊c̃.

Seq̃tur textus Clauſum ſub pte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

i.ꝯphenſuꝫ .i.ſub regimine ꝑtis illud regimē

Clauſum ſub parte dices tunc tempoꝛis eſſe

¶ Hic ponit ſcḋꝫ additamētū dicēs ꝙ aduerbiū tūc regit gtm̄ tpis i regimi⸗
ne ꝑtis q: tunc hꝫ ſe vt ps ad tēpus. Dicit ei tps eſſe totū ſucceſſiuū. Et totuꝫ
ſucceſſiuū eſt cuius ꝑtes ſunt in diuerſis tpibus. ¶ Notādū ṗmo ꝙ iſta ad⸗
uerbia tpis tūc nūc iā heri cras raro inueniūtur regere gtm̄ apḋ autoꝛes. er⸗
go nō ſunt multū vſurpāda a nobis in gtō. ¶ Notādū ſecundo illa aduer⸗
bia q̄ frequētius regūt gtm̄ ſunt aduerbia tpis vel loci. i. tpis Accipit eniꝫ lo⸗
cus aliqñ pꝛo tpe. vt apḋ Comicū. ⁊ dixit mlta alia q̄ nūc nō eſt narrādi loc⸗
cus. Sic iam dudū. vt apud Comicū. Jam dudū etatis facte ſunt lites inter eos.
Sic minime gentiū ꝓ nullo pacto inuenit. Pꝛidie illius diei. pꝛidie nonaruꝫ
decēbꝛiū. Sed ṗdie veſpi de hac oꝛōne triplex ſolet eē opinio Quidam dicunt
veſpi eē gti caſus ⁊ regi in hoc regimine Quidā ablti caſus vt veſperi ꝓ veſ⸗
pere. queadmodū luci pꝛo luce. ⁊ ruri ꝓ rure. Aliqui dicūt eſſe aduerbiū hac
rōne qḋ ꝯponit cum per vt ꝑueſperi Siliter adiūgitur aliȷs aduerbȷs ſcꝫ tā
veſperi qḋ nō accidit noibus ſbſtātiuis. Comicus ḋt. Nūqꝫ tam mane egredi
oꝛ. neqꝫ tam veſperi reuertoꝛ. quin te aliquid infundo laboꝛare ſiue agere cō⸗
ſpicer Sic ḋꝛ heſterno veſperi ⁊ ſic de aliȷs. ¶ Notandū ꝙ pꝛidie ⁊ poſtridie
hn̄t quadꝛuplicē ꝯſtructionē. Uno mō regūt gtm̄ vt pꝛidie illius diei. poſtri⸗
die illius diei. Secundo cū accō. vt pꝛidie calendas ianuarias. pꝛidie nonas
idus ianuarias. Tercio cū aduerbio vt pꝛidie quā chꝛiſtus pateret accepit ca
licē benedicens et agens ⁊c̄. pꝛidie veni qꝫ tu. Quarto ponunt ſine caſu ⁊ ſine
qꝫ vt apud Comicū. Uenit ad me cremes poſtridie clamitans indignū factū
cōperiſſe ſe. i. poſterioꝛi die illius diei quo hec geſta ſunt. Sic Cum veni dauā
triam audiui petrū pꝛidie receſſiſſe. i. pꝛioꝛi die. Non tn̄ dicendū eſt pꝛidie vl'
poſtridie huius diei. Cum ſit ſermo de hodierno die. quia habemus alia vo⸗
cabula ſcꝫ cras heri. ſed cum loquimur de alio tpe non pn̄te. ergo ṗdie huius
diei nūqꝫ ꝓpꝛie dicemus. ſꝫ ſic dicemus Cum petrū adyſſem loquēdi gratia
oꝛauit me dicens cras ad me redeas. ⁊ non poſtridie. vl' rogauit me vt poſtri
die redirem. ⁊ non cras. Sigt em̄ pridie tm̄ quātū ṗoꝛi die ſiue vno die ante
⁊ poſtridie id eſt vno die poſt ſiue in pꝛeterito ſiue in futuro et non in pn̄ti.
De futuro. pꝛidie quā eam in patriā confiteboꝛ peccata. Poſtridie quaꝫ pat
obȷt epulū feci. Sic in futuro Poſtridie cum in patriam me recepero mūdo
valedicam A pꝛidie venit pꝛidianus vt pꝛidianus dies pꝛidiana hoꝛa ſigni⸗
ficat hoꝛam ſiue diem. et in futuro ⁊ in pꝛeterito alio pꝛioꝛē. vt Marcente ad
huc ſtomacho pꝛidiani cibi onere. Jnuenitur heſternus in ṗterito ⁊ futuro ꝓ
pꝛidianus vt ex iure heſterno paneꝫ atrum voꝛant. A poſtridie non venit po
ſtridianus. ſed pꝛo eo vtimur craſtinus a um qḋ etiā ſignificat tempus ⁊ pꝛe
teritum et futurum . et non modo ſignificat diem ſequentem . ſed quemli⸗
bet alium. vt Uirgilius Si vero ad ſolem rapidum lunaſqꝫ ſequentes Oꝛ⸗
dine ſuſpicies nūqꝫ te craſtina fallet. Hoꝛa neqꝫ inſidȷs noctȷ capiere ſerenee.
Jtē perhendie vt de die ſequēte cras ita de die pꝛoximo poſt craſtinū dieꝫ di⸗
cimus phendie vt Tullius ḋt. Cras vel ad ſummū perhendie. Jnde dies phē
dinus id eſt dies ab hinc tertius ouermoꝛghen. phendinare eſt in terciuꝫ dieꝫ
manere. Sed comperhendinare ē in longū differre de die in diem. Jtē nudiꝰ
ḋꝛ icḋm aliquos qſi nūc eſt dies ſꝫ non inuenit ſine ꝯpoſitione. ſꝫ dicimus nu

diuſtercius id eſt nūc eſt dies tercius.nudiuſquartꝰ id eſt nūc eſt dies quartꝰ
ſed inuenit in philelpho et tullio.q altius numerāt.vt nudiuſquitꝰ ſextus vi-
ceſimꝰ centeſimus.Itē mane inuenit dupliciť.Uno mō noīaliter.⁊ ſic dicimꝰ
mane eſt.hoc eſt matutinū tempus.Parſius.Nempe hec aſſidue iam clarū
mane feneſtras intrat Et eodem mō etiā capit cū dꝛ veni in ciuitatē dauātri
am hoc mane ſic hoc meridie.Alio mō mane ponit aduerbialiter.⁊ ſigt vꝛo.
⁊ ſic dicimus mane veni.ꝑmature veni. In tpe veni.ſero veni Sic dicimus
mane pꝛidie.mane poſtridie.mane hoc eſt ante lucē ꝓ vtroq̄ȝ ſignificato.des
moꝛghēs vꝛo.Itē Sero tria ſigt.ꝑmo accipit ꝓ veſpe id eſt poſt occaſuȝ.des
auens.ſcdo idem eſt ꝙ poſt tempus debitū id eſt tardius teutonice te late. vt
Cicero Cum accuſatoꝛ milionis identidem interrogatꝰ quo tempoꝛe clodius
eēt occiſus.vꝛbane reſpōdit ſero.hoc eſt tardius ⁊ poſt tempus quo debuiſſet
occidi.tercio accipit ꝓ tarde ⁊ nō pꝛo tardius vt apud Senecā. Sero nos il-
lo referat ſenectus.⁊ Idem.Nemo ād id ſero venit vnde nunq̄ȝ cum ſemel ve
nit potuit reuerti.A ꝑmo ſignificato dꝛ hoꝛa ſerotina.pluuia ſerotina.Sed a
poſterioꝛibus duobus ſignificatis dicimꝰ poma ſerotina.vue ſerotine id ē que
poſt legittimū tempus ceteris pomis vel vuis tardius matureſcūt. Sic econ
trario ꝑcoces vue.ꝑcocia poma que ante ꝯſuetū tēpus cito matureſcunt.Sic
etiā tranſſumptiue dicimꝰ pꝛecox ingeniū. een verſtant dat gheringhe rijpt.
vt Quintilianus Illud ingenioꝝ velut pꝛecox genꝰ nō temere vnq̄ȝ ꝑuenit ad
perfectionē.Itē pꝛematurꝰ a um ⁊ ꝑmature aduerbiū dꝛ id quod eſt ante ali
a maturū vt frumēta ꝑmatura.poma ꝑmatura.Et dꝛ etiā ꝑmaturꝰ ſiue ad
uerbiū pꝛemature ꝑ tranſlationē.vt ꝑmaturus eſt militie.i.maturus.ꝑmatu
turus eſt audiende philoſophie.Ego ſum maturus militie vel huic rei ſic di-
cimus matura etas hō maturꝰ.ſenilis etas dꝛ matura.Sūt enim hec ſynono
ma ꝑmatura ante diē ante tēpus.vt filius ante diē patrios inquirit in ānos.
Et intelligit ante diē de incerto tpe ⁊ non certo.vt ante diē rerū potiri voluit
Sic ſero et vltra tempꝰ idem ſignt.te late.Itē ante hac ⁊ poſthac ſunt demō
ſtratiua pn̄s nūc teutonice voer of na duſſe tijt.ſed antea et poſtea ſunt rela-
tiua tpis cuiuſlibet.vt me poſthac videbis nunq̄ȝ.heſterno die vidi iacobum
quē antea vidi nūq̄ȝ vel poſtea videbo nunq̄ȝ . Inuenit tn̄ antehac ⁊ poſthac
etiā quādoq̄ȝ relatiue ſicut antea ⁊ poſtea.Antehac ſepe fidem ꝑdiderat cre
ditum abiurauerat.Saluſtius dt Sic ſuetoniꝰ in domiciani vita dt.Pari ar
rogantia cū ꝓcuratoꝝ ſuoꝛū noīe foꝛmalē dictaret epiſtolam ſic cepit.Dn̄s ⁊
deus noſter ſic iubet fieri Unde inſtitutū poſthac.i.poſtea.vt ne ſcripto q̄deȝ
ac ſermone cuiuſq̄ȝ appellaret aliť.¶ Nota nūc aduerbiū vſurpari ſolet ſi-
ne ſignificatione tempoꝛis.vt apud Ciceronem de diuinatione.Que quidem
multo plura euenirent ſi ad quietem integri iremus Nūc onuſti cibo ⁊ vino
confuſa ⁊ perturbata cernimus.Nunc etiam quādoq̄ȝ ſignificat quantuȝ in-
ſtans.vt ex hoc nunc vſq̄ȝ in ſeculum.vbi nunc eſt nomē et valet tantum quā
tum poſt hoc inſtans.Ponitur etiam quandoq̄ȝ pꝛo aliquando.vt nūc lege.
nunc oꝛa.nunc cū feruoꝛe laboꝛa.¶ Nota vltimo.Alias eſt pꝛeteriti et futu-
ri tempoꝛis ſed frequētius futuri tempoꝛis.vt hoc dicemus alias.Inuenitur
etiam in pꝛeterito.Plinius Cuius virtutes nunc magis miroꝛ quaȝ alias.qꝛ
magis intelligo.

Sequitur textus Contentū regit hos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

.i.dcō bns rē ꝯtentā | gubernat | ſp.gtōs | .i.dcō bns rē cōtinētem | ſp.ꝯtentū.

Contentum regit hos. et res que cōtinet illu d

Ut vinū vaſis ſunt et duo dolia vini

¶ Dictio bns rem ꝯtentā regit gtūm ſignte rem ꝯtinētē.vt vinū vaſis. Et cō uertitᷣ rľa ſic. Dictio ſigns rem cōtinentē regit gtm̄ ſigntē rē ꝯtentaꝫ.vt duo dolia vini in limine iouis poſita ⁊c̄.Boetius dī Significabāt ei aduerſam ⁊ ꝓſperā fortunas ab omni hoīe deguſtandas.Cadꝰ olei in euāgelio.Chorꝰ tritici.Sinum lactis.i.vas ꝟgiliꝰ Calix aque frigide. Calix ei ſigt een vāt daer men vyt drinket.vt fecundi calices quē nō fecere diſertū.Uas vini. Campus lini rape.Uolucres celi ⁊ piſces maris.eſt h̔ etiā exemplū Uolucres celi.i.aeris.vt hic celū eſt clementiꝰ. Sic em̄ equocatᷣ celū ſigns etiā aerē.vt volucres celi.i.cōtenti in aere ſcōm octauū modū eēndi in.ſic locatū in loco.ſꝫ ſtelle celi nō eſt regimē ꝯtinētie ſꝫ potiꝰ regimē ptis.¶ Notādū ꝑmo ꝙ multe ſunt ꝺcōnes q̄ includūt gtm̄ regiminis qbus nō oꝫ addi explicite gtm̄.⁊ ſunt ſbſtātiua in āriū deſinētia.q̄ ſignt locū in quo res reponūtᷣ.vel:ipſaꝝ reruꝫ q̄ in loco ſunt copia.vt armariū locus vbi reponūtᷣ libri.ceteraqꝫ hmōi.q: ſinguli opifices hn̄t ſua arma.Armamētariū vbi reponūtᷣ armamēta ⁊ arma cuiuſlibet opificis.q: ſunt arma naute. arma piſtorū.Atramētariū vāſculū qd̄ continet atramētū Aluеariū locꝰ vbi ſunt aluei apuꝫ vel copia alueorū Calamāriū.i. pennariū vbi pēne reponūtᷣ Cōmentariū eſt id in quo nude res et capite rerū ponūtᷣ.vt Cicero.Nō eſt orō ſꝫ capita rerū orōnis cōmentariū.et inuenitur ꝯmentariū in neutro ſub um.vel maſculino ſub us gn̄ibus. Aerariū ē repoſitoriū aeris.i.numeroꝝ ſiliuꝫ qꝫ rerū ꝓcioſarū atqꝫ opum.Granariū eſt camera frumēti.Graphiariū een dinck daer griffel in ſtect Graphiū een griffel.Pennariū eſt repoſitoriū pēnaꝝ.Penariū eſt vbi reponitᷣ penꝰ hoc eſt ad victū ptinētia q̄ ꝓpe ſigt penus Pomariū locus pomorū reponendo vel pomis cōſitꝰ.Quidā h̔ pomeriū vocāt.ſed nō eſt ita.q: pomeriū eſt locus apud muꝝ intra ⁊ extra vbi edificare nō lꝫ q̄ſi poſt menia.Et pomeridianū ꝓ poſtmeridianū.Sic meridies ꝓ medidies.Item roſariū eſt locus vľ copia fructicū roſas gignētiū Sacrariū eſt repoſitoriū ſacroꝝ Sūmariū ſub paucis ſummā totā ꝯtinēs vt ārgumētū libri dr̄ ſummariū libri.Tabulariū ē locꝰ vbi tabule.i.inſtrumēta ⁊ littere reponūtᷣ ſicut teſtamēt ſcat brieue.Unū tn̄ ē regēs gtm̄ q: ſigt ꝯfuſe vt viuariū.vt viuariū anguillarū murenarū vel muremularū.Et ſicut ſigt repoſitoriū piſciū.ſic etiā accipitᷣ ꝓ alijs āialibꝰ vt viuariū gallinacioꝝ anſerū gallinaꝝ.Et rō eſt q: ꝯfuſe ſigt repoſitoriū vbi continētᷣ vel piſces vel aues.vel fere q̄ dūtaxat ad victū ſpectāt.Ergo hoc indiget ſpecificatione gti recti q: regimē dr̄ inuētū .vt dcō rctā ſpecificꝫ dictōeꝫ regētē Diceret h̔ aliquis an oīa nōīa in āriū deſinētia ſignificent locū Dicēdū ꝙ non oīa q: quedā ſignificāt rem primitiuā.vt plantariū plantā.ſeminarium ſemē ipſūm.calciariū id eſt calcius..tamē bene acciperetᷣ pro loco.veſtiarium veſtis.cibariū cibus.carnariū ſigt een vvyme.ſic paminarium ſignificat pampinū.een vvyn blat.Donarium donum dr̄.Corallarium preciū certaminis.vt Boetius Ecce corallarium tibi dabo.Diarium preciū viuꝰ diei.Sālariū ſoldye.Cipharium precium cantus.

¶ Notandū ſecundo ꝙ nomina in etum formata a nominibus herbarū vel
arborū ſignt etiā locū ꝯtinētię in quo herbę ꝯtinētur vel arbores.vt Locyle-
tū.quercetū.pinetū.ęſculetum.canuetuꝫ.arūdinetū teutonice daer ryet ſtaet
vrticetū.ſpinetū.mirtū hoppe.rubetum teutonice daer braem ſtaet.vepretuꝫ.
palmetū.lapetum vbi ſtant lapę kletten.ſalicetum filicetum.ſandicetuꝫ a ſan
dix quo colorat̄ pannus.gaſetū inuenit̄ ꝓ loco gaſę.Inueniūtur aliq̄ in etum
vel in ctum.vt fruticetū.viretum.vel virectū.caricetū vel carectuꝫ. vt tu poſt
carecta latebas ¶ Nota ꝙ noia in orium ſignt locum in quo aliquid fit vel
exercet̄.vt auditoriuꝫ eſt locus vbi audim⁹ preceptorē.vel aliquid recitanteꝫ.
Aleatoriū een dobbel ſcoel.Sic dicūt cambucatoriū.ſꝫ prope pilatoriū.Deam
bulatoriū locus vbi deambulam⁹ Dormitoriū.diuerſoriū.tentoriū vbi tendi
mus vela contra iniuriā cęli ſiue ipſa vela tenta cōtra celi iniuriā ⁊ aeris in
clemētiam.Inuenitur vnū regēs ſcꝫ armariū vt videt̄.q2 ꝯfuſe ſigt repoſito-
riū veſtiū armoꝝ libroꝝ.Et excipiūtur ab iſta regula pauca.vt amatoriuꝫ eſt
genus veneni amorē vel inſaniā inferens.Portoriū eſt vectigal aquarū.tecto
rium ēſt pauimētū.ſiue incruſtatio parietis.teutonice als die vvant met leem
beſmeert is.¶ Notāduꝫ ꝙ noia in arius maſculina vel feminina in aria ho
minū officia vel qualitatē ſignt.vt Cāprari⁹.ſaltuari⁹.pennarius.ſalinarius
claſſarius.i. cuſtos campi.ſalis ſaltus claſſis veſtiari⁹ lintearius ſagarius id
eſt venditor veſtiū linteorū vel ſagorū.Omnia in arius actiue ſiue actionem
ſignificāt demptis paucis q̄ ſignt paſſiue.vt legatarius cōmodotari⁹ bn̄ficia
rius depoſitarius id eſt q̄ legatū cōmodatū depoſitū bn̄ficiū accepit Sic aliq̄
accipiūt tributarius ⁊ ſtipendarius qui obnoxij ſunt reddere tributū ⁊ ſtipē
dium.¶ Notandū adiectiua in orius actionē ſignt.vt accuſatori⁹ defenſori⁹
petitorius fideiuſſorius exercitorius inſtitutorius Per ꝯtinēs in littera intel
ligitur locus.⁊ per contentū corpus.i.locatū corpus in loco Sic omne corpus
eſt in loco pręter vltimū celū.Et ſic ꝑ hāc regulā oē nomen corporis pōt rege-
re gtūm huius regulę ſiue corpus ſit in celo id eſt ſub celo.ſiue in terra ſiue in
mari.vt volucres celi.piſces maris.beſtię terrę Piſcis marinus ꝓ eodē id eſt
ꝯtētus in mari vel delat⁹ ex mari Nā oē marinū d2 qđ mare incolit id eſt cō
tinet̄ vel fuit cōtētū in mari.vt lup⁹ marin⁹.ſꝫ maritimū qđ mare accolit.vt
Ciuitas maritima.bellū maritimū.Per eandē regulā dicimus herba horti.
qui gtūs mutat̄ in poſſeſſiuū.⁊ d2 herba hortenſis.Arbor palludis d2 per hāc
regulā.⁊ pōt mutari gtūs in poſſeſſiuū ⁊ dici arbor palluſtris.⁊ ſic de ſimili-
bus.Sic per idem regimen dicimus piſcis fluuialis id eſt fluuij vyt eene ry-
uire dat lopet.Sic aquatile animal quod in aquis degens.ſaxatilis. id eſt in
cola ſaxorū.¶ Secunda regula.Omne nomen ꝓpriū hois pōt regere gtūm
loci in quo natus eſt.vt petrus maguntię confluentię id eſt ort⁹ maguntię vel
confluentie. Meli⁹ tamen eſt loqui ꝑ adiectiua poſſeſſiua vel i abltō mediāte
prepoſitione de vt petrus maguntinus vel de maguntia.leonardus aretinus
vel de aretino quia apud autores eligantes priores orationes vix ſunt vſur-
pate ſed dicunt egidius romanus vel de roma.Tercia regula Omne nomen
proprium loci regit genitiuum alterius nominis loci ad equiuocationem tol
lendam vt thebę gręcę a qua dicuntur thebani. Thebe egipti.a qua dicuntur
thebei ad differentiam thebanorum.thebę iudeę.vnde thebites Sic dicimus
regiū calabrie de quo regini regiū gallie ciſalpine de quo regienſes. Sic mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

naſteriū cyſlie.monaſteriū vveſtfalie.Colonie almanie. Sic in actibus apo-
ſtolorum paulus dicit ſe natū tharſo.cecilie vbi ponitur abltūs ꝓ gtō tharſi.
Et Uirgilius.Crete veniemus oaxen id eſt ad fluuiū illius terre.

ſp.actualiter poſtponenꝭ q̄ prius ꝯtinebanꝭ ⁊ mō non

Contentis ſuberunt. ea que contenta fuerunt

℃ Hic dicit ꝙ regimē continētie etiā intelligendū ſit per ampliationē.ſiue ex
tendendū ad oē tempus.vt dictū eſt ibi.Et debet parti.Et ſic in exemplis hu
ius littre ſit amphibologia.vt bibi vinū vaſis.i.qd̄ eſt contentū vel ſuit con-
tentū in vaſe per ampliationē Eſt eñ ampliatio extenſio termini ad diuerſa
tpa.vt in logica Cetera omnia hic intelligenda ſunt vt dictū eſt ſup̄ ⁊ dꝫ ꝑti.

tal'menſura ſp.actus cauſanꝭ ſp.tpe rerinet operationes

Tempus qui fiunt in eodē cōtinet actus

℃ Hic dicit ꝙ dictio ſigñs tempꝰ regit gtm̄ ſigñtē actū qui ſit in tempore.vt
tempus putationis.tempꝰ meſſionis.tempꝰ ſationis.tempus frondationis.
teutonice dat men de blade af ſnydet.Sic annus remiſſionis.annus requieti
onis.Sic dies gaudij dies belli.luctus pacis.dies boni nūcij hora cene dicere
inuitatis vt venirēt.℃ Notādū primo ꝙ gtūs huius regule qñqꝫ eſt nomē
verbale.vt tempus ſationis vacationis et nō vacātiarū.Qñqꝫ gtūs eſt gerun
dium vt tempus ſerendi putandi frondandi ſurgendi diſcendi. Nō eſt tēpus
ludendi ſed diſcendi tempus..Et ſi gerundiū rexerit accuſatiuū tunc mutari
pōt in ꝑticipiū.vt ꝓ illo tempus putandi vites dr. eſt vitiū putandarū tem-
pus.Eſt arborū frondandarū tēpus.Eadē mutatio etiā pōt fieri nō ſolū in h̄
regimine ſꝫ vbicūqꝫ gerūdiū regiꝭ ſi ſaltem poſſet regere accm̄ illud gerūdiū
vt marie venerande cā intraui eccleſiā.Qñqꝫ gtūs huiꝰ littere ſigt ſbſtantiaꝫ
vt tpe tiberij tempore octauiani claruit ille vel ille Qñqꝫ gtūs rectus ſignifi-
cat tempus.vt dictio regens vt tempus infantie tempꝰ pueritie adoleſcentie.
iuuentutis virilis etatis ſenij.Aliq etiam ponūt ſub regimine tēpus crepuſcu
li.teutonice des auens hora nona. Cōticinij qñ dormiūt.gallicantus.diluculi
qñ dieſcit.ſed illa apud auctores frequētius ponūꝭ in abltō.vt factū eſt in cre
puſculo i galli cātu ⁊c̄.Intēpeſtū ſbſtātiuū teutonice te middernacht.Crepu
ſculū eer het licht is. Aurora morghēroet.Qñqꝫ gtūs ſigt certā mēſurā tēpo
ris vt ieiuniū bidui tridui quatridui octidui.Et pn̄t hec exempla teneri ſub
regula cōuerſiua.Sic dictio ſigñs actū regit gtūm temporis.vt lectio triū ho
rarū.ieiuniū bidui.Si ieiuniū quiquēnij vt ſupra.Itē ſub ꝑori regula pn̄t te
neri hec exempla vt tempus ſex menſiū.vel tps ſemeſtre.Cōpoſita a mēſis ter
minanꝭ in eſtris.vt bimeſtris trimeſtris quadrimeſtris.Ita etiā labor bidui
tridui vel labor biduanus triduanus. Sunt eñ hec ſynonoma tēpus tempe
ſtas ⁊ locus.vt homines huius tempeſtatis.Item non eſt nūc narrandi locus
nihil loci eſt ſegnicij atqꝫ ſecordie quantū intellexi ⁊c̄. Itēꝫ in ſacra ſcriptura
poniꝭ tempus ſtelle ⁊ exponūt ſic quidam id eſt tempꝰ apparitōis ſtelle. Sic
dicunt iter vnius diei ſub hac regula id eſt ambulatio vnius diei. Iter enim
facere eſt ambulare.

ꝑdictis aſſocieꝭ dcō ꝯus ꝑlaturā cū dcōe ſigñte famulatū.

Dis adiungatur prelatio cum famulatu
Rex huius populi veniet.regiſqꝫ miniſter.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Hic ponit duas regulas. prima. Dictio ſigns prelaturam regit genitiuum
vt rex populi princeps populi. dñs ſerui. princeps enim refertur ad populū dñs
ad ſeruū. ¶ Notandū pmo q̄ hec regula intelligit̃ de prelatura ſpūali et ſe⸗
culari vt epiſcopus eccleſie. primas germanie. rex francie anglie. dux auſtrie.
Et quedā prelature regunt duplicē gtm̄ ſcȝ gtm̄ gētis et gtm̄ loci. vt rex frācie
vel frācoꝝ Dux normanie vl' dux normanoꝝ. cardinalis grecie vl' grecoꝝ vel
in poſſeſſiuo. vt cardinalis grecoꝝ vl' grecus. Sic quedā iūguntur adiectiuo
loco gti. vt epūs colonieſis. Item quedā talia noia ponūt̃ ſine caſu. vt pretor
conſul queſtor cenſor edilis. Et ē ptor qui pturā cōſul q̄ cōſulatū. queſtor qui
q̄ſturā. edilis q̄ edilitatē cenſor qui cenſurā gerit. Sed pretori⁹ cōſularis que⸗
ſtori⁹ cenſorius edilici⁹ qui geſſit eā dignitatē. Senator qui eſt l' qui fuit ſena
tor. ¶ Nota ſcdo q̄ iſte dcōnes prelat⁹ prefectus prepoſitus accipiūt̃ ſubſtan⸗
tiue ⁊ ſic regūt gtm̄ hoc ē noialiter. et adiectiue ħ ē pticipialit̃ ſic regūt dtm̄
⁊ ſic plat⁹ ppoſit⁹ ſignificat voer gheſet vt prelat⁹ mihi platus alicui rei hic
fit vt dicam⁹ prefectus vrbis vel pfectus vrbi ex recto ⁊ obliquo. Item pfect⁹
preſidij qui nūc a multis capitaneus dicitur. Prefect⁹ eccleſie ē cui etiā nomē
alterius regenda cōmiſſa eſt ¶ Secūda regula Dictio ſignificās famulatum
etiā regit gtūm vt miniſter regis pincerna regis egipti. erat ioſeph armiger
ionathe ⁊ ē armiger qui in prelio gerit arma dñi ſui. vt arcū lanceā ⁊ huiuſ⸗
modi. ⁊ nō armat⁹ eques. Alia exēpla hui⁹ littere potens regine candacis. ⁊
eſt ipe ſpotēs gerēs mariſtratū. i. pſes vl' pretor vt i actib⁹ aploꝝ. Ecce vir ethi
ops eunuchus potēs candacis regine. ⁊ eſt diſtinguēdū potēs eunuch⁹ Uillic⁹
petri. Oeconomus petri. ⁊ eſt villicus gubernator ville. i. dom⁹ ruralis. vt Ho
ratius Uillice ſiluarū cuſtos Oeconom⁹ vero frugum et omnium que dñs
poſſidet gubernator Sic ſcriba regis ſcriba vrbis teutonice ſchryuer Et mul⸗
ta in arius noia famulatum ſignt. id eſt officiū vt cubicularius ſtabularius
reddituarius. Quedā noia famulatus ſunt indeclinabilia. vt a commētarijs
a reſpōſis a caliculis. a ſecretis. die ſulck vverck vervvaert. a catulis die hon⸗
de vvvaert. Item in plurali miſteria ſeruitia ⁊ officia hec tria accipiuntur
p miniſtris et officia exhibentibus Saluſtius. Seruitia repudiabat quoꝝ
magna ad eū copia cunfluebat. Item nuncius regis. Eſt nūcius qui nunciat
vel res que nunciatur

dcō ſigns ꝓximi tatem localem | dcō ſns ꝯrie tatē hoſtilē | dcō ſns ge nerationē | ſp. pdictis

Proximitas contrarietas. genus his ſociatur.
Huius vicinus. hoſtis regis. pater eius.

Hic ponit tres regulas. Prima. Dictio proximitātis regit gtm̄ vt vicinus pe
tri ¶ Nota q̄ hec regula intelligenda eſt de proximitate locali et temporali
De locali vt vicin⁹ petri. Cōfines dicūt̃ q̄ hn̄t eoſdē fines. vt dauātrieſes ſunt
cōfines ſiue finitiui gelrenſibus. vicin⁹ petri. i. q̄ habitat iuxta petrū. Sic ere⸗
gione petri teutonice teghen ouer. De ꝓximitate tpis ꝯtēporane⁹ petri q̄ fuit
cū petro eodē tēpore collactane⁹ coequal' coetane⁹ collactane⁹ regis teutonice
te ſamē gheſoeket. ¶ Scda rl'a Dcō ſigns ꝯrietatē regit gtm̄ vt hoſtis regis.
inimic⁹ petri. emul⁹ iacobi. ⁊ ē emul⁹ q̄ hȝ aliū odio vl' q̄ aliū emulat̃ accipit̃ ei
⁊ i bonū ⁊ malū. Et itelligit̃ tex. de ꝯrietate hoſtili. vt aduerſari⁹ ꝯrius hoſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Nota ꝙ hic comp:ehenditur alia regula ex oppoſitis ſcꝫ dictio ſignificans
familiaritatē.id eſt amiciciā regit gtūm.vt amicus pauli. neceſſarius pauli.
familiaris pauli.Joannes eſt familiaris petri vel eſt petro familiaritate con
iunctus.vel petrus vtit̄ eo familiariter ꝑ eodem d:.Et inuenit̄ p:o eodem in
tullio.Eſt petro cum illo magna vſura vel vſus vl' ꝯſuetudo.Sic ſoci⁹ comes
ſodalis .Eſt em̄ ſocius in rebus arduis vel difficilibus Sodalis in rebus leui
o:ibus ⁊ ſępe voluptuoſis.Pompei⁹ feſtus Sodales dicti ꝙ vna ſederant et
eſſent.i.comederent.vl' ꝙ ex ſuis datis ſoliti ſunt.q̄ collatio d: ſimboluꝫ dare
.i.contribuere ad cōueſcendū.Et ſodaliciū talis cōgregatio ſodaen gheſelſcap
Sic complex complices.catilinę.quaede gheſelſcap.¶ Tercia regula dictio ſi
gnificans ꝯſanguinitatē ſiue gentilitateꝫ gheſlechte regit gtm̄.Cōſanguinitas
eſt congregatio perſonarū ab eodē ſtipite deſcendentiū.vt mater petri iacobi
maio:es liberi.i.filij iacobi.gentiles ioannis.i.ſunt gentiles alicuius omnes a
liquo ſanguine cōiūcti .Item hoſtis apud veteres eſt ideꝫ qd̄ peregrinus. een
v:emt man.⁊ nunc hoſtis ꝑ duellione accipitur. ¶ Nota ꝙ ſub his regulis
comp:ehendūtur ad huc duę regulę quarū p:ima eſt.Nomē affinitatis regit
gtm̄.Et eſt affinitas p:oximitas perſonarū ex cōnubio ꝓueniēs.vt vir ſeu ma
ritus caterinę.vro: ioannis relicta ioannis een v:ouvve haer man is af ghe
ſto:uen Sic ſocrus ioannis tenebatur magna infirmitate. ¶ Secunda re
gula.Nomē affinitatis ſpūalis q̄ alio noīe cognatio ſpūalis d: regit etiam ge
nitiuū.vt compater een gheuader.vt ſalu⁹ ſit meus compater.cōmater petri
een gheuaderſche peters.¶ Notandum circa litterā ſiue regulā ꝯſanguinita
tis cōponūtur vt pater auus ꝓauus abauus atau⁹ tritauus.Sic mater aua
ꝓaua abaua ataua tritana Sic deſcendendo filius nepos ꝓnepos abnepos
atnepos trinepos Sic filia neptis ꝓneptis abneptis atneptis trineptis.Item
etiam dicimus auus paternus de patre.⁊ auus maternus de matre.Sic aua
paterna de patre et aua materna de matre.Et deſcendit per iſta nomina p:e
dicta vſqꝫ ad ſextam etateꝫ.Iſta ſunt in recta linea ⁊ his non licet viuere vna
in coniugio in quarta linea ſed bene in linia collaterali. Regula Quotquot
perſonę ſunt de quibus querįtur cōputatis intermedijs vna dempta tot ſunt
gradus inter eos vt a me ad abauū ſunt quattuo: gradus ⁊ totideꝫ a me ad
abnepotē ab abauo meo ad nepotem meū ſunt octo gradus.

De conſanguinitate vocabula.

¶ Pater eſt qui me genuit. Auus pater patris mei. P:oauus eſt pater aui
mei.Abauus eſt pater p:oaui mei ⁊c̄.⁊ ſic aſcendendo.Sed patruus eſt pa-
tris mei frater.Amita patris mei ſo:o:.Auūculus matris mee frater.Mater
tera matris mee ſo:o:.Maio: patruus eſt aui vel aue patruus Maio: ami-
ta eſt aui ⁊ auę amita.Maio: auūculus eſt aui et auę auūculus Maio: ma-
tertera eſt aui et auę matertera.Sic aſcendendo ꝓpatruus ꝓamita. Iteꝫ de
alijs Filius nepos vt ſup:a.Sed etiam eſt paternitas et filiatio in adoptione
vt filius adoptiuus quē quis adoptat ⁊ accipit datum a patre ⁊ econuerſo.
pater adoptiuus eſt. Filius arrogatus eſt ille qui anteqꝫ electus eſt in filium
ſui iuris extitit.⁊ poſt mo:tē ſui patris ſe alteri ꝓ filio irrogato dedit .Item
poſthumus eſt qui natus eſt poſt patrē humatū . P:ocul⁹ id eſt filius natus
patre ꝓcul peregrināte.Opiter cui⁹ pater auo viuo mo:tuus eſt Patrimes
⁊ matrimes cuius patres ⁊ matres adhuc viuūt Item pupillus et o:phanus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

qui non habent parentes ſcꝫ neqꝫ patrē neqꝫ matrem

De affinitate Uocabula.

¶ Affinitas ſigt̄ ſuagherſcap. Conſanguinitas maechſcap. vt omnia vocabula ſupꝛadicta ſunt vocabula cōſanguinitatis. Affinitas ſpūalis ſiue cognatio ſpūalis vaderſcap. Familiaritas vꝛentſcap. ſic dicimus. Eſt mihi ſanguine affinitate ſpūali ſiue ꝯgnatōe ſiue familiaritate ꝯiūctus. ¶ Itē gentilis eſt etiā idē qꝺ ꝯſanguineꝰ Ioānes eſt mihi ꝯſanguineꝰ affinis vel familiaris ⁊c̄. Noīa affinitatū ſunt hec ſcꝫ vir ſiue maritus Socer eſt pr̄ mariti vel vxoꝛis Proſocer. i. auus mariti vel vxoꝛis Proſocrus. i. aua viri vel vxoꝛis. Socer magnus. i. vxoꝛis mee auus Socrus magna vxoris mee aua. Maioꝛ ſocer ē vxoꝛis mee ꝓauus Maioꝛ ſocrus vxoꝛis mee pꝛoaua. Item gener filie mee maritus Nurus filij mei vxoꝛ. Progener eſt neptis mee maritus Pronurus eſt nepotis mei vxoꝛ. Leuir eſt viri mei frater. vel cōiugis mee frat̄. quē quidā dicunt ſoꝛoꝛiū. Relictus dicitur q̄ alterā duxit poſt obitū pꝛioꝛis. Et relicta q̄ alteri nupſit pꝰ obitū ꝓmi mariti. Nouerca q̄ pr̄i meo nupta ē. Uitricꝰ q̄ matrē meā duxit. Priuignꝰ ē filiꝰ vxoꝛis mee. Priuigna ē filia vxoꝛis mee

De affinitate Spirituali.

¶ Affinitas ſpūalis cōtrahitur vel in ſacramēto baptiſmatis vl' ꝯfirmationis. ⁊ hꝫ ſolum tres ſpecies. ſ. cōpaternitas. paternitas. fraternitas Cōpaternitas attenditur int̄ fratrē ſpūalem. i. tenētē vel leuātē ⁊ patrē carnalē. ⁊ dicūt̄ iſti cōpatres ⁊ mulieres inter ſe cōmatres. Secūdo paternitas attēditur ſiue cōtrahitur inter ſuſcipiētē ſiue leuātem ⁊ eū qui ſuſcipitur. Fraternitas attēditur īter filiū meū ſpūalēꝫ ⁊ filios ⁊ filias meas carnales. Cōcreta iſtoꝝ ſunt cōpater cōmater. pater ſpūalis mater ſpūalis· frat̄· ſpūalis ſoꝛoꝛ ſpiritualis ¶ Notandū ꝙ oīa iſta dicta noīa ſunt relatiua logicalia ⁊ exempla illiꝰ regule adde relatiua. cū regūt gt̄m coꝛrelatiui vt pater filij. ⁊ exempla huiꝰ rl̄e cū regūt gt̄m fūdamēti. vt pater ioānis mater katherine. Et eadem nomina huius rl̄e regūt etiā dtūm mediante verbo ſubſtātiuo ꝑ illā regulā poſſeſſiuꝫ debes ſociare genuſqꝫ dtō. Sicqꝫ relatiue ⁊c̄. ſꝫ hūc dtūm regūt mediante verbo ſubſtantiuo.

ſp. aliqꝺ .i. tranſitiuū ē ſ. nomē amatrix
Uerbum quod tranſit dat in oꝛ verbale vel in trix
ꝑticipiū pn̄tis tēpoꝛis .i. loco nois locat̄
Preſens ꝑticipās pꝛo nomine ponitur. iſtos
ſp. v̄balia gubnāt .ſ. gtōs vini vini vini
Iſta regunt caſus. vt amatoꝛ amans vel amatrix
ſp. noīm v̄baliū valebis aſſociare illū gtūm
Cuilibet iſtoꝛum poteris coniungere vini

¶ Sentētia. Nomia in oꝛ vel i trix deſinētia ⁊ ꝑticipia i ans vel in ēs a verbis trāſitiuis deſcēdencia noiālit̄ poſita pn̄t regere gt̄m vt amatoꝛ vini ⁊c̄. Et oꝛ deſcēdētia a v̄bis tranſitiuis. qꝛ venientia a v̄bis abſolutis nō regūt gt̄m. vt viatoꝛ apparitoꝛ regꝫ nō ē ꝑ hāc r̄gulā. qꝛ gtūs nō ſigt̄ id i qꝺ trāſit actꝰ v̄bi neqꝫ materiā circa quā. ſꝫ ē regimē famulatus Gtūs eīn huiꝰ rl̄e ſigt̄ id in qꝺ trāſit actꝰ verbi. vl' materiā circa quā ¶ Notādū ꝓmo qꝛ v̄balia in oꝛ q̄dā terminātur in toꝛ ⁊ foꝛmātur a ſupino i tū vt amatoꝛ. ⁊ illa foꝛmāt de ſe ver

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

bꝫlia in trix vt amatrix. Quedā termināt in ſor ⁊ formātur a ſupinis i ſum.
vt raſor ꝓuiſor. ⁊ illa oia ꝯis ſunt gn̄is nō formantia de ſe femininū in ix p̄re
ter duo ſcꝫ tonſor tontrix. expulſor expultrix. Tullius. O vite phia dux. o ma
giſtra ꝟtutū. expultrixq̄ʒ vitior. ¶ Notādū ſcōo ꝙ ꝟbali huic amator non
correſpondet amatrix ſed amica. amatrix eſt ois q̄ aliqueʒ amat. amator eſt
q̄ rem hʒ cum aliqua non vxore ſua. ⁊ illa ꝺ: amica een boel. Sic nutrix. i. al-
trix een amme vir nutriciꝰ. i. altor. ⁊ nō nutritor. i. q̄ vel que curā infantiū ha
bent. Et ille qui nutrit ꝺ: alumnus. qꝺ nomē ab autoribus ſoluʒ paſſiue acci-
pit. ¶ Notadū tercio ꝙ ꝑticipia pn̄tis temporis ſolū illa q̄ apꝺ autores ſunt
vſitata vel vſurpata pn̄t poni noialit. vt amās amātior amātiſſimꝰ mei. qui
a quē caſum regit poſitiuus eundē ⁊ ꝯpatiuus ⁊ ſuplatiuus Patiēs laboris
Impatiēs laboris. q̄ nō pōt pati laborē. vt apud ſaluſtiū. Catilina habuit cor
pus patiens inedie. algoris vigilie ſupra quā cuiq̄ʒ eſt credibile. Sic appetens
alieni Item Appetens alieni ꝓfuſus ſui id eſt aliena bona appetebāt ⁊ ſua ꝓ
fundebat fugitans litiū. Comicus Herus ꝓliberalis eſt ⁊ fugitās litiū. Egēs
alieni vt petrus non eſt egens alieni ſed ſufficiens ſibi. Sitiēs ſanguinis bloet
ghierich. vt ille turcus ſitiens eſt chriſtiani ſanguinis. Proſpitiēs periculi .: vt
apud beatū Ambroſiū. Cancer vt eſt appetēs cibi ita proſpiciēs periculi. Ita
timens metuens. vt timens ferule metuens virge vt Iuuenalis Dij maiorum
vmbris tenuē ⁊ ſine pondere terrā Spiranteſq̄ʒ crocos ⁊ in vrna ꝑpetuū ver
Qui p̄ceptorē ſancti voluere parētis Eſſe loco. metuēs ꝟge iam grādis achil
les Cantabat patrijs in montibus ⁊ cui non tūc. Eliceret riſuʒ citharedi cau-
da magiſtri. Uirgo viri potēs. i. nubilis. Lucanus. Potēs regū. potēs regine
candacis eſt regimē famulatus ¶ Notandū quarto ꝙ quedā ꝑticipia p̄teri
ti tp̄is deſinētia iu vs ſimiliter regūt gtm̄ huius littere. ⁊ potiſſimū illa quat-
tuor peritꝰ ⁊ imperitus doctus ⁊ indoctus. Siliter proſus ꝯſultus vt peritus
iuris adoleſcens imperitus rerū. Comicus. Hic adoleſcentes imperitos reruʒ
in fraudem illicit. Sic conſultus iuris. vt Ioannes eſt ois diuini atq̄ʒ huma-
ni iuris conſultiſſimus Eſt cōſultus nomē noialiter captū hꝺ prudēs dignuſ
q̄ʒ a quo ꝯſiliū petimus. vt cōſultus iuris. Et ꝺ: ꝑ cōpōnem iureconſultus vel
iuriſconſultus Conſulor ꝺ: qui aliū ꝯſulit. nōnūq̄ʒ qui alij conſulit. Profuſus
vt profuſus ſui. vt ſup̄ apud Saluſtiū Sic doctus grāmatice doctus pile in-
doctus pile. indoctus militie. vt Horatius Ludere qui neſcit campeſtribꝰ ab
ſtinet aruis vel agris Indoctuſq̄ʒ pile diſcive trocive quieſcit. Scribimus in
docti doctiq̄ʒ poemata paſſim. fidēs animi potens noſtri. Et ſoluʒ loquendū
eſt ꝑ illa ꝑticipia noialit poſita q̄ inueniūt apud autores. Nō eni ꝺ: legens li
bri docens tui. ¶ Notaudū ꝙ ꝟbalia formata a ꝟbis vehemētiſſine tranſiti
onis duplicē pn̄t regere gtūm vnū ſignātē rem in quā tranſit actus ꝟbi. vt do
ctor tui. monitor tui. Alterū ſignātē materiā circa quaʒ verſatur actus verbi.
vt doctor grāmatice. vt ſapientia eſt doctrix diſcipline dei. Raro tn̄ apud au
tores inueniūtur regere vtrūq̄ʒ gtm̄ ſimul vt fui doctor tui grāmatice. ¶ Itē
nota ꝙ quattuor ſunt regentia gtm̄ vel accm̄ ꝟbalia vt eroſus poſus preſcius
ignarus. Eroſus ⁊ peroſus frequētius accm̄. vt eroſus bella poſus opes. Sʒ p̄
ſcius ignarus frequētius gtm̄. vt ſum ignarus vie. nō ſum preſcius futuroruʒ
¶ Nota gtūs huius regule ꝺ: regi ex vi actus ꝯuerſi in habitū. vel ex vi cau
ſe materialꝭ circa quā. i. ex vi dictōis q̄ ſignificabat prius cū tempore dū erat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ꝑticipiū aut ꝟbum.⁊ nunc ſigt̄ ſine tp̄e cum ſit nomē.Nā doceo ꝟbū docens ꝑticipiū ⁊ doctoꝛ nomē idē connotāt,⁊ appellant hoc eſt actū docendi.ſꝫ verbū ⁊ ꝑticipiū cū tp̄e connotāt illū actū.nomen vero ſine tempoꝛe. vnde inter bibens vinū ⁊ bibens vini multū intereſt Nā ad hoc ꝙ hec ſit vera bibens vinū opoꝛtet ioannem in pn̄ti tempoꝛe hoc eſt nūc vinū bibere qꝺ̄ non oꝫ ad illā ioannes eſt bibens vini.i.hꝫ habitū ⁊ aſſuefactionē bibēdi vinum.Sic fugitans lites participiū fugitans litiū nomē.doctus grāmaticā et doctus grāmatice.ꝑmū ꝑticipiū alterū nomē.ſic ei ꝺ̄ꝛ doceoꝛ grāmaticā.ſic doctus grāmaticā.Sic pꝛefectus vꝛbi ꝑticipiū eſt.ꝺ̄ꝛ ei pꝛefitioꝛ vꝛbi.ſed ꝑfect⁹ vꝛbis nomen Patiens illud participiū patiens illius nomē ⁊ ſic de multis alijs.In quibus oībus regit̄ gt̄ūs ex vi actus conuerſi in habitū. Nō eni ꝺ̄ꝛ habit⁹ hic veſtimentū ſed qualitas acq̄ſita ex actibus frequēter reiteratis. vel qualitas de difficili mobilis.Sed habitio ſigt̄ in ſe habere.⁊ ſic nomē in oſus ſigt̄ habitōnē non aūt habitū.vt ingenioſus ⁊c̄.ſed habitudo eſt coꝛpoꝛis bona ⁊ obeſa diſpō nō macra vt ꝺ̄ꝛ Ille eſt bona coꝛpoꝛis habitudine.

ſ.ꝺcōnes .i.ſiles ſꝑ.noib⁹ equiualentes.

Suntqꝫ regēdo pares ꝑdictis equiparantes
Vt cupidus ludi puer eſt.timidusqꝫ flagelli

¶ Hic ꝺ̄t ꝙ noīa ſimilia verbalibus in ſignificando ſunt eis ſimilia in regendo.Et ſunt fere oīa alia verbalia actiue accepta deſcendentia a ꝟbis trāſitiuis.Quoꝛū fines contineīt in his ꝟſibus Iuus idus bilis ax arius oꝛiusqꝫ tus oſus.Actiue capta genitū dant toꝛ quoqꝫ trix ens. Pꝛimo noīa terminata in iuus a ꝟbis trāſitiuis deſcentia vt ſignificatiuus. Donatus.ꝟbū agēdi vel patiendi ſignificatiuū eſt.Amatiuus Incentiu⁹ vt vinū eſt incentinū libidinis bonū eſt diffuſiuū ſuiipſius vt lapis eſt cōſtitiuus ſanguinis ſic phyſici ſepe foꝛmāt hm̄ōi noīa in iuus vt ſanatiuus expulſiuus.opilatiuus beſtoppēde.Secundo noīa in idus a ꝟbis trāſitiuis deſcēdētia.vt cupidus ludi timidus flagelli.oīs hō eſt pauidus moꝛtis.Fuit ille dubius vite.auidus pugne ꝓdigus aīe vt martyres fuerūt pꝛodigi aīe.Inuidus alieni ꝓuidus futuri. Et ꝺ̄ꝛ deſcendētia a ꝟbis trāſitiuis.qꝛ a ꝟbis abſolutꝭ nō regūt gtm̄. vt viuidus candidus ⁊c̄.Tercio noīa in bilis actiue ſignificantia regūt gtm̄.paſſiue enīꝫ regūt dtm̄.vt viſibilis mihi tibi.Et ſunt perpauca ſignificantia actiue.vt ſubſtātia eſt ſuſceptibilis contrarioꝝ.hoc telum eſt penetrabile pectoꝛis toꝛacis. Virgilius Accipe nūc telum magis hoc penetrabile noſtruꝫ.Sic penetrabile ſcuti.¶ Quarto noīa in ax a ꝟbis trāſitiuis deſcendentia etiam regūt gtm̄ vt edāx.Ouidius.Tempus edax rerū.[redacted] Fama ē tā ficti pꝛauiqꝫ tenax q̄ꝫ nūcia veri.Sic capax rapax alieni.tenax audax belli.⁊ ſignt̄ in ax aſſiduitatē.Et ꝺ̄ꝛ a trāſitiuis deſcēdētia.qꝛ a neutralib⁹ nō regūt gtm̄.vt viuax q̄ diu viuit vt ceru⁹.Viuacꝫ coꝛnua cerui.qꝛ ē diuꝰne vite.Aliꝺ̄ exemplū.Tēp⁹ edāx reꝝ diuturniū nil ſinit eē.¶ Quīto q̄dā noīa in oꝛius actiē capta regūt gtm̄ lꝫ ſint paucisſima.ꝟbi grā. Bonū op⁹ factū in peccatꝭ moꝛtalib⁹ ſiue ex̄ ſtatū gratie non ē meritoꝛiū vite eterne ſm̄ theologos.¶ Sexto q̄dā noīa in arius actiue capta lꝫ ſint paucisſima regūt gtm̄ vt falſari⁹ lr̄arū apoſtolicaꝝ dicūt iuriſte.¶ Septimo ꝑticipia q̄dā in tus noīaliter poſita pꝛeteriti tēpoꝛis vt ſupꝛa ſcꝫ doct⁹ perit⁹ conſultus ⁊c̄.et habēt talia duplicē cōſtructioneꝫ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Coniſtruuntur enim cum infinitiuo ⁊ ſic dicuntur habere vim participiorū vt doctus cantare. peritus rñdere. Quādo autē cōſtruūtur cū gtō gerūdij vl' alterius nois ſunt noia. vt peritus rñdendi doctus muſice. Eandē ꝯſtructionē hñt quedam pticipia in ens vt timens nauigare vel nauigādi. cupiens diſcere vel diſcendi. Siliter q̄dā noia in idus deſinentia. vt timidus cupidus auidus cōſtruūtur cū infinitiuis. vel cū gtō gerūdij vl' alicui⁹ nois. ℭ Octauo q̄dam in oſus regūt gtm̄ actiue capta lȝ perpauca. vt ſtudioſus curioſus Solet ſtultitia aliene vite curioſa eſſe ſue negligēs. i. inſecura. ℭ Nono q̄dā in ortrix ens veniētia a verbis tranſitiuis de q̄bus autor dicit in littera Et dicunt verbalia regere gtm̄ q̄ veniunt a v̄bis tranſitiuis regētibus accm̄. vt amo vinū amans vini. et ergo d̉r in littera. Qd̄ tranſit. Quia veniētia a v̄bis abſolutis nō regūt. q: nō inueniūt frequētius apud grecos. Inuenit tñ dñs dignatus eſt fieri ſeſſor aſini. Itē aliqui dicunt ꝙ verbalia a verbis debilis tranſitionis deſcendentia etiā regūt gtm̄. vt fautor bonorū. Inuenit tñ fautrix cum dtō. Comicus Omni nr̄e fautrix familie. ibi omni familie ſtat in dtō. ℭ Notandū ꝙ pret has terminationes inueniūtur q̄daȝ alia regentia gtm̄ hui⁹ littere que pñt bñ ſub regul' poni vt p̄ces animi. anceps illi⁹ rei compos viriū ſecurus amoris. inſecurus vite. certus hui⁹. incertus illius prodig⁹ anime auri dubius vite vel hui⁹ rei. neſci⁹ rei ſum p̄ſagus futuri mali. p̄ābulū mortis nūci⁹ mortis. auarus rerū. interpres rerū. credulus fame rumoris ſci⁹ anceps ſolers ⁊ multa alia diues opulentus que oia regūt gtūm ſignificātē materiā circa quā. ℭ Notādū ꝙ multa cōpantur ex dictionib⁹ p̄dictis ⁊ ſeruāt idē regimē hui⁹ littere in omni gradu. vt amans amātior amantiſſimus mei vt Cicero viri clariſſimi iuriſq; amantiſſimi. Sic ſeruās ſeruātior ſeruātiſſim⁹ equi. vt Uirgilius d̉t ſeruātiſſimus equi. i. eq̄tatis. et nō mō. noia in ans. ſed etiā alia quedam. vt auidus auidior auidiſſimus queſtus lucri. ⁊ d̉r alio nomine queſtuoſus teutonice to nerich. ſic etiam petrus eſt auidior ſumptus q̄ȝ queſt⁹. i. poti⁹ exponit q̄ȝ tenet. Sic peritiſſimus iuris vt Tullius Pompili⁹ erat ois diuini atq; humani iuris peritiſſim⁹. ℭ Nota vltimo ꝙ v̄balia abſtracta qñq; etiā regūt gtm̄ huius lr̄e. vt abſtracta in tio in or in um i tas in ra. vt amor ioannis. deſideriū odiū ioannis. viſio cura ioannis. volūtas peccādi q̄ oia faciūt duplicē ſenſum. vt amor ioannis. pōt ſignificare vt ioannes amet vel amet. Que ambiguitas tolli poſſit p poſſeſſiua vt meus amor actiue. mei paſſiue. Et qñ p̄dicte orōnes ſcȝ amor ioannis et cetere reſoluūtur p p̄pōnem de vel circa ē regimē ex vi actus ꝯuerſi in habitū. vt amor ioannis. i. amor v̄ſatus circa ioanneȝ vel de ioanne. deſideriū tui videndi id eſt te videndo vt tenet me deſideriū veſtre p̄ſentie. i. de veſtra pn̄tia Sȝ qñ reſoluūt p ineſt tunc ē regimē demōſtratōnis eēntie. ſiue propetatis vt volūtas petri. id ē q̄ ē in petro volūtas peccādi id ē circa peccatū vel de peccato. Uoluntas ei equocatur. Primo capit p habitu ⁊ ſic voluntas eſt in dormiēte id eſt hȝ volūtatē Scd̄o d̉t actū volēdi vt voluntas peccandi. Tertio d̉t ipſaȝ potētiā anime. ſcd̄m alios ipſā animam. Ut auguſtinus dicit.

cē efficiēti .ſ. gti tribuitur hoc loco
Artifici regimen datur hic. vt epiſtola pauli
.i. oē illud ſ. finalem ſcȝ gtōs altare victorie
Quodq; fit ob cauſam regit hos. velut ara triumphi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

.i.opis .i.dictōnem .ſ.illius effectus .ſ.caſui

Effectus nomen cauſe iunges genitiuo

Effectus culpe pudor,eſt ⁊ pena reatos

¶ Hic vult determinare de regimine noim ſigntiū cauſas.⁊ dr̄ noim quia grāmaticus ⁊ logicus non ꝯſiderant cauſas.ſed phyſicus ⁊ metaphyſicus Et q̄r quattuor ſunt cauſe ideo ponit quattuor regulas de noibus cauſarū. Cauſa materialis eſt ex qua aliqd fit.Formalis eſt q̄ dat eſſe rei.Cauſa efficiēs a q̄ fit motꝰ Finalis propter quā aliquid fit.Quedā res habēt has oēs quattuor cauſas.vt homo.quedā res nō hn̄t ſcꝫ nō hn̄t materialē ſꝫ hō hꝫ quattuor.vt corpus eſt cā materialis.aia ē cauſa formalis.cauſa efficiens eſt deus mediate immediate pater.Finalis cauſa hois eſt habitudo vel fruitio diuina.vt in ſentētijs Homo factus eſt vt deū intelligat.⁊ deū intelligēdo diligat.⁊ diligendo vita fruaẜ.¶ Prima regula Dictio ſigns effectū.i.rem ſeu opus ꝑ arteꝫ factā regit gtm̄ ſigntē cauſam efficientē id eſt opificem vel factorē.vt epiſtola pauli.ſignificat em̄ epl'a rem factam ⁊ paulus factorē.quinqꝫ libri moyſi euāgeliū mathei. Homelie bede.expoſitio beati gregorij. ſummule petri hiſpani. Bucolica georgica eneis v̓gilij.bucolica georgica ſunt tm̄ plural'numeri.ſed in nominatiuo ſingulari dr̄ eneis.⁊ in accō eneidē vel a.⁊ nō eſt dicendū iſta ſunt eneida v̓gilij.ſꝫ eneis vel eneides v̓gilij.Itē orōnes huiꝰ littere ſunt amphibologice.i.faciuut duplicē ſenſum vt ſup̄ dictū eſt.Pōt em̄ dictio regēs ſignificare vel effectū per hanc regulā.vel rem poſſeſſam ꝑ regimē poſſeſſionis ⁊ g̊ logici faciūt paralogiſmū quicqd eſt ariſtotelis ē poſſeſſum ab ariſtotele. liber eſt ariſtotelis.g̊ liber eſt poſſeſſus ab ariſtotele.¶ Nota ꝙ cauſa efficiens eſt duplex.ſcꝫ principalis ⁊ tunc genitiuus ſignificat hominem vel opificē ⁊ inſtrumenialis vt ſcriptura penne ſcriptura manus.ecōtra dicitur calamꝰ ſcribentis.Et communiter ibi.Effectus nomē ⁊c̄. Quod nomē ſignificās effectum cauſe naturalis regit gtm̄ cauſe.vt pudor culpe.pena reatus.rubor eniꝫ faciei prouenit nōnunq̄ꝫ ex culpa. vt heu quā difficile eſt crimē non prodere vultu.Sic pallor ſtudij.Unde dicit aliꝰ autor.heu quā difficile eſt ſtudiū nō prodere vultu Pena reatus quia reatui debetur pena.vel poteſt intelligi pena reatus id eſt dolor ſeu ipſuꝫ penitere quod ſequitur deliquiſſe ⁊ ſemper ſequetur in damnatis.quia ſcribitur.vermis eorū non morietur.Sic rubor verecundie.pallor timoris.Item pudor eſt equiuocum.vno mō eſt caſtitas corporis.⁊ ſic canit etiam de maria v̓gine.peperit ſeruato pudore.Secūdo modo idē ē ꝙ erubeſcētia.teutonice ſchemde.vt in littera pudor culpe Inde pudet imperſonale vt me pudet pigetqꝫ.depudere teutonice vvt ſchamē.

¶ Secunda regula dictio ſignificans effectum regit genitiuū ſignificantem cauſam finalem.vt ara victorie.fit enim ara hoc eſt ſacraficium are ob victoriam conſequendā.vt rex balach ſtruxit aras victorie.Et eſt exemplum autoris ara triumphi improprie poſitum.quia ara nō fit propter triumphum.ſꝫ propter victoriam quia triumphus eſt honor qui exhibetur victori reuertenti ſiue redeunti ⁊ dicitur triumphus de magna ⁊ ſolemni victoria.et ouacio de minori victoria.⁊ dicimus per verbum triumphat de hoſtibus quod regit ablatm̄ vt Ceſar triumphauit de gallis ſic.ouauit de gallis ſic.Ouare nō ſignificat proprie gaudere.ſed affici tali honore.¶ Notandum ꝙ vnus effe-

ctus ꝛ idem pōt fieri ob varias cauſas .vt ieiuniū ſanitatis alij ob aliā cau-
ſam ieiunāt.fletus fraudis doli mali miſericordie cōſequēde.Vñ verſus Ne
ue puellarū lachrymis moueare caueto.Ut flerent oculos erudiere ſuos.

.i.dictio recta .i.dictio regens .ſ.numeraliter

Illud quod regitur ꝛ rector idem tibi ſignant
Virtus vera dei nos crimine purgat ab omni

¶ Sñia Dictio regens ꝛ dictio recta idem ſignt.vt potentia iuſticia dei ꝛ ſic
de alijs attributis dei que ꝫm theologos idem ſignt cū deo in re. ſꝫ drñt ſola
ratione.vt iuſticia eſt idem qḋ deus.ſed vltra h̕ cōnotat ipſum deuꝫ reddere
vnicuiqꝫ quod ſuum eſt.Sed ſic nō eſt in nobis ſiue reb⁹ citra deum.vt ꝟtus
ioannis.ibi dictio regēs ꝛ recta nō ſignt ideꝫ.ſꝫ ſunt accñtia in nobis.Abſtra
cta tñ a noib⁹ ſbſtātiuis formata ꝛ fere oia abſtracta q̄ nō ſunt in prima ſpē
qualitatis vel tertia ſi regūt gtm̄ dicunt̄ facere regimē hui⁹ regule ꝛ cū gtō ſi
gnificare idem.vt humanitas hōis petri.riſibilitas hois q̄ ideꝫ ſignt in re. ſꝫ
drñt rōne q: riſibilitas vltra hoiem cōnotat hoiem poſſe ridere.¶ Notādū
ꝙ pro eodem q̄dam dici volunt ciuitas dauentrie p regimē hoc cauſe forma
lis vel ciuitas dauētria appoſitorie.flumē rheni vel flumē rhenū ordo ſacer-
dotij vel ordo ſacerdotiū.creatura ſalis vel creatura ſal. Nō tñ p indifferen-
tiam loquēdū eſt ſed autores boni ſunt imitandi qui frequētius loquūtur p
ſiles caſus qꝫ p gtm̄.vt vrbs roma.mons peſſulanus.mons auentinus.Virgi
lius.Urbem quā dicunt romā melibee putaui.Stultus ego huic noſtre ſimi
lem.Saluſtius.Urbem romā ſicut accepi inicio troiani cōdidere. Itā in noi
bus arborū.vt arbor pirus.Aſcendit ieſus in arborē ſycomoꝝ in euāgelio de
Zacheo.Sic in noibus menſiū.vt menſis marti⁹.mēſis aprilis mayus ꝛc.qꝫ-
uis inueniat̄.Factū eſt ꝑma martij.ſecunda tertia martij ibi non eſt regimen
formale huius littere ſed regimē partis Eſt eñ ſenſus prima martij.dies eniꝫ
eſt pars menſis.Inuenit̄ tñ apud bonos autores ciuitatū noia licet rarenter
regi in gtō per hanc regulā.vt Virgilius.Hic tñ ille vrbem pataui ſedeſqꝫ lo
cauit.Pataui p patauij p ſyneresim aut apocopam ¶ Prima regula eſt qꝫ
oē abſtractū qḋ non eſt in ꝑma neqꝫ in tercia ſpē qualitatis regit gtm̄ ſbiecti
ex vi cauſe formalis.vt riſibilitas hois petri.rotūditas ligni.¶ Scḋa regula
eſt.Oē abſtractū regit gtūm ſui ꝯcreti.vt albedo albi.nigredo nigri.¶ Ter
tia regula eſt.Oia noia gñalia cauſe.vt ſunt iſta cauſa ſpes finis gr̄a regunt
gtm̄ cauſe formalis.vt veni hic diſcendi cauſa.veni huc matris vidende gr̄a.
ſpe lucri ſpe mercedis.venit huc fine honoris.vñ ſpes mercedis facit multos
adire laborē.vbi q̄dā dicūt eſſe regimē cauſe finalis.ſꝫ prior ꝯſideratō melior
eſt vt ſit regimē formale.Et gr̄a q̄nqꝫ idem eſt qḋ cauſa.vt hic.Ibo in patriā
amicorū videndorū gr̄a.Secūdo eſt donū q̄ bonū agit̄ ꝛ malū dimittitur ſe
cūdū theologos.Tercio ſigt aenghenemycheyt.vt dr̄ aliqs loq̄ ad gr̄aꝫ. Et de
noiatur pñs regimē cauſe formalis ꝛ ē ꝯſtructio intrāſitiua q: idem ſignt

.i.cām materialē ſp.dcō ſocietur

Materiam ſignans iungatur.vt anulus auri

p vel ſp.caſuꝫ ſp.dcō ꝫns cauſam materialē vl' effectū illa ꝑpōne ꝑcedente

Aut ablatiñ dabit, ex vel de preeunte

¶ Dictio ſigns effectū regit gtm̄ ſigntē cauſam materialē ex qua. vt anulus
auri. panis tritici. ceruiſia hordei ¶ Nota idem ſenſus pōt triplicit̄ exprimi
Primo p gtm̄ vt annulus auri. Scd̄o p abltm̄ mediante ex vl' de. vt annulus
ex auro vel de auro. q: ppōes de ꝛ ex plerūqꝫ ſignt circūſtantiā cauſe materi-
alis nō tm̄ ſemper ſm theologos. q: non ibi Filius eſt natꝰ de deo. ſed ſigt ibi
tm̄ quātū ā deo. Item a ꝛ ab dicūt plerūqꝫ circūſtantiā cauſe efficientis. Ob
ꝛ propter plerūqꝫ circūſtantiā finalis cauſe propter ḋt circūſtātiam cauſe fi-
nalis vel efficienꝫ. p cauſe formalis. ꝛ ḋ: plerūqꝫ q: nō ſemp hꝫ veritatē. ſꝫ fit
aliqua exceptio. Ergo illi verſiculi. Ex de materiā a vel ab notat efficientem.
Per dat formalem ꝛc̄. nō ſunt vniuerſalit̄ veri. Ob tuam in me beniuolētiā
tibi libentiſſime ſeruiā ob non ḋt cām finalē ſꝫ efficientē. Sic propt̄ ob ppte-
rea dicūt ꝛ cauſam finalē ꝛ efficiētē. In ſignū cuiꝰ poteſt ſeq̄ vt vel ꝗ. vt corri
pio eū ꝗ lr̄is dederit operā per efficientē. vl' vt litteris det operā p finalē cau
ſam Ex his ptꝫ ꝗ male ḋ: panis eſt factus a tritico ab hordeo. ſed dicendū ē
panis factus eſt ex tritico hordeo. q: ex notat cām materialē. Tercio eadē ſen
tentia pt exp̄mi p adiectiuū poſſeſſiuū. Nam vt dicimus panis tritici ſiue ex
tritico ita dicimꝰ panis triticeꝰ hordaceꝰ. vt annulus auri vel ex auro ita an
nulus aureꝰ dicimus. ¶ Nota ſcd̄o potiſſimū hoc hꝫ fieri p q̄druplicia noīa
poſſeſſiua Primo p poſſeſſiuā in ceus terminata vt arūdinaceꝰ ſurculaceꝰ ar
gillaceus ager. betaceus cretaceus canabaceꝰ cannaceꝰ ferulaceus harenaceꝰ
ſandich. vt ager eſt harenaceꝰ ſant lant. herbaceus maluaceꝰ hordeaceꝰ palea
ceus roſaceus teſtaceus. triticeꝰ. i. ex materia argille bete crete palee. vt pabu-
lū pecudū ē cibus herbaceꝰ feniceuſqꝫ ac paleaceꝰ ꝛ ſtramēticeꝰ. Ut dicit Pli
nius ¶ Secūdo terminātur poſſeſſiua in eus ꝛ ſemp e eſt curta. vt aureꝰ ar
genteꝰ aurichalceus eneꝰ oſſeꝰ plumbeꝰ vitreus. vt calix aureus. ꝛ tranſſum-
ptiue aurea ſcl'a. ferrea ſecula. vt Uirgiliꝰ Quo ferrea p̄mū deſinꝫ ac toto ſur-
get gēs aurea mūdo. Caſta faue lucina. Diuiſit ei ſibilla ſcl'a p decē etates ꝛ
ſingulis etatibꝰ indixit ſuos reges. ꝛ p̄mā dixit eē aureā alterā argēteā. et ſic
vlteriꝰ deſcendēdo. ꝛ decia iteꝝ aurea erit vt vltima vita. Itē tela lanea linea
Stamen laneū. ſtamē lineū. tela aranee. oculi vitrei. teutonice bryllen. pauca
material a noīa irregulariter ſunt formata vt faginus abiegnꝰ oleaginꝰ ficul
nꝰ populnꝰ quernꝰ corulnꝰ quernꝰ de quercu colurnꝰ de corylo. Tertio poſſeſ
ſiua ſigntia materiā t̄minant̄ in itiꝰ p ti ꝛ deſcēdūt a noībꝰ hn̄tibꝰ t in p̄ma ſil
laba vt ſtramētiꝰ lateritiꝰ pauimētitiꝰ. vt ciuitas lateritia. vt inueni te lateri
tiā. reliq̄ te marmoreā. ꝛ dixit ꝯſtātinꝰ de ciuitate ꝯſtātinopoli. ¶ Quarto ta
lia noīa t̄minant̄ in inus ꝛ ſunt formata a mutꝫ aīalibꝰ ꝛ ſp hn̄t i lōgā vt caro
ouina vitulina ferina q̄ noīa etiā res alias ꝯnotāt. vt h hō vetꝰ vietꝰ viterno
ſus. i. hydropicꝰ colore muſtelina color muſtelinꝰ. nidus hyrūdineꝰ. ḡdus for-
micinꝰ. ¶ Notādū ꝗ noīa in ceꝰ ꝛ in eus dicūt̄ hr̄e talē dr̄am. Deceꝰ betaceꝰ
cretaceꝰ. de eus creteꝰ. ꝗ in ceꝰ ptē magꝫ ſignt in eus totū. vt harūdinaceꝰ ſur
culꝰ nō idē ē qḋ harūdinea phyſtula nec ager cretaceꝰ idē ē qḋ creteꝰ. ¶ No
tādū ꝗ noīa in eus ꝛ in atꝰ dr̄n̄t. ſic aureꝰ ꝛ aurātꝰ. ereꝰ ꝛ eratꝰ Naꝫ noīa in
eus ꝯnotāt rē totā eē ex tali mā. vt aureꝰ ſigt rē totā eē factā ex auro. ſꝫ aura
tus ꝯnotat ſupficiē eē ex auro. vt apḋ pſiuū. neqꝫ ſberato mēdoſuꝫ tiniat auꝝ
Et venit ſuberatus a xbo ſubero ſcripto p e diptongū caius ſimplex eſt ero
In eratura ſicut auratura argentura que fit ex tenui bratea. goutſchuem. Et

eſt bratea tenuis ⁊ plicabilis ſʒ eſt craſſior.⁊ fit ex ea armatura Auratus ver guldet.eques auratus tranſſumptiue dr̄ nūc is q̇ donatus eſt militaribꝰ inſi gnibus et ſic de alijs.Corporeus et corporale differūt.Corporeus dr̄ exiſtēs ex materia ⁊ ſbſtantia corporea.vt lapis eſt res corporea v̄tus incorporea.⁊ ad iungunf hec duo nomina corporeus ⁊ incorporeus nō niſi cum hoc noīe res ⁊ ſubſtantia aut vbi res intelligif.vt lapis eſt res ſiue ſubſtantia corporea.nō autē corporeus.v̄tus eſt res incorporea ⁊ nō incorporea Omnia corporea au tem videntur tangunf.Sed corporale dr̄ exiſtens in materia ſubſtantiaqʒ cor porea ⁊ ediuerſo.incorporale vt domꝰ fundus mancipiū.corporalia ſunt nō corporea.legatū hereditas incorporalia ſunt non incorporea Et ſic corporale ſignificat qualitatē que ineſt ſubſtantie.

adiūge ſp.in ordiue ad .i.duplicia .i.quattuor .i.binarij
ſuum correlatiuū.
Adde relatiuum ſunt dupla quaterna duorum
relatm̄ correlatiui relatm̄ correlatiui
Sic ſpeciem generis.dic atqʒ genus ſpeciei

¶ Relatiuū grāmaticale poteſt regere gtm̄ ſui correlatiui.vt duplum dimi dij genus ſpeciei dominus ſerui.Ita omnia noīa conſanguinitatꝫ ⁊ affinita tis.vt pater mater vir vxor ſoror nurus ſocrus regūt gtm ꝓprij correlatiui ꝑ hanc regulam.¶ Nota ꝙ duplex eſt relatm̄ ſcʒ grāmaticale ⁊ logicale.Grā maticale eſt ante late rei recordatm̄ id eſt recordationem faciēs rei late.i.an te dicte id eſt prius.vt is ſuus ipſe ſui qui quātus qualis quot.⁊ illa nō regūt gtm̄ ꝑ hanc regulam regūt tamē quedā eoꝝ gtūm per aliā regulā.vt petrus nō habet tantū prudentie qnātū eloquētie.Id pecunie qd̄ paulus habʒ petrꝰ ei dedit.Quot nūmorū ioānes amiſit tot adrianꝰ inuenit . Tot militū occiſi ſunt quot numerari non poſſunt.Tantū pecunie ioannes cōſumpſit quantū pater eius lucrari non poteſt.Sʒ relatiuum logicale eſt cuiꝰ totū eſſe eſt ad ā liud ſe habere.vt pater non eſt pater quin habeat filiū. Non enim dr̄ ſeruus quin habeat dominū. Et ſic filius dicitur coequeuus patri ſuo.¶ Relatiua logicalia ſunt duplicia quedā ſbſtātiua vt paſ filius dominꝰ ſeruꝰ. ⁊ hec re gunt gtūm huius regule Quedam adiectiua vt ſimil' par equalis ꝓprius cō munis ſuus ꝓ proprius.⁊ illa regūt dtūm ⁊ qn̄qʒ regunt gtūm vt patri ſimi lis eſt Similis eſt maiorū ſuorū.hoc nō ē veriſimile par huiꝰ vel huic ꝓpriū illi vl'illius.cōmune illi vl'illiꝰ.ſuū illi vel illiꝰ.vt hic ſuus petri mos eſt.i.ꝓ priꝰ ſuꝰ ticij filius.i.ꝓpriꝰ nō adoptiuꝰ neqʒ arrogatus Par relatiuū etiam iūgif v̄bo ſubſtātiuo ⁊ ſigt qd̄ ſufficere alicui operi aut ꝓſequēdo vel reſiſtēdo vt nō huic operi par ſum.par ē huic rei.Quītilianꝰ.Aſpicis par laboribꝰ cor pus Nec habuiſſe pares phebeis ignibꝰ vndas.Scd̄o iūgif cū īfinitiuo facio vt paria facere ⁊ ſigt qd̄ alibi amiſſuʒ ſit alibi ꝯpēſare.vt apd̄ ſenecā.Stati tibi ſoluā qd̄ debeo.⁊ quātū ad hāc ep'laʒ paria faciamꝰ His duobꝰ modis ꝓprie nō ē relatm̄.Tertio par iūgif cū dtō vl'gtō.⁊ ſic ad hāc reducif regulā qn̄ re git gtm̄.vt apū par volātū.i.ſilis apibꝰ volātibꝰ Boetiꝰ h̄ inqt.Nota ꝙ noīa ex ꝑpōe con ꝯpoſita ſi ſint ſbſtātiua regūt gtm̄ ꝑ hāc regulā qd̄ tn̄ ſic intelligē dum eſt regūt gtūm.ſui correlatiui ꝑ hāc regulā ⁊ gtm̄ nō correlatiui ꝑ regu lam dictā ꝓprimitas cōtrarietas genꝰ his ſociatur ſi ſint adiectiua datiuum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Exemplū de ſūſtantiuo vt concinis petri.i.qui eiuſdez ciuitatis eſt cuz petro cōterraneus petri.cōdiſcipulus petri.q ſub vno preceptore eſt cū petro.cōmilito petri q ſub vno duce eſt.q ſunt orōnes illius regule.primitas ꝛc̄. Exemplū de adiectiuo.vt ioannes cōcolor petro.petrus nō eſt niger ſꝫ coruo cōcolor diſcolor iacobo.ioannes nō ē niger ſed cygno diſcolor hic eſt cognominis ioanni.Et dicunt ꝯgnomines q hn̄t ſimile nomē.ꝛ ita mulieres ſunt in qbuſdā locis cognomines viris.viri non ſunt cognomines mulieribus Sicut dicimus cognominis ita binominis.vt beatus petr⁹ erat binoīs trinominis.

¶ Nota ꝙ noīa relationis qn̄qꝫ connotant cauſaꝫ efficientē ꝛ metaphorice regūt gtīn.vt ebrietas eſt dux libidinis intēperātie.Ebrietas eſt magiſtra vel parēs libidinis.ſupbia eſt mater odij.diuitie ſunt mater ſupbie vel materia ſupbie ¶ Notādū ꝙ magꝭ ꝓprie relatiuū regit gtūꝫ poſitū loco correlatiui. Magis em̄ dicit ꝓprie pater ioannis vxor petri.quā pater filij.vxor viri.eo ꝙ quiſqꝫ pater eſt filij pr̄.ꝛ queqꝫ vxor ē viri vxor.Inuenit tn̄ dici relatm̄ regere gtm̄ correlatiui ad exprimēdū relationē. vt pr̄ filij pater.gen⁹ ſpeciei genus ¶ Relatiua logicalia quedā dicunt ſuppōnis.hoc eſt quorū ſignificatū ſupeminet.vt pater preceptor.dominus patronus.Quedam ſuppōnis vt eorum oppoſita filius ſeruus auditor cliēs ſiue libertus Quedā ſunt equiparātie.vt ſocius ſodalis vicinus.Relatiuū ſuppoſitionis ꝛ ſuppoſitōis regit correlatm̄ in gtō.ſed eqparātie frequētius in dtō.vt ſocius ſocio.comes comiti. ſilis ſimili.par pari.equalis equali. Quedā relatiua hn̄t quādā differentiaꝫ vt ſotius ē par.comes vero minor.q: comes d: qui ſeqtur ꝛ ducem habet.Et imprope d:.deus comitet vos.ſed habete deū ducē in itinere. Libert⁹ ꝛ libertinus differūt.Nam libertus ſemp regit gtm̄ vt libertus petri. libertus ceſaris.libertin⁹ nō regit gtm̄.libertus cōponit cum collibertus.libertinus nō cōponit.Colliberti q ſunt ſub vno dn̄o.Libertus d t priuatū reſpectū.libertin⁹ publicū reſpectū.Et eſt libertus ſiue libertinus q iuſta ſeruitute manumiſſus eſt.Ingenu⁹ q libera matre natus ē.nec poſtea ſeruus factus eſt.Et ſic per libertinus qd ē adiectiuū interrogat.vt hic hō ingenu⁹ eſt an libertinus.teutonice is hi eyghen of niet van vrenden.ꝛ nō fit interrogatio per libertus.Sed cum reſpōſuꝫ eſt libertinus interrogabimus cui⁹ libertus non aūt cui⁹ libertiuus.Et patronus eſt relatm̄ ad libertū. Dicit etiā patronus qui cauſaꝫ rei agit.qd patrociniari d:.ꝛ ſic d: reſpectu clientis ꝛ ſic cliens eſt cuius cauſam agit patronus.Dicit etiā cliens q ſectat aliquē factioſuꝫ cui adheret.Itē pellex ē nomē relatm̄ ad alterius vxorem ꝛ nō ad virum.Mulieres dicūtur habare pellices ꝛ non viri.Et pellex d: q cū eo cui vxor eſt corpus miſcꝫ ſeu rem hꝫ.ꝛ ſic pellex d: relatm̄ ad mulierē.Traſo miles phedrie riualis erat.

.i.cū dcōibus importantib⁹ ptitionē   ſp.cardinalē   .i.numerū ordinalem   .i.pones

Cum partitiuis numerum   ſeriemqꝫ locabis

iſte quattuor dictiones ptitiue

Quilibet alter vter neuter duo quartus eorum

¶ Dictio ptitiua ꝛ nūeralis pt regere gtm̄ ex vi ptionis ſigntē multitudineꝫ vt quilibet eorū alter eorū. Nota ꝙ gtūs ſigns multitudinē ē aut nomē pluralis numeri vt doctiſſimus poetarū vnus ſcholariū.aut nomē collectiuum ſingularis numeri.vn⁹ plebis.optim⁹ plebis.aut loco nois collectiui poſituꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ꝑ figurā vt doctiſſimus vrbis.fortiſſimus ciuitatꝭ ponēdo ꝯtinēs pro ꝯtento ¶ Nota ꝙ dcōnes ptitiue ſunt que importāt ptē multitudinis.Et ſunt ſigna vlīa ⁊ ꝑticularia.⁊ interrogatiua cum ſuis ꝯpoſitis.vt quis qualis quantus ⁊cᷓ.Et gn̄alit ois dictio q̄ ꝯſtrui pt cū abltō mediante ꝓpōne ex.vl'cū accō me diante prepōne inter.Bene ei dr̄ ac dici pōt vnus illoꝝ.i.vnus ex illis de illis in illis inter illos.De ſignis vlib⁹ quiſqꝫ q̄cūqꝫ nullus vterqꝫ neut nemo iſto/ rū Nemo viroꝝ q̄ vocati ſunt guſtabit cenā meā.Joan.xiiij.Hoc autē nemo ſciuit diſcūbentiū.Uirgilius in principio noni.Turne qḋ optanti diuū ꝓmit tere nemo auderet.Ibi ſeruius dt nemo ꝓ nullus poſituꝫ vt ſit ſenſus nemo diuū.i.nullus diuoꝝ.Ex ſignis vlibus excipit ois quod numero ſingulari nō regit gtūm ſꝫ in plurali.Plinius.nō omnib⁹ aialiū ſunt oculi.De particula/ rib⁹ aliquis pleriqꝫ nōnulli iſtorū Ita pauci iſtoꝝ Ita pauci iſtoꝝ mlti iſtoꝝ ita q̄dā iſtorū q̄ꝫuis q̄dā ſit ſignū diſcretū faciens ꝓpōnē ſingularē in logica Quis cū cōpoſitis regit gtūm vt q̄ſquis q̄cūqꝫ quiliꝫ q̄ſnā q̄ſpiā ſiquis nun quis nequis aliquis quiuis q̄ ſunt ſigna ꝑticularia. Silr qualis cū ſuis.vt q̄ les ouiū iſtaꝝ vis emere.demōſtrando nigras ⁊ albas.Ita ſua ꝯpoſita q̄liſcū qꝫ q̄liſlibꝫ q̄liſuis Inueniūtur ⁊ adiectia reſpōſiua regere gtūm ad qualis vt adud pliniū.Lanarū nigre nullū colorē bibūt.Et itē.canū degeneres ſbiciūt caudā ſub aluū.ibi degener adiectiuū regit gtūm canū.⁊ adiectiuū nigre la/ naꝝ.Quātus āt queſitiuū regit gtūm cū ꝯpoſitꝭ.vt q̄ꝫtū lignoꝝ iſtoꝝ vis eme re bicubitū an tricubitū bipedale an tripedale Ita cōpoſita q̄ꝫtuſcūqꝫ q̄ꝫtuſlꝫ q̄ꝫtuſuis.Ita q̄ſitiuū q̄t regit gtm̄ vt q̄t veſtrū.Cū ꝯpoſitis q̄tcūqꝫ q̄tquot q̄t/ libꝫ quotuis Iteꝫ queſitiuū vter.vt vr veſtrū vter oculorū vtra manuū Ita vterqꝫ vterlibꝫ vteruis neuter veſtrū.qꝛ neuter etiā regit gtm̄.Et inuenitur duplex vtrū vnomō nti vel acci caſus neutri generis.vl'acci maſculini gene/ ris vt vtꝝ calopodiū ē dexterū vbi ē nti caſus.vtrū oculoꝝ tuorū magis dili gis ē acci caſus.Secūdo vtrū ē ꝯiūctio valēs idem qḋ an.⁊ ſic non regit gtm̄ vt vtrū quinqꝫ ſunt predicabilia id eſt an.¶ Nota ꝙ q̄ſitiua q̄s qualis quā tus q̄t vter ⁊cᷓ.faciūt de ſe ſigna vniuerſalia ꝯfuſiua ſeu diſtributiua et ſigna ꝑticularia Nā cōpoſita cū qꝫ cūqꝫ ⁊.cū ſeipſis faciūt ſigna vniuerſalia vtqſqꝫ quicunqꝫ quiſquis.ſic qualiſcunqꝫ quotqꝫ quotcūqꝫ vterqꝫ Et id etiam intel ligitur de aduerbijs vt vbiqꝫ vbicunqꝫ vbi vbi vndiqꝫ vndecunqꝫ.vndevnde quoquo quocumqꝫ ⁊ ſic de alijs. Et ꝯpoſita cum libet cū vis ⁊ cum alijs par ticulis faciūt plerumqꝫ ſigna particularia.vt quiuis quilibꝫ vteruis vterlibꝫ quotuis quotlibet.Ita in aduerbijs vbiuis vbilibet quouis quolibꝫ.que oia regūt gtm̄ ¶ Nota ꝙ omnia interrogatiua cōpoſita cū li qꝫ faciūt ꝓpōnem cathegoricā ſiue opus habēt vno dūtaxat ꝟbo ſed compoſita cum li cunqꝫ fa ciunt hypoteticam.ſiue opus habent binis ꝟbis.⁊ cū dicitur quicūqꝫ currit imperfectus ſenſus.ſed quiſqꝫ currit perfectus.¶ Nota noia numeralia etiā regunt genitiuū ex vi particionis.vt vnus veſtrum.duo tria quattuor et ſic de alijs numeralibus cardinalibus que intelliguntur per numeruꝫ in littera anonomatice.Ita no mina numeralia ordinalia.vt primus illorum decim⁹ illorum ⁊ ſic de alijs numeralibus ordinalibus que intelliguntur per ſeriem. Et ſolent numeralia ordinalia quandoqꝫ ſignificare numerum ſine ordine hoc eſt partitiue poni.Ut apud auguſtinū.Milleſimus hominū vix ſaluabit id eſt inter mille vix vnus.Et ſic dicitur decimus quiſqꝫ militum in bello oc/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ciſus eſt. Qñqꝫ importãt numerũ cũ ordine. ⁊ ſic potius regũt abltũm vt ego
ſum decimus ab iſto. quartus ab iſto. Quandoqꝫ ſolũ numeꝝ. vt veni decimꝰ
¶ Notandũ ꝙ hoc numerale vnus cum hac dictione ſolus regũt gtm̃ plura
lis numeri. ⁊ potiſſime gtm̃ oim. vt tu es vnus oim. doctiſſimus. vel ego vnꝰ
oim vidi id audiuiqꝫ. vt Plinius. Hyrundo ſola auium non niſi volatu de
paſcitur Idem. Accipenſer vnus oim ſquamis ad os verſis cõtra aquas na-
tans meat. Et adiungit vnus ſepe ſuperlatiuo. Plinius. Regulus eſt vnꝰ oim
bipedum nequiſſimus. die quaetſte die op tvve voeten mach gaen. Differẽtia
eſt inter millia ⁊ mille. Millia eſt ſbſtantiuũ ſp regẽs gtm̃. vt millia virginũ
vel viroꝝ. ſed non facit particionẽ. q: nõ ſigt ptem ex multis. ſiue non ſemp
ſigt partẽ multitudinis. Mille eſt adiectm̃ et iungit ſbſtantiuo in ſimili caſu
vt mille viri mille mulieres mille aialia. ⁊ facit quandoqꝫ ptitionẽ. vt mille
viroꝝ ſicut vnus. vt Unus veſtrũ id eſt vnus ex vobis. vnus noſtrũ. i. vnus
eſt nobis. ſ; vnus noſtroꝝ. i. vnus ex noſtris. vnus veſtrorum. i. vnꝰ ex veſtris
Ita quiſqꝫ noſtrũ ⁊ noſtroꝝ qdã veſtꝝ ⁊ veſtroꝝ q: p gtm̃ poſſeſſiui ſignifica
tur res poſſeſſa q̃ nõ ſigtur p gtm̃ pmitiui. hec bñ eẽt vera. ſi eſſent tm̃ mille
viri millia viroꝝ viuũt. ⁊ non eſt regimẽ ptitionis. ſ; hec eẽt falſa mille viroꝝ
quia ibi eſt partitio. Eadẽ differẽtia notanda in alijs. q: eo tempore q̃ adam
ſolus erat hec erat vera adam eſt vnꝰ vir. ſed hec falſa. Adam eſt vnꝰ viroꝝ.
Similiter hec erat vera adam eſt fortiſſimus vir ⁊ hec falſa adam eſt fortiſſi
mus virorum. ¶ Nota differentiam inter quis ⁊ vter. Quis querit de plu-
ribus quã duobus. vter de vno ex duobus. vt vtra manuũ eſt dextra. vter o-
culoꝝ eſt dexter. De quis. Quis digitorum eſt pollex. ergo vter iungitur poſi-
tiuo. ⁊ quis ſuperlatiuo. vt quis digitorum eſt longiſſimus. Differentia inter
vterqꝫ et omnis Uterqꝫ diſtribuit ſolũ pro duobus. omnis p pluribꝰ. vt vter
qꝫ oculus eſt mihi charus. omnes digiti ſunt mihi chari Item neuter nullus
differũt. Neuter pro duobus diſtribuit. nullus p pluribus quã duobꝰ ¶ Al
ter dicit vnum ex duobus. alius vnum ex pluribus. vt alter oculorum non a
lius. Item alius digitoꝝ ⁊ non alter. Jungitur etiã alius aduerbio comparã
di. vt non ſum nunc alius q̃ꝫ heri fui. Sic alter quãdoqꝫ accipitur non parti-
tiue. vt alt̃ ego. i. tã charꝰ mihi q̃ꝫ charus ego Tulliꝰ. Recte pſuaſi mihi te alte
rum me eſſe. Et idem de amicitia Amicus meus alter ego eſt. Naſo. dij faci-
ant ſine me ne moriatur ego Ab alter venit alteruter ⁊ ẽ idẽ qđ vnus aut al
ter. ſed ſub quadam optione teutonice een of ander. vt agite alteruꝫ. Rober
tus rex ſicilie. Ego iuro dulciores ⁊ chariores mihi eſſe litteras quã regnum
et ſi alterutro carendum eſt equanimiꝰ me regno dico. quã litteris cariturũ.
Item vterqꝫ vtriuſqꝫ parentes non nouit loquendo de petro et paulo. i. nec
ſuos nec alterius. Uterqꝫ vtrumqꝫ diligit. i. ſe ⁊ alterum. Uterqꝫ alterius pa-
rẽtes nõ nouit. vſqꝫ alteri inſidias fecit. vſqꝫ alterũ diligit. i. petrꝰ pauli parẽ
tes nõ nouit. ⁊ viciſſi; paulus nõ nouit parẽtes petri ⁊ ſic de alijs. Alt̃ alteriꝰ
parẽtes nouit. i. petrꝰ ſolũ nouit parẽtes pauli. vl' paulus petri Altri alt̃ iſidi
as fecit. Alt̃ alterũ diligit In pria locutõe vſqꝫ vtrũqꝫ diligit ſunt q̃tuor dile-
ctões ſed vſqꝫ alterũ diligit due. alt̃ alterũ diligit dũtaxat vna. Itẽ iuenit tm̃
qñqꝫ ſbſtãtia. vt apđ Co. vſqꝫ vtriqꝫ ẽ cordi. i. vſqꝫ alteri ẽ cordi. ſed nõ ẽ imi
tandum. ¶ Differunt cuncti et omnes Cuncti ſignificat omnes ſed congre-
gatos in vnum locu; S; omnes ſi in diuerſis locis ſunt. Dñt nemo ⁊ nullꝰ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Nā nemo ſolū ꝓ homib⁹ diſtribnit licet nōnūꝗꝫ apud vetuſtiſſimos īueniať
aliter ſed nullus pro rebus omnibus.inuenif etiā nullus ꝓ non apud Comi
cū Etiam nullus ſum eſt idem qꝺ perij vt ſi hoc ita eueniet quod deus prohi
beat actum eſt occidi perij nullus ium.Quiſquis quiſqꝫ differunt quia quiſ-
qꝫ facit cathegoricam vt dictum eſt ſuperius ⁊ ſic reqrit ſolum vnū verbum
vt quiſqꝫ librorum meorum tuus erit ſꝫ quiſqs facit hypoteticā ⁊ requirit duo v̄-
ba ⁊ vꝫ idem qꝺ quicunqꝫ ſic cetera ꝯpoſita cum ſeipſis ⁊ cunqꝫ idem ſignt
Et quiſqꝫ cōponif cum vnus vt vnuſqſqꝫ vnaqueqꝫ vnūqꝺqꝫ. In ntō plura-
li ſingulari quiqꝫ ſingule queqꝫ ⁊c̄.In neutro ſingula queqꝫ.Quidam differt
ab aliquis Nam quidā notat certā perſonā ⁊ ideo ſepe iungi ſolet proprijs
noibus vt quidā noīe ioannes.Quidā impulit hoſtiū hoc eſt q̇ mihi notus
eſt et cognitus.ſed aliquis ſigt incertā pſonā vel incertā rem ⁊ quālibet vt q̄
ſiuit vos aliqs neſcio quis.Impulit hoſtiū aliquis neſcio qs.ſic q̇ſnā quiſpiā
⁊ vllus habent ſe ut aliquis Hoc tm̄ ſignum vllus ſine negatione nunqꝫ poni
tur niſi interrogatiue vt vocat me vllus vel ſubiūctiue vt ſi vllus me vocat
Illā differētiam quā hn̄t inter ſe quidā et aliqs hn̄t oīa deriuatiua a qdaꝫ ⁊
ab aliquis vt in his aduerbijs quodā ⁊ aliq̇ vt quo iuit quodā id eſt ad lo-
cū certū.Iuit aliquo id eſt ad locū incertū mihi ⁊ nō cognitū.Sic quodā ⁊ a
liquo aduerbialif capta ſic alicubi alicūde aliquādo aliqualiter aliquātiſper
Quare dicūt logici ꝙ quidā facit ꝓpōnē ſingularē cū ſuis demōſtratis ⁊ fa-
cit terminū ſibi adiūctum ſtare ꝑticularif.Quiſqꝫ differt a qlibꝫ et quis.Nā
quiſqꝫ eſt diſtributiū valens idem qꝺ oīs vt quiſqꝫ librorum meorum tuus erit hoc
eſt hic ⁊ ſic de alijs.ſed quilibet et quiuis tm̄ ſignt quātū vnus ex multis quē
optaueris Eodem differt mō vterqꝫ ab iſtis duobus vterlibet ⁊ vteruis. Et
oīa ꝯpoſita a qꝫ dn̄t ab his que ſunt cū libet ⁊ vis cōpoſita.vt de duabus pē
nis dici pōt accipe vtramlibet vel utrāuis data optime hoc eſt vnā de duab⁹
quā optas vt Comic⁹.Qui vtrāuis recte norit ambas norit Et ſic vbiqꝫ.vbi
uis vbilibet.Tn̄ vbiuis aliqn̄ fere ſigt qꝺ vbiqꝫ.Ideo dicūt logici a vis et li-
bet cōpoſita eſſe ſigna ꝑticularia ⁊ a qꝫ vniuerſalia cōfuſiua.

Sequētē textū vt ꝑtiuus Inuenies p⁹ Expoſitū poterit.

.i.loca .i.ꝯꝑatm̄ gradū .i.diuiſio ſignificatur
Pone gradū medium.partitio quādo notatur

¶ Compatiuus partitiue acceptus regit gtm̄ ex vi ꝑtitionis.vt fortior ma-
nuū eſt dextra.Oculorū melior ꝺr dexter. Nota ꝙ ꝺr in regula captus parti-
tiue.qr cōꝑatiuus quattuor modis accipif ⁊ nō ſemper regit gtm̄ ex vi parti
tionis.ꝑmo adiectiue pure.Ut Horatius O maior iuuenis ⁊ ſic ponif cū ſub
ſtantiuo more adiectiui Scꝺo poſitiue accipif.⁊ ſic regit omnē illū caſuꝫ quē
ſuus poſitiuus ꝑ regulā Quēcūqꝫ caſum regit poſitiuus eundē ⁊ cōꝑatiuus
⁊ ſuꝑlatiuus preter ſuū ꝓpriū caſum.Exemplū de genitiuo vt amans mei.a-
mātior mei amantiſſimus mei. doct⁹ doctior doctiſſimus grāmatice.pe-
ritus tior tiſſimus iuris.De dtō.vt ſilis ſimilior ſimilim⁹ mihi.De accō palli
dus ior iſſimus faciem.ꝓpe propior proximus vrbem.Cicero. Cum caſtra ꝓ
pius vrbem mouerentur.Saluſtius.Proxime hyſpaniā mauri ſunt.Inueni
tur etiam prope cum dtō.vt prope eſt dn̄s omnibus inuocātibus eum.De cō
ꝑatiuo apud virgiliū Propius ſtabilis armenta tenerent. Sicut de ꝓpe ita
videf de ſuperius a ſupra dici poſſe.vt ſol eſt ſuperius lunam mercurio quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

a ſupra qđ regit accūm đ: ſuperius De ablťō vt dignus dignioꝛ digniſſimus
laude vt de virgine maria ⁊ omni laude digniſſima. Ex iſta iam dicta regu-
la ſepe vna dictio vel cōpatiuus pt regere triplicē caſuȝ vt petrꝰ ē ſimilioꝛ io
anni faciē paulo. ibi cōpatiuus regit dtūm ſui poſitiui. et accūm poſitiui per
ſynecdochen. vt ſilis faciē. vt apud virgiliū. Os humeroſqȝ deo ſimil'. Tertio
ꝯpatiue accipitur. ⁊ ſic regit ex ꝓpria natura abltūm ſignificātem rem exceſ
ſam. vt ſum ditioꝛ petro doctioꝛ paulo. Pōt tñ preter ſuum ablatiuū regere
duos ablatiuos vnū ſignificātē id ī quo ſit exceſſus ſecundum ſignificantem
quātitatem exceſſus. vt ſum petro auro tribꝰ floꝛenis ditioꝛ. ſum iacobo grā
matica tribus preceptis doctioꝛ. Quarto accipitur ꝯperatiuus ptitiue et ſic
regit gtūm plīs numeri. ⁊ tūc facit cōperationē inter duo. vt foꝛtioꝛ manuū
eſt dextera. ⁊ hoc modo ſumit hic in littera. ⁋ Nota differentia inter ꝯpa-
tiuū regētē gtūm partitiue. ⁊ ꝯparatiuū regētem abltūm ꝯpatiue ſignifican
tem rem exceſſā. q: quādo compatiuꝰ regit gtūm. tunc res excedens ⁊ res ex
ceſſa erunt eiuſdem nature. hoc ē ntūs ipſius genitiui p:edicabitur de re ex-
cedente ſcđm logicos vt ꝑbi gratia. Joannes eſt doctioꝛ ſcholariū. opoꝛtet de
neceſſitate ioānem eſſe ſcholarē. non laicū q: laicus non eſt ſcholaris. Sȝ quā
do ꝯpatiuꝰ regit abltūm ſignificantē rem exceſſam. tunc non opoꝛtet excedē-
tem ⁊ exceſſā eſſe eiuſdem nature. vt petrus ē doctioꝛ paulo. vel diuerſarū na
turarū. vt homo eſt melioꝛ azino Ideo cū dicitur ioānes eſt maioꝛ duobꝰ fi
lijs petri non opoꝛtȝ ioānē eſſe de numero filioꝛū petri. ſȝ dicēdo ioānes ē ma
ioꝛ duoꝝ opoꝛtet iohānē eſſe alterū de numero filioꝛū duoꝛū petri ⁋ Nota
dr̄a eſt etiā īter miaoꝛ natu et maioꝛ filioꝛū. q: cū dicit maioꝛ filioꝝ dimiſſo
abltō natu tūc maioꝛ ſignificat magnitudinē coꝛpoꝛis ⁊ eſt ſenſus. dye groet
ſte van tvveen ſonen. Sed filius maioꝛ natu ſiḡt magnitudinē etatꝭ. die olde-
ſte van tvveen ſonen. Item eodem mō de illis intelligēdū ē maximus filioꝝ
⁊ filius maximus natu. q: maximus filioꝝ. die alder groetſte. loquēdo de plu
ribus q̄ȝ duobus. ſȝ filius maximus natu q̄ habet plures annos alijs filijs
⁋ Nota etiā differentia ē inter ꝯpatiuum regētem gtūm ptitiue id ē plura
lis numeri gtūm. ⁊ inter ſuplatiuū regentē gtm̄ ptitiue. q: ꝯpatiuꝰ regēs gtm̄
facit compationē inter duo. hoc eſt vnū ſolū ſignificȝ exceſſum. vt foꝛtioꝛ ma
nuum eſt dextra Sȝ ſuplatiuꝰ facit cōpationē inter plura duobꝰ. vt longiſſi
mus digitoꝝ eſt medius. vl' cōpatiuus facit vnū ſolum exceſſū. Et ſuplatiuus
ad minus duos exceſſus vt ſunt vigiti vaſa quoꝝ nouemdecim ſint eiuſdem
magnitudinis ⁊ viceſimū vas ſit ceteris lōge capatius. loquēdū ē adhuc per
ꝯpatiuū. vt vaſoꝝ maius ē viceſimū. ⁋ Nota ꝙ ex illa differentia ſequit ꝙ
cōpatiuo iungi debent ſigna ꝓ duobus diſtribuētia vel interrogantia. vt vl'
vterqȝ neuter alter. ſuplatiuo vero iūgūtur ꝓ pluribus diſtribuētia vl' inter-
rogātia vt nullꝰ quis alius. vt interrogādo dicemus. vtra manuū eſt foꝛtioꝛ
et ꝑ ſuperlatiuū quis mediāte vt q̄s digitoꝝ eſt longiſſimꝰ. De cōpatiuo iſta
an altera. de ſuplatiuo medius an alius et non alter. eo ꝙ ſunt plures digiti
q̄ȝ duo. ⁋ Item hic ē dr̄a inter ꝯpatiuū p:ioꝛ ⁊ p:ius ex vna parte ⁊ inter
poſterioꝛ ⁊ poſteriꝰ. Nā ꝑus ſiḡt tempꝰ teutonice eer q̄ſi prius quā nunc vel
tūc. ſȝ ꝑoꝛ ſiḡt ꝑſonā. dye eerſte vā tvven vt ego ⁊ tu vidiꝰ petrū. ſȝ ego p:ioꝛ
vel petrū ego p:ioꝛ vidi tu poſterioꝛ. Ita etiam ego vidi petrū ⁊ paulum. ſed
vidi petrū p:iorē. paulū poſteriorē. In qua locutione ſit ꝯpatio inter viſa in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

poꝛe locutione inter videntia. Jta ſi vtrimqꝫ ſint ſinguli. diceꝰ ego vidi te poꝛ ſupple quã tu me. Jta per paſſiuũ viſus es a me poꝛ ſupple quam ego abs te ⁊ hꝫ ſi duo ſumꝰ. ſꝫ ſi hic vnꝰ illic plures dicemꝰ vocaui vos poꝛ. vidi vos poꝛ ſupple quã vos me. ſꝫ econtra vidimꝰ te prioꝛes ſupple quã tu nos. Eadem eſt natura ſuplatiuorũ. primus ⁊ poſtremus ſi multi ſumꝰ videntes. Uidimꝰ te primũ vel poſtremũ. ſupple ex multis Jtẽ primi nos venimꝰ. vos poſterioꝛes ille vltimꝰ ſiue nouiſſimꝰ. Primꝰ ego iutraui vel veni. tu ſerioꝛ illi tardiſſimi Jn quibꝰ oĩbus locutionibꝰ non licet loqui ꝑ aduerbia prius ⁊ poſterius

tribue .i. ſuplatiuo ſp. caſuꝫ .i. multã .i. ſigntẽ

Da gradui ſummo genitiuũ plura notantẽ
Eſt ſalomon populi ditiſſimus atqꝫ viroꝛum

¶ Hic dicit ꝙ ſuplatiuꝰ partiue poſitus regit gtũm ſignificantẽ plura. i. gtm̃ pluralꝭ numeri noĩs non collectiui vel gtũm ſingularem nominis colletiui. vt ſalomon fuit ditiſſimꝰ viroꝛũ. vel fuit ditiſſimꝰ populi Uirgilius fuit doctiſſimꝰ poetarũ vel optimus plebis. ſic ditiſſimꝰ vrbis potentiſſimus ciuitatis vel terre. foꝛtiſſimus teutonie vel italie. ⁊ ſic de alijs ꝑ methonymiã. q2 ponit continens ꝓ contento. ¶ Nota hic primo ꝙ aduerbia ſuplatiui gradꝰ etiã regunt gtũm pluralis numeri. ⁊ potiſſimũ illum gtũꝫ omniũ. vt petrꝰ ſcribit meliꝰ te ⁊ optime omniũ. diligo te maxime omniuꝫ. Jbi ẽ amphibologia q̃a duplex ſenſus. vnꝰ ſenſus ẽ inter omnes diligẽtes te ego te maxime diligo. Alter ſenſus eſt. Jnter oẽs dilectos a me tu maxime diligeris a me. ſic fit ꝯpatio inter diligẽtes ⁊ dilectos Quia eſt regula quãdo ſuplatiuꝰ aduerbialis regit gtm̃ omnium mediante verbo trãſitiuo ⁊ accõ ſignificãte rem aiatam. tũc fit amphibologia. i. duplex ſenſus. ¶ Nota ꝙ hec duo noia ſolus vnus int oia alia adiectiua regũt gtũm moꝛe ſuplatiui. ⁊ vnꝰ capitur ꝓ ſolus vt ſolꝰ oĩm id noui vnꝰ omniũ id audiui. i. ſolus ex oĩbus vel inter oẽs. ¶ Notãdum ad hoc ꝙ ſuplatiuꝰ regat gtũm ꝑtitiue tria requirũtur. primo vt cõparatio fiat inter plurã duobus. ergo hec ẽ incongrua foꝛtiſſima manuum ẽ dextera ſꝫ dicẽdũ ẽ foꝛtioꝛ manuũ ẽ dextera Secũdo requirit vt res ꝯpate ſint eiuſdẽ nature. ergo hec eſt incongrua leo eſt foꝛtiſſimus lyncũ q2 leo non eſt linx vel de genere lincum. Tertio ꝙ ſuplatiuꝰ cõueniat cum gtõ in genere. Ergo hec ẽ incõgrua Sampſon fuit foꝛtiſſimũ animaliũ. Jnuenituꝛ tñ quandoqꝫ diſcõuenire in genere apud autoꝛes ⁊ potiſſimũ cũ gtõ rerum. vt deus optime rerum. papa dulciſſime rerũ. Boetius Nos deſuꝑ irridemus viliſſima queqꝫ rerũ. ⁊c̃ Jta in collectiuis vt optimꝰ plebis. Jllam autem oꝛationẽ minime gentium dicũt tantum valere quantum non vel nequaq̃ꝫ ¶ Nota ꝙ ſuperlatiuus capitur quattuoꝛ modis. Uno modo pure adiectiue. tunc habet conuenientiam cum ſubſtantiuo in numero genere et caſu. vt pijſſimus deus et ſic exponitur per ſuum poſitiuum et per aduerbiũ valde. vt maria optimã partem elegit id eſt valde bonã partẽ. beatiſſimus nycolaus id eſt valde beatus. Secũdo capitur ſubſtantiue. ⁊ ſic ſigt partem magnitudinis ⁊ regit gtm̃ ſigntem totũ ex vi partitionis. vt ſummũ domꝰ eſt culmẽ optimũ hois ẽ coꝛ frigidiſſimũ hois eſt cerubꝛum. hoc ẽ Sũma pars frigidiſſima ps ⁊c̃. Tertio accipit poſitiue ⁊ ſic regit oẽm illũ caſuꝫ quẽ ſuꝰ poſitiuꝰ vt amãtiſſimꝰ mei ſimilimꝰ mihi. albiſſimꝰ faciẽ. digniſſiꝰ laude. vtš Quarto accipitur partitiue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

id eſt proprie ⁊ ſic regit gtūm ſignificātem plura.i.gtūm pluralē nois non collectiui vel gtūm ſingularē nominis collectiui ⁊ ē illa ſua propria acceptio ⁊ hoc modo exponitur p ſuū poſitiuum ⁊ aduerbiū maxime vt virgili⁹ fuit optim⁹ poetaꝝ.i.maxime bonus poetarū ⁊c̄.Ex his ptȝ ſuplatiuū in eadem orōne non poſſe regere multiplices caſus vt ioānes ē petro faciem oīm ſimilimus. ibi regit illū tātū petro q: ſu⁹ poſitiu⁹ regit dtūm ⁊ illū accm̄ p ſynecdochen.q: ſimilis regit accūm p ſynecdochen Unde Uirgili⁹ Os humeroſqꝫ deo ſimilis.illum vero gtūm omniū regit ex propria natura.i.inꝰ oēs.

.i.ſuplatiu⁹ .i.duos .i aliqñ gubernat ſp.caſus

Iſte gradus geminos qñqꝫ regit genitiuos
Eſſe ſolet nemorū regū ditiſſimus iſte
Expoſitum poterit regimen tibi notificari

❡ Sententia eſt ꝙ ſuplatiu⁹ ſepe regit duos gtōs.vt iſte ē ditiſſim⁹ regū nemorū.Et ſumitur hec pñs regula ex iſta cōi regula. quecūqꝫ caſum regit poſitiu⁹ eundē caſuȝ regit cōpatiu⁹ ⁊ ſuplatiu⁹ ⁊ ſolū illi ſuplatiui regūt.duos gtōs.quorū poſitiuus regit vnū.vt ſunt primo. ſuplatiui ſignificātes plenitudinē vel inopiam.vt iſte eſt oīm ciuiū pecunie ditiſſimus ❡ Scdo ſuplatiui regūt duos gtōs q̄ veniūt a verbis vehemētiſſime trāſitionis vt ſortes ē omniū grāmatice doctiſſim⁹ Numa pōpilius erat oīm diuini atqꝫ humani iuris doctiſſim⁹ Petrus eſt oīm clericorū pecunie cupidiſſim⁹ ❡ Sciēdū ꝙ cōparatiu⁹ ſimilr̄ pt regere duos gtōs cui⁹ poſitiu⁹ regit vnū. vnū ptiue alteꝝ ꝟtute poſitiui.vt petrus ē horū duoꝝ grammatice doctior. petrus ē hoꝝ duorū rhetorice cupidior. ❡ Subdit autor in littera ibi. Expoſitū poterit dicēs per expōnē ſuplatiui notificatur vter gtōꝝ regatur ex natura ſuplatiui.quia ille qui facta reſolutione regitur a compatiuo ⁊ ſuplatiuo ꝟtute poſitiui Sȝ ille qui facta reſolutione regitur ab aduerbio maxime vl' q̄ mutaꝛ in accūm mediāte prepōne inter vl' in abltūm mediante prepōne ex ille regitur ex propria natura ſuplatiui.debet eīm ſuplatiu⁹ reſolui in ſuū poſitiuū ⁊ aduerbium maxime.gtūs in accūm mediāte ꝑpōne inter.vl' in abltm̄ mediante prepōne de.vt ioānes eſt doctiſſimus grāmatice maxime oīm.ſeu maxime inter omnes vl' ex oībus.Ois eni gtūs pluralis ptitiue rectus pt reſolui in accūm mediante prepoſitione inter.vl' in ablatiuū mediante prepoſitione de ex ⁊ inter vt fortior manuū eſt dextera ſic reſoluitur.Inter manus fortior eſt dextera vl' ex duabus manibus fortior eſt dextera ❡ Sciēdum ꝙ ſuplatiuus logice duob⁹ modis exponitur.Uno mō affirmatiue vt ioanes ē ditiſſim⁹ ciuiū .i.omni alio a ſe ditior.hoc eſt maxime diues. Affirmatiue exponitur p hoc ſignū affirmatiuū ommis et ſuū ꝯparatiuū.vl' per illum ſuperlatiuum maxime.vt ī ꝑori exmplo.Negatiue exponitur per hoc ſignū negatiuū nullus.⁊ p ſuū cōpatiuū.vt io.ditiſſimus ciuiū.i.nullus ciues ē ioāne ditior. Et h̄ ptȝ ꝙ qñ exponiꝛ affirmatie tm̄ vni rei ꝯuenit ⁊ h̄ mō itelligiꝛ illa autoritas Quicq̄d p abūdatiā d: vni ſoli ꝯuenit.Sȝ negatie bñ pluribus ꝯuenit. ❡ Et hāc duplicē expōnē ſuplati ſt btūs hieronim⁹ ꝯ heluidiū dicēs ꝙ ꝑmogenit⁹ ē nō tantum poſt quem et alij ſȝ etiam ante quē nullus hoc ē primogenitus non ſolū accipiꝛ affirmatie p illo qui eſt i oī alio ꝑor genit⁹ ſȝ etiā q̄ null⁹ ali⁹ eſt ꝑor genitus.⁊ ſic accipiendo ꝑmogenitus negatiue eſt idem ꝙ vnigenitus et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſta accipiť in euangelio. vbi ď. peperit ãutem maria filium ſuuȝ primogeni-
tũ Et hoc ꝓbat ſanctus hiero. ita arguendo. Si ꝑmogeniti ſunt tm̃ illi q̇ ha
bent poſt ſe fratres ſequiť vnigenitos nõ teneri illa lege Oẽ maſculinũ ada-
periẽs vuluã ⁊ ſic de alijs. Sȝ vnigeniti tenebãtur illa lege q̇a redemptio eo
rũ erat ab vno menſe g̊ primogenit⁹ nõ eſt ille ſolũ q̇ hȝ poſt ſe fratres ſȝ etiã
qui eſt vnigenitus. Scd̃o arguiť. Si primogeniti ſunt illi q̇ hñt poſt ſe fratres
ſequiť vnigenitos nõ eſſe ꝑcuſſos ab angelo exterminatore. Sȝ vnigeniti ſunt
interẽpti q: oẽs interempti ſunt a filia pharaonis vſq3 ad filium vidue ergo
primogenitus non eſt ille q̇ hȝ poſt ſe fratres ſȝ etiã vnigenit⁹. ¶ Sciendũ ꝙ
poſitiuus qñq3 etiã inueniť regere gtĩ plis numeri ex vi ꝑtitionis ſȝ hoc im-
proprie q: poniť tũc pro ſuplatiuo vt ſaturnia magna dearũ. i. maxima dea-
rũ Uirgili⁹ apd̃ eundẽ. Seq̇mur te ſancte deoꝝ. i. ſciſſime deoꝝ. Juxta q̇d̃ Sci
endũ ꝙ ſepe vnus gradus ꝓ alio poniť vt poſitiuus loco ꝯꝑatiui. Qñq3 eniȝ
aduerbiũ q̃3 ſeq̇tur poſitiuũ tũc poſitiuus poniť loco ꝯꝑatiui. vt in pſal. ibi.
bonũ eſt ſperare in dño q̃3 in pricipib⁹ Jn euangelio bonũ eſt vnũ oculũ hñ-
teȝ intrare in regnũ celorũ q̃3 ambos mitti in gehennã. Scd̃o poniť in ſupla-
tiuo vt ſaturnia magna dearũ. i. maxia dearũ. Cõꝑatiu⁹ ſilr̃ poniť loco po
ſitiui vt boetius deiecit humi meſtior vultũ. i. meſta Et apud porphiriũ vni-
uerſale ꝑdicať de pluribus. i. de multis. huc ocius ades. i. cito Apud v̓giliuȝ.
Triſtior ⁊ lachrymis oculos ſuffuſa nitẽtes. i. triſtis Jtẽ Comites ſenioris a-
ceſte id eſt ſenis Jta in eplis facito me de rebus certiorẽ. i. certũ Poniť etiaȝ
cõꝑatiuus loco ſuplatiui vt in euangelio fides. ſpes. caritas maior horũ cari
tas ꝓ maxima. q: ſuplatiuus ꝯꝑationẽ facit inť plura duobus. Et ibi facta ẽ
cõtentio inter diſcipulos ieſu quis eorũ eſſet maior ꝓ maximus Ecõuerſo ſu-
perlatiuus inueniť poni pro cõꝑatiuo. ⁊ tũc exponiť ꝑ valde. vt beata maria
magdalena optimã ꝑtẽ elegit. i. valde bonã partẽ. Poniť etiã loco cõꝑatiui
impropꝛ̃e q̃n cõꝑatõ fit inter duo. vt adã fuit fortiſſim⁹ hoim ea tẽpeſtate qua
adam et eua ſoli erant in mundo. ¶ Quedã dictiones iungũť poſitiuo. ſcȝ ꝑ
pre apprime inprimis ſane ſanequã valde. Sȝ quã ſuplatiuo iungitur. vt lr̃e
tue ꝑgrãte perq3 iucunde mihi fuerũt. Pre vt prediues prepotẽs preclar⁹. vt
ille eſt prediuitis ⁊ ꝑpotẽtis filius Apprime vtile reor in vita hois nequid ni
mis. Comic⁹ Jdem Adoleſcens iprimis nobilis. Serui⁹ hoc eſt ſane iucũdũ
vľ ſaneq̃3 iucũdũ Saneq3 triſtis eſt. Sȝ q̃3 ſuplatiuo iungiť. vt littere tue mi-
hi fuere q̃3gratiſſime. Facias mihi rem oim̃ q̃3gratiſſimã. Diciť q̃3 pro val-
de. q: ſi ꝓ quãtũ accipiť iũgitur poſitiuo ⁊ nõ ſuplatiuo. vt quã ſuauis es id
eſt quãtũ ſuauis. quãcito veniſti. i. quãtũ. ⁊ tũc quã pro quãtũ vni verbo per
ironiam ſed abſq3 ironia duobus vt quã ſtudioſus es litterarũ poſſum faci
le ex tuis litteris intelligere. Per et q̃3 qñq3 ꝯponũť ⁊ tũc iungũtur tam po-
ſitiuo q̃3 ſuplatiuo. vt perq̃3 doctus ſeu doctiſſimus Similiť q̃3 iunctuȝ queo
valeo poſſum iungitur poſitiuo ⁊ ſuplatiuo vt dicam q̃3 breuiter potero vel
q̃3 breuiſſime potero. Nũq̃3 tñ q̃3 iũgiť cõparatiuo. Jdeo male dicũt dicentes
q̃3 plures Sȝ dicendũ cõplures libros. Scd̃o dr̃ũt q: ois ⁊ cũctus iũgũtur po
ſitiuo ⁊ q̇ſq3 ſuplatiuo vt ois bonus quiſq3 optim⁹ quiq3 optimi Et hoc etiã
eſt verũ ſi ſuplatiuus in alio caſu ponať q̃3 dictio illa q̇ſq3 vt maximo quiſq3
aio diuitias deſpicit. valẽtiſſimi quiq3 corporis longe abſunt a ſapientia. Eſt
tamen exceptio quando poteſt quiſq3 iungi poſitiuo q̃n̄do habet i vel v ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

us tunc enim iungitur poſitiuo vel ſuperlatiuo vt ſtrennuus quiſqȝ vel ſtren
nuiſſim⁹ quiſqȝ in bello occidit. Saluſtius. Strēnuus quiſqȝ aut occiderat
in prelio aut grauiter vulneratus deceſſerat. Jungitur ⁊ quiſqȝ numerabili-
bus vt prim⁹ quiſqȝ ſecūdus quiſqȝ decim⁹ quiſqȝ. Dabo tibi ex ouibus deci
mā quāqȝ. i. vnā de decē ſiue ſingulas ex decē. Sic ſexto quoqȝ die in ſeptima
na ieiuno ⁊ nō oī ſexta feria. Quarto quoqȝ anno eſt biſextilis. Quinto quo
qȝ anno eſt luſtrū apud romanos grecoſqȝ. Quinqȝgeſimo quoqȝ anno iudei
agūt iubileū ꝑ quibus quidā barbare loquūtur ſic oī ſextā die in ſeptimana
ieiuno. Omni quarto anno eſt biſextilis Sȝ quiſqȝ iūctum. vn⁹ vt vnuſqſqȝ
poti⁹ iūgit poſitiuo Jtē autores vtūt gtō ſingulari a noie ſ q ſȝ ꝑ gtō plurali.
vt optimi cuiuſqȝ aīm⁹ idē ē qđ oīm bonoꝝ anim⁹. ⁊ h̄ qn̄ qſqȝ iūgit adiectio
¶ Quantū ⁊ tm̄ et ſimilia in vm. vt aliquātulū multum paucum iungūtur
poſitiuis ⁊ xbis vt quātū magnus es tm̄ ſis humilis quātū potes tm̄ litterꝫ
da operā. Sed tanto ⁊ quāto ⁊ ſimilia in o vt eo pro tanto. quo pro quanto
paulo aliquāto iungūtur compatiuis. vt quanto es maior tāto te geras ſum
miſſi⁹ Cicero. Ut vero ⁊ ita iungūtur ſuperlatiuis. vt quiſqȝ eſt maxim⁹ ita
oīm debet eſſe humilim⁹. Tam ⁊ quam iunguntur poſitiuis cōpatiuis ⁊ ſup
latiuis vt ego ſum tam diues qȝ nobilis De cōpatiuis. Ego ſum te tā fortior
qȝ nobilior. De ſuplatiuo. Ego tam oīm ſum humilim⁹ qȝ nobiliſſim⁹ Jtem
multo longe pro valde facile pro non dubie iunguntur cōparatiuis ⁊ ſuper-
latiuis. vt ſum te longe vel multo doctior vel longe oīm doctiſſimus. Facile
tamen frequentius ſuperlatiuo iungitur vt petrus eſt facile omniū grāmati-
ce doctiſſim⁹ Jungitur enim facile dictionib⁹ habentib⁹ vim ſuperlatiui. vt
princeps ꝓcipuus ſummus. vt hieronym⁹ eſt latinorū omniū grece lingue vl̕
lrāture facile doctiſſimus. Longe etiā iungi ſolet prepōnibus aduerbijs ⁊ ſic
de alijs dcōnibus habentibus cōparatiui virtutem vt longe ante alius diuer
ſus diſſimilis alienus aliter ſecus. Cū xbis cōpoſitis cū illis ꝑpōnib⁹ ꝑ poſt
⁊ ante. vt longe preſtat lōge precedit. petrus paulo longe ꝓſtat eloquētia Ante
cello anteeo poſthabet ſuperat vincit. Quib⁹ etiā dcōnibus aliquando iungū
tur dcōnes in o ⁊ in vm. vt multo multū. tanto tantum

.i. ſb̄ r̄gimie ptitōis locabis

Ut partitiuū ponas vbicunqȝ locorum

¶ Aduerbia loci non ſolū regūt hunc gtūm locoꝝ ſȝ alios gtōs. vt gentium
regionum vt meum fratrem nuſqȝ inuenio gētium Malo vbiuis gentiū ha
bitare qȝ hic. i. nō ē loc⁹ qui mali ibi habitare qȝ hic Aug⁹ dicit. Nuſqȝ ſcrip
turarū. ibi ille gtūs ſcripturarū regitur ab hoc aduerbio nuſqȝ per regulam
Ut partitiuū. Jtem iſti gti locorū terrarū gentium frequentius reguntur ab
aduerbijs loci ⁊ raro alij genitiui Unde brutus in epiſtola. Ex italia migran
dum rodum ⁊ aliquo terrarum arbitror: Boetius Quanta eſt vbicunqȝ gē
tium. Comicus. Abeat multa malo quouis gentium qȝ per flagitium ad ino
piam redigat patrem. Jtē Quanto fuerit preſtabilius vbiuis gentium agere
etatem qȝ huc redire ſic vbi gentium ſe continet neſcio. Sepe tamen inueniū
tur aduerbia loci poſita ſine illis genitis. vt nuſqȝ comparet deus eſt vbiqȝ
Differentia inter nuſquam et necubi Nam nuſquā requirit vnum verbum
quia facit categoricā vt petrū nuſqȝ inuenio Et quomō dicimus de nuſquā.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Jta dicēdū eſt de nuſpiā. Sʒ necubi reqrit duplex vbū ſiue facit hypotetica; ꝑpōnem vt volo necubi mihi obuius ſis. Differt etiaʒ vbiqʒ ⁊ vicūqʒ Nam vbiqʒ reqrit duplex verbū ⁊ facit cathegoricam. Sed vbicunqʒ reqrit duo vba ⁊ facit hypoteticā. Et ſic vulgo d: vbicunqʒ eſt de⁹ ibi pax eſt. Jtē alia i qʒ et cūqʒ differunt vt ſupius dictum eſt

ſp. noibus ſcʒ ille iſte hic pones
Sub partitiuis ꝓnomina trina locabis
Ut volucrū canit hec. gemit illa tacens manet iſta

¶ hic dicit ꝙ ꝓnoia ꝑmitiue ſpeciei regūt etiā gtm̄ ꝑtitiue. vt voculucrum canit hec. gemit illa. tacet iſta. Et regūt iſta pronomina primitiua i oratione ꝑleptita vt ſcholariū hi ſtudent grāmatice hi logice hi eloquentie. Et ponūt ibi ꝓnoia improꝑe ꝓ aliq̄ ſiue alij vt ſit ſenſus. ſcholariū alij ſtudēt grāmatice alij logice Nō ſolū illa tria ꝓnoia ſcʒ hic ille iſte regūt gtm̄ Sʒ oia alia primitiue ſpēi pn̄t regere gtm̄ ꝑtitiue vt Nos oēs diſcim⁹ quoꝝ ego diſco grammaticā tu logicā Siliter ꝓnoia deriuatiua ſcʒ Meus tu⁹ ſu⁹ ⁊c̄. etiā pn̄t regere gtm̄ ꝑtitiue. De deriuatiuis vt duo ſerui capti ſunt quoꝝ me⁹ captus a patre Siliter ꝓpria noia hūc gtm̄ ꝑtitiue regere pn̄t vt apud Boetiū. Quorum baſilius regio miniſterio depulſus. Multi fuerūt docti viri quoruʒ aurelius auguſtinus palmā habuit. Etiaʒ noia appellatiua gtm̄ ꝑtitiue regūt vt duo aialia currūt quorū hō directus incedit ⁊ alterū pronū. De adiectiuo. vt apō Pliniū lanarū nigre non tingunt Jta regimē ꝑtitionis eſt multū extenſum.

¶ Jtem ꝓnoia quattuor modis inueniunt regere caſum. primo gtm̄ vl' ablatiuū ex vi demōſtrationis eēntie vt in euāgelio. Tu modice fidei. Jn boetio. Jlla vultu placido. Secundo gtm̄ ſigntēʒ ꝑtē ſiue ex vi ꝑtis vt hoc regni dea gentibus eē. Dicit priſcianus ꝙ in hmōi orōe gtūs regni ponitur acci loco. i. hoc regnū Apud boetiū. Quid dicam de pueris id etatis. Jdem. Jd locoruʒ gētib⁹ formidoloſuʒ vbi id regit gtm̄ pluralis numeri. Tertio pronoia inueniuntur regere gtm̄ ꝑtitiue vt volucrū hec canit. Quarto pronoia poſſeſſiua inueniūt regere gtūʒ vel dtūʒ ⁊ ablatm̄. De gtō. Suus ticij mos eſt. Suus ceſaris filius. i. proprius ceſaris fili⁹. De dtō Phebo ſua ſꝑ apō me mūera ſunt lauri. i. ꝓpria phebo hoc eſt ſuū petro. i. ꝓpriū petro. Et ită dicimus. Tu es meus mihi. Jlle eſt tuus tibi. De abltō. hec res eſt mea bono iure. Et accipiūtur illă poſſeſſiua ꝓ proprius quādo regūt hoc mō caſus.

illud fore ꝯſueuit .i. antiq̄ hitudine locabo
Jdqʒ quod eſſe ſolet ſub conſuetudine ponam
Ut caupo piſtor horum. ſchola ſiue taberna
hoc regimē ſiue orōnem .i. locabo
Leticie cathedram ſub conſuetudine ponam

¶ Sententia Dictio ſignificans rem cōſuetam regit gtūm. hoc eſt gti ſepe reguntur ꝑ ampliationē. vel in regiminibus gti fit ampliatio ⁊ amphibologia hoc eſt duplex ſententia Accipitur enim ſepe dictio regens pro eo quod eſt vel pro eo quod fuit ⁊ hoc dicitur in littera regimen conſuetudinis. Et committitur fere per omnia regimina. vt Domus petri eſt duplex ſenſus ſcʒ que eſt petri vel que fuit vel conſueuit eſſe domus petri. Comedo pedem porci id eſt qui eſt pes porci vel qui fuit pes porci. Sic in regimine generationis:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Filius petri qui eſt filius petri vel qui fuit filius petri. Scole grammatice. id
eſt q̄ ſunt vel fuerunt ſcole grammatice ſi nunc ſint ſcole rethorice. Taberna
vini. hoc eſt in qua vendit aut vendebat. Piſtor pharaonis ſuſpendebat in
cruce ¶ Autor ſubdit ꝙ cathedra leticie ſit regimē ↄſuetudinis hoc eſt am
pliatio dicta etiam ſit in regimine cauſe efficientis. Eſt em̄ ſenſus cathedra q̄
eſt cauſa leticie ſiue q̄ ↄſueuit eſſe cauſa leticie. Eſt em̄ cathedra ſedes doctora
tus que efficit qn̄qꝫ leticiā nōnūqꝫ ↄfuſionē Juxta illud Penituit multos va
ne ſterilisqꝫ cathedre Etiam eſt cathedra ſedes epi. ⁊ ſic d̉r in cathedra petri.
⁊ eccl̄a cathedralis in qua eps h̄ꝫ cathedrā ſuam. Etiā aliqui vſurpant h̄ no
men cathedra pro ſede ſcriptoris q: apud eos ſcriptor cathedral' d̉r. een ſtoel
ſchriuer. Qui magis ꝓprie librarius d̉r. ¶ Differūt ſchola ⁊ ſchole. Nā ſchola
eſt nomē collectiuū ſig̃ns plures eiuſdē opinionis ſeu ſecte vt ſchola ſtoycoꝝ
Schola achademicorū. ſchola peripateticorū. Sed ſchole eſt loc⁹ ipſe vbi pe-
riculū ⁊ ſpes ē. ⁊ certe labor atqꝫ vapulatio ſiue in quo litteras diſcim⁹ Scho
laſticus hinc d̉r q̄ aſſiduus in ſcholis eſt ſiue ſcholas petit. Scholaris ad ſcho
lā vel ſcholaſticū ꝑtinēs Et ſic ſcholares res ſiue inſtrumēta ſunt codices. In
uenitur tn̄ ſchola ꝓ ipſa domo ⁊ ſic d̉r ſchola grāmatice q̄ triuialis ſcientia
d̉r quod in triuijs ſiue in ↄputis docebat ⁊ docet. Et ſchola alio mō ludus d̉r
⁊ ſic dꝫ dici hec precipiunt in ludo. hec ſolent dici in ludo. hoc eſt in litterario
ludo ⁊ ſcola grāmatice. Unde dicit apud Ualeriū. Dionyſius tirān⁹ regno
eiect⁹ factus ē ludimgr̄. ⁊ camilli⁹ ludi magiſtrū diſcipulos hoſtib⁹ ꝓdētem
eiſdē pueris in vrbē recedendū vſqꝫ prebuit. Et dicit ſchola a greco
qd̄ eſt vaco. q: in ea litteris vacare ⁊ operā dare debem⁹ ¶ Dn̄t offi
cina ⁊ taberna. Officina eſt vbi opera fiunt. eeyn vverckſtede. vt vitrarij fuſo
ris flatoris excuſſoris pictoris celatoris. quoꝝ quedam hn̄t propria vocabula
vt fabrica q̄ eſt officina fabri lignarij. ſutrina ſutoris. textrina textoris. auri-
ficina aurifabri Sꝫ taberna loc⁹ dicit vbi opera ceterequ res vendūt ſiue vē-
ditātur. vt taberna vinaria libraria olearia lanaria Ab officina dicit opifex
A taberna tabernarius Caupo dicit qui vendit vinū vl' generaliter q̄ preeſt
diuerſorio Caupona dicit eius dom⁹ vel vxor Inde cauponor aris qd̄ ē ven
dere. vt i decretis Sunt ergo vobis in anathema qui xbū dei audent caupo
nari. i. vendere. Anathema eyn ban.

adiūgitur dcō ſig̃ns excellentiā ſp. oim mater xpi
Additur excellens flos florum virgo maria
¶ Sententia. Dictio poteſt regere ſuū gtūm pluralē ad ſignificandū excellē
tiā. Que ſub alijs ſic dici ſolꝫ. Oēs caſus pn̄t regere gtūꝫ ſuū pluralē ad ſigni
ficandū excellētiā. vt rex regū. regis regū regi regū Flos floꝝ eſt maria Et nō
ſolum regunt ſuum gtūm pluralem. verūetiā gtūm ſui ſinonomi. vt domin⁹
dominātium. princeps regum terre. Preſens regula intelligit de ſubſtātis q:
adiectiua nō regunt genitiuū per excellentiam niſi fuerint ſubſtantiuata. vt
ibi. Cum venerit ſanctus ſanctorū ceſſabit vnctio veſtra vbi ſanctus ſubſtā
tiuatur pro vero meſſya criſto Habet etiam preſens regula intelligi de nomi
nibus appellatiuis quia propria nō regunt genitiuum per excellentiam niſi
ad modum rarenter. vt apud Bernardum. Maria eſt maria mariarum.
¶ Duplex eſt excellentia vna dignitatis vt rex regum dominus dominorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

princeps principũ ⁊ ſcđm beatũ hieronimũ ſcã ſanctoꝝ q̃ excedũt oĩa ſctã Et
cantica cãticorũ ſunt excellentia oĩa cantica. Dicit in ſingulari canticũ canti-
coꝝ vbi apđ grecos habet   Altera eſt excellẽtia ſeruitu
tis Sic dialetica đr ars artiũ ſcia ſcientiarũ id eſt ſeruiens oĩbus ceteris arti
bus ⁊ ſciẽtijs. Et ab ariſtotele đr. Manꝰ ẽ organũ organorũ id eſt organũ ex-
cellẽs alia in ſeruitute. Et eſt organũ mediante q̃ aĩa opat. Hinc oritur ꝙ que
dam orõnes ſunt amphibologice vt ſeruus ſeruorũ hꝫ duplicẽ ſenſum. vnꝰ eſt
ſeruus excellẽs oẽs in dignitate vel regimine. Alter ſenſus eſt ſeruus ſeruiens
alijs ſeruis ⁊ tunc eſt regimẽ famulatus. Hoc modo beatus gregorius papa
diuina humilitate vir ſe ſcripſit ſeruũ ſeruorũ dei qđ oẽs ſummi pontifices
imitantur. Secula ſeculorũ etiã eſt rigimẽ excellentie. Et eſt ſenſus Aetas que
excellit etates alias q: ſeculum dicit etas vel tempus cẽtum annorũ. Et ſic di
citur Cornix viuere p nouẽ ſecula id eſt nongẽtos annos. Et ſic đr apud priſ-
ca ſecula. In illa locutione lux lucis non eſt ꝓprie regimẽ excellẽtie ſꝫ regimẽ
generationis. Et eſt ſenſus lux genita a luce .i. filius genitus a patre.

gtis ꝓ   dcõnẽ ſigñtẽ .i. aſſotiẽs
dictis   rẽ appreciabilẽ
His   precium iungas. vt ſalmo trium ſolidorum

¶ Sĩa. Nomẽ ſñs rẽ appreciabilẽ ⁊c. Reqre poſt Remqꝫ repreſentans.

dcõnẽ ſñtẽ rẽ hñtẽ etatẽ
Etatem iungo. velut annorum puer octo

¶ Sententia dictio ſigñs rem hñtem etatẽ regit gtm̃ vt puer vnius anni. pu
er octo annorũ. Apud ſalomonẽ Maledictus puer centũ annorũ. ¶ Genitiuũ
huius littere primo regũt noĩa ſubſtantiua ⁊ hñtia confinem ſignificationeꝫ
cũ eis vt ioannes eſt octo annorũ fiet duodecim annorũ Cũ ieſus factus eſſet
annorũ duodecim. Petrus eſt futurus annorũ duodecim ¶ De verbis hñti
bus vim iſtorũ vt videt annorũ viginti Apparet annorũ ſex. Tertio inuenit
comparatiuus regere hunc gtũm. vt maior decẽ annoꝝ .i. maioris etatis quã
ea que eſt decẽ annorum. Melius tñ in abltõ dicitur. vt ſum maior deceꝫ an
nis. Item de etate querimus multis modis. Primo quot annorũ es tu. Secũ
do quotum etatis annũ agis. Tertio quot annos natus es. ⁊ illa orõ eſt om-
nium optima. ¶ Querunt etiam aliq per quotennis de etate. ſed nõ apđ bo
nos autores Cum igitur queritur quot natus es annos. rñdetur. Annos na-
tus ſum duodecim. annos natus ſum fere duodecim. annos natus ſuꝫ vixdũ
duodecim. annos natus ſum vnde viginti .i. xix. Non tot natꝰ ſum annos q̃t
petrus. annos natus ſum duodecim nõ maior. Suꝫ maior decem annis. Sũ
minor annis duodecim. Sum aliquãto maior duodecim annis. mlto maior
duodecim annis Item maior te natu ſum .i. antiquior te ego ſum Minor te
natu ſum .i. adoleſcentior te ſum. Sum aliquãto te natu maior Sum paulo
vel multo te natu maior. Sum te natu maior annis duodeciꝫ Sic veteres po
ete dicunt Maiuſculus te ſum .i. aliquãto maior te annis. Poteſt etiam rñde
ri per denominatiua ſiue adiectiua. vt eſt binus id eſt duorum annoruꝫ. Tri
mus quadrimus non vltra. et ſecundum quoſdam biennis triẽnis quinquẽ
nis. Sed hec in ennis apud auctores non ſunt vſitata.

Sequitur textus Menſurãqꝫ notes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

dcõnem ſigntẽ rẽ mẽſuratẽ

Menſuramqꝫ notes vt vaſa trium modiorum

¶ Sentencia Dictio ſigñs rẽ menſurabilẽ pȏt regere gtm̄ ſigntem quãtita
tem menſure. vt vas triũ modiorũ Dicit nomẽ. qꝛ ꝟba regũt accm̄ vel abltm̄
vt appendet tricentos ſiclos argenti. petrus excedit tres pedes vel tribus pe
dibus Dicit ſbſtãtiuũ. qꝛ nomẽ adiectm̄ regit abltm̄ vt longũ ſex pedibꝰ Sciẽ
dũ ꝙ pñs littera intelligit de omni menſura ſeptemplici. Mẽſuratur eni res
ſeptem modis Primo ſecũdũ multitudinẽ vt turba ducẽtoꝝ hoim. grex du=
centoꝝ ouiũ Armentũ centũ boũ. Scdo res menſuratur ſm longitudinẽ. vt
lignũ triũ pedũ cubitoꝝ vlnaꝝ. Iter vnius paſſus Iter triũ ſtadioꝝ. Iter tri
um milliũ. i. milliariorũ Cũ pueniſſent iter vnius diei. Iter ſabbati. iter bi=
dui tridui quatridui. Tertio ſcdm latitudinẽ vt terra trium iugerum. et po
tius in ſingulari eſt ſcde qꝫ tercie declinationis. Quarto ſcdm profunditatẽ. v
ſcdm craſſitudinẽ vt trabs quattuor pedũ. Quito ſcdꝫ capacitatẽ vt vas tri
um modiorum Sexto ſecũdũ etatem vt puer octo annorũ ⁊ de illo prius di
ctũ eſt. Septimo mẽſurat ſcdꝫ pondus vt piper vnius ſcrupuli vnius vncie.
drachme. Vñ grana vigi ſcrupulus ſcrupuli tres drachma ſꝫ octo Vncia dat
drachmas duodena dat vntia librã lotto onis een loet. Secũdo ſciendũ Nrã
pȏt ↄuerti. hoc eſt dictio ſigñs mẽſurã pȏt regere gtm̄ ſigntẽ rem menſurabi
lẽ vt marca auri libra auri pondo auri vlna pãni. Iugerũ agri quarta vini
Modius ſimile Modius ſalis. vt apud ariſtotelẽ. Nõ eſt noſſe amicus ante
ꝗ quã modiũ ſalis ſimul comederũt. Tullius in libro de amicitia dt Multos
modios ſalis ſimul eſſe edendos vt amicitie munus expletũ ſit Semodiꝰ ſco
bis Et eſt ſcobs ſcubbe. Iuuenal. Semodio ſcobis hec emũdat ſeruulus vnꝰ.
Sed ſcrobs een gat dat die ſogen vvroeten. vel ſtappen die de viande maken
ad decipiendũ inimicos. Talentũ piperis. ¶ Sciendũ Tercio quedã dictio
nes ſigntes incertã quãtitatẽ etiã regunt gtm̄ vt ſunt hec multũ parũ pluri
mũ modicũ ſatis minus quid aliqd qcquid quippiã nihil. Id idipſum tan
tũ quãtũ tantulũ quãtulũ tantillũ que cũ gtõ ornant locutionẽ. vt multũ pe
cunie elegantius dt quã multas pecunias. Amor plus aloes qꝫ mellis hꝫ. Iu
uenalis. Non tibi plus cordis ſed magꝭ oris ineſt Hoc eſt tibi plus damni qꝫ
cõmodi allaturũ. hoc eſt tibi plus doloris qꝫ iocũditatis allaturũ. hoc ẽ tibi
plus inuidie qꝫ gratie allaturum. h ẽ tibi plus dedecoris qꝫ laudis allaturuꝫ
Si tacitus paſci ſciret coruuſqꝫ ſilere. plus dapis ⁊ rixe minus inuidieqꝫ te
neret. Apud ſaluſtiũ in catalina erat ſatis eloquẽtie. prudentie parũ. Quãtuꝫ
quiſqꝫ ſua nummorũ ſeruat in arca Tm̄ hꝫ ⁊ fidei. Hieronymꝰ Mirabimur
tm̄ dari ꝑ tantillo laboris Tullius. Tantũ cibi et potionis adhibendũ vt re
ficiant vires nõ opprimãt Satis verborũ dediſti mihi. Nihil periculi eſt Bo
etius Nihil male inuenio in hoie iſto. In euangelio. Sic quid cũ ↄpoſitis. vt
quid turbe ẽ illic. vvat rumoer is ghinder. Sic deriuata a qd vt qcqd boni.
quicqd pecunie mihi mutuo dederis reddã ad minimũ quadrãtẽ. qcqd ma
li mihi feceris dei amore tibi ignoſco. Prudentiꝰ Quicqd eſt ꝟtutis vſquam
pſallat in laudẽ dei. Age quicqd tibi ẽ viriũ experire vel experitor. Quid rei
ẽ tibi cũ illo. vvat hebſtu met hem te doen. Quid tibi iſtic negocij erat Si qd
tibi neruorũ ⁊ viriũ iã fac ↄſumas ſiue periculũ facito. doet nu dijn beſte. Sꝫ
quãdo quid iungitur gtõ ſignificanti hoiem tũc fit interrogatio ꝑ ↄtumeliã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

vt quid hominis es. Quid mulieris habes. Monſtꝝ hominis huc nos illuſuꝫ
venit. ℭ Sciendū vltimo q̄zuis he dcōnes parū aliquātū dicūt quantitatem
⁊ regāt gtm̄ ſua tn̄ ꝯpoſita in per termiata. vt parumper aliquātiſper pau⸗
liſper referuntur ad temporis breuitatē ⁊ nō regūt gtm̄ quem regūt ſua ꝑmi
tiua. Dicit ei parū pecunie et non parumper pecunie. q꜡ ſignificant breuitatē
temporis. vt ſteti hic pauliſper.

ſp. repn̄tatā .i. ſign̄s ſp. dcō .ſ. gtm̄ .i. imagines .i. deſignans
Remqꝫ repreſentans regit hunc. aut ſigna figurans
In crucis hoc ſigno vel regis imagine ſigno

ℭ Sentētia Exponit duas regulas quarū vna Dictio ſignificans rem repn̄⸗
tātē regit gtm̄ ſign̄tē rē repn̄tatā. vt nomē hoīs. vōbulū hoīs. i. nomē ſiue vō
bulum ſign̄s hoīeꝫ. Circulꝰ vini. i. circulus ſign̄s vinū. Crux medonis. vexillū
dedicatōis. i. ſign̄s dedicationē. Iris pluuie. i. iris ſignificās pluuiā halo vēti
Eſt eni halo circulus circundans lunā. Et dꝛ ſcōm diuerſos colores diuerſa ſi
gnificare. Vn̄ Pallida luna pluit rubicunda flat. alba ſerenat. Sic dꝛ verba
damnandi ⁊ accuſandi etiaꝫ regūt gtm̄. Nomē ptis. i. ſign̄s partē. vrina ſani
tatis vrina egrotatōnis. Et etiā ꝑ metaphorā loquitur diuina ſcriptura. Sal
ſapie Sal diſcretōnis. zona caſtitatis. liliū caſtitatis. flos pudoris. ſcutū lucer
na fidei. oleum caritatis. argumētū inuidie. monumētū victorie. facies dolē⸗
tis. vt q꜡ ei erat facies ambulantis in hieruſalē propterea noluerūt eum ſuſci
pere ſamaritani. Nota infamie. Scōa regula hec eſt. Dictio ſign̄s figurā ſiue
imaginē regit gtm̄ ſign̄tē rem figuratā ſiue cuius eſt imago. vt ymago regis.
Statuā herculis. effigies chriſti. Vn̄ effigiem chriſti duꝫ tranſis ſemper hono
ra. Nō tn̄ effigiem ſed quem deſignat adora Figura imago effigies ſimilitu⸗
do ſignum fere idem ſignt. Signa dicūtur opa ſculptilia ſiue fuſilia ſiue cete⸗
ra eiuſmodi ad effigiē aialiū fabricata. Tabule ſola opa pictorū. quia i tabu
lis antiq pingebāt. nō in parietibus. Sed effigies eſt figura tam in picturꝭ q̄z
in ſculpturis ad viuā alterius imaginem facta. ⁊ venit ab effingere quod eſt
ad alterius formā fingere. vel quodāmodo repn̄tare vt Tullius dꝛ effingere
vim demonſtenis copiā platonis iucunditatē ſocratis. Sunt etiaꝫ exempla
huius regule Species lapidis. ſpēs pice. ſpēs ioānnis. q꜡ ſpēs eſt imago rei in
mente Et dicitur alio noie terminus mentalis ſiue conceptus animi. ſiue na
turalis ſimilitudo rei. Siguum large accipit pro omni illo qͦ offert ſe ſenſui
⁊ aliud delinquit intellectui. ⁊ hoc mō non ſolum termini vocales ſcripti mē
tales dicuntur ſigna. ſꝫ etiam res q̄ non ſunt termini. vt circulus ſigt vinū ve
nale. halo ſigt ventū validum. Signū ſecundo ſtricte accipitur. ⁊ ſic eſt illud
qͦ offert ſe ſenſui ⁊ aliud relinquit intellectui ⁊ cū hoc pōt ingredi propoſiti⸗
oneꝫ ſiue eſſe pars propōnis ſiue propoſitio. ⁊ ſic ſolū termini dicuntur ſigna
vt ille terminus circulus halo ⁊c. eſt ſignū ſcōo mō. ſꝫ res ſignificata ſignum
priori modo. Signum eſt alicuius rei ſignū ⁊ ergo ꝯſtruitur cū gtō aut cum
dtō ct ioannes dedit mihi ſignū. ſignū iouis aut ſignū arietis. Ioannes dedit
mihi ſignum petrū reuerſurū eſſe. Signuꝫ datur de preſenti preterito ⁊ futu⸗
ro Ioannes dedit mihi ſignū petrū eſſe fuiſſe fore domi. Ioannes dedit mihi
ſignum ſe audiſſe me loquentem teutonice Ioaunes dedit mihi ſignuꝫ ꝙ pe⸗
trus ſit domi. Signum militare eſt vexillum. Lucanus Signa pares aquilas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

⁊ pila minantia pilis. Ceterũ ſigna dicimus inditia rerum vt cum dicimus
tumorem eſſe ſignum veneni ſigna etiam ſtatue appellantur vt tabule capiũ
tur ꝑ picturis. ¶ Nota ꝙ ſigna ſunt multiplicia quedã em̃ ſunt ſigna vocũ
ſcʒ vt re mi fa ſol la. quedã numerorũ vt cyphere ſunt numerorũ note. j 2 3 ⁊c̃
Littere grecoruʒ ſunt note elementorũ ⁊ numerorũ vt Alpha ⁊ iota ſign̄t vn
decim vita ⁊ iota ſign̄t duodecim. Item d ſ̄t quingenta dc ſexcenta dccc octi-
genta. Sunt iteʒ note dictionũ ſolet em̃ eſſe nota que ſ̄t hoiem ¶ Sciendũ
ꝙ multe oꝛões hui⁹ littere faciunt etiam amphibologiam. vt ſignũ crucis p̄t
eſſe regimẽ cauſe formalis ⁊ tunc eſt ſenſus Signum quod eſt crux p̄t etiaʒ ẽẽ
regimẽ h⁹ regule repñtationis. ⁊ ſic eſt ſenſus. ſignũ ſigñs crucem in qua xp̄s
paſſus eſt. Genitiu⁹ doloris. latratus ire. pallor timoris. i. ſigñs pallorem. dolo
rem iram ⁊ ſic eſt regimẽ repñtationis vel effectus ex timore ira dolore ⁊ ſic
eſt regimẽ cauſe efficientis Statua herculis. i. repñtans herculem.

¶ His preciũ iungas ⁊c̃. vts̃. ¶ Sm̃a. Nomen ſigñs rem appreciabilem
id eſt que precio emi vel vendi poteſt regit dtm̃ ſign̄tẽ quãtitatẽ p̄cij. vt rum
bus triũ florenorũ. Jo. vj. Ducẽtoꝝ denarioꝝ panes eis non ſufficerẽt ¶ Scie
dũ ꝙ littera ſolũ intelligitur de noı̄bus ⁊ nõ verbis. quia de verbis loquit̃ ale
xander in regimine ablatiuorũ. ¶ Nota verba precij q̄lia ſunt hec emo ven
do veneo venũdo mercor conſto licior feneror paciſcor pango hñs pepigi cõ-
paro eſtimo ⁊ ſilia regunt ſolum quattuor gt̃os. vt tanti quanti pluris mino
ris cum eorũ compoſitis vt tantidẽ tantilibet quantilibet quantiuis quanti
cunqʒ ⁊ totidem. Emi hanc rem tanti quanti tu emiſti. Cicero Aiebat te tan
ti eſtimaſſe quanti ſacerdotem. Juuenalis. Magis illa iuuãt q̃ pluris emun
tur Et preter illos quattuor gt̃os dictos v̄ba p̄cij ſꝑ regũt abltm̃ p̄cij determi
nati ⁊ indeterminati vt emam⁹ ducẽtis denarijs panes Plinius Veniſſe mureʒ
ducentis nũmis caſſilinũ obſidente hãnibale eũqʒ qui vendiderat fame interiſ
ſe emptorẽ vixiſſe annales tradũt Matheus. Cur vngentũ hoc nõ venijt plus
q̄ʒ triginta argenteis. De precio indeterminato Poterit em̃ venũdari multo
⁊ dari paupibus Nũc emit̃ magno nil niſi poſſe loq̄ Valerius v̄tus magno
vbiqʒ eſtimat̃ p̄cio Litterule mee non ꝯſtat mihi puo. Et dictis quattuor ge-
nitiuis nũq̄ʒ debet iũgi ſbſtantiũ gti caſus. ſʒ ſunt cũ ſbſtãtiuo mutãdi in ab-
latiuos. ğ hec locutio io. tãnti emit equũ quãtũ potuit non eſt reſoluenda ſic.
Emit tanti p̄cij quãti potuit. Sʒ in abltiuũ vt emit tãto precio quãto potuit
Sic hec. Non pluris vendo q̄ʒ alij fortaſſe etiã minoris id eſt nõ plurimi pre
cio fortaſſe minori. ğ dicẽdũ erit vendã quãto potero pluri. vẽdã q̄ʒ plurimo
potero. Quia iſti gti pluris ⁊ minoris ꝯpatiui ğdus ſepe inueniũt̃ regere ab-
latm̃ ſign̄tẽ rẽ exceſſaʒ ⁊ quãtitatẽ exceſſus. vt emi equũ eneũ pluri illo emi e-
quũ ml'to pluri paulo pluri didio pluri duplo triplo pluri ⁊c̃. Emi pluri tri
b⁹ ſolidis talẽto ſemilibra ⁊c̃. Emi pluri ꝯſueto p̄cio. ſic emi ꝯſueto p̄cio. i. plu
ri p̄cio ſeu ere grandiori. Ex iã omnib⁹ dictis ſequũt̃ duo. Unũ ad interrogati
onẽ factã in gt̃o ꝑ quãti rñdeat̃ in abltõ. vt quãti emiſtis rñderi p̄ot trib⁹ ſo
lidis. vt Comicus Quãti dos eſt triginta nũmis. Apud Ciceronẽ. Quãti ad
dicti mille nũmũ ¶ Secundũ ſequens ex p̄dictis eſt ꝙ cũ dictis quattuor no
minatiuis tanti quãti ⁊c̃. ꝯiũctio poteſt copulare abltõs caſus. Apud Juue-
nalem. Balnea ſexcentis ⁊ pluris porticus empta. Apud Comicum. Quid
agas niſi te vt redimas captum quam queas minimo aut quanti queas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Uerba ꝑcij inueniūtur nō ſolum cum p͛dictis gtis vel ablatiuis.ſed etiā cū
aduerbijs cōſtruūtur vt emi equū care.emi equū cariꝰ q̄ꝫ tu.emi hoc vili vi-
lius.Et ſunt vile ⁊ carū oppoſita.ſic vendidi domum carius q̄ꝫ tu. Item per
vba p͛cij non ſolū intelligūtur illa verba emo vendo et huiōi.ſꝫ oīa alia v-
ba per que poteſt fieri cōtractus ⁊ cōuētio.Et ſunt doceo diſco.vt apud plini
um Neminem minoris docuit talento. Quāti hanc artem didiciſtis ab illo
Et ſimiliter hec verba mulcto cōdempno poſtulo vador.vt quāti eum p͛tor
mulctauit.reſpōdetur tricentis libris.Tulliꝰ Accuſator vadatus eſt eū.x.va-
dibus.Item ablatiuus p͛cij non ſemper ſignat genus nummi ſꝫ quācūqꝫ rē
aliam.vt emerē hoc vita mea ſiue corpore meo.Apud Boetiū. Nō vita nō
ſegnis emeres.Item abltīs rectis a verbis p͛cij non adiungēda eſt ꝑpoſitio.
Non enim dicendū eſt emi pro tribus ſolidis ſed emi tribus ſolidis.quia ra
riſſime mediante ꝑpoſitione vt apud Quintilianū Si ad nos admouiſſes.p
quintuplo vendidiſſes Interrogabimus ergo quāti emiſti ⁊ non pro quāto
ſiue quanto emiſti.Sciendū verba exiſtimationis ſiue eſtimationis facio cu
ro duco puto exiſtimo pendo regūt hos gtōs.Magni maioris maximi.par-
ui minoris minimi.multi pluris plurimi. Tanti quanti flocci Nauſi nihili
penſi.Ex quibus genitiuis verba p͛cij ſolum quattuor regūt.vt tanti quāti
pluri ⁊ minoris.⁊ hec ipſonalia īeſt refert etiā q̄tuor vt tāti quāti magni ꝑui
q̄ etiā cū genitiuis ſiue aduerbijs ꝯſtruūr Exempla vt facio te magni.facio
te pluris illo.facio deū plurimi Ita etiā per ſuum paſſiuū fio vt fio a te ma
gni pluris maximi Ouidiꝰ Atqꝫ aliquid corpore pluris habeto.De intereſt.
Quanti intereſt: intereſt tanti quanti intereſt.¶ Item verba ſbſtantiua ⁊ v
ba habentia confinem ſignificationē regūt etiam genitīn determinati vel in-
determinati p͛cij.vt eſt triū ſolidorū ſalmo eſt tanti Eſopus Quilibet eſt tā
ti munera quanta facit.Et hoc verbū ſubſtantiuum regit ablatīn p͛cij me-
diante poſſeſſiuo vt liber erit tuus tribus ſolidis Horatius Fiet eritqꝫ tuus
nūmorum millibus octo Ita etiam facio cū poſſeſſiuo vt poteris hunc librū
facere tuū ere ⁊ nō p͛ce.quod etiam abſqꝫ poſſeſſiuo licet raro inuenitur.vt
.iiij.regū.ca.vij.Cras modius ſimile vno ſtatere erit Exemplū de habētibus
confinem ſignificationē cū verbo ſubſtantiuo.vt apparꝫ videt͛ reputatur tri
um ſolidorū tanti pluris minoris Item valeo inuenit͛ regere gtīn accīn ⁊ ab
latiuū indeterminati p͛cij.De genitiuo indeterminato Regnum celorū tīn
valet quantū habes.De abltō Ualet tribus ſolidis Terra quā poſtulas qua
dringentos ſiclos aureos valet.Geneſis.xx.¶ Item paciſcor verbū p͛cij re
git accuſatīn ⁊ ſigt quādoqꝫ in pactū dare.q̄nqꝫ in pactū petere.q̄nqꝫ ſigt re-
cipere in pactū.Et etiam regit gtīn.

ꝑ ſbintellectōeꝫ nois appellati ſp.noibus aſſociabis ſp.caſum
Per ſupplementum .proprijs iungas genitiuum
i.vxor fortis viri .i.declarat ſp.regimē illiꝰ .i.mater
Dalida ſampſonis probat hoc.iacobiqꝫ maria

¶ Sententia eſt ꝙ propriū nomē pōt regere genitīn ꝑ ſuppletionem noīs ap
pellatiui.vt dalida ſampſonis.i.dalida vxor ſampſonis. Maria iacobi ibi
ſubauditur mater Et frequentius fit illa ſuppletio ꝑ noīa gn̄ationis.vt ſunt
pater mater filius filia ſoror nepos vxor maritꝰ.vt eneas anchiſe.i.filius an

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

chiſe.Aiax oilei.i.filius oilei Martia catonis.i.vxoꝛ cathonis.Porcia cato-
nis.i.vxoꝛ vel filia catonis.Andꝛomache hectoꝛis.i.vxoꝛ hectoꝛis.Itez latini
loco patronymicoꝝ que greca ſunt ⁊ greco moꝛe ponūtur vtuntur libentius
gtō vl'ntō patris ſeu generis.vt pꝛo ſcipiades dicūt coꝛnelius ſcipio Eneas ſil
uius ꝓ ſiluiandes henric⁹ petri vl'henric⁹ petrus ꝓ petrides ¶ Pꝛopꝛium
nomē multis modis īuenit regere gtūm. Pꝛimo ex vi poſſeſſionis.vt griſel-
lus petri moꝛellus petri.i.equus niger petri.Scđo ex vi demōſtratōis eſſentie
vt petrus magne ſciētie hoc dixit Tertio ex vi generationis.vt ſimon ioānis
petrus petri Quarto ex vi ꝑticionis.vt video duos q̄ꝝ petr⁹ eſt vn⁹ Boeti⁹
Quoꝝ baſili⁹ regio miſterio depulſus.Quinto qñ pꝛopꝛiū ponit ꝓ appella-
tiuo.vt aiax eutropij.i.pugnatoꝛ eutropij .Sic Thiphis ponitur pꝛo nauta
nauiū ⁊ automedon ꝓ auriga.Sexto pꝛopꝛia noia vꝛbiū regūt gtūm ſignifi
cātem locū in quo vꝛbes ſite ſunt vt bethleem iude.chꝛiſt⁹ natus eſt i bethleez
iude.Sic dicit colonia germanie Monaſteriū vveſtfalie .Septimo pꝛopꝛia
fluuioꝝ regūt gtūm loci vt rhenus germanie. O axis crete. Octauo ꝓpꝛiū
nomē dicit regere gtūm vꝛbis in q̄ quis natus eſt vt ioānes colonie ioannes
magūtie Sꝫ boni autoꝛes potius loquuntur ꝑ poſſeſſiua vt ioānes colonien
ſis ioānes magūtinus Uel per ablūm mediāte pꝛepoſitione de vt egidius de
roma vel roman⁹ Et fiunt quedā dictoꝝ regiminū ad tollendā equiuocatio
nē vt maria iacobi ad drām aliaꝝ mariarū q͛ fuit ⁊ maria ſalome ⁊ maria
cleophe.Sic ⁊ in ciuitatū et fluuioꝛū noib⁹ vt Monaſterium eyflie ad drāz
monaſterij vveſtfalie ¶ Item pꝛopꝛium fit multis modis appellatiuū.Pꝛi
mo qñ trāſſumitur ꝓ appellatiuo vt thiphis ꝓ nauta Nero.pꝛo crudeli Iu-
das ꝓ venditoꝛe Salomon ꝓ ſapiente Automodon ꝓ auriga Choꝛidon ꝓ
ſtulto Et ſic pt habere ꝓpꝛiū pluralem numerū rōne illi⁹ trāſſūptionis vt in
hac vꝛbe ſunt multi ſalomones.i.ſapientes Et multos illic hectoꝛes eſſe puto
vbi hectoꝛes ē acci caſus.Scđo ꝑ diſtributionē qñ noi ꝓpꝛio additur nomē
diſtributiuū vt ois ioānes currit.i.ois hō nat⁹ ioānes currit.iacobiqꝫ pari-
les.i.ambo iacob Item ꝓpꝛio noi ſepe additur poſſeſſiuū ꝑ ſbauditionē no
mis appellatiui Un̄ virgili⁹ Quid meus eneas in te cōmittere tm̄. Quid tro
es potuere.i.fili⁹ eneas.hāc tua penelope lēto tibi mitti vlixe Uirgili⁹ Nec vi-
ueret tibi tuus hic meris nec ipe menalchas.Sic dici⁹ de aliq̊ familiarit no-
bis ꝯiūcto Petrus olim tuus nunc me⁹ īmo vtriuſqꝫ nr̄m te plurimū ſalutz

ſp.regimina .i.reperies ꝓ qñ .ſ.noia ⁊ ꝓnoia expones
Multaqꝫ comperies cum poſſeſſiua reſolues

¶ Sm̄a ſi poſſeſſiua reſoluāt in gtm̄ ꝑmitiui multa repiūt regimina ſeu mlͤ
te vires regiminū.q͛ ex tali reſolutōe qñqꝫ oꝛit regimē poſſeſſiōis vt Redeūt
ſaturnia reḡ.i.regna ſaturni.Comic⁹ patria abligurierat bona.i.bona pr̄is
Ager roman⁹.i.ager vꝛbis romane.qñqꝫ oꝛit regimē pꝫ̄ Caro poꝛcina.i.poꝛ
ci.qñqꝫ oꝛit regimē ſaml'at⁹ vt ſcriba papal'.i.pape.qñqꝫ regimē cauſe mālis
vt pais tritice⁹.i.tritici Qñqꝫ regimē ꝯtinentie vt monumētū pr̄nū.i.monu
mētū i q̊ coꝛp⁹ pr̄is ſepultū erat.Fic⁹ arboꝛea.i.fic⁹ arboꝛis.qñqꝫ regimē r̄pn̄
tatōis.vt nomē arboꝛeū.i.nomē ſign̄s arboꝛē ſiue nomē arboꝛis.qñqꝫ r̄gimē
ꝑ̄ñatōis.vt ꝑameia ꝓles.i.ꝑami.ꝑmeia vgo.i.vgo filia ꝑami.qñqꝫ r̄gimē re-
lacōis.vt heril' fili⁹ heri l ē dn̄i.Et ſolus ſeru⁹ dicere pōt video herilē filium.

id eſt filium dñi mei. Sic eẽ ꝺ: ſeruus dñicus.i.ſeruus dñi. Fit etiã aliud regi
mẽ ꝑ h̄ nomẽ dñic⁹ vt dies dñica.i.dñi dies.dñica dies.i.dies ſolis. Et ſcribit
in lr̄is datã Anno dñico.M.cccc.rc.i.anno dñi. Nã ſuũ p̄mitiuũ dñs equo⸗
catur.qñqꝫ idẽ eſt quod poſſeſſor tũc res poſſeſſa ẽ ſuum correlatm̄ vt dñs rei
poſſeſſe dñs ꝺ: ſicẽ dñs agri ⁊ ſic de alijs. Scḋo ꝺ: dñs ille q̇ hꝫ ſeruũ.⁊ ſic ſuuꝫ
correlatm̄ ẽ ſeruus. Primo mõ capit large.vt vnuſqſqꝫ ẽ dñs ſuaꝝ rerũ. ſcḋo
mõ ſtricte.⸿ Sciẽdũ ꝙ ſola poſſeſſiua noialia ſunt reſoluenda ſꝫ nõ ꝓnoia
lia q: nõ manꝫ ſꝑ eadẽ ſñia.vt amor me⁹.i.amor mei nõ vꝫ. Prior ei oꝛõ acti
ue ſiḡt.i.amor quo ego aliũ amo. Sed amor mei paſſiue ſiḡt.i.amor q̇ de me
habetur. Qñqꝫ etiã oꝛõ non maneret latina ſi ꝓnomẽ poſſeſſiuũ reſolueret in
gtm̄ p̄mitiui. Nã liber tu⁹ ſu⁹ me⁹ nr̄ veſter ſunt latine oꝛões liber mei tui ⁊c̄
nõ ſunt latine q: apud autores tales oꝛões nõ repiunt.ꝙ nõ ſint latine patꝫ
ex triplici ſigno Primũ ẽ ꝙ autores poti⁹ copulãt diſſiles caſus mediante cõ
iũctione.vt ager me⁹ ⁊ petri dicit latini⁹ q̄ꝫ ager mei et petri. Apud Comicũ
Meo p̄ſidio atqꝫ hoſpitꝫ. In pſal. Renouat iuuẽt⁹ tua ſicẽ ceruorũ. In eodem.
Edificauit ſicut vnicornũ ſacrificiũ ſuũ. Ouidi⁹ O mltũ miſeri me⁹ illiuſqꝫ
parẽtes ꝓ me⁹ tñ aliq̇ mis legũt. Scḋm ꝙ ad interrogatm̄ rñdet meũ ⁊ non
mei. Terciũ ꝙ ſepe illis poſſeſſiuis iũgunt gti potiſſimũ illi gti ſoli⁹ ipſi⁹ iſti⁹
vt me⁹ ipſi⁹ liber eſt iſte.mea ſoli⁹ opa defenſus es. Tuã ipſi⁹ aiam gladi⁹ do
loris ptrãſiuit. Noſtra ipſoꝝ corpora in nouiſſima die reſurgẽt. Sic etiã gtũs
pticipial' vt abige muſcas a facie mea ſcribẽtis.⸿ Hinc ſeqt correlarie ꝙ illa
duo noia cauſa ⁊ natura apḋ bonos autores ſꝑ iũgunt poſſeſſiuis nũqꝫ gtis
p̄mitiuis vt veni huc tua cauſa. Feci id veſtra cauſa. Oẽs hoies natã ſua bo⸗
nũ appetũt ⁊ nõ natura ſui. Quare apḋ boetiũ qdã libri ſunt depuati mẽda
librarioꝝ hñtes more grecoꝝ Faciã id tui cã libẽter cũ libri nõ depuati habe
ant. Faciã id tua cã libẽter ⁊ natura ſua nõ natura ſui. De fortuna .ſeruauit
in ipſa mutabilitate ſua cõſtãtiã ⁊ nõ mutabilitate ſui q: nõ latinus ſed mos
grecan⁹ eſt.⸿ Itẽ poſſeſſiua noialia reſoluta in gtm̄ nõ ſꝑ faciũt eandẽ ſñiaꝫ
vt ſuſpicio vxoria ſiḡt ſolũ actiue. Sꝫ ſuſpicio vxoris ẽ dubioſa ſñia an locu⸗
tio de ſuſpitione vxoria vel maritali ⁊ ħt actiue ⁊ paſſiue ſic amor patrius ħt
ſolũ actiue. Sꝫ amor p̄ris ⁊ actiua ⁊ paſſiue ħt. Sic amor filialis actiue ħt. Sꝫ
amor filij ⁊ actiue ⁊ paſſiue ħt.ğ tuti⁹ ẽ loq̇ ꝑ poſſeſſiua q̄ꝫ ꝑ gtm̄ p̄mitiui. Itẽ
ꝯẽs terminatões poſſeſſiuoꝝ ꝯtinẽt his v̄ſiculis Enſis atus vel ens an⁹ ſil' ad
dit inus. Poſſeſſiuoꝝ dicas finalia qnqꝫ.vt ager dauẽtrienſis.hõ vnnẽſis.hõ
ciuitatꝫ vnne ⁊ fere ſꝑ format a ꝓprijs p̄ter pauca vt hortẽſis. De atus Appã
rat⁹ hõ. Nũmat⁹.i.hõ multorũ nũmoꝝ. Vñ nũc hñ nũmatũ decorat ſuadela
venuſqꝫ. De eus vt eneus Anulus ene⁹.i.ere fact⁹ Clipe⁹ ene⁹. De inus multa
ſunt. Nã de oib⁹ noibus beſtiarũ format nomẽ in inus.vt ouin⁹ caſeus.i. de
ouib⁹. Caro porcina. Iñ excipit ſus qḋ format ſuillus a um.vt comedi carnẽ
ſuillã. Hinc ceſar auguſtus audiẽs herodẽ inť infantes ꝓp̄ũ filiũ occidi man
daſſe Herodis inqnit me porcũ eẽ malim q̄ꝫ filiũ alludẽs more hebraico. Sic
eñ carnib⁹ ſuillis ſicẽ humanis abſtinẽt Teſte Iuuenali. Quidã ſortiti metuẽ
tẽ ſabbata patrẽ. Nil p̄ter nubes ⁊ celi numẽ adorãt. Nec diſtare putãt hũa⸗
na carne ſuillã. Qua ꝓpter abſtinuit mox ⁊ p̄pucia ponũt. Oia in inus veni
entia a nominibus beſtiarũ i ꝓducũt.ſꝫ fere alia in inus corripiũt vt fagin⁹
oliaginus bombicinus Criſtallin⁹. Flacco tñ docẽte Mediaſtin⁹ penultimã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

pꝛoducit. Uñ ait Tu mediaſtinus tacita pꝛece rurā petebas. De ānꝰ. vt homo
romanus. i. ciuitatis rome. Dictū ambꝛoſianū. i. dictū ambꝛoſij. Et dꝛ de bea
to hieronymo Ciceronianꝰ es ⁊ nō chꝛiſtianꝰ. Et plures alie termīatōes ſunt
poſſeſſiuoꝛū vt dictū eſt ibi materiā ſignans
.i. aſſociat̄ .i. obliuiſcoꝛ ꝟ defectm̄ ꝟ v̄bū

Additur oblitus memini memoroꝛꝗ recoꝛdoꝛ

¶ Sm̄a Illa v̄ba obliuiſcoꝛ memoꝛoꝛ memini recoꝛdoꝛ ⁊ ſilīa regūt gtm̄ vel
accm̄. Et ꝑ illa v̄ba intelligūt̄ oīa alia obliuiſcēdi ⁊ memoꝛādi v̄ba vt oblitꝰ
mei vel me Lucanꝰ Curſus oblita vagi Eſt meretrix oblita dei oblita ſoꝛde.
De accō Ipſeqꝫ balantū grex obliuiſcit̄ eſuꝫ Cū bñ valeas mei memineriſ Fa
ciā vt mei ſp memineris. Memit ne mei. Rñdet̄. Ne ſemel q̄dē vr̄i meminit
De accō v̄gilꝰ Numeros memini ſi v̄ba tenerē. Apud eūdē. Foꝛſan ⁊ hec oli
meminiſſe iuuabit. Sub v̄bis littere q̄dā alia debēt ꝯphendi vt recolo quod
etiā repitur regere gtm̄ vel accm̄ tn̄ frequētiꝰ accm̄. Sic etiā remiſcoꝛ memo
roꝛ. Uñ Gregoꝛiꝰ Cū pꝛioꝛis vite recolo q̄ſi poſt tergū ductis oculis viſo litto
re ſuſpiro Sic reminiſcoꝛ. Uñ reminiſcere dñe miſerationū tuarū vbi roma
na tranſlatio hꝫ miſeratōes tuas. In cantico Zacharie. Memoꝛari teſtamēti
ſui ſancti. Sed hoc nomē memoꝛ ſolū regit gtm̄. ¶ Circa lr̄aꝫ ſciendū ꝙ hoc
v̄bū defectm̄ memini hn̄s ſolū meminerā memineri memiero meminiſſe nec
non memēto memētote duo ſiḡt. Uno mō recoꝛdari denckē. ⁊ hoc mō hꝫ tri
plicē ꝯſtructionē cū gtō accō ⁊ cū dicto. Exemplū de gtō. Ne memineꝛis dñe
iniquitatū noſtrarū. Cū accō Numeros memini Cū dicto. Memini me ꝟ le
giſſe. Memini me ꝟ nunqꝫ locutū fuiſſe. Scd̄o memini ſiḡt mentionē facere ſi
ue v̄ba de aliqua re facere ⁊ ſic regit gtm̄ vel abltm̄ mediante ꝑpōne de. vt Il
la de q̄bus paulo ante meminimꝰ De quibꝰ multi meminerūt Alexander de
multoꝛū v̄boꝛū regimine non meminit. De gtō. Quintilianus Neqꝫ omnino
huius rei meminit. Itē memoꝛ nomē ſolū regit gtm̄ cum cōpoſitis vt imme
moꝛ rememoꝛ . ⁊ ſignificat memoꝛ cum ꝯpoſito immemoꝛ duo. Pꝛimo dāck
ſaem recoꝛdās Scd̄o eſt danckbaer. Ita cōpoſitū immemoꝛ duo ſiḡt. Pꝛimo
v̄ghetē Uñ ſalomō. In die bonoꝝ ne immemoꝛ ſis maloꝛū. Scd̄o ondācbaer
ſic aliq̄ dicunt̄ immemoꝛes bn̄ficioꝛū. Cōmemoꝛatio q̄ſi exꝓbꝛatō eſt imme
moꝛis bn̄ficij. Drā inter memoꝛo ⁊ memoꝛoꝛ. Nā memoꝛo as are ſiḡt narra
re v̄tellen. ⁊ regit dtm̄ cū accō vt memoꝛa mihi hyſtoꝛiā goliad. Muſa mihi
cauſas memoꝛa Uirgillius Idem Meminiſtis ei diue ⁊ memoꝛare poteſtis. ⁊
hoc mō dꝛ. v̄ba illa non ſunt memoꝛatu digna. i. digna memoꝛari Iñ memo
rabile. i. memoꝛatu dignū. vt hoc erit memoꝛabile cunctis ſeculis. Sꝫ memo
roꝛ aris eſt meminiſſe ghedēcken. ⁊ ſic regit gtm̄. vt dictū eſt memoꝛare teſta
mēti ſui ſancti. Drā eſt inter memoꝛari ⁊ reminiſci. Memoꝛari ꝓpꝛie dicimꝰ
quādo habemus in memoꝛia qꝺ nūq̄ꝫ obliti ſumꝰ. ſed reminiſci ꝓpꝛie eſt ob
litū ad memoꝛiā reducere. vt q̄ bene reminiſcūt̄ nō bñ memoꝛāt̄ oꝫ. in beluis
eſt odiū ⁊ amoꝛ i eis ē memoꝛia ⁊ nō remiſcētia. a memoꝛo veīt vnū ꝯpoſitū
qꝺ ē ꝯmeōꝛare. Et ē bn̄ficioꝝ i aliū collatoꝝ meōꝛiā facere vt taceat q̄ bn̄ficia
in alium contulit cōmemoꝛet is qui accepit Nam commemoꝛatio beneficio
rum q̄ſi imemoꝛis beneficij eſt exꝓbꝛatio. Itē hoc cōplexū in mētē venit vi
det̄ regere gtm̄ i ſuppoſito. i. a pte āterioꝛi. vt illiꝰ diei mihi ī mētē veit vbi ꝑ
ſciaꝰ dr̄ eē ātiptoſiꝫ. vt ponat̄ gtūs n̄ti loco. i. illa dies. ſꝫ alij dicūt eē eclipſiꝫ hꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

noīs memoria vt ſit ſenſus. Cum memoria illiꝰ diei mihi ī mētē venit. vt Hieronimꝰ Cū illiꝰ diei mihi in mētē venit quoante ſummū iudicē ſtatuar. nō ſolum aīo cōmoueor. verū toto corpore phorreſco Inuenitur etiā cū gtō plīs numeri vt cū illorū mihi temporū in mentem venit. hoc eſt memoria illoꝝ tēporū vt ſit ecliſis non autē ātiptoſis Non ei dr̄ latine cū tempora michi in mētē venit Et hec ſunt ſynonyma Iñ mētē veīt mihi Occurrit mihi Subijt mihi qđ tñ vltimū etiā cū accō īuenit. Curcius Sera pm̄a ſubijt regē Et hoc ꝟbū ſubijt ad miſerationē ptinet Uñ virgiliꝰ Subijt chari genitoris imago Subijt deſerta creuſa ⁊ erat vxor enee. Itē dicitur memoria tenco. ſʒ ꝓnūtio memorit. narro memoriter. cōplector memoria vel memoriter. i. ediſco ⁊ non eſt dicēdū mētetenꝰ vl' cordetenꝰ diſcere Uñ. Quitilianꝰ Si longior cōplectēda memoria fuerit orō ꝓderit ꝑ ptes ediſcere. Etiā dicit repeto memoria vl' memoriter. Sʒ cū dtō dr̄ trade memorie. mādare memorie. Sʒ memorie ꝓdere Mandare litteris ſiue ſcriptis. madare litteraꝝ monumētis ꝗ idē ſignificāt Sic ſepe legitur lr̄is proditū eſt. mandatum eſt. i. ſcrptuʒ in libris. dicere memoriter teutonice van buten ſegghen.

Illud verbū ipſonale aſſocia excipias .ſ. mei tui ſui nr̄i vr̄i
Inter ⁊ eſt iunge. demas pronomina quinꝫ
Intererit regis vt regnū iure gubernet
Regine refert vt viuat crimine pura

¶ Sm̄a hec impſonalia intereſt ⁊ refert ſignificātia ptinētiā officij regunt etiā gtm̄. vt intēſt regi Iñ quiqʒ gtī ꝑmitiui excipiūt. ſcʒ mei tui ſui nr̄i ⁊ vr̄i. loco quoꝝ regūt ꝗnqʒ abltōs ſei gn̄is mea tua ſua noſtra ⁊ veſtra. vt heri interfuit mea legere. hodie intēſt tua legere. veſpi interit ſua legere. ¶ Circa litterā ſciendū ꝙuis hec ꝟba nō regūt gtōs ꝑmitiuorū regūt tñ gtōs poſſeſſiuorū mediāte ſbſtātiuo eiuſdē caſus. vt intēſt mei filij. intēſt tui ſerui. intēſt nr̄i pricipis Scđo ſciēdū hec ꝟba ī eadē ordē regūt abltm̄ ⁊ gtm̄ mediāte ꝯiūctione vt mea ⁊ ioannis intēſt legere. i. ad me ⁊ ad ioānē ptinʒ legere. Tertio hec ꝟba intereſt ⁊ refert cū dictis abltis regūt ꝗſdā gtōs ſine ꝯiunctione media qui ſunt vniꝰ ſoliꝰ ipſiꝰ. In plī duorū triū ſolorū ipſorū oīum pluriū paucorū cuiuſqʒ vt tua vniꝰ intereſt Mea ſoliꝰ intereſt. ſua ipſiꝰ itereſt id agere. Sua cuiuſqʒ intēſt het hoert eenē iuvvelick to. Nr̄a ipſoꝝ ſolorū oīm. Scđo cū gtis pticipiorū vt intēſt mea legentis. Dicūt ⁊ poſſe dicta ꝟba iūgi gtō ꝓprij nois vt interē mea ioānis legere. Hec ꝟba interē ⁊ r̄fert pt ꝓpū caſuʒ regūt ntm̄ a pte anteriori. ⁊ ſic vident poſita pſonalit. ⁊ pſertim ntm̄ neutri gn̄is vt hoc intereſt mea ꝗd intereſt tua. Qđ tua nō intereſt id deſine pcunctari. Comicꝰ apđ Ciceronē Si ꝗd mea minꝰ intereſt id te forte magis dilectat

Hoc ꝟbū .i. captū vt ptinētiā ſtatꝰ pt .i. adiūgit ſp. ꝑdictis duobꝰ
Eſt intellectū pro ptinet additur iſtis
Eſt patris matriſqʒ pie ſuccurrere nato

¶ Hoc ꝟbū ē captū ꝓ ptinʒ etiā regit oēm gtm̄ apđ Ciceronē Eſt adoleſcētis maiores natu vereri. exqʒ his diligere optimos ⁊ ꝓbiſſimos ꝗꝝ ꝯſilio ⁊ autoritate vtat. i. officiū odoleſcētis ē. nō ē officij qđ agitis. ten hoert ſich ſo niet. Quāuis hec ꝟba intēſt ⁊ r̄fert ꝯſtruūt cū abltis mea tua ſua. Hoc tñ ꝟbū impſonale ē nō ꝯſtruit cū illis abltis neqʒ cū gtis mei tui ⁊c. Sʒ cū ntis neutri gn̄is vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

meū tuū ſuū. vt Actu. ꝑmo Nō eſt veſtrū noſſe momēta ⁊ tpa. In euangelio
Sedere ad dextram vel ad ſiniſtrā non eſt meū dare vobis. Tuū fuerit lr̄is
dare operā. Tuū erit videre vt oia recte fiant. Comicus Tercio hoc ꝟbū eſt
ꝯſtruit cū iſtis gtis moris ⁊ iuris. vt moris ē. i. ad morē ptinet. Juris eſt. i. ad
ius ptinet. Vn̄ Juuenalis Moris erat quondā feſtis ſuare diebus. Itē ꝗcūqꝫ
dicta ſunt de hoc ꝟbo ſbſtantiuo ē. etiā de ꝟbis hn̄tibꝰ cōſimē ſignificationem
eiꝰ dicēdū ē. vt videt tuū adoleſcētꝭ videt. Itē hec duo impſonalia intereſt et
refert accepta ꝓ diſtat ꝯſtruūtur cū illis gtis tanti quāti magni pui ⁊ cū his
aduerbijs vel noibus aduerbialit poſitis ſcꝫ multū plus plurimū paꝝ minꝰ
minime magis maxie paulū paucillū nihil qd aliqd vt tanti intereſt quanti
intereſt. pui intereſt magni intereſt. Apd̓ Ciceronē pmagni intereſt ꝙ tibi tē⸗
pore hec epl'a reddat. Ita cū refert. vt tanti refert quāti refert pui magni re⸗
fert. Eoſdē gtōs regūt qn̄ ſnt officiū vt apd̓ Comicū. Cū ꝗrit qd tua intereſt.
rn̄detur. tāti intereſt mea quāti tua intereſt. Exēplū vbi ꝓ diſtat ꝯſtruit cum
alijs dictionibus vn̄ Horatiꝰ Intererit multū dauꝰne loquat an herus. Apd̓
Juuenalē Plurimū ei intererit ꝗbus artibus ⁊ ꝗbus hūc tu moribꝰ inſtitu⸗
as. Itē Cuiuſmodi ſit ꝗlibet nō intereſt Virtute dū ſit ꝑditus Celum pateſcit
oibus credentibus. Grecis latinis barbaris. Sic pui intereſt. Itē hec tria ver
ba intereſt refert ⁊ eſt equocātur Intereſt qn̄qꝫ accipit pſonalit ab interſuꝫ. ⁊
ſic ſigt cū alijs ſil' eſſe. ⁊ hoc mō regit dtm̄ vt ioannes oibus negocijs nō ſoluꝫ
interfuit. verūetiā ꝑfuit. Hoc eſt nō ſolū ſe comitē verū et ducē pbuit. Sic dr̄
interfuit cōuiuio. interfuit bello. Sic pſonaliter accipit ꝓ mediat. Vn̄ Tulliꝰ
Inter te ⁊ me murus intereſt. Sꝫ quādoqꝫ accipit itereſt impſonalit. ⁊ ſic qn̄
qꝫ ſt drām. vt quid intereſt inter ꝓdigū ⁊ liberalē. Id intereſt inter ꝓdigū ⁊
liberalē. liberalis dat vbi qn̄ quibꝰ ꝗntū dādū eſt. Qn̄qꝫ impſonalit accipit ꝓ
diſtat. vt pui intereſt. qn̄qꝫ accipit impſonalit pro ptinꝫ ad officiū. ⁊ hō mō re
git oēm gtm̄ ꝑter quiqꝫ gtōs ꝑmitiuorū. Refert etiā equiuocat. Vno mō acci
pitur pſonalit ⁊ ſic ſt narrare. Qn̄qꝫ ſt reportare vt apud ꝟgiliū. Aſpice ara
tra iugo referūt ſuſpenſa iuuēci. Qn̄qꝫ retroferre ſiue retrahere. vt refer pedē
Vn̄ ꝟgilius. Pedēqꝫ refert ꝗſi tactus angue. Qn̄qꝫ grās agere ſiue gratū eſſe
ope. Vt apud Tulliū Immortales tibi grās ago. agāqꝫ dū viuā. nā me rela⸗
turū tibi nō auſim affirmare. Sic dr̄ Ago vobis āpliſſimas grās ſperoqꝫ me
relaturū. Qn̄qꝫ ſt recipere. vt apd̓ Boetiū Heccine ꝑmia referimus tibi ob⸗
ſequētes. Qn̄qꝫ ſt idē qd̓ iterū ferre. Accipit etiā aliqn̄ refert impſonalit. ⁊ ſic
dr̄ pui refert. ¶ Item intereſt ꝓ diſtat qn̄qꝫ cū dtō inuenit. vn̄ Comicꝰ Quid
ſtulto ſapiens intereſt. Qn̄qꝫ cū abltō refert. vn̄ Juuenalis. Paruo diſcrimi⸗
ne refert Quo geſtu lepores aut quo gallina feret. Itē hoc verbū eſt equiuoca
tur. Qn̄qꝫ accipit pſonalit ⁊ ſic qn̄qꝫ ponit ſine caſu in appoſito ⁊ ſm dialeti
cos facit ꝓpōnē de ē ſcdo adiacēte vt deus eſt. i. deus ē ens. Sic etiā qn̄qꝫ hꝫ
poſt ſe aduerbiū tpis vel loci. vt deus ē ſp. petrus ē domi deus ē vbiqꝫ. Qn̄qꝫ
hoc ꝟbū eſt ponit copulatiue. ⁊ ſic ponit int ſil'es caſus vt deus eſt miſericors
Qn̄qꝫ poſſeſſiue ⁊ ſic regit gtm̄ vt hoc pecus ē petri. Et pōt ſere regere omneꝫ
gtm̄ quē regūt noia vt petrus eſt magne autoritatis. vel etiā abltm̄ ē magna
auctoritate ⁊ ſic de alijs regiminibus Qn̄qꝫ accipit pro valet. ⁊ ſic regit gtm̄
precij vt liber ē tanti. Cōſtruit hoc ꝟbū eſt etiaꝫ ſepe cum datiuo. Primo qn̄
ponitur pro habeo Eſt mihi domi pater Sunt mihi bis ſeptem preſtanti cor⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

poꝛe nymphe. Et ad hunc modum reducuntur tales locutiones. Quid mihi
⁊ tibi mulier Ad Coꝛinthios. Cōuenientibus vobis in vnuꝫ nō eſt dominicaꝫ
cenam manducare. h̄ ē cōuenietes in vnū nō habetis mādúcare. Qn̄qꝫ ꝯſtru
itur cū h̄ noie opus. vt non eſt mihi opꝰ hac re. In euangelio Opus nō eſt ti
bi vt quis te interroget. Itē nō opus eſt ſanis medico. In q̄buſdā eſt etiā pꝛo
habeo ponit̄. vt non eſt. i. habeo opus libꝛo. Tercio regit d̄tūm mediātibꝰ ad
uerbijs bene male vtcūqꝫ qualifcūqꝫ. vt bene mihi eſt. male mihi eſt. male illis
ſit qui deū odio hn̄t. Qn̄qꝫ cōſtruitur cū dictis aduerbijs per ſuppletionē da
tiui. vt ſi vales bene eſt. ego q̄dem valeo. Sic vtcūqꝫ eſt placet. Quarto accipi
tur pꝛo reputat̄ ⁊ regit etiā d̄tīn. ⁊ vltra d̄tm̄ gtūꝫ. vt apud Eſopum. Reddit
verba lupus. Nō eſt mihi copia tanti vt ſeruus fieri ventris amoꝛe velim. id
eſt copia cibi ⁊ diuitiarū nō reputat̄ mihi tanto pꝛecio. Et ad hūc modū re-
ducūtur tales locutiones iſte ē mihi p̄ multis. Vn̄ paulus pꝛo minimo mihi
eſt vt ab hoibꝰ iudicer. Quinto ponit̄ acq̄ſitiue ⁊ regit duos d̄tōs. vt dn̄e nō
eſt tibi cure ꝙ ſoꝛoꝛ mea reliquit me ſolā miniſtrare. Item h̄ verbū eſt etiam
ponitur impſonaliter p̄ cōtingit. vt ē quādo tercia ꝯiugatio ⁊c̄. Apud Hoꝛa
tium. Interdū vulgus rectū videt eſt vbi peccat. Et Johel ꝓpheta Et erit vt
ois q̄ inuocauerit nomē dn̄i ſaluus erit. i. continget Qn̄qꝫ hꝫ poſt ſe ntūm in
ſuppletione p̄teriti v̄bi impſonalis. vt lectū eſt vel a magiſtro lectū eſt. Qn̄qꝫ
habet gerūdiū. vt diluceſcit ſurgēdū eſt. Qn̄qꝫ cū infinitiuo p̄ licet. vt cerne-
re erat. i. cernere licebat. Et ſic qn̄qꝫ regit d̄tūm cū infinitiuo. vt nō eſt cuiquā
fallere. i. licet. Qn̄qꝫ ſ̄t ptinentiā. vt ē diſcipuli honoꝛare mḡr̄m. i. ptinet

ſp. nomē . ſ. in gtō eq̄le ſp. nomē . ſ. ad ſtatū .i. ſ̄t ſtatū vel officiū

Dat regimen ſimile quod pertinet. officiumqꝫ
Ut cuſtos rerum ſic ⁊ cuſtodia rerum

℄ Sīn̄a eſt ꝙ noia officioꝛū etiam regunt d̄tūm vt cuſtos rerū. cuſtodia re-
rum. Sed non eſt ncc̄e ponere hanc regulā. q: cuſtos rerū ⁊ paſtoꝛ ouiū ⁊ ſic
de alijs in illis gtūs regitur ex vi actus cōuerſi in habitū ℄ Notādū ꝙ offi
cium munus et ptes gtūm regūt. vt Officiū eſt diſcipuli honoꝛare p̄ceptoꝛeꝫ.
Apud Tulliū Juſticie pꝛimū munus eſt. Idem em̄ ſignt. Officiū eſt. munꝰ eſt
⁊ in plurali ptes ſunt. vt adoleſcentis officiū eſt maioꝛes natu vereri. Manus
adoleſcentis eſt. ptes adoleſcentis ſunt. hoc eſt ad adoleſcentiā ptinet. Itē offi
ciū eſt cōditionis debitū. vt viroꝛū officiū eſt regere ⁊ rōne cuncta diſponere.
Mulierū officiū eſt rōne viris ſubici nec oia velle ſcire q̄ gubernationi viro
rum ſubiecta ſunt. Matronarū officia ſunt viros diligere ac obſeruare libe-
ros ſi q̄ ſint libere educare. V̄ginū officia ſunt parenti non cōtradicere nec ſer
mone vti nimis amplo . ſed modeſto et parco. Juuenū officiū ē laboꝛes ꝓpe
ti maioꝛibus obſequi laude vehemēter accendi. Adoleſcentis ē maioꝛes nato
vereri. exqꝫ his diligere optimos atqꝫ ꝓbiſſimos quoꝛū cōſilio ⁊ auctoꝛitate
vtatur. Tullius Et ſcd̄m Ambꝛoſiū. Eſt bonoꝛū adoleſcentū timoꝛē dei habe
re. Differre parentibus honoꝛē habere leuioꝛibus. Caſtitatem tueri. nō aſper
nari humilitatē. diligere hūanitatē clementiam ⁊ verecūdiam qua oꝛnamen
to ſunt minoꝛi etati. Hec Ambꝛoſius Et pꝛopꝛiū minus magiſtratus. Intelli
gere ſe gerere pſonam ciuitatis debereqꝫ eiꝰ dignitatē ⁊ decus ſuſtinere ſerua
re leges. Jura deſcribere. Et fidei ſue cōmiſſa meminiſſe. Priuatuꝫ oꝫ equo ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

pari cũ ciuibus iure viuere. ¶ Peregrini atq; incole officiũ ẽ nihil preter ſu
um negociũ agere. nihil de alio inquirere. minimeq; eſſe in aliena re publica
curioſum. ¶ Impatoris officiũ eſt clemẽtiã prouidentiã magnanimitatẽ
in oĩbus conſeruare. Militis officiũ ẽ nõ eſſe earũ virtutũ exptẽ. ſ; maxime
obſeruare magnã in explẽdis imperijs volũtatẽ. Ita ⁊ aliarũ perſonarũ ⁊ cõ
ditionũ ſua ſunt officia. ⁊ etiam aliarũ rerũ. vt Tullius Iuſticie primũ mu-
nus ẽ vt ne cui qs noceat niſi laceſſit⁹ iiuria ⁊c̃. Ita etiã negatiẽ dicim⁹. id nõ
ẽ officij. id ẽ officij boni viri. id ẽ boni viri officiũ. id eſt boĩ viri mun⁹ Cõtra
officiũ ẽ ſtudio a reb⁹ gerẽdis abduci. Cõtra officiũ ẽ min⁹ ãtepoĩ maiori.

.i. regente deficit .ſ. caſus frequenter .i. loci.
Ei rectore caret genitiuus ſepe localis
p qñ p nõ ⁊ vllũ .ſ. exteriorẽ notes ſingularis
Cum nullum motũ deſignes. dum peuntis
extat declinationis declinationis.
Sit numeri nomen ſit prime ſiue ſecunde
Rothomagi ſtudeas vel rome deinde morieris
Militie tamen atq; domi reſidebis humiq;

¶ Gtũs pprij noĩs loci minoris ponit aduerbialiter abſolute De noĩbus lo
ci talis põt dari gñalis regula ppria noĩa vrbiũ pme vel ſcõe declinatõis ſim
plicis figure numeri ſingularis in loco ſtabunt in gtõ. ſigñtia ad locũ ſtabunt
in accõ. Aliter ſe hñtia in abltõ. i. ſigñtia de loco ⁊ per locũ ⁊ ſi fuerit tercie de
clinationis vel plis numeri ſtabunt in abltõ Exemplũ de prima declinatione
vt. ſum dauantrie. fui rome. De ſcõa declinatione. fui rodi. nũc ſum zuzati. Ex
emplũ vbi ſigñt ad locũ vado romã traiectũ tibur zuzatũ Exemplũ de tercia
declinatione vt ſum tibure vernone babilone pneſte cartagine hãmone. Exẽ
plũ de noĩbus plis numeri. Sũ athenis ſum thebis delphis gabijs Exemplu;
de loco. venio roma venio zuzato venio hãmone venio athenis. Exẽplũ vbi
ſnt p locũ vt cũ qrit q̃ ibit rex rñderi põt ibit rothomago. tibure His cõiũgũ
tur quattuor appellatiua vt rus domus humus militia que ſi ſignant in lo-
co ponẽtur i gtõ vt ſũ domi ſum milicie iaceo humi Sed in abltõ ſum rure
q: eſt tercie declinationis ſi ſignãt ad locũ ponent in accõ vt eo domũ militi
am eo rus. De loco ⁊ p locũ ſigñtia ponẽt in abltõ vt venio domo militia ru
re humo. ¶ Itẽ noĩa loci plia ſunt duplicia. Quedã terminãtur in e vt the-
be athene londonie. Quedã noĩa vrbiũ ſp pl'alia terminant in i ⁊ illa ſignt ⁊
opida ⁊ opidanos. delphi. leontini gabei circei. Et tã in i q; i e ſigñtia in loco
de loco p locũ ponẽt in abltõ ad locũ i accõ. vt ſum atheis ſtudeo delphis. ve
nio athenis. venio delphis p athenas. ad locũ eo athenas eo delphos gabios
Vñ Horatius. Si quis forte velit puerũ tibi vendere natũ. Tibure vl' gabijs.
Vrbiũ noĩa nũc ſp ponenda ſunt abſq; ppõe q;uis apõ veteres nõnũq; inue
niant cũ prepõne. vt apud Ciceronẽ. Ea die verres ad miſſanũ venit. Sic eẽ.
nomen regionis ponendũ eſt ſemper cũ prepõne q;uis etiã nõnũq; apud ve-
teres inueniat abſq; ppõe Vñ virgilius Italiã venit p ad italiã. Paulus ad
Titũ. Hui⁹ rei grã reliq te crete vt ea q̃ deſunt corrigas. p in creta. Ita in a-
tibus aplorũ habetur Apoſtoli et ſeniores fr̃es his q ſunt anthiochie ⁊ ſyrie
ex gentibus ſalutem. pro apud ſiue circa anthiochiam ſyriam et cyliciam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Propꝛia loci idecliabiliā ponūẛ cū ꝑpōnibus vel ſine ꝑpōnibꝰ. vt Juit hieruſa
lem vl' in hieruſalē Juit cāpis vel venit de cāpis Jnueniūẛ tñ qđā que dicūẛ
indecliabilia eē plis numeri. vt iuit bergas bꝛemas q̄zuis plerūqꝫ dꝛ iuit ber⸗
gis bꝛemis indeclinabiliter. Jtē ꝓpꝛia noīa loci nō ſꝑ carēt rectoꝛe: in oꝛōe po
ſita. ſed ſepe regūẛ vt natus in excelſis menibꝰ cartaginis alte Natus in meni
bus dauētrie Jngrediẛ rome. ingreſſus ē romā. Siliter iſta noīa humi domi
militie inueniūẛ regi. vt tēpꝰ militie. Jtē hoc verbū habito inueniẛ ꝯſtructuꝫ
cū gtō vel accō ⁊ frequētius apud autoꝛes cū accō. Exemplū pꝛimi habito ro
me vel romā Exēplū ſcđi Uirg. Atqꝫ humiles habitare caſas ⁊ figere ceruos.
Sic in actibꝰ aploꝛū. vt qui habitāt meſopotamiā Dicūt tñ qđam ibi ſim⸗
plex poni loco ꝯpoſiti ſcꝫ inhabitare. Circa ꝑdicta queritur de illa oꝛōne in a
ctibus. aploꝛū ⁊ ſilibus Natus tharſo cylicie. nutritꝰ aūt in iſta ciuitate. Et i
eodē libꝛo. Factū ē aūt iconio vt ſil' intrarent ſynagogā iudeoꝝ. vbi ꝟba qui
etis nō ponunẛ cū noībus loci in gtō. Ad h̕ dicēdū ꝙ ſit antiptoſis. qꝛ caſus
ꝓ caſu poniẛ. Poniẛ em̄ tharſo ꝓ tharſi. iconio ꝓ iconij. vel pōt ibi ſubaudi
ri ꝑpō. vt ſit ſenſus. factū eſt in iconio. Nō tñ licet nobis vti qđ iſtis cōceſſum
erat. ℭ Notādū ſi idē nomē ſıt regionē ⁊ vꝛbē oꝛō ē diſtinguēda vt iſta. ioan
nes eſt gelrie. qꝛ vel gelria capiẛ ꝓ tota terra ſic nō eſt ꝯgrua. Sed dicēdū ē in
ablrō mediāte pꝛepōne. vt ioannes ē in gelria Si capiaẛ ꝓ vꝛbe ē latina. Mi⸗
litia ē idē qđ bellū. vt petrus ē milicie ducit vitā milicie. Et ſub hoc noīe mi⸗
licie ꝯpꝛehēdiẛ belli gtūs q apđ veteres ita poſitꝰ inueniẛ. vt apđ Hoꝛatium.
Me pꝛimis vꝛbis placuiſſe domiqꝫ. Domus hꝫ duos gtōs ſcꝫ domus ⁊ domi
Jlle gtūs domꝰ regiẛ ⁊ ſıt edificiū. vt cōſcendā ad ſuperioꝛa domus. Qñqꝫ eſt
collectiuū vt domus iſrael ſperauit in dño. Sꝫ ille gtūs domi ſolet poni abſo
lute ⁊ ſıt qñqꝫ ꝓpꝛiā habitatōeꝫ. ſic dicimꝰ pꝛo eo ſum domi ⁊ ſum in domo.
Sicut egredioꝛ domū ⁊ egredioꝛ e domo. Qñqꝫ domi ſıt totā vꝛbem. ⁊ ſic ei
opponiẛ foꝛis ſiue militie. Sic dꝛ foꝛtiter egit domi. foꝛiſqꝫ Romani mlta ha
buerūt bella domi foꝛiſqꝫ. h̕ ē domeſtica bella ⁊ externa. Jtem huic gtō domi
iūgūtur hec adiectiua mee tue ſue noſtre vr̄e aliene. vt domi mee viuo. domi
ſue ſe cōtinet domi aliene habitat. Eſt domi ſue ⁊ cū ſuis Cū alijs aūt adiecti
uis nō ꝯſtruiẛ. Nō ei dꝛ ſum domi honeſte. ſum domi pulchꝛe Dubitare ali⸗
quis poſſit an de tribus vel pluribus q̄rū ſinguli ſingulas hñt domꝰ. dicēdū
ſit ioannes petrus ⁊ paulus ⁊c̄ ſunt domi vel domoꝝ. Ad hoc dicēdum ꝙ lo
quēdū ſit ſcđm vſum in ſingulari q̄zuis apud Ouidium inueniaẛ. Quo rui⸗
tis: veſtras q̄ſqꝫ redite domos. Uſus cōmunius huiꝰ tēpoꝛis hꝫ redite domū
Jlle gtūs humi qñ ſtat abſolute habet duplex ſignificatū. quādoqꝫ ſıt i humo
⁊ ſic cōſtruiẛ cum verbis quietis vt petrus iacet humi. i. in humo. Uñ Mea
nihil refert humi an ſublime putreſcam. Uirgilius Qui legitis floꝛes ⁊ humi
naſcentia fraga. Frigidus o pueri fugite hinc latet anguis in herba. Quādo⸗
qꝫ humi ē idem quod ad humum. ⁊ ſic conſtruitur cum verbo impoꝛtante
motum ad locum. vt Eum appꝛehenſum capillis ſtrauit humi pꝛonum ⁊ in
luto volutauit. vehementer erubuit. vultūqꝫ humi deiecit non audens ſuſpe
ctare Sic etiam qñqꝫ cū verbo motus inuenitur iſte gtūs domi ꝓ ad domū.
Ut Pꝛimo regum ſexto. Reducite vitulos eoꝛum domi. Jn Geneſi. Cumqꝫ he
dum capꝛarū detuliſſent domi. Sed non eſt nobis conſtructio congrua talis

Sequitur textus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

iſtū gtm̄ .ſ.antiphone ſp.dcō locari .i.mō ꝯſiderabis
Ueſpere paſcalis hoc poni moꝛe videbis

℄ Hic auctoꝛ ďt ꝙ ille gtūs veſpere poſitus in illa antiphona paſchali. Ueſ-
pere autē ſabbati q̄ luceſcit ponitur abſolute. Dicūt tn̄ alij non eſſe gtū; a ve-
ſpera e. ſed abltūm tercie declinationis dicit eni abltō veſpe vel veſperi. Et ſi
quis dicat veſpe tercie ē generis neutri. vt factū eſt mane ⁊ veſpe .dies vn⁹ et
veſp ſecūdū alexaudrū eſt generis neutri. ſm alios gn̄is maſculini. ergo vide-
tur relatiuū in feminino genere nō bene relatū ad an̄cedens ſed videtur dici
debere ꝙ luceſcit vel q̄ luceſcit. Ad hoc dicendū ꝙ ſecutus eſt grecos apud q̊s
relatm̄ eſt fei gn̄is. vel pōt dici veſpe eſt gti caſus a veſpera ⁊ ponitur materia-
liter in littera. Pꝛo quo ſciendu; ꝙ veſper eſt extremū diei. vt apud Saluſti-
um. Jam diei veſper aderat. Ueſpera etiā eſt extremū diei. ſic veſpere tercie.
vt apud Pliniū. Uarijs ſermonibus veſpera extenditur. veſperū ſimiliter ex-
tremū diei. Sed veſpere pluralis numeri fei generis teutonice die veſper. pꝛo
quo aliqui loquūtur. Officiū veſpertinū velut officiū matutinū. Jte; ſub ve-
ſpere veſperi compꝛehendi pōt. Un̄ Hieronimus. Pitagaricoꝝ pceptum ē du-
oꝛū tempoꝛū rationem hn̄dam eſſe mane ⁊ veſperi. Cicero. Quid quo die co-
gitarim dixerim egerim recogitabo veſperi. Hoc veſperi quidā dicūt eſſe ad-
uerbiū. ⁊ hoc pꝛopter compoſitionē vt pueſperi. Alij dicūt eē nomē ablti ca-
ſus a noīe veſper quod ď: habere veſperi in abltō vel veſpe ſicut lux luce vel
luci. rus rure vel ruri. ℄ Differentia inter veſperi ſero ⁊ tarde. Nā veſpi ſigt
tempus veſpertinū. des auens. ſed ſero te late. ⁊ ei opponitur pꝛemature. Sed
tarde lancſaem ſigt non cito. Et ille ď: cito ire qui paruo tempoꝛe longū ſpa-
ciū pertranſit Et ille dicitur tarde ire q̄ lōgo tempoꝛe paruū ſpaciū peragrat
Unde putant quidā in pꝛincipio noctis ſalutando melius dici bonū veſpeꝝ
quā bonū ſero. quia dicentes bonū ſero videntur malu; impꝛecari ⁊ optare.
vt bonū tarde eueniāt. Et dicunt melius ⁊ elegantius dici poſſe bonum ſeru;
Nam ſerum inuenitur pꝛo extrema parte diei. vt apō Titū. Liuiū. Erat iam
diei ſerum. Jnuenitur nihilominus ſero in diuina ſcriptura ꝓ ſerotino tem-
poꝛe. vt cum ſero eēt vnā dierum.

dcōem ƀntē teneris .i.adiūgere dcōe; .ſ.caſui
ƀntem gn̄ationē
Poſſeſſum debes ſociare. genuſq; datiuo
ſ.ſbſtātiuo .ſ.xbū fundamētū xboꝛū .i.impoꝛtat
Cum verbo ꝑ quod ſubſtantia ſignificatur
relatia logicalia i oꝛdine
taliter ad ſua coꝛrelatiua dtm̄ ml'totiēs .i.regunt
Sicq; relatiue voces hunc ſepe gubernant

℄ Hic ďt ꝙ nomē poſſeſſiōis regit dtm̄ mediāte xbo ſbſtātio ſ; gtūs pōt r̄gi
ſine xbo ſbſtātio ď: ei in gtō liber petri vl' liber ē petri Jn dtō lib ē petro. Dif-
ferūt ſcdo. ꝑ regimē poſſeſſiōis dti ſigtur ſolū hr̄e. ſ; r̄gimē poſſeſſiōis i gtō ƀt
ꝓpꝛietatē ⁊ dominiū. Nā cū ď: lib ē petro ibi ſigtur petr⁹ hr̄e libꝛū ſiue ſit ſu-
us ſiue alien⁹ Cū xo ď: lib ē petri. ibi ſigtur petr⁹ eē dn̄s libꝛi. Tertio dn̄t per
dtm̄ etiā ſigt vtilitas. vt apō Lucanū Urbi pr̄ ē vꝛbiq; marit⁹. q̄ ſp nō ſigt ꝑ
gtm̄. Jtē ƀ r̄gimie dti vtimur magꝭ ad ignoꝛātes. vt Eſt mihi domi nata eſt

mihi domi pr̄. Jtē vbū ſbſtātm̄. in hoc regimine reſoluit in vbū habeo. ⁊ dā
tiuus in accm̄. vt ē mihi ager. i. habeo agꝛ. ſunt mihi poſſeſſiōes. i. habeo poſ
ſeſſiones. Eſt mihi apud pꝛincipē magna ptās. ¶ Pn̄s regula etiā intelligi
tur de poſſeſſione impura. vt pedes ſunt mihi. oculi ſunt mihi. vires ſunt mi
hi. Sūt mihi q̄ pn̄t ſceptra tenere manus. ¶ Scd̄a regula Nomē gn̄ationis
i. dcō hn̄s affinitatē vel ꝯſanguinitatē etiā regit dtm̄ mediāte vbo ſubſtanti
uo. vt pater eſt mihi Jſte eſt mihi pater. affinis eſt mihi ſocer eſt mihi ¶ Sci
endū circa hāc regulā qn̄ loq̄mur de vero pr̄e vel filio vel matre ⁊ alijs affi=
nitate vel ꝯſanguinitate ꝯiūctis dicēdū erit. Ego ſum tibi pater. ego ſum tibi
filius. illa ē mihi mater. vbi eccleſiaſtici dicūt. Ero illi in patrē ⁊ iſte erit mihi
in filiū. Qn̄ vero non de vero pr̄e vel filio ⁊ ſic de alijs loq̄mur. habeo te loco
patris. habeo te loco filij vel tu es mihi loco filij. Accipio te loco fr̄is ⁊ ſic de
alijs cū abltō loco. i. ea caritate te habeo q̄ patrē. vel ſine abltō loco. vt habeo
te ꝓ patre accipio te pꝛo fr̄e. tu es mihi ꝓ filio. Pꝛo qbꝰ eccl'aſtici dicūt. habe
o te in patrē. tu es mihi in filium. accipio te in fr̄em. diligo te in germani fra
tris loco. ¶ Tertia regula. Relatm̄ logicale regit dtm̄ mediāte verbo ſubſtan
tiuo. vt ſunt ſimilis diſſilis par impar eq̄lis inequal'. vt filis ſuꝫ illi. equal' ſuꝫ
illi par ſum huic. Regūt etiā dtm̄ ꝓpꝛij coꝛrelatiui. vt cuiqꝫ dn̄o ſeruꝰ eſt. cui
qꝫ filio pater eſt. hoc eſt q̄ſqꝫ dn̄s hꝫ ſeruū. Jdē hꝫ eandē naturā ſiue regimen
vt oīs res eſt ſibiipſi eadē. Marcus eſt idē tullio. Meſſias ē idē chriſto. Jta
hoc nomē vnū acceptū ꝓ idem inuenit regere dtm̄ vt ſancte ſpūs vnū patri. ſꝫ
eſt idem patri Sic dicimus ſanctus ſpūs eſt vnū patri ⁊ filio. i. idē. Diuerſus
regit dtm̄. vt ioannes ē diuerſus petro. Hec tn̄ noīa diuerſus aliō regūt dtm̄
vel abltm̄ mediāte ꝑpōne. vt diuerſus illi vel ab illo. Jtē par qn̄qꝫ eſt nomen
ſbſtātm̄ ſign̄s binariū een .par. ⁊ ſic ſolū regit gtm̄ vt par turturuꝫ aut duos
pullos colūbaꝝ. Alio mō ē nomē adiectm̄ gn̄is oīs. ⁊ ſic qn̄qꝫ eſt idē qd̄ ſimil'.
⁊ ſic regit dtm̄ vel gtm̄. vt ille eſt par hꝰ vel huic. Qn̄qꝫ ē idem quod teutoni=
ce euen. ſic nūerus q̄dā dꝛ par aliꝰ impar. Qn̄qꝫ ē idē quod decēs ⁊ equū be
temelick. vt nō feciſti quod par eſt. Qn̄qꝫ eſt ſufficere alicui operi ſiue reſiſtē=
do illi ſiue exequēdo. Et ſic ꝯſtruit cū vbo ſbſtātiuo. vt nō ego huic operi par
ſum. Quītilianꝰ aſpicio par laboꝛibus coꝛpus. de reſiſtēdo Apud. Lucanum.
Nec habuiſſe pares phebeis ignibꝰ vndas. Paria facere dicimꝰ qn̄qꝫ id qd̄
alibi amiſſum eſt ꝯpenſamꝰ etiā receptū. Vn̄ Comicus. Ego tecū paria faciā
Sic dꝛ par pari referre. vt ego par pari referā loco illiꝰ oꝛōnis ſi fecerit mihi
vnū ego faciā ei reliquū. Jtē de h̄ noīe ſil' q̄dā dant dꝛām dicētes regere gtm̄
qn̄ ſt ſilitudinē moꝛū. dtm̄ vero qn̄ ſt ſilitudinē coꝛpoꝛis ſꝫ falſum eſt. Jnueni
tur enim regere gtm̄ ꝓ ſilitudine coꝛpoꝛis et moꝛū. Vn̄ comicus de vniꝰ diei
puero. patris ſilis eſt. Boetius Monſtri ſimile eſt. Jtem noīa adiectiua ꝯpo
ſita ex ꝑpōne. con inſeꝑabili regūt dtm̄ huiꝰ littere mediante vbo ſubſtātiuo
vt concoloꝛ diſcoloꝛ. vt ioannes eſt cōcoloꝛ mihi. i. habet talem coloꝛē qualem
ego. diſcoloꝛ illi. i. diuerſum hn̄s coloꝛem cum illo. ⁊ ſunt relatiua dꝛ enim cō=
coloꝛ concoloꝛi diſcoloꝛ diſcoloꝛi. Sic ꝯgnominis vt iſte eſt ꝯgnominis mihi
id eſt habet idem nomen mecum. loco cuius dicunt quidam eſt mihi equiuo
cus. Tobias erat equiuocus patri ⁊ etiam eſt relatm̄. vt dicitur cognominis
cognomini cognominis. Sꝫ binominis et trinominis ⁊ ſic de alijs. nō regunt
datiuū. vt tullius fuit binominis Sic conterminus eſt relatiuū regēs datiuū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

vt ager meus eſt cõterminus agro tuo. vveſtfalia eſt cõtermina ſaxonie. Sic
confinis vt ager meus eſt confinis agro tuo. vel finitinus. Sic dicitur ciuitas
finitime Similiter v̄ba cũ p̄põne con regunt datiuũ. vt congratulor tibi cõ-
moratus ſum illi tres annos. Salomõ meli⁹ eſt cõmemorari leoni ⁊c. ¶ Sci
endum q̄ verba formata a relatiuis etiam regunt datiuũ vt ioannes aſſimu
latur illi. ioannes ſe aſſimulat petro. Sȝ ſimulare ⁊ diſſimulare regũt accuſa
tiuũ. Et ſic dr̄nt ſimulare ⁊ fingere ſe eſſe quod non eſt vt ioannes ſimulat ſe
eſſe egrotũ. petrus ſimulat leticiam. Virgilius. ſpem vultu ſimulat premit al
to corde dolorem. Hi' houit hem bat dan hem es. Petrus ſimulat ſtultici-
am. Dauid ſimulabat ſe furere. Sȝ diſſimulare eſt fingere nõ eſſe quod eſt vt
petrus diſſimulat iram ſuam. Sic ſancti ſuam ſanctitatẽ diſſimulãt. Sic Ca
tilina dr̄ apud Saluſtiũ. Cuiuſlbet rei ſimulator ac diſſimulator. Inde ſimu
latus idem quod fictus et vtrũqȝ actiue ſt. id eſt ſimulans ⁊ fingens. et hoc
quando loquimur de hominibus. Sȝ de alijs rebus paſſiue poteſt ſignificare
vt ſimulata equitas. duplex iniquitas. Inſimulare accuſare ſignificat betyen
vt inſimulat eũ furti. Ab equalis venit equare quod regit quãdoqȝ accuſati-
uũ cũ dtõ. vt petrus equat ſe ioanni. Quãdoqȝ regit accm̃ cum abltõ ſignifi-
cante id in quo aliquis cum alio equalis eſt. vt petrus equat ioannẽ eloquẽ
tia. ioannes equat petrũ carmine id eſt ſcit tam bene carmen facere quã pe-
trus Equiparare regit poſt ſe accm̃ cum abltõ ſignificante id in quo equalis
eſt. vt Virgilius Non ſolum eq̄paras calamo ſed voce magiſtrum

.ſ. hoſtilis iungat dcõ ſingnificãs p̄ximitatẽ.
Dis contrarietas ſociatur proximitaſqȝ
.i. huic vel inimicus vel proximus vel in loco vel in ſanguine
Iſti diſſimilis vicinus ſiue propinquus

¶ Dictio ſignificans proximitatẽ vel contrarietatẽ regit dtm̃ mediante ver
bo ſubſtãtiuo ſign̄te id a quo habetur talis proprietas. vt iſte eſt mihi vicin⁹
eſt mihi propinquus. eſt mihi famularis. intimus mihi eſt. De contrarietate
Eſt mihi aduerſus inimicus contrari⁹. eſt mihi infenſus. eſt mihi infeſt⁹. Ca
tilina erat deo hominibuſqȝ infeſtus. ¶ Verba deſcendentia a noibus proxi
mitatẽ aut contrarietatẽ ſign̄tibus etiam regunt datiuũ. vt caro aduerſatur
ſpiritui Et ſpiritus aduerſus carni. Sic petrus inſidiatur mihi reſiſtit mihi
Sic de proximitate. vt petrus appropinquat morti. i. agit ſpiritũ. ¶ Sciẽdũ
q̄ prope ⁊ iuxta aduerbialiter capta etiam regũt dtũm. vt prope eſt domin⁹
omnibus inuocantibus eum in veritate Iuxta eſt dñs his qui contriti ſunt
corde. ¶ Sciendũ q̄ aduerſus quandoqȝ eſt prepoſitio. vt caro concupiſcit
aduerſus ſpiritum. Qñqȝ eſt nomen adiectiuũ ⁊ ſic regit datiuũ. vt Aduer-
ſus memini non preponens ſe alicui. Tercio aduerſus eſt p̄ticipiũ ab aduer-
tor ⁊ ſic regit accm̃ mediante prepoſitione. vt petr⁹ eſt aduerſus ad me. Pau
lus auerſus a me. ⁊ eſt aduertere faciem ad aliquem vertere. ⁊ non teutonice
to horen. quod per animaduerto ſignificat. Et eſt differentia inter aduerſor
⁊ auerſor. Nam aduerſor regit datiuum. vt aduerſor tibi. id eſt ſum tibi con
trarius. ⁊ auerſor regit accm̃ ⁊ ſig̃t ſpernere deteſtari vel abhominari. vt in
Deutronomio. Dẽtes q̄s auerſat dñs. i. deteſtat. Apõ boetiũ in fine vlti libri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Auerſamini igitur vicia ⁊ colite virtutis. Ita etiam auertor inuenitur cum
accõ vt apud Boetium. Ehen q̃ʒ ſurda miſeros auertitur aure ⁊ deriuatur
ab auerto. Differũt auerto ⁊ aduerto. Nã aduerto ſig̃t toe keeren Auerto af
keeren. vt auerte oculos tuos ne videant vanitatẽ. Et differunt aduerſus ⁊ a
uerſus. Nã aduerſa vulnera dantur laudi. et ſunt vel in capite vel in pectore
Et ſic canit eccl'a Aduerſa christi vulnera. Sed auerſa vulnera ſunt in poſte-
riori pte corporis ⁊ dantur vicio. Item ꝓpinquo v̄bum regit dtm̃. vt ꝓpinq̃
tibi. ⁊ ſic eſt neutrale ⁊ tũc ſig̃t propinquũ fieri. quãdoqʒ ẽ actũm tranſitm̃ et
regit dtũm cũ accõ. ⁊ ſig̃t propinquũ facere. vt propinqua mihi illam anforã
.i. miniſtra mihi vel affer. Succedo ⁊ accedo quãdoqʒ ſig̃nt propinquare ab
ſolute capta. ⁊ ſic regũt etiam dtũm. Uirgili⁹ Succedimus vrbi cur non ſuc-
cedimus vmbris. Calphurnius. Succede mihi .i. ad me. accede ioãni id eſt ad
ioannẽ. Et hoc mõ ab accedo venit acceſſus. alio mõ accedere ſig̃t incremen-
tũ. ⁊ ſic regit accm̃ mediãte ꝓpõne. vt tãtũ ad amorẽ noſtrũ acceſſit vt te nũc
amare videar antea dilexiſſe. hoc modo ab eo venit acceſſio id eſt augmen-
tũ. vt acceſſio febriũ. een vermeringhe. Diſſimile ⁊ inequale dñt. Nã diſſimi-
lia ſunt quorũ eſt diuerſa qualitas. Inequalia quorũ eſt diuerſa quãtitas.

terminata terminata. ſ. noĩa .i. adiũgis ſp. p̄dictis

In bilis aut in dus verbalia iungis eiſdem
Sic nobis chriſtus ⁊ amabilis eſt ⁊ amandus

¶ hic dicit q̃ noĩa verbalia in bilis ⁊ in dus terminata etiam regũt datiuũ
vt chriſtus eſt amabilis nobis amandus mihi. Item littera intelligitur de v̄
balibus deſcendentibus a verbis trãſitiuis. q: venientia a v̄bis neutralibus
non regũt datiuũ vt ſunt ſtabilis labilis ⁊ hmõi. Si tñ v̄bale deſcẽdit a neu-
trali tranſitiuo põt etiã regere dtm̃ vt ſuũ neutrale actiuũ. vt terra eſt arabi-
lis bobus. id eſt a bobus. Cibus ille non eſt eſibilis mihi. Sic a verbis flebilia
carmina ſig̃ntibus venientia regũt dtm̃. vt apõ Horatiũ. Mult̄ ille bonis fle-
bilis occidit. Nulli flebilior q̃ʒ tibi v̄gili. Et oĩa v̄balia illa in bilis deſcendẽ
tia a tranſitiuis accipiũt dupliciter. Qñqʒ actiue ⁊ ſic regũt gtm̃. vel ponũtur
ſine caſu et ſic exponunt̄ ꝑ infinitm̃ v̄bi actiui. vt ſubſtantia eſt ſuſceptibilis
contrariorũ id eſt apta ſuſcipere ꝯtraria. Ita penetrabile actiue eſt idẽ quod
aptũ penetrare ⁊ põt poni cũ gtõ. vel poni ſine caſu. vt hoc telum eſt penetra-
bile ſcuti actiue vel ſine caſu. Uirgilius. Accipias noſtrũ magis hoc penetra-
bile telũ. Ita etiam comparatiuus ſuus ponitur apud beatũ Paulũ. vt Ui-
uus eſt ſermo dei omni gladio ancipite penetrabilior diuidens corpus ⁊ ani
mam. Ideʒ nomen accipitur paſſiue ⁊ ſic exponitur per infinitiuũ v̄bi paſſi
ui vt Nullos pectus penetrabile ferro .i. a ferro. Uirgilius Sic ſenſibilis acci
pitur quãdoqʒ actiue. vt omne animal eſt ſenſibile. id eſt potens ſentire. Sed
paſſiue lapis eſt ſenſibilis hoc eſt potens ſentiri. Item dictiones in dus termi
nate poſſunt dupliciter accipi. Uno modo noĩaliter ⁊ ſic exponi ſolent per di
gnus ⁊ infinitiuũ v̄bi paſſiui. vt chriſtus eſt amandus nobis id eſt dignus a
mari. hoc opus eſt laudãdũ .i. dignum laudari. hic homo eſt trudendus in
carcerem .i. dignus trudi. Qñqʒ accipiũt̄ ꝑticipialiter. ⁊ ſic reſoluũtur per fu-
turum verbi. vt hic liber eſt legendus .i. hic liber legetur. que quidem partici
pia quidam reſoluũt per debʒ v̄bum ſequentes hunc verſiculũ. Per dignus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

nomen per debet participans eſt.ſed melius eſt reſolui per futurũ ſui verbi.
q: debet dicit obligationẽ.Multũ ei differt liber legetur ⁊ debet legi. q: in ꝓo
ri ſigtur lectio facienda eſſe In poſterioꝛi ſigtur obligatio.Eſt etiã in hac oꝛdĩ
ne liber eſt legendus amphibologia et hʒ duplicẽ ſenſum.q: liber eſt ſepe legẽ
dus ꝑticipialiter ꝙ nõ eſt legendus noialiter.Hͦ eſt liber ſepe legetur ꝙ non eſt
dignus legi.Regula notãter dt verbalia in bilis ad excludendũ v̾balia i tilis
⁊ xilis ⁊ ſilis termiata ꝙ non regũt dtĩ.de quibꝰ talis eſt regula.Uerbalia in
tilis xilis veniẽtia a ſupino v̾bi paſſiui reſoluũtur ꝑ participiũ ꝓteriti tẽpoꝛꝫ
verbi paſſiui vt altilis auis altilis piſcis.i.ꝙ ſagina altus vel alitꝰ eſt atqꝫ ſa-
ginatus.Apertile latus quod apertũ.vt ſaluatoꝛ noſter hʒ apertile vulnꝰ. fle
xilis ramus.flexiles vites dicũtur.ꝙ flexe ſunt et lapſu erratico toꝛnenf. Fiſſi
le lignũ eſt quod cuneis fiſſum eſt.Penſiles hoꝛti in aere ſuſpenſi plectilis co-
rona ꝙ plexa eſt.Sectile qd ſectũ eſt.Structilis baſſis que ex pluribus rebus
ſtructa ẽ.Toꝛtilis anſa ꝙ toꝛta ẽ.vt toꝛtilis ex digitis decidit anſa meis.Toꝛ-
tile poculũ quod turno factũ ẽ.Textilis veſtis ꝙ detexta eſt.Subtilis balteus
ſutilis cimba.i. nauis ꝙ conſuta eſt.Incõſutilis erat tunica dñi.q: nõ fuit ſu
tilis.Fictile quod fictũ ẽ.van eerden ghemaect.Juuenalis.Raro aconita bi-
buntur fictilibus.Sic ſculptile quod ſculptũ eſt.Cõflatile quod ꝯflatũ ẽ vt vi
tulus ꝯflatilis ꝙ cõflatꝰ ẽ.Coctile quod coctũ ẽ.vt lapides coctiles back ſteen
Tegula panne ſuꝑ domũ.Fuſile quod fuſum eſt. Ductile quod ductũ ẽ. ghe-
cloppet vt cacabus.Tinctile quod tinctũ ẽ.vt tinctile virus quod ſpiculo ſa-
gitte intinctũ ẽ.Tonſile buxum.tonſiles arboꝛes ꝙ in comã putate ſunt. Sic
gladius verſatilis ꝙ v̾ſaf ſepe.vt gladius angeli.Si hec noia in tilis xilis nõ
habent paſſiuũ tunc reſoluũtur in ꝑticipiũ p̄ñtis tempoꝛis.vt ſunt illa ꝙ ve-
niũt a verbis neutralibus.vt aĩa volatilis q̄ſi volans.Telũ volatile.i.volans
Seſſiles lactuce quaſi ſedentes.Erratilis quaſi errans Jta a noibus foꝛmatꝫ
vt aquatilis .i.in aquis degens.Saxatilis quaſi ſaxa incolens. Piſcis fluuia
tilis quaſi incolens fluuiũ non mare.aqua pluuiatilis.i.per pluuiam deſcen
dens.Quedã ſunt in ilis deſcendẽtia a verbis ꝙ nõ reſoluũtur per ꝑticipium
p̄ñtis tempoꝛis vt ſolutilis nauis ꝙ facile ſolui põt ⁊ que nõ fideliter eſt cõſu
ta plicatilis que plicaf ⁊ nõ ꝙ plicata eſt.Et oĩa iſta in ilis adiectiua deſcẽdẽ
dentia a verbis penultimã ſillabã coꝛripiũt.vt miſſile eſt telũ quod mittitur
vel quod mitti poteſt in hoſtes ſimiliter volatile.Sed veniẽtia a nominibus
eam pꝛoducunt.vt haſtile infantilis puerilis.Juuenalis virilis ſenilis anilis
herilis.Similiter foꝛmata a verbis ꝙ ſunt ſubſtãtiua.vt ſedile monile a qua
regula aliqua excipiuntur vt parilis dapſilis ſterilis gracilis.¶ Sciendũ cir
ca expõnem verbaliũ.Uerbalia in bilis a tranſitiuis deſcendentia exponunf
per aptitudinẽ vel facilitatẽ.vt amabilis aptus amari.ꝑſuaſibilis.i.facil' ad
perſuadendũ vel facilis perſuaſu affabilis et a facio facilis. Ut facile dicitur
illud quod facile poteſt fieri ſic ꝑ oppoſitũ difficile. Unde v̾gilius Nec viſu
facilis nec dictu affabilis vlli.Quedã per dignus exponuntur.vt laudabilis
id eſt dignus laudari.Memoꝛabilis id eſt diguus memoꝛari.Honoꝛabilis.i.
dignus honoꝛari.⁊ ſic de alijs.Si venientia a verbis neutralibus exponũtur
per verba actiua vt riſibilis ſiguificat aptus ridere Et ſic de multis alijs no
miuibus.Uerbalia in oſus per plenum exponuntur. ⁊ ſic ſignificant plenitu
dinem vel inopiam preter pannoſus cerebꝛoſus inuidioſus. Eſt enim panno

ſus vili panno indutus. Cerebroſus expers ſanitatis. Inuidioſus carens in-
uidia ſeu cui inuidet. Differūt inuidus ⁊ inuidioſus. Nam inuidus q̄ inui-
det. inuidioſus cui inuidetur. Teſte tñ Aulo Gellio Inuidioſus q̄ inuidet et
cui inuidetur ſicut formidoloſus actiue ⁊ paſſiue ſigt. Melius eſt eē inuidio
ſum quā inuidū. Nemo miſerū inuidet. Uinoſus qui vino plenus eſt. Uerba
lia in bundus dicūtur ſignificare ſilitudinē. ſed melius ſignt vehementer. Er-
rabundus vehementer errans. letabūdus vehemēter letans. rixabūdus vehe
menter rixās. Uerbalia in ax dicūtur ſignificare aſſiduitatē. Uerbalia i idus
dicūtur ſignificare habere. vt terra herbida. i. terra hn̄s herbas. Un̄ Oſus ple
na notat. bundus ſimilat. bilis aptat. Ax notat aſſidue. ſed idus deſignat hr̄e
Excipe pannoſus cerebroſus ⁊ inuidioſus. quibus iungitur ab aliq̄bus famo
ſus. vt famoſa mulier. i. impudica quaſi ſine fama

dcōnē ſigntē incōmodū   dcōnē ſigntē vtilitatem   caſui

Damnū ſignificans: aut vtile pone   datiuo
Hic patri gratus hoſtiqꝫ grauis dare debes
Patri ſi proſit illud quod ſubtrahis hoſti

¶ Dictio ſigñs dampnū aut vtilitātē regit dtm̄ vt gratus patri. gratū mihi
vtile mihi. proficuū mihi. conducibile mihi. De ṽbis prodeſt mihi. conducit
mihi. Exemplū de damno. grauis mihi. moleſtus mihi. pernicioſus mihi. No
cet mihi. obeſt mihi. Martialis item. Iam grauis eſt nobis ⁊ ſepe emūgeris
exi. Ocius ⁊ propera ſicco venit altera naſo.

.i. huius   .i. exigentia   tribuet   ſp. gñalis   ſcꝫ dti

Iſtius   regimen   dabit   acquiſitio caſus
Nobis eſt paſſus qui nobis tartara fregit
Nobis ſurrexit qui nobis cuncta creauit

¶ Et ſubdit iſtius regimen. Omnis ille dtūs regit ex vi acq̄ſitionis. legūt tñ
aliqui illā litterā Iſtius regimē ꝑ diſtincta regula ab alia dicentes. Ois dcō
importans acq̄ſitionē damni vel cōmodi pōt regere dtm̄. Iuxta illud. Nō eſt
in mūdo ṽbū quodcūqꝫ ſit illud. Quin poſſit regere caſū q̄nqꝫ dtm̄. De ṽbis
vehemētiſſime tranſitionis doceo tibi filiū tuū grāmaticā. Apoſtolus. Quis
es tu q̄ iudicas alienū ſeruū. ſuo em̄ dn̄o ſtat aut cadit.. Et in euangelio ma-
thei. Potens eſt deus de lapidibꝰ iſtis ſuſcitare filios abrahe. Apō Lucā. Po
tens eſt deus ſucitare filios abrahā. ibi abraham ⁊ abrahe ſunt datiui caſus
Diſtinguētes hanc litterā ponūt duplicē acq̄ſitionē. ſcꝫ gn̄alē ⁊ ſpecialē. Gene
ralis eſt vbi dictio regens per ſe importat damnū aut vtilitatē vt g̃uis vtilis
⁊c̄ ⁊ de illa agitur ibi Damnum ſignificans aut vtile pone datiuo. Specia-
lis ē quādo dictio non per ſe ſed ex adiūctione alterius ſigt damnum aut vti
le. de illa agitur ibi. Iſtius regimē. Pro intellectu illius generalis regule. Nō
eſt in mūdo ⁊c̄. Notāde ſunt quedā ſpeciales regule. quarū prima eſt. Omia
ꝯpoſita a ſum ⁊ fore regunt datiuū p̄ter abſum quod regit abltm̄ frequētius
mediante p̄pōne a vel ab vel ſine p̄pōne q: rōne prepōis cum qua cōponitur
pōt regere abltm̄. vt abeſt domo abeſt patria. Exemplum de alijs. ꝓdeſt mihi
Scio id ꝓfore vel ꝓfuturū mihi. Obeſt mihi. Timeo id obfore vel obfuturū
mihi. Adeſt mihi. Scio deum adeſſe mihi. affore vel affuturū mihi. vereor eū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

deforē mihi vel defuturū mihi. Secūda regula. Omnia fere ꝯpoſita cum pꝛe
poſitione cū regūt datiuū. vt congratuloꝛ tibi tuā dignitatē. Congaudeo tibi
cōdoleo. cōpatioꝛ cōmoꝛioꝛ. vt etiā ſi opoꝛtuerit me cōmoꝛi tibi nō te negabo
Tercia regula Omnia cōpoſita a facio ⁊ aduerbia regūt dtīm̄. vt benefaciet
tibi deus. Malefaciet illi turco deus. foꝛefecit mihi. ſatiſfecit mihi. Quarta re
gula Omnia verba ſig̃ntia iuuare regūt dtīm̄ pꝛeter iuuo quod regit accūm
vt auxilioꝛ tibi. opituloꝛ tibi. amminiculoꝛ ſuffragoꝛ ſuccurro patrocinoꝛ ſub
uenio tibi. Quīta. Omnia nocendi verba regūt dtīm̄. vt noceo officio. vt fru-
ctus crudi voci officiūt. Incōmodo tibi agis id vt mihi incōmodes. ❡ Sex
ta omnia certandi verba regūt dtīm̄ vt certo tibi. Uirgilius Certāt ⁊ cygnis
vlule cōgredioꝛ tibi. Uirgilius. Infelix iuuenis impar cōgreſſus achilli. Cōte
do tibi. pugno tibi Et pñt ꝑ illo datiuo regere abltīm̄ mediāte pꝛepōe. vt certo
tibi vel certo tecū. Et ꝑterea vnū abltīm̄ ſig̃ntē id ī quo fit certatio vt certo te-
cū litteris. ❡ Septima regula Omnia verba ſig̃ntia obuiare regūt datiuū.
vt obuio occurro obſiſto tibi. vt occurſare capꝛo. appꝛopinquo alto pꝛopio.
❡ Octaua regula. Omnia verba ſig̃ntia obedire regūt datiuū vt obedio ac
queſco obtempero pareo famuloꝛ obſequoꝛ moꝛem gero tibi. Ego in omnibus
ſemper moꝛem tue gerā volūtati. Comicus Mos gerundus eſt thaidi. Tulli⁹
Equū eſt ſenibus obſequi. ❡ Nona regula. omnia ꝟba inimicitiā ſig̃ntia re-
gunt datiuū vt inimicoꝛ petro. inſidioꝛ ioanni. indignoꝛ obiurgoꝛ refragoꝛ
obloquoꝛ aduerſoꝛ emuloꝛ obſto repugno reſiſto inſurgo derogo detraho
❡ Decima regula Uerba ſig̃ntia blandiri. vt blandioꝛ aduloꝛ adiocoꝛ aſſen
tioꝛ. ❡ Undecima regula Iraſcendi verba regūt datiuū. vt iraſcoꝛ indignoꝛ
ſucceſeo ❡ Duodecima regula verba ſig̃ntia operā dare regūt datiuū. vt in
dulgeo ſtudeo incumbo vaco operā do inſudo litteris. Sic canit de herode.
Studet delicijs filius ꝑditionis. ❡ Decima tercia regula verba gratificandi
regūt dtīm̄ vt gratificoꝛ gratuloꝛ gratoꝛ tibi. ❡ Decimāquarta regula. verba
pꝛeeſſe ſig̃ntia regūt dtīm̄ vt ꝑficio ꝑſideo pꝛeſuꝫ vt pꝛeſidet vꝛbi. Et multa ali
a q̄buſdē nō pōt certa regula dari vt minoꝛ interminoꝛ. Dinitoꝛ moderoꝛ
dominoꝛ ⁊ ſic de alijs. ❡ Sciendum ꝙ differentia eſt inter infenſus ⁊ infeſt⁹
que regunt datiuum. Eſt enim infenſus vehementer iratus ⁊ odium gerens.
Sed infeſtus vehementer moleſtus atqꝫ in aduerſum vadens teutonice ſeer
moghelick. Inde infeſtare id eſt incurſibus et moleſtia afficere. Et ſic dicun-
tur infeſta ſigna que in aduerſum tendunt hoc eſt vexilla in hoſtem eūtia vt
moleſtiam inferant. Item differunt fidus et fidelis. Nam fidus dicitur cui fi
dendum eſt in niceſſitatis loco ſiue articulo Teutonice trouvve. Sꝫ fidelis
qui credit quod debet de religione chꝛiſtiana. Etiam cuius verbis ſtandum
⁊ credendum eſt ⁊ fidus pꝛiorem ſillabam pꝛoducit quia deſcendit a fido qđ
eam pꝛoducit. Et fidelis pꝛimam coꝛripit. Etiam differūt perfidus ⁊ infidus
Nam ꝑfidus đ: qui fidem violat ⁊ coꝛripit penultimā quia a fides. Sed in-
fidus dicitur cui non eſt fidendum ⁊ penultimā pꝛoducit quia a fidus deſcen
dit. Differunt etiā gratus ⁊ iucundus. Nam iucundus pꝛopꝛie eſt in pꝛoſpe-
ris cum quadam voluptate. Et eſt iucundus non is qui letatus eſt. ſed qui le
ticie eſt alteri. ſic pꝛoſper ⁊ ſaluber accipiūtur. Gratus vero ē in aduerſis cuꝫ
quodā cōmodo. vt q̈s ad me dediſti lr̄as iucūde ⁊ grate fuerūt. Eſt grat⁹ idē
qđ acceptus qn̄ regit dtīm̄ vt gratū mihi feceris. ſic gratificari to danck doen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Utinā mihi datū eſſet deſup. vt poſſem ꝑ tuis ſummis i me bñmeritꝭ tibi gti
ficari.ſi id feceris nō mihi mediocriter gratificaberis. Eſt etiam gtus idē qȯ
memoꝛ bñficij ⁊ ſic regit accūm mediāte erga ꝑpōne. vt do quotidie operam
vt poſſum q̄ʒ gtiſſim⁹ erga te eſſe. Jtē graue qñqʒ eſt idē qȯ ponderoſuʒ. ⁊ ſic
opponit leui vt graue ſaxum. Et per trāſlationem dicitur grauis moꝛb⁹ ſene
ctus cōtumelia doloꝛ iniuria et ſic regit dtm̄. vt doloꝛ mihi guis eſt. Capitur
etiam per tranſſumptionē in bono ⁊ ſic homies ꝯſtātes et ſapia pꝛediti gues
nominātur q̄ nunq̄ʒ ab equo ⁊ iuſto mouētur. Cōtra leues dicūtur. Secundo
grauis accipitur ꝓ moleſtus ⁊ ſic regit dtūm. Exhibere alicui negotiū. facere
alicui negotiū eſt aliquē moleſtia ⁊ laboꝛe inficere frequēter ꝑ accuſationem
vt Tulli⁹. Cum audiuiſſʒ adoleſcens negotiū ſcʒ exhibere patri. hoc eſt patreʒ
accuſari. Etiā ꝓ laboꝛe afficere accipit vt Cicero de natura deorum. Dij non
habent negociū ipſi nec alteri exhibēt negociū. Nam hoc nomē negociū ſepe
pꝛo laboꝛe iuenitur. vt quid negocij eſt iſta poetarū poꝛtēta cōuicere. Tulius
Jtem iſte locuciones idem ſignificant. vtile futurū. vtilitati futurū. vſui futu
rum. vtilitatē allaturū. Cōducibile futurū. cōducturū pꝛo fnturū. ex vſu futu
rum vel foꝛe vſu venire in rem futuꝝ E re eſſe vl' foꝛe vel futurū. vt non credo
id e re tibi futurū. nō credo id tibi cōducturū Et eſt conducere vſum rei eme
re. teutonice huerē. et ſic regit accūm. vt cōduxi domū. Quādoqʒ eſt vtile eſſe
vel ꝓdeſſe. ⁊ ſic regit dtūm. vt id mihi non conducit. Conducibili⁹ eſſet tibi
vt litteris dares operā q̄ʒ temp⁹ fabulis cōſumere. Jlli duo datiui mihi ⁊ tibi
quādoqʒ ad nullā ꝑſonā referūtur. vt tu mihi ſemꝑ doꝛmis. ille mihi ſemper
garrit. hic mihi gloꝛiat ſe ſciolum eſſe. Ecce tibi cōcrepuit hoſtiū. vbi hec pꝛo⸗
noia ad quēq̄ʒ non referūtur. Et eſt oꝛōſnmpta e medio qua vulgo vtimur.

ſp. alicui multociēs donabis .i. acquiſitiuo ſp. caſus
Uerbo ſepe duos dabis acquirēdo datiuos.
Hec mihi ſunt lucro. vobis ſuut cetera dampno.
.i. res acquiſitas ꝯſideres ſp. ꝑſonis illas res notabis
Acquiſita notes quibus acquiſita videbis.

¶ Hic dicit q̄ ꝟba acquiſitie poſita ſepe regūt duos dtōs Et vn⁹ ſiguificabit
id cui acquirit, alter quod acquiritur ſiue modū acquiſitionis ſcdm aliquos
vt hoc eſt tibi vitio. hec res eſt mihi honoꝛi. vt Ouib⁹ ſua lana decoꝛi eſt. Nō
eſt ſal⁹ tua mihi cure. Tante cure eſt mihi ſalus tua quāte mea Mihi in dies
maioꝛe cure eſt ſal⁹ tua dignitas tua. Et eſt cure eſſe alic⁹ curā habere. Littere
tue fuerūt mihi magne iocūditati gaudio doloꝛi. Quāte cure eſt tibi ſal⁹ mea
¶ Sciendum q̄ pꝛimo verba ſubſtātiua regūt duos datiuos vt erit tibi vi⸗
cio laudi pudoꝛi dāno honoꝛi. Et ſub verbis ſubſtātiuis cōtinēt verba hñtia
cōfinem ſignificationē cum eis videlicʒ apparitionis ⁊ eſtimationis vt tu ti
bi id laudi dubis. Jd tibi vitio dādum eſt. Secundo verba ſignificātia actū
dandi regūt duos dtōs. vt id dabit.. r tibi damno vituperio dedecoꝛi honoꝛi
Tu das mihi hoc vicio quod mihi honoꝛi eſt do tibi hoc dono. Differūt cō⸗
modare ⁊ mutuare Cū cōmodam⁹ redit idem in numero Cum mutuamus
nō redit idem in numero. ſʒ ſpē ſeu valoꝛe. ioānes dedit mihi libꝛū ſuū cōmo
dato. accepi hūc libꝛū a bartoldo cōmodato. Pꝛo q̄ aliq̄ vtūt hoc ꝟbo cōce⸗
dere qȯ eſt nō repugno. vt ꝯcedo tibi. i. nō repugno tibi Jd pacē veſtra vobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

non concedo. ¶ Sciendum ꝙ quedã alia vͣba regũt duos dtõs vt venio. pe⸗
trus venit mihi auxilio. venit inimicis damno Proſilio Apud Prudentiuꝫ
Proſilit auxilio ſocijs. Quedã verba regũt ſolũ ſcḋm dtm̃. loco prioris habẽt
accũm vt habet me deriſui oſtẽtui cõtemptui. Dauid. Iniquos odio habui
Propheta. Jacob dilexi. ⁊ eſau odio habui. ⁊ ille dtũs odio in eadem ſenten
tia põt regi a vͣbo ſubſtãtiuo ſum vl' habeo. vt habeo ioãnẽ odio ſuꝫ ioanni
odio. Sic in paſſiuo eritis odio õnibus hominibus. Nemo carnẽ ſuã odio ha
buit. Sic adiectus eſt morti. parãt ſe bello. Accingũt ſe prede dapibuſqꝫ futu
ris. Item canere regit dtm̃. vt canere receptui. h̵ eſt vt milites ſe in caſtra re⸗
cipiant. Tu laudi natus es. Plinius Multi ſe ſompno ⁊ conuiuijs ⁊ delecta
tionibus natos arbitranꝛ. Tu vituperio natus. ¶ Sciendum ꝙ pro eodem
dicimus. do tibi hunc equũ dono. dono tibi hunc equũ et dono te hoc equo.
Nã regit hoc vͣbũ dtm̃ cũ accõ vt dona eis requiẽ. vel accm̃ cum abltõ vt do
nauit eum corona aurea. Nec eſt dicendum propino tibi equũ. ſed do tibi cũ
dono. vel do tibi hunc equũ in mei memoriã ⁊ pignus amoris Et vt d̉r do ti
bi hoc dono. ſic d̉r fero tibi hoc dono. Tullius Candelabrum quod rex egipti
ioui dono tulerat a verre qui id a rege commodato acceperat interuerſum
eſſe conqueritur. Item cordi eſſe ⁊ in animo eſſe differunt. Nam in animo eẽ
eſt idem quod ſtatui Sed cordi eſſe eſt idem quod delectat ⁊ placet. vt id nõ
cordi eſt mihi. i. non delectat me vl' nõ placet mihi. Uterqꝫ vtriqꝫ eſt cordi
frequente. .ſ. dtm̃

Sepe reſoluis in ab. huic viſus. viſus. ab illo

¶ Hic d̉t ꝙ dtũs ſepe reſoluiꝛ in abltm̃ vt viſus mihi. i. viſus a me. h̵ ẽ dtũs
ſepe ponitur pro abltõ vt videtur a me vel mihi. nec cernitur vlli. i. ab vllo.
Sic d̉r. vulgo d̉r. i. a vulgo. põt et vulgo eẽ aduerbiũ. i. vbiqꝫ. ⁊ d̉r vulgo naſce
tur amomum. Idẽ qḋ de verbis d̉r. intelligẽdũ eſt etiam de ꝑticipijs. vt iſte
eſt inuiſus deo et hoibus. Eſt dilectus deo ⁊ hoibus. Joãnes ieſu chriſto mul⸗
tũ dilecte virgo. i. a ieſu chriſto. Itẽ dtũs reſolubilis in abltm̃ ſiue ponibilis ĩ
abltõ regiꝛ ꝑmo a vͣbis paſſiuis vt nec cernitur vlli nec videꝛ illi. Et dñt ſub
paſſiuis ꝯtineri deponẽtia neutra paſſiuã ⁊ cõmunia paſſiue ſigñtia. vt ve⸗
neratur mihi. i. ã me. venijt mihi. i. venditus a me. Secũdo regiꝛ ab imperſo
nalibus paſſiue vocis vt fletur vͣgilio. i. a vͣgilio. Frequentius tamẽ reſoluũꝛ
in verbũ actiuũ vt ſtatur mihi. i. ego ſto. Tercio a verbalibus in bilis ⁊ i dus
vt chriſtus eſt amabilis nobis Uirgi. Nec viſu facilis nec dictu affabilis vlli.
Quedã verbalia in oſus vt eſt oibus formidoloſus. i. ab oibus Saluſti⁹. Re⸗
gibus boni q̃ꝫ mali ſuſpectiores ſunt ſp his aliena virtus formidoloſa eſt. et
ſic accipiꝛ paſſiue. Accipiꝛ etiã formidoloſus actiue. vt Mi hõ ne formidolo
ſus ſis. i. ne formida. Sic iuidioſus accipiꝛ actiue ⁊ paſſiue. Sed exoſus ⁊ po
ſus ſolũ accipiũtur actiue ⁊ regũt accm̃ vt peroſus opes. exoſus bella. Quito
regũt hũc dtm̃ dcões diuerſitatꝭ alietatꝭ ⁊ drãs ꝑntes vt h̵ ẽ diuerſuꝫ illi. i. ab il
lo. h̵ diſcrepat illi. Frequẽti⁹ tñ cũ abltõ iueniũꝛ. ¶ Sexto vͣba ſuſceptiua ⁊ ſe
patiua regũt dtm̃ vt ſuſtulit mihi aux. i. latẽter abſtulit. ſic aufero eripio tol
lo frequẽtius tñ regũt abltm̃ mediãte prepõne. ¶ Septimo h̵ vͣbũ eſt cũ gtõ
tãti captũ ꝓ eſtimo regit hunc dtm̃ reſolubilem in abltm̃ vt diuitie non ſunt
mihi tanti quanti littere id non reputantur. Non eſt mihi copia tanti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Sciendum ꝙ dictio huius locutionis pōt regere datiuum ſignificantē rez agentē vt legitur mihi id eſt a me. Qn̄q₃ pōt regere dtm̄ ꝓntē cōmoduz vl' vtilitatē vt legitur mihi.i.ad vtilitatem meā ⁊ ſic eſt ſepe in illis amphibologia Sic in iſta dabitur mihi.i.ā me alijs vel dabiť mihi ab alijs. ¶ Sciendu₃ ꝙ dtūs rectus ab illo verbo deponēti video: videris vt video: mihi vider₃ tibi non eſt proprie reſolubilis in abltm̄ ⁊ in ꝑma pſona dicendū eſt video: mihi In ſcđa videris tibi.in tercia videť ſibi vel illi. Ita etiā i plurali vt videmur nobis videmini vobis videnť ſibi. Qui modus loquēdi eſt elegātio: illo videtur mihi. Et ſign̄t ille locutiones video: mihi beneſacere. videris tibi ſapere. teutonice het dunket dy. Ita ⁊ quidā loquūtur imperſonaliter vt ſi viſum fuerit id eſt ſi placet. Et ꝓt viſus duo. qn̄q₃ viſus eſt apparere vt viſus ē mihi flere. qn̄q₃ viſus gheſien. vt viſus ē mihi.i.a me. Ita inuiſus qn̄q₃ odio habitus quādoq₃ nō viſus.

Vtis .i.ꝟba iubentia .i.accis vales tribuere .ſ.q̄dam
His preceptiua quart is ve potes dare verba
aſſociab ꝟba actū fandi notant .i.actū ſigndi
Junges que fari ſignant aut ſignificari
.i.declaro tibi hec tibi hec tibi hec
Hec tibi clarifico ſigno vel denoto ſcribo

¶ Hic dr̄ ꝙ ꝟba preceptiua ⁊ ꝟba ſign̄tia actū fandi ⁊ loquendi regūt dtm̄ cū accō. De preceptiuis vt hec mando vobis ꝑcipio tibi illud. ſuadeo tibi iſta De ꝟbis fandi vt dico tibi nouū. retulit mihi noua Ite₃ hec verba qn̄q₃ loco acci hn̄t infinitiuū. vt precipio tibi legere precipit illis ieſus ne a hieroſolimis diſcederent. vbi ne diſcederent ponitur infinitiui loco. Etiā ꝯſtruiť cū accō. vt iubeo te legere. Sic ꝓhibeo te legere. peto te legere. Itē iubeo qn̄q₃ accipitur ꝓ impero ⁊ ſic ſolū regit datiuū. Apud Lucanū Hiſpanis galliſq₃ iubet. Sic imperat hiſpanis. Qn̄q₃ ſig̃t heeten doen. vt iubeo tibi legere. vel te legere et meliꝰ cū dicto Et ſub ꝟbis in littera debēt cōprehendi inhibeo et prohibeo. et eſt inter ea drā. Prohibemus ne q̄s incipiat. Inhibemus vt incepto deſiſtat. id eſt ne pſtat ire ſeu ne ꝯtinuet. Apō ꝟgiliū Qō genus hūc hoim q̄ ve hūc tā barbara morē. Permittit p̄ria hoſpicio ꝓhibeť harene ¶ Sciēdū ꝙ varia ſunt ꝟba regētia dtm̄ cū accō ¶ Prio ꝟba ſign̄tia dare. vt ſunt do lego ꝯmēdo mutuo dono ꝓbeo tribuo impēdo trādo dedo. vt do tibi lr̄as tanq₃ tabellario. S₃ do ad te lr̄as pferendas. Ideo hec duo aliqn̄ ꝯiūgūť. vt dedi petro ad te lr̄as. ideo ille q̄ mittit litteras dare dr̄. S₃ ille cui danť reddere dr̄: cū perlate fuerint ab ea. ille vero ad quē danť recipere dr̄ Cōmēdo me tibi.i.tue me trado fidei. Sic cōmendo tibi ioannem Vn̄ littere ꝯmendaticie dicte ſunt et non ꝓmotiales. Sic dr̄ cōmēdo tibi pecuniam.i.trado. Cōmendo etiā eſt aliquē laudare. vt cōmēdaui te apud principē. lego tibi fundū.i.teſtamēto do ſiue relinquo. inde legata dicūtur teſtamēto relicta. ¶ Scđo ꝟba ꝓntia ꝓmittere vt ſunt promitto ſpondeo polliceo: recipio. vt tu id mihi coram recepiſti id eſt promiſiſti. Quod mihi iam dudū coram recepiſtis nunc re ipſa cōprobetis. Polliceo: tibi omnem meam operam curam ſollicitudinem. Et ē polliceri ſponte promittere. Et dicitur etiā recipere vt poteris tibi de me omnia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

polliceri.℃ Tercio verba cōparandi regūt dtm̄ cum accuſatiuo.vt ſunt com
paro cōfero Cōpono equo.vt ꝯfero te illi vel cū illo.cōparo te illi vel cū iſto.
equo te illi.Et pōt adhuc abltūs addi in quo fit comparatō.vt confero te illi
eloquētia litteratura.ꝯpono te illi magis poeticū.Vñ v̾gilius Sic puis com
ponere magna ſolebam.Dicit̾ etiā ſine dtō vt ioannes equat petꝛ eloquentia
Itē qñ d̾: hic nō eſt cū illo cōpandus hoc de minoꝛi ad maioꝛē potius d̾: quā
ediuerſo.vt v̾gilius cū homero nō eſt cōpandus ℃ Quarto v̾ba ſ̄ntia con=
ferre vnā rem alteri regūt dtm̄ cū accō.vt ṕfero te illi .Virgilius Me me ſibi
ṕferat illa veretur.Pꝛepono antepono.antefero te illi.vt Cicero platonē om
nibꝰ anteposuit Antepono v̾tutē diuitijs Sic ſua oppoſita poſtpono poſtha
beo.vt ille poſtponit v̾tutē diuitijs.Poſthabui tamen illoꝛū mea ſeria ludo.
Virgilius.Pñt ⁊ quedā regere ablm̄ ſigntē in quo quis ṕfertur alteri.vt ṕ=
fero te illi litteris.Pꝛeſto regit dtm̄ vt ṕſto illi vel pꝛeſto illi lr̄atura.Et vt ali
qui volunt ꝑ dtō accūm regere pōt.vt ṕſto illū lrātura.℃ Quīto verba ſign
tia ſubiugare regūt datm̄ cū accō vt ſubigo ſubicio ſubdo ſuppono vendico.
℃ Sexto verba ſ̄ntia adiungere regūt datiuū cū accō vt aſſocio adiūgo ap
plico me illi Sic quedā verba tranſitiua cū ad ꝯpoſita vt aduolue hoc mihi
admoue hoc mihi. ℃ Septimo v̾ba pꝛecipiendi ⁊ ꝓhibendi.ut impero tibi
hanc rem.iubeo tibi hāc rem.vel iubeo te legere cuꝫ infinitiuo. Mando tibi
hec.Et dꝛn̄t mandare ṕcipere ⁊ iubere Nam mādare eſt aliquid cuiuis per=
ſone gerēdū vel exequēdū cōmittere.ſic filius pōt mādare pr̄i.ſed ṕcipere ē ſu
perioꝛū pſonarū vel magiſtratuū.Eſt etiā magiſtroꝝ ⁊ ſic ſigt pꝛecepta tra=
dere.Inde pꝛeceptoꝛ mgr̄ ⁊ pꝛecepta ſunt doctrine ab eo tradite.Iubere ē idē
quod imperare.tu mihi ea iubes vel imperas que ipſe facere vel agere vl̾ exe
qui recuſas.d̾: etiam impero mihi imperas tibi.Ab iſta regula excipitur in=
terdico qd̄ regit dtm̄ non cum accō ſꝫ abltō.vt interdico tibi aqua et igni.
℃ Octauo v̾ba dicēdi vt dico tibi veritatē.refero tibi oīa oꝛdine teutonice
ick ſalt v ſegghen als het gheſcheyn is Indixi belli foꝛtune.Retulit mihi non
veriſimilia Et eſt dꝛā inter retulit mihi ⁊ retulit ad me Nam retulit mihi id
eſt narrauit mihi. Sꝫ retulit ad me id eſt incōſultationē tulit.vt referaꝫ hoc
ad patrem vel magiſtratum. ℃ Nona regula Verba ſignificantia ferre in
rem vel locū aliquē regunt dtm̄ cū accō. Sꝫ dtūs ponitur pꝛo accō ⁊ ad pꝛe=
pōne vel in.Vñ virgilius Inferetqꝫ deos latio.i.in locū vel ad locū.Apd̄ eū=
dem.Hedoꝛūqꝫ gregem viridi cōpellere hibiſco.i.ad hibiſcū.Idem ſi queꝫ ia
ctatum pelago videat.h̄ eſt in pelagus Clamitoꝛ celo.i.ad celū.Idem.℃ Sci
endū ꝙ quedam ſunt verba regentia dtūm cum accō.vl̾ accm̄ cum abltō.vt
dono impartio augeo cōduplico accumulo cōmunico ⁊ ſiqua ſunt ſimilia
Dicit̾ em̄ dono tibi libertatē vel dono te libertate Impartio tibi res meas vl̾
impartio te rebus meis Imptio tibi ſalutē vel te ſalute. Sꝫ ſimplex partioꝛ
iris eſt ptes facere.Augeo te foꝛtunas vel augeo te foꝛtunis.Conduplico accu
mulo tibi diuitias vel accumulo cōduplico te diuitijs.Ita ⁊ facio ⁊ eius cō=
poſitum afficio mutant h̄ regimē.vt facio tibi iniuriam facio tibi contume
liam Sꝫ afficio te iniuria vel afficio te ꝯtumelia.Item Tercio ſciendū.Que
dam ſunt verba regentia dtm̄ vel gtm̄ vt dominoꝛ miſereoꝛ auxilioꝛ apd̄ ve=
teres quod nunc ſolum regit dtm̄ vt dominatur nobis vel dominat̾ nr̄i Ita
pꝛincipoꝛ vt pꝛincipatur noſtri vel nobis tamē frequentius dtm̄. Miſereoꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

tui vel tibi.Si vis vt tui miſerat̃ deus fac vt alteri miſerearis. Sic auxilioꝛ
tui vel tibi.Uñ Eſaie.xlj.Auxiliatus ſum tui.ſ; potiſſimũ dtĩ regit. Quar⸗
to qnedã ṽba regunt dtĩ vel accĩ in eadem ſentẽtia.vt inuideo noceo bene
dico cũ maledico.ꝓpicioꝛ moderoꝛ intendo et calũnioꝛ.Iſta accis iungũt ſi
ue dtis.Et veteres poſuerũt ſub his ṽbis ꝑſtoloꝛ blandioꝛ.Inuideo tibi vel in
uideo te.vel dtĩ cũ accõ vt Solem inuidet vndis.iuidet tibi bona tua.Mo⸗
deroꝛ Horatius Qui non moderabit̃ ire.Item ꝓpiciare delicta populi.Sic
quidã volunt de ꝑſto ⁊ añcello.vt antecello tibi vel te.Quinto quedã regunt
dtĩ vel accĩ non in eodẽ ſenſu ſed ſub dꝛã.vt auſculto tibi.i.obtempero ſiue
obedio.vt huic oẽs populi auſcultate p̃ceptoꝛi.Audio te.i.ſum te auribus au
diens Audio tibi.i.obedio tibi.Et eius ꝑticipiũ audiẽs in h̃ regimine iungit̃
cum iſto vocabulo dicto.vnde lex duodecim tabularũ.Filiũ patri minus au
dientẽ dicto licet abdicare.Debemus oẽs diuinis p̃ceptis dicto audientes eſſe
Timeo te.i.tanq̃ inimicũ Timeo tibi quãtũ amicũ Sub h̃ ṽbo timeo cõpꝛe
hendi debẽt ide; ſignĩtia cũ eo.q̃ talia ſunt metuo vereoꝛ foꝛmido. vt verebar
huic viro.Et regũt iſta verba qñq; abltĩ mediante pꝛepõne a ſignẽte illum a
quo quis ſibi cauebit.vt metuo tibi ab illo.Apud Comicũ. Et metui a criſi⸗
de.Metuo tibi a diabolo. Impono tibi id eſt decipio vt quid ſic impoſuiſti
nobis.⁊ ſic habet per ſyncopam impoſtum in ſupino.de quo impoſtoꝛ Im⸗
pono te.i.ſup humeros pono vel tollo.Recipio tibi id eſt pꝛomitto tibi Reci
pio te id eſt ad me capio.Conſulo tibi id eſt conſilium tibi do.⁊ cum dtõ rei
inanimate ſignificat pꝛouideri vt cõſulo honoꝛi.conſulo te id eſt conſiliu; ex
te peto.Et inuenit̃ hoc verbũ conſulo qñq; regere gtĩ.vt conſule boni. vnde.
Ad me peruenit conſuluitq; mei.Conuenio tibi hoc eſt ſum tibi vtilis ⁊ con⸗
ueniens Etiam conuenio tibi id eſt nullam tecum controuerſiam habeo.Uñ
Cato.Conueniet nulli qui ſecum diſſidet ipſe. Et in hac ſignificatione dicimꝰ
Conuenit mihi tecum Conuenit inter nos id eſt nulla inter nos controuerſi
a eſt.Unde.Iuuenalis Senis inter ſe conuenit vꝛſis. Sic dicitur Inter hos
male conuenit Sed conuenio te id eſt te alloquoꝛ.⁊ etiam in iudicium te tra
ho.vel coꝛam iudice te accuſo. Unde Auguſtinus. Conuenio vos hebꝛeos.
Sic dicitur Si tu conuenies me ad iudicem.ego te reconueniam.Teutonice
an ſpꝛeken. Inde dicte ſunt apud legiſtas conuentiones ⁊ reconuentiones.
Conduco tibi id eſt ſum tibi vtilis.vt id non conducit mihi. Sed conduco
te id eſt tecum mercede de opera locanda conuenio.Teutonice ick meyde dy
Ut in euangelio Nemo nos conduxit.Etiam conducimus rem inanimatam
vt domum agrum quem alius nobis locat.Conducere aliqui vſurpant pꝛo
conducatum pꝛebere.Teutonice gheleyden.quod alij dicunt deducere.Suffi
cio tibi ſiue alicui rei hoc eſt ſatis ſum vel par ſum. Sed ſufficio te id eſt te
in locum alterius ſurrogo vel ſubſtituo.vt ioannes eſt in locum eius ſuffectꝰ
Deficio tibi id eſt deſum tibi. Deficio te id eſt derelinquo.Unde. Hierony⸗
mus. Deficeret me dies plura loqui volentem. Et eſt pꝛopꝛie deficere cum
accuſatiuo inferioꝛem derelinquere ſuperioꝛem Ut milites ducem belli. Di⸗
ſcipulos opinionem magiſtri.Hec ciuitas ſuum defecit pꝛincipem. Hec ciui⸗
tas defecit ad hoſtes. Cedo tibi.id eſt locum do vel concedo tibi. Unde cõ
cedo tibi id eſt non repugno.et ſic facit pꝛeteritum ceſſi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Sꝫ cedo te.i. flagello te.vt cecidit eū loꝛis flagellis.et ſic facit pꝛeteritū cecidi et ſupinū ceſſum.Aduerſoꝛ tibi id eſt cōtrarius tibi ſum.aduerſoꝛ te id ē abominoꝛ.Pꝛo quo aliqui legūt auerſoꝛ.vt gētes quas auerſatur dn̄s .Judico tibi.i.iudiciū tibi do.iudico te id ē iuditio te damno.Inſto tibi vl' alicui rei id eſt operā do vel appꝛopiquo·Inſto te.i.aliquā rem id eſt hoſtilit pſequoꝛ aliquā rē.Cōmēdo tibi id fidē tuā trado.Cōmēdo te.i. laudo te.Defero tibi .i.honoꝛē do defero te id eſt accuſo te vt deferā te ad pꝛeceptoꝛē Jn̄ delatoꝛ id ē accuſatoꝛ.⁊ delatio id ē accuſatio Deferre aliquā rem ē deoꝛſuꝫ ferre vt oblitus ſum deferre libꝛū meum.

oia iſta vba

Erudio iubeo doceo ſimul inſtruo diſco.

hoc vbū associare ſp.caſui

Ac introduco debes coniungere quarto.

ꝑ qn̄ .i.acquiſitiue ponis licꝫ vba adiūgere caſibus

Dum tamen acquiris decet hec ſociare datiuis

¶ Dicit ꝙ hec verba erudio iubeo doceo ⁊c̄ ſolēt regere accuſatiuū.tn̄ ſi impoꝛtat acquiſitionē dāni vel cōmodi regunt dtūm.Et per hoc autoꝛ arguit a minoꝛi ſic.Si hec verba vehemētiſſime trāſitionis ſcilicꝫ erudio doceo ⁊c̄.regūt dtūm.ſequitur ꝙ omne verbū mūdi ipoꝛtans acquiſitionē dāni vel cōmodi regit dtūm . Exemplum vbi regūt dtūm vt doceo tibi filiū tuum grāmaticam Erudio tibi filium tuum.Sciēdum differētiam inter erudit⁹ ⁊ litteratus.Naꝫ litterat⁹ idem eſt qd̄ grāmaticus.lrātura ei idē ē qd̄ grāmatica ſic ſciens lrās.i.ſciens grāmaticam.Grāmatica facit hoiem lrātum. Sꝫ eruditus eſt qui ſcit philoſophiā Nam philoſophia facit hominē eruditū.vnde dici poteſt.petr⁹ eſt ſumma eruditione ſed mediocri lrātura .Paul⁹ ⁊ eſt litteratus ⁊ eruditus.Item doceo qn̄qꝫ poſt ſe regit duos accōs.vel loco alterius acci infinitiuū.vt doceo te loqui latine .Eaſdem ꝯſtructiones hꝫ ſuū cōpoſituꝫ.dedoceo vt dedoceo te barbariem vel dedoceo te barbare loqui.Et ē dedoceo idem qd̄ oſtendo falſum eſſe qd̄ doctus es.docēs qd̄ verū eſt Quitilianus Difficilius opus ē dedocēdi q̄ꝫ docēdi.Sic ⁊ ſe habēt diſcere ⁊ dediſcere Nam homo diſcit vt intelligat.Sꝫ dediſcit qd̄ didicit.vt difficili⁹ eſt dediſcere q̄ꝫ diſcere.Ediſcere eſt memoꝛiter cōplecti.Et eſt capitulū Apud Quitilianū de ediſcēdo Et regit diſco cū ꝯpoſito dediſco accm̄ vel cōſtruit cū infinitiuo loco acci.vt diſco latinū diſco loq̄ latine.Un̄ Ouidi⁹ Nā didici getice barbariceqꝫ loqui. dediſcit barbariē vl' dediſcit barbare loqui . Itē iſtruere idē eſt qn̄qꝫ quod pꝛeparare vt inſtruere claſſem etiam militē cauſam. Sic dicit miles inſtructus quaſi bene ad pugnā armatus. Et ſic generalit hn̄s iſtrumēta ad aliquā rem dicit eſſe inſtructus Quādoqꝫ accipitur ꝑ docere.Ut Apō Catonē.Si tibi ſint nati nec opes tūc artib⁹ illos.Inſtrue ⁊c̄.In q̄ oꝛōne hoc vbum inſtruo regit accūm cū abltō.Qd̄ etiā faciūt alia vba vehemētiſſime tranſitionis.hoc ē docendi rogandi veſtiendi vba Et potiſſimū hec paſſiua imbuoꝛ inſtruoꝛ inicioꝛ regūt abltūm.vt ē imbut⁹ lrīs inſtruct⁹ lrīs .Eſt imbutus malis artibus Et ē inſtruere erudire.Inſtruere etiam ſic regit accūm cū ablatiuo loco ſcd̄i accuſatiui poſito.vt plurimū enim intererit quib⁹ artib⁹ ⁊ quib⁹ hos tu moꝛib⁹ inſtituas.Quādoqꝫ inſtituo idem ē quod pꝛopono.⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſic coſiſtruiſ cū infinitiuo.vt inſtitui hic manere donec petrus reuertaſ Quā
doqꝫ inſtituo idem qꝺ facere ꝭt ⁊ ſic regit duos accōs ſtātes pro eodem.vt in
ſtituo te heredem.Et eſt dꝛā iſ iſtitutū ⁊ inſtitutiones.Nam inſtitutū id ē bo
nus mos.Inſtituta ſunt boni moꝛes vt petrus eſt imbutꝰ optimis inſtitutis
id eſt bonis moꝛibꝰ.Faciam meo inſtituto.i.meo moꝛe Inſtitutum nō nūq̄ꝫ
ſigt ꝓpoſitum ⁊ inceptum.vt nūq̄ꝫ ab inſtituto meo recedam.id ē pꝛopoſito
Sꝫ inſtitutiones ſunt pꝛeceptiones quibꝰ inſtituūtur ⁊ docētur homines vñ
libꝛi Qnitiliani dicti ſunt de inſtitutione oꝛatoꝛia Sic dꝛ liber inſtitutionum
grāmatice dialetice.Item diſcere non regit accōs vt multi exiſtimāt
ꝭ nomē obuiā obuio illā iſiecttonē illā iſiectionē ſp.ꝓdict]

Obuius atqꝫ viam vio vę ſimul heu quoqꝫ iungam.

ℭ hic dicit ꝙ hoc nomē adiectiuū obuiꝰ ⁊ hoc ꝟbum obuio ⁊ hoc aduerbi
um obuiam cum his duabus interiectionibꝰ ve ⁊ heu regūt dtūm.vt obuius
ſum tibi venit mihi obuiam.obuiauerūt dn̄o clamātes ⁊ dicētes ⁊c̄.Ue mū
do a ſcādalo Ue vobis ridentibus qꝛ flebitis vos.Heu mihi qꝛ incolatus me
us ꝓlongatus eſtℭ Sciendū ꝙ obuius eſt nomē adiectiuū ⁊ ꝯſtruitur cum
ꝟbis ſubſtātiuis.vt obuius tibi ſum.obuius tibi futurus ſum.Eciā hoc ver
bum fero.vt obuium me tibi fero. obuium me tibi foꝛtuna obtulit .Et cū ꝭ
ꝟbo habeo .vt eūti coloniā foꝛte habui mihi petrū obuiū.Obuiā ē aduerbi
um ⁊ ſtat cum ꝟbo motus.vt ioānes venit mihi obuiam.obuiam ꝓceſſi ob
uiam iui. Sub ꝟbo obuio intelligi debēt occurro occurſo offero aſſurgo in
ſurgo.vt hebꝛei occurrūt dn̄o.Occurſare capꝛo coꝛnu ferit ille caueto Uirgili
us Optime te mihi offers.Opoꝛtune te obtuliſti mihi.Obuiare qñqꝫ trāſſu
mitur pꝛo reſiſtere vt ego ei ꝓ viribus mea parte obuiabo.Item ve qñqꝫ ē con
iunctio encletica.⁊ ſic ponitur in fine poſt dcōnes quas copulat vt petrꝰ pau
lus ve.ſcribit legit ve.Que ſi poſita fuerit in medio eſt gemināda vt nō refert
ſi id meū ve tuū ve dixeris.Et ꝯponitur cū ne ⁊ dꝛ neue vel neu ꝑ apocopam
id ē vt non.vt neue puellarū lachꝛimis moueare caueto.vt fleret oculos eru
ere ſuos . Quādoqꝫ eſt interiectio dolentis ſiue execrantis.et ſic ſcribiſ per
diptōgon ę.vt vę ſoli quia cum ceciderit non habet ſubleuantem Execran
tis vt vę mundo a ſcandalo.vę vobis ſcribis ⁊ phariſeis. Et hoc modo ſepe
ponitur nominaliter. Inde aue quaſi ſine ve . Ue tibi naſcenti. ve viuo ve
moꝛienti Non ergo ſine ve nūc viuit filius eue. In pꝛioꝛi verſiculo ve eſt inſ
iectio. In poſterioꝛi ponitur noīaliter.Item heu quādoqꝫ regit dtūm.vt heu
mihi qꝛ incolatus meus pꝛolongatus eſt . Qñqꝫ accm̄ vt heu miſerū me dies
in omnes Qñqꝫ cum ntō.vt Uirgiliꝰ Heu pꝛiſca fides.Quādoqꝫ cum gtō vt
heu miſere gentis.Lucanꝰ Quandoqꝫ cum vtō.vt heu phebe qꝛ iam radios
exeris.Frequētiſſime cum accō ponitur.raro cū datiuo.rariſſime cū alijs ca
ſibus.qꝛ hoc poeticū eſt Quādoqꝫ heu ponitur ſine caſu.vt penitet heu ſero
me nil didiciſſe mō heu q̄m deficile eſt crimē non ꝓdere vultu.vel ſtudiū nō
ꝓdere vultu.Et heu habet cōpoſitum vt eheu ⁊ eſt idem ꝙ heu et nullū regit
caſum vt eheu quid volui miſero mihi.Boetiꝰ Eheu q̄ꝫ ſurda miſeros auer
titur aure.Quā interrectionē aliqui dicere volunt heuheu.ſꝫ melius eheu dꝛ
vt eheu q̄m pingui macer eſt mihi taurus in agro.Et eſt differētia inter heu
⁊ heus.Nam heus eſt aduerbium reuocādi pꝛeteriūtē vel ꝓteriūtes vt heus
puer Uirgilius. Heus iuuenes mōſtrate viam.ℭ Sciendum ꝙ ſub heu debꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

compꝛehendi hei qđ regit dtũm frequẽtius q̃ȝ heu vt hei mihi qual' erat q̃ȝtũ mutatus ab illo hectoꝛe. hei mihi ꝙ nullis amoꝛ eſt medicabilis herbis Inuenitur etiam interiectio ah ⁊ ſepius ponitur ſine caſu vel cũ vtõ. vt ah nimium pꝛoperas. ⁊ ad huc tua meſſis i herba eſt. Cũ vtõ. vt quẽ fugis: ah demẽs habitarũt dij q̊qȝ ſiluas. Ah choꝛidon. choꝛidon que te demẽtia cepit. Sũt ⁊ plures alie interiectiones non habẽtes regimẽ. vt pape admiratis. Ahe interiectio ridentis. Inueniũtur ⁊ multe alie vt apud beatum Hieronimuȝ. Queqȝ gens habet ſuas iteriectiones que tranſferri pñt minime. vt racha hebꝛea eſt oſanna quaſi oſi ãna. oſi eſt idem qđ ſalua. anna vero interiectio obſecrãtis. ¶ Item ſub hoc aduerbio obuiã poteſt intelligi alia regula que talis eſt

Omnia aduerbia quoꝝ noia regũt datiuũ ⁊ ipſa datiuum regũt eũdẽ. vt petrus eſt ſimilis mihi. ſic dicitur petrus ſcribit ſimilit̃ mihi. Hoꝛatius viuere nature ꝯueniẽter opoꝛtȝ ibi cõueniẽter regit dtũm vt ſuum nomẽ cõueniens.

.i. iſta ꝟba impſonalia .i. adiũge .ſ. caſui

Contigit euenit accidit ⁊ placet adde dtõ.

illa ꝟba impſonalia illud regimẽ impſonale aſſociatur ꝓdictꝭ.

Et libet atqȝ licet liquet ⁊ vacat additur iſtis

¶ Hic dr̃ ꝙ hec octo impſonalia ꝟba ꝯtigit accidit euenit placȝ libet liquet vacat licet regũt datiuum caſum. vt cõtigit mihi eo tempoꝛe eſſe rome. Nõ vacat mihi audire. ¶ Sciendum ꝙ quedam alia ab alijs autoꝛibꝰ ſupaddũtur. vt expedit competit ſuppetit cõducit pꝛodeſt cõfert obeſt nocet et ſimilia vt expedit mihi diſcere. Expedit vobis vt vnus homo moꝛiat̃ ꝓ populo id ẽ vtile eſt. Cõuenit mihi ire domum. Et ſtat pꝛo placet ⁊ ſedet ſed poeticum eſt. Sic conſtat mihi. ¶ Item: quedam cõplexa ex noie ⁊ ꝟbo ſubſtãtiuo regunt dtũm vt opere pꝛecium eſt ſcolaſtico ſcire grãmaticã id ẽ vtile ẽ. Opere ꝑciũ ẽ habere: quos imiteris. Conducibile ẽ logicã diſcere volẽtibus didiciſſe grãmaticã. Volupe ẽ nobis audire talia. In quibus locutionibus hoc ꝟbũ ẽ poteſt accipi ꝑſonaliter vl' impſonaliter ſecũdum ꝙ oꝛdinatur conſtructio. Sic hic renũciatum ẽ mihi patrem diem ſuũ obijſſe. Naratũ ẽ mihi turcũ ſuccubuiſſe. Relatũ ẽ mihi carnẽ placuiſſe. ꝑſuaſum eſt mihi te hoc feciſſe. In quibus dictũ ſiue infinitiuus ſi ꝓcõſtruat̃ ẽ accipit̃ ꝑſonaliter. ſȝ ſi pꝰ cõſtruatur ẽ accipit̃ impſonalit̃. ¶ Itẽ ſiliter ſe hñt iſta ꝯplexa certũ ẽ mihi ire in hiſpaniam Cõſtitutũ eſt mihi. deliberatũ ẽ mihi. Decretũ ẽ mihi ire in patriaȝ. i. ꝯſtitui decreui. hoc ẽ apđ me cogitando ſic firmatũ ẽ. Sȝ ꝯpertũ ẽ mihi. ⁊ exploꝛatũ eſt mihi. ħ comperi ⁊ exploꝛaui. i. ſcio per inueſtigationẽ. Et eadẽ ſententia đ: exploꝛatũ habeo. ꝯpertũ habeo. ⁊ negatiue nõ exploꝛatũ habeo. Tercio circa vocabula ſciendũ ꝙ ꝯtingere qñqȝ accipit̃ ꝑſonaliter. ⁊ ſic ſiğt ſimꝉ tangere ⁊ ſic regit accũm. vt illa ligna ſe ꝯtingũt. Ego ne minimo qdẽ digito meo te ꝯtigi. Inde dicta ſunt cõtigua q̊ꝝ vltima ſe tangũt. ſed vnũ non ſunt vt cutis ⁊ camiſia. papirus ⁊ penna. ſed cõtinua ſunt quoꝛũ vltima ſunt: vnũ hoc eſt ꝯtigua dicũtur duo coꝛpa ⁊ ꝯtinua vnũ coꝛpꝰ. vt ꝑtes trabis ſunt cũtinue Scđo accipit̃ ꝯtingere imperſonalit̃. ⁊ ſiğt gheuallẽ of gheſchien. ⁊ ſic regit dtm̃. vt ꝯtigit mihi legere. Aliqñ cũ dtõ ꝯſtruitur. vt contigit deo creare. Sic alia verba poſſunt capi perſonaliter vel imperſonaliter. Accidit quãdo qȝ accipitur perſonaliter ⁊ ſic habet nominatiuum. vt res inaudita accidit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Quando imperſonaliter.⁊ ſic regit datiuum vt accidit mihi. Euenit ſimilit
accipitur perſonaliter ⁊ tunc hab; ntm̄ a parte anteriori vt talis foꝛtuna eue
niet tibi qualis mihi eueniet.Placere behaghen.⁊ ſub placet compꝛehendun
tur compoſita vt perplacet diſplicet mihi.Licet ⁊ libet dr̄īt. Nam licet dicit
bonū honeſtū.libet bonum delectabile.vt pꝛoch pudoꝛ omne quod libet licet
Apoſtolus Omnia mihi licent ſed non expediunt.Et apud veteres ſcribitur
per v cum omnibus ab eo deriuatis vt libido dominandi. Sic collubium ē
cibus qui datur in fine cene vt poma nuces ⁊ ſic de alijs.Item hoc verbū lic;
componitur ⁊ dicitur ſc; videlicet q̄ ſiḡt idem quod certe per amaritudinē
cum quodam deriſu.vt Apud vgiliū.Scilicet is ſuperis laboꝛ eſt.Quādoq;
ſcilicet videlic; ponūtur per expōnē.vt quattuoꝛ ſunt virtutes cardinales.ſc;
pꝛudentia eloquentia ⁊c̄.ſed hoc raro apud eloquentes. Nunq; his duabus
dictionibus vtendū ē per interrogationem ſed moꝛe donati queremus.vt p⸗
tes oꝛōnis quot ſunt?⁊ in ſcda queſtione ponetur que ⁊ non ſc;. Inuenitur et
illicet quod quandoq; ponitur ꝓ illico velociter.Unde vgili⁹ Fugit illic; au
ra.Item hoc verbum licet ponitur quādoq; ꝯiūctionaliter ſiḡs idem quod
q̄uis vel etſi.Et non pꝛeſens ſolū ſed licebit liceat.Unde Lucanus Maioꝛum
vertamus buſta licebit.Ab hoc verbo licet venit licentia.Et dr̄īt licentia ⁊ li
bertas.Nam libertas accipitur in bono.cū quis nō timide quod ſeruile eſt.
ſed ingenue ⁊ libere.hoc eſt vt liberū hominem decet loquitur.Sed licentia ī
malū accipitur vt quando hac libertate abutimur vſq; ad pꝛocacitatē. ⁊ eſt
quedam impunita facultas dicendi agendiq; que velis.vt tu licētioſe loque
ris Comicus.Deterioꝛes homines ſumus licētia.Sic ſepe d: licētia ferri Apō
iuriſconſultos accipitur etiam licentia in bonum vt data eſt mihi licentia eū
di redeūdiq;.¶ Item hoc verbū licet iungitur ſepe his infinitiuis videre cer
nere.vt licet videre.licet cernere.ſimiliter cernere eſt ⁊ videre ē pꝛo eodem ac
cipiūt.vt Cicero L; videre nōnullos tā ſtultos vt nihil differāt a natura bꝛu
toꝛū.Et apd̄ eūdē.L; oꝛa cernere iratoꝝ.Et iteꝝ ad eūdē Itāq; videas iuſtos
iniuſti; reb⁹ maxie dolere. Itē vacat q̄nq; ē pſonale ⁊ ſic ſiḡt carere ⁊ regit ab
latm̄ vt Cicero Debes tu ea q̄ me accuſas culpa vacare Ita d: h̄ nō vacat my
ſterio.id vacat ratione.Quandoq; perſonaliter captum ſ̄t operā; dare ⁊ ſic
regit datiuū vt vacat litteris vacat potationibus.vacat ſomno et vētri ⁊ ſic
de alijs.Quādoq; pſonaliter ſ̄t vacuū eſſe.vt hic locus nō vacat Sedes apo
ſtolica vacat id ē nō ē papa.Sed vacat imperſonaliter ē ocioſum eſſe.vt va
cat mihi audire veſtras neptias.non vacat michi audire tuas nugas hoc eſt
non habeo tempus audiendi vacuū.Inde vacatio.Et ſic dicitur vacatio ſtu
dioꝛum melioꝛ q̄; vacantia.Hinc etiam vacuna deā vacationum. Hoꝛatius.
Hec ego dictabam poſt fanum putre vacune.Et hoc imperſonale quandoq;
ponitur ſine caſu.Unde vgilius O dea ſi pꝛima repetens ab oꝛigine pergam
Et vacet annales noſtꝝ audire laboꝛum Ante diem clauſo componet veſper
olympo.¶ Itē datiuus quandoq; ponit̄ abſolute.Pꝛimo cauſa bꝛeuitatis.
vt deo gratias.quia bꝛeuius dicitur deo gratias quā deo dicim⁹ gratias.Po
nitur ſecūdo abſolute cauſa relationis.vt habitātib⁹ in regione vmbꝛe moꝛ⸗
tis lux oꝛta eſt eis.In qua locutione ſi relatiuū eis non eſſet poſitum hoc an⸗
tecedens habitantibus regeretur ⁊ etiam eſſet ſatis clara oꝛatio.nunc autem
quia ponitur in hac locutione hoc relatiuū eis opoꝛt; an̄cedēs poni abſolute

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

quia non eſt verbū vnde regitur. Antecedens ei et relatiuū volūt habere duo verba quādo regūtur vel vnū verbū bis poſitum Juxta illud floriſte. Precedens et qui binis verbis volo iungi. Diuerſis vel detur eis verbū geminatū. Tercio videt datiuus poni abſolute aduerbialiter. vt iſti dtī ruri luci veſperi vt ruri ſe continet. Tullius. Quid em̄ audiat luci id eſt luce. Petrus venit veſperi. Dicunt tn̄ quidā iſta vocabula nō eē datiui caſus ſꝫ ablatiui vt rus habet in abltō rure vel ruri. lux luce vel luci. veſper veſpere vel veſperi. Videt tn̄ veſperi potius eſſe aduerbium vt ſuperius dictuꝫ eſt. Siliter ſero ponitur abſolute vt ſit datiuus vel abltūs a ſerū quo vtuntur veteres. vt ſero eſt cubile linquere.

Sequitur de regimine accuſatiui.

  .ſp. caſus .ſ. paſſiuū .i. poſtponit .ſ. dictis
Accuſatiui regimen ſubiungitur iſtis

ℭ Peracto de regimine datiui caſus. Dicendū eſt de regimine accuſatiui. Et dt ꝙ accūs ſigt rem in quā trāſit actus verbi. hoc eſt teutonice datmen doet ſal ſtaen in accō. Et regitur accūs qn̄qꝫ a noie. vt albus faciē. a pronoie vt cuias gentem. A v̄bo vt amo deū. Ab aduerbio vt proxime hyſpaniam mauri ſunt. ꝓpius ioanneꝫ habito qꝫ tu. Sic ꝑdie nonas. A ꝑticipio. vt amans deū A ꝑpōne vt ad patrem. Ab interiectione vt heu me miſeꝝ

  .i. ꝓpriū alicuiꝰ totius tribuitur .ſ. ꝑtem.
Sepe quod eſt partis toti datur. et regit illam
  talis figura.
Eſt ibi ſynecdoche. qn̄ faciem nigra. dentes
  albeſcit diſcalciata ornata .i. crines
Albet. nuda pedem. mulier redemita capillos

ℭ Hic dicit ꝙ qn̄qꝫ aliquod totū denoiatur a proprietate id eſt accidēte qḋ intereſt ſoli parti. ⁊ tunc nomē proprietatis regens accm̄ ſigntē partē facit figuram que dicitur ſynecdoche. vt ethiops eſt albus dentes. vbi hoc nomē albus ſ̄ns proprietatē. i. albedinē que ineſt ſolis dentibus ethiopis denoiat totum ethiopem album. Et reſoluitur pn̄s locutio ꝑ verbum habꝫ vt equus albus colorem. i qui habet albū colorē. ethiops albus dentes. i. qui habet albos dentes. ⁊ ita pōt fieri per oēs caſus. vt equi albi colorem. equo albo colorem. eqnū albū colorē. ab equo albo colorem. ℭ Sciendū ꝑmo accm̄ ꝑ ſynecdochē regunt primo noia adiectiua vt albus faciē niger faciē. Et etiā adiectiua gētilia pn̄t regere iſtū accm̄ vel abltm̄ gentem vel gente genus vel genere nationem vel natione. vt ſum teutonꝰ genus vel genere. Ouidius. Grauis vterqꝫ genus hoc eſt vterqꝫ grecus genere Etiam interrogatiua regunt. vt qui genꝰ es. i. a qua gente. Virgilius. Qui genus quo tēditis ⁊ vnde venitis. Sic cuias genus vel gentē es tu. vel ſiue caſu vt cuias es tu. Rn̄detur teuto. Jſte eſt noſtras gentem veſtras gentem. vel ſine caſu eſt noſtras. Dicūt nō tm̄ gentē noſtras ⁊ veſtras ſed ⁊ opinionem vel ſectam vt ſum veſtras. hoc eſt paripateticus Sūt veſtrates philoſophi. Cuias philoſophus es tu ſtoicus ne an achademicus epicureus. An noſtra paripateticus. Cuiates philoſophi eſtis an albertiſte an ſcotiſte an thomiſte. Et eſt drā inter noia gentilia ⁊ patria. Nam gentilia veniunt a noibus maiorū locorum. vt teutonus italus graius genus

h.i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Sed noia patriaꝝ veniũt a noibus minoꝛũ locoꝛũ.vt Colonienſes Bauantri
enſes. Unnenſes Maguntinus Romanus hieroſolimitanus. Et de vtriſqȝ in
terrogat h̓.iterrogatm̃ cuias. Infrogãtes ei de q̃ loco maioꝛi ſit aliqs q̃rit cu-
ias es tu. Rñderi põt colonienſis. Uñ ſocrates interrogatus cuias eſſet ſe nõ
athenienſem ſed mũdanũ eſſe reſpondit. Et nondũ cõpertũ habeẽ cuias erat
homerus vtrũ chius an ſmyrneus. ¶ Item querũt autoꝛes ſepius p cuias ſi
ne caſu accõ ⁊ abltõ. ⁊ rare vel fere nũq̃ȝ cum accõ. vt cuias es tu meli⁹ quaȝ
cuias genté es tu. Et melius rñdetur ſuȝ teuto. ſiue vveſtfalus ſiue gallus me
lius q̃ȝ ſum teutonus genté. Item melius etiam querimus cuias es tu quam
vnde es tu. q: vnde ſig̃t motũ de loco. vt vnde venis. Scđo regũt accm̃ p hãc
regulã ꝟba abſoluta Ut apõ poetas. Doleo caput doleo ilia. frigeo pedes. Sȝ
oꝛatoꝛes poti⁹ cõſtruũt hoc ꝟbũ dolet ⁊ alia ꝟba abſoluta cũ ntõ a parte an
terioꝛi ⁊ dtõ a pte poſterioꝛi. vt dolet mihi latus. dolet mihi caput dolent mi
hi ilia. Manus mihi tremũt. frigent mihi pedes. calent mihi manus. naſus
illi ſtillat. naſus illi ſanguiné ſtillat. naſus illi polipo ſtillat. Item quãdo hoc
verbum doleo regit caſum non ſig̃nté parteȝ coꝛpoꝛis tũc ẽt moyen. hoc eſt a
nimo cruciari vt id dolet mihi. Si iſtõ itidẽ doleret tibi vt dolet mihi Et ſic
in hac ꝯſtructione habet ntm̃ a parte anterioꝛi ⁊ datiuũ a pte poſterioꝛi.
¶ Uerbalia paſſiua regũt accm̃ vel abltm̃ p ſynecdochen. vt petrus obtrun-
catur caput vel capite. frangitur guttur vel gutture. id eſt obtruncatur. Exci
gitur teſtes vel teſtibus. ꝑſcinditur aures vel auribus. Pꝛo quibus oꝛatoꝛes
libentius dicũt petro obtruncabit caput. paulo frangetur guttur id eſt ſuſpẽ
detur. Ita ⁊ hec paſſiua ꝯſtruũtur a pte anterioꝛi. ⁊ dtõ a parte poſterioꝛi.
Simile regimen hñt pticipia. vt petro fracta ẽ ceruix. paulo fractũ eſt guttur
id eſt ſuſpenſus eſt. iacobo execti ſunt teſtes. Per hunc ſcđm modũ hoc ꝟbuȝ
depaſcoꝛ inuenif regere accm̃ cũ ſuo pticipio depaſtus. vt ager meus depaſt⁹
eſt ſegetes. Sepes depaſta floꝛẽ. Et ſic depaſcoꝛ accipif paſſiue Sȝ quãdo ac-
cipif actiue ẽns af eten. regit accuſatiuuȝ in quẽ tranſit actus verbi. vt boues
depaſti ſunt herbas. In pſal. eñ d̓r. Singularis ferus depaſtus eſt eam ⁊c̃. A-
pes depaſte ſunt floꝛeȝ. ⁊ ſic eſt generis deponẽtalis. Item hoc verbũ paſſiuuȝ
inſcriboꝛ cũ ſuo pticipio inſcriptus inuenif regere accm̃ per ſynecdochen. vt
libꝛi mei ſunt inſcripti nomẽ meũ. liber meus eſt inſcriptus nomen meum id
eſt hñs nomẽ meũ inſcriptũ. Unde Uirgilius. Dic quibus in terris inſcripti
nomina regum. Naſcuntur floꝛes. ¶ Sciendũ ſecundo ꝙ accuſatiuus vl̓ ab
latiuus per ſynecdochen rectus ſig̃t q̃ñqȝ partẽ integralem vt pallidus facieȝ
Q̃ñqȝ partem eſſentialem vt magnus coꝛpus. oꝛnatus animũ. Q̃ñqȝ ſignifi-
cat adiacens vel habitum, vt apud Uirgilium. Nuda genu nudoqȝ ſinus col
lecta. vbi collecta regit illũ accm̃ ſinus ſignificantem habitum. Petrus eſt io-
anni ſimilis veſtes. Exemplum de adiacente. Leuam ſuſpenſi loculos tabulã
qȝ lacerto. Collo ſuſpenſus eſt pharetram. Quãdoqȝ accuſatiuus ſig̃t pꝛopꝛie
tatem. vt equus albus coloꝛem. Uirgilius. Omnia mercurio ſimilis vultum
qȝ coloꝛemqȝ. Et quãuis poete vtuntur ſynecdoche ⁊ etiaȝ hiſtoꝛiographi. ta-
men oꝛatoꝛes potius vtuntur regimine demonſtrationis eſſentie in ablatiuo
vel genitiuo. vt petrus eſt homo pallide faciei. vel homo pallida facie. homo
pꝛocero coꝛpoꝛe ⁊ eleganti foꝛmã. Ita per comparatiuum. vt petrus eſt palli
dioꝛi facie q̃ȝ paulus. Et per ſuperlatiuum. vt iacobus eſt albiſſimus facie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Sciendnm Tercio ꝙ duplex eſt ſynecdoche ſcilicet locutionis ⁊ conſtructionis. Conſtructionis vbi nomen proprietatis que ineſt parti regit accuſatiuū vel ablatiuum partis. vt albus facie. Et de illa docetur in littera. Sed locutionis eſt vbi pars pro toto ponitur vel econtrario. vt octo anime intrauerūt in archam noe id eſt octo homines. ſexaginta anime deſcenderunt cū iacobo in egyptum. Sic dicitur verbum caro factū eſt. id eſt filius dei eſt factus homo. vbi caro pro toto homine accipitur. Ita chriſtus erat in ſepulchro tribꝰ diebus per ſynecdochen vt vltima pars ipſius pareſceues ⁊ prima pars diei dominice accipiantur pro totis diebus. Sanctus petrus eſt in celo id eſt anima ſancti petri. Sanctus lebuinus eſt in dauantria id eſt corpus lebuini. Legitur epiſtola pauli ibi pars pro toto. bibi rhenum. bibi tyberim ibi totuʒ ꝓ parte accipitur. Et ſynecdoche locutionis facit fallaciam equiuocationis penes ſecundum modum.

ſp. aliquod .i. habet ſp. ꝟborum
Multociens verbū fert ſignificata duorum
.ſ. gerundij .ſ. ſiḡtum .i. notificari
Uoce gerundiui ſolet vnū ſignificari
.ſ. caſus .i. iſta ꝑs ordis .i. regit .i. duos
Accuſatiuos hoc verbum dat tibi binos
.i. actiui gꝫ .i. accūs ꝭns rē receptam
Dum manet actiuū. ſed ⁊ alter habetur eorum
.ſ. accūs .i. aſſociatꝛ ſp. ꝟbo .i. non mutatur
Qui ſi iungatur paſſiuo. non variatur

¶ Hic dı̄t ꝙ quandoqꝫ verbum ſignificat ita confuſe vt alia duo verba. hoc eſt quedam ſunt verba quorum ſignificatio non pōt ſpecificari per vnū accuſatiuū. ſed per duos. ⁊ illa regunt duos accuſatiuos ſtantes pro diuerſis. Et dicuntur ab alijs verba vehementiſſime tranſitionis. vt doceo te grammaticam. erudeo te dialeticam. Et horū paſſiua regunt vnū accuſatiuū. hunc videlicet qui ſignificat rem inanimatam. vt tu doceris a me grāmaticam. peto te panē. tu peteris a me panē. Oro te veniā tu oraris a me veniā. ¶ Sciēdū ꝑmo ꝙ verba regentia duos accōs ſunt duplicia. Quedā regunt accōs ſtātes pro eodem vt: ordino te ſacerdotem q̄ faciūt ꝯſtructionē intranſitiuā. i. ſignificāt idē. Cōſtituo te heredē. duco te captiuū. voco te iacobū ⁊ ſic de multiſ alijs. Ut facio prebeo exhibeo reputo teneo ſimulo dimitto creo ⁊ huiuſmodi Horū paſſiua nō regūt accuſ̄ ſed mutatꝛ in ntm̄. vt ordino te ſacerdotē. Nō eī dr̄ tu ordinaris a me ſacerdotē. Sʒ tu ordinaris a me ſacerdos. Cōſtitueris a me heres. Quedā etiā regūt duos accōs ꝑ ſubauditionē illiꝰ prepōis in ⁊ etiā ſtant ꝓ eodē vt dedit mihi filiam ſuā vxorē. Mulier quā dediſti mihi ſociaʒ decepit me. i. in ſociā. Iuuenalis. Ille crucē ꝓciū ſceleris tulit hic diadema in preciū ſcelerꝫ. nec hoꝝ paſſiua regūt accuſ̄. ſʒ ē mutādus accūs i ntūm. vt filia tua data ē mihi vxor vl' i vxorē. Quedā ſunt ꝟba regētia duos accōs ſtātes ꝓ diuerſ. Et ſunt docēdi rogādi veſtiēdi ꝟba. Et hoꝝ paſſiua regūt alterū accuſ̄ q̄ ſt rē inaīatam. vt doceo te grammaticam. tu doceris ā me grammaticam Erudi me domine viam iuſtificationum tuarum. Oro te veniam. Tu oraris a me veniam Induo te tunicam tu indueris a me tunicam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

℄ Jtem horum imperſonalia in tur paſſiue vocis regũt illum ſecundum ac cuſatiuũ ſnte rem inaiatam.vt docetur grãmaticã oratur veniam. Jtem ſic pticipia venientia ab his verbis regũt duos accõs.vt ſum docens te grãmaticam.Sed venientia a paſſiuis regũt vnũ vt ſum doctus abs te grammaticam.Jta etiam participiũ veniens ab imperſonali in tur regit vnũ accũm. vt docetur grãmaticã.docẽdũ eſt logicam.docendum eſt philoſophiam. vbi aduertendũ eſt ꝙ dũ dr doctus grãmaticã ꝙ ibi doctus eſt pticipiũ Et doctꝰ te grãmatice ibi doctus eſt nomẽ.℄ Sciendũ ſcdõ ꝙ verba vehementiſſime tranſitionis ꝑ ſcdõ accõ poſſunt regere abltm̃ vel habere infinitiuũ.vt doceo grammaticã vel grãmatica.Jnduo te tunica.Et paſſiua eorũ frequenter cuꝫ abltõ ꝯſtructa inueniũtur.vt litteris grecis ⁊ latinis eruditus Eſt imbutus malis artibus Eſt inſtructus bonis artibus.Qñqꝫ ꝯſtruũtur cũ infinitiuo.loco ſecundi accuſatiui vt doceo te loqui latine.doceo te militare.Qñqꝫ prioris acci regũt abltm̃ mediante prepõne vt oro te veniã vel oro abs te veniam Jn euangelio Quicqd popoſceris a deo dabit tibi deus. Qñqꝫ regũt ſolum ſcdm accm̃ vt ille docet dauentrie grãmaticã.ille docet oratoriam. ille docet ſacras litteras.℄ Sciendũ tercio quãuis rogandi verba pñt regere duos accuſatiuos.Supplico tamẽ ſemper regit dtm̃ Et peto abltm̃ mediante ꝓpõne a vel ex.dr eñ oro te rogo te.ſꝫ ſupplico tibi.Et peto a te vel ex te.¶Peto ex te. teutonice ick vraghe dy.Sed peto a te teutonice bidden.vt peto a te pecuniã peto a te librum.Et pro eodẽ dicitur.quero ex te.ick vraghe dy. ſed quero te. ick ſoeke dy.

.ſ.vbi .ſ.vis .ſ.actiui .i.iungitur
Jnfinitiui natura modi ſociatur.
.ſ.vbi .i.inde .ſ.infinitiuꝰ demãtur.
Jm perſonalis tamẽ hinc modus excipiatur
poſt hoc ponit triplicis acci .i.doctorẽ.
Hinc datur exemplũ.tibi triplex dico magiſtrum
Diſcipulos mores placidos de iure docere.
.ſ.vbi .i.vis .i.accm̃ a pte añ ꝯſtructũ
Jnfinitiui natura regit preeuntem
accũs ſns rẽ ſuſcipiẽtẽ .i.gubernatur.
Doctrinam capiens regitur vi tranſitionis
.ſ.vbum ſic dictũ .i.ſubintellectũ
Hocqꝫ gerundiuũ tradendo dic ibi clauſum
[redacted] .i.accũs .i.nõ mutatur
Cuius vi regitur caſus.qui non variatur
ſp.vbi ſonũ ſp.exempla .i.exponi
Dum ꝓ paſſiui vocem volo dicta reſolui
.i.ubi ſ.accm̃ ꝓpria natura.ſ.trãſitiui
Aut illic poſiti regit hunc vis propria verbi

℄ Hic dt ꝙ ſicut verbũ pſonale regit ntm̃ a parte anteriori .ita infinitiuus verbi perſonalis regit accm̃ a pte anteriori.vt ſortẽ currere eſt bonũ.ſortẽ dare litteris operã eſt bonũ.Et hoc intelligitur in oi tempore infinitiui modi.vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

in pñti infinitiui ſortē dare litteris operā eſt bonū. In pterito ſortem dediſſe
lris operā eſt bunū. In futurū ſortē datū ire lris operā. Intelligitur etiaꝫ de
ōni tempore infinitiui verbi paſſiui. vt ſpero grāmticā legi. ſpero gramaticā
lectam eſſe vl' fuiſſe. ſero grāmaticā lectu iri. In libro. Iob Non putabas te
impetu aquaꝝ mūdātium oppreſſum iri. Sic dicitur. Cupio peccatū meū re
ſcitum iri ℂ Circa litterā ſciēduꝫ q hec regula itelligi debet ſicut regula ver
bi pſonalis finiti modi vt ōnis īfinitiuꝰ vbi pſonal' vult habere accuſatiuuꝫ
a parte anteriori vel infinitiuū vel dictionem materialiter poſitā. vel dictum
vel attributū vel appellatū vel aduerbium loco acci poſitum. Exempluꝫ vbi
infinitiuus ponitur loco acci. credo legere eſſe bonum. dico magiſtri eſſe geni
tiui caſus. i. dico ſeruire deo eſſe regnare. dico ſortē currere eſſe poſſibile. di-
co q ſortes eſt ſtudioſus eſt iucūdum. Dico mane intrare feneſtras. ℂ Circa
litteram ſecūdo ſciendū. Cū infinitiuus ponit loco preteriti imperfecti vl' im
patiui pōt habere ntūm a parte anteriori. Vñ Ambroſius de ſancta agneta.
Omnes flere id eſt oēs flebant. Comicus Inuidere oēs mihi ⁊ mordere clan
culū. ego autē floccipendere. i. oēs inuidebāt ⁊ mordebāt. ego autem floccipē
debam. ⁊ ſic de alijs. Et hmōi locutionibꝰ vtendū eſt in hiſtorijs ſcribēdis vel
narrandis. vt apud Tullium in officijs. Tum caninius ſtomachari lachry-
mari iraſci. ℂ Sciendū tercio qñ aliquod verbū finiti modi iūgitur verbo
infinitiui modi tunc inter infinitiuū ⁊ vbum pōt poni accūs vel caſus illius
vbi finiti modi. vt pcipio tibi legere vel pcipio te legere ⁊c̄. ℂ Sciendū quar
to accūs rectus ab infinitiuo a pte anteriori. Quādo vero ſic reſolui non pōt
regitur ab infinitiuo a pte anteriori dinoſcitur ex reſolutione. q: ſi accūs pōt
reſolui in ntm̄ ⁊ infinitiuus in vbū finiti modi. tūc accūs regitur ab infiniti-
go a pte anteriori. Qñ vero ſic reſolui non pōt regitur vel ab infinitiuo a p-
te poſteriori. vel ab alio verbo. Ut in euangelio. Sic eum volo manere. q̄ vul
uo ſic reſoluitur volo vt is ſic maneat. Iſta autē ⁊ ſimilis volo petrum come
dere eſt duplex. q: accūs petrū pōt regi a pte anteriori ⁊ ſic eſt ſenſus. volo vt
petrus comedat. Si vero regitur ab infinitiuo a pte poſteriori tūc nō pōt fie
ri talis reſolutio. ⁊ eſt ſenſus volo vt petrus a me comedatur. ℂ Sciendū q
a regula dicta excipitur infinitiuus verbi impſonalis qui nō regit accm̄ a p-
te anteriori. vt amari ab imperſonali amatur. legi ab imperſonali legit. ⁊ ſic
de alijs non pñt regere accuſatiuū caſuꝫ a parte anteriori. Similiter nec infi-
nitiua verborū imperſonaliū actiue vocis regere pñt hunc accuſatiuū. Non
enī dicit dico ioannem intereſſe legere. Sed ioannis intereſſe legere. Dicitur
etiam Nō dico te referre legere. ſed tua referre legere. Ita non dici pōt. Spe-
ro me licere ſed ſpero mihi licere. Pñt tñ infinitiui regere accuſatiuuꝫ a par-
te poſteriori quē regūt ſua verba. Sicut ei d: penitet me peccati ſic d: incipit
me penitere peccati. Nec alicui erit magne cure an tales acci regant ab infini
tiuis a pte anteriori vel a pte poſteriori. Itē ſepe imperſonalia ponūt perſo-
naliter ⁊ tunc hñt noīatiuū a pte anteriori ⁊ ſua infinitiua accuſatiuū a par
te anteriori preter ſuum ipſorū caſum. vt ſicut dicimus perſonaliter illa res
non intereſt mea. ſic dico illam rem nō intereſſe mea. illa res libet mihi. dico
illam rem libere mihi. ℂ Sciendū ſexto q̄zuis ē in eadeꝫ vox infinitiui verbi
perſonalis paſſiui ⁊ infinitiui verbi imperſonalis in tur hñt tñ int ſe differē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

tiam quia infinitiuus verbi paſſiui regit accm̄ a parte anteriori quia eſt verbum pſonale vt credo librū legi a magiſtro. Sed infinitiuus verbi impſonalis nō habet accm̄ a pte anteriori. vt ſpero lectionē fieri a magiſtro vel ꝙ legetur a magiſtro. Differunt etiā ſignificatione. q: legi a legor amari ab amor ꝛ alia infinitiua verbi paſſiui ſignt paſſiue. Sȝ infinitiuus verbi impersonalis. vt legi a legitur ſigt actiue. vt audio legi. i. lectionem fieri vel quod ab aliquibus legitur id eſt ꝙ aliqs legit. Formatur etiam ſepe infinitiuus verbi impersonalis paſſiue vocis a verbis non ſigntibus paſſionē. vt a me hic ſederi volo. i. ſedere volo que tamen locutiones ſunt rare in vſu. ¶ Sciendum infinitiuus verbi paſſiui habet duplex futurum circūlocutū. vnū p ire ꝛ pcipium pteriti temporis. Alterū per participiū futuri temporis ꝛ p eſſe. vt amaturū eſſe. lecturū eſſe que ſic differunt. q: futurū circūlocutū per ire vt amatū ire cōnotat in via eſſe. vt credo ioann. lectū ire id eſt credo ꝙ ioannes in via ſit ꝛ vadat ad locū in quo lecturus ſit. Sic credo ioannē allatū ire librū ꝛ hoc modo ꝓprie nō videtur eſſe futur: q: ꝯnotat actū fieri in preſenti. Quādoqȝ idem cōplexū ſcȝ lectū ire. amatū ire nō cōnotat in via eſſe. ꝛ ſic ponitur loco futuri infinitiui quo caret latinitas ꝛ tunc adiūgi pōt cras aduerbium. vt verū eſt me cras lectū ire id eſt ver: eſt ꝙ cras legam. Tamen aduerbium cras non poteſt addi in priori ſenſu. Et ſimiliter duplex circūlocutio in ꝟbo paſſiuo. vt lectū iri vel legendū eē. ꝛ lectū iri hȝ duo ſigta. Quādoqȝ connotat vias ꝛ motum in via. vt verū eſt a me lectū iri id eſt a me eatur lectum ꝛ ſic pōt ſigre pn̄s tempus. Quandoqȝ lectū iri ꝛ amatū iri ponūtur in circūlocutione futuri quo caret latinitas. ꝛ ſic idem ſt qd̄ legendū eſſe. Ita etiam adiūgi poteſt ei aduerbiū temporis cras vt dicunt librū ꝟgilij cras lectū iri. hoc ē legendū eſſe ſiue vt legatur in futuro. Et eſt circa futur: hoc circūlocutū p ire cauendū ſiue cautio habenda. ne formenſ a ꝟbis deponentalibus actiue ſigntibus. ſolū eīn tale futur: formaſ a ꝟbo hn̄te paſſiuā ſignificationē. ꝛ ita dicēdum eſt ſpero me locuturū eſſe petro. ꝛ nō locutū iri. ita nec ſecutū iri nec ſectatū iri. ¶ Sciendū ſeptimo ꝗuis futurū pticipij circūlocutū p eſſe. vt lecturū eſſe legendū eſſe ſit ꝟbū manens ſub vna voce inuariabile circa oēs numeros apud veteres. Nūc tamen ponimus illa futura ſepius variata p genera caſus ꝛ numeros. vt ver: eſt ꝟgiliū legēdū eſſe. Uer: eſt illā epiſtolā legendum eſſe. In plurali ver: eſt illos libros legendos eſſe. Illas epiſtolas legendas eſſe. Illa opa legenda eſſe. q: alius loquendi modus videtur eſſe abolitꝰ. Cuiꝰ mlta exempla adducit aulius gellius in li. de noctibꝰ atticis.

ſp. caſibus .i. tributa ex vi tranſitionis
Accuſatiuis data per vim tranſitionis
ſi tranſitiue ponaſ ſp. ꝟba .i. ſepe .i. tenebis
Si vox concordat actiua frequenter habebis

¶ Hic innuit hanc regulam. Omne verbū tranſitiuū tranſitiue poſitū vult habere a pte poſteriori accuſatiuū ſigntē rem in quam tranſit actus ꝟbi vel infinitiuū vel dictū vel totam orōnem partium materialiter accuſatiui loco poſitam. Exemplum accuſatiui vt audiui petrum. Exemplum de infinitiuo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

vt audiui cantare vel cantari. Exemplum de dicto vt audiui petrum canta-
re. Exemplum de oratione partim materialiter poſita Audiui voceꝫ dicentē
mihi ſcribe beati mortui qui in domino moriūtur. vbi illa tota orō ponitur
accuſatiui loco Et ibi dixit angelus ad mariam. Aue gr̄a plena dominus te
cum ⁊c̄. vbi illa tota oratio ponitur accuſatiui loco partim materialiter. Et
ibi accepit ieſus panem dicens. hoc eſt corpus vbi hec orō ſm̄ theologos dici-
tur poni partim materlaliter ⁊ ſignificare aliam orōnem ſibi ſimilem prola-
tam a deo Jdem apud Uirgilium. Hec eadem docuit cuium pecus an meli-
bei. id eſt illam eglogam. Dic mihi dametha cuiuꝫ pecus. Et ſic quādoqꝫ totū
capitulum alicuius euāngelij ponitur materialiter loco accuſatiui. vt dixit ie
ſus diſcipulis ſuis Si quis vult venire poſt me ⁊c̄. vbi illa tota ſeries verbo-
rum ponitur accuſatiui loco ⁊ regitur a ꝟbo dixit. Dicitur in regula ꝟbum
tranſitiuum tranſitiue poſitum quia verba tranſitiua ſepe ponunt̄ abſolute
⁊ ſine caſu vt ſunt ꝟba ſenſuum. vt in euangelio Ceci vident ſurdi audiunt.
vbi video ⁊ audio non regūt accm̄ ſed ſunt ꝟba abſolute poſita. Sic ſunt eti
am alia verba ſub o paſſiue ſignificantia. vt metuo timeo formido ⁊ multa
hm̄oi que cum ꝟbis ſenſuum ſub voce o a logicis ponunt̄ in predicamento
paſſionis. Sub voce or in predicamēto actionis. Cum tm̄ audio ſonum auri
bus meis recipio. ⁊ ſonus auribus meis infert̄ quod eſt propriū paſſioni. Jta
cū timeo metuo formido timorem accipio. ⁊ timor vel metus mihi infertur.
Cum em̄ audior ſonum alienum auribus infero. quod eſt proprium actionis
Ponunt̄ ⁊ abſolute tranſitiua illa que exponi ſolent p ꝟbum paſſiuū. Uirg.
Mox humida celo precipitat. ſubaudi ſe vel precipitatur. Et in hymno exple-
to vt ieiunio reficerent. id ē reficerent̄ vel ſubaudi ſe. Et in euāgelio. Qui am
bulat in luce non offendit ſeſe. ¶ Circa hoc ſciendū primo ꝙ idem ꝟbū ē ſe
pe tranſitiuum ⁊ abſolutum. vt ſudo tranſitiuū hoc eſt ſudoreꝫ emitto. vt de
us ſudauit ſanguinem ⁊ aquā in terrā defluentem. Sed ſudo abſolutū nō re
git accuſatiuū. vt ego ſudo tu ſudas vt porcus. Stillo trāſitiuum eſt ſtillādo
emitto. vt ſtillabūt montes dulcedinem. ⁊ ſic regit accm̄. Naſus tuus ſtillat
ſanguinem. ſtillat aquā vel aqua. Hec arbor ſtillat gummi ſuccinum helectꝫ
reſinam. teutonice hars. Apud Uirgiliuꝫ. Flauaqꝫ de viridi ſtillabāt illic mel
la Sed abſolutum non regit accuſatiuū. vt tectum ſtillat. reſina ſtillat ex ar-
bore. Eius compoſitum eſt inſtillare. quod eſt in ſtillando immittere. ⁊ ſic me
dici inſtillant oleum auribus ⁊ trāſſumit̄ pro dicere. Horatius Preceptū au
riculis hoc inſtillare memento. Fluo tranſitiuū regit accuſatiuum. vt dabo ti
bi terram fluentem lac ⁊ mel. hoc eſt emittentem. Quādoqꝫ abſolutum vt flu
ent aque. Sic mano trāſitiuum regit accm̄. vt ille locus manat dulces aquas
hoc eſt emittit ⁊ effundit. Sic ſepulchrum ſancte katherine dr̄ oleuꝫ ⁊ lac ma
nare. ſed mano abſolutum teutonice vloyen non regit accuſatiuū vt oleum
manat. Maneo tranſitiuū eſt expecto. vt in actibus apoſtolorꝫ. Uincula ⁊ tri
bulationes me manent hieroſolimis. Sed abſolutum eſt moram trahere vt
manebo hic dies octo. Et moror tranſitiuum eſt expecto vel detineo. vt mo-
ror te. Sed moror abſolutū idem eſt quod habito. vt moror dānētrie. Sic plu
o tranſitiuū regit accuſatiuū vel ablatiuū. Accuſatiuū Apud eccleſiaſticos.
vt pluit ſuper peccatores laqueos. ſed oratores ablatiuum vt pluit ſanguine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Sed pluo abſolutū non regit caſum. Poto tranſitiuū eſt aliqnem poto refi-
cio. vt in ſiti mea potauerūt me felle ⁊ aceto. ſic potamus egrotos. Nec eſt di
cendum poto vos pro adbibo Sed poto abſolutum eſt bibo Coeo tranſitiū
eſt idem quod facio ⁊ ſic dicimus coire ſocietatē familiaritatem . Sed coeo
abſolutū eſt idem quod conuenire. Obeo tranſitiuū eſt finire munus ſiue ex
plēre vt obijt legationem Etiam eſt circuire vt obiuerunt ciuitatem hierico.
Obeo abſolutū eſt mori. vt petrus obijt. Et eſt tranſitiuum a primo ſignifica
to quia is qui moritur finiuit finem vite ſue. ⁊ ſic dicitur obijt diem ſuuꝫ vel
mortem. Inundo eſt repleo tranſitiuum. Uirgilius. Nec inundat ſanguine
foſſas. Sed abſolutum inundo ſignificat humida creſcere. vt nilus ſingulis
annis inundat ⁊ totam egyptum irrigat. ¶ Sciendum ſecundo ꝙ circa idē
fere ſignificatum vnum eſt verbum tranſitiuū ⁊ aliud abſolutum. vt ardeo
flagro ſunt abſoluta. vro comburo tranſitiua. ⁊ non eſt dicendum domꝰ vrit
ſed ignis ardet. ignis me combuſſit. Lucere abſolutum eſt. ſed illuminare trā
ſitiuum. Frigeo abſolutum. frigeo tranſitiuum teutonice cout maken. Albeo
abſolutum teutonice vvit ſyn. Sed albido tranſitiuum de quo albidus. pro
quo quidam dicunt albare. Candeo abſolutū. blenken vt iguis candet. Sed
candido tranſitiuum blanck maken. Lacteo abſolutum teutonice ſugen. Ut
puer lactet. Sed lacto tranſitiuum eſt lac prebere. vt mater lactat puerū. Ua
leo abſolutum ſtarck vveſen. Ualido tranſitiunm ſtarck maken. Ita multa
inneniuntur in ſecunda coniugatione abſolota. ⁊ in prima tranſitiua. Item
caleo frigeo madeo ⁊c̄. abſoluta ſunt. ⁊ ſunt calidus ſiue frigidus ſum. Sed
caleſco frigeſco madeſco etiam abſoluta ſunt. ſed ſignificant calidus ex me
fio. Frigidus ex me fio. Caleſio frigeſio madeſio etiam abſoluta ſunt ⁊ ſigni-
ficant calidus ab alio fio. frigidus ab alio fio. vt ioannes frigeſit a bartho-
lomeo. Calefacio frigefacio madefacio ſunt tranſitiua ⁊ ſignificant idem qđ
calidum facio. Item proſtare eſt abſolutum ⁊ eſt in lupanari ſtare teutonice
in een hoeren huys vvoenen. Sed proſtituere eſt tranſitiuum ⁊ ſignificat pu
ellam in lupanari locare. vt habetur in legenda ſancti Nicholai epiſcopi qui
redemit auripendo trium virginum pudorem quas pater ſtatuit pre inopia
proſtiture. Regnare eſt abſolutum ⁊ quondam erat tranſitiunm de quo re-
gnatus. vt acti quondam regnata ligurgo. ſed regere eſt trāſitiuum. ¶ Sci-
endum tercio ꝙ eſt differentia inter verbum actiuum ⁊ verbum actiui gene
ris. Nam verbum actiuum eſt verbum regens accuſatiuum in quem tran-
ſit actus verbi. Et talia ſunt verba ea que dicuntur actiui generis . vt amo
deum. Talia etiam ſunt verba neutralia tranſitiua. vt bibo vinum comedo
panem. Aro ſero planto repaſtino vello puto meto reſeco trituro vētilo mo
lo pinſo ſquamo exartuo dimembro coquo edo ceno digero egero mingo filo
alabro glomero texo ſuo ⁊ ſic de alijs. que omnia dicuntur actiua ⁊ poſſunt
regere accuſatiuum non tamen ſunt actiui generis. Talia etiam ſunt depo-
nentalia quedam vt loquor veritatem ſequor te Percunctor populor reor vl
ciſcor fateorqꝫ aggredior conor precor operor aſti adipiſcor opperior lucror
contemplor vaticinorqꝫ. Sortior atqꝫ loquor ſequor teſtor quoqꝫ ſolor. Hec
actiua tibi ſunt deponentia dicta. Hoc eſt omnia iſta ſunt actiue ſignificatio
nis ⁊ regunt accuſatiuum in quem tranſit actus verbi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Huiuſmodi etiam ſunt verba communia actiue ſignĩtia. vt oſculoꝛ te crimi-
noꝛ ioannem q̃ etiam ſunt actiua. i. actiue ſigtionis ⁊ regũt accm̃. Et ſic intel-
ligitur textus alexandri Si vox concoꝛdat. i. ſi vox talis verbi ƀt ſigtũ ſuum
tranſire in alterũ q: ſi ſic ƀnt regũt accm̃. Sunt tñ ſemper autoꝛes ſequendi.
quia apud eos quedã ꝟba ƀntia actũ tranſeuntẽ in aliam rem regũt dtũm
vt illudo impono obumbꝛo. Uirg. Certãtqꝫ illudere capto. Spũs ſancti ſup-
ueniet in te ⁊ ꝟtus altiſſimi obumbꝛabit tibi. Ita fit ſepe vt duo verba idem
ƀntia nõ habeãt idem regimẽ q̃ꝫuis vtrũqꝫ ſit tranſitiuũ. Dicimꝰ em̃ ꝯmedo
panẽ veſcoꝛ pane. ſano curo te. medeoꝛ egroto. oꝛo te rogo te. ſupplico tibi. Iu
uo te. ſed auxilioꝛ patrocinoꝛ. amminiculoꝛ opituloꝛ tibi. Sed verbũ actiui
generis eſt quod deſinit in o ⁊ facit paſſiuũ in oꝛ vt amo quod foꝛmat amoꝛ
de ſe. ita lego legoꝛ. Canto cantoꝛ per metonymiam que ponit opificem pro
opere. id eſt cauſem pꝛo effectu ⁊ eſt ſenſus. legoꝛ id eſt opus meo legitur. Cã-
toꝛ id eſt carmen a me factũ cãtatur. Sicut ꝟgilius de enea. Sic aliqui hoĩes
aliqui montes dicũtur cantari a poetis. Ita etiã per pꝛoſopopeiã ⁊ verbum
neutrale põt foꝛmare verbũ paſſiuũ. vt ego terra aroꝛ ego vinuꝫ biboꝛ. Quia
actus rei animate attribuit actui rei inanimate. ¶ Sciendũ Quarto ꝙ ver
ba actiua ſiue actiui generis ſunt ſextuplicia. Quedã regũt ſolũ accm̃. vt hec
cum ſuis ſynonymis diligo perdo fero ſperno fallo neco mergo compleo. i. ꝑ
ficio foꝛmido moderoꝛ paro ſaucio tempto. vt ego te diligo amo colo obſer-
uoqꝫ. Conciliũ cũ re perdidiſti quis id patienter tulerit. Quedã actiua tran
ſitiua regũt accm̃ cũ gtõ. vt ſunt accuſandi damnandi laudandi vendendi ꝟ
ba. vt accuſo te furti vel furto. ⁊ hec facio duco puto curo eſtimo pẽdo regũt
accm̃ cum his quindecim ganitinis pui minoꝛis minimi. multi pluris pluri
mi. tanti quãti. magni maioꝛis maximi. nihili nauſi penſi flocci. Quedam re
gunt accm̃ cũ dtõ vt dico tibi veritatẽ. de quibus dictũ eſt. Junges que fari.
Quedã accm̃ cũ accõ id eſt duos accõs. vt ſunt docendi rogandi veſtiendi ꝟ
ba. ⁊ de illis dictũ eſt. Multotiens verbũ vt poſtulo poſco. Quedã accm̃ cum
abltõ vt hec ⁊ ſua ſynonyma. vt nutrio pꝛiuo grauo repleo tego maculo one
ro oꝛno fulcio ſoluo vincoqꝫ dono. vt nutrio alo lacto cibo te lacte paſco ſa-
turo ſatio te vino. Tullius. Iracundiam meam ſatura tuo ſanguine. Pꝛiuo
te veſtibus, oꝛbo te liberis. Emunxit eum argento. mũdo purgo. vt purga te
crimine abſtine te vino. Gꝛauo cũ ꝯpoſitis onero pꝛemo. vt grauatus onere.
Onero nauem frumento. Exonoꝛaſtis me metu. repleo anfoꝛaꝫ vino. euacuo
anfoꝛã vino. ſic facio. tego te clamide. maculauit te atramento. Sic inquino
inficio vt inficit lanam ſanguine. ſoluo libero expedio. Uñ Uirgilius. Soluẽt
foꝛmidine terras. Expedio te vinculis. libero te metu. Apud Boetium. Libe
ret arua pꝛius fruticibus. Sic vinco te litteris. ſupero excello excedo te litterꝭ
curſu iactu. Dono te libertate. ¶ Quedam regunt accm̃ cum abltõ median-
te pꝛepõne. vt audio diſco alieno auerto intelligo quero. Accipit ⁊ recipit ab
igit remouet ſeparatqꝫ vt audiui hoc ex patre meo. teutonice ick hebbe dat
van minen vader ghehoert. Didici hoc ab illo. alienaui petrum a paulo. vt a-
uertat indignationẽ ſuam a nobis. intellexi hoc a te. ¶ Sciendum ſexto ꝙ
quedã verba actiua tranſitiua regunt diuerſos ſeu varios caſus. ⁊ hũt vari
as ꝯſtructiones vt hoc ꝟbũ ago. Dicimus ago boues oues ago potum. Ago
etiam ſignificat doen. vt quid agis. ⁊ ſic pꝛouerbiuꝫ eſt acta agis. acta agitis

id eſt hoc actū eſt ⁊ iterū agi non pōt. Ita etiā dr̄ acta ⁊ trāſacta ſunt omnia
id nihil ſupereſt ad agendū. Sic dr̄ predare mecū agitur. Agere etiam trāſſu
mitur ꝑ loqui. vt agā tecū paucis vel breuibus. Etiā ago ē idez qd̄ habito. vt
dum dauantrie agerē id accidit. Ago viceſimū annū. i. fere natus ſuz viginti.
Ago animā ƀt ſpirare aīaz. Ago vitā id eſt viuo. Ago cauſas teutonice pley⸗
ten. Ago pecus teutonice driuen. Agerē diem feſtum teutonice vieren. Agere
delectū ruters vyt kieſen. Ago petꝫ furti id eſt accuſo eū. Agere res alias eſt
aut nō intendere ad id quod agitur aut nugatorias res agere. Agere cū pau
lo eſt rogare. Agere gr̄as dancken. Et agimus grās verbo referimꝰ gr̄as ope
habemꝰ gr̄as in animo. i. cū animū beneficꝫ memorē habeamꝰ ⁊ inuicē gra
tificādi volūtatē. Accipio qn̄qꝫ eſt audire. vt accepi ḡtiſſimū nūciū. Uirgiliꝰ.
Accipe nūc danaū inſidias. Accipio etiam eſt idem quod ſentio. vt vos om⸗
nia accepiſtis in partē deteriorem. in partem id bonam accipite. Accipe con
uiuas vel hoſpites eſt honoris vel amicitie gr̄a in domū vel in cōuiuiū cape.
vt acceptus ſum a te laute. i. tractatus. Et ecōtrario accipit. vt ego abs te mi
ſeris ſum acceptꝰ modis. Accipio cōditionē ick neme dat an. Accipio volup
tatē delectationem id eſt habeo. Sic accepi damnū iniuriā calamitatē cladē
vulnus repulſus ignominiā moleſtiā dedecus id eſt paſſus ſum damnū. Sic
ſuum ſimplex capio. vt capio voluptatē. ¶ Dico habet varias ꝯſtructiones.
Dicere ſentētiam ptinet ad conſiliariū. dicere legem ptinet fere ad victos. dice
re diem eſt accuſare. dicere cauſam eſt defendere ⁊ dicere ſe non eſſe reum. Di
cere in aurem teutonice in dat oer ruenen. dicere breui id eſt breui tēpore. Di⸗
cere breuit id eſt breuibus ſeu paucis ⁊ nō multis verbis. ¶ Item duco teu⸗
tonice trouvven. vt petrus duxit vxorē. Duco leyden. vt neſcio quo me ducis
Cecus cecum ducit. Ducere eſt exiſtimare teutonice rekenen. vt dignum duxi
indignum duxi. turpe duxi Tu id tibi laudi ducis quod tibi vicio datur. ſic
nephas duco id eſt agere. nō eſſe opus duco Deforme duco potationibus va⸗
care. Item hoc verbum do habet varias cōſtructiones. teutonice generaliter
gheuen. vt do tibi librū. Dare lr̄as ſenden. vt dedi ad patrē lr̄as Joannes de⸗
dit vnas ad me litteras Dedit binas. dedit ternas. dedit quaternas. dedit q⸗
nas. dedit ſenas. ⁊ ita conſequenter. Nō autē dicendū eſt dedit vnaz ad me lit
teram. dedit duas ad me litteras. Una enim littera eſt nota vnius elementi.
cuiuſmodi eſt a. Due autē littere ſunt note duorū elementorū cuiuſmodi ſunt
a ⁊ b. Dedi ioanni ad te litteras. Dedi petro ad te litteras Dare operā vlye⸗
te gheuen. vt da operā grāmatice diſcende. Dare verba id eſt decipere. teuto
nice bedrieghen. vt ſi tibi hoc narrare cepero verba tibi dari cenſes. Dare fi
dem eſt ſancte promittere. Uirgilius. Accipe daqꝫ fidem. Fidem dedit vxorez
ſibi fore. Dare vela eſt tranſfretare vt dare vela ventis. Dare veniam eſt ſine
re. teutonice toe laten. vt da veniam vt te vxorem vel indulgere ⁊ concedere
vt Cicero Dabitis mihi hanc veniā id eſt indulgebitis ꝯceditiſqꝫ mihi ſi pec
cauero. Dare ſimbolū eſt contribuere ad cōueſcendū ⁊ cōpotandū. teuconice
to legghen. vel ſignum dare pignoris loco. vt anulum et huiuſmodi. Dare vi
ſcerationem ⁊ epulas eſt publicum epuluz dare vel facere. Plinius. Mortuo
Q. fabio tantum eris populi liberalitate congeſtum eſt. vt inde filius viſcera
tionem ⁊ epulas publice daret. Dare ſigna ſolēt in bello ⁊ circo. teutonice. tey
kē gheuē. of to ſtrydē of to lopē. ſic ipſe traditor filꝫ hominis iudas dedit ſi⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

gnum. Quemcunqꝫ oſculatus fuero ipſe eſt tenete eum. Dare penam id ē pa
ti penam. vt tu dabis penas nequitie tue id patieris. Dare ſuppliciū id ē pa-
ti. vt tu dabis ei vltro ſuppliciū vel de te ſumetur ſuppleciū. Dare auxilium ē
iuuare. Dare imperium eſt aliquem rerum potiri admittere. vt dedit ei im-
perium. Dare vadem. teutonice een menſche to pande gheuen of voer eenen
anderen gheuāghen ſitten. ⁊ ſic dr. In vadeꝫ ſe dedit. vel vas factus eſt. Dare
opſidem eenen to pande ſetten Sic maiores alicuius ciuitatis dantur in obſi
des. Dare iuſiurandū een eyt doen. vt ioannes didit iuſiurandum. Dare mu
nera populo id eſt gladiatores in harena exhibere. Dare negocium id eſt cō-
mittere. vt da illi id negocij ſi vis curatuꝫ iri. Da id mihi negocij ego effectū
curabo. Dare damnum id eſt incōmodari. teutonice ſcade doen. id eſt aliquē
damno afficere. vt ſi illum obiurges qui vite auxilium tulit. quid facies illi q̄
dedit damnum aut malum. Dare precipitem eſt in precipicium mittere. teu-
tonice myt den hoefde voer vallen. Dare nuptum id eſt ad uubendum. vyt
gheuen. Dare venum id eſt ad vendendum hoc eſt venditioni exponere ghe-
uen te vercopen. Dare ſatis eſt verbū iuridicoruꝫ teutonice ſcadeloes houdē
Dare dono te. gaue gheuen. Dare mutuo leenen. ⁊ hoc eam rem que redit ea
dem ſpecie pondere vel menſura. Dare commodato eam rem q̄ redit eadem
in numero. Dare vicio laſteren. ⁊ dedecori. Dare laudi honori louen. Dare pi
gnori to pande gheuen. Dare arraboni ⁊ etiam dare arrabonem in emptio-
nibus teutonice gods penninck gheuen. Sꝫ in deſponſationibus vel anulum
vel eiuſmodi rem dare. vt deſponſatio rata habeatur. Dare poteſtatem eſt
rem alterius arbitrio committere eenen anderen macht gheuē. ¶ Item ha
beo etiam diuerſas conſtructiones habet. vt habere rationē id eſt reſpectum
⁊ cum genetiuo ſemper accipitur in bonam partem vt habe rationem ſaluꝫ
tue dignitatis rei ſamiliaris. Sed cum ablatiuo mediante prepōe cum ē ha-
bere negocium ⁊ quaſi cōmercium. vt rationem habet cum terra quecunqꝫ
recuſat imperium. Habeo mandatum id eſt iniunctum ē mihi. teutonice het
is my beuolen. Cicero Habeo a patre mandatum conueniendi te. Habere fi-
dem id eſt credere. vt prope modum habeo tibi fidem. Vbis tuis fidē non ha
beo. Habere es alienum ſignificat debere alicui es. poſſumus dicere. Tantum
eris alieni habeo quātū nunqꝫ diſſoluam. Habere orationem eſt concionari
ad populum. Sic etiam habere ſermonem Sed frequentius facere ſermo
nem. Habere iter eſt aliquem facturum eſſe iter. Ut habere iter in patriam
Habere ſummam imperij hoc eſt ſummuꝫ dominum habere. Habere rem
eſt impudicum ſignificatum. Teutonice onkuſcheliken leuen. Habere grati-
am vel gratias ſignificat grato animo eſſe. Teutonice Danckbaer vveſen.
Habere ad votum. habere ex ſententia fere eiuſdem ſunt ſignificationis Ut
habes ne vxorem ex animi tui ſententia Teutonice na dynen ſynne. Habere
in animo ſignificat proponere. vt habeo in animo nauem conſcendere. Ha-
beo ire habeo audire habeo videre. ⁊ ſic cum alijs infinitiuis id eſt eundum
eſt mihi. audiendum eſt mihi. videndum eſt mihi. In eadem ſententia po-
teſt poni gerundiuum pro illa oratione habeo audire eius ſententiaꝫ dici po-
teſt. audiendam habeo eius ſententiam. Impetrandum habeo eius fauorem
habeo bene ſeu bene habeo id eſt bene valeo. bene habes id eſt bene vales

In tercia perſona quādoqꝫ ſine ſuppoſito.vt bene habet id eſt bene ſe res ha
bent.vt apud Lactantium.Bene habet iacta ſunt fundamenta. Poſt habe-
re eſt dereliquere ſeu ſpernere.Uirgillius Poſthabui tamen illoruꝫ mea ſeria
ludo Habere odio eſt odire Habere penſi ſeu penſi habere teutonice achten.
Unde Saluſtius.Nihil penſi habet.¶Facio verbum etiā habet varias con
ſtructiones.vt facere certiorē.id eſt ſignificare.teutonice doen verſtaen. vt ve
lim me de oībus facias certiorē.Facere fidem eſt facere aliqnem credere.face
re inuidiam eſt dicto vel facto attrocitatem augere ⁊ illius auctorem inuiſuꝫ
facere.⁊ hoc vocatur etiam vocare vel adducere inuidiam.Facere ſtipēdia ē
mereri in milicia.Facere iacturam damnum naufragium id eſt pati.Facere
iter eſt iter ingredi aut viam tentonice vvandelen.Facere gradū ē ad aliquā
rem quaſi ſcalam facere.vt ſi in arborem vel in feneſtram ſcandere velim Fa
cere gratū eſt obſequi ⁊ inſeruire.vt ſi hūc iuueris.ſi hoc feceris gratiſſimuꝫ
mihi feceris.Facere rē ridiculā hoc ē ob quā ridetur. vt noli facere rē ridicu
lam.Facere paria ē recōpenſare vt acceptum vel amiſſum teutonice veruul-
len.Facere verba eſt alloqui.vt hodie ne vnum quidē vbū nobis fecit.Facere
periculū ē ptēptare vel experiri.teutonice onderſocken.vt fac periculū in lit-
teris Facere negocium ē afficere aliquem moleſtia vel labore.hoc etiā d: exhi
bere negocium Facere poteſtatem ⁊ etiam copiaꝫ ē dare vel cōcedere poteſta
tem.teutonice orlof of macht gheuen. vt facio tibi poteſtatem vtendi rebus
meis.Facere lucrum vvinnen.Facere rem diuinam rem dininam id eſt ſacri
ficium vel diuinum officiū agere.Facere funus ē efferre defunctum. teutoni-
ce den doden vyt draghen.Facere fugam id eſt alium fugere vt feci fugā id.̄ ē
alterū fugi.Facere timoreꝫ eſt facere vt alter me timeat.Sic facere vitula thu
re agna.id eſt ſacrificare thure agna vitula ⁊c̄.Facere miſſum hoc eſt dimit-
tere.vt eam rē poſthāc miſſam facito.me miſſum fac.Facere abortum vel ab
orſum ē fetum non viuū in lucem edere.Facere iniuriam eſt aliquem iniuria
afficere.Facere moleſtiam ē moleſtia aliquē afficere.Facere locium vrinā ſter
cus id eſt talia emittere.¶Fero verbum habet varias conſtructiones.Ferre
ſententiam eſt iudicis .vt dicere ſentētiam conſiliarij Ferre legem pertinꝫ ad
ſeruus. Ferre auxilium ⁊ ferre opem id eſt dare auxilium vel opem.Unde
verbum opitulor dictū eſt.Ferre acceptum id ē habere pro accepto quod ali-
cui debetur.etiam ſi ſolutio nulla interceſſit Inde fit acceptilatio talis ima-
ginaria ſolutio Sic dicimus fero tibi acceptū.ick ſchelde dy quijt. Ferre pre
ſe pre me pre te ē dicto facto aut geſtu iudicare teutonice toenen.Quintilianꝰ
Fiduciam pre ſe ferat orator hoc ē ſimulet Ferre leuiter modeſto moderato
equo animo ⁊ ecōtra.ferre grauiter immoderato moleſto egro animo iiquo
animo.teutonice ſvvaer nemē Fero nouū vel noua id eſt dico nouū vl' noua
Fero mala fero aduerſam fortunam id ē patior.vt multa mala tuli.fero onꝰ
ſarcinam.id ē porto.Meus fert animus id ē volo.vt qui pro nobis natus tu
lit eē tuus.id eſt voluit pro nobis tuus eſſe natus. Item compoſitum ſuum
refero habꝫ varias ↄſtructiones.vt referre alicui id eſt narrare.vt retulit mi
hi.Referre ad aliquē id eſt conſulere.raet vraghen.vt hec omnia vl' de his oī
bus ad me retulit. Referre lr̄as ē reportare ad dātē lr̄as.vt retulit tibi petrꝰ
lr̄as quas mihi abs te attulerat.referre grates fit opere.vveder verdienē.Re
ferre acceptū ē fateri aliqd ab aliquo accepiſſe ⁊ accipit in bonū ⁊ in malum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Referre tibi acceptū.dit heb ick van ou.of des heb ick dy te dancken.Cicero
Uitam acceptam refert clementie tue.In malo Idem.Omnia que vidimus
mali vini accepta referemus anthonio.Referre expenſum alicui eſt rationem
reddere de impenſis factis.rekenſcab doen.vt referam tibi expenſum ad mi
nimū quadrantem vſqʒ.¶ Item paſco boues.ick hoede. Paſco herbam teu
tonice eten.ſic boues paſcunt boues paſcuntur.Item boues paſcūtur herbaʒ
herba.⁊ herba paſcit boues.Sero ſemen ick ſeye dat ſaet. Sero agruʒ ick be
ſeye den acker.ſic dicitur ſemen ſatum et aruū ſatū. Perdo pecuniam id eſt
amitto.perdo inimicum.i.deſtruo vel deſtruit.vt malos male ꝑdit.

.ſ.abſoluto .ſ.cū ꝑpōne .ſ.accm̄ interdū .i.aſſociabis

Verbo compoſito caſum qn̄qʒ locabis

ſp.caſuʒ exigit .i.ꝑpō.

Quem dat componens vt vis exire penates

¶ Hic dicit ꝙ compoſitum ſepe regit illum caſum quem regit pꝛepō cū qua
ↄponit̄ et potiſſimū ē h̄ regimē ꝓpter v̄ba abſoluta.vt exeo ciuitatem.i.ex ci
uitatem.Adeo magiſtratū.ꝑcurro foꝛū.perlaboꝛ vndas. accedo te. alloquoꝛ
te affoꝛ te.quoꝛū ſimplicia regunt datiuū.vt loquoꝛ tibi.foꝛ tibi.¶ Sciendū
circa litteram ꝙ hoc verbum exeo duobus modis componitur.ex coꝛrupto
⁊ integro.hoc eſt ab extra ⁊ eo.⁊ ſic regit accm̄ vt exire penates vꝛbem.Ex du
obus integris hoc eſt ab ex ⁊ eo ⁊ ſic regit ablatm̄ vt apud Uirgilium.Quā-
uis multa meis exiret victima ſeptis.Eodem modo egredioꝛ dupliciter com
ponitur.vno modo ex duobus coꝛruptis vt ab extra ⁊ gradioꝛ a in e mutan
do.⁊ ſic regit accuſatiuum vt egreſſus vꝛbem vel egreditur vꝛbē.Quandoqʒ
componitur ex duobus integris.vt ab illa pꝛepoſitione e ⁊ gradioꝛ.⁊ ſic r̄git
ablatiuum.vt egreſſus vꝛbe.Uirgilius.Egreſſus ſilua.¶ Sciendum ſecundo
Compoſitum nō ſemper regit caſum quē regit pꝛepoſitio cū qua cōponitur ⁊
ideo dꝛ in littera quādoqʒ ⁊ non ſemper.Nam illa pꝛepoſitio ad facit verbū
qn̄qʒ regere accm̄.vt aggredioꝛ accedo alloquoꝛ affoꝛ te. Adoꝛioꝛ angaen.Li
uius.Ne nimis lete res eſſent peſtilentia ciuitatem adoꝛta coegit ſenatum im
perare duūuiris.vt libꝛos ſybillinos inſpicerent. Adoꝛſus eſt me ex inſidijs.
Aſſilio te Eccleſia canit.Aſſilijt tenebꝛas. Quandoqʒ pꝛepō ad facit verbum
regere datiuū.vt aſſum aſſideo aſto aduenio tibi.Ante pꝛepō qn̄qʒ facit ver-
bum regere accuſatiuū vt antepono te omnibus.Quādoqʒ datiuum.vt an-
tecello ioanni litteris.antecellit omnibus eloquentia. In pꝛepō facit verbum
quādoqʒ regere accuſatiuū.vt ineo domum.ingredioꝛ foꝛum id eſt in foꝛum
Sed ingredioꝛ foꝛum eſt incedo vel ambulo in foꝛo.Quandoqʒ datiuum.vt
innuo inſideo.Uirgilius.Inſidere ramis. Ob pꝛepō facit verbum quādoqʒ
regere accuſatiuum.vt obambulo obꝛuo obſideo.Sic ſocij vlixis obambula
bant tecta domus.Filij iſrael obruebāt achoꝛ lapidibus.Pꝛinceps noſter ob
ſidet ciuitatem illam.Illum demon obit cum miſer vllus obit.Quādoqʒ ob
facit v̄bum regere dtm̄.vt obuio occurro.vt obuiauerūt dn̄o.Occurſare ca-
pꝛo.Alie pꝛepōnes deſeruientes accuſatiuo faciunt fere ſemper verbū in com
poſitione regere accm̄.vt per in compoſitis vt perambulo pagro pererro. vt
perambulabant mundum.Sol ſingulis annis ſemel peragrat zodyacū.Per
tudit togam meam.Ita a pꝛeter compoſita.vt pꝛeterlabitur hoꝛas. Rhenus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

preterlabitur dauentriam. Pretereo vt preiuit domũ noſtram. Similiter a
trans compoſita. vt tranſgreſſus eſt alpes tranſiuit taurũ montẽ. In Geneſi
dr. In baculo meo tranſiui iordanem. Trãſiliuit montes bethel. ℭ Circa qđ
notandũ q̄ ṽbũ compoſitũ qñqȝ regit duos accõs. vnũ ṽtute ꝯpoſitionis. al
terũ ṽtute ſimplicis. vt traduco te ponteȝ hoc eſt duco te trans pontẽ. Unde
canit eccl'a. Aſcẽdente polum nos tranſferre ſatage. Tranſuerit eum rhenuȝ per
trabo te hoſtes. traiecit exercitum rhenum. Et ſic dr tranſijcio exercitum id ẽ
tranſporto exercitũ trans mare vel flumẽ. Sȝ traijcio mare vel flumẽ eſt trã
ſeo mare vel flumen. Traijcere em̃ hoiem eſt iaculo vibrare hoiem teutonice
doerſchieten. Sic turnus palantẽ haſta traijecit. ℭ Sciendum tercio q̄ pre-
põnes deſeruientes ablatiuo plerumqȝ faciũt ṽbum ꝯpoſitũ regere ablatiuũ
vt ſunt expello excido abdico excedo elabor. abſuȝ depello deſilio deduco. Di
citur ei expulit eũ regno. abdicauit ſe magiſtratu. hec res excidit mihi memo
ria. manu feneſtra. Et pro eodẽ dr in ntõ excidit mihi memoria huius rei. Ex
cidit mihi nomẽ tuũ. Depulit eum arce turri. Deſilijt tecto. Anguilla eſt ela-
pſa mihi manibus. ⁊ p tranſſumptionẽ effugere ſigt. Sic illabor vt deus mẽ
tibus illabitur. ſȝ allabor accuſatiuũ ⁊ pterlabor. vt rhenus allabitur dauen-
triam preterlabitur dauentriam. Item deduxit eũ periculo Horatius. Nõ do
mus aut fundus non eris aceruus ⁊ auri egroto dñi deduxit corpore febres.
Nõ animo curas ſupple deduxit. Abero vt abeſt domo ⁊ a ſuis. Eſt tamẽ ex
ceptio in his prepõnibus deſeruientibus abltõ. quia non faciunt ṽbũ ſemper
regere abltm̃ vt pre qñqȝ facit ṽbũ regere accm̃. vt precedet vos in galileam.
Sic preire vt preiuit nos. Sic de in ꝯpoſitione qñqȝ facit verbũ regere accm̃.
Sic deficere deprecor debello vt comitatus defecit exercitum pecunie me defi-
ciunt. i. deſunt Sic milites ſepe deficiunt ſuũ principẽ vel a principe. Debella-
ui hoſtes. Delegimus petrũ impatorẽ Et drñt deligere ⁊ eligere quorũ vtrũqȝ
regit accm̃. Deligere em̃ eſt magis ydoneũ ad rem agendaȝ ſecernere vt ciues
noſtri delegerũt petrũ impatorẽ ⁊ impator deligit milites. Eligere vero perti
net ad emolimentũ noſtrũ. vt elige quod potiſſimũ velis. Deprecor etiã regit
accm̃ et ẽt af bidden. Ouidius Sepe precor mortem. mortẽ quoqȝ deprecor
idem. Expugno etiã regit accm̃. ⁊ eſt qñqȝ repugnãdo cape vel vincere. Qñqȝ
idem eſt quod oppugnare beſtormen vel impugnare anvechten. Uñ ps. Sepe
expugnauerũt me a iuuentute mea. i. oppugnauerunt vel impugnauerunt
ℭ Preter hũc accm̃ videntur adhuc q̃dam regere abltm̃. vt mater deprecaẽ
mortẽ filij. Item con inſepabilis prepõ facit fere ſemper ṽbũ habere dtũm vt
congratulor tibi. cõuiuo cõmorior conſtudeo cõmilito tibi. ℭ Sciendũ quar
to q̄ ṽbũ ꝯpoſitum regit qñqȝ rõne ꝯpoſitionis dtm̃ pro accõ poſitũ. Apud
virgillium Inferretqȝ deos latio. hoc eſt in latiũ. Apud eũdeȝ. Hedorũqȝ gre
gem viridi compellere hibiſco. i. ad hibiſcũ. Uentus appulit naues littori. id
eſt ad littus. Boetius Eurus appulit inſule hoc eſt ad inſulã. Illa etiam con
ſtructio inuenitur extra compõnem. vt it clamor celoqȝ virũ ſtridorqȝ ruden
tũ. i. ad celũ vſqȝ. ⁊ eſt ibi hypbole ſiue ſuplatio color. ℭ Sciendũ quinto q̄
quorundã verborũ compoſita diuerſos regunt caſus. vt illudere regit datiuũ
vt iudei certatim illuſerunt chriſto. id verbũ quãdoqȝ regit accuſatiuũ medi
ante prepõne in. vt an me dignum putes in quem illudas. Deludo vero regit
accuſatiuũ vt deluſit eum. Iteȝ arrideo regit datiuũ vt arriſit mihi fortuna.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Mater arridet filio. Subrideo ſimiliter datiuū. ſed ſepius ſine caſu ponitur. vt ſubriſit. Sed derideo regit accuſatiuū vt iudei deriſerūt chriſtū. ℭ Sciendū ſexto ꝙ ſimplex ſepe ponitur pro cōpoſito ⁊ regit caſum compoſiti. ⁊ hoc in carmine frequentius vt tu me rides id eſt derides. Sola deum riſit moriētem natio praua. Sic luſit me pro deluſit. Pone metū pro depone. Sic ſedet equū aſinū. Ambroſius. Cū chriſtus pullū aſini ſederet clamabāt pueri ⁊ moleſte ferebāt iudei quā ↄſtructionem etiam ſequitur ſuū nomē verbale quod regit genitiuū mutatum ex accō ꝟbi ſcꝫ ſeſſor. Unde in hymno dignatus ē fieri ſeſſor aſelli. ℭ Ultimo ſciendum ꝑpoſitio in compoſitione tria habet officia. Quandoqꝫ mutat ſignificatum vt iuſtus iniuſtus. venio inuenio. Quandoqꝫ auget. vt facio perficio. vigilo peruigilare ad finem vſqꝫ noctis vigilare. Sic fero ꝑfero vt leue eſt miſerias ferre. perferre graue. Quandoqꝫ minuit ſeu priuat. vt ſubrideo. ſubiraſcor ſubrufus. i. parū ruber. Nō tamen ſemꝑ prepō hec minuit: Quandoqꝫ eīn ſurſum ſiḡt vt ſubuolo id eſt ſurſum volo. Suſpicio id eſt ſurſum video. Uirgilius Tot ſubrigit aures. dye oren vp recken. ℭ Sciendum ꝙ prepō quattuor modis ponitur in orōne. Quandoqꝫ ꝑ compoſitionem vt adamo redamo de quo loquitur litterā. Quādoqꝫ per appōeꝫ. ⁊ ſic ex ea dcōe cui adiūgit nō fit vna dcō. vt ad forū ad cāpū. Qn̄qꝫ anaſtrophaꝛ. i. poſtponiꝛ. vt quecū quocū quacū q̇buſcū quidē quadē q̇buſdē mecum ſecum. Sic etiam poſtponitur verbo vt i pre ſequor hoc eſt prei Quandoqꝫ interponiꝛ prepō adiectiuo ⁊ ſubſtantiuo vt qua de re qua de cauſa. q̇bus ex rebus. quā obcauſam. Quādoqꝫ elongatur a ſuo caſu per genitiuuꝫ a caſuali rectū vel aliam dictionē. vt ob patris tui in me bene merita in omnibus tue gerā morē volūtati. Sic Corde natus ex parentis. vbi prepoſitio ꝑponitur genitiuo recto a caſu ꝑpōis. Qn̄qꝫ ꝟbū interponitur vt factū ē a q̄ neſcio hoīe. Dictū eſt a q̇bus neſcio hoībus.

hꝫ ꝟbum hꝫ ꝟbū hꝫ ꝟbū hꝫ ꝟbū hꝫ ꝟbū ſp. ꝟba ipſonalia
Penitet ⁊ tedet miſeret pudet ⁊ piget. iſta
ſp. caſus .i. aſſociant ſp. caſus
Accuſatiuos ſibi iūgūt ⁊ genitiuos
ex vi nature ꝟbi .i. accm̄ .i. ex vi trāſitionis ſcꝫ [redacted]
Natura primum: ſed tranſitione ſecundum

ℭ Hic dicit ꝙ hec quinqꝫ impſonalia penitet tedet miſeret piget ⁊ pudet regunt accm̄ cū gtō. accm̄ ſiḡtē rē agentē vel potius patientē. ⁊ gtm̄ ſiḡtē materiā vel cauſam materialē in quā vel circa quā verſatur talis paſſio ſiue actio. vt penitet me pecci. het rouvvet mi des ſundes Job. Tedet aīaꝫ meā vite mee. Miſeret me tui. het ontfarmet my dyner. pudꝫ me ignorātie. pigꝫ me hui⁹. ℭ Circa litterā ſciendū ꝑmo ꝙ hec impſonalia in littera hn̄t q̇ttuor cōſtructōnes. Qn̄qꝫ ponūꝛ ſine caſu. vt penitet heu ſero. Comic⁹ Piget pudetqꝫ Apō eūdē. Ah ſceleſta ouē lupo ↄmiſiſti diſpudet id valde pudet Qn̄qꝫ rḡūt accm̄ cū gtō vt dicit lr̄a penitet me peccati. Qn̄qꝫ ↄſtruūꝛ cū accō ⁊ infinitio poſito loco gti. vt in geniſi. vi. Penitet me feciſſe hoīeꝫ. i. pnia tenet me. Et eſt infinitiuus conſtruendus cum illo verbo penitet ſemper preriti pluſq̄ꝫperfecti temporis. quia penitentia ſolum eſt de malis preteritis. ſed alia ꝟba poſſuntcon ſtrui cum aliſs infinitis preſentis temporis. vt pudet me laborare.

i. ii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Secundo ſciendū ꝙ hec tria imperſonalia miſerit tedet pudet. habent du
plex preteritū vnum ſub voce actiua vt teduit miſeruit puduit. Alterum ſub
voce paſſiua vt teſum eſt. perteſum eſt. miſertum eſt. puditū eſt. vt in Exodo.
Perteſum eſt populum itineris ⁊ laboris. Apud Comicum Miſertum eſt me
tui ita dij me ament. Apud Plautum. Neqꝫ me mei neqꝫ me tui pudituꝫ eſt
Et inueniuntur hec etiam imperſonaliter poſita habere noīatiuū a parte an
teriori. ⁊ accuſatiuū a parte poſteriori. vt vda pupilli quē gena miſeret. id eſt
quē vda id eſt humida gena pupilli ad miſericordiaꝫ cōmouet. Cato Quod
pudiat ſocios prudens celare memento. Sic perſonaliter dicimꝰ. Nil pudet
iſtum. ſed ſepius imperſonaliter loquimur ⁊ per genitiuū vt nullius rei pu-
det iſtum. ¶ Sciendū tercio ꝙ ſex ſunt verba imperſonalia que iungi ſolēt
iufinitiuis horum imperſonaliū penitere tedere miſerere vt hec cepit incipit
deſinit poteſt ſolet debet. vt cepit eum penitere. peccati poteſt te pigere. Solet
me miſerere tui. debet te penitere. Quintilianus Peniteri eum ſui facti ṗt. q̄
etiā pſonalit̄ dictꝫ īfinitis iūgi īueniūt̄. vt ille cepit penitere. Sꝫ meliꝰ loqmur
īpſonalit̄ vt cepit illū penitere Jūgūt̄ ⁊ dicta v̄ba cepit ⁊ īcipit deſinit ṗt ſolꝫ
dꝫ infinitis alioꝝ īpſonaliū vt cepit mea ineſſe īcipit mihi libere bibere ꝯme
dere. Incipit me delectare bibere. Quare dicta imperſonalia dicuntur imper
ſonalia ex adiūctione. iungūtur eni infinitiuis aliorū imperſonalium. ¶ Sci
endum quarto ꝙ eſt differentia inter penitere pigere ⁊ pudere. Nam penite
re iungitur v̄bis preteriti temporis. vt penitet me feciſſe. quia penitētia ſoluꝫ
eſt de preteritis malis. Sed piget ⁊ pudet iunguntur v̄bis preſentis ⁊ ṗteriti
⁊ futuri temporis. Accipitur penitere quandoqꝫ ꝓ penitentiaꝫ habere. vt pe-
nitet me peccati. Quandoqꝫ pro pudere ſiue tedere. Unde. Cicero de ſenectu-
te. Num igitur ſi ad centeſimū vixiſſet annum ſenectus eum ſue peniteret. i.
puderet. Quandoqꝫ accipitur pro tedere. Apud Uirgilium Nec te peniteat
calamo triuiſſe labellū. ¶ Sciendū quinto. Differentia eſt inter miſeret im-
perſonale. ⁊ miſereor miſereris ſecunde coniugationis. ⁊ miſeror aris prime
coniugationis Nam miſeret imperſonale regit accm̄ cum genitiuo. vt miſe-
ret me tui. Miſereor eris ſecunde cōiugationis regit genitiuū vel datiuuꝫ. vt
miſerere mei deus. Miſerere mihi deus domine. ⁊ ſignt̄ hec duo mente vel a-
nimo compati. Sed miſeror aris prime coniugationis regit accuſatiuū. Un-
de canit eccleſia. Miſerans precepti tranſgreſſorem. Prudentius. Miſerans
labores hominū. Jn̄ miſerabilis dicitur qui eſt miſeratōne dignus. Et ṗt hoc
verbum miſeror aris ex miſericordia iuuare. Preſtat inuidioſum eſſe quam
miſerabilem.

.i. v̄bū ṗns ac tū accuſandi	.i. forma	.i. v̄bū ṗns ac tū dānandi ponit̄	.i. ſimili

Accuſanſqꝫ modo damnanſve locatur eodem

¶ Hic cit ꝙ accuſandi damnandi verba regunt etiam accuſatiuū cum geni
tiuo. vt accuſo te furti mendacij perfidie negligentie Damno te furti. Et ſunt
accuſandi verba hec. Accuſo arguo ago calūnior inſimulo inculpo carpo cor
ripio reprehendo. Et oppoſita excuſo expurgo alligo. ⁊ ſic dicimꝰ petrus alli
gat ſe furti. Comicus Hic ſe furti alligat ſupple ad probandū. Damnādi ver
ba ſunt damno mulcto cōuinco punio caſtigo plecto vt damno te furti. mul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

cto te nequicie.plecto te veritatis. Regunt ſimiliter accuſatiuum cum geni⸗
tiuo laudandi ⁊ commendandi verba vt laudo probo commendo te virtu⸗
tis. Item admonendi verba regunt accuſatiuum cum genitiuo.vt ſunt mo
neo commoneo facio cõuenio cõmemoro vt moneo te debiti.Monimẽta ad
monent nos eorum quorum monimenta ſunt.Et etiam admonent nos mor⸗
talitatis noſtre conuenio te dediti.commonefacio te illius.Apud Boetium.
Nam me iam horum ſecundo commemoras.conſulo te rerum. ¶ Sciendũ
primo ꝙ dicta verba poſſunt regere in eodem ſenſu ablatiuum pro genitiuo.
vt accuſo te furti vel furto.laudo te virtutis vel virtute.plecto te virtutis vel
virtute.purgat ſe criminis vel crimine. Sunt tamen quedam dictiones que
ſemper reguntur ab his verbis in ablatiuo ⁊ non in genitiuo.vt ſunt ablati
ui harum dictionum vterqꝫ neuter alter ambo.vt ſi quis furetur rem ſacrã
de prophano tenetur ne ſacrilegij an furti an vtroqꝫ.non autem an vtriuſqꝫ
Qui ſuſtulerit rem ſuam a ſacro furti ne tenetur an ſacrilegij an neutro.non
autem an neutrius. Accuſari poteſt petrus an furti an ſacrilegij.vel vtroqꝫ
vel ambobus.non autem vtriuſqꝫ vel amborum. ¶ Sciendum ſecundo ꝙ
iſte genitiuus ⁊ ablatiuus rectus a verbis damnãdi quandoqꝫ ſignificat cri
mẽ quo vel cuius quis damnatur.vt damno te furti vel furto. homicidio vl'
homicidij.Quandoqꝫ iſti genitiui vel ablatiui ſignificant penam que infligi
tur. Horatius.Damnatus longi ciſyphus laboris.vbi ille genitiuus longi la⸗
boris importat penam ciſypho inflictam.Apud Uirgilium. Refugo damna
uit ſole micenas.Sapientie.Morte turpiſſima condempnemus eum.Plecte⸗
tur capite.vbi ablatiuus ille ſignificat penam. Sed plectetur furti vbi ſigni⸗
ficat crimen.Eandem conſtructionem habet hoc nomen reus quod quãdoqꝫ
regit genitiuum vel ablatiuum criminis.vt reus furti vel furto.reus homici
dij vel homicidio.Quandoqꝫ regit genitiuum vel ablatiuum pene.reus mor⸗
tis vel morte. ¶ Sciendum tercio integra quãdoqꝫ oratio equiualet verbo
damnandi.⁊ habet regimen huius littere.vt Apud Lucanum dat penaꝫ ma
ioris aque.hoc eſt propter maiorem aquam.Sic dat penam homicidij. Luit
penam ſacrilegij.Pendit penam periurij. De eo ſumetur ſupplicium periu⸗
rij.penaſqꝫ animi perſoluit auari.Etiam dicitur luit penam morte. ¶ Sci⸗
endum quarto ꝙ paſſiua verborum accuſandi damnandi ⁊ laudandi regũt
etiam genitiuũ vel ablatinum ⁊ non accuſatiuum.Sicut enim dicimus accu
ſo te negligentie ꝙ nullas ad me dediſti litteras.Ita tu accuſaris a me negli⸗
gentie ꝙ nullas ad me das litteras. Accuſo tabellarium perfidie ꝙ litteras
ad me datas non reddidit.ſeu pertulit.Ita tabellarius accuſatur a me perfi
die ꝙ litteras ad me datas non reddidit.Et inueniuntur hec paſſiua accuſa
tur agitur varios regere genitiuos vel ablatiuos vt petrus agitur vl' accuſa
furti.petrus agitur ſacrilegij.hoc eſt ꝙ ſuſtulerit ſacrũ de ſacro.ſacrum de nõ
ſacro.non ſacrum de ſacro. Agitur parricidij.hoc ẽ iecit manus in parẽtes
vel patriam prodidit vel inſequitur. Agitur veneficij.teutonice Hi heft myt
vergiffenis omme gegaen.Agitur maleficij.hoc eſt incantationis. myt toue⸗
ringhe.Petrus agitur illati ſtupri.hi heft een ioncfrouvve vercracht.Agitur
maieſtatis ſeu leſe maieſtatis hi heft op die heeren gheſproken.Inde crimen
leſe maieſtatis dictum eſt.Agitnr repetundarum ſiue de pecunijs repetundis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

hoc eſt accuſatur.vt referat impenſa ſiue rationem reddat.Agitur interuer⸗
ſe vel interuerſarum.hoc eſt accuſatur de aliena pecunia ſiue rei per fraudē
detente onthouden dat men gheleent heft. Tullius. Verres interuertit regis
candelabrum.Et eſt interuertere rem aliquam callide tenere.ne facile rehabe
ri poſſit.Apud Plinium Marcus curius interuerſis pecunijs accuſabatur.
Agitur ſpretarū.hoc eſt accuſatur de contumatia. Agitur expilate heredita⸗
tis hoc eſt accuſatur de infidelitate tutele. Accuſare eſt vel apud iudices: vel
apud alium quemuis etiam apud illum ipſum:quem accuſes.ſignificare at⸗
qꝫ oſtendere aliquē peccaſſe.Incuſare vero reprehendere mores alterius ⁊ ple
rumqꝫ cū querela ꝙ ab illo iniuria ſis affectꝰ.

Sequitur textus Verbaqꝫ ſumpta foris.

ſp.abſoluta accepta tranſſumptiue	Exemplū in q̄ h̄ vbū abſolutū ardet tranſſumptiue ſumptū regit illū accm̄ amorem

Verbaqꝫ ſumpta foris chriſti bonus ardet amorem

¶ hic dicit ꝙ verbum neutrale abſolutum poſitum pro verbo tranſitiuo
regit accuſatiuum.vt bonus homo ardet chriſtum.id eſt ardenter amat.Vir
gilius.Formoſum paſtor choridon ardebat alexim. Idem.Pars ſtupet in⸗
nupte donum exiciale minerue.Eſaias.Iubilate montes laudem. Idem. Et
nubes pluet iuſtum.In Pſalmo Deus pluet ſuper peccatores laqueos. quod
verbum pluo frequentius apud autores regit ablatiuum vt pluit lapidibus
¶ In Pſalmo Exultabit lingua mea iuſticiam tuam.vbi tamen quidam
dicunt accuſatiuum poſitum pro ablatiuo.Vt in alio Pſalmo.¶ Et iuſtici
a tua exultabunt.Quem tremunt baratra mors cruenta pauet. ¶ In acti⸗
bus apoſtolorum dicitur Vincula ⁊ tribulationes me manent hieroſolimis.
Sic etiam poeta Virgilius in ſuo libro Te quoqꝫ magna manebunt regna.
In quibus orationibus manere ponitur pro futurū eſſe.In euangelio. Qui
me erubuerit ⁊ ſermones meos hunc filius hominis erubeſcet cū venerit in
maieſtate ſua.Item Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam iā me⸗
chatus eſt eam in corde ſuo.hoc eſt iam cognouit in corde ſuo.Mechor abſo
lutū pro tranſitiuo ponitur.Et in his exemplis ⁊ in omnibus ſimilibus fit fi
gura euphoniſmus dicta que ponit verbum pro verbo.Vnde euphoniſmus
erit pro verbo ponere verbum.Exultat domini laudem mea liugua superni.
¶ Sciendum circa litteram ꝙ non omnia abſoluta verba regunt accuſati⸗
uum in quem tranſit actus verbi.quare oportet ſequi autores Nam quam⸗
uis ardeo regit hunc accuſatiuum vt ardet deum.non tamen flagro ſuū ſy
nonymum nec feruet nec eſtuat que potius regunt ablatiuum.vt flagrat a⸗
more chriſti.Verba enim neutralia abſoluta ⁊ etiam verba deponentalia ab
ſoluta frequentius regunt ablatiuum cauſe efficientis.Neutralia ſunt hec.ex
ultat gaudet iubilat meret dolet horret pallet rubet nigret ⁊ albet.friget ⁊ ar
det ſtupet habet calet torpet pollet viret aret floret cū ſplendet tepet ⁊ liquet
⁊ madet adde.Deponentia ſunt hec. Triſtor cum letor queror iraſcor verecū
dor.Glorior indignor oblector de quoqꝫ lector.Effectiua ſcies hec verba ſem⸗
per vocare.Et regunt ablatiuum ſignificantem cauſam efficientem.Vt ardeo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

amore chriſti.horreo morte frigeo timore.calcat ira.pallet timore.feruet irā.
rubet verecundia.De deponentalibus letor tua felicitate triſtor tua aduerſi-
tate.letor tua ſecunda fortuna.triſtor tua aduerſa fortuna.Inueniuntur que
dam abſoluta cum accuſatiuo ⁊ ablatiuo vt calent ingenium ingenio.redolꝫ
prudentiam inſipientiam vel a.Et caleo per ſimplex l eſt eſſe vel fieri calidꝫ.
ſed calleo per duplex ll eſt callum facere ſeu fieri teutonice hart vverden.Un-
de calloſe manus dicte ſunt ⁊ ſic regit ablatiuum vt manus mee nimio labo
re obcalluerunt.Quandoqꝫ calleo per duplex ll ſignificat callidum ſeu aſtu-
tum eſſe.⁊ peroptime aliquid ſcire.⁊ ſic regit accuſatiuam.vt dicenda ſilēda
qꝫ calles verſutias calles.Et ego has verſutias calleo. Omnia deriuata ab ħ
verbo geminant ll.vt calliditas. Sed a caleo retinent ſimplex l vt caliditas.
teutonice vvarmheyt.¶ Sciendum ſecundo verbum abſolutum proprie eſt
illud quod ad faciendum perfectam ſententiam non eget obliquo caſu.vt ca
leo frigeo ſto.⁊ ideo verba abſoluta dicta ſunt perfecta verba quia faciunt ꝑ
fectam ſententiam ſine obliquo ſequente.Et eſt verbum neutrale duplex ſcili-
cet abſolutum de quo hic loquimur.⁊ eſt quod non regit accuſatiuum.Alte-
rum eſt neutrale tranſitiuum.vt aro littus bibo vinum.comedo paneꝫ.⁊ ha
bet tercias perſonas paſſiui.Uerbum neutrale tranſitiuum vt terra aratur.
vinum bibitur.⁊ format de ſe tria participia ſcilicet preſens in ens preterituꝫ
intus.futurum in rus vt bibens bibitus bibiturus.Uerbum neutrale abſolu
tum vero non regit accuſatiuum.non habet tercias perſonas in paſſiuo.Nō
habet tria participia.ſed tantum duo vt habetur ibi.Cum verbum quod ha
bet quarto caſu ⁊c̄.¶ Sciendum tercio ꝙ verba abſoluta regunt aliquibus
modis accuſatiuum.Primo per ſynecdochen vt doleo caput. Secundo ac-
cuſatiuum cauſe regunt.vt anhelat prelia.gaudeo tua gaudia.gaudeo tuam
ſecundam fortunam vel fortuna.Tercio accuſatiuum loci ſpacij.vt ambula- Tercio
ui tria miliaria.Quarto accuſatiuuꝫ temporis vt habito hic tres annos dor- Quarto
miui hic tres annos. Quinto regunt accuſatiuum per euphoniſmum cum Quinto
abſolutum ponitur pro tranſitiuo.vt ardet deum. Sexto accuſatium poſitū Sexto
aduerbialiter.vt viuit deum id eſt diuine.Iuuenalis.Qui curios ſimulant ⁊
bacchanalia viuunt.Septimo accuſatiuū per compoſitionem vt exeo vrbem Septimo
⁊ de illo dictum eſt verbo compoſito.Octauo accuſatiuum ſui verbalis. ⁊ ſe
cundum aliquos accuſatiuum proporcionabilem ſine quo actus verbi non 8o
poteſt fieri vt curro curſum pugno pugnam.viuit vitam.felicem miſeram 9o
¶ Nono verba funebria carmina ſignificantia.id eſt lamentandi verba vt
fleo matrem.lugeo patrem.planxerunt amicos.Sed iſte modus non differt
a ſecūdo.quia accuſatiuus videtur ſignificare cauſam. De dictis modis ta-
les ſunt verſiculi.Synecdoche cauſa loca tempus tranſitus aduer.Compoſi-
tum verbo quartum iunxere ſoluto.Sic proprium iungas ⁊ triſtia carmina
ſubdes.Flere eſt lachrimis ideoqꝫ tantum hominum eſt ſicut ridere. Plora-
re eſt voce flebili ⁊ effuſa dolorem ſuum aperire.Unde implorare eſt opem o
rare.Plangere eſt percuſſione ac verberatione pectoris capitis vulnus alio-
rum ve membrorum ſe in dolore affligere. Ideo per tranſſumptionem dici
tur fluctus plangere littora. Eiulare eſt voce iubilata flere. Uociferare eſt
voce affrenata non modo dolorem ſed etiam indignationem oſtendere. La

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

mentari eſt voce querulã ⁊ triſti oratione cladem triſtari ſuam . Teutonice. ſyn ongheual. Sequitur textus que ſine perſonis.

ꝟba impſonalia ꝟba gerũdiuã aſſocias
Quę ſine perſonis ſunt atqꝫ gerundia iungis
p̄ ſed .i.ꝟbũ trãſitm̃ eſt ipſonalia
Si tamen a verbo quod tranſeat illa creabis
Exẽplũ i q̊ legit̃ regit Exẽplũ i q̊ gerũdiũ legẽdũ regit
illũ accm̃ matheum. illũ accm̃ pſalmos
Matheũ legitur pſalmos erat ante legendum

¶ Hic dicit ꝙ verba imperſonalia paſſiue vocis in tur deſcendentia a verbis tranſitiuis regunt cum ſuis gerundijs accuſatiuum. vt legitur matheum legendum eſt pſalmos. ¶ Circa litteram Sciendum ꝙ verba imperſonalia venientia a verbis vementiſſime tranſitionis. hoc eſt a verbis docendi rogãdi frequentius regunt accuſatiuum. vt docetur grammaticam. docendum eſt grammaticam. orandum eſt veniam. Imperſonalia vero venientia ab alijs verbis raro inueniuntur regere accuſatiuum. Raro enim inuenitur legitur matheum. legitur virgilium ⁊ ſimiles locutiones Non tamen negandum eſt alia verba non vehementiſſime tranſitionis poſſe regere accaſatiuum. quia inueniuntur regere accuſatiuũ q̄zuis ad modũ rarenter. Unde Naſo Quod mare quod telus appone quod educat aer. Nil in quod nobis eſuriatur erit ¶ Sciendum ſecundo Uerba imperſonalia habent quattuor conſtructiones Quandoqꝫ ponnntur ſine omni caſu. vt legitur cantatur. Uirgilius Itur in antiquam ſiluam. Idem Bellatur cominus armis. Curritur ad vocem iucundam. Quid agitur fit reſponſio ſtatur fletur. Quandoqꝫ regũt ablatiuũ mediante prepoſitione a vel ab a parte anteriori. ⁊ ſecundum quoſdam a parte poſteriori. vt a me legitur. Quandoqꝫ regunt omnẽ caſum ſui verbi. vt docetur grammaticam Parcitur delinquẽti ſupplicatur deo. fauetur tibi. Emitur tanti quanti pluris minoris ⁊c. Docetur tres horas grammaticaꝫ. Quãdoqꝫ regunt accuſatiuum ⁊ ablatiuum mediante prepõne a vel ab. vel datiuum pro ablatiuo poſitum vt docetur a me grãmaticam. docetur mihi grãmaticam . ⁊ in ſuperiori exemplo. Nil in quod nobis. vbi ille datiuus ponit̃ ablatiui loco id eſt a nobis. Iſtas quattuor conſtructiones etiam habent gerundia imperſonalium Quandoqꝫ ponuntur ſine caſu vt legenduꝫ eſt. Quãdoqꝫ cum ablatiuo. vt a me docendum eſt. Quandoqꝫ cum caſu ſui verbi vt docendum eſt grammaticam. Parcendum eſt. et emendum eſt tanti. Quandoqꝫ accuſatiuuꝫ cum ablatiuo. vel datiuum ablatiui loco poſitum. vt a me docendum eſt grammaticam. vel mihi docendum eſt grammaticam.
¶ Sciendum tercio Uerbum imperſonale paſſiue vocis eſt illud quod terminatur in tur. ⁊ coniugatur ſolum per tercias perſonas. ⁊ per men teutoniſatur. vt in preſenti legitur legebatur lectum eſt vel fuit. Et format de ſe duo participia preteritum vt lectum. futurum vt legendum doctum docendum. que etiaꝫ ſeruãt quattuor dictas ꝯſtructiones. vt doctum eſt ſine caſu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Cum abltō ⁊ accuſatiuo ſimul. vt a me doctum eſt vel mihi doctum eſt. Foꝛ-
mantur etiam imperſonalia a verbis actiuis. vt amatur legitur. A verbis
neutralibus vt curritur ſtatur itur. Non tamen ab omnibus neutralib⁹. nō
eñ d: caletur frigetur. Foꝛmantur etiam a verbis deponentalibus quod ab a
liquibus negatur vt a mentioꝛ mentitur. Apud Ciceronem in Saluſtiū. Ego
dabo operam vt pꝛo minimo cum faſtidio reſpondeam. vt in hunc minime
mentitum eſſe videatur. vbi mentitū eſſe eſt pꝛeteritū pluſq̄ꝫpfectuꝫ imperſo-
nalis deſcendentis a verbo deponentali. Luce ſexto. ⁊ Mathei vij. Eadeꝫ mē
ſura qua menſi fueritis remetief vobis ⁊ hoc modo eadem menſura eſt ab-
latiui caſus. ⁊ eadem acuit penultimā. Si vero eadem menſura eſſꝫ nomina-
tiui caſus tunc remetietnr acciperef paſſiue ⁊ nō eēt verbū deponentale ſꝫ po-
tius antiqnū commune. quod ſepe cōmune in ſcripturis inuenitur. vt Eſaie
lxvj. Super genua blandietur vobis. vbi aliqui legunt blandiētur. verūtamē
admodū rarenter foꝛmātur imperſonalia a verbis deponētalibus

hec verba
Poſtulo poſco peto doceo rogo flagito celo
ista verba
Exuo cum veſtit mouet induo calcio cingo
.i. duos .i. pꝛedicta .i. exigunt
Accuſatiuos geminos hec verba requirunt
.ſ. accm̄ .ſ. v̄ba poſtulant ſbintellecta
Hunc dant paſſiua. quem v̄ba volunt ibi clauſa
.ſ. accm̄ vehemētiſſime tranſitionis adiūgi
Seu quēuis v̄bi ſibi poltulat aſſociari
natura .ſ. accūs .ſ. accūs .ſ. v̄bis iungitur
Ui verbi regitur. qui paſſiuis ſociatur

¶ Hic enumerat quedam verba vehementiſſime tranſitionis regentia duos
accuſatinos. Sunt enim triplicia virba regentia duos accōs. quedā rogandi
ſunt verba vt poſtulo poſco peto rogo oꝛo flagito obſecro obteſtoꝛ moneo ex
igo interrogo que oia pñt regere duos accuſatiuos pꝛeter ſupplico quod re-
git dtm̄. vt ſupplico tibi. Et peto frequentius abltm̄ mediante pꝛepoſitōne. vt
peto abs te pecuniam. oꝛo te veniam. exigo te pecuniam debitā mihi abs te.
Paſſiua regunt ſecuudum accuſatiuū. vt tu exigeris pecuniam debitam mi-
hi. Job Multa minoꝛa exigeris a deo quā meretur iniquitas tua. Secundo
verba docendi regunt duos accuſatiuos. vt erudio doceo inſtruo imbuo in-
foꝛmo celo. vt doceo te loqui latinū. dedoceo te barbariem vel loqui barbare
Hec tamen verba imbuo inſtruo infoꝛmo frequentius regunt accm̄ cum ab-
latiuo. Unde Cato. Si tibi ſint nati nec opes. ⁊c̄. Tercio verba veſtiendi re-
gunt duos accōs. vt veſtio induo pꝛecingere calciare vt pꝛecingere ⁊ calcia te
calcios tuos. ¶ Sciendū pꝛimo ꝙ tres ſunt modi mutādi actiuū in paſſiuū
Unus vbi ſolus accūs mutaf in ntm̄. vt dedi tibi equū. equ⁹ a me tibi dat⁹ ē.
Alter vbi ſunt dno acci quoꝛū vnus mutatur in nominatiuū. alter immuta-
tus relinquitur vt docni te grammaticam. tu a me doctus es grammaticam
nō autem grammatica docta eſt a me. Tercius modus vbi vterlibet accuſa-
tiuoꝛum mutatur in noiatiuū. alterū vel reliquendo vel iu ablatiuū mediāte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ꝑepõne a vel ab trãſſerendo ſic ego rogaui te veniã. tu rogatus es a me ve-
niam. vel venia abs te rogata eſt mihi. Et hic vltimus modus ſit potiſſimũ
in ꝟbis rogandi. ſecundus in ꝟbis docendi. ¶ Secundo ſciendũ. Differẽtia
eſt inter orare ⁊ exorare Nã orare rogare eſt. exorare eſt rogando impetrare
⁊ orando inducere. vt oro fac te exorem. teutonice af bidden of mit bede ꝟcri
ghen. Quicq̃d me exoraueris in die paſche dabo tibi. Ita etiam differũt iſta
duo verba ſuadeo ⁊ ꝑſuadeo. Nã ſuadere ẽ hortari. ſꝫ ꝑſuadere eſt aliquẽ in
ducere ad credendũ vel facere aliquem credere. Sic differũt veſtigare ⁊ inue
ſtigare. Nam veſtigare idem eſt qđ querere. Sed inueſtigare ⁊ ꝑueſtigare eſt
ꝑ veſtigationẽ acquirere Item differũt precor ⁊ deprecor Precor eſt ꝑces face
re. Deprecari eſt precibꝰ orare ne q̃d fiat. vt ſepe precor mortẽ. mortẽ q̃ꝫ depre
cor idem. Item differũt poſtulo ⁊ peto Nã poſtulare eſt requirere ⁊ tanq̃ꝫ rẽ
iuſtam pro meritis noſtris petere. Sic dicimꝰ res tempus locus cã ꝑſona po
ſtulat. Cuius ꝯpoſitũ eſt expoſtulo quod eſt cũ querela apud amicos require
re. ⁊ q̃ſi officium amicitie in alio deſiderare. Et hoc ꝟbũ hꝫ frequẽtiſſime ab
latiuũ mediãte ꝑepõne cũ. vt quid habes quid mecũ expoſtules. Petere ve-
ro eſt humiliter ⁊ precibus rogare. vt apud Curciũ. Poſtulabãt autẽ magiſ
q̃ꝫ petebãt. Tu magiſ poſtulas q̃ꝫ petis Regit etiã hoc verbũ abltm̃. vt neq̃ꝫ po
ſtulem abs te niſi res ipſa moneat. Accipit hoc ꝟbũ peto qñq̃ꝫ in bonã partẽ
vt medicus petit ſanitatẽ egri. pr laudẽ filij. Qñq̃ꝫ accipitur in malũ vt mul-
ti filij petunt mortẽ parentũ. Item hoc ꝟbũ peto cũ abltõ ꝯſtructũ ſꝑ accipit
in malã ꝑtẽ. vt petijt me gladio veneno inſidijs. Uirgiliꝰ. Malo me galathea
petit. hoc eſt inceſſit ⁊ pomorũ iactu inſequitur. Item poſco eſt rẽ debitã ⁊ ho
neſtã petere. Flagitare ẽ vehemẽter ⁊ plus quã poſtulare. vt apud Ciceronē
Quid qđ hec cauſa poſtulat ⁊ ſi poſtulat nõ tñ flagitat. Plinius Efflagitaſti
q̊tidiano flagitio. vt libros q̊s ſcripſi iã emitterẽ.

ꝟbũ importans actũ ſpacij. actũ morãdi regũt
actũ ornandi

Ornatus verbum ſpacijq̃ꝫ moreq̃ꝫ gubernant
.ſ. caſus illarũ dcõnũ .ſ. voces notant
Accuſatiuos vocum que talia ſignant
Te veſti tunicam iam pergis milia ſeptem

¶ Hic dt q̃ ꝟba veſtiẽdi regũt duos accõs. vt induo te tunicã ⁊ de illo ſatis
dictũ ẽ ſuperiꝰ. Et ponit alias duas rłas. q̃rũ ꝑma eſt ꝟba ambulãdi vel ſpa
ciãdi regũt accm̃ vel abltm̃. vt ambulaui ſeptẽ milia. ſeptẽ milibꝰ paſſuũ. Si
militer ꝟba diſtãdi regũt accm̃ vel abltm̃. vt hec ꝟba abſuꝫ diſto. vt dauẽtria
diſtat tria milia paſſuũ ab illa. Duo milia paſſuũ. Petrꝰ abeſt hĩc tria milia
vł milibꝰ. vt apđ Naſonẽ Sulmo mihi ꝑma gelidis vberrimꝰ vndis. Milia
q̃ nonies diſtat ab vrbe decẽ. Et inenit triplex milia. ꝑmo milia ꝑ miliaria ꝑ
ſyncopã vt in exemplis huius littere. Secundo inenit millia mille teutonice.
duſent. vt vndecim millia ꝟginũ. Tercio inveit milia a noie miliũ qđ ẽ genꝰ
legumis teutoice herſes. Scđa rła ẽ. oẽ ꝟbũ põt regere accm̃ vł abltm̃ tꝑis. vt
tres annos dauẽtrie cõmoratꝰ ſuꝫ vł tribus ãnis. Ego iã tres annos dauẽtrie
habito vel tribꝰ annis Ad huc modicũ tꝑis vobiſcũ ſuꝫ vel futurꝰ ſuꝫ Tulliꝰ
Nemo tã ſenex q̃ ſe annũ nõ putet poſſe viuere. apđ Ouidiũ. Dicit egiptꝰ ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ruiſſe iuuantibus arua. Imbribus atq₃ annos ſicca fuiſſe decē. Uirg. Una cū
gēte bellū tot ānos gero. Ego hāc domū iā multos annos habito ꝛ poſſideo.
Apō Uirg. Facil' deſcēſus auerni ē. Noctes atq₃ dies pat₃ atri ianua ditī. Eſt
hō ſomno dedit⁹ ſtertit noctes atq₃ dies. i. ꝑ noctes. S₃ cū dr̄ qt nat⁹ es ānos
ſbaudit ꝑpō ante. i. aū qt nat⁹ es ānos Annos nat⁹ ſum duodeci. i. aū annos
nat⁹ ſum duodeci. ¶ Sciēdū ꝑmo ꝙ tps ē duplex ſc₃ qū ꝛ illō ē qō rūdet ad
qū. ꝛ illud ſolū regit i abltō. vt qū veniſti. rūdet hora tercia ꝛ nō horā terciā
Aliud ē tps quādiu. ꝛ illud regit in accō vel abltō vt cū qrit quādiu dauen-
trie cōmorat⁹ es. pt rūderi tres annos vel trib⁹ annis. Cōmorat⁹ ſum h tres
amplius annos. Accōmoda mihi librū tuū in mēſem vnū. in dies octo. in diē
vnū. ꝛ dimiſſa ꝑpōne vt menſem vnū. dies octo diē vnū. Et hec oīa idem ſnt
quādiu donec vſq₃ aduſq₃ qūſq₃ vſq₃q quoad quoaduſq₃. vt tā diu ſtudes q
uſq₃ te nō didiciſſe penitebit Da lr̄is operā quoad i etate iuuenili es. ¶ Sci
endū ſcdō ꝙ aliq dicūt ꝑ accm̄ ſigri tps ꝯtinuū. ꝑ abltm̄ tps diſcōtinuū ſ₃ fal-
ſu₃ ē. Idē ei ſnt accūs ꝛ abltūs. vt audiui platonē duos ānos vel duob⁹ ānis.

multotiens .i. rectore accūs ſignificās .ſ. ꝑ exempla
modū viuēdi.

Sepe regente caret vite modus idq₃ probato

vitā duc deifice .i. vitā duces .i. eternaliter

Uir bone viue deum ſic viues ſecula cuncta

¶ Hic dt ꝙ ꝟba ꝑtinētia ad actū viuendi regūt ſepe accm̄ poſitū aduerbia-
liter. vt viue deū. i. deifice. ſic viues ſcl'a cūcta. i. etnalit. apō Boetiū h aſinum
viuit. i. [illegible] inſtar ꝛ modū aſini. vl' pt reſolui i aduerbiū. i. aſinine Uiuere ſctm̄
.i. inſtar ſancti ſiue ſctē. Uiuere bacchanalia dr̄ īſtar bacchātiū. Juuena. Qui
curios ſimulāt ꝛ bacchanalia viuūt. Uox illa nō ſonat hoiem. i. ad modū ho
mis. Sic diſcedētib⁹ vel non diſcedētes dicimus longū vale. i. ꝑ lōgū tps. apō
Uirg. Et lōgū formoſe vale vale inquid iolla Et morētib⁹ dicim⁹ vale etnu₃
.i. eternaliter. apō. Uirg. Eternūq₃ vale mihi optie palla. Et in locutōib⁹ hui⁹
rl'e ſequēdi ſunt boni autores. Nā q₃uis aliq ſic loquūt loqtur canē bibit vac
cā. i. ad inſtar vacce. ſtertit cattū hmoi tn̄ locutōes non ſunt vſurpate vel fre-
quētius apud bonos autores q ſic loquūt comedit vt canis. bibit vt vacca vl'
comedit ad inſtar vel admodū canis. ¶ Circa lr̄a₃ ſciēdū ꝙ ois caſus nois
adiecti pt poni aduerbialit excepto vtō. Iux illud Aduerbij more caſus tibi
qſq₃ locat. De ntō Fors ꝛ vota facit. De gtō petr⁹ redijt veſpi pueſpi. De dtō.
Uirg. Sūt qbus ad portas cecidit cuſtodia ſorti. De accō Uiue deū vale lōgū
De abltō Alternis dicetis amāt alterna. i. viciſſi₃ ¶ Sciēdū ſcdō. Quedā noia
inueniūt aduerbialit oi caſui addita ꝛ dicūt ab aliqb⁹ ſubſtātiuata vt dulce
triſte turpe ſublime ꝛ mlt'a alia in e tercie declinatōis. vt aqla ē volās ſblime
aqle volātis ſblime. ꝛ ſic in oib⁹ caſib⁹ Uir. Eūtes ſblime ferat ad ſidera cygni
In ſeqntia paſcali. Uolucres dulce canūt. ſic i gtō volucris dulce cātātis. volu-
cri dulce cātāti. Dcō turpe ſonās. dcōis turpe ſonātis. Ita etiā ſe hūt aliq noia
in ens q ſb vna voce oi caſui iūgūt. vt recēs libēs feruēs. vt ſolſ recēs ort⁹ ſolis
recēs orti. In abltō. Apud. Uirgilium. Sole recens orto. Sic paruulus recēs
natus. paruulis recentis nati. In datiuo. Durum erat paruulo recenti nato
lapideum cultrū pati longe durius erit peccatores eternas penas tollerare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Quedam dictiones poſſunt poni nominaliter vel de ſe formari aduerbia.vt
ſunt creber rarus ſedulus ſolus ſecretus ſubitus intimus.vt crebras dedi ad
te litteras.quãuis tu ad me perraras dediſti.Et pro eodem crebro ad te dedi
lr̃as q̃zuis tu ad me raro lr̃as dederis.Ita pro eodem dicimus ſera perſimo
nia fit in fundo.¶ Tercio ſciendum ꝙ in ſecũda declinatione adiectiua ſepi
us ponuntur aduerbialiter in ablatiuo.vt falſo quereris.falſa queritur hũa
nũ genus.Liquido patet poſtremo ſic dixit vel poſtremũ me vides.Ego id a
gam ſedulo.merito accidit neceſſario feci.Differt neceſſario a neceſſe.quia ne
ceſſario iungitur omnibus verbis.vt neceſſario dixi.Neceſſe tm̃ ſubſtantiuis
ꝟbis.Et pro illo veteres dixerunt neceſſuz.Sic ſubito cito concito iterato pri
uato abinteſtato.vt obijt abinteſtato.id eſt abſqꝫ teſtamento. Non veni huc
auſpicato ſignificat teutonice tot eenen goeden ghelucke. Sunt etiam quedã
dictiones que ſub voce o uel um aduerbialiter ponũtur.vt primũ vel primo.
ſecundum vel ſecundo.quarto vel quartum.vltimo vel vltimum. poſtremo
vel poſtremũ ⁊ alia numeralia.Quarto ſciendum.Quandocũqꝫ nomen ad-
iectiuũ ponitur ſine ſubſtantiuo in orõne.tunc ponitur vel ſubſtantiui ſui lo-
co.vel aduerbij loco vel abſtracti ſui loco..vt triſte lupus ſtabilis.i.res triſtis
Bonum mihi lex oris tui.Aduerbij loco vt ſublime volat.i.ſublimiter de q̃
modo predictũ eſt.Suaue rubens hyacinctus.Graue ollentia allia hoc eſt g̃-
uiter.De abſtracto Seruãtiſſim⁹ equi id eſt equitatis.Itẽ ꝟgili⁹ Sparſis pel
libus albo.i.albedine.

accis   h̉ ꝟbũ   ſociabis   h̉ defectiuũ   h̉ verbũ

His obliuiſcor iunges meminiqꝫ recordor

¶ Hic d̉t ꝙ obliuiſcendi verba regunt accuſatiuũ cum genitiuo.vt ſunt ob
liuiſcor memini.recordor vt oblitus ſum que mihi dixiſti ꝟba vel verborum
De accuſatiuo.Numeros memini ſi verba tenerẽ.Memorare nouiſſima tua
⁊ in eternum non peccabis.¶ Circa litteram ſciendum Omnia memorãdi
⁊ obliuiſcendi verba regnnt accuſatiuũ vl̉ genitiuũ preter hoc nomẽ memor
quod ſolũ regit genitiuũ vt memor mei immemor beneficij.Apud virgilium
Nihil illa neqꝫ auras neqꝫ ſonitus memor.vbi auras eſt genitiui caſus qui
more greco in as terminatur vt paterfamilias.¶ Secundo Sciendũ ꝙ obli
tus regens accũm vel gtm̃ ſig̃t actiue.vt oblitus ſum eorũ verborũ que mihi
dixiſti.⁊ oblitus ſum verba ea q̃ mihi dixiſti.Sed oblit⁹ regẽs dtm̃ vel abla
tiuum accipitur paſſiue vt deus oblitus eſt a me vel mihi.id eſt obliuioni de
ditus.¶ Tercio ſciendũ ꝙ obliuiſcor etiam conſtruitur cuz infinitiuo vt ob
litus ſum claudere os meum.Conſtruitur etiam cum oratione incipiente a
queſitiuo.vt oblitus ſum vbi videri ioannem.quando viderim eũ.qualis ſit
quãtus.cuius.cuias.An ioãnes ſit domi nec ne.oblitus ſum quo iuerit ioan
nes. Itẽ Oblitus ſũz librũ meũ tollere ex domo. Jck heb myn boeck to huys
vergheten.Reliqui librum meum domi.Reliqui domi exoletam virginem id
eſt adultam.

ſp.p̃dictꝫ   aſſociab   iſta quattuor ꝟba imp̃ſonalia

His   iunges iuuat decet atqꝫ delectat oportet

¶ Hic dicit ꝙ hec quatuor imperſonalia iuuat delectat oportꝫ regũt accuſa
tiuũ.vt agricolam arbor ad fructum p̃ducta delectat.Seneca in ep̃la.xxxiiij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Decet clerũ indui vel indutũ eſſe veſte talari .Oportuit chriſtũ ⁊c̃ .Et ꝯſtruũ
tur hec imꝑſonalia ſepe cũ infinitiuo ꝑ itellectioneꝫ accĩ vt iuuat legere auto
res.Forſan ⁊ hec olim memiſſe iuuabit.Uirgiliꝰ .Juuat arua videre.Et iſta
imꝑſonalia pñt poni ꝑſonaliter preť oportꝫ ⁊ regũt ntm̃ a ꝑte anteriori.vt te
decet laus ⁊ honor.te decet hymnus deꝰ in ſyon.Paruos ꝑua decet.magnos
maiora ſequũtur.vita quam agis nõ decet te.Decet imꝑſonaliť captum regit
accũꝫ cũ ifinitiuo.⁊ eiꝰ ꝯpoſitũ eſt decet.vt decꝫ te ita viuere.Juuat iueuitur
ꝑſonaliter pro auxiliari vt ioannes iuuat me.Qñqꝫ etiam ꝑſonaliter ꝓ dele
ctare.vt nil niſi turpe iuuat Nõ õnes arbuſta iuuant. Jn quibꝰ oibus iuuat
poitur ꝑſonaliter .Similiter cũ ď: hec res me delectat ibi ponitur ꝑſonaliter
Sꝫ delectat me ſeruire deo ibi ponitur ipſonaliter. Et dr̃nt delectat oblector
⁊ delector.Nã delectat regit accm̃ vt delectat me diſcere.Delector regit ablati
uũ vt delector ſacris litteris carmine.Sed oblecto regit accm̃ cũ abltõ.vt ob
lecto me ſacris litteris.Cuiꝰ paſſiuũ eſt oblector vt oblector carmie.Eſt enim
delectat imꝑſonale.delector deponẽtale.oblecto actiuũ ¶ Sciẽdũ tercio ꝙ ip
ſonale oportꝫ ſolet i ṗterito ꝯſtrui cum accõ ꝑticipij ad ſignificãdaꝫ rem nõ
debuiſſe fieri.vel omitti. hoc eſt rẽ aliquã perperã factaꝫ vel omiſſam eſſe vt
apud. Ciceronẽ.Tamẽ id factũ non oportuit.Jdeꝫ.Apollinis ſignũ ablatuꝫ
certe non oportuit.Sic.Non ita factũ aut dictũ oportuit.Jn quibus õnibus
ſignificatur aliquid ꝑperã factũ.Jta apud eundẽ tulliũ.Totã rem integram
ſeruatã oportuit.id ṗdictũ oportuit teutonice dat ſolmẽ te vorẽ gheſacht heb
ben.in quibꝰ ſignificatur aliquid ꝑperã omiſſum. Jn eodem ſenſu cõſtruitur
hoc verbũ oportuit cũ ṗterito pluſquamperfecto infinitiui vt ita feciſſe opor
tuit.Comicꝰ. Nõne oportuit me ṗſciſſe ante.

hec interiectio accm̃ dat hec iteriectio aſſociari

Oqꝫ ſibi quartũ ſolet heu quoqꝫ iũgere caſum

¶ Hic ď: ꝙ ille due interiectiões o ⁊ heu regũt accm̃.vt o ineffabileꝫ virum
O variã volucrẽqꝫ fortunã.Terẽtius. Heu me miſerũ.Et fere cum hm̃õi pro
nominibꝰ iungiť. Nam cũ alio noie frequentius ꝑ exprobationeꝫ.Uirgilius
Heu ſtirpẽ iuiſam.Aliqñ etiam cũ ntõ.vt idẽ ꝟgilius. Heu pietas.heu ṗſca fi
des ¶ Sciẽdum ṗmo ꝙ o quãdoqꝫ eſt nomẽ littere ⁊ eſt vna qñqꝫ vocalium
Quãdoqꝫ trãſſumitur pro fine.vt in apocalipſi.Ego ſum alpha ⁊ o.i.ṗncipi
um ⁊ finis.Alpha enim ẽ prima littera apud grecos ⁊ eſt idem quod a.Sed
omega.i. o magnũ ẽ vltima littera grecorũ alphabeti.Qñqꝫ ẽ aduerbium vt
formoſe puer. Huc ades o melibee caper tibi ſaluns ⁊ hedi.Qñqꝫ aduerbiuꝫ
optãdi.qð qñqꝫ cum ſi ponitur qñqꝫ ſi ſbauditur.vt tm̃ libeat mecũ tibi ſor
dida rura.atqꝫ humiles habitare caſas. Qñqꝫ eſt interiectio ⁊ ſic regit accm̃
vt ďt alexãder ⁊ in bonũ ⁊ in malũ accipitur.vt o magnã hũanitateꝫ.o mag
nã crudelitatẽ.Juxta qð ſciendũ ꝙ o interiectio habet varias ꝯſtructiões.vt
o magna vis veritatis q̃ cõtra õnia ingenia caliditatẽ ſolertiã ꝯtraqꝫ fictas
hominũ iſidias ſe ꝑ ſe ipſam defẽdit.Qñqꝫ cũ vtõ.vt apnd eũdẽ.O none de
cẽbres ille q̃ me ꝯſule fuiſtis.Uirgilius.O fortunati quorũ iã menia ſurgũt
Qñqꝫ ꝯſtruitur cum dtõ.vt O michi dies in õne. Quarto ꝯſtruitur cũ accõ
Uirgiliꝰ O fortunatos nimiũ bona ſi ſua norint agriculas Jnuenitur qñqꝫ ſi
ne caſu.Apud Lucanũ O male vicinis hec menia cõdita gallis ¶ Sciendũ

tercio ꝙ qñqȝ o ſubauditur'.cū doloꝛ vl'effectus aī nō ē vehemēs ſiue magnꝰ vt apō Ciceronē.Indignū facinus ⁊ hoīeȝ neq̄ȝ q̄ nō dubitaret in foꝛo alea ludere.Pliniꝰ.Hoīem te ip̄atientē vel potius durū ac pene crudelē q̄ tā inſignes libꝛos tā diu tenes.vbi ſi excandeſcerēmꝰ vehemēter dicēdū eēt.O hoīeȝ neq̄ȝ ⁊ o hoīem ip̄aciētē.Sic etiam interiectio heu ſubaudiri ſolet.vt me miſeruȝ q̄d dicit.me miſerū q̄d audio.℃ Sciendū q̄rto.Quedā alie inueniūtur interiectiones q̄ etiā qñqȝ regūt accm̄ vel aliū caſuȝ.vt pꝛoch aſpiratū in fine.q̄ interiectio qñqȝ ꝯſtruit cū n̄tō.vt pꝛoch pudoꝛ pꝛoch doloꝛ pꝛoch nephas.In q̄bus accentus cadit ſup penultimā harū dictionū pudoꝛ doloꝛ nephas quia teſte p̄ſciano nulla inflectio ꝯponit.Qñqȝ ꝯſtruit cū vocatino.vt apō Lucanū Pꝛoch ſuperi virideſqȝ dei.Pꝛoch ſuperi q̄ntū moꝛtalia coꝛpoꝛa cece noctis hn̄t. Qñqȝ cōſtruit cū accō.vt pꝛoch deū hoīmqȝ fidē deū.i.deoꝝ.vbi videtur ſubintelligi h' v̄bū teſtoꝛ qō regit illū accm̄ fidem.

adiūge illam alias p̄pōes de
p̄pōeȝ ſeruiētes accō

Adde per ⁊ ſimiles.per vicos itur ad vꝛbes

℃ Hic dt ꝙ triginta ſunt p̄pōes deſeruientes accō.vt apō ante ⁊c̄. ℃ Circa litterā ſciēdū plures vidētur inueniri p̄pōes deſeruiētes accō q̄ tn̄ potiꝰ ſunt aduerbia loco p̄pōis poſita vt ſunt retro ſubtus intro intus foꝛas foꝛis v̄ſus ꝓcul p̄ꝛdie poſtridie.Ut in euāgelio Marci.Uade retro me ſathana.vbi retro ponit loco illius pꝛepōnis poſt.Quā poſuit beatꝰ Augꝰ.Uade poſt me ſathana.Et in pſalmo.Dilataſti greſſus meos ſubtꝰ me. vbi ſubtꝰ me ponit ꝓ p̄pōne ſubter.Et in hieremia Atriū qō erat foꝛis tēplū vbi aduerbiū foꝛis ponit pꝛo p̄pōe ante.Ita iuit foꝛas ciuitatē.i.ex ciuitatē.Ita iuit intro ciuitatē vbi intro ponit loco p̄pōnis intra.Nos v̄o loq̄mur ꝑ p̄pōes.⁊ nō aduerbia. Dicimꝰ ei ſubtꝰ te ſternet tinea.Uade ex ciuitatē. Itē pꝛocul qñqȝ inuenitur cū accō.vt ꝓcul vꝛbē ſic dt Curciꝰ.i.iux vꝛbē.Itē v̄ſus ſp̄ poſtponit accō. vt ibo romā v̄ſus dauētriā v̄ſus.Surſum ſiue ſurſuȝ v̄ſus Ita q̄ȝ v̄ſus.i.vnāquāqȝ p̄tē.vtroqȝ v̄ſus.i.in vtrāqȝ p̄tē.Pꝛidie ⁊ poſtridie aduerbia etiā cuȝ accō inueniūtur vt p̄die kalendas martij.vbi intelligit p̄pō ante vel poſt.De q̄bꝰ aduerbijs ⁊ quattuoꝛ eoꝝ ꝯſtructōibꝰ dictū ē ſupiꝰ ibi.clauſuȝ ſub p̄te

℃ Sciēdū ꝙ tres ſunt figure ſolite fieri ī p̄pōibꝰ.vt anaſtropha.archaiſmos ⁊ ꝓtheſeos palange.Anaſtropha ē p̄pōis poſtpoſitio.vt Iꝰ pꝛe ſequar ꝓpt romā v̄ſus.Ad occidētē vſqȝ.Sic in abltō colloten ꝰ.i.tenꝰ collo.Ita q̄cū q̄cū q̄cū q̄buſcū q̄ de q̄ de q̄ de de q̄buſde.Archaiſmos fit cū p̄pō regit caſuȝ nō pꝛopꝛiū.vt cū poſt ante ⁊ circū ſolētes regere accm̄ iueniūt ꝯſtrui cū abltō.Ut apō Uirg.⁊ lōgo poſt tp̄e veni.Protheſeos palēge ē p̄pōis ꝓ alia p̄pōe poſitō Ut apō virg.Multa ſup p̄amo rogitās ſup hectoꝛe multa. ſic ſol dꝛ in cācro .i.ſb cācro.℃ Tercio ſciēdū p̄pō ſepe ponit ſine caſu.⁊ tūc ē aduerbiū vt ante venire.int doꝛmire.⁊ ſic de alijs.vbi an̄ ⁊ int ſunt aduerbia.an̄ tp̄is. Int aduerbiū loci.Sic pꝰ ſeq̄t ꝓpe nullꝰ.℃ Quarto ſciēdū ꝙ p̄pō oꝛnatꝰ cā ſepe p̄poit gtō ⁊ etiā intponit adiectio ⁊ ſbſtātio.Pꝛeponit gtō vt h' pꝛo patris tui in me bn̄uolētia moꝛē ī oībꝰ tue gerā volūtati.Sic ob p̄ris tui ī me bn̄merita ego tibi q̄ȝ libētiſſime inſeruiā.⁊ h' mō iuenit p̄pō poni in hymno.A ſolis oꝛtꝰ cardine aduſqȝ terre limitē.Ponit int adiectm̄ ⁊ ſbſtātm̄ p̄pō hic.Eā ob

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

cauſam qbus ex cauſis. Maximas ad vtilitates. Qñqꝫ cũ ſuo caſu inkponitur
vt tua i me bñuolẽtia. tua in me hũanitas ⁊c̃. ¶ Quito ſciẽdũ circa ꝑpõnes
hec ꝑpõ ad qñqꝫ importat motũ ad locũ ⁊ ꝑſonã. vt iuit ad p̃rem. Qñqꝫ va-
let iux̃. vt caſtra poſita ſunt ad rhegũ. i. iux̃ Urbs illa ſita ẽ ad oriẽtẽ. teutoni
ce in dat oeſten. In euãgelio Stabat petrꝰ ad ignẽ ſe caleſaciẽs. Uirg. Et for-
moſus oues ad flumia pauit a donis. Qñqꝫ ad ſɫt tps ⁊ vꝫ vſqꝫ. vt ad belluꝫ
macedonicũ. i. vſqꝫ. Qñqꝫ idẽ eſt qḋ cõtra. vt pugna eſt mihi ad illũ. i. contra
illũ. Qñqꝫ ḋt cauſam. vt ad qd hoc feciſti. Sic pugnat ad coronã. i. propꝫ co-
ronã. Qñqꝫ ad valet valde ⁊ ḋt intẽtionẽ. vt ad vnguem. i. valde ꝑfecte vl̃ ad
ſilitudinẽ. Sic etiã dicimꝰ ꝑ ꝯpõnẽ Appme adfabre. Qñqꝫ ḋt ꝯpationẽ vt pe
trus nihil hꝫ ad paulũ ¶ Apḋ ſɫt ꝑſonã ⁊ locũ. vt ẽ apḋ Platonẽ. apḋ Cicero
nẽ. apḋ forꝫ. apud tẽplũ. Eaſdẽ ſiḡtiones hꝫ ꝑpõ penes. Eſt tñ dr̃a inter apud
⁊ penes. vt apud perſonã abſolute ſiḡt. Sꝫ penes ſiḡt ꝑſonã cũ dominio ⁊ po
teſtate. vt res eſt apud te q̃litercũqꝫ a te tenetur. Sꝫ penes te. i. quodãmodo
a te poſſidet. Et ſic ḋr res ẽ penes iudices arbitros. i. i ptãte iudicũ ⁊ arbitro
rũ. Eſt etiam dr̃a int̃ ad ⁊ apḋ. Nã ad ſɫt iux̃. Apḋ idẽ qḋ In ſɫt. ⁊ ẞ qñ ꝯgno
tat locũ. vt ad edem. i. iux̃ edem. Apud edeꝫ. i. in ede. Et ita qdã accipiũt apḋ
ioannis primo. verbũ erat apud deũ id eſt in deo. Et in epiſtola pauli. Spero
eñ me aliquãtulũ tempus manere apud vos. ¶ Ante tripliciter cõſtruitur.
Qñqꝫ ſine caſu ⁊ ſic eſt aduerbiũ. ſɫns idẽ quod hoc aduerbiũ prius vt añ ve
ni q̃ꝫ tu. Qñqꝫ cõſtruitur cum ablatiuo ⁊ eſt archaiſmos. vt ego triduo ante
veni q̃ꝫ petrus. Quandoqꝫ regit accuſatiuum et cõnotat tempus ⁊ perſonam
vt ante ſex dies ſolemnis paſche ibi ſignificat tempus. Ante preſidem ibi con
notat perſonam. Qñqꝫ ante ḋt impoſſibilitatẽ. vt pax aute fida niuibꝰ ⁊ flã
mis erit. Uirg. Ante pererratis amborũ finibus exul. Aut ararim parthus
bibit aut germania tigrim. Quã noſtro illius labat pectore vultꝰ Et compo
nitur ante ⁊ ḋr antehac. Et eſt dr̃a inter antehac ⁊ antea. Nam antehac. i.
añ hoc pñs nunc teutonice voer duſſer tijt. Sed antea id eſt ante illḋ tempus
teutonice voer der tijt. vt antehac non vidi ioannem. Heri vidi iohãnẽ ⁊ nũ
q̃ꝫ antea. teutonice voer ghiſteren. Ita poſthac id eſt poſt hoc pñs. Sꝫ poſtea
id eſt poſt illa tempora. Facit etiam prepoſitio ante ſepe fallaciam equiuoca-
tionis ⁊ omnes fere alie prepoſitiones vt ſcribitur in Geneſi. Mortuuſqꝫ eſt
abraham ante thare patrem ſuum. hoc eſt in conſpectu thare patris ſui in vr
chaldeorum id eſt in igne ſecundũ beatum Hieronimum. Et ſic ante conno-
tat locum. Sed ſecundum ioſepnum. Ante thare id eſt prius quam pater ſu
us in vr chaldeorũ id eſt in ciuitate vr. vbi prepoſitio ante facit equiuocatio-
nem penes diuerſam conſignificatõnem. Hoc nomen vero vr penes diuerſaꝫ
ſignificationem. ¶ Aduerſus prepoſitio quandoqꝫ accipitur in bonam par
tem ⁊ eſt idem quod erga. Apud Comicum Gaudeo ſi tibi quid feci aut fa-
cio quod placet o ſymo. Et id aduerſus te fuiſſe gratum habeo graciam.
¶ Quandoqꝫ accipitur in malam partem vt aduerſus hoſtem hoc eſt con
tra hoſtem. Et pro eodem inuenitur aduerſum prepoſitio. Et item pro eodeꝫ
inuenitur participium aduerſus aduerſa aduerſum ⁊ eſt idem quod oppo-
ſito pectore. Sic aduerſa vulnera dantur laudi Auerſa vero vulnera dantur
vicio. Et inuenitur hoc nomen aduerſus quandoqꝫ ſignificare contrarium.
⁊ ſic regit datiuum. vt ioannes eſt aduerſus mihi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

❡ Cis differt a citra.quia cis conſtruitur cū pꝛopꝛio noīe.vt cis rhenum teu
tonice vp duſſe ſyde.ſed citra conſtruitur cū noībus appellatiuis.vt citra fo
rum teutonice vp duſſe ſyde.Et vtrūqꝫ videtur ꝯponi cū ciſrhenanus ꝗ ha⸗
bitat ab hac parte rheni.Citra marinus die vp duſſe ſyde des meers vvoent
Itē citra ponit̄ ſepe aduerbialit̄.vt ego citra te dilexi ꝙ̄ debui.i.minꝰ Sic eti
aꝫ ponit̄ vltra ⁊ pꝛeter.vt dilexi vltra ꝙ̄ debui. Pꝛet̄ ꝙ̄ par ē.i.plꝰ ꝙ̄ debui.
Circū pꝛepõ circa ⁊ circit̄ dr̄ūt Circū ſ̄t locū vt circū vicinos Circa ſ̄o locū ⁊
tps ſ̄t vt circa menia.circa hoꝛā terciā.⁊ ē idē qđ iuxta.Circiter ſ̄t tps vt ve
nit circiter hoꝛā terciā.Qn̄qꝫ notat locū.vt lapidē dicūt fuiſſe quadratū cir
citer in medio.piſcē agilioꝛem circiter in cauda.Qn̄qꝫ circiter notat numeꝝ.
vt circiter duo millia militū.vel duoꝛū milliū militū.Circiter decē milliū vel
miliarioꝛū.Contra pꝛepõ accipitur in malū vt contra hoſtes. Ergo vero ac⸗
cipitur in bonū.vt erga amicos.vt tua erga me benemerita. Cōtra idem eſt
qđ viciſſim teutonice vveder om.⁊ ſic eſt aduerbiū vt petrus dedit ad paulū
litteras.paulus vero ꝯtra ad petrū dedit lr̄as.⁊ nō eſt dicendū econtra.Sed
bene econtrario vel ediuerſo vel ꝯtra.vt petrus me pugno cecidit.ego eū edi
uerſo cecidi.hoc eſt viciſſim ⁊ nō ecōtra.Extra pꝛepõ ꝯſtrnitur cum verbo ꝗ
etis ⁊ motus Similiter hec pꝛepõ intra.vt petrꝰ iuit extra ciuitatē vbi ſigni⸗
ficatur motus ad locū.Itē petrus ē extra ciuitatē.paulus intra ciuitateꝫ.vbi
ſig̃tur quies in loco.Hoꝛatius Iliacos intra muros pugnatur ⁊ extra. Item
extra pꝛepõ quandoqꝫ eſt idem quod pꝛeter.vt extra me deus non eſt.i.pꝛeter
me.Intra pꝛepõ notat locum ⁊ tps.vt intra menia id eſt intra muros ciuita
tis.vnuſqſqꝫ manebit intra terminos ſue terre.Qn̄qꝫ connotat tps.vt intra
triduum redibit.intra annū redibit.intra quātū tempus redibis.intra quot
hoꝛas redibis.rn̄detur infra hoꝛam.Nec dicendū eſt latine redibo infra an⸗
num.infra hoꝛā.Nec etiam latine đꝛ ioannes eſt interius de loco.qꝛ interius
eſt compatiuus.ſed ioannes eſt intus vel intra domū.❡ Inter pꝛepõ requi⸗
rit duos accōs ſi ſaltem ſunt ſingularis numeri. Ut ioannes ſedet inter pe⸗
trū ⁊ paulū ſig̃t teutonice tuſſchen.vel requirit vnū accm̄ pluralis numeri.vt
inter naues.⁊ cōnotat locum vt in dictis exemplis vt ſupꝛa dictum eſt.Etiaꝫ
cōnotat tempꝰ.vt inter diem ⁊ noctem.inter ſecundā ⁊ terciā hoꝛas.Quādo
qꝫ ponitur ſine caſu.vt doꝛmire inter.Inter qn̄qꝫ idem valꝫ quod mutuo.vt
pueri inter ſe diligūt.hoc eſt mutuo ſe diligūt.Et ponit̄ inter ⁊ đꝛ interclude⸗
re qđ differt ab introcludere. Nā intercludere aliquē eſt iter alicuiꝰ impedi⸗
re.vt fui imbꝛibus ⁊ toꝛrentibus interclusus.Uirgilius Interclusit hyems et
terruit auſter eūtes. Cicero.Qui iter penoꝝ cadaueribus coꝛpoꝝ ſuoꝛū inter
cludendū putauerūt.Sed introcludere eſt aliquid ad interioꝛa claudere.
❡ Infra pꝛepõ opponitur huic ꝑpõni ſuper.Et notat infra locū.vt infra te⸗
ctum.⁊ etiam notat dignitatē.vt infra magiſtratū.Ab infra venit inferi.oꝛū
vt petrus dabit penas apud inferos.⁊ ſic dicti ſunt dij inferi ⁊ dij ſuperi.Itē
ſicut non đꝛ latine petrus eſt interius ſed intus.paulus nō eſt exteri[illegible]s ſed fo⸗
ris.Ita etiam non videtur dicendū eſſe paulus eſt inferius ſuperius qꝛ etiaꝫ
ſunt compatiua ſed eſt ſupꝛa ſolarium cenaculum.In ſuperioꝛi parte edium
In inferioꝛi pte ediū.Multi tamen inferius ⁊ ſuperius loquūtur. Iuxta no
tat locū.vt iuxta macellū iuxta foꝝ.Qn̄qꝫ ꝯſtruitur cū dtō ⁊ ſic eſt aduerbiū
vt iuxta eſt dn̄s oībꝰ inuocātibus eum.❡ Ob pꝛepõ qn̄qꝫ ſig̃t cām efficiētē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

⁊ ſic poſt ob ſequitur ꝙ vt eā ob rem id feci ꝙ te diligo. Eam ob cauſam te ce
cidi ꝙ te diligo. Qn̄qꝫ ōt cām finalē ⁊ ſic poſt ob ſeqͥ vt. vt Eam ob cauſam
te cecidi vt doctiorē te reddā. Propter prepō ſilr̄ quādoqꝫ ōt cauſam effici
entē ⁊ ſequitur ꝙ. vt eam propter cām te cecidi ꝙ te diligo. Qn̄qꝫ ōt cauſaꝫ fi
nalem ⁊ ſic ſeqͥtur vt. vt propter id te cecidi vt te meliorē reddā. Itē propter
qn̄qꝫ eſt idē qꝺ iuxta. vt apud ꝟgiliū Propter aque riuū viridi procūbit in
vulua. ħ ē iuxta riuū. Et in leuitico ſic ſepe inuenit vt ꝑtē vero iecoris ꝓijcies
ꝓpter altare. In geneſi. Apparuerūt tres viri ſtantes propter eū. i. iuxta eum
¶ Prope ꝑpō conſtruit cū accō. vt prope feneſtrā Qn̄qꝫ ponit aduerbialiter
⁊ ſic ꝯſtruit cū dtō. vt prope eſt dn̄s oibus inuocātib⁹ eū. Qn̄qꝫ ponit ſine ca
ſu. ⁊ eſt idē quod pene. ſeu fere. vt prope omnes veſtre copie ſunt infcepte Sic
ꝓpe cecidiſſem Et ſicut prope cōſtruit cū accō ⁊ dtō ita ꝯpatiuus propi⁹ ⁊ ſu
perlatiuus proxime ꝯſtruūt cū accō ⁊ dtō. vt prope vrbem ꝓpius vrbē ꝓxi-
me vrbē. De dtō Uirgilius Propiuſqꝫ periclis. ꝓpius ſtabulis armenta tene
rē. ¶ Pone idē eſt qꝺ poſt. vt pone tribunal ſtat ꝑcuſſor. Et qn̄qꝫ ponit ſine
caſu aduerbialiter. Sic leo delet pone veſtigia cauda. Pone qn̄qꝫ eſt ꝟbū im
peratiui modi a pono. Raro in ſoluta orōne vtēdū eſt iſta dcōne q̄uis inue
niat in carmine. ⁊ frequētius ꝯſtruit cū ꝟbo motus ⁊ ẜt van achter. Super
ꝑpō etiā regit accm̄ Et differt ſuper a ſupra. Nā ſuper dicit cōtactum ſiue cō
tiguitatem. vt auis ſedet ſuper tectum. ambulo ſuper terram. Supra vero
nō ōt ꝯtactū vt nubes pendēt ſupra nos. aues volant ſup̄ terrā. Eandē drām
ħnt ſua relatiua. ſubter ⁊ infra. Nā ſubter notat cōtactū ⁊ eſt relatiū ad ſup.
vt ſubter te iacet puluin⁹. Subter te ſternetur tinea. Infra nō notat ꝯtactū.
⁊ eſt relatiuū ad ſupra. vt infra lectū infra ſpondā. Itē ſup qn̄qꝫ cognotat tē
pus. Uirg. Nocte ſup media. ⁊ ſic iūgit ablō. Qn̄qꝫ iungitur nūero vt cecide
rūt in hoc bello ſup̄ duo hoiꝫ millia. i. plures q̄ꝫ duo milia. Ponit etiā ſupra
aduerbialiter. vt diligo te ſup̄ q̄ꝫ cuiqꝫ eſt credibile. i. plus. ¶ Per prepō qn̄qꝫ
notat locū ſiue per locū. vt per parietē. Qn̄qꝫ notat adiurationē atqꝫ obteſta
tionē. ſeer bidden ⁊ ſic pōt ſepari a ſuo accō interiecto ntō. vt ꝑ ego te deū ro
go ⁊ noſtrā amicitiā. vt in ea me re adiuues. Apud virg. Per ego has lachry
mas dexterāqꝫ tuam. Qn̄qꝫ ꝑſonā ẜt cū excluſione aliarū. vt per me feci. ꝑ te
feciſti. Qn̄qꝫ tempus vt ꝑ dies ⁊ noctes. Sepi⁹ tn̄ illam prepōem per ſolent ſb
audire qn̄ ẜt tēpus vt ſtertit noctes ⁊ dies. i. per dies. Itē ſolet hec prepō per
in cōpōne ſigr̄e valde. ⁊ ſic iūgitur poſitiuo. vt ꝑgratū ꝑiucūdū Ita pre ꝑpō
ſic ſe hꝫ q̄ etiā poſitiuo iūgitur ⁊ valde ẜt vt prepotēs ꝓdiues ꝓcelſus ꝓclarus
predulcis prefulgēs ꝓdurus ꝓcult⁹ prelongus. ⁊ vehementius ꝑpō ꝓ q̄ꝫ per au
get. Nā prelonga orō ōr. ea que enormis longitudinis eſt. Sic prepotēs precel
ſus ōr. i. maiorē in modū potens celſuſqꝫ ⁊ q̄ſi preter modū morēve aliorū po
tens ⁊ celſus. Et ſolet ꝑ acceptū ꝓ valde iūgi oi caſui. vt permulti permultorū
permultis. vt petrus eſt prediuitis ac ꝓpotētis hois filius In hac em̄ ſigtione
cū ꝟbis componitur pro valde. vt percupit peruelit. i. valde cupit. Quādoqꝫ
prepō per in cōpōne in malū accipit. vt periur⁹. meyneydich. Periurus per-
fiduſqꝫ q̄ iuſiurādū fidemqꝫ violat. Perfuga q̄ ad hoſtes tranſit. Perditus
qui in omne ſcelus eſt tradit⁹ Peruerſus q̄ ꝟſat in malo ⁊ a bono verſus eſt
Qn̄qꝫ per in ꝯpōne notat perfectionē rei. ⁊ in finē eius vſqꝫ ꝯtinuationē. vt ꝑ
legere eſt ad finem vſqꝫ legere Lactantius Peto ſi q̄s erit q̄ inciderit in ħ ſi le

git perlegat Scribere ad finem aliquã rem vſqꝫ ſcribẽ. Apud Titũ Liuiũ. Ut
facturus ne ope p̄reciũ ſi res geſtas populo romano ab inicio perſcripſerim.
Perferre eſt ad cõſtitutũ vſqꝫ finẽ ferre. Sic multi ferũt litteras. ſed eas vl' ne
gligentia vel dolo vel caſu non perferũt. Unde Cicero. Nuncius ille qui litte-
ras acceperat nõ pertulit. Seneca. Leue eſt misereas ferre pferre graue ẽ. i. ad
ſpaciũ temporis eẽ in miſerijs leue eſt ad finẽ vero vſqꝫ vite graue Peruigila
re ad finẽ noctis vigilare. vt apud Martialẽ: Nã vigilare leue eſt. peruigilare
graue. h̄ ẽ ptẽ noctis vigilare leue eſt. vſqꝫ vero ad finẽ ⁊ totã nocte in ſomnẽ
ducere graue eſt Peragere eſt accuſatorẽ ad finẽ vſqꝫ agere quo reus cõdẽne
tur. Perorare eſt ad finẽ orõnis orare. vñ peroratio finis orõis dr. Perorare
eſt etiam orãdo inducere in aliquẽ affectũ vt indignationẽ ⁊ miſericordiam
Perſuadere eſt perſuadẽdo inducere ſic multi ſuadent qui nõ perſuadent. ⁊
ideo dr. Sic mihi pſuadeo perſuaſum habeo. pſuaſum eſt mihi. Permanere
in finẽ vſqꝫ manere. Uñ Plini⁹ Nec tamen permaneãt. ſed ante finem rece-
dũt. Sciendũ prepõ qñqꝫ ẽt iuxta. vt apud Sulpiciũ Marcũ marcellum pu-
gione percuſſum eſſe ⁊ duo vulnera accepiſſe. Unũ in ſtomacho. alterũ ſcõm
aurẽ. i. iuxta aurẽ. Qñqꝫ ſcõm eſt idẽ quod poſt ⁊ quaſi ſecundo loco. vt apõ
Ciceronẽ Proxime autẽ eſt ſecũdũ deos hoies hoibus maxime vtiles eſſe poſ
ſunt. hoc eſt poſt deos. Qñqꝫ ſecundũ eſt idem quod pro. vt ſecũdũ me litem
do. ſecũdum te iucundum da. ſecũdum ſe iudicium dat. i. pro me te ſe. Qñqꝫ
accipitur pro in. vt ſecundum quietem habui ſomnia. Utimur etiam ea pre
poſitione ẽm in alleuando. vt ẽm platonem non nobis ſolis nati ſumus.
℄ Trans prepoſitio differt a prepõne vltra Nã trans conſtruitur cum ver-
bis quietis. vt ioannes habitat trans rhenum. Occiſus eſt trans tyberim. Sꝫ
vltra conſtruitur cum verbo motus ad locum vt fugit vltra rhenum. Trãs
in ɔpoſitis ns ſeruabit vbiqꝫ. Excipe traijcio traduco tradoqꝫ trano. ſouer-
ſvvemmen. ℄ Preter compoſitio qñqꝫ facit exceptionem a toto in quãtitate
hoc eſt a noie cõmuni cum ſigno vniuerſali. vt omne animal preter hominẽ
eſt irrationale. Quandoqꝫ preter eſt idem quod extra. vt Pollicitus es Ne p̄
ter mea regna redires. Quandoqꝫ accipitur pro et vt mittam aurum preter
argentum. i. aurum ⁊ argentũ. Et ab aliquibus tunc dr accepta aſſociatiue.
Qñqꝫ accipitur diminutiue. vt duo preter tria ſunt quinqꝫ. i. duo dempt̄ꝭ tri-
bus. Qñqꝫ pro ſine vt preter officiũ id eſt ſine officio ℄ Uſqꝫ prepoſitio poſt
ponitur ſuo caſuali. vt occidentem vſqꝫ vt ſuperius dictum eſt de prepoſitio
ne verſus Et vſqꝫ quãdoqꝫ conſtruitur cũ accuſatiuo ſignificante tempus fu
turum ad quod ſcꝫ durabit actus vt diligam te deum meum vſqꝫ ad finem
vite mee. Quandoqꝫ ɔſtruitur cũ ablatiuo ſignificante tempus a quo incepit
actus. vt: vſqꝫ ab adoleſcentia mea te maximope ſemper dilexi. In priori mo
do iungitur verbo futuri temporis In hoc autem modo verbo preteriti tem
poris iungitur. Conſtruitur etiam cum ablatiuo quandoqꝫ quando conno-
tat locum. vt ego ab vſqꝫ conſtantinopoli te perſecutus ſum. Quandoqꝫ po-
nitur vſqꝫ ſine caſu aduerbialiter. Uirgilius Cantantes licet vſqꝫ minus via
ledet. eamus hoc eſt aſſidue vel cõtinenter. teutonice altoes. Qñqꝫ vſqꝫ iungi
tur his dictionibus eo adeo ⁊ ſiḡt idem quantum ita ſiue: in tantum. vt vſqꝫ
eo te diligo. vt nõ modo pecuniam verũ ⁊ vitam meam pro te exponerem.
℄ Secus quandoqꝫ eſt prepõ ⁊ conſtruitur cum accuſatiuo. vt p̄. ꝓmo Sic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarū. In euangelio. Cecus ſe
debat ſecus viam. ⁊ ſic eſt idem quod iuxta. Quandoqꝫ ſecus ponitur ſine ca
ſu aduerbialiter ⁊ tunc eſt idem quod aliter vt ſecus accidit quam putarā.
hoc eſt aliter. Apud beatum ambroſium Non loquitur ſecus ac ſentiat. ſunt
enī res ſocie ꝟbis ⁊ ꝟba rebus. Virg. Haud ſecus ac iuſſi faciūt

illa ꝓpō .i. ſ̄cans .i. cū accō .i. aſſociata

Inqꝫ notans contra quarto ſolet eſſe locata.

℃ Hic dīt ꝙ ꝓpō in ſignās idē quod contra regit accuſatiuū. vt lex lata eſt i
adulterū ⁊ in deſertorem. h̄ eſt contra adulterū ⁊c̄. Sciendum ꝙ hec prepoſi
tio in multis alijs modis conſtruitur cū accō quibus non ſignificat contra.
vt pius in parentes. religioſus in deum id ē erga deum erga parentes. Item
Ambroſius in lucam. i. ſupra lucam. de quibus dicetur ibi. In ſubter vel tus
℃ Secūdo ſciendum ꝙ hec prepoſitio in in compoſitōne quādoqꝫ accipitur
ꝓuatiue quandoqꝫ intenſiue. Priuatiue vt iniuſtus ineptus imprudēs. id eſt
non eſt iuſtus ſed pōt fieri iuſtus. Quandoqꝫ accipitur negatiue vt celum eſt
incorruptibile i. non pōt corrumpi. Sic lapis eſt ſubſtantia inſenſibilis capiē
do actiue hoc eſt non pōt ſentire. Quandoqꝫ in accipitur intenſiue ꝓ pro val-
de vt imprimo. vn̄ oritur ſepe ꝙ eadem dictio cū in ꝯpoſita dieurſas h̄ꝫ acce
ptiones ſcꝫ priuatiue ⁊ intenſiue. vt inuocatus vno mō quē quis inuocauit. h̄
eſt a quo quis auxiliū petijt. In pſal. Ipſe inuocauit me ⁊ ego exaudiam euꝫ
Accipitur etiam priuatiue pro non vocatus vt tu venis inuocatus Ita inue
nitur inuiſus duplex habere ſignificatū. vno modo eſt non viſus. altero mō
eſt odio habitus Ita infractus vno mō idē ē quod non fractus ⁊ ſic dicūtur
aliqui magno infractoqꝫ aīo. altero mō eſt idem quod. valde fractus.

.i. accm̄ .i. gerūdijs ſp. grāmatici poſuerūt

Huncqꝫ gerundiuis caſū veteres poſuere.

.i. ſuppoſitū reddētē ſcꝫ modernoꝝ ꝯſuetudo

Vt ſupponente m. quod multorū tenet vſus.

℃ Hic ſolent dari due regule. Vna eſt. Omne gerundium pōt regere accuſa
tiuum a parte anteriori. vt ſuus infinitiuus. vt cū tempus elizabeth parien-
di impletū eſſet vbi dicunt elizabeth eſſe accm̄ rectū ab illo gerundio ꝓ parien
di a parte anteriori vt ſenſus ēet. cum tēpꝰ eſſet elizabeth parere ſeu vt eliza
beth pareret. De gerundio in do. In cōueniendo populū in vnū. De gerūdio
in dum ſcribentem habendum eſt pennas. ℃ Secunda regula gerūdium in
dum reddit ſuppoſitum huic verbo eſt. vt orandum eſt vt ſit mens ſana i cor
pore ſano ⁊ ſic habebit textus gerundiuis. ℃ Circa primā regulā ſciendū pri
mo. qꝫuis apud grecos gerūdia regant accuſatiuū a p̄te anteriori mediante
articulo toy nō tn̄ id fieri debꝫ apud latios. Sed per abltōs abſolute poſitos
vel alio modo loquendū. vt pro illa. In me dormiendo ioannes venit. melius
dr̄ me dormiente ſiue dum dormirē io. venit. Et qꝫuis inueniatur in ſacris lit
teris. In ꝯueniendo populū in vnū. h̄ fit more greco ⁊ non latino. Et in illo
exemplo. Cū tp̄s elizabeth pariendi impletū eſſet. nō neceſſe eſt elizabeth eſſe
acci caſus. ſed eſt gti caſus ⁊ regit hoc nomē tp̄s illos duos gtōs elizabeth et
pariendi Sic dicimꝰ amor ioannis ſcie. cupido petri pecunie. ⁊ ſic de alijs di
ctionibꝰ dcā̄ ē in ꝓnꝰ regimis gti. Nec gerūdiū i dū regit accm̄ a p̄te an̄riori.

ſm latinos. Jtaqꝫ nõ eſt iſta latina. Nos de ſomno ſurgendã eſt. Scibendum hñdũ ẽ pennas. Et ideo dͭ Apl's. hora eſt nos de ſomno ſurgere ⁊ nõ ſurgẽdi. Et hñt gerũdia in dum apud latinos duplicẽ ꝯſtructionẽ. Qñqꝫ cõſtruuntur cũ ꝟbo eſt. vt orãdũ eſt. ſurgẽdũ ẽ. Et dicũt qdã hoc gerũdiũ i dũ nõ regi añ ꝟbũ eſt ſed pꝰ ꝟbũ ẽ. Altero mõ regũt dtĩ a pte ãteriori cũ ꝟbo ẽ ꝯſtructũ vt ſcribẽti hñdũ ẽ pẽnas ⁊ nõ ſcribẽtẽ. Horatius Si vis me flere dolendum eſt primũ ipſi tibi.

.i. ꝟbo a q̊ regaꝛ nomẽ ſns locũ
Sepe regente loci nomen caret vt babilonem.
Ruſqꝫ domum vel miliciã rex vadit humumqꝫ
ſp. ꝑpria ſp. noĩa .i. attributa ciuitati vl' caſtro
Nomina que villis ſunt appropriata loco ve.
ſp locus tenẽt .i. iſtã regl'am ſp. ꝑprijs noibꝰ locoꝝ
Qui minor eſt ſeruãt hanc normam. ſunt et eiſdem.
Rus et milicia domus ac humus aſſocianda.

❡ Hic dicit ꝙ ꝑpriũ nomẽ loci minoris ſignificãs ad locũ ſtabit i accõ. ⁊ dꝫ carere rectore ⁊ poni aduerbialiter. vt petrus iuit dauẽtriã. paulus iuit ʒuʒatum. ioãnes iuit athenas. Jacobus iuit delphos. Sortes iuit babilonẽ tibur ꝑneſte gaddir. Et hijs ꝑprijs iunguntur hec appellatiua rus domus milicia. vt Jte domũ ſature venit heſperus ite cappelle. Paulus ꝓfectus ẽ miliciam Petrꝰ rus iuit vp dat lant Ex vrbe rus habitatũ migrauit. Humus vero ſignificãs ad locũ ⁊ in loco ſemp ſtabit in gtõ. Exemplũ cum ꝟbo motus. vt iecit oculos humi. i. ad humũ. Exemplũ vbi cõſtruitur cuꝫ verbo quietis vt mea nihil refert humi an ſublimi putreſcã. Et ſicut hoc nomẽ domus iuenitur in accõ carere rectore in ſingulari vt iui domũ ita etiã i accõ plurali. Ouidius Quo ruitis veſtras quiſqꝫ redi domos. ❡ Circa lrãm ſciendum ꝙ ſepe noia maioꝝ locoruꝫ inueniũtur carere rectore poetica licẽtia. Virgilius. Jtaliã fato lauiaqꝫ littora venit. Jn qbꝰ ẽ eclipſis ꝑpõis ad vl' in vt ſit ſenſus veñit i italiã vl ad italiã. Sic ſepe ꝯtra noĩ ꝑpo loci mioꝝ ſupflue iũgiꝛ ꝑpõ. Tulliꝰ i verrinis. Ea die ꝟres ad meſſanã venit. Fit ẽt h eclipſ. ad ſci dionyſij. Boetiꝰ. vt ad marci tullij redeamꝰ ſbaudi locos. Tulliꝰ Cũ vẽtũ eẽt ad diane venerꝫ veſte h ẽ ad tẽplũ diane venerꝫ veſte ❡ Sciẽdũ ſcdõ ꝙ iſti tres acci pl'ales inficias ſuppecias inferias ꝯſtruũꝛ ẽt cũ ꝟbo iportãte motũ ad locũ. ⁊ ille accũs inficias ſolũ cũ ꝟbo eo is ire. vt petrꝰ iuit inficias. Et ẽ inficias ire ſiue inficiari idẽ qd negare ſe l' debẽ qd actor petit l' ꝯmiſiſſe qd accuſator obijciat Jñ inficiator. Et iñ ẽt dr ſtatꝰ ꝯiectural' infical' apd rethores i q̊ reꝰ ſp inficiaꝛ vl' inficiauit Sꝫ ille accũs ſuppecias ſt idẽ qd ad auxiliũ. ⁊ ꝯſtruiꝛ nõ ſolũ cũ ꝟbo eo veꝝ cũ oĩ ꝟbo iportãte motũ ad locũ. vt eo vado veio curro ꝓficiſcor fero ⁊c̃. vt eo ſuppecias ꝓficiſcor ſuppecias. fero ſuppecias. vñ ceſar i ꝯmẽtarijs. Nũciabãꝛ in auxilia magna eqtatꝰ opidanis ſuppecias venire. Jdẽ Suis finibus opidiſqꝫ ſuppecias ꝓfectꝰ ẽ. Terciꝰ accũs plis ẽ inferias q̃ plerũqꝫ cũ ꝟbo mitto ꝯſtruitur. vt Horeſtes matrẽ occiſo patri iferias miſit h ẽ morti miſit vl' ad inferos miſit vel occidit. ❡ Tercio ſciẽdũ ꝙ accũs ſepe poiꝛ abſolute cã breuitatꝫ ⁊ cã relatõis. Cã breuitatꝫ deo grãs ſbaudi agamꝰ. ẽt ibi mẽtẽ ſcãꝫ ſupple habuit. dij vrãꝫ fidẽ ſp. teſtor. Me miſeꝝ ſbaudio o me miſeꝝ. de q̊ d. ẽ oqꝫ ſibi q̃r.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Secundo cauſa relationis ponitur abſolute vt ver ⁊ eſtatem tu plaſmaſti ea. vbi ille accũs caret rectore. ⁊ ꝟbũ añcedẽtis non ponitur. volũt eñ relatm̃ ⁊ añcedens habere duo verba vel vnũ ꝟbum bis poſitũ. Si tñ in dicta orõne relatm̃ ſubticetur accũs regeretur.

¶ Peracto de regimine acci caſus. peragendũ eſt de regimine ablatiui.

p. caſum .ſ. paſſiuũ poſtponiꝛ .ſ. ꝑdictis
Ablatiuorum regimen ſubiungitur iſtis

¶ Hic dt ꝙ regimẽ ablatiuoꝝ caſuũ ſubiũgiꝛ ꝑdict; regiminibꝰ. Et diciꝛ abltũs caſus. caſus romanoꝝ. i. latinoꝝ. qꝛ latini abltm̃ inuenerũt. greci vero carent abltõ. vtentes gtõ vel dtõ vel alio caſu loco abl'ti caſus. Nã ꝑpõibꝰ que apõ nos deſeruiũt ablatiuo greci dãt gtm̃ vel dtm̃ vt ꝑpõ in apõ nos deſeruit abltõ. vt In principio erat ꝟbũ. vbi greci ponũt cũ dtõ dicentes. En arche. Item arche. i. principiũ. Itẽ nos ponimꝰ de ꝑpõnẽ cũ abltõ dicẽtes. liber de interpretatõne. greci ponũt equalenter prepõem de dicentes perihermenias hermenia dꝛ interptatio. ⁊ hꝫ hermenias in gtõ. qꝛ noia greca hñtia i vel r añ a hñt as in gtõ. vt maria marias ſcõm grecos ſophia ſophias. familia familias ⁊ ſic dꝛ paterfamilias hora as ſpera as. lira as. Item compatiuus apud grecos ſꝑ regit gtm̃. Itẽ qdã etiã latini ſecuti ſunt grecos ponẽtes ſepe gtũm more greco loco abl'ti ꝑ antiptiſim. vt Apud Matheũ ⁊ etiã Lucã. Facite ergo fructũ dignũ penitẽtie. ibi pñie poniꝛ loco abl'ti pñia. qꝛ dignus regit ablatiuũ. In actibꝰ Indignos vos iudicaſtis eterne vite pro eterna vita. Paulus ad hebreos. Amplioris eñ glorie iſte pre moyſe dignus habitus eſt Itẽ ꝯpatiuus more greco inueniꝛ cũ gtõ. ſacris ſcripturis vel lr̃is vt in pſalmis. Corripiẽs pauperam de manu fortioꝝ eius. Paulus ad hebreos. Hoies eñ ꝑ maiores ſui iurãt id eſt ſe. Ioãnes in euãgelio Qui credit in me oꝑa q̄ ego facio ⁊ ipe faciet. ⁊ maiora hoꝝ faciet. ibi hoꝝ nõ r̄giꝛ ex vi ꝯtitõis qꝛ ẜt rẽ exceſſaꝫ.

.i. ſnas ꝯſiderat ſp. ꝯꝑatõis q̄ facit ꝯꝑatõeꝫ exhic ꝯſiderabit
Tres notat eſſe gradus qui comparat. inde notabit
.i. mltimodã coartationẽ naturã ꝯꝑatiui .i. diuidit manifeſte
Multimodũ regimen. qui rem diſcernit apertę
Ditior eſt auro ſapiens ſalomone ſibilla
.i. ꝑ h̄ aduerbiũ .i. reſolue ſp. ꝯꝑatiui .i. cernes .i. clare
Per magis expone regimenqꝫ videbis aperte
Eſt auro diues regina magis ſalomone

¶ Hic dt ꝙ ad ꝯgnoſcendũ regimẽ ꝯꝑatiui valet cognitio triũ graduũ ꝯꝑationis Tres enim ſunt g̃dus ꝯꝑationis per quas fit cõꝑatio vnius ad alium in aliqua qualitate vl' q̄ꝫtitate Per poſitiuũ fit ꝯꝑatio vt petrus eſt tã doctꝰ q̄ꝫ paulus Per ꝯꝑatiuũ. petrꝰ ẽ doctior paulo. Per ſuperlatiuũ petrus ẽ oim doctiſſimus Cũ autẽ ꝑ poſitm̃ fit cõparatio vt petrus ẽ tã magnus q̄ꝫ ioannes ẽ duplex ſenſus. Unus ſcõm proportionẽ equalitatis ⁊ ſic ſenſus eſt. petrꝰ eſt equali magnitudine cũ ioãne. Alter ſenſus fit ẜm proportionem minoris inequalitatis ⁊ ſic dicta locutio valet hãc petrus eſt tanta magnitudine quanta ioannes ⁊ maiori. ¶ Sciendũ ꝙ poſitiuus gradus eſt q̄ nõ ſig̃t exceſſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Cōpatiuus ē q̄ h̄t vnū exceſſuꝫ. Suꝑlatiuus ē q̄ h̄t plures exceſſus. Et ideo cū
vnus eſt exceſſus loquēdū ē ꝑ ꝯpatiñ vt dextra ē fortior ſiniſtra. ſi xͦo ꝑlures
ſint exceſſus loquēdū eſt ꝑ ſuplatm̄. vt mediꝰ digitꝰ ē oīm longiſſimus. Sci
endū ꝙ ſole ille dictiones cōpari pn̄t q̄ h̄nt incremētū vel iminutiones. vt lit
teratꝰ lr̄atior lr̄atiſſimꝰ. Sic iunior minor eſt q̄ alterum ꝑuitate vel etate ſu
perat. Ex his pꝫ ſbſtātiā nō ꝓpe cōpari poſſe ⁊ ſic etiā oīa adiectia ꝯpari nō
pn̄t. vt plenus ꝑfectꝰ. qd̄ ei plenū eſt nō pōt fieri plenius. qd̄ ꝑfectū ē nō pōt fie
ri perfectius. Et ſi aliqñ talia cōpari iueniūꝰ h̄ ē improꝑe. vulgꝰ ei vocat ple-
nū ⁊ ꝑfcm̄ qd̄ pene plenū ē ⁊ ꝑfctm̄. ⁊ ſic dicimꝰ ꝑfectiſſimꝰ pleniſſimꝰ. ¶ Ter
cio ſciēdū ꝙ nō ſolū noīa cōpanꝰ ſꝫ etiam alie partes orōnis. vt xͦba ꝑ circū-
locutionē. vt amo magis amo maxime amo. dr̄ ei ꝑ cōpatiuum magis amo
petrū paulo. ioānē oīm maxime amo. Et vnū xͦbū volo hꝫ ꝯpatm̄ regulareꝫ
q̄ ē malo. dicimꝰ ei volo ick vvil. malo ick lieuer vvil. i. magis volo. ꝑuolo. h̄
ē valde volo. Cōpanꝰ ⁊ aduerbia vt docte doctiꝰ doctiſſime vl' doctiſſimum
ſepe ſepius ſepiſſime. Sic mane ⁊ etiā quidā cōparāt. vt ſurgant manius ſtu
deāt ꝑcius. Sic etiā dicūt ſerius veni domū q̄ꝫ tu. Quidā tñ aliȷ̄ putāt potius
inueniri apud autores magis mane magis ſero magis veſpi. vt magis veſpe
ri veni domū petro. Cōpanꝰ ⁊ alie ꝑtes orōnis vt dr̄ in alexandro. Uerbū qñ
qꝫ vel q̄ ⁊c̄. ¶ Sciēdū ꝙ h̄ daꝰ intelligi due rl'e. Quarū prior eſt. Qualēcunqꝫ
caſum regit poſitiuꝰ eūdē regūt cōpatiuus ⁊ ſuplatiuus vt amās mei aman
tior mei amātiſſimꝰ mei. doctꝰ doctior doctior doctiſſimꝰ. ſilis mihi ſilior mi
hi ſilimꝰ mihi. flebilis ior imus mihi. pallidis pallidior pallidiſſimꝰ facie. di
gnus laude digniſſimꝰ laude. Altera regula ē. Oīs cōpatiuus ꝯpatiue captꝰ
regit abltm̄ ſnte rē exceſſam in ea q̄litate in q̄ fit ꝯpatio vt ioannes eſt petro
ditior doctior litteratior diſertior. ioānes ē petro eruditior. i. maior ꝑhus quā
petrus. Prouerbiorū tercio. Precioſior ē multis opibus ſapia. Iſte ē niue cā
didior. pice nigrior. vēto leuior. melle dulcior. loq̄citate loquacior. manibꝰ for-
tior facie pulchrior. cygno albior. velotior. Eandem cōſtructionē etiā hn̄t ad-
uerbia cōpatiui gradus. ego iuſtius te queror peius te canto. plus te gaudeo.
minus te doleo. fui te locutꝰ ſublimiꝰ humiliꝰ. Plus matre amat filiū. plꝰ pa
tre odit filiū. Quintilianꝰ Cur tu plus matre filiū amaſti. q̄ tu plus pater o-
deras. ⁊ ſic de aliȷ̄s oē nomē ꝯpatiui g̈dus format de ſe aduerbiū cōpatiui g̈-
dus in vs ſimile neutro generi preter magnum quod non facit aduerbiū cō-
peratiui in vs ſed in is quod eſt magis vel mage. ⁊ dr̄ magis cuꝫ ſequitur vo
calis. cum vero cōſona ſequiꝰ dr̄ mage. Cato Si mage noſſe laboras. ⁊ regit
aduerbiū magis abltatiuū rei exceſſe. Item autores ſepe vſi ſunt comparati
uo neutri generis in vs loco comperatiui in or. quia quiddam ſuauius vide
tur ſignificare vt nihil iſto homine peius abiectius furatius loquacius. id eſt
nullus hō iſto homine peior abiectior. ⁊c̄. Nihil patre tuo generoſius ſanctiꝰ
verecundius. Nihil hoc vino ſuauius. nihil tempore precioſius. nihil eſt eo lit
teratius doctius prudentius humanius. hic nihil aliud ꝯprehenditur in vni-
uerſo q̄ꝫ in parte. quoniā litteratura humanitas prudentia nō niſi in homi-
ne cadunt. Item diminutiua a comparatiuis formatā dicuntur regere abla
tiuū. vt ſunt pluſculū illo ſcribit meliuſcule illo Item ex predictis duabus re-
gulis ſepe fit ꝙ comparatiuus duos regit ablatiuos vnū ex natura poſitiui
alterum ex propria natura qui ſignificat rem exceſſaꝫ vt ſybilla fuit ſalomo-

ne auro ditioꝛ. Petrus eſt paulo laude dignioꝛ hec anphoꝛa eſt illa vino ple-
nioꝛ. Et regitur ille ablatiuus ꝟtute comparatiui qui poteſt reſolui in aduer
bium quam ⁊ in nominatiuū caſum. qui autē ſic reſolui non poteſt regitur
virtute poſitiui. vt ſum petro auro ditioꝛ. vbi abltūs petro regitur ꝟtute cō-
paratiui. auro regitur virtute poſitiui quia ſic reſoluitur ſum ditioꝛ auro q̄z
petrus. ⁊ non ſic ſum ditioꝛ petro q̄z aurū. Nec ſolū reſoluitur ꝯparatiuus ꝑ
hoc aduerbium magis vt vult littera. ſed etiam per adiectiuū quā ⁊ per alia
vt ioannes eſt foꝛtioꝛ petro. ioannes eſt magis foꝛtis petro. vel ioannes ē ma
gis foꝛtis q̄z petrus. Sicut reſoluitur comparatiuus per magis ita ſuperlati
uus per maxime vt foꝛtiſſimus grecoꝛum eſt achilles id eſt maxime foꝛtis gre
coꝛum. non autem ſuper omnes grecos foꝛtis. quia ſuper ſe foꝛtis fuiſſet quod
fieri nequit. ℂ Sciendum q̄ quando comparatiuus regit ablatiuū in locu-
tione in qua ponitur verbum tranſitiuuum tūc eſt amphibologia. vt video
plura illis eſt duplex ſenſus. Poteſt eñ fieri comparatio inter res viſas. ⁊ ſic
ſenſus eſt video plura q̄z illa. id eſt illas res. Ita in euangelio Symon ioānis
diligis me plus his. vbi comparatio dicitur eſſe inter diligētes. ⁊ eſt ſenſus di
ligis me plus q̄z hi. Omnis talis ambiguitas vitari pōt ſic dicēdo. video plu
ra q̄z illi. vel video plura q̄z illos Fit etiam alia ambiguitas per comparati-
uos quando duo comparatiui per coniunctionē copulātur. vt aliquo maio
ri te ⁊ omni minoꝛi te tu es minoꝛ. Aliquo maioꝛi te ⁊ omni maioꝛi te tu es
maioꝛ. Omni maioꝛi te ⁊ oī minoꝛi te tu es maioꝛ. que locutiones faciūt du
plicē ſenſum. Qñqz tm̄ poſſunt eſſe due oꝛōnes. i. facere ꝓpōnē hypoteticā et
ſic ſunt falſe. Eſt eñ ſenſus pꝛime locutōnis. Tu es minoꝛ aliquo maioꝛi te. ſe
cunda pars eſt falſa ergo tota copulatiua eſt falſa. Qñqz tales oꝛōnes accipiū
tur in ſenſu cathegoꝛico ita vt ſecundus comparatiuus regatur a pꝛioꝛi com
paratiuo ⁊ ſic ſunt vere. Et ſecundo modo diſtinguēdū poſt caſum ſcdm cō-
paratiui. vt aliquo maioꝛi te ⁊ oī minoꝛi te tu es minoꝛ. vt dictū ita intelligē
dū eſt de alijs. ⁊ ſic fit ī iſtis fallacia diuiſionis. quia in ſenſu diuiſo ſunt falſe
ℂ Quarto ſciendū q̄ comparatiuus qñqz cū aduerbio quā hꝫ aliquā oꝛati
onem loco ablatiui poſitam vt iuuenis eſt minoꝛ q̄z vt ſibi detur tale negoci
um vel iſte eſt minoꝛ q̄z cui tale negociū detur. Ita dicitur maioꝛem geris ve
ſtem quam pꝛo habitu coꝛpoꝛis. Quintilianus. Hoc apertius eſt q̄z vt pꝛobā
dū ſit. Qñqz conſuetioꝛ fit ſermo per accuſatiuuū comparatiui q̄z per noīati
uū. vt conſuetius dicit. Tu maioꝛem laudem aſſecutus es patre tuiſqz maio
ribuſqz tua laus eſt maioꝛ patre tuo. Et pꝛo iſta maioꝛ pꝛetoꝛia cognitōe ſum
ma eſt conſuetius diceret maioꝛ ſumma eſt quā apud pꝛetorē peti poſſit. Ita
pꝛo iſta ego ſum maioꝛis etatis viginti annis. cōſuetius diceret. Ego ſuꝫ ma-
ioꝛis etatis q̄z ea que eſt viginti annoꝛū. Item comparatiuus non poteſt rge
re quēcūqz caſum hec enim ē impꝛopa deus eſt melioꝛ dyabolo. quia res exce
dēs ⁊ res exceſſa dñt cōuenire in illo in q̄ fit cōpatio tales eñ oꝛōnes ſunt fal
ſe q꜡ vna illaꝝ exponētiū falſa ē. exponit ei ſic deabolus ē bonꝰ ⁊ deus ē bonꝰ
⁊ ſic vna exponētiū eſt falſa. Itē abltūs ſnꝰ rem exceſſaꝫ qñ ſeqtur compara-
tm̄. tunc ſecundū dialecticos ſupponit confuſe ⁊ diſtributiue. i. pꝛo oībꝰ vt leo
eſt foꝛtioꝛ aſino. i. leo ē oī aſino foꝛtioꝛ. Sꝫ qñ abltūs ꝑcedit ꝯpatm̄. tūc ſuppo
nit deſmiate ſm dialecticos. i. ꝓ aliquo vt leo eſt aſino foꝛtioꝛ valꝫ iſta leo eſt
aliq̄ aſino foꝛtioꝛ. Muſca eſt foꝛtioꝛ aiali ē falſa. ſꝫ muſca ē aiali foꝛtioꝛ ē ꝟa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Sciendum ꝙ verbum malo regit ablatiuum ſignificantem rem exceſſam
more compatiui includit eñ ꝯpatiuū vt malo ꝟtutes auro.i. magis volo ꝟ
tutes q̄ȝ aurū.idem dicūta'iqui de iſtis verbis ꝓfero ꝓſto ſed falſum eſt.rḡūt
eñ accm̄ cum dtō.vt Uirgilius.Ille me ſibi preferat illa veref. ſimilitudo eñ
vocis dti ⁊ ablti decepit illos.pn̄t tñ iſta verba malo prefero preſto regere ab
latiuū in quo fit exceſſus.⁊ etiam ablatiuū ſnte quātitatē certam vel incertā
vt petrus preſtat ioanni litteris tribus ꝓceptis vel multo.

ſ.caſus .i.oſtendens .i.q̄ȝ magnus .i.tenef
Eſt ablatiuꝰ demonſtrās quantus habetur
.i.ſupgreſſus gubernat ablm̄ excellentiā .ſ.aliqua .i.notās
Exceſſus.regit hunc exceſſum dictio ſignans
Hoc lignum pedibus eſt maius quattuor illo
Hoc lignum digitis excedit quattuor illud

¶ Hic autor ponit terciā regulā regiminis cōpatiui dicens ꝙ compatiuus
etiam regit ablm̄ ſigntem quātitatem exceſſus vt ſum petro tribus digit̄ lō
gior.ibi petro ſt rem exceſſaȝ ⁊ tribus digitis ille abltūs ſt quātitatē exceſſus
ſum petro ſemipede longior.id eſt dimidio pede.ſum petro ſeſquipede longi
or.hoc eſt vno pede ⁊ dimidio longior.Emi hanc rem pluris minoris tribus
ſolidis.hoc ē grauius illo vna libra Hunc ablatm̄ etiam regunt ante poſt q̄
includūt compatm̄ Triduo poſt veni q̄ȝ tu.id eſt tribus diebus poſt veni q̄ȝ
tu.Uirgilius. Reſpexit tamen ⁊ longo poſt tempore venit.Item minus etiā
regit hunc ablm̄. Nocte minus quarta promet ſua ſidera chiron.¶ Sciēdū
ꝙ abltūs ſiḡt qn̄qȝ quātitatē incertā.vt ſunt tāto quāto eo quo ⁊ hoc pro eo.
aliquāto aliquātulo pluſculo paulo nihilo.Tullius/quāto maior es tanto re
geras ſubmiſſūs.quo plus bibo eo plus ſitio. Quo plus habundāt homines
eo plus cupiunt.Tibi minus nihilo eſt.petrus eſt ioanne pluſculo maior.emi
id aliquanto minoris.Emi paulo multo minoris Nō ſolū ꝯpatiuus regit ab
latiuū ſntem quātitatē incertam.ſed etiam hee dictiones ante pre poſt alius
alter ſecus differunt.⁊ compoſita cū prepōnibus pre ante poſt.vt precello an
tecello poſthabeo.Quanto ante me domū veniſti.Aliquāto ante multo poſt
nihilo ante nihilo poſt.Aliter multo multo ſecus accidit q̄ȝ putaraȝ.Saluſti
us Multo preſter maleficij q̄ȝ beneficij immemor eſſe. Ipſe me multis litteris
antecellit.Multo plus habui tua negocia meis.Quedam verba exceſſum ſi-
gnificantia inueniūtur regere accm̄ ſigntē quātitatē exceſſus.quedā ablm̄ vt
philelphus Inter pigmeos qui longiſſimi ſunt nō excedūt pedes duos ⁊ qua
drantem.Tercio eſdre primo.Mulctauit gentem argenti talenta centū ⁊ au-
rit alentū vnū.Philelphꝰ ponit cū ablatiuo.Mulctauit eum pretor libris q̄n
gentis Rhenus inundauit tres pedes vel tribus pedibus Appendit centum
talenta vel talentis.Numeri.vij.Obtulit natanael acetabulū aurum appen
dens triginta ciclos. ¶ Sciendū ꝙ quādo aduerbia magis ⁊ minus cōſtru
untur cum ablatiuo tanto quanto multo paulo ſemper due manent dictōes
vt tanto magis tanto minus paulo minus.Minuiſti eū paulominus ab an
gelis.paulo minus conſummatus ſum in terra.Sic quominus qn̄qȝ idem ē
qđ vt nō.vt non deterrebis quo minus id faciam id eſt id non faciam.Quā
doqȝ quo minus id eſt aliquo minꝰ.vt in domo patris mei manſiones mlte.

ſunt.ſi quo minus dixiſſem dixiſſem vobis.i.ſi aliquo minus eſſet q̄ʒ dixi di=
xiſſem. ¶ Sciendū q̄. iſti ablatiui ſolito dicto equo iuſto credibile fide ſpe o
pinione regūtur ab omni comparatiuo. Geneſis .iiij. Cur triſtior eſt hodie ſo
lito facies tua.i.q̄ʒ ſolita eſt eſſe. Et dicto citius tumida equora placat dea eſt
volentior equo.i.quā equū eſt. Juuenalis. Ponamꝰ nimios gemitus flagran
tior equo Nō debet dolor eſſe viri nec vulnere maior. Flagrātior id eſt arden
tior q̄ʒ equū id eſt iuſtum eſt. Ego tuli plura fide.id eſt plura q̄ʒ fides eſt. In=
felix q̄ fert aſperiora fide. Multaqʒ credibili tulimus maiora. Cicero. Celicio
neqʒ prudētiorē quēq̄ʒ neqʒ fide maiorē eſſe iudico Dabo tibi plura ſpe id eſt
plus q̄ʒ ſpes eſt. Petrus eſt opinione hominū ditior id eſt quā hoīes opinan
tur. Ex dictis patet vnū cōpatiuū diuerſos regere abltōs. Qn̄qʒ ei regit abla=
tiū ſnt̄e rē in q̄ fit exceſſus ditior auro. Qn̄qʒ abltīm ſnt̄e q̄ʒtitatē exceſſus cer
tam vel incertam .vt ditior multo tribus florenis paulo. Qn̄qʒ abltīm ſnt̄e rē
exceſſam vt ditior petro. Qn̄qʒ abltīm ſnt̄e partē.vt ioannes eſt petro maior
capite Ibi eſt duplex ſenſus.q: abltūs pōt ſigre quātitatē exceſſus. teutonice.
een hoeſt groeter.vł abltūs pōt ſigre partē ⁊ ſic ſenſus eſt. Johan heſt een gro
ter hoeſt dan pieter.⁊ ſic eſt ſynecdoche. Quandoqʒ cōparatiuus regit abltīm
abſtractis vt albior albedine.

.ſ.aliquā ſp.dcō gubnat .ſ.mediante illa res efficieſ

Remqʒ notans fieri regit id quo res ea fiet
Orator verbis vincit vir bellicus armis

¶ Omne v̄bū adiectīm pōt regere abltīm ſnt̄e inſtrumentū.vt orator vincit
verbis.vir bellicus vincit armis. ibi hoc v̄bū vincit regit hos abltōs v̄bis ⁊
armis ſns inſtrumētū.pcuſſit eum haſta pugione gladio ⁊c̄.cecidit eum pu=
gnis pugno me impulit calce me impulit.calce me proſtrauit.veni huc pedi=
bus veni nauigio.veni equo.veni vehiculo.pcuſſus ē ſecuri.i.obtrūcatus eſt
Torquatus conſul bello latino filium ſuum q̄ cōtra imperiū pugnaſſet ſecu=
ri percuſſit. Item duplex eſt inſtrumētū de quo intelligitur litterā.vt natura
le ⁊ artificiale De naturali vt video oculis.ſcribo manu.auribus audio. Ali
ud eſt inſtrumentum artificiale.vt video vitreis oculis ſcribo penna.
¶ Sciendū q̄ nō iūgitur abltō inſtrumēti cū prepō.vt pcuſſit gladio non cū
gladio.gladiū quo pcuſſit eduxit.⁊ nō gladiū cū quo pcuſſit eduxit. Joānes
pcuſſit petrū gladio.hoc ē Joannes tm̄ petrū pcuſſit miniſterio gladij. Joan
nes eſt pcuſſus a petro gladio.hoc ē vtrūqʒ pcuſſit ⁊ petrū ⁊ gladiū. Joānes
cū gladio ſunt percuſſi a petro. Sortes iecit ſocratē cū luto ſt ⁊ ſocrateʒ ⁊ lu
tum iecit. Sed quādo abltūs ſt comitē ſeu ꝯiūctionem quādā tunc ei iungi
tur p̄pō.vt accepit me cū magno honore.i.honore comite.cū magna comita
te me allocutus eſt.dura cū truculētia me aſpexit.cum tēpore oīa fiūt. cū eta
te creſcūt mores.cū labore diſcis.i.difficile diſcis vel cū labore lr̄is das operā
¶ Sciendū non d: Jecit eū lapide luto.ſed iecit in eū lapidē lutum.ſeu petijt
eū lapide luto.q: homo hoīem non iacit. ¶ Sciendū q̄ peto cū abltō inſtru=
menti in malā ſp accipiſ ptem. Uirg. Malo me galatea petit laſciua puella.
Etiam accipiſ peto cū accō in malam ptē vt petijt iugulū meū honorē caput
meū famā meā.petijt pudorē illius v̄ginis. ¶ Nota differentiā inter oratorē
rhetorē ⁊ declamatorē. Orator eſt ille q̄ cauſas dicit vel iudicibus vel in con=

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ciōnibꝰ.⁊ alio noīe cōcionator dr.⁊ cōcio dr populus ille ad quē orator habꝫ orationē. Dimittē cōcionē ē orōni finē imponē. qđ ⁊ perorare dr Jn actibꝰ. Et dimiſit cōcionē Rhetor ē ꝓfeſſor. Rhetorice is.ſ.q̄ rhetoricā ſiue oratoriā pci= pit ⁊ docet. Cuiꝰ autores rhetorici nominant. Declamator ꝟo ē q̄ in conuentu ſcolaſticoꝝ fictā cauſam orat. vt vel ſe vel aliū exerceat. Hinc facte ſunt decla= matiões ſenece quītiliani.⁊c̄.

i. nomē adiectiuū.ſ.aliquā.i.notās.i.ꝯiūgē.i.teneris

Mobile menſurā deſignās addere debes.

Longum ſex pedibus lignum latumqꝫ duobus.

¶ Hic dicit ꝙ nomē adiectiuū ſignās mēſurā incertā vt longū latū breue ꝓfun= dū altū regit ablatiuū. vt hꝫ lignū ē longuꝫ tribus pedibꝰ. turris ē alta tricentis pedibꝰ. ¶ Nō dr in lr̄a mobile.i.adiectiuū. qr ſubſtātiuū regit gtm̄. vt lignuꝫ triū pedū. turris ducētoꝝ pedū. Jtā ēt abſtracta regunt gtm̄ menſure. vt vidi turrim altitudie centū pedū.i.tāte altitudinis quāta ē altitudo centū pedū. Un̄ pliniꝰ Jn india naſcunt formice magnitudine canū .i.tāte magnitudīs ſic canes. Silit ioannes ē magnitudine petri. Jn biblia. Erat aūt niniue mag̃ itinere triū dierū. Et terra lōga itinē vniꝰ diei. Sciendū ꝙ hec noīa adiectiā. longū latū amplū breue altū ꝓfundū ⁊ ſilia dupliciť accipiunť. qn̄qꝫ ſignificāt abſolute quātitatē vt lōgitudinē.⁊ ſunt in ꝑdicamēto qn̄titatꝭ ⁊ regūt ablatiuū Qn̄qꝫ ſignt quātitatē cū reſpectu vt longū ad breue magnū ad ꝑuū.⁊ ſic ḡnuꝫ milij ē magnū reſpectu minoris grani. Scđo mō ponuť in ꝑdicamēto relati= onis ⁊ regūt accm̄ mediāte ꝑpōne. vt hꝫ ē minus longū ad iſtud. Un̄ dantur due regule. Omnis poſitiuꝰ relatiue captꝰ regit accm̄ mediāte ꝑpōne ad. vt lōgū ad breue magnū ad ꝑuū. granū magnū ad ꝑuū. Scđa regula Omnis ꝯparatiuꝰ relatiue captꝰ regit ablatiuū ſui correlati. vt maius miore maius. minus maiore minus.

ſ.aliquod.ſ.aliquā .ſ.finalē actū ſpaciandi actū appciandi

Uerbum materiam cauſam ſpacium precium ve

i.actū morādi .i.notans .ſ.caſus gubernat.

Aut tempus ſignans ablatiuos regit horum.

ſupra dicta .i.importāt

Que predicta notant. vt frenū fabricat ere

Jſta pudore tacet. ſtadijs ſex diſtat ab vrbe.

Nocte morans tota panem nummis tribus emi.

Hic autor ponit quinqꝫ regulas quarū ꝑma ē. Uerbuꝫ ſignificās aliqđ fieri ex materia regit ablatiuū materie. vt faber fabricat frenū ere. anulū auro. Et pōt regere ablatiuū materie cū ꝑpōne ex vel ſine ꝑpōne vt fabricat frenuꝫ ere vel ex ere. Adā factꝰ ē luto. Eua facta ē coſta vel oſſe.⁊ iō dr femīa eē viro loquacior. Differūt de.e.ex.a.ab.abs. Nā de e ex dicūt cauſaꝫ mālē. vt panis factus eſt de tritico ⁊ nō a tritico. Sꝫ a ab dicūt cauſaꝫ efficiētē. vt panis factus ē a pi= ſtore ⁊ n̄ de piſtore Jō ſcđm beatū Augꝰ. Oē bonū ⁊ oīs nā ē a deo ſꝫ n̄ oīs nā ē de deo. De illo ē qđ ē hꝫ qđ ipe ē. Jō canit eccl̄ia. Deū de deo. lumē de lumine. Differūt formare fingere ⁊ facere. Facē gn̄ale ꝟbū ē. formare ē formā rei dare. Fi gere ē ex t̄ra formare. Figulus format ollas. Deus formauit hoiem ad imagi nē ſuā.i.aiam hoīs.i.intellectū ad intellectū dei. Jteꝫ nā qn̄qꝫ ē nomē gn̄ale

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ad oīa ex q̄bus aliquid fit.vt aurū argentū pānus.⁊c̄.Qn̄qꝫ ē nomē ſpeciale ſn̄s idē qđ lignū.vt nauis ē facta ex mā̄.i.ex lignis.Apud phos mā̄ quedaꝫ đ: ꝑma q̄ grece đ: chaos.i.hyle id ē ſilua.⁊ hāc mām̄ dicūt eſſe intellectā ſine omni forma q̄ꝫuis nō ſit ſine forma. ❡ Secūda regula huiꝰ lr̄e ē ꝟbum vel nomē adiectm̄ pōt regere abltm̄ ſnificātē cām efficientē . vt ille tacet pudore ē tacitus pudore.pallet timore.vbi abltūs ille ſt cām efficientē nālem. frenuꝫ ē factū fabro.abltūs ſt cām efficientē artificialē.frenū ē factū malleo.Eſt:ſcriptū calamo ſtilo.Eſt eni cā efficiēs triplex Artificialis. vt epl'a pauli. Inſtrumētalis vt calamus ſcribētis ſcribo calamo . Cauſa efficiēs naturalis. vt in gtō pallor timoris.palleo timore ⁊c̄. Uerba regētia ablatūm cauſe naturalis ſunt iſta . Exultat gaudet iubilat meret dolet horret pallet rubet nigret ⁊ albet.Friget calet feruet.ardet ſtupet torpet pollet viret aret.Floret cum ſplēdet tepet ⁊ liquet ⁊ madet adde etiā ⁊ laguet . Triſtor cū letor ḡror iraſcor verecūdor.Glorior idignor oblector de quoqꝫ lector. Hec effectiua ſextū ſoēlt dare caſum. Regūt etiā quedā ex his ꝟbis abſolutis abltm̄ ꝑ ſynecdochen vt:pal= leo faciē vel facie. Et ſolet:pn̄s abltūs cauſe efficiētis ſepe regi mediāte ꝑpōne pre.vt tacet pre timore.pre pudore nō potuit loqui.pre dolore lachrymabať. pre verecūdia obmutuit.Itē ſignificāt etiā cauſam efficientē ⁊ nō finalem hi ablatiui ꝓ mea in vos beneuolētia ꝓ ſua pietate. ꝓ vr̄a in me hūanitate.pro tua māſuetudine. ꝓ tuis ſummis in me bn̄meritis. Itē meo iure dico.vel ꝓ meo iure ſuo iure.i.ſua vel mea autoritate . meaqꝫ licētia ⁊ cōceſſa ab oībus libertate.Tullius Meo iure id mihi vēdico. ❡ Sciendū circa lr̄am ꝙ non ſolū abltūs cauſe mālis ⁊ efficienꝭ regiť a ꝟbis ⁊ noibus adiectis . verūetiaꝫ abltūs cuiuſqꝫ cauſe.de cā māli vt hō formatꝰ eſt terra.de cā māli circa quā docet rhetorica vel rhetoricam.grāmaticam vel grammatica. Inſtruit eum artibus.vt ſi tibi ſint nati nec opes ⁊c̄.De materia in qua vt pallet facie.⁊ ē ſynecdoche.Intelligitur ⁊ de cauſa efficiente naturali vt pallet timore.Artificiali vt epiſtola facta paulo.Inſtrumētali vt epiſtole ſcripta calamo.Quādoqꝫ ablatiuus ſnificat cauſam formalem vt caleo calore albeo albedine cādeo candore.Juſtus iuſticia q: ōne cōcretū regit abltm̄ ſui abſtracti. Omne eni abſtractū ē cā formalis ſui cōcreti. Iō dialectici dicūt argumētū factuꝫ a cōcreto ad abſtrattū.vt albū ē ḡ albedo eſt.Et ꝯ albedo ē ḡ album ē a cā formali ad ſuū effectū.Exemplū de ca finali.q̄:cā tu veniſti dauētriā.veni dauētriā nō ludēdi ſed diſcendi cā.Ueni huc tua cā.Feci hoc tua cā. Non tamen id mea cauſa q̄ꝫ tua feci.vbi tamen quibuſdā videtur ꝑ abltm̄ ſignificari cā efficiēs.Et ſicut dicimꝰ de abtō:cā.ita intelligendū ē de iſto indeclinabili ablatiuo.ergo Uirgilius Illius ergo huc venimus.ibi ergo eſt ablatiui caſus.i. cauſa illius.Et apud Siſennā quarto hiſtoriaꝝ. Milites ꝟtuꝭ ergo ciuitate donati ſunt.i.cauſa virtutis.❡ Tercia regula eſt ꝙ verbū ſignificans actuꝫ ambulandi vel diſtandi regit ablatiuū ſignificantē certaꝫ quātitatem ſpacij vel diſtātie.vt ambulaui tribus milibus.h̄ eſt miliaribus.Roma diſtat hinc quadringentis miliaribꝰ.Et eadē ſn̄ia ꝑt dici ꝑ accūm.vt petrus abeſt hinc tricenta milia vel:milibus,hoc eſt miliaribꝰ.quia milia milium milibꝰ ſyncopantur pro miliaria miliariū miliaribꝰ.Et ē millia qn̄qꝫ nomē numerale vt duodecim millia ꝟginū.Et loquendū eſt ꝑ milia ⁊ nō ꝑ leuca. quia leuca latinū nō eſt.ſed milia latinū eſt.vt:ābulaui viginti milia paſſuū . eyn mile.

Etiã per hanc regulã dicimꝰ. Iſta vrbs diſtat ab hinc triũ dierũ itinere. Etiã
per aduerbia. Diſtat hinc lõge tãto citiꝰ ꝓperemꝰ. Nõ longe hinc diſtat ſed
in ꝓximo eſt. Itẽ duplex eſt locus ſiue ſpaciũ. Quoddã eſt ſpaciũ in q̃ aliquid
fit. ⁊ h̃ rñdetur ad vbi ⁊ hoc ſolũ regit in abltõ. vt hoc factũ eſt tercio ab vr-
be miliario. quarto ab vrbe miliario. quĩto ab vrbe miliario. ſexto ab vrbe la
pide. Quoddã eſt ſpaciũ ꝑ quod fit motus ſcꝫ ſpaciũ quãtũ ⁊ illud põt ſtare
in ãccõ vel in abltõ. vt iui tria milia vel tribus milibꝰ. Et ſolet ſpaciũ in quo
aliquid fit rñderi ad vbi. Spaciũ vero ꝑ quod aliquid fit rñdetur ad quãtũ
vel quanto. ¶ Tercio ſciendũ circa exẽplũ littere quid ſit ſtadiũ Paſſus cen
tũ ⁊ viginti q̃nqꝫ dicũt ſtadiũ. Miliare dr ꝯtinere octo ſtadia. ⁊ quiqꝫ pedes
dicunt ꝯtinere paſſuꝫ. Vñ Quiqꝫ pedes paſſum faciũt. pãſſus quoqꝫ centum
Vigintiquiqꝫ ſtadiũ. ſi milia des re. Octo facit ſtadia duplicatũ ſit tibi leuca
Potius tñ dicendũ eſt. iui duo milia q̃ꝫ quattuor leucas. q: leuca latinũ non
eſt vt prius dictũ eſt. Quarta regula lr̃e eſt de precio ⁊ ẽ iſta, Verba ꝓcij regũt
abltm̃ ſnt̃e q̃ꝫtitatẽ precij. vt emi tribus nũmis ſolidis. ⁊c. Itẽ emi id duobus
millibus nũmorũ. emi ſex millibꝰ nũmoꝝ. vbi abltũs millibus regit a verbo
emo. ⁊ gtũs nũmorũ regit a millibꝰ q: hoc nomẽ millia ſꝑ regit gtm̃ pluralis
numeri qñ ꝓꝑe ponit. Verba autem ꝓcij ſunt iſta Emo venũdo vendo veneo
mercor ꝯparo eſtimo taxo liceor licitor addico diſtraho metior pro eſtimo cõ
duco loco feneror. paciſcor pango pepigi condemno poſtulo ⁊ ſilia. vt dictum
eſt in regimine gti. His preciũ iũgas. ¶ Circa litterã ſciendũ ꝙ v̷ba ꝓcij etiaꝫ
regũt abltm̃ ſntem incertã q̃ꝫtitatẽ ſiue indeterminatũ preciũ. vt oĩa magno
emunt. Nũc emit magno nil niſi poſſe loqui. Sic apud valeriũ. Magno vbi
qꝫ ꝓcio v̷tus eſtimatur. Sic emi id minimo paulo. ¶ Secundo mõ r̃gũt etiã
hec v̷ba abltm̃ q̃ nõ ſig̃t genus nũmi. Vt dr apud v̷gilliũ. Vendidit hic auro
patriã. Ita dicimus chriſtus nos ſanguine mercatus eſt. Vt canit eccl'a. Con
ſerua tuos famulos quos ſanguine mercatus es. Apud paulũ. Precio empti
eſtis ⁊c. ⁊ Apud Boetiũ Qõ tu nõ ſegnis vitã emeres. Comicus. deo vita de
paſci cupio. ¶ Tercio ſciendũ v̷ba ꝓcij regũt ſolũ q̃tuor gtõs tãti q̃ꝫti pluris
minoris cũ ſuis ꝯpoſitꝭ tantidẽ tantilibet quãticũqꝫ Et ꝓter illos gtõs regunt
ſꝑ abltm̃. Ex his ſequit ꝓmo ꝙ ꝯiũctio copulet diſſimiles caſus reſpectu v̷bi
precij. vt iuuenalis. Balnea ſexcentis ⁊ pluris porticus empta. Secũdo ſeq̃tur
ꝙ interrogatm̃ ⁊ ſuũ rñſiuũ pñt diſconuenire in caſu reſpectu v̷bi ꝓcij. vt a-
pud Horatiũ. Quãti empti. ꝑuo. quanti ergo. octuſſibus eheu. Et apõ Plau
tũ. Quãti eam emit? vili. Tercio ſequit ex dictis ꝙ qñ hec quattuor adiectiua
tanti quãti pluris minoris iungẽda ſunt ſubſtãtiuis tũc ponẽda ſunt cũ ſub
ſtãtiuis in abltõ ⁊ nõ in genitiuo. vt quãto precio emiſti hoc. quãta pecunia
iſtũ equũ emiſti Emi hoc minori precio. pluri precio Ego id vendã quãto po
tero pluri Id vendã quã plurimo potero. als ick alre dierſte kan. In ſuꝑlati
uo Ego frumẽtũ meũ vendidi oĩm plurimo. Tu vendidiſti rẽ tuã oĩm mini
mo. Ego id emaꝫ quã minimo potero. Sic dicendũ eſt emi minori precio et
non minoris precij Emi pluri precio ⁊ non pluris precij. Sciẽdũ ꝙ illi gti plu
ris minoris ꝯpatiui g̃dus regũt abltm̃. vt multo pluris. plurimo pluris. nihi
lo pluris. dimidio pluris. aliquãto pluris. Pro eodẽ tñ inuenit. Emi quãto
potero pluris vel quãto potero pluri. Philelphus in epl'a. Domũ locabo q̃n
to potero pluri. i. quãto potero pluris Magis tñ vſurpatus ẽ gtũs plurꝭ q̃ꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

abltū̃s pluri. Sciendū ꝙ licet ꝟba precij non regant gtō̃s illos tāti quāti ꝑplu
ris minoris cū ſbſtātiuis gti caſus. nō ei ḋ: Emi pluris ꝑcij vt dcm̄ eſt. Noia
tn̄ ſnātia rem appꝛeciabilē. ⁊ etiā ꝟba ſubſtātiua pn̄t regere illos gtō̃s cū ſuis
ſubſtātiuis. vt habeo agrū tanti pꝛecij. habeo domū tanti pꝛecij quāti tu. Eſt
mihi ager maioꝛis pꝛecij vel pluris pꝛecij relictus q̄ȝ tibi. Iſte ager eſt mino⸗
ris ꝑcij. Comicus Agrū in his regionibus melioꝛē neqȝ pꝛecij maioꝛis nemo
habet. ¶ Scḋo ſciendū circa litterā ꝙ verba pꝛecij ſepe iūgūtur aduerbijs ⁊
nō abltō neqȝ dcis quattuoꝛ gtis.. vt emi hꝫ care emi hoc carius. emi hec oīm
cariſſime. emi hoc vili emi hoc vilius ⁊c̄. Emi hoc melius emi hoc ſepius q̄ȝ
tu. ⁊ nō emi carioꝛis vilioꝛis peioꝛis melioꝛis. nec emi carioꝛi, vilioꝛi melioꝛi
peioꝛi in abltō eſt dicēdū. Emi hoc cū petro cōmuniter. teutonice vvy hebbēt
te ſamen ghecocht. Laurētius in fabulis ſuis. Duo adoleſcētes obſoniū a co⸗
quo cōmuniter mercati ſerāt. Itē obſoniū ſt ſpyſe die men coept to eeten. Co
micus. Vix ē obſonatus dꝛagmis decem. Item verba ſubſtantiua ſuȝ ⁊ fio c̄t
qn̄qȝ regūt abltm̄ hui⁹ littere. Hoꝛatius. Fiet eritqȝ tuis nūmoꝛū millib⁹ octo
Domus hec erit tua ducentis floꝛenis hec domus fiet tua centū floꝛenis. Sic
etiam facio. Poteris hūc libꝛū facere tuū duob⁹ floꝛenis. vt dictū ē de regimi
ne gti. ¶ Sciendū ꝙ abltō ꝑcij q̄dam addūt pꝛepōnē. vt emi hꝫ ꝓ tribus ſoli
dis. vt ḋt Quintilian⁹ Si ad nos admouiſſes ꝓ quintuplo vendidiſſes. Sed
nō eſt opus addere pꝛepōnē. vt emi tribus ſolidis emi tribus floꝛenis. ¶ Vl
timo ſciendū drā eſt in venūdari ſub coꝛona ⁊ venūdari ſub haſta. Nā venū
dari ſub coꝛona dicūt captiui vt pꝛochdoloꝛ multi chꝛiſtianoꝝ ſub turcis vē
dunt ſub coꝛona. Sȝ venūdari ſb haſta ḋ: ſupellex q̄ ſub auctione venūdat
Eſt aūt auctio vendicio quedā iu publico ⁊ celebꝛi loco. hinc auctionari ē pu
blice ⁊ fere ſub haſta vendere nō ea que ad eſum ſpectāt. ſed ea que ad ſupel
lectileȝ ſpectāt Et licitari eſt pꝛeciū in auctione deferre. teutonice beyden. Et
differt licitari ⁊ liceri. Nā liceri eſt ſine reſpectu alioꝛū emere volētiū āt tātū
ſemel pꝛeciū differre. vt ego licebar libꝛū tanti. Sed licitari eſt cū multis ⁊ ſe⸗
pius ꝑcium deferre. vt alios ab emendo deterreat. Quibus duob⁹ ꝟbis vtū⸗
tur ſepe auctoꝛes extra auctionē. Addicere eſt em̄ ea q̄ vendūt ementi tribuē
vt cui fundus addictus eſt. cui vectigal addictū eſt ⁊ quāti addictū eſt. Inde
apḋ ueteres addicti dicebātur q̄ pꝛetoꝛis iuſſu cū ſoluēdo nō eēnt creditoꝛib⁹
vendebant Et addictus moꝛti deſtinat⁹ moꝛti ḋ. Vn̄ canit eccl'a. Et inuicti
ſunt addicti atroci martyrio. Quīta regula eſt ꝙ oē ꝟbū mūdi pōt regē ab⸗
ltm̄ tpis. Itē ſciēdū ꝙ triplex eſt tps. vnū tps in q̄ aliquid fit ⁊ ḋ: tps qn̄. ⁊ eſt
illud quod rn̄detur ad interrogationē factā ꝑ quādo ⁊ hoc regitur ſolum in
abltō. vt qn̄ venit petr⁹ venit hoꝛa tercia quarta nocte meridie media nocte.
Anno dn̄i milleſimo ſiue anno a natali chꝛiſtiano milleſimo. ⁊ ſcribitur ī da
tis litterarū. ⁊ oēs date lr̄aꝝ rn̄dent ad qn̄. q ſic ſcribūt chꝛiſtiani fere oēs Sȝ
hyſpani ſcribūt ęra pꝛima ęra ſcḋa ęra tcia ęra cēteſima. Quia facti tribuua⸗
rij dabāt romanis tributa ęre. Vetuſttiſſimi tn̄ romani ſcripſerūt. Anno pꝛi
mo ſecūdo ab vꝛbe cōdita ⁊c̄. vt factum eſt illud anno pꝛimo ab vꝛbe condi⸗
ta. Item pꝛima olimpiade. ſecunda olimpiadi. ⁊ eſt olimpias tempus quinqȝ
annoꝛū. Et ſecundum hebꝛeos. Jubileus eſt ſpacium quinquaginta annoꝛum
vt in hoc iubileo factum eſt. Quinquageſimo autem quoqȝ anno celebꝛatur
iubileus. Sicut etiam quintodecimo quoqȝ anno eſt indictio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Et primus ann⁹ in iſtis quindecim ꝺ: indictio prima̅.ſecundus indicto̅ ſecū
da.⁊ ſic ꝺe alijs ad hoc tempus qua̅do rn̄dentur multa aduerbia vt hodie
hoc eſt hodierno die Hodie idem etiam eſt ꝙ hoc ſeculo.vt id hodie fieri ſo
let.Item hodie qn̄qꝫ facit ꝺemo̅ſtratione̅ impersonale̅ ⁊ ſꝫ tm̄ qua̅tum tali
ꝺie.⁊ ita accipit eccl'a cum canit.Hodie ꝺeus ho̅ factus e̅.hoc eſt tali ꝺie qua
les eſt hec ꝺies.Hoc eſt que ea ꝺie menſis fuit.que hec eſt.⁊ ſic multotiens ac
cipitur Item nudiuſtercius nudiuſquartus.Cras craſtino.·ꝺie perhendie .i.
ꝺie perhendino.pridie.i.priori ꝺie.poſtridie id eſt poſteriori ꝺie.Pridie kale̅
das nonas idus.aut ꝓdie kalendarū nonarū ⁊c̄.Tercio quarto quinto :ſex‑
to kalendas idus ⁊c̄.⁊ ꝺecimo ſexto kalendas martias ſi non ſit biſextus
Decimoſeptimo kale̅das martias ſi ſit biſextus Quia quarto quoqꝫ a̅no ꝺi
es vnus intercalcatur ante quinqꝫ vltimns menſis frebruarij ꝺies qui biſex‑
tus noiaꝭ.Item prima̅ diem nonarū kalendarū iduū exprimunt per abltūm
vt ſcriptū kalendis ianuarijs.nonis ianuarijs.idibus ianuarijs vel ianuarij
Pro eode̅ em̄ ꝺ: kalendas ianuarias vl' ianuarij.februarias l' februarij.mar
tias vel martij.maias vel maij.Iunias vel iunij.⁊ fabarias.kalendas iulias
iulij ⁊ quintiles.Kalendas auguſtas vel auguſti ⁊ ſextiles.kale̅das ſepte̅bris
⁊ ſeptembres.kalendas octobris ⁊ octobres.noue̅bris ⁊ nouembres.ꝺece̅bris
⁊ ꝺece̅bres.Sed ſolū inuenitur kalendas aprilis.Aliud eſt tempus q̄ꝫdiu vel
qua̅to tpe.⁊ ꝺ: tps ꝑ quod ⁊ illud regitur in acco̅ ⁊ abltō.vt tres annos vel
tribus annis co̅moratus ſum ꝺauentrie.Et tps qn̄qꝫ ponitur apud ꝺialecti‑
cos in ꝓdicame̅to qn̄.vt qn̄ veniſti heſterno ꝺie hodie.Sꝫ tps q̄ꝫdiu ponitur
in predicame̅to q̄ꝫtitatꝭ.Et tps qn̄ ꝺ: tps in quo aliquid fit.Etia̅ e̅ tps terciuꝫ
in quo aliquid fit.Et ꝺ: tps intra q̄ꝫtū vt intra qua̅tū tps redies in patriam
⁊ ita ſunt tria interrogatiua.vt qua̅do redibis in patriam.⁊ rn̄detur anno
ab hinc tercio Aliud interrogatiuū q̄ꝫdiu redibis in patriam.rn̄detur trib⁹
annis.hoc e̅ q̄ꝫdiu es in itinere futurus. Terciū queſitiuū.Intra quantū tps
redibis in patria̅ ſiue poſt qua̅tū temp⁹.⁊ rn̄detur intra tres annos.aut poſt
tres annos redibo in patria̅.⁊ ſic ꝺicim⁹ intra biduū intra triduū.intra qua
triduū.⁊ intra octiduū redibo ad te.Sic p⁹ biduū poſt triduū.p⁹ quatridu
um p⁹ octiduū redibo ad patriam.¶ Sciendū ꝙ iſti ablti biduo triduo qua
triduo binoctio quadrinoctio trinoctio.trinoctio rn̄detur ad q̄ꝫdiu aut q̄n‑
to tpe.vt biduo ante redij ꝙ petrus in patria̅ Etia̅ fui illic biduo triduo qua
triduo Ita binoctio trinoctio quadrinoctio.Circa predicta nota̅de ſunt que
da̅ ꝺifferentie.Eſt em̄ ꝺra̅ inter media nocte ⁊ ꝺimidia nocte.media nocte rn̄
detur ad tps qn̄.Sꝫ dimidia nocte rn̄deꝭ ad qua̅diu.Sic e̅t media hora ⁊ ꝺi
midia hora ⁊ media ꝺie ⁊ ꝺimidia ꝺie ꝺrn̄t.Ite̅ luce pro ꝺie accipiꝭ.⁊ tenebre
ꝑ nocte.vt hac luce.i.hꝫ ꝺie.Altera luce.i.alia ꝺie.ꝺrn̄t tn̄ prima luce ⁊ prima
ꝺie,q: prima luce ide̅ eſt qꝺ prima pte ꝺiei.i.ꝺiluculo.ſed prima ꝺie ꝺ: reſpe‑
ctu ſecūde ꝺiei.Sic e̅t ꝺrn̄t primis tenebris ⁊ ꝓma nocte. Primis tenebris .i.
ꝓma pte noctis hꝫ e̅ crepuſculo.ſꝫ ꝓma nocte ſꝫ reſpcm̄ ad ſcꝺaꝫ.Sic ante luce̅
ꝺ: ꝺiluculo.ſꝫ an̄ ꝺie̅.i.a̅nte tps.vt an̄ ꝺie̅ ſacerdos fact⁹ eſt.⁊ an̄ ꝺie̅ rex ee̅ vo
luit.fili⁹ ante ꝺie̅ patrios inquirit in annos.an ꝺie̅ rerū potiri voluit.Ite̅ ꝺra̅
inter momentū ⁊ punctū.Momentū ſꝫ breue tempus hore vel ſemi hore. aut
paulo plus minus ve.vt apud Horatiū.Quid enim ꝯcurritur hore memen
to.Sed punctū breuiſſimū tempus ſꝫ.vt vix mihi pūctū tpis ad ha̅c rem re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

lictū eſt. hoc pūcto tpis a te fieri pōt. Et eſt pūctū ſp neutri generis pro vtro⸗
qꝫ ſuo ꝑcato. Sꝫ dies pro certo die eſt gn̄is maſculini vt heſterno craſtino die
⁊ nō heſterna craſtina. Sꝫ ꝓ tpe. i. nō voer eenē dach. ſed voer tijt ſp fei gn̄is
vt multa dies magnā dat hōibus experientiā. Reperitur luci ꝓ luce ſic veſperi
ꝓ veſpe. ⁊ ruri ꝓ rure in ablō. ¶ Sciēdū an̄ diē decimū calēdaꝝ ⁊ pᵒ diē de
cimū kalēdaꝝ eque vtroqꝫ ſermone vndecima die vndecima dies ꝑcatur. Cū
vero dr̄ kalēdas grecas idē ꝑt quantū nūq̄ꝫ. Soli em̄ latini ſuorū menſiū dies
appellant kalendas nonas idus.

.i. dcōnē .ſ. ꝓdcis .i. aſſocia cauſaꝫ formalē .i. denotat .i. opandi

Nomen eis adiunge. modum quod ſignat agendi

.i. voce .i. multa .i. pronūciare .i. debemus .i. ſubtili

Accentus plura proferre ſolemus acuto

¶ Dictio ꝑns aliquid agere aut pati regit ablm̄ ꝑntē modū agendi aut pa
ciendi vt hec dictio profertur acuto accentu Et eſt accentus acutus eleuatio
ſyllabe. Grauis accentᵒ depreſſio ſyllabe. Ille loquit̄ intēta voce. iſte remiſſa
voce loquitur. loquitur voce remiſſiore. loquitur voce intentiore. ¶ Sciēdū
ꝙ oīs ablūs qui pōt rn̄deri ad aduerbiū qualiter vel ad quomō regitur per
hanc regulā vt q̄liter locutus es Vero locutus ſum. vero loquit̄ falſo loqueri
Neſcio an ſerio an ioco loquaris. Dic verū ſerio ſegt my: die vvaerheyt ſon⸗
der lachē. Tu falſo quereris. du clageſt ten is ſo niet Ego id falſo credidi. vos
eum vero inſimulatis ghy betijt en mit recht. Vos eum falſo inſimulatis. ghi
betijt en mit onrecht. Oia iſta ad qualit̄ rn̄dētur. Ego indubitato ad vos ve
niam. ſonder tvviuel. Tullius Velim vt libros meos magnope perlegas Ego
abs te miſeris ſum acceptus modis. dt Comicus Et accipitur ⁊ in bonā ⁊ in
malā partem. Acceptus ſum a te honorifice in bonā ptē. Quo te modo acce⸗
piſſem ni iratus eēm. Petrᵒ hꝫ equo aio tulit hꝫ ē leuiter teutonice my ſachten
ſynnen. Petrus iniquo animo tulit. egre moleſte. impatienter. Forti inuicto
⁊ magno aio hoc tulit. Paulus hꝫ puſillo aio tulit Ita ēt per aduerbia facile
tulit moleſte tulit. dr. Item vltro ad me venit. ⁊ vltro ad te veni hoc eſt a te
non reqſitus veni. Et eſt drā inter vltro ⁊ ſponte. quia vltro idē eſt quod non
requiſitus. vt vltro ad te veni. i. non requiſitus Sꝫ ſponte id eſt meo conſilio
vt ſponte ad te veni. i. meo conſilio ⁊ nō coactus ⁊ nō cōductus quod etiā ad
res inanimatas trāſfertur. vt multe arbores ſua ſponte naſcūtur. Item proſe
quor te honore odio laude cantu verſu. ꝓſecutus eſt eū verſu vel verſus. Et
ſunt iſta tria vulgata apud oratores ꝟba proſequor amplector afficio. vt ꝓſe
quor te laude. cōplector te laude bn̄uolētia. afficio te honore. Et eſt drā inter
ꝓſequor ⁊ perſequor. vt proſequor ſigt̄ alterius affectum in alterū. ꝑt etiaꝫ ꝓ
ſequi incepti rei finem imponere. Sed perſequor in malam ptē accipit̄. i. in⸗
ſeq̄r ⁊ inſector. vt pſeq̄r hoſtē. Accipit̄ ēt in fortē ptē. i. pſeuero volherdē. So
lent hic reduci alique alie regl̄e. Oē nomē ꝓpriū regit ablm̄ noie ꝯgnoie co
gnomēto. vt nicodemᵒ noie. Zacheus noie. ioānes ꝯgnoie vel ꝯgnomēto bre⸗
uis Joannes ꝯgnomēto niger fortis. Petrᵒ ꝯgnomēto mirabil' Et hꝫ p oēs ca
ſus fit. vt virū petrū noie. liber eſt hois petri noie ⁊ nō petrᵒ. qr eſt appoſito⸗
ria locutio. dedi viro petro noie. vidi hoieꝫ petrū noie. vt in euāᵒ. Vedit ie⸗
ſus hoiem in theoloneo matheū noie. Et videt̄ intelligi ꝟbū vtm̄ vel ens pti⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

cipiū in ꝑdictis locutionibus. Regūt etiā noīa appellatiuā iſtum ablatiuum
noīe vel re. vt petrus eſt noīe pħs ⁊ nō re. i. eſtimatur ſed non ē pħs. Regit̄ ēt
ille ablr̄us noīe ā ꝟbis vtis vt vocabāt eū noīe patris ſui zachariā. Luce ꝑmo
Inuenitur ēt noīe regi ab iſta dictione equiuocus. vt in tobia. Tobias habu
it vxorē noīe annā. ⁊ filiū ſibi equocū noīe. Frequentius tn̄ apō autores in eo
dē ſenſu ꝺ: eſt ꝯgnoīs mihi. q̄z eſt mihi noīe equocus teutonice he is myn ghe
nam. Mulieres ſunt hic ꝯgnoīes viris frequentius q̄z mulieres ſunt equiuoce
noīe viris ꝺ: Ille ablr̄us noīe regitur a ꝟbis adiectiuis. vt feci hoc noīe tuo.
iuſſu tuo teutonice vā dynre vveghen. Uale ⁊ ioannē meo noīe ſaluta. in cal
ce epl'arū ſcribit̄ hoc eſt ioanni verbis meis dic ſalutem. ¶ Tercia reg'a que
huc reducitur. Oīs dictio nūeralis ⁊ ſignificans plura regit iſtū ablm̄ nume
ro vt centū nūero decē numero. Tria millia nūero. multi nūero pauci nume
ro plures numero tot nūero q̄t nūero eſtis Iuuenalis Rari quippe boni nūe
ro vix ſunt totidē quot thebarū porte vel diuitis hoſtia nili. Horatius Sunt
numero plures ꝟtute ⁊ honore minores. ¶ Quarta regula Oē ꝯcretū regit
ablm̄ ſui abſtracti ſaltē accn̄tale vt albū albedine. nigrū nigredine ex vi cauſe
tus cauſe formālis. q: abſtractū eſt forma ſui ꝯcreti

.i. ml'totiēs   ħns ptātē   .i. ſociat̄   ꝑdictis

Sepe poteſtatis nomē coniungitur iſtis.

arnold⁹ .i. hieroſolyme dei gr̄a bernardo ſalutationē

A. rex hieruſalem, dn̄i dono b ſalutem

¶ Nomē ħns ptātē etiā regit ablm̄. vt dauid de burgūdia dei grā eṗs traie
ctenſis. eṗs regit iſtū ablm̄ gr̄a. Calixtus diuina miſeratōe ſummus pontifex
vel diuia clementia vel diuina promiſſione auxilio diuino Karolus rex fran
coꝝ diuina clementia vel diuino auxilio. Et oībus noībus ptātū iungit̄ talis
ablr̄us. q: oīs ptās ꝭm aplm̄ a deo eſt. Iuxta illud etiam in paſſione. Nō ha-
beres in me poteſtatem niſi data eēꝫ tibi deſuper. Et ſoli ꝑlati hoc eſt magni
dn̄i ſoliti ſunt ſic ſcribere cuiuſmodi ſunt rex dux impator papa eṗs decanus
abbas ⁊c̄. qui prelati non ſunt non ſcribūt tales ablr̄ōs. vt ſunt canonicus cō-
ſul ⁊ ſil'es Et iſte ſcribēdi modus a ſolis chriſtianis eſt vſurpat⁹ q: apud vete
res oratores non inuenitur. ¶ Sciendū q̄ hic in hoc ꝟſiculo A rex hirl'm ⁊c̄
ſigt̄ a propriū nomen ſcꝫ arnoldū ⁊c̄. b. bernerdū cā breuitatis. Unde litteraꝝ
noīa qn̄qꝫ ſunt note noīs qn̄qꝫ prenoīs. Nā a iquātū ē nota prenoīs auguſtū
ſigt̄. C gaium I inuerſum gaiam. D decium. L luciū. P publiū. Q quintium
T titū. Et ſcribūt̄ hec ꝑ noīa aut ſingulis litteris vt dcm̄ eſt. vt M .i. marcus
vel binis lr̄is vt G N. i. gneus Aut ternis lr̄is vt Sex ſextus. aut q̄ternis lr̄is
vt Sēp. i. ſemproni⁹. Per lr̄aꝝ noīa qn̄qꝫ ēt res alie ſignat̄ vt p r. i. popul⁹ ro
man⁹. r. p. i. reſpublica. p c. i. pr̄es ꝯſcripti. p q r. i. q̄ſtor ppl'i romani. Qn̄qꝫ lr̄a
eſt nota nūeri vt i vnū v quiqꝫ. x decē. c centū. l quiq̄ginta. m mille. d quigēta.

.i. talē figurā   .i. aſſocies

Synecdochen iungas. vt. vultu virgo decora

¶ Dicit q̄ ablr̄us ptis ſepe regit̄ ꝑ ſynecdochē. vt ꝟgo decora vultu. Geneſ
xxxvj. Rachael erat venuſta facie ⁊ decora aſpcū. ⁊ Gene. xxxix. Erat autē io
ſeph pulcher facie ⁊ decor⁹ aſpcū. Et ꝑt ibi eē duplex ſenſus. vn⁹ vt aſpectu ſit
nomē quarte declinatōis aſpect⁹ vs ui idē q̄ð vultu ħns ⁊ ſic eſt ſynecdoche.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Alter vt aſpectu ſit ſupinū in v.vt pulcher aſpectu.id eſt aſpici. Ita pulcher
viſu duplicem facit ſenſum.ſi viſu ē nomē quarte declinatōnis idē ſ͛ns quod
vultus ſic eſt ſinecdoche.Si viſu eſt ſupinū in v idē ē quod pulchꝝ videri Ut
Geneſis.iij.Uidebat autē mulier ꝙ pomū erat pulchꝝ viſu ſuaue.hoc eſt pul
chꝝ videri vel ad videndū ⁊ ſuaue guſtari vel ad guſtandū ⁊ viſu conſtruit
cū noibus adiectiuis.¶ Sciendū ꝙ duplex eſt ſynecdoche.Synecdoche locu
tionis ⁊ fit quādo pars pro toto accipit.vt bibi rhenuꝫ bibi tyberim.In euā
gelio.Sicut ionas erat tribus diebꝰ ⁊ noctibus in ventre ceti. ita filius hois
i corde terre.ibi ꝑs ꝓ toto accipit.vt finis diei paraſceues ꝓ tota die.⁊ iniciū
diei iouis ꝓ tota die.Sꝫ ſynecdoche cōſtructōis fit qñ nomē adiectm̄ ṽbū ab
ſolutū ṽbū paſſiuū regit accm̄ vl'ablm̄ ſ͛ntē ꝑtē īteglē eēntialē habitū vl'ad
iacēs.vt dictū ē i r̄gimine acci.vt pulcher faciē vel facie.Obtrūcor caput vel
capite.excecor oculis vel oculos. frangor crura vel cruribus.exſecor teſte vel
teſtibus.frangitur guttur vel gutture.Etiā gētilia.vt teuto genus vel genere.
teuto gētē vel gente.teuto nationē vel natione ¶ Sciendū ſcōm eūdē ſenſum
dicitur virgo decori vultꝰ.vt dictū ē in regimine gti ṽgo decora vultu ꝑ regi
mē demōſtrationis in abltō.Uirgo decora vultum ꝑ ſynecdochen in accō ṽ-
go decora vultu ꝑ ſynecdochen in abltō vt in textu.Utūtur tñ oratores liben
tius regimine demōſtrationis eēntie vel in gtō vel in abltō.vt potius ꝗꝫ ſynec
doche vt hō procero corpore ⁊ elegāti forma.Dicūt libētiꝰ dolet mihi caput
quā doleo caput vel capite.Tremūt mihi manus ꝗꝫ tremo manus De qbus
dictū ē Sepe qđ ē ꝑtis ⁊c̄.

dcō ſ͛ns ornatū .i.iūges

Ornatnm ſubdes.indutus veſtibus albis

¶ Uerba ornatus regūt ablm̄.vt indutus albis veſtibus Amictus ſtola cā-
dida veſtibꝰ verſicoloribus laceris veſtibus.lugubribus veſtibus.veſte lugu
bri rouvve cleet.In luctu eſſe vl'lugere rouvve draghen vt illa mulier adhuc
in luctu eſt.Indutus acupictis veſtibus.geſticket of berduert.Indutus veſte
interſciſa Indutus veſtibus ſtragulatꝭ.veſte ṽmiculata.veſte polimitica.Io
ſeph indutus erat veſte polimitica.doerſneden.Indutꝰ veſte rugata gheual
det Induit me dñs cyclade auro ꝯtecta.Indutꝰ tunica.i.veſtimenio ſine ma
nicis apud veteres proprie.Cicero.Indutus manicata tunica Manicatis et
talaribus tunicis.Indutꝰ penula.Et ē penula veſtꝭ ꝗ ſuꝑ tunicā induit. In-
de đ penulatus a ū.Stola oē qđ corpꝰ tegit đr.Palla honeſte mulieris veſti
mētū.vt Uirg.Pallā ſignis auroqꝫ rigentē Palliū ⁊ paludamētū fere idem
ſunt.Amiculū alrehāde cleet.Indutus ꝓtexa.i.inſigne romanorū qđ ſuꝑ tu-
nicas honorāti ſumpſerūt.Uñ pretextati dicti ſunt a pretexta.vt togati a to-
ga ¶ Sciendū ꝙ ṽba ornatus ſiue inducēdi veſtiēdi ſi ſint trāſitiua regūt vl'
accm̄ vel ablm̄.vt ſunt induo te tunica vl'tunicā.Itē induerūt eū chlamidē
coccineā.Induebant eū veſtem purpuream. Exuo te tunicam vel tunica.ex
uo te veſtē vl'veſte.accigo te ſtolā cādidā vl'cādida.accicti ſtol'albis.Eoꝝ tñ
paſſiua frequētiꝰ iueniūt cū abltō.Ita etiā de paſſiuis alioꝝ ṽboꝝ vehemen
tiſſime trāſitōis vt ē lr̄is grecis atqꝫ latinis egregie doctꝰ.ē mial'artibꝰ ibutꝰ
Sciēdū ꝙ iſta vocabula amictꝰ ⁊ veſtitꝰ accipiūt qñqꝫ ꝑticipialit ⁊ ſic regūt
ablm̄ ꝑ hāc rl'aꝫ vt amictꝰ ſtola cādida Qñqꝫ capiūt noialit ⁊ ſic ſunt noīa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

q̄rte declinatōis vt amictus vs vi.ſic regūt gtm̄ amict⁹ petri veſtit⁹ teutoni-
ce ſyne cleedinghe. Btūs paul⁹ h̄ntes victū ⁊ amictū bis ꝯtēti ſum⁹ Nō c ꝓ
pio vltra victū ⁊ amictū.⁊ ſic de alijs.

dcōni b̄nti dcōeꝫ b̄ntē dcōni b̄nti dcōeꝫ b̄ntē
totum partem ſubiectū ꝓprietatē
Toti da partē ſubiecto proprietatem
adiectm̄ importās ſocia adiectm̄ importās .i.tā a ꝑte q̄ꝫ a
laudem vituperiū ꝓprietate
Sed laudem iunge vel vituperamen vtrim̄qꝫ
Uir manibus validis.⁊ virgo crinibus albis
Dextera vir fragili vel forma femina turpi
Uir forti dextra.formaqꝫ decentę puella

¶ Dictio b̄ns totū regit abltm̄ ꝑtis mediāte adiectiuo laudis vel vituperij. De laude vir manibus validis.vir forti dextra.De vituperio vir fragili dextra.Scōa regula dcō b̄ns ſbiectū regit abltm̄ proprietātis mediāte adiectiuo laudis vel vituperij.De laude puella decēti forma.De vitupio femina turpi forma.Jo.tāta macie eſt vt oēs coſte eius numerari poſſint. ¶ Sciendū q̄ abltūs hui⁹ lr̄e regit a noie a pronoie a v̄bo ſbſtātiuo.A noie.vt lia lippis oculis Hō claris moribus exq̄ſita doctrina magna auctoritate.vir magna virtute.vir magna induſtria.Regit etiā a ꝓnoie Jlla vultu placido Et regitur a v̄bo ſubſtātiuo.vt ſitis bono ⁊ imperterrito animo. Petr⁹ eſt exangui colore.Jacob⁹ eſt viuido colore.Mulier colore viuido Boetius Joannes ē bono aio vel colore leui.triſti ḡui aio ḡto aio Jngrato aio Ero in te grato aio. Ero in vos grato aio.Nō ero in vos in[illegible]ḡto aio.Spero ioānē fore grato aio Etiā a verbis h̄ntibus vim v̄bi ſubſtātiui.vt videt̄ triſti aio graui.bono aio magno aio.inuicto aio.Jta querimus per hoc verbū ſubſtātiuū eſt.Qua valitudine es.h̓ ē quō vales qualit̄ vales.⁊ r̄ndet̄ ſum bona valitudine. Sū meliori valitudine.Sū optima valitudine.īcolumi valitudine Sū mala valitudine.ſuꝫ peiori valitudie.ſuꝫ peſſima valitudine.ſuꝫ infirma valitudine.ſum aduerſa valitudie.¶ Sciēdū dcō regēs i h̓ regimine q̄nq̄ꝫ ſubaudit̄. vt i euāgelio Bti mūdo corde qm̄ ipi deū videbūt.i.hoies mundo corde ſupple ſunt beati.h̓ ē h̄ntes mūdū cor. Jn pſal. Filij hoiꝫ vſqꝫquo ḡui corde.i.vſqꝫq̄ eſtiſ ḡui corde.Sciēdū q̄ nō ſꝑ op⁹ ē addi adiectm̄.ſꝫ bn̄ pōt addi gtūs rect⁹ a ſbſtātio.vt illō aial ē capite aſini.i.capite aſinino.Et ore porci.i.porcino Jlla arbor ē folijs querc⁹ vl' quercinis Plini⁹. Jn india naſcūt̄ hoies pedib⁹ eq̄.i.pedib⁹ eq̄nis.Sic etiā abſtracta regūt abltm̄ ꝑ hāc rl'am vt vulpes ē aiāl magnitudine canis.i.magnitudie canina vel tāta magnitudine quāta canis Lāurus ē arbor magnitudine querc⁹ ꝓceritate abietꝫ craſſitudine ilicis. Jtē iſtud regimē vꝫ ad laudādū vituperādū ⁊ demōſtrādū.

nomē adiectm̄ .ſ.aliq̄ō importās .ſ.alicui⁹ ſubiecti
Mobile vel verbum deſignans proprietatem
cū abltis .i.locat̄ .ſ.abltōs ꝓprietas importat̄
Sextis conſtruitur per quos ea ſignificatur
dcōis b̄nt̄ inſtrumētū dcōis b̄nt̄ cām .i.ſocia
Aut inſtrumenti vel cauſę nomina iunge

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Curſu feſtinus fulget virtute modeſtus
Eſt velox pedibus blando ſermone facetus
Uiribus inuictus.properat pede voce benignus

¶ Nomē vel v̄bū ſn̄s ꝓprietatē aliquā regit abltm̄ in q̊ fit talis proprietas. vt feſtin⁹ curſu. vbi ſig̃tur eē feſtinātia in curſu feſtinus ſermone. Etiā đr illa auis eſt tarda volatu. Ille hō eſt tardus inceſſu. h̄ ē tardū hn̄s volatū aut inceſſuꝫ. Iſte hō ē citus inceſſu. i. citū hꝫ inceſſum. velox inceſſu h̄ ē velocē habēs inceſſum. Ita in eodē ſenſu. ſꝫ nō regimine đr. Iſte incedit teſtudineo inceſſu. Incedit formicino gradu inceſſu. incedit morato gradu vel cōcito gradu. incedit morato inceſſu. Ita lr̄e tue teſtudineo inceſſu vtūt. Scđa rl'a. Nomē adiectm̄ vl' v̄bū etiā regit abltm̄ ſn̄tē inſtrumētū vt eſt velox pedibus. celer pedib⁹. Un̄ Uirg. đt famā eē celerē pedib⁹ ⁊ pnicib⁹ alis. Alia exēpla Ceſus ē ferula. ceſus ē loris pugnis fidiculis v̄gis ſcorpionib⁹ Un̄ đt roboā. Pat meus cecidit vos v̄gis. ego cedā vos ſcorpionib⁹. Ille ceſus ē fuſtib⁹ Exēpla q̄dā h⁹ rl'e ſunt ī qb⁹ adiectiā pn̄t mutari in abltm̄ vt ꝓ illo petr⁹ ē velox pedib⁹ dici pōt. petr⁹ ē velocib⁹ pedib⁹. Petr⁹ ē ſegnis pedib⁹ vel ſegnib⁹ pedib⁹ vl' petr⁹ ē ſegnipes. Et đr ſegnipes teuto. traech te voete q̄ſi ſegnes hn̄s pedes. Ita alipes alipedis. ſnel vā voetē q̄ſi alatos hn̄s pedes. Ita etiā aeripes q̄ſi aerios hn̄s pedes. ſic ignipes q̄ſi igneos hn̄s pedes. Cornupes q̄ſi corneos hn̄s pedes Itē dicim⁹ ꝑ hāc rl'aꝫ Tuis lr̄is amātiſſimis ſuꝫ ꝓuocat⁹ Tuis me amātiſſimis libris. vl' lr̄is laceſſiſti. Eſt autē ꝓuocare ⁊ laceſſere tēptare ad pugnāſꝫ ad ꝯcertatōnē Accipit etiā in malā ꝑtē. vt Apud Tulliū. Iuſticie primū munus eſt ne cui q̄s noceat niſi laceſſit⁹ iniuria. ¶ Tercia rl'a nomē adiectm̄ vel v̄bū etiā regit abltm̄ ſn̄tē cauſaꝫ ſiue abltm̄ cauſe. vt fulget v̄tute. Apoſtolus Grā dei ſum id qđ ſum feſſus itinē. h̄ ē iter fecit feſſuꝫ Feſſus onere. eſtu curſu cantu ſtudio Let⁹ morte inimici. Triſtꝭ morte pr̄is. Uelox metu ſpe amore deſiderio. h̄ ē quē he affectōes velocē fecē. Tardus ſenio Char⁹ ꝓbitate odioſus malicia. iucūdus hūanitate vrbanitate facetia ſalib⁹ feſtiuitate. Moleſt⁹ litibus. Clarus ſapia. inſignis prudētia. nobilis neq̄cia ¶ Sciēdū ꝙ abltūs in eadeꝫ locutōe pōt ſig̃re diuerſas cauſas vt velox pedib⁹ ille abltūs pōt ſig̃re ꝑtē in q̄ ſiue cām materialē in q̄ eſt velocitas. ⁊ ibi ē ſynecdoche vel pōt ſig̃re cauſam inſtrumētalē vel inſtrumētū.

carētiā alicui⁹ rei ſp. dcō ſp. caſum carentie
Reqꝫ carere notans ablatiuum regit eius
Ut pena careat homo.purus crimine viuat

¶ Hic dicit ꝙ dictio ſn̄s carere regit abltm̄ vt careo crimine. careo pena. pecunia ¶ Sciendum ꝑmo circa textum ꝙ dcōnes ſig̃ntes carere ſunt trifarie. Quedā ſolū regūt abltm̄ vt ſunt iſta verba careo vaco caſſus captus op⁹ orbus neceſſe purus fruſtor vagor exulo exul vagus nomē extorris. iſta ſolū regunt abltm̄ ⁊ ſunt exempla huius regule de careo. Careo amicis oībus quos mors eripuit mihi. Capt⁹ lumine. captus oculis id eſt cecus. Uirgilius. Atqꝫ oculis captus fodere cubilia talpe Hieronymus Niſi totus talpius eſſes hec videres id eſt intelligeres. Sed capt⁹ mēte id eſt inſanus. ⁊ is dicitur qui inſanit. Opus mihi eſt tua opera Eſt orbus liberis Orbus vtroqꝫ parente Purus crimine fruſtrātus ſpe vel fruſtror ſpe vagor nemore vagor agro pelago.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Ita nomē ſuū vagus.vt Boetius.Uagas pelago rates Cattulus.Sepe vag⁹
liber pernaſi ꝟtice ſummo.Exulo patria.ē exul patria.Exulat etiā regit abla
tiŭ mediāte ꝑpōe vt exulat patria a ceſare.Eſt extorris patria extorrꝫ regno
Quedā dcōes regūt ablm̄ vel gtm̄.vt egeo illi⁹ rei vel illa re Indigeo illius
rei vel illa re.Itē plenū grā ⁊ ꝟitatis. Anphora eſt plena vini vel vino. abū
daus lactis vel lacte Diues auri vel auro.De illis dicit ibi Plenus inops ca
ſum ⁊c̄.Quedā dcōes regūt accm̄ cum abltō.⁊ ſignificat facere carere.vt ſunt
ſpolio priuo orbo exonero euacuo emūgo leuo mūdo purgo exceco abſtineo
libero ꝓhibeo ⁊ multa hmōi.vt orbauit eum liberis.ioannes ſpoliauit petrꝫ
pecunia vel veſtib⁹.Spoliatus regit vnū ablm̄ ſine prepōne ⁊ alterꝫ cū ꝑpōe
vt ſpoleatus a petro pecunia.Aleatores liberauerūt petrū pecunia. Uos me
liberaſtꝫ metu.vos me exonoraſtꝫ metu.Sic exoneraui nauī frumēto.euacua
ui naui frumēto Boeti⁹.q̄ ſerē igenuū volet agrꝫ liberet arua fructib⁹.Euacu
a ui illō bono.Ego vos ſoluā curis oīb⁹.Expedio te viculis Expedias te his e
rumnis Emūxit eū argēto.Hec mulier emūxit eū auro.leuabo te curis. ꝓhi
beo te hoſpicio.ꝓhibuit me hoſpicio Marc⁹ Cicero prohibuit eos ianua q̄
ad ſe ſimulāter venerūt ſalutatū.Uirg. Hoſpicio prohibemur harene.Abſti-
net ſe vino.Caſtrauit ſe luxuria.Sic etiā q̄dā ſunt trāſitiua ꝟba ⁊ ſignificant
plenū facere.vt repleo anphoram vino.onero nauim frumento. Quedam ex
his ꝟbis que ſnt facere carere qn̄qꝫ r̄gūt ablm̄ cū ꝑpōe a.vt libera nos a ma
lo.vel libera nos malo.Libera nos metu vel libera nos a metu Apoſtolus.
Abſtinete vos a carnalibus deſiderijs.Abſtine te vino.Supſedeo hac re vel
ab hac re.Quedā etiā regūt ſolū gtm̄ vi abſtracti ſntis carentiā vel plenitu-
dinē Eſt magna annone charitas.inopia rerū ⁊ ſic de alijs ¶ Sciendū cir-
ca litterā ꝙ hoc nomē opus qn̄qꝫ eſt oē q̄ð agit vel fit.Et ita etiā libri auto-
rū dicūtur opera.vt opus tullij de ſenectute.opa tullij de officijs.Et opuſculū
pro libello.⁊ ſic opus eſt tercie declinationis ⁊ hꝫ opis in gtō.Qn̄qꝫ opus idē
eſt quod neceſſe ⁊ expediens ⁊ hoc modo eſt indeclinabile ⁊ r̄git ablm̄ ꝑ hāc
regulā ⁊ ꝯſtruitur cum eſt vel cū habeo.vt ego libris meis opus habeo vl' mi
hi libris meis opus eſt.Quid opus eſt his verbis.q̄d opus eſt ampliori teſti-
monio.Nō mihi opus eſt veſtra opera.Ita etiā neceſſe cum eſt ⁊ cum habeo
conſtructum regit ablm̄.vt neceſſe habeo libris meis.mihi libris meis ncc̄e ē
Quid amplius neceſſe habemus teſtimonio.Quandoqꝫ opus ꝓ abltō habet
ntm̄ a pte anteriori.vt apō Comicū.Ibo intro vt que opus ſunt procurentur
Et mathei.ix.Nō ē opus bene valētibus medicus.vbi ntūs medic⁹ ponit pro
abltō medico.vbi q̄dā dicūt opus accipi ꝓ neceſſari⁹ Inuenit etiā opa ꝑme
declinationis quod qn̄qꝫ idē eſt quod diligentia vel cura ſiue ſtudiū. Ita d̄r
da litteris opam.dabo litteris operā.dat operā eloquētie.Etiā qn̄qꝫ auxiliuꝫ
eſt vt nō mihi opus eſt veſtra opera. Opera ego veſtra facile carere valeo.
Qn̄qꝫ idem eſt q̄ð labor.teutonice aerbeyt.⁊ habetur titulus in iure de opis
ſeruorū ⁊ ſic d̄r ope p̄ciū quod idem ē q̄ð vtile vel delectabile vel honeſtū. q̄r
omne quod agimus hoc vel propter vtile vel delectabile vel propt honeſtum
conſequēdū.vel propter inutile iniucūdū inhoneſtū euitandum vel fugiēdū.
Et ſic illa tria ſunt precium noſtri operis Et ab illo nomine exorſus eſt titus
liuius.Facturus ne opere precium ſim ſi res geſtas populi romani ab inicio
perſcripſerim nec dum ſcio.Iuuenalis. Ex operepreciũ penitus cognoſcere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

toto. Quid faciant agitentq; die. hoc eſt vtile ⁊ fructuoſum eſt. Verbum vaco ſ ꝟt qñq; operã dare. ⁊ ſic ꝯſtruit cũ dtõ. vt vacat potationibus. vacat lr̃is vacat ſapiẽtie id eſt dat operã. Qñq; idẽ ꝟt quod carere. vt vacat ſapientia id eſt caret ſapia. Vacat tercio cũ noĩe ꝑnte actionẽ vel qualitatẽ quãdã adiũgitur mediante a prepõe. vt vacat a labore vacat ab agricultura. vacat ab omni moleſtia. Siũter fit per nomẽ vacuus vt vacuus ſum ad oĩ occupatõe ab oĩ ſollicitudine. Sed vacat cũ eſt impſonale idẽ eſt qꝺ tps vacat ſiue ſvacuũ eſt. vt nõ vacat mihi hoc eſt non licet mihi ꝓpter negocia. Captus qñq; idem eſt quod careo. vt captus mente captus oculis captus lumine. Cuʒ illis tribus abltĩs carere ꝟt. cũ alijs vero abltis ꝟt idẽ quod delectatus.. vt captus amenitate loci. Captus dulcedine vocis. Captus ſublimitate materie. Sʒ captus amare plerũq; in malã ſolet accipi ptẽ. qñq; tñ etiã in bonã ptẽ. vt ſi qs hec captus amore legit ⁊c̃. Qñq; captus ẽ idẽ quod ab hoſtibus interceptus. ⁊ cõſtruit ſic cũ abltõ ⁊ cũ ꝑpõne. vt vrbs capta eſt ab hoſtibus petrus captꝰ eſt a paulo. ¶ Sciẽdũ drã ẽ inter careo ⁊ egeo. Nã egeo hñdis. Sʒ careo habitis vel nõ hñdis. i. orbatus ſum q̊s habui. vt apud tulliũ. Careo amicis oĩbus quos mors eripuit mihi. Tullius Tibi perſuade preter culpam ac peccatũ qua ſp caruiſti ⁊ carebis hoĩ accidere nihil poſſe qꝺ ſit horribile ac ꝑ timeſcendũ. Sciẽdũ ꝙ quidã etiã ſic loquũtur cecus viſu ſurdus auditu claudus greſſu. ſed nõ eſt necẽ addi abltm̃.

h ꝟbũ impſonale intereſt ſocia tribuũt .ſ. deriuatia .i. qnq;

Inter ⁊ eſt iunge tibi dant pronomina quina

.ſ. intereſt intereſt intereſt

Intererit veſtra. noſtraq; meaq; tuaq;

h ꝟbũ ipſonale .i. regulã .i. tenebit

Atq; ſua. refert normam ſeruabit eandem

¶ hic ponit exceptionẽ factã in regimine gti ibi inter ⁊ ẽ iũge dicens ꝙ hec imperſonalia intereſt ⁊ refert regũt per quiq; gtis primitiuis ſcʒ mei tui ſui noſtri ⁊ veſtri. quiq; abltõs feminini gñis mea tua ſua noſtra ⁊ veſtra. Et eſt antiptoſis q: abltũs ponit pro gtõ. vt pma luce intererit tua legere. Nũc mea intereſt legere. veſpi ꝟo intererit ſua legere. cãtare ⁊c̃. Dico autẽ nũc mea inteſſe legere. Cras tua interfutnrũ legere. Perhẽdie vero interfutuꝝ tua legere Eandẽ ꝯſtructionẽ hñt etiã cũ abltõ cuia quod ponit interrogatiue ⁊ relatiue. vt cuia intereſt legere. vel cuiꝰ intereſt legere. viſitatius fit interrogatio ꝑ gtm̃. vt cuius intereſt legere. Sed relatiuo inuenit apud Ciceronẽ in ablatio. vt Ei cuia interfuit. nõ ei cuia nihil interfuit vbi ⁊ cuius poni põt. vt dicatis ei cuiꝰ intereſt. Etiã agatis cuiꝰ intereſt vel cuia intereſt. ¶ Sciẽdũ ꝙ hec imperſonalia intereſt ⁊ refert pñt in eadẽ locutõe regere duos abltõs cũ gtõ vnius ſolius ipſius ipſoꝝ ſoloꝝ triũ quattuor oĩm pluriũ. vt mea vniꝰ opa liberatus es. Tua ſoliꝰ opa liberatꝰ ſuʒ. Tua ipſiꝰ intereſt. noſtra ipſoꝝ intereſt legere. veſtra ſolorũ intereſt. noſtra omniũ intereſt. veſtra triũ plurium intereſt Sic etiã cũ gtõ ꝑcipij vt tua h oſcitãtꝫ inteſt legere. Tua h ſedẽtꝫ vel potãtꝫ inteſt. Tua h dormiẽtis inteſt lr̃is dare operã. veſtra iſtic oſcitãtiũ dormiẽtiũ intereſt legere vel lr̃is dare opam. Noſtra hic fabulãtiũ vel garrientiũ magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

intereſſet legere vel lr̄is dāre operā q̄ȝ tps ita fabilis cōſumere vel terere. Itē
melius dicimꝰ intereſt mea q̄ ſum ioānes legere q̄ȝ intereſt mea ioānis legere
intereſt tua q̄ es petrus dare lr̄is opam q̄ȝ intereſt tua petri. ⁊ hꝫ ſi ablti ⁊ gti
intrāſitiue ↄſtruūť. hꝫ ē ſi eandē rē ſignt. Quia ſi trāſitiue ↄſtruāť. hoc ē ſi ſignt
diuerſa. tūc in vna orōne poni pn̄t. vt mea ⁊ ioannis intēſt legere. tua ⁊ petri
refert legere ¶ Sciendū ꝙ illa impſonalia pſonaliť poſita regūt eoſdē abla
tiuos cū ntō. vt id nihil mea intereſt vtꝝ veniat an maneat. Comicꝰ Qō tua
nō intereſt id deſine pcūctari. Et apud Boetiū Si veſtes pulchre ſint q̄d id
tua refert. Et ſepenūero hec vba impſonalia pſonaliter accepta ſbintelliguntur
vt q̄d id mea. q̄d id veſtra. vbi ſubaudiť refert. Sepe etiā his vbis pſonaliť
poſitꝭ reddūť vel iūgūť hi gti tanti q̄nti magni pui. vt id pui refert. ꝓmagni
mea refert. Comicꝰ Quid intēſt tua rn̄deť magni. Alia de matura illoꝝ vbo
rū dicta ſunt in regimine gti. ibi. Inť ⁊ eſt iūge.

dcō ſigns · dcō ſns · abltm̄ · hunc · .i. gtm̄
pleitudieȝ · inopiā · gubnāt · pro vel

Plenus inops caſum dant iſtum ſiue ſecundum
Uini vel vino duo dolia plena videto
Pauper egenus inops vino vel panis egebit

¶ Dictio cōcreta ſns plenitudinē inopiā vel carētiā regit gtm̄ vel abltm̄. vt
amphora plena eſt vini vel vino. diues agri vel agro. Uirg. Quā diues niuei
pecoris q̄ȝ lactis abūdās. Horatiꝰ Satis diues ⁊ auro. Fecūda viroꝝ vel viris
Felix reꝝ vel rebus. beatꝰ reꝝ oīm vl' rebꝰ oibus. Satur pane panis vini vl' vi
no. Ita vba ſaturare ⁊ ſatiare regūt gtm̄, vel abltm̄ frequētiꝰ tn̄ abltm̄ Uirg.
Poſtq̄ȝ dextra fuit ſaturata cedis. Satura irā meā tuo ſanguine. Saturauit
me pane. Exēplū de dcōnibus ſntibꝰ carētiā. paup egenꝰ inops reꝝ vel rebus
indignus ope vl' opis Uirg. Haud opis indiga noſtre. Immunis crimine vl'
criminis. Reꝰ morꝭ vel morte. Expers rōnis vl' rōne. Aialia rōnis exptia. i. be
lue ſiue mutua aialia. Id aialia rōnis exptia facerēt. Hec regula etiā intelli-
giť de vbis vt pꝫ in textu. Et ſunt egeo indigeo affluo abūdo ⁊ ſilia. Uirg. dt.
Quin tu aliq̄d ſaltē potius quoꝝ indiget vſus. Uiminibuſq̄ȝ paras molli de
texre iūco. Sic refertio etiā regit gtm̄ ⁊ abltm̄. vt vrbs referta ſceleratoꝝ hoiȝ
vel ſceleratis hoibus Cicero Audiui greciā refertā eē ſceleratorū hoim ⁊ ne-
farioꝝ. ibi tn̄ refertā potius nomē ē q̄ȝ participiū. Uerba frequētiꝰ inueniūť
cū abltō q̄ȝ cū gtō ↄſtructa. vt ad romanos tercio. Oēs q̄dē peccauimꝰ ⁊ ege
mus gratia dei. Prouerbioꝝ. iij. Honora dn̄m de tua ſbſtātia ⁊ vino torcula
ria redūdabūt. Inueniūť tn̄ q̄dā vba regere gtm̄ more greco q̄ carēt abltō vt
apō Uirg. Impleňť veteris bacchi pinguiſq̄ȝ ferine. Et apō Titū Liuiū. Ipſe
multitudinē q̄ fere ſp regēti eſt ſil' religionis iuſte impleuit. Et apō eccleſiaſti
cos. Iſte mos grecorū inueniť. Ut ī euāgelio. Et replete ſunt nuptie diſcūbētiū
In Matheo In ioāne. Impleuerūt duodeci cophinos fragmētoꝝ. latino vo
more hec vba trāſitiua q̄ ſnt plenū facere vel vacuū facere potiꝰ regūt abltm̄
q̄ȝ gtūm vt dictū eſt ibi. Reqȝ carere notās vt repleo amphorā ceruiſia. vino
aqua aceto. Sic alia ↄpoſita oppleo depleo expleo vt lachrymis os oppleuit
totū. teutonice die tranē liepē hem ouer ſyne kynnebackē. Deplere ſt niet vol
makē dat vol is. Bartholomeꝰ depleuit amphorā vino. hi ſtorttē daer vvat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

vvt.depleuit vas cereuiſia Explere qn̄qꝫ idē eſt qđ implere ſeu replere.Ego tu
am explebo aīam gaudio.Comic⁹ Ubi nūc eū inueniā vt eū liberē metu.atqꝫ
animū expleā gaudio.Qn̄qꝫ explere eſt ex plenitudinē facere.vt implē plenū
facere quod nō plenū fit.vt expleuit anphorā vino.teutonice hi heſtie ledich
ghemaect.Expleт lachrymis egeriturqꝫ dolor ℂ Sciendū ꝙ hoc nomē plen⁹
apđ Ciceronē ſp iūgit gtō.Apud alios etiā abltō. Frequēs ⁊ vacu⁹ ſp abltō.
vt ciuitas frequēs populis nō populoꝝ vacua incolis nō incolaꝝ.Apđ Comi
cū Plen⁹ rimaꝝ ē.Quītilian⁹ cū abltō.Aluearia plena ſunt melle.

ꝫ adiectiū cū illo ꝟbo ꝫ ꝟbū ꝫ ꝟbum ꝫ ꝟbū ꝫ ꝟbū

Dignus cū potior fungor veſcor fruor vtor
ꝫ ꝟbū aſſocio ſolūmodo .i.abltō
Et careo iungo.caſu tantūmodo ſexto

ℂ Hic đt ꝙ dign⁹ potior fungor ⁊ veſcor fruor vtor regūt abltm̄.vt dign⁹ lau
de.dignior laude.digniſſim⁹ laude.Canit eccl'a Felix nāqꝫ es ſacra ꝟgo mari
a ⁊ oī laude digniſſima Potior victoriā vel potitus ſum victoria.fungor ſa-
cerdotio.fungor magiſtratu prelatura.veſcor pane.veſcor lixis ⁊ aſſis . fruor
tua bn̄uolētia.fretus tua beneuolētia Ita ꝯfido tua bn̄uolētia.duct⁹ ſpe.fre-
tus ſpe.q̄ ſpe duct⁹.q̄ ſpe fret⁹.vtor rebus meis.Beati apud ſuperos fruūtur
deo.Que oēs dcōnes inueniūт regere gtm̄.q̄ nobis nō ē vtēdū.vt Cuius non
ſum dign⁹ vt ſoluā corrigiā calciamēti eius Et in matheo ⁊ etiā i luca.Facite
ergo fructū dignū penitētie.Et apud Uirg. Magnorū haud vnq̄ꝫ indignus
auorū Sed hoc fit more greco q̄ carēt abltō.Inueniт ⁊ careo cū gtō ꝯſtructū
Comicus Oēs labores mihi leues fuere preterq̄ꝫ tui carēdū ꝙ eſt.Nos ſemꝑ
his dictionibus dabimus abltm̄.ℂ Sciendū primo circa litterā ꝙ dign⁹ ad
iectiū qn̄qꝫ cōſtruitur cū abltō vt dign⁹ laude honore. Qn̄qꝫ cū infinitiuo.vt
dignus honorari cantari landari amari.Uirg.Et puer ipſe fuit cātari dign⁹
Qn̄qꝫ ꝯſtruitur cū gerūdio in di vt dignus honorādi landādi.Quandoqꝫ ⁊
ꝫ eleganti⁹ cōſtruiт cū ꝟbo mediante qui que vel quod relatiuo vt dign⁹ eſt
q̄ ameт ab oib⁹.vel dign⁹ eſt quē amēt oēs vel oēs honorēt.Ita etiā intelligē
dū eſt de ſuo ꝯpoſito indign⁹ vt indign⁹ laude honore.indign⁹ honorari lau
dari.indignus honorādi laudādi.indignus q̄ honoreт q̄ ameт ⁊c̄.vl' indign⁹
quē amet aliqs.A dignus venit ꝟbum dignor aris qđ actiue captum eſt idē
quod dignum iudico ſiue eſtimo ⁊ ſic regit poſt ſe accm̄ cum abltō.Apđ Uir
gilium.Haud equidem tali me dignor honore.Et apud eundem in bucolicis
Nec deus hunc menſa dea nec dignata cubili eſt.cubili id eſt matrimonio ſi
ue cōiugio.Tu vix dignares me familiaritate tua.Epitaphiū laurencij. Nūc
poſtq̄ꝫ manes defunctus valla petiuit.Nō audet pluto ꝟba latina loquī.Iu-
piter hūc celi dignatus honore fuiſſet.Cenſorem lingue ſꝫ timet ipſe ſue. Di-
gnor qn̄qꝫ etiā accipiт paſſiue ⁊ ſic idē eſt qđ haberi dign⁹ ⁊ ſic ſolū regit ab-
latiū.vt dignor ſocietate veſtra.ego dignor tua familiaritate.Et apud Uirg.
Cōiugio anchiſa veneris dignitate ſupbo.dignate.i.digne habite.Digno etiā
qn̄qꝫ idē ē qđ velle.Ut canit eccl'a.Dignare me laudare te ꝟgo ſacta ꝫ ē ſacta
ꝟgo vel' me laudare te.Qn̄qꝫ dignor nōt quādā hūiliatōez apđ q̄ſdā Sic nē
vulgo loquūт Colēde venrāde pr̄ dignemi me audire famulū ſeu ſeruū vꝫ m
Ecc.canit de⁹ dignat⁹ ē fieri hō.i.hūiliauit ſe.ei⁹ ꝯpoſita ei⁹ mōi ꝟbi dignor ſꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Indignoꝛ qđ q̄n̄qȝ ͤ irasci ⁊ regit datiuū.vt indignaᷓ mihi. vt nō indigne-
mini mihi. Horatius.Iraſcoꝛ medicis fidis indignoꝛ amicis. Vn̄ indignatio
dicta eſt ira.Dedignoꝛ vero ͤ contēnere.vt iſte dedignaᷓ loqui mihi.ꝑ veni
ens mihi abliquat viſum.Sic canit eccl'a.Qui non dediguaris tāgi a pecca-
trice.Scđo ſciendū ꝙ potioꝛ q̄n̄qȝ ē nomē ꝯpatiui ḡdus tm̄ ͤns quātū meli-
oꝛ.vt potioꝛ ē aīa q̄ȝ coꝛpꝰ.Potioꝛa ſunt bona aīe q̄ȝ coꝛpoꝛis hoc eſt melioꝛa
⁊ ꝑ eſtātioꝛa.Horatius.Vidiſti ne locū potioꝛē rure beato.i.melioꝛē quaſi di-
ceret nō.Qn̄qȝ potioꝛ ē ꝟbū deponētale tercie vel quarte ꝯiugationis ſicut o
rioꝛ ⁊ moꝛioꝛ.⁊ ſic hȝ triplicē ꝯſtructionē.Qn̄qȝ regit iſtū gtm̄ rerū.vt lacede
monij longe lateqȝ rex potiti ſunt.i.diu rex imperiū tenuerūt.Qn̄qȝ regit vł
cōſtruiᷓ cū accō.vt Comicus Miſeriā ego oēm cupio hic potiᷓ gaudio. Et a
pud eūdem.Ille alter ſine laboꝛe patria potiᷓ cōmoda.q̄ loquēdi modꝰ nūc
eſt abſolutꝰ.Tercio potioꝛ ꝟbū regit abltm̄ vt potiꝰſum victoꝛia.ick heb ghe
vvonnē.⁊ inde dicit textus.Quādo potioꝛ ꝟbū regit gtm̄ tūc exponiᷓ per te-
nuit ꝟbū.vt potitꝰē rex.i.rex imperiū tenuit.Qn̄ vero regit abltm̄ exponitur
ꝑ obtinuit.vt potius eſt victoꝛia id eſt pugnando vel laboꝛando obtinuit vi
ctoꝛiā.ſic nomē compos eſt ei ſimile.Nā ſum ꝯpos mentis ꝯpos animi ꝯpos
rōis.dye ſyn verſtant heſt.cōpos ſanitatis.i.q̄ hāc tenet vel habȝ At compos
voti.compos victoꝛie.ꝯpos optati.i.hec laboꝛe optinui Et eſt potioꝛ tercie cō
iugatōis ⁊ quarte.Vn̄.xij.methamoꝛphoſeos.legēdū ē.Tuqȝ tuis armis nos
te poteremur achille.nō potiremur ſecūda ſyllaba breui nō longa.¶ Tercio
ſciendū veſci ꝓprie hoim̄ ⁊ extēdit ſe etiam ad totū.vt carne lacte veſcoꝛ.Pa
ſci vero beſtiarū.Paſcoꝛ regit accm̄.vt capꝛe paſcūtur ſiluas.Apes paſcūtur
floꝛes.Victitare vero eſt veſci ⁊ quaſi victu vti ſiue aliq̄ gn̄e victus fere ſemꝑ
vti.vt ſcythe victitāt lacte.hoc eſt fere ſemꝑ ꝓ victu vtunᷓ lacte. Quidā po-
puli indie victitāt humana carne.Inueniᷓ veſcoꝛ regere caſum accm̄ apđ ve
teres vt apud Leuiticū.Offerebant duos paſceres quos veſci licitū erat.Sȝ
ille loquēdi mos nūc eſt abſoletus.Alio mō regit abltm̄ vt veſcoꝛ pane cū ſa-
le.veſcoꝛ pane bitiro oblito. Per trāſſumptionē dicitur veſcitur aura.i.vi-
uit qꝛ dū viuimus reſpiramꝰ ⁊ inſpiramꝰ Virg.Quid puer aſcanius ſuperat
ne ⁊ veſcitur aura.¶ Sciēdū fūgoꝛ duplicē inueniᷓ regē caſum hoc eſt inue-
nitur apud veteres ꝯſtructū cū accō.vt Non boni viri functus eſt officiū.Et
iſte loquēdi modus ē abſoletꝰ Alio mō regit abltm̄ vt nō ē boni viri functus
officio Et ē fungoꝛ idē quod officium munuſqȝ ago ⁊ regit abltm̄ ſignifican
tem magiſtratū aliquē vel dominiū vt fungoꝛ magiſtratu pꝛelatura queſtu-
ra Fūgoꝛ legatione.fungoꝛ officio delegati.fungoꝛ munere iudicis.fungoꝛ do
cēdi munere.fūgoꝛ ſacerdotio.Quia repuliſti ſcientia repellam te ne ſacerdo
tio fungaris.mihi đt ſacra ſcriptura.Fūgoꝛ vita id eſt viuo.fungoꝛ officio vi
cio vite mihi ab imperatoꝛe deo cōceſſo.hoc eſt viuo ⁊ ago minus vite. Sȝ
defunctus dicitur quaſi perfunctus munere vite.hoc eſt moꝛtuus vt defunctꝰ
vita.id eſt ab hac adminiſtratione.ab hoc munere ab hac pꝛocuratōne ceſſa
uit Virg.Defunctaqȝ coꝛpoꝛa vita Apud eundem O tandem magnis pela-
gi defuncte periclis Apud Titum Liuium.Defuncta moꝛbis coꝛpoꝛa ſalubꝛi
oꝛa eſſe incipere Frui eſt amoꝛe alicui rei inherē pꝛopter ſe vel eſt voluptatem
ex aliqua re capere.Sic ſancti fruuntur deo.quia voluptatem in viſione dei
que dicitur fruitio capiunt.quia teſte apoſtolo.nec oculus vidit nec auris au

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

diuit nec in coꝛ hoīs aſcēdit que ꝑ parauit de⁹ diligētib⁹ ſe. Et ſm theologos
ſolū fruimur rebus diuinis.ideo dt Aug⁹. Res qbus fruimur ſunt pr̄ filius
ſpūs ſcūs. Scdm oratores vero etiā fruimur rebus alijs. Apud qs ē differen
tia inſ vtoꝛ ⁊ fruoꝛ. Nā vti ē vſum rei habere ꝓpſ aliud Sed frui alicui rei
inherere ꝓpter ſeipam. De vtoꝛ vt vtoꝛ domo armis libꝛis vt ex his poſtea
emolimēti aliqd boni cōſequar. Fruoꝛ bonis meis.fruoꝛ tuo aſpectu.tuo col⸗
loqo.tuo cātu.h̄ ē voluptatē ex his ꝑcipio. Jdcqꝫ rephenſus ē hanibal ꝙ cum
poſſet vti victoꝛia frui maluit. Una ꝗ.eadē re vn⁹ vtiſ. alſ fruiſ.vt ſi vn⁹ ad
focuꝫ ſedeat ſanitatꝭ cā is dꝛ vti caloꝛe vel igne. Alter vero ſolius voluptatis
cauſa ⁊ is frui dꝛ caloꝛe vel igne. Utoꝛ qn̄qꝫ idē etiam ſt ꝙ cōuerſoꝛ. Ut Cice
ro in epl'a. Fabio viro optimo ⁊ hoīe doctiſſimo familiariſſime vtoꝛ. Et ide
fit vſus id ē familiaritas cōuerſatio cōſuetudo vt vſus mihi ē vel fuit cū illo
a puero vel ab ineūnte etate.⁊ in eodē ſignificato vſura inueniſ ab vtoꝛ. Ci⸗
cero lōga q̄ inſ nos fuit vſura h̄ efficit. Qn̄qꝫ vſus idē ē qd̄ vtilitas ſeu fruct⁹
ex aliq̄ re . ⁊ ſic venit ab vtoꝛ in ꝑmo ſto. Et ſic dicim⁹ vſu venire ꝓ vtili eſſe.
Cōponiſ vti ⁊ dꝛ abuti.h̄ eſt male vti ⁊ impudice vti . Et inueniſ triplex vti.
vti infinitiu⁹ ab vtoꝛ.vtoꝛ aduerbiū ſilitudinis id eſt ſicut. ⁊ vti coniunctio
cauſalis id eſt ſiue quatenus.

.i.iſtos abltōs iſtę ꝑpōnes .i.cōſimiles .i.regunt.

Hos caſus de pre coꝛam ſocieqꝫ gubernant

¶ Hic dicit ꝙ decem ⁊ quiqꝫ ſunt pꝛepōnes deſeruientes abltō.vt a ab abs.
⁊c̄. ¶ Sciendum ꝙ ſępe numero ꝑpōnes deſeruiētes abltō ſolēt ſubticeri. vt
apud Juuenalē. Raro aconita bibūſ fictilib⁹.i.fictilibus. Aconita ſt ꝟgiſſe⸗
niſſe. Jta canit eccleſia Pꝛoceſſit aula regia.i.ex aula ¶ Sciendū circa textū
ꝑmo ꝙ a qn̄qꝫ ē nomē elemēti qd̄ apud grecos dꝛ alpha. Qn̄qꝫ eſt interiectio
dolētis vel ſtupētis vel deterrētis vel ꝓhibentis.⁊ ſic ſolet in fine aſperari. vt
ſpē gregis ab ſilicē nuda cōnixa reliqt. A a a dn̄e neſcio loq A etiā ē ꝑpoſitio
deſeruiēs abltō caſui. Et iū dt text⁹ alexandri. Jtē A ſummo vſqꝫ ad humuꝫ
¶ Sciendū ꝙ a ꝑponiſ cōſonātib⁹.vt a petro. Ab vocalib⁹ vt ab andrea Re
periſ tn̄ ab duab⁹ liqdis ꝑponi.ſ.l.r.⁊.i.qn̄ fit cōſonās.vt ab lege ab legatis.
ab rege ab re.i.abſqꝫ rōnali cā. Cato. Jraſci ab re noli. Exemplū de i ꝯſonāte
vt ab ioue pꝛincipiū muſe Sed abs ꝑpō ꝑponiſ t ⁊ q vt abs te. Jn euāgelio.
Si pes tu⁹ ſcādalizet te.abſcinde eū ⁊ ꝓijce abs te. Hoc ē ſi pes tuus trahat te
in pctūm. De q̊ abs q̊uis abs q̊libet. Comic⁹ Abs q̊uis hoīe bn̄ficium ſumere
gratū eſt. Eſt ⁊ alia inſ a ⁊ e dr̄a qn̄ locū ſnt.vt a theatro venit q̄ a loco q̄ iux̄
theatrū ē venit. Sed e theatro venit q̄ in ipo theatro fuit. His ꝯrię ſunt ad ⁊
in ꝑpōnes. Serui⁹ dt. Jtē tres illę ꝑpōnes a ab abs ſunt locales tꝑales ⁊ pſo⸗
nales.h̄ ē cōnotāt locū.vt a theatro. Tēpus a mō nūc ꝑſonā a petro a paulo.
¶ Sciendū ꝙ triplex cū inueniſ. Qn̄qꝫ cū ē aduerbiū ſignificans qn̄ vt cum
venerit ſcūs ſcōꝛum ceſſabit vnctio vr̄a Et inueniſ hoc mō cuꝫ indicatiuo vl'
cum coniunctiuo vt cum faciam vitula pꝛo frugibus ipſe venito . Cum vene
rit ſanctus ſanctoꝛum ceſſabit vnctio veſtra . Quandoqꝫ cum eſt coniunctio
⁊ ſic eſt idem qd̄ quanuis vel quoniam ⁊ ſic iungi ſolet coniunctiuo vt Cum
multa in te beneficia contulerim te tamen ſemper experioꝛ ingratum . Cum
quandoqꝫ eſt pꝛepoſitio ⁊ ſi regit ablatiuum ſignificantem comitem vt cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

petro paulo cū ſumma in me bn̄uolētia. Nō autem iungiť abltō inſtrumēti
Dicēdū ē ꝑcuſſit eū gladio. haſta. Nō autem cū gladio cū haſta . Neqꝫ vnq̄ꝫ
ꝑpō cū ſine caſu poſita inueniť. barbare em̄ dr̄ vis cū ire. ſꝫ vis ne ire mecum
nobiſcū. Sepe em̄ hec ꝑpō poſtponiť ſuo caſuali ꝑ anaſtropham. vt quicum
quocū quacū quibuſcū. quide quade quode quibuſde loqmini vel locuti eſtis
vt Cicero de amicitia Quid dulcius q̄ꝫ hr̄e quocū oīa audeas ſic loq̄ vt tecū
Cū vero ꝑpō ꝑ c ſcribiť. ſed aduerbiū ⁊ cōiunctio ꝑ q ſcribi ſolēt. Coraꝫ qn̄qꝫ
ē aduerbiū ⁊ poniť ſine caſu ⁊ ħt ꝙ in pn̄tia vel ad pn̄tiam. cōſtruiť em̄ cum
ꝟbo ſignificāte quietē in loco vel motū ad locū. de quiete. Corā quē queritis
aſſum. Corā mecū loqtur. Quod mihi iā dudū coram recepiſtis nunc re ipſa
cōprobetis. Qn̄qꝫ cōſtruiť cū ꝟbo importāte motū ad locū . vt volo petrum
corā adducē ħ eſt ad pn̄tiā. Sed nō eſt dicēdū pn̄tialiť. ſed in pn̄tia vel corā ē
Corā qn̄qꝫ ē ꝑpoſitio ⁊ ſic regit abltūm. vt corā iudice corā rege ⁊c̄. Clā qn̄qꝫ
ē aduerbiū ⁊ poniť ſine caſu vt clam domū intrauit. Qn̄qꝫ eſt prepō ⁊ ſic re⸗
git abltūm. vt petrus abijt ex carcere clā cuſtodibꝰ. Nō te clā eſt. ħ ē nō te fu⸗
git. du vveteſt dat vvel. Jn̄ deſcendit aduerbiū diminutiuū clanculū. vt apō
Comicū. Jnuidere ōnes ⁊ mordere clanculū . Pro q̄ quidā dicūt clandeſtinę
⁊c̄. ¶ Sciendū ꝙ de e ex ꝑpōnes differūt. Nā de ⁊ ex differunt ab illis a ⁊ b.
Nā a ⁊ b regūt abltūm ſignificantē cauſam efficientē. De ꝟo ⁊ ex regūt abla
tiuū ſignificantē cauſam mālem. qđ pꝫ per Pliniū in epl̄a ſeptuageſimaſcđa
Eſt liber tā ineptus vt credas non de puero ſcriptū ſed a puero id ē homine
puerili. vbi de dicit cauſam mālem. Sed apud theologos de ⁊ ex notāt cau⸗
ſam qn̄qꝫ mālem qn̄qꝫ efficientem. vt pꝫ per beatū Auguſtinum ſuper illud
apoſtoli. Qm̄ ex ipſo ⁊ in ipſo ⁊ ꝑ ipm̄ ſunt oīa. Ex ipō aūt non hoc ħt quod
de ipō. Ex ipō aūt celū ⁊ terra q: ipe fecit ea Nō aūt de ipō q: nō ē de ſbſtātia
ſua. Sicut aliqs hō ſi gignat filiū ⁊ faciat domū. ex ipō filius ⁊ ex ipō domꝰ.
Sed filius ex ipō domꝰ de terra ⁊ ligno. Ubi ſm̄ expoſitionē auguſtini ex va
let idem qđ a vel ab ⁊ dt̄ cauſam efficientē. de vero cauſam mālē. Jta dicimꝰ
Audiui hoc puer ex patre meo id eſt a patre meo. Econtrario quandoqꝫ de
ſignificat cauſam efficientem ⁊ ex materialem . Et ſic canit eccleſia. deum de
deo. filius eſt deus de deo. Jteꝫ natus ex ſpiritu ſancto id eſt de ſpiritu ſancto
Sed natus ex maria virgine ibi notat cauſam materalem. De cuꝫ notat cau
ſam materialem quandoqꝫ ſignificat totum vt anulus factus de auro. qn̄qꝫ
ſignificat partem. vt homo factus eſt de limo terrę . Jtem ſolet de prepoſitio
quandoqꝫ in compoſitione ſignificare priuationem quandoqꝫ intentionem
⁊ ſic ſignificat oppoſita. vt deprecor liberationē ſcꝫ vt potiar. ſꝫ deprecor mor
tem ſcꝫ vt vitem. Jta defendo me ick beſcherme my. ſed defendo ictus ardo⸗
res. i. vt vitem af keren. Unde Cicero de ſenectute Uitis veſtita pampinis ni
mios ſolis defendit ardores. Sic deſpicio idem eſt quandoqꝫ qđ contemno ⁊
etiam deorſum video. verſmaen of neder ſyen. Undiqꝫ deſpicere eſt prouidē
⁊ circumſpicere. omniaqꝫ diſcernere A quo deſpicientia dictum eſt qđ idem
eſt qđ circumſpectio ⁊ prouidentia ac conſideratio diligens atqꝫ diſcretio. E
prepoſitio preponitur dictionibus ab r incipientibus. vt e republica pro re⸗
publica. e re mea. id eſt pro re mea. e re tua. id eſt pro re tua. E re noſtra. ideſt
pro re noſtra. E re mea idem eſt qđ ad vtilitatem meam. Jta etiam e digni⸗
tate ex vtilitate ex vſu pro dignitate vel ad dignitatem pro vſu vel vtilitate.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Qnintilianus Ad hoc nemo dubitabit quin ſi nocentes mutari in bonam
mentem aliquo modo poſſunt ſicut poſſe conceditur ſaluos eos eſſe magis
e republica ſit quam puniri. Sic e regione quandoqꝫ ſunt due dictiones. vt
diſceſſit e regione. Quandoqꝫ vero vna eſt dictio idem ſignificans qȯ ex op-
poſito vel ex aduerſo atqꝫ contrario ⁊ ſic regit genitiuum vt e regione dom⁹
meę habitat. hoc eſt ex oppoſito. Ex ꝓpoſitio preponitur ablatiuo non ab hac
littera incipiente. exemplum vt ex vſu ex vtilitate hoc eſt ad vtilitatem vel
vſum. Ex ſententia id eſt ad votum. Quintilianus Habeſne vxorem ex ani-
mi tui ſententia. id eſt ad votum. Ex tempore dicere eſt ex improuiſo ⁊ inpre-
dicato dicere. nec domi compoſitam orationem afferre. Hinc vocatur ex
temporalis oratio. Ita ex tempore loqui. ex tempore ſcribere dicitur ex tem-
pore viuere ⁊ ex tempore agere. id eſt ex temporis conditione. Tullius ſcȯo
officiorum. Ex tempore conſilium capere. Quos credimus expedite rem ⁊ cō
ſilium ex tempore capere poſſe. i. ex conditione temporis. Ex vinculis cauſaꝫ
dicis eſt ad alligatum reſpondere crimibibus. Ex compoſito tantum ē quā
tum ex cōuento. vt cum aliqui clam inter ſe cōuenerunt ſimulantes apud ali
os rem non ab eis cōpoſitam fortuitam eſſe. Ex hoc tempus ſignificat. i. id ē
nunc vel poſthac vel a modo. Ex pariete pendere Clipei pendent ex latere. i.
ad parietem. gladius pēdet ex latere. i. a latere ſiue iuxta latus Ex collo pen-
det loculus ſiue burſa. Ex collo pindet pharetra Virgilius Ex in cōpoſitione
diuerſa ſt Excuſare quandoqꝫ ſignificat crimen obiectum purgare. qȯ cum
videtur ſatis purgatum recentes dicunt habeo te excuſatuꝫ. Veteres dicebāt
Accipio excuſationem ick en tye v nich ick bin met v to vreden. Quandoqꝫ
excuſare eſt idem qȯ in excuſationem id qȯ impedimento fuit conferre vt ſi
tempeſtas imbres flumina impedimento fuerint ne ad diem conſtitutum ad
eſſe poſſem dicam excuſo imbres. Excuſo flumina. excuſauit imbres. excuſa-
uit flumina. excuſauit. he lecht het daer vp. vbi non dicendum eſt more aliq̄
rum accuſares. Sic multi excuſant valitudinem morbum. Eandem ſignificā
tiam habet cauſari. vt apud Virgilium. Cauſando noſtros in longum ducis
amores. Significat etiam cauſam rei geſte afferre dye ſake ſegghen. ¶ Pro
quandoqꝫ eſt interiectio. ⁊ ſic aſpiratur in fine pro quo multi male adiun-
gunt h litteram ⁊ proch dicentes. vt Comicus proch deum hominumqꝫ fidē.
Hieronymus Proch pudor mulier vincit ſeculum ⁊cetera. Quandoqꝫ pre-
poſitio pro notat cauſam. vt ego id pro te agam. Quandoqꝫ eſt idem quod
ſecundum. vt age id pro virili tua parte. fac litteris des operā pro viribus id
eſt ſecundum vires. Quandoqꝫ idem eſt qȯ propter. vt pro tuis in me meritꝭ
agam id tua cauſa libenter. i. propter tua in me benemerita. Quādoqꝫ ꝓ idē
eſt qȯ in. vt pro tribunali pro roſtris vt Sedens pylatus pro tribunali id eſt
in tribunali ſiue ſuper tribunal. Nec iungeda eſt pro prepoſitio ablatiuo pre
cij. ſicut dicendum eſt enim emi hoc tribus ſolidis non pro. Pre prepoſitio
quandoqꝫ notat operationem ⁊ ſignificat idem quod magis q̄m. vt ego pre
te diligo neminem. Catullus. Dicebas quondam ſolum te noſſe catullū. Leſ
bia. Nec pre me velle tenere iouem. Quandoqꝫ pre notat cauſam ⁊ ſignificat
a vel ex vt pre timore obticuit obmutuit pre rubore loqui non potui. hoc eſt
ex timore. Quādoqꝫ idem eſt quod ante. Iudex in ferenda ſententia. Chriſti
nomine inuocato ſolū deum ⁊ iuſticiam pre oculis habētes ⁊cē h̄ ē añ oculos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Gualterus O felix mortale genus ſi ſp haberes. Eternū pre mēte bonū ſinēq3
timeres. Hoc ē añ mentē. Pre q̄ñq3 valet añ cum his v̄bis fero duco gero vt
petrus pre ſe fert triſticiā. pre ſe gerit leticiā. Et ē pre ſe ferre dicto factoq3 oſtē
dere vel ꝯfiteri q̄lē de aliq̄ re vl hoie habeas opinionē. teutonice toenē. Qui-
tilian⁹ ſiduciā pre ſe ferat orator rč. pre ſe fert inocētiā. Ille pre ſe fert iiuriā
.i. accepiſſe iniuriā ſe oñdit. Ita etiā accipi ſolet pre me duco .i. ꝓ me fero ꝛ ꝑ
me duco .i. añ me duco. Pre aūt in cōpōne q̄ñq3 notat intētionē .i. idē qδ val-
de. vt ꝓpotens ꝓdiues ꝓcelſus ꝓclarus Eſt ꝓdiuitis ꝛ ꝓpotētis hois fili⁹. Pre
fulgēs prelōgus ꝓdurus ꝓclarus .i. valde clarus is. ſ. qui fulgore glorie reſplen
det. Uñ clariſſima ꝛ ꝓclariſſima geſta dicunꝶ. Nō vnq3 ꝓclarus ꝑ bono repiꝶ
vt luculētus pro malo. vt luculētū vuln⁹. Preclare aduerbiū ē optime. vt ꝓ-
clare mecū agiꝶ laus ſuperis. q̄ñq3 pre notat añceſſionē tpis. vt ꝓuent⁹ ꝓcept⁹
vt ꝓuentus immatura morte. Palā q̄ñq3 aduerbiū eſt .i. manifeſte. vt palam
locutus ſum. In ſecreto locut⁹ ſu3 nihil. Q̄ñq3 palā ē accūs a noie pala teuto
nice eyn ſchup. Q̄ñq3 ē ꝓpō deſeruiēs abltō vt ego id auſim palā ōnibus ige-
nue fateri vel cōfiteri. Sine q̄ñq3 ē v̄bum imperatiui modi hui⁹ v̄bi ſino. vt
ſine requieſcē feſſum Sine me dormire. q̄ñq3 ſine ē ꝓpō deſeruiēs abltō vt ſi-
ne timore. Abſq3 q̄ñq3 idem eſt ꝙ ſine. Et ď ſine poſſe poni ꝑ anaſtropham.
ꝛ abſq3 nō poſſe poni. Uolūt quidā ſub hac ꝓpōne ſine cōprehēdi ꝓcul dicen-
tes ꝓculdubio .i. ſine dubio. ꝓcul timore id eſt ſine timore. Qui loquēdi mo-
dus apud bonos autores nō ē vſurpat⁹ imo aduerbialiꝶ ſp fere ponitur ſine
caſu. Uirgili⁹. Serta ꝓcul capiti tm̄ delapſa iacebāt. Ite3 tenus q̄ñq3 ē nomē
ꝛ ſic ē extrema ps arc⁹ .i. finis. Ut ē apud Plautū. Iñ hacten⁹ .i. finis eſt ſiue
vſq3 huc. Q̄ñq3 tenus ē ꝓpō ſignificans idē qδ vſq3 ꝛ poſtponiꝶ ſp caſui ꝛ re-
git abltūm. vt collo ten⁹ genu ten⁹ mēte ten⁹ pube ten⁹ talo ten⁹ capulo ten⁹
Uirgilius dextra coruſcū. Extulit ac lateri capuloten⁹ abdidit enſem. Uerbo
ten⁹ hacten⁹ q̄tenus. Nō aūt ď apud bons autores cordetenus mētetenus ſ3
memoriꝶ vt memoriꝶ ſcio. Q̄ñq3 tenus more greco ꝛ licētioſe regit ģtūm cum
res ē vel gemia vel numero ſingulari carēs. vt apud Uirgiliū ď. Et crurum
ten⁹ a mēto palearia pendēt .i. vſq3 ad crura. Semp eñ vſq3 ad ten⁹ ſigt. Sic
auriū ten⁹ .i. vſq3 ad aures. De plurali numero. Lumerū ten⁹ trāſpadanorū
tenus Etiā ď vmblico tenus .i. vſq3 ad vmbelicū. Umbelic⁹ ē dye nauel rč.
Aliquādo etiam ꝓ non vltra poniꝶ. vt geſſit conſulatum titulo tenus .i. non
vltra quā titulo. Inueniꝶ quatenus q̄ñq3 .i. quoniā. Tullius. Quaten⁹ negaꝶ
nobis diu viuere agam⁹ aliquid quo nos vixiſſe teſtemur ꝛ conſtruiꝶ q̄ten⁹
cū indicatiuo. Q̄ñq3 q̄tenus eſt idē quod quātū. vt videndum eſt quatenus
amicitie tribuendum eſt Quatinus per i dicitur eſſe cōiunctio cauſalis ide3
valens qδ vt. Etiā differūt ſecūdu3 aliquos ꝓten⁹ ꝛ ꝓtin⁹ ꝑ i. Nam ꝓten⁹ per e
ſcriptū idem eſt quod lōge. vt En ipſe capellas ꝓtenus eger ago Protin⁹ per
i ſcriptū mox dicitur. vt in hymno. Hoſtem repellas longius pacemq3 dones
ꝓtinus. Inuenitur etiam eotenus pro ita ſiue adeo. vt in collecta ſancti Mi-
chaelis. da nobis eoten⁹ honore ꝓficere rč. Hacten⁹ .i. vſq3 huc vel finis eſt. vt
de his hactenus .i. finis eſt. ꝛ per ct ſcribi debet ¶ Ultimo ſciendum ꝙ aliqui
tenus cum ablatiuo ſub vno accentu pronunciant quaſi vna ſit dictio. Sed
ſecundum ſeruium tenus ꝓpō componiꝶ qδ hinc patet quia ſepe a ſuo caſu
remoueꝶ. Q̄ñq3 etiam inter caſum ꝛ prepoſitionē tenus ponitur coniunctio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Ouidius Sũma pedũ taloqꝫ ten⁹ veſtigia tingit ℭ Sciendũ ꝙ ſic ꝑpoñ nõ
nunqꝫ ſbaudiť.vt nulla aconita bibunť fictilib⁹ Ita ⁊ caſus ꝓpõnis inueniť
ſubaudiri.vt ꝑmo Macha.vij.Et ceciderũt nichanoꝛis fere viri qñqꝫ millia
hoc ē de exercitu ſiue de copijs nichanoꝛis. Ita ⁊ hec locutio defendi pt ħ diċ
Plautus in captiui duo.valet eñ tm̃ quãtũ plaut⁹in ea cõedia que inſcribiť
captiui duo. ℭ Sciendũ ꝙ quedã ꝓpões nunqꝫ ꝯponunť vt apud ꝯ aduer
ſum erga ꝓpť ſecũdũ. Quedã qñqꝫ cõponũť ⁊ qñ nõ cõponunť vt ad inter a
ab ex de e pꝛo pꝛe.Quedã ſemp cõponunť ⁊ dicunť inſepabiles.vt di dis re ſe
an co con.Circa quas ſciendũ ꝙ di ⁊ diſ ꝓpões inſepabiles idē ſignificant.
⁊ cõponiť diſ cũ dcõnib⁹ incipiẽtibus a c f p ſ t ⁊ i cõſonãte cũ alijs di cõpo
niť vt diſiicio diſcutio.Mentis tu ſomnũ diſiice.Ita diſpeſco. Cũ di vt dirũ
po.⁊ i ſꝑ ꝓduciť in cõpoſitiõe pꝛeť dirimo ⁊ diſertus.Inueniť ⁊ dis grecum ⁊
dupliciť ſcribiť.Quãdoqꝫ ꝑ iota ħ ē ꝑ i ſimplex ⁊ ſic idē ē qꝺ bis. vt diſſylla
ba dictio duas hñs ſyllabas:Qñqꝫ dys ſcribiť per grecuꝫ y ħ ē per ypſilon ⁊
hoc in cõpoſitiõe aliquid mali expꝛimit vt dyſenteria id eſt inteſtinoꝛũ vlce
ratio.Entera eni grece inteſtina dicunť.Dyſcolus id eſt malus ⁊ ꝑniciosus ⁊
toleratu difficilis.Re inſepabilis pꝛepõ qñqꝫ in cõpoſitiõe ꝓuat.vt refigo qꝺ
fixũ erat facio non fixũ.retego qꝺ tectũ erat eundo.Retexo qꝺ textũ erat red
do nõ textũ.Recludo qꝺ clauſum erat aperio.reuelo id eſt velamē tollo.reſe
ro id eſt ſerã aperio ſiue qꝺ clauſum erat aperio.Reſigno qꝺ erat ſignatum
obſignatũ ve relaxo vel patefacio.⁊ multa alia hmõi ſunt.Multa ſunt in q⸗
bus nõ pꝛiuat.vt repeto repoſco renouo repſento remoueo remaneo. Et qñ
re pꝛepõ pꝛiuationē ſigñt tũc ob ꝓpõ ei opponiť.vt reſerare vpſluten.Obſera⸗
re to ſluten.Recludere vpſluten.Obcludere to ſluten.⁊ ſic ꝺ alijs.An in ꝯpo
ſitione ſꝑ per inſcribiť ⁊ ħt idē qꝺ peri pꝛepõ greca.vt ãplectoꝛ amputo am⸗
bigo.Con inſeparabilis pꝛepõ componiť cũ ꝟbis nominibus. Cum ꝟbis ꝯgra
tuloꝛ ꝯdoleo congaudeo.Cũ nominib⁹cognominis cõcoloꝛ ⁊ hmõi que ſemꝑ
regũt dtũm.Itē Cõuẽtus qꝺ nõ ē locus cõuẽtiõis vt dom⁹.ſꝫ hoies q̃ in vnũ
locũ cõuenerũt.vt in actib⁹aploꝝ diciť.Si introierit in veſtrũ conuentũ vir
anulũ aureũ hñs in manu.hoc ē ſi venerit inť vos.Concio ē ꝑpli multitudo
cõuocata ad audiendũ oꝛatoꝛē.cui⁹oꝛatio etiã cõcio ꝺꝛ. Etiã ꝺꝛ iuſſio magi⸗
ſtratus vel ſacerdotis ⁊ grece ꝺꝛ eccleſia.qꝺ nomē etiã cetũ hoiꝫ ħt.ſic diciť in
actibus aploꝝ.dimiſit eccleſiã.hoc ē cõcionē dimiſit.

ꝓ qñ illa ꝓpõ illa ꝓpõne abltõ oꝫ.ſ. ꝓpõnē adiũgere.

Cum ſuper eſt pꝛo de ſexto decet hanc ſociare.

ℭ Hic diċ ꝙ pꝛepõ ſuꝑ pꝛo de poſita regit abltm̃.vt Uirgilius.Multa ſuper
ꝑamo rogitãs ſuꝑ hectoꝛe multa.ħ ē de pꝛiamo ⁊ de hectoꝛe. Et in euangelio
Lu.ij.Et erãt ioſeph ⁊ maria ãmirãtes ſuꝑ his q̃ dicebanť de puero.Sciẽdũ
ꝙ ſuꝑ qñqꝫ notat locũ tũc regit accũm vel abltũm.Accũm vt ſedeo ſuꝑ lapi
dē vel ſuꝑ lapide.vt apud Uirgiliũ.Hic tñ hac mecũ poteris requieſcere nocte
Fronde ſuꝑ viridi ſunt nob̃ mitia poma.Caſtanie molles ⁊ pꝛeſſi copia lactꝭ
Qñqꝫ ſuꝑ eſt idē qꝺ valde.⁊ ſic ē aduerbiũ nõ regēs caſuꝫ.Uirgili⁹.Ecce ſuꝑ
meſti mag̃ diomedis ab vꝛbe legati rñſa ferũt.Aliq̃ ponũt ſuꝑ etiã vt idē ſit
qꝺ inſuꝑ.ſꝫ nõ ē ita loquẽdũ Cuiqꝫ neqꝫ apud danaos vſquã locus et ſuꝑ ipi
Dardanidꝭ infenſi penas cũ ſanguine poſcunt.ħ ē inſuꝑ.⁊ pt ēt ibi accipi in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Prior̄i ſenſu̇.i.valde inſenſi.¶ Sciēdū circa lr̄am ꝙ qn̄qȝ ſup ꝓ de accipitur ⁊ fit metaplaſm⁹ qui ḋr ꝓtheſeos paralāge.h̄ eſt vni⁹ ꝑpōnis ꝓ ꝑpoſitiōe alia poſitio.¶ Sciendū ꝙ aliq dicūt ſup deſcēdere ab antiqua triſyllaba ꝑpōne ſuꝑ ꝑ apocopam ⁊ ab eadē ſupra etiā venire ꝑ ſyncopam hn̄tes pro ſe hunc Uirgilij ꝟſiculū.Toruus draco vehit ſubter ſuperaqȝ retorquēs.

Iſte datur caſus paſſiuis ab ꝑeunte
Cernitur hic a me qn̄qȝ videbor ab illo

¶ Dicit ꝟba paſſiua regūt ablt̄m mediāte a vel ab ꝑpōne q̇ ſit cām efficiētē. vt petrus diligit a me.Ī̄n vnū ꝟbū excipi ſolet .ſ.delector qđ regit ablt̄m ſine ꝑpōne cui pōt addi comitor aris.vt Comitatus achate Teneor ſiliter Amor tui tenet me Teneor amore tui.Dicit in regula q̇ ſit cām efficientē:q2 nō ōnis abltūs rect⁹ a ꝟbo paſſiuo regit mediāte a vel ab prepōne .Sȝ ſolus ille q̇ ſit cām efficientē.h̄ ē qui pōt mutari in nt̄m dū ꝟbū paſſiuū mutat in actiuuȝ. vt cū ḋr ꝟberor a mgr̄o.q2 pōt fieri reſolutio ablatiui in nt̄m ⁊ paſſiui i ad⸗iectiuū.vt mgr̄ me verberat.Sȝ nō dici pōt ꝑuor obtrūcor a capite. Spolior a rebus meis a veſte.ſȝ ꝑuor capite.ſpolior veſte. Quia nō pōt ſic reſolui.ca⸗put me obtrūcat ꝑuat.veſtis me ſpoliat.¶ Primo ſciendū ꝙ hec ꝟba paſſi⸗ua delector capior fruſtror ducor regūt ablt̄m ſignificantē rem rationalem vel aīatam cū ꝑpōne.vt delector a petro.h̄ ē petrus me delectat . Capior a muliē fruſtratus ab illo.duct⁹ ab iſto.a iacobo.Sȝ ablt̄m rei inaīate regūt ſine ꝑpō ne vt delector carmie capior voluptate.fruſtror ſpe ducor ſpe opiniōe.¶ Se⸗cūdo ſciendū ꝙ ablt̄m mediāte a vel ab.vel dt̄m ꝓ abltō regūt ꝑmo ꝟba paſ ſiua vt dic̄ lr̄a vt videris a me vel videris mihi.Et regūt eū ꝟba deponētia paſſiue ſignificātia.vt multa ſum paſſus abs te ab illo hec carmia ſunt obli⸗ta a me vel mihi.Nūc fere nulla deponētia ſignificāt paſſiue ꝑter hec tria pa tior naſcor orior.Naſcor tn̄ ⁊ orior regūt ablt̄m nō mediāte a vel ab.ſed me⸗diāte ꝑpōne ex vel de.vt nat⁹ ex maria ꝟgine. Natus ex mr̄e ſerua . ortus ex ſtirpe regia.Que prepō qn̄qȝ ſubaudiri ſolet.vt apud Saluſtiū Catilina nobi li genē natus.Itē impſonalia in tur regūt iſtū ablt̄m mediante a vel ab vt a me docet grāmaticā.i.ego doceo grāmaticā.legit a iohāne. Iteȝ ꝟba neutra paſſiua.vt exulo vapulo veneo vt exulat a ceſare.venijt ab illo.Tu a me va⸗pulabis.Item ꝟbalia in bilis ⁊ in dus paſſiue ſignificātia q̇ tamen crebrius īueniunt regere dt̄m.vt chriſtus ē amabilis vel amādus nobis Nō ē affabil' vlli.Uirgilius Nec viſu facilis ne dictu affabilis vlli . Item dcō diuerſitatis ⁊ alietatis.vt differt diſtat diſcrepat diſſidet ali⁹ vt differt ab illo vel illi.diſ⸗ſidet ab illo vel illi.Diuerſus huic diuerſus ab illo.alius ab illo . ¶ Ultimo ꝟba ſuſcipe aliqd ab alio ſignificātia vt didici h̄ ab illo.Accepi h̄ a pr̄e meo ¶ Tertio ſciendū ꝙ ꝟba paſſiua nō ſolū regūt ablt̄m cauſe efficiētis. ſȝ etiaȝ omnē caſum quē regūt ſua actiua pret accm̄ in quē tranſit actus ꝟbi.qui ex vi trāſitiōis regit.Exemplū vt ḋr accuſo te furti vel furto.Ita accuſor abs re furti vel furto.Do tibi librū dono vel cōmodato. Liber dat tibi cōmodato. Emi librū tribus ſolidis.Liber ē emptus tribus ſolidis.Repleo hydriam aq̄ hydria a me replet aqua.Saturo ioānem pane carne piſce.ioannes ſaturat a me pane carne piſce.Pn̄t tn̄ ꝟba paſſiua qn̄qȝ regē act̄m.vt paſſiu a ꝟboꝝ regentiū duos accōs.vel illa que dicunt ꝟba vehemētiſſime trāſitiōis.vt ſūt docendi rogādi veſtiendi ꝟba.Sicut eīn̄ ḋr doceo te grāmaticā . ita dici pōt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

doceo: abs te grāmaticā. Rogo te veniā. rogo: ab te veniā. Regūt ēt paſſiua accm̄ p ſynecdochen. vt obtrūco: caput frāgiꝛ guttur. Sꝫ oratores potius ſic loquūꝛ. Ei frāgiꝛ gutꝛ. Ei frāgiꝛ gula. vt Saluſti⁹. Lētulo gulā fregē. Regunt ētiā paſſiua ꝟba accm̄ rōne ꝑpōnis cū q̄ ꝯponunꝛ vt traduco: pontē traduco: montē. Exercit⁹ traijciꝛ rhenū. Itē regūt ꝛ ꝟba paſſiua accm̄ ſnificantem cām ſm aliq̄s. vt Horati⁹. Nūc ſatyꝝ nūc agreſta cyclopa moueꝛ. Dicūt q̄dā ꝟba paſſiua regē accm̄ p ſbauditionē ꝟbi trāſitiui ꝓpꝛ iſta ꝟba paſco: depaſco: euāgelizo:. ſꝫ h̄ nō ē neceſſariū q: nō ſolū iueniunꝛ euāgelizo: paſco: ꝟba paſſiua. ſꝫ ēt deponētia. vt apud Matheū. Paupes euāgelizanꝛ. vbi ē ꝟbum deponēs ſns idē qꝺ euāgelizāt. Sic capre paſcūꝛ arbores. i. vorant ſiue comedūt. Et i pſalmo. Sigularꝫ fer⁹ depaſt⁹ ē eā. Et ē paſco: idē qꝺ comedo ꝛ voro regens accm̄. Paſco ꝟo ſine accō poniꝛ. Uirg. Paſcētes ſuabit titir⁹ hedos. Et ita ꝯfūdo: ēt videꝛ eē ꝟbū deponēs Apꝺ Math. vt Qui. n. me cōfuſus fuerit ꝛ ꝟba mea i gn̄atiōe iſta ꝑua ꝛ adulka ꝛ fili⁹ hoīs ꝯfūdeꝛ eū i gl'a pr̄is ſui Et apud Ambroſiū. Qui n̄ fuerit cōfuſus crucē dn̄i. nec chriſt⁹ cōfūdeꝛ eū. Et apud hierouymū. Nō ē ꝯfuſa deū in terris. ꝛ iſte eā nō ꝯfundeꝛ in celis

Uel ſi ſuſceptum quid ſignas ſiue receſſum
Sic a te diſco libros a teq̄ꝫ recedo

℄ Hic diꝛ q̄ ꝟba ſntia actū ſuſcipiēdi regūt abltm̄ mediāte a ꝉ ab ꝑpōne vꝉ ēt aliqñ ex. vt didici h̄ abs te. h̄ audiui puer ex pr̄e meo. Intellexi: h̄ ab illo. accepi h̄ ab iſto. i. intellexi. fenorat⁹ ſuꝫ abs te. iuitat⁹ ſuꝫ ab illo. ſuſtuli filiū ex vxore. Scđa regl'a ꝟba diſtādi recedēdi remouēdi ēt regūt abltm̄ vt receſſit a dauētria. diſtat a dauētria q̄dragitā milia. Quā lōge abſum⁹ a dauentria q̄m lōge diſtat colonia a dauētria. Tu abalienaſti a me petrū Auertiſti a me iacobū. abegiſti a me volucres. abegiſti a me pec⁹ Remouiſti ſepaſti te a nob ꝛ multa hmōi. Sil'r ꝟba ſntia paſſionē inatā regūt abltm̄ mediante a vl' ab ꝑpōne. vt ioānes calet ab igne. macret a ieiunio. Pōt tn̄ in his ꝑpō ſbaudiri. vt pallet timore. rubet verecūdia. madet ſudore. Quoꝝ q̄dā iueniūꝛ ēt cū pre pōne pre. vt pallet ꝑ timore. ꝛ vt ſupi⁹ dictū ē. ℄ Sciēdū ꝑmo ꝯca lr̄am q̄ fenero tibi ꝺ: ꝛ mutuo tibi h̄ ē do tibi fenori. do tibi mutuo pecuniaꝫ. Sꝫ feneror abs te mutuo: abs te. i. pecuniā abs te accipio mutuo ꝉ ad vſurā. Qui. n. mutuat ꝛ fenorat. ille actiue dat pecuniā ad vſurā. Qui mutuaꝛ ille pecuniā mutuo accipit. Qui fenoraꝛ ille pecuniā fenore accipit. Et dr̄n̄t mutuo ꝛ muto. Mutuare. lenen ſꝫ mutare vveſſelē ꝛ regit accm̄ cū abltō. vt ꝯmutui aurū argēto. Ita hn̄t ſe ꝯpoia ꝑmutare ꝛ emutare. vt vile exiguo ꝯmutauit. Secūdo ſciēdū q̄ i eodē ſſu ꝺ: audiui a pr̄e meo. audiui ex pr̄e meo ꝛ audiui de pr̄e meo. De pr̄e tn̄ meo ēt qn̄q̄ꝫ aliū ſēſū hꝫ. hūc. ſ. vt ali⁹ m̄ de patre meo q̄d dixerit. Sil'r idē ſnt q̄ſiui te ab hoſtio. ex hoſtio. de hoſtio. Itē ſil'r vocam⁹ te a via e via de via. Sꝫ ꝺ via qn̄q̄ꝫ aliū q̄ꝫ ſenſū hꝫ vt lāgueo de via. feſſus ſū ꝺ via q̄i ꝺ labore viȩ. Hic. n. via ſt iꝛ. h̄ ē actionē āmbulādi. Illic locū q̄ āmbulam⁹ ℄ Tertio ſciēdū q̄ h̄ ꝑteritū ſuſtuli ꝛ ei⁹ ꝑteritū tuli ſntia ſuſcipe regūt ablatm̄ mediāte ex ꝑpōe. vt ſuſtulit filiū ex vxore. i. filiū habuit. Sꝫ ſuſtulit filiū ſine ꝑpōe plerūq̄ꝫ ē idē qꝺ educauit. q: tollē qn̄q̄ꝫ educaꝛ ſt. Comic⁹ Quicqd peperiſſet decreuerunt tollere id ē educare. Et etiam ſuſtulit ſine prepoſitiōe quādoq̄ꝫ idem eſt qꝺ in altum tulit. Uirgilius. Sublatum ſurgit in enſem.

3° Qñq̄ȝ idē eſt qđ ſūmouit. vvech nemē. vt Uirgili⁹. Jubet ⁊ ſblatā r̄eponi. Re
pagula q̄ duo ſigta hn̄tur in neronis epigrāmate. Quis neget enee magna đ
ſtirpe neronē. Suſtulit h̄ matrē. ſuſtulit ille patrē. ¶ Quarto ſciendū ꝙ deſci
ſcere ē ab iperio ſe ſbtrahere. vel a ſupiori recedere. vt milites a duce. Populi
a dn̄o. diſcipuli ab opiniōe mḡri quā ꝑus ſequebant. vt in hac opiniōe deſciſ
co ab alberto magno ⁊ btō thome aſtipulor. vel eꝰ. Sȝ cōſciſco ad morteȝ ptı
net. Aſciſco aūt aſſociare ſiue adiūgere. vt dauētrienſes ſibi ſvvollēſes ſocios
aſciuerūt. ¶ Quito ſciēdū ꝙ arcere ē vetare ne accedāt hi q̄ veniūt ⁊ ſic Ju-
no ſeptē ānos arcuit troianos ab italia. Sic globo ludētes arcēt ſe a circulo.
Trāſfert h̄ ꝟbū de corpeis ad icorpea. vt Cicero in padoxis. Que vis q̄ ma-
gis arceat hoies ab iprobitate. quā ſi ſenſerit nullū in delicꝭ eē diſcrimē. Con
trariū huic ꝟbo ē abigere qđ ḟt a loco fugere atq̄ȝ expellē. vt abige muſcas a
facie mea ſcribētis. abige canes a popina. abige ſturnos a vinea. abige pecus
ab horꝭ a vineꝭ a pratis. Eſt ēt abigere pecus gregati furto vel latrocinio tol
lere. Uñ abactores ⁊ abigei vocant pecuarioꝝ animaliū fures. Eandē ſupra-
dictā differētiā hn̄t ꝓhibē ⁊ inhibē quā hn̄t arcere ⁊ abigere. Nā ꝓhibem⁹
ne q̄s incipiat. inhibem⁹ vt cepto deſiſtat. Deturbare ē deorſum cū violentia
deycē. Uirgili⁹ Puppi deturbat ab alta. Exturbare ē e loco eūdē in modum
deycē. Diſturbare ē diſſipādo diſycē. Sic parietes muriq̄ȝ dicunt diſturbati
Jnt abhorreo ⁊ exhorreo h̄ intereſt. Nā exhorreo idē ē qđ expaueſco ⁊ regit ſp
accūm. vt exhorreo hāc rem exhorreo eū. Sed abhorreo regit abltūm mediā-
te ꝑpōne ab. vt abhorreo ab hac re id eſt palien⁹ ſum ab hac re. vt petrus ab
horret a ſtudio litterarū. Jtē abſtineo abſterreo ſupſedeo etiā regūt abltūm
mediāte ꝑpōne a vel ab. vt abſtineo a vino. Apoſtolus. Abſtinete vos a car
nalibus deſiderijs. Petrus abſtinet a lr̄is. Nō leuit corio canis abſterret ab
vncto. Sic ſupſedeo ab ea re. Sic lacedemonij ſupſederūt ab auxilio creſo fe-
rendo. Diſcedo ⁊ recedo ſic differūt a migro ⁊ decedo. qđ migrare ē domici
liū mutare ⁊ alio ſe ad habitādū referre vt ex vrbe rus habitatuȝ migrauit.
Similia huic ſunt emigrare demigrare cōmigrare. Remigrare aūt reuerti ē
in priſtinū domiciliū. Jmmigr̄e ē in domū aliquā habitādi gr̄a ire. Et ꝑ trā-
ſumptionē migrare mori ḟt. vt apud Ciceronē ſexto de republica. Anteq̄ȝ ex
hac vita migro. cōſpicio i meo regno. ⁊ his tectis publiū corneliū ſcipionem.
Quitilian⁹. Ad iferas ſedes aia migrauit. Decedo is ere quanq̄ȝ accipit non
nūq̄ȝ pro eo qđ ē diſcedere aut recedere. tñ ꝓpe ē a mādato loco recedere. Uñ
cōſules ꝓcōſules preſides ꝑtores dicunt ex ꝓuicia decedē. Et ꝑſidia de vrbib⁹
atq̄ȝ caſtellis dr̄. Accipit ēt decedē ꝓ mori. vt deceſſit. h̄ ē mortu⁹ ē ſiue defun-
ct⁹ ⁊ ſbintelligit vita. Et ꝟbo excedo addit vita ⁊ nō ſbintelligit vt exceſſit e
vita. h̄ ē mortu⁹ ē. Dcōnes differt alius diuerſus etiā regūt abltūm mediāte
a vel ab vt hō differt ab aſino. i. nō ē aſinus. hō ē aliud ab aſino. Et ē oīs di-
uerſitas int res exiſtētes. Ergo hec eni improꝑa locutio Sortes differt a chi-
mera. Chimera eni nulla ē. ⁊ ita etiā vna exponētiū falſa eſt.

ſp. caſus .i multi dcōne regēti ꝑuati

Sunt ablatiui plures rectore ſolui
Diſcere diſcipuli. debent doctore legenti.

¶ Dicit ꝙ ablatiui plurales h̄ ē multi ineniunt abſolute poſiti ſine regimie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

vt ſole oriente dies ē.i.dū ſol orit. Saluo honore meo h̄ facere nequeo Juuenal.
Quid eni ſaluis īfamia nūmis Petrus abijt me īuito me abſente me ignorā
te Legati redierūt re īfecta.i.ñ facta. Redierūt re bñ geſta.teutonice alle dinc
tot goeden puntē ghemaket. Redierūt re infecta ſy en hebben nicht geſcicket
Jlle re cognita abijt piratus Eo audito vehemēter incanduit. ¶ Sciendum
p̄mo circa litterā q̄ ablatiuoꝝ abſolute poſitoꝝ vnus plerūq; ē participiuz.
vt ſole oriente dies fit.magiſtro legēte pueri pficiūt. Uirgilius. Sole recēs or-
to. Qñq; tamē neuter abltūs hoꝝ ē pticipiū ſ; vl' alt pticipij loco ponit vel p
ticipiū ſbaudit.vt te iudice cicerone cōſule. Uirgilius Pandens archadie di
cat ſe iudice victum id ē iudicāte. Sic apud Saluſtiū. Urbem romam ſicuti
ego accepi cōdidere atq; habuere inicio troiani qui enea duce profugi incertis
ſedibus vagant. Te puero id noui. Horatius de ſene. Laudat tpis acti te pue
ro Te viuo. Me viuo id nunq̄ faciā. Te duce h̄ eſt te ducente. Uel pt ſbaudi
ri abltūs.i.te ente duce.ſic ſe iudice.i. ente iudice Qñq; duo ablti ſingularis
numeri ponunt abſolute mediāte cōiunctiōe reſpectu tercij pluralis numeri
vt Cicerone ⁊ Anthonio conſulibꝰ factū ē bellū catilinariū Cornolio ⁊ galba
edilibꝰ ꝯſulibus acte ſunt in theatro fabule. ¶ Sciendu; q̄ illi duo ablatiui
abſente ⁊ p̄ſente ſingularis numeri iueniunt apud veteres cu; illis ablatiuis
pluralis numeri nobis vobis ⁊c̄.abſolute poſiti. vt abſente nobis ⁊ preſente
vobis p abſentibus ⁊ pñtibus nobis. Plautus. Adeſſe hanc ſi abſente nobis
iuenerint. ¶ Tercio ſciēdū Sepe abltūs caſus verbi impſonal' pticipij p̄teriti
tpis abſolute poſitus h; dictū vel appellatū loco ſbſtātiui.vt Cognito eū mi-
hi inſidias tendere.cepi eū anteuertere curſu.vel cognito q̄ is mihi inſidias
tenderet.cepi eū añuertere curſu. Saluſtius Audito regē in ſiciliā tendere.i.
q̄ in ſiciliā tenderet. ¶ Quito ſciendū q̄ aliq̄ p hāc regulā ſic loquūtur ſalua
reuerētia veſtra. p quo oratores ſic loquunt.venia vr̄a.bona venia vr̄a. Pa
ce vr̄a id dixerim. Jd pace oim dixerim.ita etiā p illa ioānes venit ſe quarto
Melius dicit Joānes tercius venit.q̄rtus venit. Quotꝰ veniſti.quotꝰ es q̄tꝰ
habitas. Jnuenit ⁊ ītūs ablti loco poſitꝰ. Apud eccleſiaſticos.vt Cuiꝰ humi
litatē dñs reſpiciēs v̄go cōcepit filiū. ¶ Jtē vltimo ſciendū q̄ abltūs huius
lr̄e d; ab aliqbus exponi p dum p ſi vel p quia.ſm hoc apud dialecticos eſſe
diſtinguēdā orationē in qua ponunt ablti abſolute penes p̄mū modū āphi-
bologie.dicūt eni talē orationē vel poſſe eē tpalem vel condicionalē enūciati-
onē vel cauſalē. S; bona pace eoꝝ videt potius talis locutio ſemp reſolubil'
in tpalem vt Sole oriente dies fit.i.dum ſol orit. Agam id petro reuerſo.i.
poſtea q̄m petrus reuerſus ē. Sic petrus relictis rebus oibus ſcholas petijt h̄
eſt poſtea q̄; omnes res reliquit ſcholas adijt.in preterito. Comicus Herus
me relictis rebus omnibus iuſſit pamphilum obſeruare. vbi pōt eſſe duplex
ſenſus.vnus Juſſit vt relinquerem res oēs ⁊ obſeruarem pamphilū. Alt ſen
ſus eſt. Cū a me oēs res relicte eſſent iuſſit vt obſeruarem pamphilum.

p et abltūs ppij nois .i.dcōe a q̄
loci minoris aliqñ dēat regi puabitur
Atq; loci nomen qñq; regente carebit
Roma militia vel humo vel rure domoq;.
Rex venit.atq; means normam ſeruabit eandem.

n.i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Rhoma rothomago vernone meabit athenis
tenet .i.eandē .i.ꝟbū nō importās ꝑ q̄ñ ſp eidē ꝟbo
ſententiā motū ſ; quietē
Seruat idem verbum ſine motu dum ſociatur
.i.nomē plis numeri ſp. noi norma .i.tercie declinatōis
Nomen plurale.vel cui ſit regula terne
Qui mō rure canit.vernone canit.vel athenis

¶ Dicit ꝙ propria noia loci ꝯſtructa cū ꝟbo ſ̄nte motū de loco vel per locū ſtabūt in abltō.⁊ ſi fuerint tercie declinationis vel pluraľ nūeri ſtabūt ſiliter in abltō reſpectu ꝟbi ſ̄ntis q̄etē in loco ſm alexādrū De loco vt venio roma rothomago tibure athenis venecijs De appellatiuis venio militia rure domo.nō venio humo ſed ſurgo humo.tolle librū humo.Exempla de motu per locū.vt rex faciet iter roma rothomago.tibure preneſte athenis venecijs londonijs.De appellatiuis faciet iter rure militia. Exemplum de ꝟbis ſ̄ntibus quietem in loco ⁊ de noib⁹ plis nūeri tercie declinationis vt habito atheis venecijs londonijs tibure vernone preneſte rure.vt ariſtoteles ſtuduit athenis. liber impreſſus venetijs.Apollo dedit oracula delphis Creſus habitabat ſardibus Eſt em̄ ſardis plis nūeri hn̄s is in ntō accō ⁊ vtō hūſq; ſardib⁹ in ablatiuo pli.Itē caret ſardis ſingulari numero ⁊ ē tercie declinatōis.Quedā ei noia vrbiū vel opidorū carēt ſingulari numero in p̄ma declinatōe.vt athene thebe venecie.Et dr̄ ſtudui athenis.Quedā in ſecūda declinatōe vt delphi gabij q̄ ſ̄nt vrbes ⁊ populos.Sic etiā dr̄ fui delphis. Quedā carent in tercia declinatione ſingulari nūero.vt ſardis trallis.Sic etiā Creſus habitauit ſardibus.Itē noia in is tercie declinationis carēt rectore in abltō.vt habitat neapoli.cōſtātinopoli teucri.Parthenopoli Udo eps dedit horrēdū ſupplicium ¶ Sciendū circa lrām ꝙ q̄ñ abltūs iungiẛ ꝯpoſitͦ cū ꝑpōe deſeruiēte abltō tc̄ abltūs nō poniẛ abſolute ſ; regiẛ.vt ioannes deceſſit roma deceſſit domo.Ioannes egreſſus ē domo roma.Exiuit roma In q̄bus oībus locutionib⁹ ablatiu⁹ regiẛ rōne ꝯpōnis.vt in noib⁹ appellatis.S; cū dr̄ reuertor roma ibi ablatiu⁹ poniẛ abſolute.q: reuertor nō pōt regere abltm̄.¶ Secūdo ſciendū ꝙ ꝟba ſ̄ntia motū ꝑ locū.ſunt meo ꝑmeo perambulo.Iter facio h̄ ꝯplexū vt q̄ facis iter romā.qua facis iter in patriā Faciā iter colonia.permeabo zutphania.Colonia Nuſſia Florentia.Pertranſeo vero ꝟbū nō ꝯſtruitur cū; abltō tali;ſed ſemper regit accm̄ rōne ꝑpōnis trans.vt tranſiuit iordanē. In baculo meo tranſiui iordanem.Sic etiam pertranſiui iordanē dauētriā.Joannes ꝑtrāſiuit iſſelā ſiccis pedib⁹.petr⁹ ꝑtrāſiuit oēs aquas q̄ in almania ſite ſunt.

ſp.aliqō .ſ.in orōne aduerbialiẛ recordatio
.i.ſine rectore
Ad nomen poſitum.ſic ſepe relatio fiet
Ut vado rhomam que menibus eminet altis

¶ Hic dīt ꝙ ꝓpriū nomē loci poſitū aduerbialiẛ ſepe fit relatio.vt vado romā q̄ eminet altͥs menibus.¶ Sciēdū ꝙ pōt fieri duplex relatio ad nomē loci.vna ꝑ nomē vt vado romā q̄ eminet altis menib⁹.Altera ꝑ aduerbiū rlatiue captū vt vado romā q̄ tu vadis.Uirg.Urbē quā dicūt romā melibee putaui Stult⁹ ego huic noſtre ſilem q̄ ſepe ſolem⁹.Paſtores ouiū teneros dedu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

cere ſet⁹. Et tlis relatio pōt fieri ad oēꝫ circūſtātiā loci vt habitabo rome vbi tu habitas. vel vado romā vbi tu habitas. vado romā vñ tu venis. vado romā q̈ tu iter feciſti. i. ꝑ q̄ꝫ v:bē. Silis relatio pōt fieri per noia ⁊ aduerbia ad hec noia rus dom⁹ militia. Per noia vt vado rus qḋ iure poſſideo. Per aduerbia vt vado rus vñ tu venis. vbi tu habitas. q̈ tu iter feciſti

interrogas .i. valet .ſ. nomē adiungi

Queris ſi poſſit adiectiuū ſociari

Ut debet doctas bonus ire ſcholaris athenas

℄ Hic dt queſtionē eſſe an noibus loci poſſit iūgi adiectm̄. vt bon⁹ ſcolaſtic⁹ debet ire doctas athenas. litteratā dauētriā h̄ ē vbi docet lr̄atura ſeu docent lrē vt eſt grāmatica. Solēt etiā adiectiua iūgi his noibus rus dom⁹ militia vt ioānes iuit rus ſuū. vp ſyn eyghē do:p. iuit domū ſuā. vt apḋ Ouidiū in pli. Quo ruitis vr̄as quiſqꝫ redite domos. Et ſi ſine adiectiuo d: tn̄ ſubaudit adiectm̄ vt iuit domū h̄ ē domū ſuā. Et hūc gtīn domi ſecūde declinatōis iūgūt auto:es ſolū cū quiqꝫ gtis mee tue ſue noſtre ⁊ veſtre. ⁊ cū vno noie aliene. vt ego fui domi mee nō tue. Erā domi ſue. noſtre nō veſtre domi habitare volo. Malo eē domi mee q̄ꝫ aliene. Eramus domi veſtre. Eratis domi noſtre. Nō aūt d: fui domi ꝓp:ie ꝑuate. nec fui domi publice. Regit ⁊ aliqñ ille gtūs domi alios gtōs. vt erā domi illi⁹ hui⁹ domi petri pauli. Ex dicꝭ pꝫ domi nō p:op:ie eē aduerbiū. q: ei iūgitur adiectm̄ in eodē genere. quod aduerbio iūgi nō pōt Et q̄ꝫuis domi nōnūq̄ꝫ ponat ſine gtō. intelligit tn̄ adiectm̄. vt ſum domi h̄ ē domi mee. Eſt domi h̄ ē domi ſue.

ad locū ꝑ locū in loco formaꝛ infrogatio de loco

Per qua vel vbi. fit q̄ſtio. ſiue per vnde.

Illuc pergo fo:as. huc iſtuc pergis eoqꝫ.

His intro iungas hac illac pone meando.

Hic illic iſtic intus foris ē ⁊ vbiqꝫ.

Hinc illinc iſtinc. remeas fo:is. intus. ⁊ vnde:

℄ Dicit quattuo: eē infrogatiua loci q̄bus q̄rim⁹ de loco. vt quo q̈ vbi ⁊ vñ Quo q̄rit de motu ad locū ſiue ſig̃t ad locū. Qua ꝑ locū. Ubi in loco. Uñ de loco. Uñ⁹. Quo petit ad ⁊c̈. Que q̈ttuo: q̄ſitiua ēt relatiua iueniuntur. vt illa mūdi pars vñ ſol o:it o:iens nūcupat. Quo dimergit occidēs. Quo decurrit meridies. Solēt hr̄e ⁊ alias q̈ſdā acceptiōes. Quare ſciēdū. Quo qñqꝫ ē ꝓnomē; a q̄s abl'ti caſus ſig̃ns inſtrumētū. vt nō ē mihi q̈ emā. nō ē mihi q̈ hauriā Quandoqꝫ eſt coniunctio cauſalis. vt cedo te quo melio:em reddam. Dicūt enim quia ⁊ qḋ cauſam efficientem. Quo vero ⁊ vt ⁊ qui cauſam finalem. vt caſtigo te nō qḋ vel quia odio te habeam. ſed quo vel vt vel qui melio:em te faciam. Quandoqꝫ quo valet quanto. vt eo ſunt homines deo cario:es quo humilio:es. hoc eſt quanto. Quandoqꝫ quo eſt aduerbium loci querens de loco ad quem erit motus. vt quo diuertemus. Quo aduerbium loci quandoqꝫ capitur relatiue. vt ibo eo quo tu vadis. Quādoqꝫ infinite. vt neſcio quo eam. Quandoqꝫ interrogatiue. vt in euangelio. Domine quo vadis. ℄ Secundo ſciendum ꝙ ad hoc aduerbium ⁊ interrogatiuum quo reſpondetur quandoqꝫ accuſatiuus nominis loci. vt cum queritur quo iuit reſponderi poteſt. Iuit dauentriam rothomagum athenas delphos rus domū militiaꝫ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Qñqȝ rñdenẜ aduerbia in uc ⁊ in o. vt iuit huc illuc iſtuc. eo eodem illo iſto. alio. intro foras aliquo. Uirgili⁹. Atqȝ ſatas alio vidi traducē meſſes. Qñqȝ ad quo rñdetur ſupinū in um. vt iuit cubitū incenatus. Juit foras cenatum apud petrū. Juit ambulatū in patētes campos. iuit pcunctatū de te an pater domū reuertit. iuit de te queſtū ad pceptorē vel magiſtrū. iuit ad petrū ſalutatū. iuit petro gratulatū. iuit aquate. iuit pabulatum teutonice om voeder. Qñqȝ ad quo rñdetur gerūdium acci caſus mediāte ad. vt iuit ad venāduȝ. ad piſcādum Juit ad dormiendū. iuit ad gratulandū petro. Et etiā pticipiū vt iuit ad ſalutandū matrē. ad viſitandū matrē. ad ſalutandos amicos. ad ſalutandas ſorores. Juit ad curandū corpus. ad curandā nām. Juit ad iſſellam vel ad leuādam aluū Rñdetur p infinitiuum ad quo. vt iuit piſcari. ⁊c. Qñqȝ rñdenẜ ad quo ꝟba in ſo q̃ vulgo deſideratie forme dicunẜ. vt cū q̄riẜ quo vadis. rñdetur acceſſo petrū. iuiſo parētes meos. ¶ Secūdo ſciendum ꝙ etiā oia a quo ꝯpoſita ad locū ſnt. vt quoquo q̄ȝ quocūqȝ. Que ſunt ſigna vniuerſalia. vt cetera interrogatiua ꝯpoſita cū qȝ cū cunqȝ cū ſeipſis. Sed cōpoſita cū vis ⁊ libet vt oia alia ſunt ſig̃ pticularia vt quoq̊ quolibet Siquo nequo nūquo ecq̊ aliquo. Quodā q̄nā quopiā quoq̊ȝ. Alio vt Ubi hinc q̊uis gētiū. Ubi hinc q̊uis locoꝝ. Ubi hinc q̊libet locoꝝ. i. ad quē vis locoꝝ ¶ Caue neq̊ hinc abeas ſiquo hinc iueris vapulabis. nūquo hic abiturus es. ecq̊ iuit. Si quopiā iturus es dicito. Quoquo qñqȝ ē aduerbiū loci. vt ſequar te quoquo ieris ⁊ ſic ꝟbo iūgiẜ. Qñqȝ quoq̊ ē nomē ⁊ ſic iungiẜ ei ſbſtātiuū ablati caſus. vt quoq̊ loco quoq̊ tpe. vp allē tidē vp allē ſtedē. Quoq̊ die alle daghe. Jtē q̄ȝ ē qñqȝ aduerbiū loci ꝯpoſitū a quo ⁊ que valēs idē qd̊ quocūqȝ. ſed q̊cūqȝ ⁊ q̊quo faciūt hypoteticā ſȝ quoqȝ categoricā. ħ ē q̊cūqȝ exigit duo ꝟba. q̄ȝ vnū ꝟbū. qñqȝ quoqȝ ſunt due dcōnes. vtqȝ fit ꝯiūctio encletica. vt qd̊ me facere voles faciā. quoqȝ me ire videbis ibo. qñqȝ eſt abltūs et. qȝ ꝯiunctio. vt petrū ex aio diligo. quovſqȝ ab adoleſcētia vſus ſum familiariẜ. quoqȝ nunc familiariẜ vtor. qñqȝ quoqȝ ē abltūs a noie q̊ſqȝ ⁊ ſic iungiẜ ſuplatio l' noib⁹ numeralib⁹. Suplatio. vt iuſticia ab optio quoqȝ ſuaẜ. i. ab ōni qui bon⁹ eſt Cū numeralibus. Tertio quoqȝ die laboro febrib⁹. q̄rto quoqȝ die ieiuno. q̄nto quoqȝ āno agiẜ luſtrū. q̄nquageſimo quoqȝ āno agiẜ iubile⁹. quoto quoqȝ die putas ioānē ieiunare. q̄i dicat vel nullo vl' paucis. qñqȝ quoqȝ ē ꝯiunctio ſns tm̄ q̄ȝtū etiā. vt apud Cathonē. Tu quoqȝ fac ſimile ſic ars deludiẜ arte. Et in hac ſignificatiōe ſolet ſepe poſtponi huic ꝯiūctioni verū. vt apud Boetiū. Magno nō ad morbum mō verū ad interituȝ quoqȝ cauſe. qñqȝ quoqȝ dicit cauſam finalē. ⁊ ē cōiūctio cauſalis nō encletica. vt ego te caſtigo quo ñ pecces quoqȝ in virum edoctum citius euades. Qñqȝ quo valet quāto. cui ēt qȝ encletica poſtponiẜ vt q̊ maior q̄ȝ ditior es eo ſis humilior. vbi valet q̄nto eo tāto. Et ſolet ħ vocabulū eo ēt accipi multis modis. Qñqȝ pnomē ē ablti caſus ab is ea id. ⁊ ſic qñqȝ regit gtūm. Sic. n. dr̄ id loci id ē id locus. eo loci id ē eo loco. hoc loci id ē ħ loco. Qñqȝ ꝟbū ē q̄rte ꝯiugatiōis. vt eo is ire ideȝ qd̊ vado. Qñqȝ aduerbiū loci. vt petrus eo iuit q̊ paulus ⁊ in hac ſnificatiōe poniẜ ab alexandro in textu. Oia ei pnoia pmitiua abti caſus poſſunt fieri aduerbia vt illo iſto eo. Quādoqȝ eo ē aduerbium quātitatis valens intātū vt eo litteris dat operam vt nemini concedat. Jn eadem ſignificatione diciẜ vſqȝ eo vſqȝ adeo. Quādoqȝ eo eſt cōiunctio cauſalis valens tantū quantum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ideo vel propterea͂.vt ego id eo feci qͦ ſcirem id tibi plurimū profutuꝝ.Qñꝫ
eo eſt idem.qͦ tantum ſic ſibi rñdet quo pro quãto.vt quo plus habes eo plꝰ
cupis.qñqꝫ ſubaudiť.vt quo plus ſunt pocte plus ſitiuntur aque.Tercio ſciē
dū ꝙ quo cõponitur cū verſuꝫ ⁊ ðr quorſum ⁊ ẜt tm̄ quãtū quo ꝟſus vł quo
verſum.ðr em̄ verſum vel ꝟſus ſicut aduerſum vel aduerſus. Et ad interro⸗
gãtiuū quorſum rñdetur qñqꝫ accũs cū prepõne verſus.vt romã verſus.itali
am verſus.ſurſum verſus deorſum verſus.quoq̊ verſus.i.in vnãquãqꝫ ꝑtem
vtroqꝫ verſus deorſum verſus.Quãdoqꝫ reſpondentur aduerbia in orſum
vt ſeorſum.vt in euangelio,ſeorſum abijt hoc eſt in ſecretum ⁊ remotum locū
vbi nec videri poſſit a cernentibus nec inueniri a querẽtibꝰ.Inueniť.ij. Re⸗
gū .xij.Depcatuſqꝫ eſt dauid dñm pro paruulo ⁊ ieiunauit dauid ieiunio et
ingreſſus ſeorſum iacuit ſuꝑ terrã.Deorſum nedervvert.Comicus ;Ego te q̇e
tem reddã ne ſurſuꝫ deorſumve curſites.Horſum id eſt huc verſus.vt Comi
cus Horſum te ducent in ſomnia Faciunt ⁊ quidam alia cõpoſita vt antror⸗
ſum dextrorſum ſiniſtrorſum.Pro q̇bus Cicero ðt ante ⁊ poſt ad leuaꝫ ad de
xteram.Ultro citroqꝫ in factis ⁊ dictis dicūtur.In factis ẜnt reciprocaꝫ quã
dã itionem.vt Quintilianus Iuuenis ſolet vltro citroqꝫ cõmeare .i.⁊recedere
⁊ redire.Sic hoc mare ðr vltra citroqꝫ meare.Ita in dictꝭ ẜnt mutuū reſpe⸗
ctum.vt Cicero.vij.de republica.Multiſqꝫ ꝟbis vltro citroqꝫ habitis ille cõ
ſumptus nobis eſt dies.Multis ꝓbris vltro citroqꝫ habitis tandē ꝓuentuꝫ
eſt ad verbera.Aliud eſt huc atqꝫ illuc quã vltro citroqꝫ qꝛ ;cum ðr huc atqꝫ
illuc cõmeabit errabundum atqꝫ incertum iter ſignificamus :Significant itē
aliud ſurſum ⁊ deorſum Eſt em̄ ſurſum ad locum editiorem.deorſum ad ;lo⸗
cum imū.teutonice vpvvarts ende nedervvarts.Quouſqꝫ eſt aduerbiū ⁊ vꝫ
tantū quãtū ad quem locū vſqꝫ ⁊ reſpõdetur eo vſqꝫ vel vſqꝫ eo.Ad occidẽteꝫ
vſqꝫ ad meridiem vſqꝫ.Item vſqueq̄no eſt aduerbiū temporis ẜns tm̄ quan
tū quãdiu. Nam ſimplex vſqꝫ diu ẜt.vt ſeptimo Machabeorū. Pſallebant
ſacerdotes vſqꝫquo ꝯfirmatū eſſet ſacrificiū.Quãdoqꝫ valet ſemper.Nã ſuū
ſimplex vſqꝫ ſemper ſignificat.vt Uirg.Cantantes licet vſqꝫ minus via ledit
eamus,⁊ ſic poniť in hymno Gloria eterno patri vſqꝫquo altiſſimo.Quãdo⸗
qꝫ eſt aduerbiū loci valens tantū quãtū quo vſqꝫ Uolunt etiam quidam ipꝫ
ſig̃re vndiqꝫ.vt in pſalmo.Uſqꝫquo cõueniūt popli.Itē quoad querit de tꝑe
⁊ ẜt tantū quãtū q̃ꝫdiu.vt reſtiti quoad potui.i.q̃ꝫdiu potui.Cicero p̄io offi
ciorū Diſces tu a principe huiꝰ etatis ꝑhoꝝ ⁊ diſces q̃ꝫdiu voles.tãdiu aut vel
le debebis q̊ad te q̈ntū proficies nõ penitebit.Solet quoad qñqꝫ iungi gtõ.vt
Tullius primo ad herenniū.Oratoris officiū eſt de omni re credibiliter dicē
quoad eius fieri poteſt.¶ Sciendū ꝙ qua ẜt per locum ſiue querit de motu
per locū.vt q̈ facturus es iter Et reſpondētur hec aduerbia hac illac iſtac cuꝫ
iſtis ea alia aliqua recta.Et alij q̇dã ablatiui via regia.vt cur nõ recta intro
iſti.Sequere me hac.i.per hanc viam.Non ibo ea ſed alia.Nõ facturus ſum
iter ea ſꝫ alia.ꝭ non eſt per eam viam ſed per aliã.Nõnunq̃ꝫ ad qua loco ab
latiui reſpondetur accũs mediante per prepoſitõne.vt fecit iter per contiñetē
ꝑ continentem iter faciam.nõ mare hoc eſt continente iter faciam non mari
Et eſt ꝯtinẽs oĩs terra non inſula eyn lant dat niet beuloten en is mit vvater.
Et eſt continens generis feminini.Ita ðr etiam iuit perlagrum tranſuerſaleꝫ
teutonice dvvers ouer dat lant.Iuit per viam compendij.doer eyn voet pat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Secūdo qua quādoqꝫ ponit interrogatiue vt qua facis iter. quādoqꝫ relati-
ue. vt Plautus. Date viā qua ſurgere liceat. Poteſt ibi qua vel nomē eē a q̇s
ablti caſus vel aduerbiū. Quādoqꝫ ponit qua infinite. vt ſepe ſtat incertus et
neſcit q̄ ſit eūdū. Cū videt ex oi pte viatoꝛ iter. Qua ꝯpoit ⁊ dicimꝰ quaque
quaqua quacūqꝫ que ſunt ſigna vlia. ⁊ etiā qualibet ⁊ quauis que apud dia-
leticos dicūtur particularia vt vade q̄libet id eſt q̄uis. Quaq̄ ieris te ſequar
.i. ꝑ quācūqꝫ viam. ¶ Sciendū vbi qn̄qꝫ ē interrogatiuum ſign̄s in loco. hoc
eſt querēs de quiete vel de motu in loco. Qn̄qꝫ vbi ponit relatiue. vt petrꝰ ibi
eſt vbi paulus. qn̄qꝫ infinite vt neſcio vbi eſt. qn̄qꝫ ſ ͭ poſtq̄ꝫ ⁊ ſic iūgitur pꝛe-
terito ꝑfcō in indicatiuo nōnūq̄ꝫ etiā pluſq̄ꝫꝑfecto cū his poſtvbi ⁊ aſtvbi. i.
poſtq̄ꝫ vt vbi petrus domū redijt vel venit. vel dauentriā redijt cōfeſtiꝫ ſcho
las adijt. Silr mō iūgūtur indicatiuo ꝺcōnes idē ſign̄tes. cuiuſmodi ſunt vt
vbi poſtq̄ꝫ poſteaq̄ꝫ ſimulac ſimulacqꝫ ⁊ ſimul. Inueniūtur tamen nōnunq̄ꝫ
cū ꝯiūctiuo. vt apud Saluſtiū. Ac vbi cōſulueris ⁊c̄. Ad vbi rn̄dētur hec ad
uerbia h̄ illic iſtic ibi alibi vulgo vt vulgo naſcet amomū. Eſt etiā vulgo ab
latiui caſus. vt vulgo dici ſolet hoc eſt a vulgo. Paſſim. vt ſtrata iacent paſ
ſim ſua queqꝫ ſub arboꝛe poma. ⁊ ſ ͭ paſſim q̄ſi paſſu diſtante vl' ſparſim vt
grex paſſim paſcitur. Accipit etiam paſſim apud eccleſiaſticos ꝓ vbiqꝫ. vt a
pud Lactantiū Creditur em̄ paſſim quaſi ꝯgnite veritati. i. vbiqꝫ. Quādoqꝫ
paſſim ſ ͭ vndiqꝫ van allen hoeken her. vt apud eundē Lactantiū. Romulus
conſtituit aſilū eo paſſim confu gerūt ex finitimis locis. Ad vbi rn̄detur hu-
mi ruri domi militie. Alia noia in abltō reſpondentur cū pꝛepōne vt in vꝛbe
in agro in mari in poꝛtu in circo in theatro in templo in foꝛo in thermis teu
tonice in den heyten bade. In publicis luſtris in hoeren cote. In ede ſacra
Sub ioue. Sub dio ⁊ nō ſub diuo dicendū eſt. Omnia iſta reſponderi pn̄t
ad vbi. ¶ Sciendū ꝯpoſita ab vbi ſunt vbiqꝫ vbicnnqꝫ vbivbi. q̄ ſunt vlia
ſigna ſign̄tia in oi loco Sed vbilibet vdiuis ſuntꝰ particularia ſigna. Ita ali
cubi alibi qꝺ eſt relatm̄. ſicubi necubi nuncubi eccubi. Nuncubi eum vidiſti.
vbinam habitat. ¶ Sciendū ꝙ vnde qn̄qꝫ ꝺt cauſam ſiue querit de cauſa ⁊
eſt idem quod quāobꝛem. vt vnde fit vnde factū eſt. i. quare vel quamobꝛem
factū eſt. ſiue quo fit ſiue quo factum eſt. h̄ eſt quapꝛopter fit vt pꝛopterea fit
ſiue quāobꝛem fit. Quandoqꝫ vnde valet tm̄ q̄ꝫtū vno dempto. vt ego ſuꝫ vn
de viginti annoꝝ ſiue natus ſum annos vnde vigiti hoc eſt natus ſum an-
nos decem ⁊ nouem. Ita etiam dicimus natus ſum annos duodevigiti. h̄ ē
natus ſum annos decem ⁊ octo. Iſta compoſitio etiam fieri pōt in denoiatis
Quādoqꝫ vnde querit ſiue ſ ͭ de loco ⁊ ſic querit de motu de loco Sic ſua rn̄
ſiua ſunt hinc illinc iſtinc. In euāgelio q̄ velit hinc tranſire ad vos ⁊c̄. Reſpō
detur etiam intus ⁊ foꝛis vt vnde venit ioannes venit foꝛis. exit intus. Rn̄-
detur ⁊ inde aduerbiū. vt inde venit vnde tu veniſti. i. iſtinc vel illinc venit
vnde tu veniſti. Sic in ſimbolo opoſtoloꝛum Aſcendit ad celos ⁊ inde vētu-
rus eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtuos Rn̄detur ſiliter vtrimqꝫ ad vnde. ⁊ eſt idē
quod ab vtraqꝫ pte. vt Aper pꝛominentibus vtrimqꝫ dentibus. Dentes ꝓmi
nēt altrinſecus Ceciderūt vtrimqꝫ viri inumeri. i. ex vtraqꝫ parte Ceciderūt
altrinſecus viri inumeri. van eynre ſyden. Pro vtrimqꝫ dicūt nonnulli hinc
inde. Unde pꝛudentius in libꝛo hymnoꝝ Stipāt euntem candidi hincinde
ſanctoꝝ choꝛi. Itiam hinc duplicatū videtur eandē habere ſignificationeꝫ vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

hinc tibi que ſemꝑ vicino ab limite ſepes. Hinc alta ſub rupe canet frõdator
ad auras dicit. Uirgilius. Ad vnde etiã rñderi poteſt a leua. vt ipſe me a le⸗
ua adorſus eſt van der luchter hant. Cõpoſita ab vnde ſunt vndiqꝫ vndecun
qꝫ vndevnde que ſunt vniuerſalia ſigñtia omnia loca. vt vndiqꝫ huc veniũt
doctores. Undelibet vndeuis vndenã aliũde vt venit meditatus aliunde ex
ſolo loco Circa iſta ſciendũ quedã cõmunia ꝙ verbũ compoſitũ cũ ad prepõ
ne ꝯſtruitur cum aduerbijs huc illuc iſtuc. Sed cõpoſitum cum ab prepõe cõ
ſtruitur cũ aduerbijs hinc illinc iſtinc. vt huc ades o melibee hic abſis. Affer
librum huc. aufer librũ hinc. affer hoc huc. aufer hoc hinc. admoue manũ huc
amoue manũ hinc. aduerte faciem hic. auerte faciẽ hinc. adduc eum huc. ab⸗
duc eum hinc. Inuenit tñ qñqꝫ adſum ſigre nõ ſolũ ad locum ſed etiam i lo
co. Ad locũ vt huc ades. In loco hic adero. Comicus. Iam inqꝫ hic adero. ſic
ꝟbum abſum videt ſignificare de loco non ſolũ. ſed etiã ad locuꝫ. vt abeſt da
uantria in hollandiam. vt apud Philelphũ. Abeſt acone in dalmaciam. Ita
apud Ciceronẽ etiam inuenitur. ¶ Sciendũ ꝙ quedam dictões ſnt in loco
⁊ de loco. hoc ẽ reſpondetur ad vbi ⁊ ad vnde. vt intus ⁊ foris. dr eniꝫ intus
⁊ intus exit vt philena eſt ne hec que intus exit. foris eſt foris venit. Et hoc eſt
ꝙ vult donatus vbi dt. Sed de loco ⁊ in loco eandem ſignificationẽ habent.
hoc eſt intus ⁊ foris ſignificant in loco ⁊ de loco. Intro vero ⁊ foras ſoluꝫ ad
locum ſignificant. vt vado intro vado foras. Laſare veni foras. Neqꝫ dicẽdũ
eſt a foris abintus. qr latina non ſunt. Sed foris ⁊ intus extrinſecus ⁊ intrin⸗
ſecus. Quedã dcões ſnt in loco ⁊ ad locũ. vt nuſqꝫ nuſpiã vſqꝫ vt nuſqꝫ hinc
abibis. Tullius. Neqꝫ vllibi diſcedebã. vbi ſt ad locũ. In loco. Comicus Ego
ſum homo infelix qui primũ fratrem nuſqꝫ inuenio gentiũ Occidi neqꝫ vir⸗
go eſt vſqꝫ. Cõſtruũtur etiã cum verbo diſtãdi. vt nuſqꝫ abero. Item intra et
extra habent eandem conſtructionẽ Significant enim in loco. vt Illiacos in
tra muros peccatur ⁊ extra. dt Horatius Ita dici põt eſt intra vrbem ⁊ extra
vrbem Quãdoqꝫ ad locũ. vt iuit extra vrbem ⁊ iuit intra vrbem. Item vltra
⁊ citra eandẽ habent cõſtructionẽ. hoc ẽ ſignificant in loco ⁊ ad locũ. In loco
habitat vltra rhenum vltra montes citra montes Ita apð Horatiũ Eſt mo
dus in rebus. ſunt certi deniqꝫ fines. Quos vltra citraqꝫ nequit conſiſtere re
ctum. hoc ẽ virtus ẽ mediocritas inter parũ ⁊ minus. hoc ẽ inter defectum ⁊
exceſſum. Significant quoqꝫ ad locũ vt vado vltra rhenum. vado vltra al⸗
pes. vltra germaniam. Iuuenalis. Ultra ſauromatas fugere hinc libet. Ean⸗
dem conſtructionem in habet ꝑpõ. vt curro in campo ⁊ in campũ. Sum in
campo ⁊ vado in campũ. Quedam dictiones ſignificant in loco ad locum et
de loco. vt trans prepoſitio. vt cum queritur quo iuit reſpondetur trans rhe
num. trans iordanem. trans alpes. vnde venit trans rhenũ. vbi habitas trãs
rhenum. Ita conſtruitur prope vt ſto prope templum. vado prope templũ
venio prope templum. Quedam conſtruuntur cum verbo ſignificante motũ
de loco ⁊ etiam diſtantiam vt hec aduerbia hinc illinc iſtinc longe. Ut abi
hinc fuge hinc. abeſt hinc. diſtat hinc. abijt longe abeſt longe. diſtat lõge. quod
aduerbium longe iunctum cum quam ponitur interrogatiue. vt quam lon⸗
ge hinc eſt. ⁊ reſpondetur in proximo eſt vel longe eſt. perlonge eſt. longius
hinc abeſt. vel longius eſt. Et quamlonge interrogatiuum querit quando⸗
qꝫ de diſtantia. vt quamlonge abſumus de dauantria.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Quãdoq; querit de motu qui fit de loco vt quã longe abiturus es hinc tria
milia vel tribus milibus. vel tam longe hinc abibo quã longe iacobus hinc a
biturus eſt. Ego abibo hinc longius q̃z iacobus. ¶ Tercio ſciendum hec ad⸗
uerbia loci hic hinc huc hac ſignt locu; in quo is eſt qui loquitur. Sed iſtinc
iſtuc iſtac ſig̃t locum vbi is eſt ad que; loquimur. Illuc vero illic illinc ⁊ illac
ſignt locũ vbi is eſt de quo loquimur. ¶ Habent etiam iſta aduerbia eandẽ
naturã quã habent pronoia hic iſte ille a quibus deriuanť quã etiã hñt alia
ab eis deriuata. vt horſum iſtorſum illorſum. huiuſmodi cuiuſmodi ⁊c̃.
¶ Sciendũ ꝙ iſta interrogatiua quo vbi ꝯpoſita cũ q; cũ cunq; ⁊ cũ ſeipſis
faciunt ſigna vniuerſalia Cõpoſita cum libet ⁊ vis ⁊ cũ aliquis faciunt ſigna
ꝑticularia. Item compoſita cum alius faciunt relatiuũ diuerſitatis hoc eſt a
lium locum ſignt. vt alio alia alibi aliunde. Unde dici põt. petrus iuit aliquo
neſcio quo Iter faciet aliqua neſcio qua. Et alicubi neſcio vbi. venit aliunde.
neſcio vnde. Diciť etiã rõ iuit eo verũ alio nõ iuit ea verũ alia. Non eſt h̔ ve
rũ alibi. Non venit hinc verũ alibi. nõ venit hic verũ aliunde. Cõponũtur et
cum his dcõib⁹ ſi ne nun. vt ſicubi necubi nũcubi. ſiquo nequo nũquo. ¶ Ul
timo ſciendum ꝙ ſepe hec interrogatiua ⁊ ſua rñſiua a pueris ſolẽt fieri bar
bariſmi. vt cũ queriť vude venit ⁊ rñdetur venit viſu lectu male reſpõdetur.
Ultimũ eñ ſupinũ non conſtruitur cum verbis importantibus motu; de lo
co. ſed cũ noibus adiectiuis. vt iucũdũ auditu facile dictu. Sic cũ queritur q̊
iuit ⁊ rñdetur ex vrbe male reſpondetur. Ex eñ reſpondendũ eſt ad vnde. vt
vnde venit reſpondetur ex vrbe ex agro. Item cum queriť vbi habitas ⁊ reſ⸗
pondetur penes ſctm̃ petꝝ. penes ſanctũ iacobũ ꝟſus ſanctũ lebuinũ male reſ
pondeť. Nam ꝟſus reſpondendũ eſt ad quo ſiue ad quorſum. Et penes nõ di
cit circũſtantiã loci. ſed ꝑt ꝑſonã cum poteſtate ſeu dominio. vt res eſt penes
arbitros hoc eſt in poteſtate arbitrorũ. Item queriť quo iuit. iuit apõ fratrẽ
male rñdetur. Apud eñ ad vbi rñdẽdũ eſt. vt fui apud fratrẽ Ita cum que⸗
ritur vbi fuiſti ⁊ reſpondeť fui ad fratrem male reſponſum eſt. Ad eñ reſpõ
dẽdũ eſt ad quo. ergo dicendũ fui apud fratrẽ vel iui ad fratrẽ. Etiã querũt
pueri vbi vultus vis vbi querẽdũ eſſet quo vultis. Etiã meli⁹ diceref iui cubi
tũ iuit dormitũ q̃z iuit ad lectũ. q: quis põt ire ad lectũ non vt dormiat

.i. ꝑticipiũ in illas terminationes pñẗ tpis.

Articipans quod in ans vel in ens fit dicito preſens

¶ Hic vult docere de regimine ꝑticipiorũ ⁊ dt ꝙ ꝑticipiũ in ans vel in ens
eſt pñtis temporis. vt amãs legẽs In tus ſus xus ꝓteriti tpis In rus in dus
futuri tpis. vt amãdus legẽdus lecturus. ¶ Circa textum ꝓmo ſciendũ ꝙ ꝑ
ticipiũ quaſi dictũ ẽ ꝑtẽ capiẽs capit ei ꝑtẽ a noie. ꝑtẽ a ꝟbo vt dt donatus. h̔
ẽ h; qnedã accñtia ſilia accñtibus nois. ⁊ q̃dã ſilia accñtibus verbi. Capit a
noie gñа ⁊ caſus. h̔ ẽ vt nomẽ ip; h; gñа ⁊ caſus. ita ⁊ ꝑticipiũ. Et capit a ꝟ⸗
bo tpa ⁊ ſig̃tões. h̔ eſt vt ꝟbũ eſt alicuius tpis ⁊ ſig̃tõis. ita ⁊ ꝑticipiũ. Parti
cipia ei in aus ⁊ in ens ſunt pñtis tpis. vt amãs pñtis tpis eſt vt amo legens
vt lego vt amabo ⁊ amabor futuri tpis ſunt. ita amaturus ⁊ amãd⁹ ſunt fu
turi tpis. Et eſt participiũ inuẽtũ cõmoditatis cauſa ⁊ neceſſitatis cauſa. Cõ
moditatis cauſa vt breuior ſit oratio omiſſa copulata vel relatiuo vel aduer
bijs vel coniunctionibus. Nam cum vni ſuppoſito danda ſunt duo verba.
Solent autores alterum verborum mutare in participium. Ut pro illo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Titure tu recubas ⁊ modularis cõmodius ⁊ breuius dicũt tu recũbans mo-
dularis.vbi ſubticetur copula.ꝓ illa hõ currit q̃ mouef breuiꝰ hõ currẽs mo
uetur vbi omiſſuꝫ ẽ relatiũ ⁊ pro iſta dũ Octauianꝰ imperauit vel impiũ te
nuit natꝰ ẽ chriſtꝰ dicũt Octauiano imperãte natꝰ ẽ chriſtus.vbi omiſſuꝫ eſt
dũ aduerbiũ.Et illa mutatio põt fieri per oĩa ꝑticipia.ꝑ pñtꝭ tpis participia
vt pro iſta.Preceptor q̃ caſtigat diſcipulũ nõ ſp eũ corrigit.In ṕteritis.Diſci
pulus caſtigatꝰ nõ corrigebaf. Sic etiã mutãtur ꝟba futuri tpis.vt ṕceptor
q̃ caſtigabit diſcipulũ nõ eũ ſp corrigit ꝺ:.ṕceptor caſtigaturꝰ diſcipulũ nõ ſp
eũ corrigit.Et pro iſta diſcipulus q̃ caſtigabif nõ ſp corrigef ꝺ:.diſcipulus ca-
ſtigãdus non ſp corrigef.Ita ⁊ in obliqs.vt ꝓ iſta Apphẽdit eũ capill' ⁊ ſtra
uit humi dicif.Apprehẽſum capill' eũ humi ſtrauit atq; i luto volutauit Pli
nius.Iuniꝰ Brutꝰ filios ſuos q̃ ad recipiẽdũ in vrbẽ tarq̃nios ꝯiurarãt ꝟgis
ceſos ſecuri ꝑcuſſit.Comicus.Ego te ꝟgis ceſum in priſtinũ dedã.·Nõ nunq;
duo aut tria tpa mutãf in ꝑticipio in eadẽ orõne.vt aĩa corpꝰ egreſſa ſtatim
ante tribunal iudicꝫ ſtatuif ſentẽtiã receptura q̃ poſt hoc nũq̃; mutabif.Nõ
nũq̃; etiã clarior fit ſermo cũ ꝟbũ mutaf in ꝑticipiũ q̃ʒ nõ.vt in euãgelio. Et
ãgebaf in deſerto a ſpũ diebꝰ q̃dragita ⁊ tentabaf a diabolo.q̃ clarior fit ſi ſic
reſoluif.Chriſtꝰ ductꝰ ſiue actus a ſpũ in deſerto q̃dragita diebus tentabaf a
diabolo.Uł' põt etiã ꝟbũ nõnũq̃; in abltĩ mutari abſolute poſitũ.vt diabo-
lo eũ q̃dragita diebꝰ tentãte.q: dicta orõ nõ reſoluta videf neſciẽti ſig̃re.chri
ſtũ ductũ in deſertũ q̃dragĩta diebus quod falſuꝫ ẽ.ſed ḃt Chriſtꝰ tentatꝰ q̃-
draginta diebus Nõ autẽ quadragita diebus actus ſiue ductꝰ.❡ Cauſa ne-
ceſſitatis ꝑticipiũ inuẽtũ eſt.q: hꝫ ꝑticipialẽ nõnũq̃; naturã vt ſine ea nõ ſit
plane latia orõ.vt circũdedimꝰ caſtris foſſaꝫ ⁊ valles ne hoſtes venire poſſint
⁊ nos exṕmere queãt.i.quaſi foſſa ⁊ vallũ ideo fiant aut hoc ṕſtare queãt ne
hoſtes venire poſſint.Sola eñ eſt cautio de oppreſſione.Itaq; dicẽdũ ſic fuit
ne veniẽtes hoſtes aut ne aggreſſi hoſtes.nos oppmãt.dedimꝰ lr̃is operaꝫ ne
magiſter nos ꝑtentet ⁊ ꝟgis cedat.melius ꝺ: ne magiſter nos pertẽtãs ꝟgꝫ ce
dat.Mulieres ornãt ſe ne vidẽtes hoĩes eas derideãt,❡ Circa textũ ṕmo ſciẽ
dũ ꝙ participiũ põt trahi ad aliud tps cũ iũgif ꝟbo ṕteriti vł' futuri tpis vt
ſum legẽs eſt pñtꝭ tẽporis Ero legẽs eſt futuri tẽporis. Fui legẽs ẽ ṕteriti tpis.
vt ioannes recedẽs hinc mandauit mihi vt tibi iſta renũciarẽ.i.dũ recederet
Ita per abltõs abſolute poſitos.ioãne recedẽte hinc petrꝰ ħ permãſit.i.dũ re
cederet.Et in illis dici põt ampliatio Sic in futuro.vt ego ad te veniẽs de oĩ
bus faciã te certiorẽ.Uirg.Poſt aliq̃t mea regna vidẽs mirabor ariſtas.
❡ Secũdo ſciendũ ꝙ ꝑticipia in ens ſbſtãtiuata ſunt neutri gñis.vt antece-
dens ꝯſequẽs accidẽs ꝯtingẽs pñs ꝯueniens.ꝯtinens apud veteres ꝓ firma-
mẽto orõis Sꝫ oriẽs occidẽs ꝓfluens ꝓflumine.ꝯfluens quo duo flumina cõ
uenĩũt ſunt gñis maſculini Cõtinẽs vero ꝓ terra nõ inſula.Cõſonãs ꝓ litte-
ra nõ vocali.Pregnãs cũ ꝟbũ in vſu nõ habef ⁊ aĩans femini gñis ſunt. Nõ
nũq̃; tñ animãs in plurali numero i neutro gñe inuenif.

ilã fmi natõeꝫ	illã fmi natõeꝫ	particiũ ṕte riti tpis	illas fmi natõnes	ꝑticipiũ fu turi tpis

Tus xus ſus dat preteritum rus duſq; futurum

❡ Dicit ꝙ ꝑticipiũ ṕteriti tpis terminatur in tus vt doctus.in ſus.vt viſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Itē participiū in ens formaꝶ a pterito impfcō ꝟbi bā vl̓ bar mutādo in ns.
vt amabā amans ab loq̄bar loquēs. Excipiunꝶ eo queo veneo quorū pterita
ſunt ibam quibam venibam que aſſumpta e lr̄a formāt pticipia i ens. qens
veniens. Itē idem intelligēdū ē de his ꝟbis munio polio inſignio mollio qrū
pterita terminanꝶ in ibam ſm priſcianū vt munibā inſignibā polibā. Eoꝝ
tamē participia nō in ins ſed in ieus terminanꝶ. vt muniens polliens inſigni
ens. Sꝫ pticipiuꝫ in dus formaꝶ a gtō pticipij in ns tis in dus mutata. vt ab
amās amātis fit amādus. Participiuꝫ pteriti tpis in tus ſus ⁊ xus formaꝶ
a ſupino in v addita lr̄a s. vt ab amatu amatus. a viſu viſus a pexu pexus.
Participiū ꝟo futuri tpis etiā formaꝶ a ſupio i v addita rus ſyllaba vt ab
amatu amaturus. viſu viſurus. pexu pexurus ⁊c̄. Participia ꝟborū tercie ⁊
quarte cōiugatiōis in dus olim terminabanꝶ in vndus. vt apud Comicum.
Nos gerūdus eſt thaidi. Apud eundem. In ope faciundo. Et ita dicꝶ. Agiꝶ
repetūdarū. vbi ſbaudiꝶ pecuniarū. Et agiꝶ de pecunijs repetūdis nec habet
alios caſus. Et hec accuſatio cadit in eos q̄ in magiſtratibus puincialibꝰ aut
vi aut dolo quippiam eripuerūt. vt Cicero agebat verrem. qui erat queſtor
ſicilie repetundarum. hoc ē de pecunijs ⁊ alijs rebus vi ereptis accuſabat. Et
ſeruat repetundus in ea ſignificatiōe v vt differat a repetēdis qd̄ aliud ſigni
ficat. vt Oratores miſſi ſunt ad res ſublatas. Unū inueniꝶ vocabulū i vndus
quod eſt oriūdus hn̄s ſignificationē pteriti tpis ⁊ vocē futuri tpis. Et ħ inꝶ-
eſt inꝶ ortus ⁊ oriūdus. Ortus ſt locū inquo q̄s natus eſt ⁊ regit gtūm. Sed
oriundus ſnificat locū vn̄ parētes originē duxerūt. ⁊ regit abltūm cū ppōne
de. vt petrus ē ortus rome. ſed oriūdus de placentia. Reperiꝶ tn̄ nōnunq̄ꝫ ori
vndus cū gtō. vt apud Boetium. Si eni cuiꝰ oriūdus ſis patrie reminiſcare.
¶ Itē ꝟbū impſonale paſſiue voc̨ format pticipiū pteriti tpis ⁊ futuri tpis
in vm ⁊ nō in vs terminatū vt a legiꝶ lectū ⁊ legendū que cōſtruūꝶ cū verbo
ſbſtātiuo vt lectū ē legendū ē. Futurū in dū etiā cū datiuo a pte anteriori cō-
ſtruiꝶ. vt mihi trāſeundū ē. Flaccus. Si vis me flere dolendū ē tibi ipſi. hn̄t
⁊ caſum ſui ꝟbi a pte poſteriori vt docēdū ē grāmaticā vt dictū ē ibi huc̄qꝫ
gerūdiuis. De cōſtructiōe pticipij pteriti tpis apud autores tales ſeruāꝶ regl̓e
quarū vna ē. Participiū pteriti tpis cōſtruiꝶ cū his ꝟbis habeo volo facio.
⁊ ſnificat idē tēpus cuiꝰ tpis ſunt ꝟba iuxta ſe poſita. vt rogatuꝫ te habeo ħ
ē rogo. rogatū te habui ħ ē rogaui. Ita ⁊ in plurali rogatos vos habeo. Ita
fecit me rogatum. voluit me oratum id eſt orauit me. Sic etiaꝫ miſſuꝫ facere
ſepe legimꝰ. vt ego te miſſum. miſſamve faciā. ħ eſt dimittā te in pace. ¶ Se
cūda regula. Participiū pteriti tpis ꝯſtruiꝶ cū his dcōnibus oportet neceſſe
eſt vtile ē opepreciū eſt. expedit ⁊ poniꝶ loco infinitiui pteriti vel pluſq̄ꝫpfecti
infinitiui modi. vt apud Ciceronē. Ita factū nō oportuit. Et apud eundem.
Apollinis ſignū ablatū nō oportuit. Comicꝰ. Nōne pdictū nōne cōmunicatū
oportuit. Et in femineo genē. Illā rem melius ſeruatā oportuit. ħ ē ſuari vel
ſuaſſe. Et i plurali. Nos abs te irriſos n̄ oportuit veli. Res meliꝰ ſuare opor
tuit. ¶ Tertia rgl̓a. Participiū pteriti tpis acc̄i caſus poniꝶ ſepe numero lo
co ifinitiui ꝟbi actiui. Comicꝰ. Iāiaꝫ iuentū tibi curabo ⁊ adductū tuū pā-
philū. ħ ē iuenire ⁊ adducē. ¶ Quarta regula. Participiū pteriti tpis abltī
caſus i o ēt poniꝶ loco infinitiui ꝟbi. vt Nō ita facto opꝰ fuit. Apō Saluſtiū
Priuſquā icipias ꝯſulto. ⁊ vbi ꝯſuluer̨ mature fcō opꝰ ē. Cicero ad herēniū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

in q̄rto de cōtentione. Tacito cum opus eſt clamas.cum tibi loqui conuenit obmuteſcis.

.i.inueſtiga ſp.v̄ba .i.pticipia pn̄tꝫ tpis.ſp. tiatā .i.pticipia futuri tpis

Quere ꝑ actiua preſens in ruſqꝫ futura

Hic dcit q̄ ab actiuo v̄bo duo veniūt pticipia pn̄s in ns ⁊ futurum in rus.ab amo amās amaturꝰ.vidēs viſurus.⁊c̄.que non carēt ſupis.q: ſi careāt ſupino ſolū formāt pticipiū in ns.vt a metuo fit ſolū metuēs ⁊ timeo timēs ℂ Circa lrām pmo ſciēdū q̄ v̄bū actiuū nō habꝫ pticipiū pteriti tēporis.ſꝫ ꝓ eo nō nunq̄ꝫ vtimur pticipio pn̄tis tpis.Cicero i bruto .Cū ſicilia diſcedēs rodū veniſſem.vbi pticipiū pn̄tis tpis diſcedēs ponitur ꝓ pterito.nō em̄ quis diſcedēs applicat.qđ ꝓbatur p aliud v̄bū cui nō deeſt pticipiū pteriti tpis q̄le eſt ꝓficiſcor.Nō em̄ dixiſſet.Cū ſicilia ꝓficiſſens ſed ꝓfectꝰ rodū veniſſem.Idē de officijs libro tercio.Si exempli cauſa viri bonꝰ alexādria ꝓfectus magnū frumēti numerū rodū aduxerit. Et licꝫ pmiſſuꝫ eſt ſic loq̄ p pticipiū verbor̄ diſcedo decedo abeo.nō tamē idē pmitti credēdū eſt in oibꝰ.Nō eniꝫ dicēdū eſt.Cū amicos ſalutās qui alexādrie erant rodū veniſſem ſed .Cū amicis ſalutatis qui alexādrie erāt rodū veniſſēm.p abltm̄ abſolute poſitū.Nā is qui recedit tā diu recedere dꝛ q̄ꝫdiu tēdit nundūq̄ꝫ pueniat.qđ nō fit in ſalutādo ℂ Secūdo ſciēdū q̄ ſicut v̄bū actiuū nō habet pteriti tpis pticipiū ⁊ pro eo vtimur pticipiū pn̄tis tpis.Ita v̄bū paſſiuū nō habet pn̄tis tpis pticipium ſꝫ ꝓ eo vtimur nōnunq̄ꝫ pticipio pteriti tēporis.vt ſi dicatur.Infeſtati finitimorū incurſibꝰ ſemꝑ in armis ſumus .Obpugnāti reſiſtimꝰ laceſſiti obuiam imus.i.cū infeſtamur cuꝫ impugnamur cum laceſſimur . Eadem ſnīa poteſt exprimi p ꝯiunctiuū.vt cum infeſtamur in armis ſumus.cum oppugnamur reſiſtimus.Cum laceſſimur obuiam imus. Aut p participia actiua cū q̄daꝫ flexu.ſic infeſtationē patiētes ſemꝑ in armis ſumꝰ obpugnationeꝫ ſuſtinētes ſemꝑ reſiſtimus.Aut ſic infeſtantibus arma cōtra ferimꝰ. Obpugnantibus reſiſtimus laceſſentibus obuiam imus.

pticipia fecit v̄bū actiui gꝫ.faciet ſp.pticipia .i.v̄bū neutral'gꝫ.

Que dedit actiuum.dabit hec eadem tibi neutrum

ℂ Dicit q̄ a v̄bo neutro veniūt etiā duo pticipia.pn̄s in ns.futurum i rus vt'a ſto ſtans ſtaturus.A ſedeo ſedēs ſeſſurus.Et facit in littera hꝫ relatiuum eadem relationē ſimplicē ideſt imꝑſonalē. Eſt eni ſenſus eadē pticipia id eſt talia pticipia veniūt a neutro q̄lia a v̄bo actiuo.ℂ Sciendū pmo circa textū v̄bū neutrū duplex ē.quoddā abſolutū ⁊ ab illo veniūt ſolū duo pticipia ⁊ nō regit accūm.vt a ſto ſtans ſtaturus.Quoddā ē neutrum trāſitiuū qđ.ſ. regit accūm ⁊ hꝫ terciā pſonā in paſſiuo.vt bibo. ⁊ ab illa tria veniūt pticipia vel q̄ttuor.dicit̄ eni bibens bibiturus bibitus bibēdus . Sic ab aro arās arādus araturus aratus.Comedens comeſturus comeſtus comedendus. A fleo flens fleturus fletus ⁊ flendus.Dicit̄ eni fleo matreꝫ vt ſappho . flendus amor minus eſt elegi flebile carmen . Non facit ad lachrymas bartiton vlla meas.Sic a poto potans pōturus potus potādus . Ouidius quo plus ſunt pote plus ſitiunt̄ aque.Sic a taceo tacēs taciturus tacitus tacendus.Seneca Quod tacitum eſſe vis nemini dixeris. Ouidius . Grauis eſt culpa tacenda loqui.Etiam inuenitur ſilendus tacendus que ſecundū aliquos dicunt̄ nois

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Ouidius Leuiter ex merito qcq̄d patiare ferēdū eſt Que venit indigne pena dolēda venit. Itē verba neutro paſſiua faciunt tria participia vt audeo audens auſurus auſus. Soleo ſolens ſolitus ſoliturus Prandeo prādēs prāſus pranſurus. Ceno cenās cenatus cenaturus. Siliter iſta titubo placeo careo taceo liceo quieſco aſſueſco nubo nubēs nupta nuptura. ¶ Secūdo circa textū ſciendū ꝙ ꝟbū neutrū abſolutū qn̄qȝ trāſſumit̄ ⁊ format ꝑticipiū ꝑteriti tēporis paſſiue ſignificationis q̄ȝuis paſſiuuȝ nō habeat. vt apud Uirg. Errata littora. triumphata capitolia. regnata ſꝑ arua. Eodē etiā modo apud Comicū. Decurſo iam ſpacio. vigilatū carmē. laborate veſte. requietus ager. lucubrata opera. Item Et eſt lucubrare nocte aliquid ꝯponere. vt apud Ciceronē in paradoxis Accipe hoc opuſculū his arctioribus noctibus lucubratū Ouidius da reqem requietꝰ ager bene credita reddit. Et item Attenuāt iuuenuȝ vigilate corpora noctes. Sic ſpiratus anhelatus. ⁊ quedā alia. vt Iſſet anhelatus nō premeditatꝰ in ignes. Improp̄e tn̄ d͛. Sitis beneuētus. vētꝰ ei ꝑticipiū nō inuenit̄. Sȝ dicēdū eſt ꝯtulor tuo aduētui. vl' ꝯtuſſimꝰ mihi ē vr̄ aduētus.

ſꝑ.ꝟba ſꝑ.ꝑticipia .i.notanda

Sunt per paſſiua tibi cetera ſignificanda

¶ Dicit ꝙ a ꝟbo paſſiuo veniūt ꝑticipia ꝑteritū in vs. futurū in dus. vt ab amor amatꝰ amādus ¶ Circa litterā primo ſciendū ꝙ quedam ſunt noīa ꝑticipijs ſilia que nō ſunt dicenda participia. nō em̄ hn̄t ꝟba a q̄bus pn̄t deriuari vt tunicatus togatꝰ clamidatus torquatꝰ loricatus caligatꝰ ocreatꝰ ſoleatus crepidatꝰ pelleatus aſtutꝰ naſutꝰ cornutus turritus pellitus crinitꝰ auritus Aſinuſq; lepus ſunt aīalia aurita. Eſt auritus q̄ magnas hȝ aures vt ioannes ē auritus. Nūmatꝰ Horatiꝰ. Ac bene nūmatū decorat ſuadela venuſqȝ Lāceatū Cōtutꝰ Criſtatus Galeatꝰ Manicatus Capitatꝰ magnū hn̄s caput ¶ Item ſciēdū ſecūdo voces in dus terminate nō ſꝑ ſunt participia. Qn̄qȝ noīa qn̄qȝ participia ſunt Cū em̄ exponūtur per dignus ſunt noīa. vt hic ob h̄ forefactum eſſet trudēdus in carcerē eſſet obtrūcādus. Eſſēt occecādus hoc eſt dignus trudi in carcerē. dignus obtrūcari. dignus occecari. Inq̄ȝtū autem ſunt participia tunc exponūtur per ꝟbū futuri tēporis. vt petrus ē caſtigādꝰ Si ſic exponit̄ petrus caſtigabit̄ participiū eſt. Si vero ſic exponitur petrꝰ eſt caſtigatōne dignꝰ nomē eſt. Unde ſequitur ꝙ liber aliquis legendus eſt Si accipiat̄ participialit̄ q̄ nō eſt legēdus ſi legendus ſit nomē. Tercio ſciendū ꝙ ꝑticipiū futuri tp̄is in dus da dum ꝟbi paſſiui differt a gerūdio Participiuȝ em̄ in dus tēpus ſiḡt ſine rei āminiſtratōe. Gerūdiū vero eȝ. rei āminiſtrationē ħt. ſine tēpore. vt tenet me occupatio iuris diſcendi gerūdiū eſt. nec tēpꝰ ħt futurū. ſed rei ammiuiſtrationē. Et participiū futuri tēporis dictū eſt ab alijs autoribꝰ alio noie gerūdiū.

ꝟbū deponētale .i.tria ꝑticipia ſꝑ ꝟbū .i.q̄tuor participia

Deponens terna. tibi dat commune quaterna

¶ Dicit ꝙ a ꝟbo deponētali tria veniunt ꝑticipia. pn̄s in ns. ꝑteritū in tus futurū in rus vt loquēs locutꝰ locuturꝰ. Seq̄r ſequens ſecutus ſecuturus ⁊ ſic de alijs. ¶ Sciendū primo circa literā ꝙ ꝟba deponentalia olim erāt cōmunia. ⁊ ideo adhuc plura deponētia inueniūtur habere quattuor participia vt Sequor ſequēs ſecutꝰ ſecuturꝰ ſequēdus. vt Nō tibi ſic dices phylliſequēdus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

erã.Inueniť eni ſequoꝛ cõmune ꝟbũ.vt ꝑdix ꝑſequiť in mõtibꝰ. Sic ab obli
uiſcoꝛ obliuiſcẽs oblitꝰ obliuiſciturus obliuiſcendus qꝛ olim obliuiſcoꝛ erat
cõe. Inueniť eni paſſiue ſignificare Apud Uirgiliũ. Nũc oblita mihi tot car-
mia. Ita cõſoloꝛ olim erat cõe. Ut in ſacris lr̃is. Uox audita eſt in rama ra-
chael ploꝛans filios ſuos noluit conſolari qꝛ nõ ſunt . Ita ⁊ patioꝛ inuenitur
paſſiue.vt paſſus ſum abs te multa. Multa paup fert nõ patiẽda diuitibus
⁊ ſic de alijs. ¶ Secũdo ſciẽdũ quedã etiã ĩueniuntur deponẽtia ꝟba q̃ pro
eodẽ ſignificato i o ťminãť.vt minito vel toꝛ.naufrago vel naufragoꝛ . Apl's
Fratres circa fidem multi naufragauerũt. Eſopus.Et nunc cũ rebus naufra-
grat ipſa fides. Participo vel oꝛ. Aſſentioꝛ vel o. Cõſentio vel oꝛ. Boetius.
Tũ ego aſſentioꝛ inquã. Medico vel medicoꝛ. Uirgilius Semina vidi eq̃dez
multos medicare ſerentes. Sic mereo vel oꝛ. Uirgilius Si bñ quid de te me-
rui fuit aut tibi quicq̃ʒ dulce meũ. Depco vel depcoꝛ. Sapiẽ.xxvj. Tanq̃ʒ equi
depcauerũt.⁊ tanq̃ʒ agne exultauerunt. Deſoloꝛ vel deſolo.vt Oſeẽ. Adducet
ventũ de deſerto aſcendentẽ ⁊ deſiccabit venas terre.qꝛ fontes eius deſolabit.
Sic zeloꝛ vel zelo. Maligno vel oꝛ. Luxurio vel oꝛ. Murmuro vel oꝛ.⁊ multa
hmõi.q̃ omnia hʒ priſcianus in octauo libꝛo

.i.regula ꝑ ſed ſp.ꝟba .i.caruerũt.

Lex tamen eſt talis ꝙ q̃ caruere ſupinis.

.i. valent ſm regl'arẽ foꝛmationẽ facere i.ꝑticipiũ futuri tp̃is

Nou poſſunt rectum par rus foꝛmare futurum.

¶ Dicit ꝙ ꝟba ſupinis carẽtia carẽt ⁊ futuri tp̃is ꝑticipio in rus termiato
Et ſunt ꝟba carẽtia ſupinis oĩa ꝟba meditatiua.ichoatiua impſonalia.ml'-
ta in vo deſinẽtia.ꝟba ſcđe cõiugatiõis vi in ꝑterito hñtia q̃ nõ regunt accm̃
pꝛeť placeo noceo caueo valeo pateo doleo pareo liceo oleo taceo careo freo
q̃ hñt ſupina. Carẽt ⁊ ſupinis oĩa ꝟba carẽtia ꝑterito. vt Ambigo gliſco ni-
deo ſido ſtrido liquoꝛ medeoꝛ veſcoꝛ remiſcoꝛ.pedo ferueo cõnueo ambigo
ſatago dego.⁊ ſic de alijs. Et ꝯpoſita in maneo a in i mutãtia vt emineo im-
mineo Itẽ excepte actiõis ⁊ ficticia ꝟba.vt clangit clingit tinnit. ¶ Circa lit
terã ſciendũ ꝙ ꝟba carẽtia ſupinis carẽt ꝑticipio futuri tp̃is i rus. ⁊ ꝑteriti
tp̃is i ſus tus ⁊ xus ⁊ futuro infinitiui qđ ſolemꝰ circũloq̃ p infinitiuũ ire vel
iri. Carẽt ⁊ ꝟbalibus in toꝛ in trix i iuus deſinẽtibꝰ. Scđo quedã ꝟba carẽt
ꝑticipijs pñtis tp̃is.vt odi noui cepi memi.quãuis apud vetuſtiſſimos me-
minẽs inueniať. Quedã ꝟba carẽtia ſupinis ĩueniunť foꝛmaſſe ꝑticipia irre
gulariť.vt a caleo caliturus.vt Calituras ignibꝰ aras. Ouidiꝰ Sic a maioꝛ
carẽte ſupino moꝛiturus irregulariť foꝛmať. Ita etiã irregulariť ĩueniuntur
foꝛmata quedã ab habẽtibꝰ ſupina.vt ab iraſcoꝛ iraſciturus ⁊ nõ iraturus.
Ab naſcoꝛ naſciturus ⁊ nõ naturus. Itẽ a ſum qđ caret ſupino futurꝰ qđ cõ-
modato accepit ab antiquo ꝟbo ſuo. Ita ⁊ cõpoſito ꝓfuturꝰ affuturꝰ defutu
rus offuturꝰ infſuturus ſupfuturus. Nihil vel ſatis ẽ nobis ꝓfuturũ. Hʒ em̃
ſum vnũ ſolũ ꝑticipiũ qđ ẽ ens pñtis tp̃is quo ſolũ vtimur ĩ ſuppletionibus
vl' ſbaudiẽdo.vt aĩal hõ ſupple ens. Aĩal' hoĩs.i.aĩalis enƺ hoĩs. Itẽ ĩueniũť
q̃dã ꝟba carẽtia ſupĩs foꝛmare de ſe irregl'ariť ꝟba frequẽtatiã.vt a lateo la
tito.pareo hʒ parito. Egreo hʒ egroto. ¶ Tercio ſciẽdũ ꝟba hñtia duo ſupĩa
foꝛmãt ab vno ꝑticipiũ ꝑteriti tp̃is. Ab altero futuꝝ vt a pario partꝰ ⁊ pari

o.i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

tarꝰ.⁊ ē ꝑtus idē qđ acq̄ſitꝰ. Labiť exiguo qđ partū ē tpe lōgo. Nō minoꝛ eſt
ꝟtꝰ q̄ȝ ꝑrere parta tueri. A naſcoꝛ natꝰ ⁊ naſciturꝰ A ruo rutꝰ ⁊ ruiturꝰ. A
fruoꝛ fructꝰ ⁊ fruiturꝰ. Ab ignoſco ignotꝰ ignoſciturꝰ. A careo caſſus ⁊ cari
turꝰ. Ab oꝛioꝛ oꝛtꝰ oꝛiturꝰ. Moꝛioꝛ moꝛtuꝰ moꝛiturꝰ. Lauo lotus ⁊ lauturꝰ
⁊ loturus. Vñ Sacra lauaturas mane patebat aquas.

ſp.ſit.ſ.ꝑticipij .i.iueſtiga

Jn verbi genere. quę ſit ſignatio quęre

poſt h̄ .ſ.multiplex.i.exiſtias ꝑticipioꝝ manifeſtandū

Hinc tibi multimodū credas regimē reſeranduȝ

¶ Dicit ꝙ participiū ē illiꝰ ſḡnificatiōis cꝰ ḡnis ē ꝟbū a q̄ deſcēdit. vñ fit ꝙ ꝑ
ticipiū regit illū eūdē caſuȝ quē regit ſuū ꝟbū a q̄ deſcēdit. vt amo actiui eſt
ḡnis regēs accm̄ vt amo lr̄as. ita ſua ꝑticipia amās ⁊ amaturꝰ hñt eādē ſig-
nificationē ⁊ regūt eūdē accm̄. vt amās lr̄as amaturꝰ lr̄as. Amoꝛ paſſiui eſt
ḡnis regēs ablm̄. vt amoꝛ ab illo. Jta ſua ꝑticipia eādē hñt ſḡnificationem ⁊
regūt eūdē caſuȝ. vt Amatꝰ a deo amādus a deo. Sȝ ꝑticipia ꝟbi paſſiui re-
gētis duos accōs ēt regūt accm̄. vt ſunt ꝟba vehemētiſſime trāſitiōis. vt do-
ctꝰ ſuȝ grāmaticā. docēdus ſū grāmaticā. Jtē ꝑticipia ꝟbi ipſonal' hñt etiaȝ
regimē ſui ꝟbi. vt.n.ō: doceť grāmaticā. Jta doctū ē gramaticā. docēdum ē
grāmaticā. vēdiť tāti. vēditū ē tāti. Qđ ſi deſcēdit a ꝟbo abſoluto retinȝ cō-
ſtructionē ſui ꝟbi. h̄ ē regit accm̄ mediāte ꝑpōne. vt itur ad foꝝ. itū ē ad foꝛū
itū ē ad arma. vētū ē ad ꝟbera. Comicꝰ Cū vētū eēt ad dianę ſupple edē. Et
ꝑticipia ꝟboꝝ impſonaliū ñ repiunť in ns nec i a ſȝ ſolū i vm. vt vētū ē. cur-
ſum erat. ſeſſūȝ ē. Jđ male ō: ſitis bñ vētꝰ. Sȝ aduētui ego vr̄o plurimū ḡtu-
loꝛ. vl' ḡtiſſimꝰ ē mihi vr̄ aduētꝰ. ibi aduētꝰ ē q̄rte declinatiōis nomē ¶ Sciē
dū ꝑmo ꝙ pōt ꝑticipiū regere oēs caſus a ꝑte poſterioꝛi. Ntm̄. vt ioānes eſt
futurꝰ eṗs. ē futurꝰ doctoꝛ. ē euaſurꝰ doctꝰ. Jſte ē vocatꝰ iacobꝰ. Jſte ē vocatꝰ
eṗs. vt dionyſiꝰ ex tyrāno mgr̄ ludi fcūs ē. eyn ſcoelmeyſter. q: ludus lr̄arum
ſcola ō:. Joānes ab oibꝰ ē hitus bonꝰ. h̄ ē bonꝰ dcūs Gtm̄. Miſertꝰ mei. Da-
tiuū Fauēs mihi. Accm̄. Amās lr̄as. Ablm̄. Nullo idigēs. pane veſcēs. rōne
vtēs. Regūt ⁊ ꝑticipia vtm̄. vt Virgiliꝰ. Coniugio anchiſa veneris dignitate
ſupbo. Qđ ſic exponiť. O anchiſa dignate. i. habite digne ſupbo cōiugio ve-
neris. vbi ꝑticipiū habite copulat inť duos vtōs. Et ſic ꝑticipiū regit vtm̄ in
appoſito. Jtaq̄ȝ ꝑt dici. o ſcolaſtice future docte. o petre future docte. ¶ Pri-
mo cira lr̄aȝ ſciēdū ꝙ ꝟbū cōe actiue ⁊ paſſiue ſḡns format de ſe q̄ttuoꝛ ꝑtici-
pia pn̄s i ens futuꝝ i rus. que ſolū actiue ſḡnt. futuꝝ i dus qđ ſoluȝ paſſiue ſḡt.
Solū ꝟo ꝑtm̄ in tus actiue ⁊ paſſiue ſḡt. vt venerās ⁊ veneraturꝰ ſḡnt actiue.
vt ſuȝ venerās illū veneraturꝰ illū. Venerādus paſſiue. veneratꝰ actiue ⁊ paſ-
ſiue. veneratꝰ ſuȝ illū. veneratꝰ ſuȝ ab illo. ¶ Scđo ſciēdū ꝙ ꝑticipia q̄ veniūt
a ꝟbo neutro paſſiuo ſolū actiue ſḡnt. vt p:ādēs p:āſus p:āſurꝰ Audeo audēs
auſus auſurꝰ. Sȝ ꝑticipia venientia a ꝟbis neutri paſſiuis vt exulo vapulo.
⁊c. ſolū paſſiue ſḡnt. vt exulās a re publica. exulās a cęſare. vapulans a mgr̄o.
Jta oīa ꝑticipia hoꝝ ꝟboꝝ naſcoꝛ ⁊ oꝛioꝛ preť ceteroꝝ deponētiū legē ſḡnt paſ
ſiue vt naſcēs natꝰ naſciturꝰ. vt natꝰ ab illo. nobili ḡne natꝰ. Patiēs a te mul
ta. paſſus paſſurꝰ a te mlta. Alia deponētia cū ſuis ꝑticipijs actiue ſḡnt. Ter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

cio ſciēdū ꝙ q̄dā ſūt ꝑticipia q̄ ſ voce actiua paſſiuā hn̄t ſignificationē. vt Eui
dēs negociū illud dr̄ qḋ euidet̄ ⁊ apte videt̄ n̄ qḋ videt ⁊ itelligit Indulgens
facies cui idulget̄ ⁊ adhibet̄ opa i orādo. h̄ ē pulchra facies ⁊ n̄ q̄ alijs idul-
get. Ita honorificēs magnificēs ⁊ ſilia a facio deriuata relata ad rē inaiataꝫ
paſſiue ſnt ⁊ ſic ludi dicūt̄ honorificētiſſimi .i. honorifice fci ⁊ nō faciētes. Ma
gnificētiſſimi ludi .i. magnifice facti n̄ faciētes. Si xͦo eadē ꝑticipia referātur
ad rē aiatā actiue ſnt. vt magnificēs ſiue magnificꝰ hō qḋ magis i vſu ſit .i. q̄
magnanimitatē fac̄. Munificiēs ſiue munificꝰ qḋ magꝭ in vſu ē .i. magnifice
dans munera. ¶ Quarto ſciēdū. Quedā ſūt ꝑticipia q̄ ſb voce paſſiua tꝰ acti
ue ſnt ſiue hn̄t ſignificationē actiuā. vt circūſpectꝰ q̄ circūſpexerit h̄ ē prudens
ſagax ⁊ n̄ q̄ circūſpicit̄ paſſiue. q: ille appellari ſolet ꝯſpicuꝰ. Cōſideratꝰ q̄ agē
da ꝯſiderat. ⁊ incōſideratꝰ q̄ agēda nō ꝯſiderat. Diſertꝰ q̄ ꝓbe diſerit nō qui
diſerit̄. Cautꝰ q̄ ſcit ſibi cauē nō cui cauet̄. Tutꝰ q̄ tuet̄ alios. vt tutꝰ portꝰ tu-
ta vrbs nō ꝙ ab alijs defendat̄. Qn̄qꝫ tn̄ in orōnibꝰ paſſiue ſt. vt tutꝰ ſuꝫ ab
hoſtibꝰ .i. munitꝰ. Argutꝰ q̄ argutā ſolertia arguit ⁊ iueſtigat. nō aūt ab alio
acute itellectꝰ ⁊ iueſtigatꝰ. Falſus q̄ fallit. Comicꝰ. Cēſes ne me aliquā cauſaꝫ
fictā falſaꝫ ineptā ſaltē potuiſſe ꝓloqui. Aliqn̄ tn̄ paſſiue iuenit̄. vt apḋ eūdeꝫ
Carine falſus es .i. deceptꝰ. Saluſtiꝰ. Nec ea res me falſuꝫ habuit. Cōtentꝰ qui
ꝯtinet qḋ aio ſatis fac̄ nō q ꝯtinet̄. Tacitꝰ q̄ tacet nō q̄ tacet̄. Virgiliꝰ tn̄ paſ-
ſiue poſuit dicēs Quis te magna cato tacitū aut te coſſe relinq̄t. Seneca. Qḋ
tacitū eē velis nemini dixeris. Profuſus .i. ꝓfundēs. Saluſtius. Catilina erat
aliena appetēs ſui ꝓfuſus. Fluctꝰ .i. fluēs ⁊ cadēs. vt apud eūdē Saluſtiū. Di-
uitiaꝝ ⁊ forme gloria fluxa atqꝫ fragil' eſt. xͭꝰ ingenua clara eternaqꝫ habet̄.
Scitus q̄ ſcit. ⁊ ſic infrogatiōes platonis dicunt̄ eſſe ſcite. h̄ eſt aſtute ⁊ vaſte
liſtich ſcharp. ⁊ cū magna arte ꝯpoſite. Comicꝰ. Scitū hominū h̄ ꝓrſus ſtul-
tos ex inſanis facit. Defectꝰ qui deficit viribꝰ. vt defecta ſenectꝰ. defecta etas.
Apud Martialē. Dulcia defecta modulat̄ carmia lingua. Cātator cygnꝰ fu-
nerꝭ ipe ſui. Apud Quītilianū. Defectaqꝫ labore ſenecta mag̃ ꝑs mortis nihil
mihi relinq̄t ⁊c̄. Emeritꝰ q̄ oīno ex meritū ē pre ſenio. Et ita quidā milites di
cunt̄ emeriti. vt ij qui herculis ad poſtē arma ſua fixere. dye dē ſchilt an dye
vvant ghebāghē heſt. Etiā boues dicūt̄ emeriti. naues dicūt̄ emeritę q̄ ſcꝫ nō
valēt in mari. Exoletꝰ ē adultꝰ. teutonice out. vt domi relinq̄t exoletā xͦginē.
Exoletꝰ ēt ē ſcortū maſculū. Oblr̄atus q̄ obliuioni id qḋ ſciuit tradidit. Iu-
ratꝰ q̄ iurauit vt iurati ꝯſules. Excretꝰ q̄ excreuit. ⁊ dr̄ excretꝰ a creſco. Sūt tn̄
q̄dā ex dictꝭ q̄ nōnūqꝫ iueniūt̄ actiue, vt hec ſcitꝰ ꝯtētꝰ fluxꝰ falſus tacituſqꝫ.
Ignotꝰ cautꝰ circūſpectuſqꝫ diſertꝰ Argutꝰ tutꝰ ꝓfuſus ꝯſideratꝰ. diſcretꝰ qꝫ
ſic hec ſunt tibi participia. Actum vel paſſum ſignantia voce ſub vna. Se-
pius iſta tamen actum tibi ſignificabunt. ¶ Tercio ſciendum ꝙ vna atqꝫ ea
dem ſepe vox participij a duobus deducitur verbis. vt pendens a pendo vel
pendeo. licens a liceo vel liceor. merens a mereo vel mereor. querens a quero
vel queror. minans a mino vel minor. Cicero Mortem ſingulis horis impē-
dentem cogitans quis poteſt ęquo aio ſubſiſtere. Ita impendens aen ſtaēde
deſcendit ab impendeo. Et hec poſteriora tria quęrens merens minās etiam
variant quantitatē ⁊ priorem ſyllabam ꝓducunt vel corripiunt rōne diuerſi
ꝑmitiui. Apud Virgiliū. Nec plura querentē paſſa venus medio ſic interfata
dolori eſt. vbi q̄rentē priorē ſyllabā corripit. A deponenti em̄ queror deducit̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Sic iueniūƭ q̄dā ħ pāſſiua voce vt paſſus ā patioꝛ.vt nulla ꝑicula paſſus.⁊ a pandoꝛ.vt paſſis crimibus.Cōcretꝰ a concreſcoꝛ ⁊ a concernoꝛ. Mulſus a mulceoꝛ vel mulgeoꝛ.

qn̄ .i.variat.ſ.ſui ꝟbi .i.ꝑticipiū illa pars

Dum mutat regimen.fit participans tibi nomen

qn̄ .i amittit ħt ſine tꝑe ꝯꝑatur iungimus

Dum perdit tēpus.dum compat aſſociamus

.i.dū ē cōpo qn̄ ſine ꝯpōne illius par

ſitę figurę tis oꝛōnis

Iſtis compoſitum.dum ſimplex ſit tibi verbum.

¶ Dicit ꝙ ꝑticipiū q̄ttuoꝛ mōis fit nomen.vno qdē mō mutatione regimis ſiue ꝯſtructiōis tū.ſ.cū aliū caſuꝫ regit q̄ꝫ ſuū ꝟbū . ħ mō fiunt noīa ꝑticipia p̄ntis tꝑis ⁊ q̄dā ꝑteriti tꝑis.Exemplū de p̄nti vt amās iuſticiā ꝑticipiū eſt: ſed amās iuſticie nomē.Uerbū em̄ amo accm̄ regit non gtm̄.Sic appetentes alienū ꝑticipiū ē.appetēs ꝟo alieni nomē.Apud Saluſtiū. Appetētes alieni ſui ꝓfuſus.Patiēs algoꝛē ⁊ inediā ꝑticipiū ē.Patiēs algoꝛis,⁊ inedie nomē. Et ē inedia idē qḋ fames.⁊ ſic de alijs ꝑticipijs in ens q̄bus autoꝛes vſi ſunt. nō em̄ oībꝰſunt vſi.De ꝑterito exēplū.vt doctꝰ grāmaticā ꝑticipiū ē.doctus grāmatice nomē.doceoꝛ eni grāmaticā ḋꝛ.nō doceoꝛ grāmatice.Ita indoctꝰ pile ꝓfuſus ſui.apud Saluſtiū Indoctꝰpile.Apud Hoꝛatiū.qḋ ē nō ꝑpƭ ꝯpoſitionē.¶ Scḋo ꝑticipiū fit nomē tꝑis amiſſiōe. ħ ē qn̄ ꝑticipiū nullū tēpus cōnotat.Et ħ mō fiūt noīa ꝑticipia ꝑteriti ⁊ futuri tꝑis ⁊ p̄ntis tꝑis.vt ſunt oēs amātes.i.amoꝛe capti.docti ⁊ eruditi laudāƭ ab oībꝰ.De futuro i ḋꝰ.vt amādus cū ħt n̄ eū q̄ amabiƭ ſꝫ eū q̄ ē dignꝰamari.vt merito amāda ē ꝟtus .i.digna amari.Merito laudādus ē diuꝰ Hieronymꝰ. Sic ꝑticipiū futuꝝ i rus iueniƭ nomē ſcm̄.Ut apud Senecā de nālibꝰ q̄ſtiōibꝰ.Nullā aūt mētio- nē fec̄ cometaꝝ nō pꝛeƭmiſſurꝰ nō tēpꝰ ħt ſꝫ q̄litatē hoīs ⁊ animi volūtatē.ħ ē tal'q̄ nō ꝑtermittēt.Apud Quītilianū.Neqꝫ oīno hꝰ rei memit vſquā poeta ipē ꝓfcō nō taciturꝰ de tāta ſua glīa.Et apḋ pliniū.Cōfero q̄nq̄gita millia nū mū plus collaturꝰ.Tercio ꝑticipiū fit nomē ꝯꝑatōe vt amās oꝛ mus.Indul gens tioꝛ ſſimus.Sic ꝯiūctꝰamatꝰacceptꝰ iuiſus oꝛ ſſimꝰ.Paulꝰ ē oīm mihi familiaritate vel ſanguīe ꝯiūctiſſimꝰ.¶ Quarto ꝑticipiū fit nomē ꝯpoſitōe ħ ē cū ꝯponiƭ cū dcōne cū qua ꝟbū ſuū nō ꝯponiƭ.vt iuocatꝰ.i.nō vocatus. Paraſiti iuocati ſolēt eē in ꝯuiuio.dye bouē cōmē ongheroepē.Illectꝰonge- leſen.vt illectū remiſit libꝝ.Infectꝰnomē q̄i nō factꝰ.Unde vulgo ḋꝛ.Nō p̄nt facta ꝓ iſectꝭ hr̄i.dat geſchiet es dꝫ'moet geſchiet bliuē. Oꝛatoꝛes redierūt re iſecta.Ariſtoteles ſexto ethicoꝝ.Hoc ſolo ꝑuatꝰ ē deꝰ ꝙ facta iſecta facē n̄ pt. Illaudatꝰ. i.illaudabiƚ.Apud Uirgiliū.Aut illaudati neſcit buſiridis aras. Inacceſſus nomē ē ꝓ inacceſſibiƚ.vt hec iacceſſa ⁊ iexpugnabilis arx ē . Apḋ Uirgiliū.Diues inacceſſos vbi ſolis filia lucos.ħ ē inacceſſibiles lucos.q̄i ꝑi- culoſos acceſſu cū iā ad eos acceſſiſſent vlixis ſocij.Iob.xxxix.In petris ma- net ⁊ in ꝑruptis ſilicibꝰ ꝯmoꝛaƭ atqꝫ inacceſſis rupibꝰ ¶ Quīto ꝑticipiū ḋꝛ fieri nomē qn̄ ei iūgiƭ Infinitiuꝰ foꝛe vt cꝛedo me amātē tui foꝛe.Nō opinoꝛ te acceptū illi foꝛe ⁊ nō ab illis.Cicero.Spero amicitiā nr̄am notā poſterita te foꝛe.nō dicit a poſteritate.Spero hunc puerum admirādū.virū foꝛe id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

amabilē. Ibi admirādū nomē eſt. Fore eni nunq̄ȝ iungit̄ futuri tp̄is ꝑticipio
Uñ dicendū eſt Spero te amatorē vel amicū fore. nō aūt amaturū fore ſȝ tm̄
amaturū. Timeo te verberādū fore. ſed timeo te ꝟberādū. vel adiūcto infini
tiuo ꝟbi ſb̄ſtātiui. vt timeo te verberādū eē. ℭ Sexto ꝑticipiū dr̄ fieri nomē
cū ſb̄ſtātiuat̄ ⁊ tūc neutri ſolet eſſe generis. vt añs cōſequēs accidēs cōtingēs
decens cōueniens pn̄s cū tēpus ſt. Pn̄s em̄ qñqȝ ideȝ eſt quod fauens. Unde
Uirgilius. Nec tam preſentes alibi cognoſcere diuos. Eſt etiam ſubitꝰ vt apō
Uirgiliū. Preſentēqȝ viris intētant oīa mortē. Sic pn̄s venenū ⁊ pn̄tiſſimuȝ
venenū dr̄ qd̄ ſbito occidit pn̄tiſſima medicina que cito ſanat Uenire in rem
pn̄tem eſt in diē iudicij vel in locū vbi eſt aliq̄ res tranſigenda venire Apud
Ciceronē. Cōtra officiū eſt minꝰ aṗponi maiori. vt ſi cōſtitueris te cuipiam
aduocatū in rē pn̄tem eſſe venturū atqȝ interea ġuiter egrotare filius ceperit
nō ſit cōtra officiū nō facē qd̄ dixeris. ℭ Sciendū ex q̊ eadē vox ſit ꝑticipiuȝ
⁊ nomē nō tn̄ vtrobiqȝ manet idē ſenſus. Nā multuȝ intereſt int̄ has bibens
vini ⁊ bibens vinū. Amās iuſticie ⁊ amans iuſticiā. Patiens algoris inedię
vigilie laboris. ⁊ Patiens algorē inediā laborē ⁊c̄. Nā ad veritatē illiꝰ bibēs
vini vbi bibens nomen eſt nō neceē eſt vt in pn̄ti tp̄e vinū bibat nec vt amās
iuſticie in pn̄ti tp̄e amet. ſt eni ibi ſine tp̄e ⁊ ſufficit cum habē habitū iuſticie
quē ⁊ dormiens hr̄e pōt. Sed ad veritatē haꝶ bibens vinuȝ amās iuſticiam
requirit̄ vt in pn̄ti tp̄e vinū bibat ⁊ iuſticiā amet. Sunt em̄ bibens ⁊ amans
ꝑticipia pn̄tis tp̄is in his orōnibus. vñ de dormiente dici pōt. hic iacet bibēs
vini ſed nō bibens vinū. Ita etiam de dormiente dici poteſt. Petrus ē amās
mei. Eſt etiam dr̄a int̄ iſtas ⁊ ſimiles doctus grāmaticam ⁊ doctꝰ grāmatice
Nā doctus grāmaticā vbi doctus eſt ꝑticipiū. pōt eſſe ꝟa de eo q̇ ſciuit grā-
maticā ⁊ eā nūc oblitꝰ ē. de q̊ iſta doctus grāmatice falſa eſt vbi doctꝰ nomē
eſt. ⁊ ſic aliquis p̄t eē doctus grāmaticā ſȝ ñ grāmatice. vt is q̇ eā grāmaticā
quā doctus eſt oblitus eſt. Sic alia participia p̄teriti tp̄is faciunt ambiguuȝ
ſenſum. vt priuatus ab illo participiū eſt. ſed priuata pſona priuata bona no
men eſt. Sic beatus quādo idem eſt qꝫ beatificatus participiū ē. vt beatus a
deo dicit̄ aliquis. Sed beatus qñ idem eſt qd̄ felix nomen eſt. vt btūs petrus.
Unde iſta locutio. Deus eſt beatus vera eſt ſi beatus eſt nomen. falſa vero ſi
beatus eſt participium. Ita illud nomen calciatus facit ambiguum ſenſum.
Nam calciatus cum eſt participium. eſt is qui fuit ab aliquo indutus calcijs
Sed Calciatus nomen qui habet iam calcios in pedibus. Unde iſta locutio
iſte frater minor eſt calciatus demōſtrando hominem nudis pedibus eſt ꝟa
ſi calciatus eſt participium. falſa eſt ſi eſt nomen. Similiter dicendum eſt de
illis nominibus caligatus capuciatus. Etiam item differentia eſt inter ꝑtici-
pium futuri temporis in dus terminatum. ⁊ inter nomina in dus terminata
facta ex ꝑticipijs. vt legendus ꝑticipiū. vt lib̄ eſt legendus. Si legēdus ē ꝑtici-
piū ſt cū tp̄e ⁊ ſic reſoluit̄ ꝑ ꝟbum futuri tp̄is liber leget̄. Si ꝟo nō ē reſoluit̄
ſic. liber eſt legendus h̄ eſt liber eſt legi dignꝰ. Uñ ſepe hec ē ꝟa liber ē legēdus
ſi legēdus ē ꝑticipiū que tn̄ falſa ē ſi legendus ē nomē. qꝛ multa leguntur nō
legenda. ⁊ multa docentur nō docenda. imo dedocenda. In illis orationibus
participia in dus ſemper tranſeunt in vim nominis. ⁊ ſemꝑ reſoluenda ſunt
per dignus. vt eſtimaui hanc rem ſignificandam. Cenſui tibi illud ſignifican
dum id eſt dignum ſignificari.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

.ſ.regimia ſp.grāmāticalʼ ſp.ꝓmiſſiōis .i.locanda
Et poſt predicta cōſtructio iure locanda
.i.in duo mēbra grāmaticales .i.diuidiť ſp. ꝯſtructioni
In geminas ꝑtes conſtructio ſcinditur . illi
.i.ꝯᵒ trāſitiua .i.ꝯᵒitrāſitiua ſp.tāq̄ȝ mēbra didētia
Tranſitio debet intranſitioq̄ȝ ſubeſſe
.i.qn̄ ꝑticule ſp.ꝑtes .i.cōponiť.ſ.grāmaticalis.i.ꝑfecta.
Cum partes per quas conſtat conſtructio pleua
.i.notāt .i.dīa .ſ.grāmaticalis trāſitiua eſt
Signant diuerſa conſtructio tranſeat illa
eadē ſentētia erit.i.q̄ſi ꝑ modū diuerſoꝝ.i.ſignāda.
Iudicium fit idem tanq̄ȝ diuerſa notanda
.ſ.trāſitiuā in duas ꝑtes .i.diuidere cōgruit trāſitiue
Hanc in membra duo diſtinguere conuenit.eius
.i. ꝑtes .ſ.ꝯᵒtrāſitia ſimplex ꝯᵒtraſitiua retrāſitiua
Sunt ſpecies ſimplex que tranſit queq̄ȝ retranſit
ꝯᵒintrāſitiua .i.ꝑ trāſitiuā manifeſtanda
Eſt intranſitio tibi per predicta notanda
.i.ꝑ duas ꝑtes intrāſitiuā diuides ꝯᵒintrāſitia ſimplex
Per binas ſpēs hanc diſtingues . qꝛ ſimplex
intrāſitiuā .i.intrāſitiua .i.ſimul .i.diuidunt
Hanc intranſitio pariterq̄ȝ reciproca ſcindunt
Ecce per exempla tibi res eſt notificanda
Hic ſocium ſuperat . vel marcum tullius orat
Exorat marcum cicero . ꝙ diligat ipſum
Tullius eſt marcus . bos leo . capra iuuencus
Se regit hic . ego me . tu te . nos diligimus nos
Iſti ſe ſociant . vos autem diligitis vos

¶ Supiᵘˢ docuit de regimine.hic vult docē de ꝯſtructiōe. Et ē ꝯſtructio qn̄q̄ȝ nomē ſecūde impoſitiōis.Et ſic cōſtructio ē oratio ex dictionibꝰ cōpoſita vt hō curret.Eſt etiā cōſtructio qn̄q̄ȝ nomē ꝑme impoſitiōis ⁊ ſic ſt̄ res ſiue cōpoſitionē rerū inquātū res diſtinguiť cōtra vocabulū . ⁊ h̄ mō domꝰ dicitur cōſtrui ⁊ murꝰ cōſtrui ď.In ꝑori acceptiōe h̄ ē qn̄ ē nomē ſcōe ipoſitiōis hic accipiť in textu.Nec opꝰ ē illa ꝓlixa definitiōe cōſtructiōis.Cōſtructio ē conſtructibiliū vnio ex mōis ſignificādi cauſata ad exprimēdū mētis conceptū finaliť adinuenta.Nā mōi ſignificādi neq̄ȝ ſunt cā regimis neq̄ȝ cōſtructiōis imo ſola volūtas bonoꝝ autoꝝ inť q̄s.cōuenit talē dictionē talē regere caſuȝ. ⁊ aliquā dictionē trāſitiue ꝯſtrui vlʼ intrāſitie. ¶ Subdit autoꝛ in gemias ꝑtes ꝙ cōſtructio eſt.duplex Quedā tranſitiua quedā intrāſitiua. Cōſtructio trāſitiua ē in q̄ ꝑtes orōnis ſignificāt diuerſa.vt video petrū liber petri . Uel videntur ſcare diuerſa vt video me hūanitas petri Cōſtructio intranſitiua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ē in q̄ ptes orōnis idem ſignificant vt hō currit aīal homo. Uel videntur ſignificare idem vt hō rudibilis. Uñ dictiones intranſitiue ꝯſtrui eſt dictiones idem ſignificare. Dictiones idē ſignificare eſt eas poſſe de eodē veredici ſiue ꝑdicari. ⁊ hꝫ ꝓbat dialectica ꝑ ſyllogiſmū expoſitoriū. Et ē ſyllogiſmꝰ expoſitorius cuiꝰ mediū ē hꝫ aliqd. i. terminꝰ ſingularis. vt ſortes currit ē cōſtructio intrāſitiua. q: eius cōſtructibilia ſnt idē qđ ſic pꝫ. hꝫ currit ⁊ hoc idēꝫ ē ſortes ḡ ſortes currit. Sic hō albus facit cōſtructionē intrāſitiuā. q: pñt de eodem dici. vt hꝫ ē albū ⁊ hoc idē ē hō. Sic oīa dicta in logica eadēꝫ numero faciunt cōſtructionē intrāſitiuā. hꝫ ē ſignificant idē. Et vbi ꝟbū ꝑſonale regit ntūm a ꝑte anteriori vt ſortes currit vt vbi ꝟbū ſubſtātiuū copulat ſil'es caſus ſꝑ fit cōſtructio intrāſitiua. Trāſitiua fit ꝑ oppoſitū ⁊ ē in q̄ cōſtructibilia ſnt diuerſa. Illa ꝟo ſnt diuerſa que nō pñt dici de eodē. vt video aſinū quę ē trāſitiua. q: nō pōt dici hꝫ ē aſinꝰ ⁊ hoc idē eſt ego vidēs ⁊ ſic de ſilibꝰ. ¶ Sciēduꝫ ſecūdo circa lrām. Cōſtructio illa ēt đ: trāſitiua in q̄ ptes videnť ſignificare diuerſa que idē ſnt. vt hūanitas petri. Uidenť eteni ptes ibi ſignificare q̄buſdam diuerſa que tñ idem ſnt. Ualet eni hūanitas petri idē qđ homo petrus. Nulla eni abſtracta ſnt rē diſtinctā a cōcreꝫ preť abſtracta ꝑme ⁊ tercie ſpēi q̄litatis. vt Sciētia petri ē ꝯſtructio trāſitiua. q: petrꝰ nō eſt ſcīa. Sic albedo petri. caliditas petri Unde multi decipiunť ex ſilitudine vocis. vidētes enim caliditatē eſſe aliā a re calida. credūt ⁊ hūanitatē ſorteitatē alias eē ab hoīe ⁊ a ſorte. Uñ oīa alia abſtracta quę nō ſunt de ꝑma ſpē q̄litatis vł tercia non ſnt formas. ſꝫ ſunt inuēta ornatꝰ cā vt hec abſtracta hūanitas aīalitas riſibilitas. Nihil eñ ē hūanitas aliud quā hō nihil riſibilitas quā riſibile. Ita etiā ornatus cauſa. Cicero dixit lentulitatē ⁊ appietatē a lentulo ⁊ appio. Unde multi decepti ſunt putantes tales locutiones ſimiliter ſignificare in omni re calida eſt caliditas. ⁊ in omni hoīe eſt humanitas quod falſum eſt. Nā iſta in omni re calida eſt caliditas ſignificat rem vel formā accidentalē diſtinctā a re calida. poteſt enim adeſſe et abeſſe Sed in iſta in omni homine eſt humanitas non ſignificatur humanitas eſſe forma diſtincta ab homine vt q̄dā putant. ſed valet hāc omnis homo eſt homo. Unde male arguitur. caliditas eſt res diſtincta a re calida. ergo humanitas eſt res diſtincta ab homine ⁊ eſt fallacia figure dictionis proueniens ex ſimilitudine vocis. Similiter partes videntur ſignificare diuerſa vbi aliquid attribuitur deo. vt iuſticia dei virtꝰ dei. ⁊ ſic de alijs ꝓprietatibus deo attributis. que idem ſunt quod deus. Uñ iuſticia dei eſt conſtructio intranſitiua. Juſticia autem hominis dicitur eſſe conſtructio tranſitiua. quia iuſticia in homine dicit formam hominis. Juſticia autem dei eſt diuina ſubſtantia. ¶ Secundo ſciendum circa litteram qꝛ ſepe vnus atq̄ꝫ idem caſus poteſt conſtrui tranſitiue vel intranſitiue ⁊ facere ambiguas locutiones vt ſubſtantia petri vnus ſenſus eſt ſi conſtruitur intrāſitiue genitiuus ſubſtantia quę eſt petrus. ſubſtantia enim dicitur de materia ſiue potentia. ⁊ de forma ſiue perfectione ⁊ de toto cōpoſito. ⁊ ſic homo ponitur in predicamento ſubſtantie non vt pars. ſed vt totum compoſitum. Si vero conſtruitur tranſitiue tunc ſenſus eſt poſſeſſio petri vel res familiaris petri. Dicitur de filio prodigo qui conſumpſit ſubſtantiam ſuam cū meretricibus. Sic amor dei eſt ambigua locutio. quia genitiuus poteſt conſtrui intranſitiue. ⁊ eſt amor quo deus amat vel tranſitiue. ⁊ eſt amor quo alius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

deum amat. ¶ Circa conſtructionem reciprocam eſt notandum ꝙ conſtructio reciproca habet fieri per obliquos iſtorum pronominum ego tu ſui. Et quandoqꝫ per poſſeſſiuum ſuus. vt ego diligo me tu te ille ſe. Eſt tamen differētia inter hec tria ꝓnomina. nam mei tui nō faciunt ſolūmodo ꝯſtructionē reciprocā. ſꝫ etiā tranſitiuā. vt ille videt te. ioānes verberat me. ſed ſui faciat ſolū ꝯſtructionē reciprocā ⁊ h̄ ꝑ oēs caſus. Scđo differūt. nā loco illiꝰ ꝓnois ſui nō pōt poni i eadē ſnīa aliud ꝓnomē neqꝫ ſui loco alteriꝰ. ⁊ h̄ eſt ſumme cauēdū. vt rex hoſtē ſuperās fecit ei vulnera vbi nō lꝫ ponē ꝓnomē ſibi q: ſeipm vulneraſſet. q: ꝓnomē reciprocū ſui ponit ſꝑ modū patiētꝭ ſuꝑ ſbſtātiaꝫ agētē ⁊ ꝑ reciprocatiōēꝫ idē fit agēs ⁊ patiēs. Qñcūqꝫ h̄ ꝓnomē reciprocū ſui vl' ſe ſeqr̄ diuerſas tcias ꝑſonas tūc ſꝑ refert ad ꝑſonā ꝓncipalit' agētē. vt in euāº Rogauit ieſuꝫ qdā phariſeꝰ vt apud ſe prāderet. ſlus ē ꝙ ieſus prāderet apō phariſeū ⁊ ñ phariſeꝰ apō ieſuꝫ. Et ſic i iſta. Neſcit abeſſe deꝰ i ſeꝑantibꝰ .i. i deo ⁊ nō ſeipo. Sꝫ cū qs velit facē relationē ad rē nō ꝓncipalit' agētē. tūc ſe vl' dēt ꝯponi cū ꝓnoie ipm vl' cū ſeipo gemiari. vt Queſiuit dñs a petro an ſeſe diligēt vl' an ſeipm diligēt. Priſcianꝰ ⁊ Petrꝰ helie. dicūt ꝙ ꝓnomē reciꝓcū ſuū poſſeſſiuū eodē mō pōt ꝯſtrui reciproce ſic de ſui dictū ē. ⁊ h̄ ē verū reſpcū ꝓnois ꝓme ꝑſone ꝓcedētꝭ. vt rogat me ille vt ſuꝰ filiꝰ miſtret mihi. Ille petit te vt ſuo ꝓſis filio. ſꝫ h̄ nō pt fieri i nudis tercijs ꝑſonis de qbꝰ ē regula. Qñcūqꝫ a tercia ꝑſona fit reciprocatio i tciā ꝑſonā ꝑ h̄ poſſeſſiuū ſuꝰ a um. tūc fit ſꝑ āphibologia. i. dubioſa ſnīa. Eſt. n. ſꝑ dubiū ad quā eaꝝ ꝑſonaꝝ ꝑtineat poſſeſſio. vt iſte rogat illū vt ſuo filio idulgeat vl' parcat. hic dubiū ē cꝰ ſuo filio an ſuo rogātis an eiꝰ q rogat'. Iſte rogat paulū vt ſnū erudiat filiuꝫ Petrꝰ helie mouet aliqs qſtiōes circa qſtionē reciprocā an ſint admittende an nō. ego ⁊ tu diligamꝰ me. tu ⁊ ille diligitꝭ te. ⁊ ego ⁊ ille diligamꝰ ſe. Dicēdū ꝙ ꝓme due ſunt admittēde ſꝫ vltia nō. nā ille due ꝓme ſunt ꝯſtructiōes reciproce. nā ⁊ te ⁊ me pñt referri ad ꝑſonā ꝓcedentē ꝓncipal'r agētē. ſed vltia nō ē admittēda. Nā ſe nō pt referri vt ꝓus dictū ē ad ꝑſonā ꝓ ncipal'r agētē. Itē ego ⁊ tu diligimus me. hic me refert ad ego. Et hic ego ⁊ tu diligimꝰ te. hic te refert ad tu. ⁊ hoc notum eſt.

.i. ꝯº trāſitiua actuū   ꝯº trāſitiua ꝑſonaꝝ cōſiderent

Actus tranſitio perſonarnmqꝫ notentur.
Quando non tranſit artus nec paſſio cuiqꝫ
Infertur nunqꝫ tranſit conſtructio plena
Filius alphei iacobiqꝫ maria quieſcunt.

¶ Poſtqꝫ autor poſuit ꝯſtructionē trāſitiuā ⁊ intrāſitiuā. h̄ diuidit adhuc cōſtructionē i cōſtructionē trāſitiuā actuū ⁊ ꝑſonaꝝ ⁊ cōſtructio intrāſitiua eaſdē hꝫ diuiſiōes. Itē Cōſtructio itrāſitiua actuū ē qñ actꝰ ꝟbi nō tranſit in aliquē obliquū vel qñ ꝑ alterū cōſtructibile importat' actꝰ. Itē ꝯſtructio trāſitiua actuū ē qñ cōſtructibilia ſnt diuerſa. vel qñ ꝑ alterū cōſtructibile importatur actꝰ. vt mgr̄ ꝟberat diſcipulū. Itē cōſtructio intrāſitiua ꝑſonaꝝ eſt vbi cōſtructibilia ſnt idē. ⁊ ꝑ neutrū cōſtructibile importat' actꝰ. vt aīal hō. ꝟtus dei. Itē cōſtructio trāſitiua ꝑſonarū ē vbi cōſtructibilia ſnt diuerſa ⁊ ꝑ neutrū cōſtructibile importat' actus vt equus petri maria iacobi. Itē ꝑ actū hic intelligit' ꝟbū. ⁊ ꝑ ꝑſonā intelligūtur alie ꝑtes orationis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ꝯſtruē debes talik .i.anpone .i.vtm̄.
Onſtrue ſic.caſum ſi ſit ꝓpone vocantem
.i.pᵒ h̄ ntūm .i.locas .i.poſth̄ ꝟbū .i.pones
Mox rectū ponis.hinc perſonale locabis
.i.ꝑſonale .i.in pꝛīcipio locabis .i.pꝛedicta nō ſint in oꝛōne
Verbum.quod pꝛimo ſtatues ſi cetera deſint
.i.dtūs poſthoc .i.accūs .i.poſt ꝯſtruūk
Tercius hinc caſus et quartus ſepe ſequuntur
ꝑ vel appoſito poſtpones ſbiūge .i.gtm̄
Aut verbo ſubdes aduerbia.ſubde ſecundum
regenti ꝓpoſitio
Caſum rectoꝛi.debet vox pꝛepoſitiua
.i.accō ꝓconſtrui .i.abltō ſp.caſūz debuit ꝓpō
Quarto pꝛeiungi vel ſexto quem regit ipſa

¶ Prius autoꝛ determinauit de ꝯſtructione idēptitatis ⁊ diuerſitatis. Hic autē intēdit determiare de mō ꝯſtruendi ⁊ q̄liter aliq̄ oꝛō ſit ꝯſtruēda. Et dṫ ꝙ oꝛō ſit inchoanda ā vtō ſi ſit in oꝛōne.Et ſi vtūs nō fuerit in oꝛōe tc̄ inchoabik a ntō ⁊ tūc ſequek ꝟbū ꝑſonale.Et ſciendū ꝙ ꝯſtructio incipik nō ſolum a vtō ſ; inchoatur octo modis.Primo a vtō vt h; lr̄a.vt petre tu perfice. Secūdo ab abltis vel ntis abſolute poſitis.vt magiſtro legēte pueri eiᵒ ꝓficiunt. audita vt ꝓconia ſint pulſa tandem lubꝛica.i.ꝓconijs auditis. Tercio mō d; incipi ꝯſtructio ꝑ ꝯiūctiones ⁊ aduerbia cōiūctionem vel ſuſpēſionez impoꝛtātia.vtquanq̄ etſi q̄zuis etiā etiāſi.Sic ⁊ per illas dcōnes de q̄bus loquik alexander ibi Cū q: donec ⁊c̄.⁊ ſiles ꝯiūctiones q̄ ibi cōpꝛehēdūtur.Quarto per aduerbiū vocādi et interiectiones exclamatiue poſitas vt pꝛoh nephas.o infauſtū diē.Quito per obliquos aliq̄s rōne relationis.vt patrē ſequitur ſua ꝓles.Sexto ꝑ obliquos interrogatiue poſitos. vt dṫ ibi.Quis qualis quantus Septimo per obliquos negatiuos.vt nullū clericoꝛū video Etiā per obliquos diuidētes aliquod totū.vt ſonoꝝ alius vox alius nō vox.Etiā rōne relatōnis Vltimo inchoak ꝯſtructio per verbū imperſonale paſſiue vocis ⁊ etiā actiue vocis.⁊ etiā ꝑ ꝟbū accepte actionis vt p; in pluribᵒ ſcripturis.Itē ſciendum ꝙ vtūs bene ponik in oꝛōne vbi ab ipſo nō inchoak ꝯſtructio ⁊ hoc dū ponik ī oꝛōe relatiui.vt petrus intulit mihi iniuriā.o mi paule vindica in eū.Et dṫ textᵒ ꝙ pᵒ dtm̄ ſeq̄k ntūs.i.ꝑ vtm̄ ⁊ eiᵒrectū vl' ꝯdepēdēs eius.vt o fili dauid miſerere mei Itē vtūs ꝓcōſtruek ī oꝛōne cuiᵒ rō ē.nā vtūs ẟt ꝑ modū excitatōis ⁊ hab; ois excitatio fieri ī pꝛīcipio ⁊ rō ꝑſuaſiua.Itē ntūs ẟt ſb̄ſtātiā agētē.⁊ ꝟbū ẟt accn̄s g̊ ntūs ꝓcōſtruek ꝟbo.Itē ſi ntūs nō fuerit in oꝛōe tc̄ ꝯſtructio fiet a ꝟbo ꝑſonali ꝓme vl' ſcōe ꝑſone.q: iplicite ē appoſitū ⁊ ſuppoſitum Itē aduerbiū ſeq̄k ꝟbū.nā aduerbiū ē dekmiatio ⁊ ꝟbū dekmiabile.⁊ dekmiabile ꝓcedit dekmiatōez.Itē nō ꝙ ī oī ꝯſtructione ⁊ oꝛōe ſol; iueniri ſnīa ex certis pūctis ẟm antiq̄s q̄ pūcta dicūk coma colon ⁊ periodᵒ. Coma ē pūctū cū cauda vl' ꝟgula ducta ſurſū;:⁊ h; poī vbi oꝛō vl' ꝯſtructio nō ē ꝑfcā ſ; ē ſnīa ſuſpēſiua.vt q̄zuis ſu; nigra:Colō ē vnᵒſimplex pūctᵒ.vt.⁊ ponik qn̄ ꝯſtructō vl' oꝛō ē ꝑfcā ⁊ tn̄ ſupaddi adhuc aliq̄d ꝑt.vt q̄zuis ſu; nigra:ſum tn̄ pulcra. Periodᵒ ē pūctū cū ꝟgula deoꝛſu; ducta ; ⁊ ponik qn̄ oꝛō oīno ē ꝑfcā ⁊ ſnīa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

finita.vt q̄zuis ſum nigra: ſum tñ pulchrã.ꝛ oi laude digniſſimã; Ex iſto tri-
plici mõ pũctuãdi oriẽ triplex modus accentuãdi Nã vbicunq3 coma fuerit
poſitum ibi eſt accentus acutꝰ ꝛ eleuatꝰ q̃ꝺ idem eſt. Sʒ vbi colon poniẽ ibi ẽ
accẽtus conſtans ſiue medius Sʒ vbi periodus poniẽ ibi ẽ accẽtus ĝuatus ꝛ
depſſus.vt in iſta orõe ſi ꝟtus ſit amãda: iuſticia ſit amãda.cũ ipſa ſit ꝟtus;
Itẽ ƀm triplicẽ modũ accẽtuãdi oriẽ triplex modus proferẽdi. Nã vbi coma
ponitur ibi p modũ ſuſpẽſionis dʒ fieri vocis eleuatio: Et vbi colon ponitur
ibi dʒ fieri eadẽ eq̃liẽ ꝯſtãtia. Ubi poniẽ periodus ibi dʒ fieri depreſſio vocis
vt; Itẽ oẽ colon ſp fit coma cũ nihil ſeq̃ẽ.vt cũ bene ſtudueris: bñ habeb Un̄
tripliciẽ lector pauſare potes legitãdo. Si cõſtructio ſit ſuſpẽſa notans coma
ſignãs: Si ſit pfcã ſʒ nõ ſnia tota. Tũc colon facies.dũ ſenſus totꝰ habeẽ.peri
odũ facies; Coma fit dũ ꝟgula ſurgit a pũcto. Pũctꝰ ſigre ꝙ duo colõ vʒ vnꝰ
Periodus punctꝰ ẽ ꝟgaq3 tracta deorſum Sic i exẽplo potes ƀ ſigre ſbacto.
Si prudẽs fueris : diſces bñ.q̄ tibi magna. Cũctis a populis pſteẽ glia docto
Eſt dictura tua triplici dicẽda figura. Eſt pendẽs ꝯſtãs eſt q̄ʒ perficiens. Ulti
ma deſcẽdit ſtat media primaq3 ſcandit.

Colon	Periodus
Conſtans	Finitiua diſtinctio
Punctus	Perfecta diſtinctio
Subdiſtinctio	Plena diſtinctio

ꝟbo perſonali .i.aliq̃bꝰ
Infinitiuũ perſonę ſiue quibuſdam
tribues ſp.noibꝰ illa noia adiectiua
Des adiectiuis.vt ſunt abilis piger aptus
pſtinis tpibꝰ ornatã grãmatici dixerũt
Hanc o ſim pulchram veteres dixere figuram
Uerbaq3 ſunt debet iubet audet vultq3 poteſtq3
Nititur ꝛ tentat dignatur ſcitq3 monetq3
Incipit ꝛ tedet piget ꝛ pudet atq3 meretur
Et properat gaudet delectat penitet vrget
iſta ꝟba impſonalia iũge
Et parat ꝛ diſcit decet ꝛ ſolet ꝛ licet adde
ꝟba ſignata ſignãt hñt ꝯriam ƀcationem
Quę predicta notant.ꝛ q̄ contraria ſignant
ſp ꝟba vales accõ a parte añ poſito
Addere multa potes.quarto caſu p̃eunte

¶ Hic autor d̃t ꝙ q̄dã ſunt ꝟba q̄ ordinãtur cũ infinitio ꝛ etiã adiectiua q̄-
dã.ꝛ veteres dixerũt ƀ pulchrã figurã fieri qũ adiectiua infinitiuis iũgũtur.
Itẽ regl'a iſta q̄driptita eſt. Primo infinitiuꝰ vult ꝯſtrui cũ q̃buſdã ꝟbis p-
ſonalibus.ꝛ ƀ innuit cũ d̃t in textu pſonis vt volo legere. Secũdo infinitiuus
ꝯſtruiẽ cũ q̃buſdã adiectiuis vt abilis legere piger currere. Tercio d̃t vlterius
ꝙ infinitiuꝰ põt ꝯſtrui nedũ cũ ꝟbis in textu poſitis ſʒ etiã cũ ſynonimis iſto
rũ verborũ,ꝛ cũ ꝟbis oppoſitis iſtorũ ꝟboꝝ vt volo nolo legẽ.ſcio neſcio au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

dire. Quarto ōt ꝙ multa ꝟba cōſtruūᷓ cū infinitiuo accō mediāte. vt video
canē comedere. Jtē notāter ōt in textu qbuſdā adiectiuis ⁊ hꝫ ideo nā oia ad
iectiua nō pn̄t ordinari cū infinitiuo. Et ſcōm pſcianū ſunt adiectiua ſītia q̄
litatē ſm quā ſbiectū reddiᷓ aptū vel ineptū vel potēs vel impotēs ad agen⸗
dū vt fortis bellare. abilis currere. prudēs intelligere. ſapiēs prouidere ⁊c̄. Jtē
logice loquēdo ſunt adiectiua de pma ⁊ ſecūda ſpē qualitatis. Jtem Priſcia
nus ōt ꝙ iſta adiectiua pn̄t cōſtrui cū iſtis infinitiuis tā in recto q̄ꝫ in obliq̄.
vt celerē ſeq. i. celerem ad ſequendū. Jtem loco infinitiui illiꝰ cōſtructi cū ad⸗
iectiuo pōt ꝯſtrui vel ſbiūctiuus. i. cōiūctiuus cum ut. vel gerūdia in do ⁊ dum
vel vltimū ſupinū. Jdeꝫ eīn eſt abilis currere. abilis vt currat. abilis ad currē
dū. abilis currēdo. abilis curſu. ¶ Sciēdū ꝙ iſta littera intelligiᷓ de qbuſdā
alijs impſonalibꝰ vt hꝫ textus Jtē ꝟba ſunt duplicia. qdā ſunt q̄ nullo mo
do pn̄t cōſtrui cū infinitiuo. vt lego curro iaceo ⁊c̄. Quedā em̄ pn̄t cōſtrui cū
infinitiuo ⁊ talia ſuut triplicia Quedā cōſtruūtur tm̄ cuꝫ infinitio ⁊ cū nullo
caſu cōſtrui pn̄t. vt incipit deſinit ceſſat ſoleo nequeo propero pigritor. ⁊ ſilia
abſoluta. Nō em̄ dicere poſſum. poſſum. poſſum me ſedere. ſꝫ bene ō: poſſum
ſedere. Ratio eſt nā orō conſtans ex accō ⁊ infinitiuo vim hꝫ vnius caſualis.
quod caſuale verba predicta non habent nec patiuntur q: ſunt abſoluta. Se
cundo quedā ſunt verba que non poſſunt iungi infinitiuo niſi mediante ac⸗
cuſatiuo ⁊ aliqn̄ dtō. vt dico enuncio voco doceo ⁊ hmōi Nō em̄ ō: bene dico
ſedere. ſed bn̄ ō: dico te ſedere. nec ſentio calere ſed ſentio ignem calere. Et hic
omnia verba preceptiua cōprehenduntᷓ. vt iubeo te legere. Tercio quedā ſunt
que poſſunt conſtrui cū infinitiuo ſolo vel mediante accuſatiuo. vt ſunt ver⸗
ba voluntaria q̄ apud grecos ꝓheretica dicunᷓ. vt volo ſedere. volo me ſede⸗
re. cupio amo ſcio malo dubito deſidero eligo ſino admitto. vt ſinite puulos
venire ad me. Jtem verbū proheretícū eſt verbū ſīns actum anime interioris
vt volo cupio ⁊ ſic de alijs. Jtem non ſemper eſt eadem ſententia cū ꝟbuꝫ cō
ſtruitur cū infinitiuo accō mediante vel cū ſolo infinitiuo. Aliquādo tn̄ ma⸗
net eadem ſententia. vt volo ſedere. volo me ſedere eadē eſt ſentētia. Jteꝫ ſcio
currere ⁊ ſcio me currere nō ſignt idem ⁊ ſic in quibuſdā alijs. Jtem circa pri
mū genus verborū notandū eſt ſcōm petrū heliꝫ ꝙ ꝟba primi generis nō cō⸗
ſtruuntur cum infinitiuis verborum impſonalium. ſed cum infinitiuis ver
borū perſonalium vt ō: bene poſſum oportere legere ſed non poſſum legi ca⸗
piendo legi impſonaliter nec poſſum oportere legē. Aliud hic ſubiūgitur ſi
illa verba primi generis impſonaliter ponantur. tunc cōſtruūtur cū infini
tiuis verborū impſonalium. vt poteſt ſolet debet cōſueuit incipit deſinit vt
bene dicitur mihi poteſt contingere videre catonem Socratis intereſt legere
Socrati incipit placere legere. Sortem incipit penitere peccaſſe Cepit tedere
hoiem itineris ⁊ laboris Sic etiā dici pōt de infinitiuo ꝟboꝝ paſſiuorū imp
ſonalium. vt a ſocrate incipit legi. ¶ Nota vnā regulā de predictis exemplis
Qn̄cūqꝫ accūs poniᷓ inᷓ duo ꝟba quorū vnū ē indicatiui modi ⁊ alterꝝ infi⸗
nitiui modi ſi accūs pōt reſolui in ntm̄ ⁊ ꝟbū infinitiui modi in ſuū ꝟbū fi⸗
niti modi. tc̄ tlis accūs regiᷓ ab infinitio a pte anteriori ſi nō pōt fieri tlis re⸗
ſolutio tc̄ regiᷓ a tē poſteriori a ꝟbo finiti modi ⁊ iſinitiuꝰ reſolueᷓ i gerūdiū
i dū. vt i euāgelio. ſic volo eū manē. i. volo vt is maneat. Exēplū ſcōi vt doceo
te legē nō pt fieri talʳ ſolutō manēte eadē ſuia doceo te vt tu legas ſꝫ doceo te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Magnificāuit eū fungi ſacerdotio.i.magnificauit eū ad fungēdū ſacerdotio. vl'magnificauit eū vt fungeretꝛ ſacerdotio.Jtē ex regula textꝰ ſolet elici octaua regula puerorū.Qñcūqꝫ ꝯiūgūtur duo verba ſine ꝯiūctione media i vna ordne tūc vnū eorū ſtabit in infinitio vt volo legere.Sed videtꝛ fieri ꝯtrariūꝫ ſcꝫ ꝙ aliqñ ꝯiūgūtꝛ duo ꝟba ſine ꝯiūctione media ⁊ tñ nullū eorū ē infinitiui modi vt volo legas volo facias.i.volo vt facias.Dicēdū ꝙ regula ꝑdicta intelligitꝛ dūmō etiā aliquid ponatꝛ loco infinitiui.vt volo facias.i.volo te facere.Pe.he.Qñcūqꝫ duo ꝟba ꝯiūgūtꝛ mediāte q̄ vel vt quoꝝ vnū eſt indicatiui modi ⁊ alteꝝ ꝯiūctiui modi tūc dimiſſis ſignis illis illud verbū ꝯiūctiui modi pōt vel ꝑ ſeſolū poni vel pōt mutari in impatm̄.vt ꝓ illa volo vt legas dici pōt volo legas volo lege.velim vt facias velim facias vl'veliꝫ fac.Nota de mō ⁊ natura ꝯſtruendi infinitm̄ ſcꝫ ꝙ oē ꝟbū importans motū ad locuꝫ pōt cōſtrui cū infinitiuo ꝟnte cām finalē illius motꝰ vt vado piſcari.vado romā iteꝝ crucifigi .i.ad crucifigēdū.vade ꝑus recōciliari fratri tuo . quercre venerat.i.ad querēdū ⁊ ille infinitiuus reſoluitꝛ in gerūdiū i dū.Hic ꝯphēdūtꝛ verba importātia motū ſpūalē vl'motū aīe.vt ſto hic cātare.Sedit populus mā ducare ⁊ bibere ⁊ ſurrexit ludere.Sto pugnare.i.ad pugnādū.Jtē oīa imperſonalia paſſiue vocis q̄rū ꝟbū a quo deſcendūt cōſtruitꝛ cū infinitiuo eandeꝫ hūt cōſtructionē cū infinitiuo vt cupio opto ⁊c̄.vt optāt bellare. optatꝛ bellare.Jtē infinitiuus ſolet poni ꝓ aliȷs modis Primo ꝓ ꝑterito impfecto indicatiui modi.vt ego id ſedulo negare factū.i.negabā ſedulo. Secūdo ponitꝛ loco impatiui vt petre ſaluere.i.ſalue.Tercio ponitꝛ infinitiuus loco gerūdiȷ in di vt in paſſione.Neſcis q: poteſtatē habeo crucifigere ⁊ dimittere te.i. crucifigendi ⁊ dimittendi.Quarto ponitꝛ loco gerūdiȷ in do ꝟminati vel in dum ⁊ h̄ mō ponitꝛ in littera vt piger currere.i.ad currēdū.Sedet populus manducare.i.ad manducādū Surge illuminare hirl'm.i.ad illuminādū.vl'illumiare ē ipatiuꝰ ꝟbi paſſiui.vt ſurge illumiare hirl'm.i.vt illumineris. Quito ponitꝛ loco pticipȷ pn̄ƺ tpis.Un̄ Uirg.Phillida amo an̄ alias nā me diſcedere fleuit.i.fleuit me diſcedētē. Jtē rurſus ponitꝛ pticipiū ꝑteriti loco iſinitiui vt dictū ē.vt curabo pāphilū tuū ductū ⁊ inuētū.i.ducē ⁊ inuenire.Jtē aliq̄ dicūt ꝙ infinitiuꝰ pōt poni loco gerūdiȷ ꝟbi impſonalis in dū terminati. vt in euangelio.quiqꝫ iuga boū emi ⁊ habeo ire ⁊ videre illa.i.eūdū ē mihi ⁊ vidēdū ē mihi.¶ Jtē aliq̄ dicūt h̄ eē impedimētū q: infinitiuꝰ vult hr̄e accm̄ a ꝑte anteriori.h̄ aūt hꝫ ꝟbū.Etiā h̄ aliq̄ dicūt fieri figurā ſcꝫ aliothecham.et habet fieri qñ vnū accn̄s ponitꝛ ꝓ alio Sed ꝑſcianus dicit ꝙ hic ē pulcher modus loquēdi qñ ꝟbū ordinatꝛ cū infinitiuo

aſſociabꝭ .i.illi pti .i.ſociabis .i.pticipio

Que iunges verbo iunges ⁊ participanti

.i.ſi pticipiū ē eiuſdē ſigtionis cū genere ꝟbi

Si generi verbi ſua ſignificatio fiet

.i.equalis .i.detꝛ ſꝑ.pticipio ſꝑ.ſui a q̄ dn̄dit

Conſona. debetur ipſi conſtructio verbi

Poſtq̄ꝫ autor nr̄ detmiauit de ꝯſtructione ipiꝰ ꝟbi.vult ꝯñter h̄ detmiare de pticipio.⁊ dīt ꝙ pticipiū habebit eandē ꝯſtructionē quā hꝫ ſuū ꝟbū a q̄ deſcēdit.⁊ h̄ ē veꝝ dū participiū ē illiꝰſigtōis cuiꝰ gn̄is ē ſuū ꝟbū a q̄ deſcendit.vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

miſereoꝛ ⁊ miſerens tibi.faueo ⁊ fauens tibi.Et percutio ⁊ ꝑcutiēs petꝝ.vtoꝛ pane vtens pane.Itē tres ſunt hic exceptiōes ꝙ ꝑticipiū non regit illū caſum quē ſuū ꝟbū a quo deſcēdit.Prima fit in ꝑticipijs ꝟboꝛuꝫ cōmuniū . qꝛ coīa ſb vna voce regūt accūm vel abltīn.nā quedā eoꝝ regunt ſolū accīn.⁊ quedaꝫ ſolū abltīn.nā ꝑticipia in ans vel in ens terminata ⁊ in rus ſolū regūt accīn ſed in dus regūt abltīn ⁊ ꝑ tus vtrunqꝫ notaꝛ ⁊ ſignt actiue ⁊ paſſiue. Et hec innuit Alexander cū dicit qn̄ ſignificatio ꝑticipij ē ꝯſona ꝟbi generi.Nam ſi ꝑticipiū mutauerit ſignificatū ꝟbi etiā mutat regimē . Secūda exceptio ē in ꝑticipijs ꝟboꝝ ſbſtātiuoꝝ vel vtōꝝ vel eoꝛū vim habētiū quia nō ſꝑ hn̄t conſtructionē ſui ꝟbi.Exemplū vt video ioannē q̄ exiſtit bon⁹.hic exiſtit hꝫ ntīn a ꝑte poſterioꝛi.ſꝫ ꝑticipiū nō.vt video ioannē exiſtentē bon⁹ nō dꝛ ſed bene dicitꝛ bonū.Miſereoꝛ ioānis exiſtētis boni. Tertio fit exceptio in ntō a parte anterioꝛi recto.qꝛ ntūs regiꝛ a ꝑte anterioꝛi a ꝟbo ⁊ nunq̄ꝫ a ꝑticipio . Item notanꝛ dicit in textu.Rect⁹ ſupponēs.i.ꝙ ꝑticipiū nunq̄ꝫ habebit a ꝑte anterioꝛi ntīn pꝛo ſuppoſito.ſed bn̄ pōt hr̄e ntīn a ꝑte poſterioꝛi.ſic ꝙ determinaꝛ ab ipo.vt ioānes exiſtēs bon⁹.h ioānes nō regiꝛ a ꝑticipio ſed copulaꝛ tātū.

ſp.ꝟbū .i.reddēs ſuppōnē.i.ntūs.ſp.poſt ſe

Sed perſonale ſupponens rectus habebit

¶ Sciendū ꝙ iſta ꝑticula cōcoꝛdat cū metro.floꝛiſte ſic inquientis . Obliqs ⁊ nō rectis hec regula deꝛ.i.ꝑticipiū regit illū eūdē caſum obliquū quē regit ſuū ꝟbū poſt ſe a quo deſcēdit.Itē q̄riꝛ q̄ eſt rō ꝙ regit ꝑticipiū eundē caſum quē ſuū ꝟbū regit a quo deſcēdit.Dicēdū ꝙ ꝑticipiū hꝫ idem ſignificatū cuꝫ ipſo ꝟbo.ergo habebit eandē conſtructionē ſui ꝟbi.Iuxta illud floꝛiſte.Seruat conſtructū ſeruat q̄ꝫ ſignificatū.Nam idē ꝑticipiū ht cum ꝟbo.g̊ habebit etiam idē regimē.¶ Prima regula Quēcunqꝫ caſum regit indicatiu⁹ mod⁹ eundē regūt oēs modi.⁊ oia tꝑa ab eo foꝛmata.Et ab iſta regula accipiꝛ accuſatiu⁹.i.caſus trāſitiōis qꝛ nō regiꝛ a ꝟbis paſſiuis.ſed aliū obliquuꝫ bene regit paſſiuū quē ipſum actiuū.Un̄ floꝛiſta.Et quēcunqꝫ modus caſum regit inicialis.Illū quiſqꝫ modus ⁊ tꝑa queqꝫ requirūt.Infinita ſupina gerundia participanſqꝫ.Obliqs ⁊ nō rectis hec regula deꝛ. ¶ Scđa regula gn̄alis eſt. Quēcunqꝫ caſum regit ntūs eundē regūt eius obliq.Itē iſta regula intelligiꝛ de toto ntō.Et dꝛ totus ntūs qui idē regimē hꝫ in ōni genē.⁊ h dicitꝛ ꝑpꝛ illas ōcōnes aliquid vini modicū nihil mali multū cereuiſie.Non enim dꝛ aliqua vini multa cereuiſię.ſed ſolūmō in ntō neutri gn̄is nec etiaꝫ dicitꝛ in obliquo vt multo vini multi vini iſto mō.Tertia regula que ſumiꝛ ex eodē fundamēto ē iſta ꝙ quēcunqꝫ caſum rexerit poſitiu⁹ eūdē reget ꝯꝑatiu⁹ ⁊ ſuꝑlatiu⁹ ⁊ iſtud intelligiꝛ tā de aduerbialib⁹ q̄ꝫ noīalib⁹ cōꝑationib⁹ vt cū dꝛ ſil'r mihi ſilimū m̄ ſilime mihi ſcribit vl' ſilim⁹ mihi legit petr⁹ ſcribit oim m̄ ſilime.⁊c̄

ꝓ vel ſ.caſus ꝓcōſtruūꝛ ōcōne regente abſoluti

Aut ablatiui pꝛeeunt rectore ſoluti

ꝓ vel poſtcōſtruūtur .i.raro in medio pones .ſ.ablatiuos

Aut poſtponuntur.ſed vix interſeris illos.

¶ Hic dicit ꝙ ablatiui abſolute poſiti in deſignatione cōſequētie ſemꝑ debēt ꝓconſtrui vel poſtcōſtrui ⁊ raro in medio ⁊ ſic conſtructio poteſt finiri ī iſtos vel inchoari ab iſtis abltīs in oꝛatiōe poſitis.¶ Sciendū ꝙ cōſtructio illoꝛū

ablãtiuoꝝ ꝑconſtruẽdo vl' poſtcõſtruẽdo aliqñ p̃repedit ſic ꝙ nõ cõſtruũt ad placitũ ⁊ h̾ fit p relationeȝ tribus modis. Primo mõ qñ ablti ſunt relatiui. tũc ablatiui debẽt ſolummõ ꝑcõſtrui q: añs dẽt ꝑcõſtrui. vt magr̃o veniente ſcholares eius cõtremiſcũt. Secundo fit qñ ipſum relatiuũ adiungit ablatis ipſis. q: tũc debẽt ꝑcõſtrui ſicut ipm̃ relatm̃. vt pueri ꝑficiũt mgr̃o eoꝝ veniẽ te. Tercio qñ duo relatiua ponũt in vna orõne qñq: ponũt in medio hoc eſt int̃ ſuppoſitũ ⁊ v̾bũ. vt Cõueniẽtibus diſcipulis ſuis ieſus ait eis.

i. v̾bũ vtm̃ ſcȝ v̾bũ .ſ. vtõꝝ vl' ſb̾oꝝũ

Appellans verbum ſubſtantiuumq: vel horum.

.i. nãm .i. ſeruãs. i. a pte poſt. i. ntm̃ interdũ. i. ponent

Uim retinens poſt ſe rectum quandoq: locabunt

aliijs attributa .i. vis nã

Eſt ſubſtantiui data ſignificatio verbi.

.ſ. v̾bis aliqñ cũ ntõ a pte poſt dari

Paſſiuis ⁊ ſepe ſolet conſtructio tradi.

¶ Poſtq̃ȝ autor determiauit quõ ntũs ꝯſtruit a pte anteriori. Hic vult dicẽ qualiter a pte poſteriori. Et dicit ſic ꝙ v̾bũ ſubſtãtiuũ ⁊ vtm̃ ⁊ v̾bũ vim hñs aliorũ volũt habere aliquãdo poſt ſe ntm̃. Et dicit vlterius ꝙ verba paſſiua aliquãdo habent ſignificatũ v̾bi ſubſtãtiui. ⁊ ſic volunt poſt ſe habere ntũm vt vocor ioãnes. ſum bonus. ſedeo curuꝰ. ordinor preſbyter. ¶ Item quedaȝ ſunt verba que adiũcta v̾bis ſubſtantiuis faciũt vt ſolus accũs ſequatur vel ntũs vel aliquãdo vterq: caſus. vt ſpero eẽ tibi bonus credo tibi fuiſſe fidel'. hic nõ poteſt poni accũs ſȝ ſolus ntũs. ⁊ hoc eſt verũ dũmodo accuſatiuus ñ ꝑceſſerit. ſi enim ꝑceſſerit tũc bñ põt poni accũs vt ſpero me tibi eſſe bonum vel fidelem. Alia ſunt v̾ba iuncta cum infinitiuo v̾bi ſubſtantiui facientia ſolum ntm̃ ſequi. vt incipio deſino. Dicit eni ioannes incipit eſſe bonus ⁊ non ioannes incipit ſe eſſe bonũ. Item accidit nonnunq̃ȝ ꝙ ratione pticipij verbi ſubſtantiui ſubauditi iũgat ntũs cũ vtõ qui faciat ſm apparẽtiã orationem incõgruã rõne verbi ſequẽtis q̃ tamẽ dicit eſſe cõgrua. vt tace tu homo imperitus. que ẽ cõgrua ſicut ⁊ illa tace tu homo imperite. Nã in primo ſb̾audit pticipiũ v̾bi ſb̾ſtãtiui vt ſit ſenſus tu hõ ens imperitꝰ tace. Et d̾ ꝯgrue. Adiuua me optime vir vel optimꝰ vir. i. tu optimꝰ vir adiuua me. ⁊ ſm h̾ excuſat iſta Dñe deꝰ meꝰ Nõ tñ pt poni ntũs. dimiſſo ꝓnoie. Nõ ei d̾ hõ iperitꝰ tace. Si aũt ibi aliud nomẽ vti caſus poſitũ fuerit ſiue ꝓpriuȝ ſiue appellatiuũ tũc indifferent ntũs vel vtũs ſeq̃ pt dimiſſo ꝓnoie. vt Aue marce tulli ſummus impator vel ſumme impator. Quo vadis petre optimus ſocioꝝ vel optime. Cũ. n. ponit ntũs tũc ſp ſubaudit pticipiũ v̾bi ſb̾ſtãtiui. vt o petre optimꝰ ſocioꝝ ſalue: id eſt ens optimus ſocioꝝ. Sȝ inquãtũ ponit vtũs tũc nihil ſb̾audit o petre optimus ſocioꝝ ſalue.

oẽs he dcões. ⁊ noĩa in hoc textu. poſita

Quis qualis quãtus cuius cuias quotus ⁊ quot.

.i. accepta tanq̃ȝ relatia .i. oĩno .i. ꝑcõſtrui .i. infrogatiue

Miſſa relatiue penitus precedere debent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

.ſ.caſus .i.poſita .i.interrogatiue
Obliquos verbo preiunges miſſa rogando.
.i.iſtā .i.ſociandi obſeruāt .i.normā
Hanc ſua iungendi retinent aduerbia formam

¶ Hic autor dicit ꝙ obliq̄ iſtoꝝ noim ꝑcōſtruūt ꝟbis a q̄bꝰ tn̄ a pte poſteri-
ori regūt. Et ſile dicēdū ē de eoꝝ aduerbijs ⁊ iſtud intelligit qn̄ iſti obliq̄ po-
nūt relatiue vel interrogatiue vt quē vidiſtis paſtores. Exēplū de aduerbijs vt
q̄liter quomō vales. Itē iſta lr̄a etiā intelligit de eoꝝ rectis nā ēt ꝑcōſtruunt
vt tu q̄s es. hic q̄s ꝑcōſtruit. Itē lr̄a intelligit ꝙ nō ſolū obliq̄ iſti debēt ꝑcō-
ſtrui ſ; ēt detiatiōes obliq̄ caſus. vt ibi. Cuiꝰ forti potētię genu curuāt ōnia.
Hic nō ſolū ꝑcōſtruit cuiꝰ ſuo ꝟbo. ſ; ēt forti potētie. Cuiꝰ ſupple chriſti forti
potētię oia curuāt genu id ē ſcōm genu. Itē Priſcianꝰ. Ois dictio ſiue noial'
ſiue aduerbialis gemiata vel cōpoſita cū ſeipſa valet tm̄ quātū ipa ſimplex
cū li cūq;. vt q̄ſquis id eſt quicūq; ⁊ nō quiſcūq;. Itē quātuſquātꝰ id eſt quā-
tuſcūq;. q̄tquot id eſt quotcūq;. vbivbi id eſt vbicunq;. quandoquādo id eſt
quādocūq; vn̄vn̄ id eſt vn̄cūq;. quoq̄ id ē q̄cūq;. Et ſic dcōes gemināt i ntis.
ita in obliq̄s. vt q̄ſquis cuiuſuis cuicui quēquē q̄quo ⁊ ſic vlteriꝰ. In plurali
vt quiqui quoꝝquoꝝ ⁊c̄. In feminino ⁊ in neutro genere etiā in plurali ſed
alie dcōes ꝑmanēt. vt quiſq; cuiuſq; cuiq; quenq;. Differētia ē int̄ q̄ ⁊ quis.
Nā quis ſp ponit interrogatiue. ſ; q̄ ponit in ſingulari numero ſolū relatiue. i
plurali relatiue ⁊ interrogatiue ſimul. vt Qui ſunt hi qui vt nubes volant.
Itē quis accipit tribus mōis Primo mō interrogatiue vt dictu; ē. vt q̄s ē iſte
Secūdo mō ponit pro aliq̄s ⁊ ſic ſolet poſtponi aduerbijs vl' ꝯiunctionibus.
vt cū quis vel dū quis queſiuerit me domi eſſe nō dicito. Tertio ponitur pro
qualis. Item qui accipitur primo relatiue ⁊ interrogatiue vt dictum eſt in
ſingulari capitur relatiue. in plurali relatiue ⁊ interrogatiue ſimul. Secundo
accipit indefinite. vt qui tyrannū interfecerit premiū habebit. Tercio accipit
pro qualis. Therentius Nūc permeno te oſtende qui vir ſis id eſt qualis vir
Quarto ꝑ quomodo vt qui potuit hoc facere id eſt quomodo. Item qui h̄
fieri poteſt. Ac ſecundum aliquos ponitur pro etiam ⁊ tunc ſolet aggregari
cum li at. vt atqui id eſt etiam vt habetur ſepius in boetio. Item quis ⁊ qui
differunt in compoſitis. Unde. Cum quis namq; piam ſine qui coniūge pu-
tas quā. Ut quis putas eſt maior in regno celorum. De qui. Ham uis cunq;
libet qui ſine quis retinet. Item ad declinationem compoſitorum quis vel
qui talis datur regula. Quandocunq; compoſita a quis in fine dictionis in
quis terminantur. vt ſi quis tunc in nominatiuo feminini generis ſingulari.
⁊ in accuſatiuo ⁊ nominatiuo pluralibus neutri generis in a terminantur.
In reliquis compoſitionibus id eſt dummodo quis vel qui in principio non
ponantur ſemper in his caſibus ſibi retinent qua. Exemplu; primi vt ſi quis
aliquis nequis vt ſiqua animalia videris. ⁊ non ſique animalia. Exemplu;
ſecundi. vt quiſq; in feminino genere queq; mulier. In neutro genere queq;
animalia. Unde Siquis cum nequis nunquis aliquis per a dicis. Cetera cō-
poſita cum quis vel qui per e dicis. Sic per e quiſq; pia; nam quāuis cunq;
libet dam. Item nota greciſta dicit ꝙ quattuor ſunt compoſita que habent
in fine quis. vt ſiquis nequis nunquis aliquis. ⁊ iſta habent a in caſibus pre-
dictis ſcilicet in feminino genere et in plurali numero neutri generis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Jtē q̄ttuoꝛ habēt in pꝛicipio q̄ ⁊ quis q̄dam quilibet ⁊ quicunqȝ.⁊ iſta habēt
in illis caſibus quę.Sex aūt ſunt que in pꝛincipio hn̄t quis . vt quiſq̄s quiſqȝ
quiſquā quiſnā quiſpiā quiſputas ⁊ addit vnuſquiſqȝ ⁊ habēt ſemꝑ e in fe⸗
minino ⁊ i neutro genere.Et ſic ſunt q̄ttuoꝛdecim cōpoīa a q̄s ⁊ qui.¶ Nō
differētiā int quid ⁊ quod ⁊ eoꝝ cōpoſita.nā quid ē ſbſtantiuū iō vult adiū⸗
gi adiectiuis vel ſubſtātiuo genitiui caſus.vt quid mirabile.⁊ nō quod mira
bile.Nam quod eſt adiectiuū.Dicēdum ē mirabile quiddam ⁊ nō mirabile
quoddā.ſed quoddam nemus vel ſcutū vel templū.Jtē quiddā mali . Jtem
aliquid mirabile aliquid ſcutum. Jtem quid mali feci ſed quod maluȝ feci.
Jtem qualis querit de qualitate vt qualis eſt ille.dicitur bonus malus albꝰ
niger.⁊ ſic capit queſitiue.etiā capit relatiue.vt talis ē petrꝰ qualis ē ioānes.
Etiā capit indefinite.vt neſcio qualis ſit ille.Jtē ſciendū ꝙ oīa iſta nomina i
textu poſita ponunt relatiue queſitiue ⁊ indefinite. Sub qualis cōpꝛehendit
qualit ſuū aduerbiū qꝛ etiā hȝ illā cōſtructionem ⁊ ponit etiā ita illis tribus
modis vt dictū ē.⁊ ſic faciūt oīa iſta aduerbia deſcendentia ab iſtis nomibꝰ.
vt qualiter ſucceſſit vobis.ſucceſſit ipſi taliter qualiter vobis.Jtem quantus
querit de quantitate cōtinua.Etiā ponit pꝛo quātitate diſcreta.⁊ ſic ponitur
pꝛo quot.vt quātū ē hoc lignū.dicendū ē ꝙ eſt lignū bipedale Sub quantus
cōpꝛehendūtur quātū ⁊ quāto aduerbia que etiā habēt eandē naturam . vt
quātus fuit hectoꝛ.Exemplū de relatio vt tātus fuit golias quātꝰ fuit hectoꝛ
Jndefinite neſcio quātus fuit hectoꝛ.Jtē cuias querit de gēte ⁊ in queſtione
ſibi accuſatiuꝰ ē iungendus vt cuias eſt gentē.reſpōdet Teutonꝰ gentē hiſpa
nus.⁊ querit de patria.vt cuias es patriam.dicendū ē ꝙ ē gelrenſis.vel rhe⸗
nēſis ciuitatē.Tertio querit de ſecta ⁊ opiniōe. De ſecta vt cuias ſectā es tu.
dꝛ albertiſta ſectā.Exēplū de opiniōe.vt cuias philoſophꝰ es tu.dicēdū ꝙ ſuȝ
peripateticꝰ ſtoicus.Cuiates philoſophi vos eſtis ſtoici ne? an achademici ?
an peripatetici?an noſtrates epicurei?.Jtē iſte ē noſtras ſectam vl' opinionē.
Jſte ē noſtras philoſophus.noſtrates philoſophi nō ſunt ita populares ſicut
veſtrates qui ab epicuri ſcola ꝓdierūt.Jtē cuiꝰa um querit de poſſeſſoꝛe ⁊ ſic
ē noīatiui caſus . Et eſt declinabile per omnes caſus ⁊ genera.vt cuius ē iſte
liber cuia eſt iſta vacca.Unde.Dic mihi dameta cuiū pecus an melibei. Nō
verum egonis nuper mihi tradidit ego.Et debet reſponderi ad li cuius geni
tiuus ſignificans poſſeſſoꝛem.vel nominatiuꝰ noīalis vel ꝓnoīalis poſſeſſiuꝰ
vt cuiꝰ ē liber iſte liber meus petri vel petrinꝰ ⁊c̄.Unde dum querit cuiꝰ ſub⸗
iungat ſibi rectꝰ.Poſſeſſiuoꝛū genitiuꝰ ſiue pꝛioꝝ. Cuius pes meus Jliacus
Priamive meive Et ē differētia int cuiꝰ poſſeſſiuū ⁊ cuius a quis.Nā cuius
ꝑmitiuū pōt adiūgi cuilibet dcōni cuiuſcūqȝ gn̄is vel numeri. vt cuiꝰ ē liber
vel cuiꝰ ſunt libꝛi Cuiꝰ ſunt pecoꝛa.vel cuiꝰ ē pecꝰ.Jtē in euāgelio.Cuiꝰ ē ima
go hec ⁊c̄.Sed cuius poſſeſſiuū vult ſolum adiungi ſuo ſuaſtantiuo in eodeȝ
genere ⁊ numero.vt cuia ſunt pecoꝛa.cuius pecus ⁊c̄.Differūt i accentu.Naȝ
cuiꝰ pꝛimitiuū ꝑmā acuit vltimā grauat. Cuius poſſeſſiuū vltimaȝ acuit vt
cuium pecus . Etiam differūt.nā cuius pꝛimitiuum ẜt poſſeſſoꝛem ſed cuius
poſſeſſiuum querit de poſſeſſoꝛe ⁊ de re poſſeſſa.Jtem quotus querit de nu⸗
mero oꝛdinali.vt quotus eſt iſte.reſpondet ſextus.Querit etiam de numero.
vt quota eſt hoꝛa.quota eſt luna.reſpondetur ſexta.pꝛima ſecunda . Unde ꝑ
quotus hoc nomen numerus ſimul oꝛdo notatur. Ut quotus ille ſedet dic ⁊

quota luna paraꝛ. Item quotus iuiſti quotus veniſti dauētriā. rñdeꝛ veni ter
cius quartus quītus. ⁊ ſic queris de numero ꝑſonaꝝ. Itē triplex eſt quod. ſcꝫ
qd relatm̄ ꝓnoiale a qs vel a q. Scđo q̄t nomē nūerale querēs de nūero car-
dinali vt quot ꝑ t. Et de illo loqtur hic autoꝛ. Tercio dꝛ ꝙ ꝯiūctio. Vñ Per d
ꝓnomē titulus ꝯiūctio ferꝛ. Quot ꝑ t ſcriptū nomē numerale vōtur Itēꝫ q̄t
qñqꝫ querit de numero cardinali vt quot ſunt illic ſcholaſtici. Item qñcūqꝫ
inueniꝛ qꝫ ꝯiūctio poſt iſtas dcōes. tē pñt ille ꝯiūctiones diſtingui an ſint due
dcōes an nō. qꝛ pñt capi diuiſim vel ꝯiūctim ⁊ ſm ħ faciūt aliā ſentētiā. vt il
li proficiunt q litteris dant operā qqꝫ a uicijs alienos ſe faciūt.

ħ inꝛrogatm̄ alic⁹ rei ħ inꝛrogatm̄ eētia rei inꝛrogat.
Quis propriū nomen ⁊ que ſubſtantia querit
ſp. nomē notū ē .i. eētia inꝛrogari
Si proprium noui debet ſubſtantia queri
.ſ. ſuba cognita .i. alicui rei ſolū
Qua nota. proprio tantum de noīe quero
.i. de noīe appellatiue qualitatis
Cōmuni per quis etiam de noīe queris
Quis bonus eſt aratro: bos. quis nat in equore: piſcis.

¶ hic autoꝛ dt ꝙ quis querit vno mō de proprio noīe. vt quis vocaris. rñde
tur paulus petrus. Scđo qs querit etiā de cōmuni noīe. i. querit de noīe ſign-
te naturā in cōi. vt quis bonus eſt aratro: bos. nō aūt iſte bos ē bon⁹ aratro.
ſꝫ bos tenetur ibi pro cōi. Nota drām inter vter ⁊ quis nam ābo querunt de
ſuba ⁊ propo noīe. ſꝫ in hoc tñ dñt. nā vter q̄rit ſolū vnū de duobus vel inter
duos Sed qs querit de vno inter plures. vt loquendo de ſorte ⁊ platone vter
illorū excellit ⁊ non quis illorū. ⁊ ſic in oībus generibus ⁊ caſibus. vt vtrā ma
nū bellando amiſit. Sed de pluribus vnū petit qs vt quem digitorum amiſit
Unde Querit vter tm̄ duo. ſed quis multa vel vnū. Et ſic etiam querit vtrū
in neutro genere. Itē vtrum nomen querit vnū de duobus. ſed vtrū cōiūctio
idem eſt quod an. Item vter nō ſolum querit vnū de duobus ſed etiam poni
tur indefinite vt neſcio vter illorū fecit. oculo ioannes priuatus eſt neſcio vtro
Item vter ſolet aliquādo in querēdo geminari in diuerſis tamen caſibus vt
vter vtrum accuſauit, hoc eſt quis horū duorum alterum accuſauit. i. vnus
dūtaxat accuſat ⁊ alt accuſaꝛ. Si ita rñdeꝛ vterqꝫ alterū accuſat. ſenſus eſt ꝙ
quiſqꝫ duorū eſt accuſans ⁊ accuſatus. vel neuter alterū accuſat. i. nullus duo
rū eſt accuſans. Item neuter alteri officiat id eſt noceat. Item neuter neutrū
accuſat vel videt ſenſus eſt ꝙ nullus duorū videt aliū a ſe nec ſeipſum videt.
Item vterqꝫ alterū accuſat differt ab illa alter alterū accuſat. Nam vterqꝫ ħt
duos alter vero vnū notat. Item alteruter fecit ideſt vnus vel alius. Itē iſtaꝝ
naturā ſequūꝛ ſua aduerbia vt vtriqꝫ ħt van beyden ſyden Item altrinſecus
van eynre ſyden. Nam alter querit vnū de duobus. Neutrolibet noch van
duſſer ſyden noch van der. Neutraqꝫ. i. nec in iſta parte nec in illa. Eodē mō
quis geminaꝛ in querendo in diuerſis tñ caſibus de pluribus. vt neſcio quis
quem accuſat id eſt quis inter plures.

Sequitur textus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

infrogatia eq̄les petūt addi tā rectos q̄ȝ obliq̄s
Queſitiua pares optant reddi ſibi caſus

¶ Hic loquitᷣ de interrogatis ⁊ ponit vnā regulā gn̄alē ⁊ dīt ꝙ interrogatm̄ ⁊ ſuū rn̄ſiuū dn̄t ſtare in eodē caſu.vt Quo caſu queris ſic rn̄deri iuberis. Ut cui⁹ loci q̄nti loci.Quoto loco inſides reſpondetᷣ q̄nto Jtē littera iſta patitur inſtātias aliq̄s.pmo in dcōibus potētibus regere diuerſos caſus.Nā queſtio fit in vno caſu reſpōſio in alio.Et ſciendū ꝙ dcōes iſte ſunt multiplices.Prio ſunt dictiones impoꝛtātes plenitudinē vel inopiā.vt q̄ liquoꝛe vas eſt plenum reſpōdetur vini vl' vino..¶ Secūdo ſunt ꝟba precij vt quāti emiſti rn̄detur tribus obulis.Hoꝛatius.Quāti empti puo.¶ Tercio qn̄ demōſtratur eēntia vt qualis eſt ille equus reſpondetᷣ eſt mire pulchꝛitudinis.¶ Quarto ſunt ꝟba actū ſpaciandi impoꝛtātia nā regūt abltm̄ vel accm̄.¶ Quito oia verba regentia accm̄ vel abltm̄ tpis ¶ Sexto in poſſeſſionibus.id eſt dū fit queſtio de poſſeſſione.vt cui⁹ nois eſt hoc opus.rn̄detᷣ meū.ſuū tuū.ſed alia a poſſeſſiuis reſponderi debent in ſimili caſu.Jtem cuius generis eſt ſcamnū reſpondetur generis neutri.hic videtur ꝙ reſponſiuū diſcōuenit in caſu cū ſuo queſitiuo.Nā cuius eſt gti caſus.neutri dti caſus.Dicendū ꝙ eſt gti caſus. nam omnia noia habentia declinationē pꝛonoialē quondā declinabantur ſic modo nomina ſecunde declinationis.vt Neuter neutri neutro. Alius alij alio. vnus vni vno.Jtem Ne quādoq̄ȝ poſtponitur dictionibus caſualibus p interrogationē ⁊ tunc fiet reſponſio in ntō vel gtō.vt Tuamne domum inhabitas an alterius. reſpondetur alterius vel meā ⁊ nō mei. Jtem petrus helie. Omne ꝟbū ſecunde perſone poteſt componi cū ne per apocopam in ꝯpoſitione poſitā.i.p depōnē iſtius littē e.vt audiſti ꝯponitᷣ cū ne ⁊ dꝛ audiſtin.i.audiſtine.Et hoc fit etiā in pnoibus vt egon.i.ego ne.Tun p tu ne.Ten p te ne. ¶ Jtem flen p fles ne.Jtē reſponſio eſt triplex quedā eſt ſatiſfaciens interrogationi.vt quot ſunt ſydera in celo dꝛ multa.Altera eſt reſponſio ſatiſfaciēs interrogāti ſolū.⁊ eſt vbi interrogans certificātur.ſed non eſt debita pꝛopoꝛtio accidentiū.vt pꝛepoſitioni quot accidūt.vnū.hic interrogās certificatur.Tercia reſpōſio ſatiſfaciens interrogāti ⁊ interrogationi.ſimul.⁊ eſt vbi querens certificatᷣ ⁊ interrogationi fiūt debita accidētia.vt quot ſunt in domo.Reſpōdetur vigintiſex.Cū queritᷣ Cuius intereſt legere.reſpondendū eſt mea ⁊ non mei.Cuius refert ſtudere.rn̄detur tua vel ioannis.

illa aduerbia pconſtruuntᷣ
Cum quia dum donec quoniā ſimileſq̄ȝ pꝛeibunt
.i.q: .i.nām intrinſecā .i.tenuerūt
Nāq̄ȝ relatiui ius implicitū tenuere

¶ Hic autoꝛ dat modū cōſtruendi dictiones ſuſpēſiuas ⁊ dīt ꝙ debēt pꝛeconſtrui in oꝛde.Exemplū vt cū veneris ad me dabo tibi equū..⁊ ratio eſt iſta q: ſe habent naturā relatiui.nam ſicut relatiuū includit cōiūctionē.ſic etiaȝ iſte dictiones includūt ſuſpenſiones.Exemplū vt cum bene ſtudueris bene tibi erit.Dum intraueris in terram q̄ȝ ego daturus ſum vobis caue ne accipias filiam illius filio tuo vxoꝛem. Jtem q: ſcientiā repuliſti repellam te ne ſacerdotio fungaris mihi.Dū ſteteris coꝛam regibus ⁊ pꝛincipibus nolite pꝛemeditari.Cum inimicū ſuum obuiū vidit diſſolutū eſt coꝛ eius. Exemplū de ſimi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

libus. Omnes dcõnes infinite capte poſtq̃z licet q̃zuis quãq̃z etſi tametſi ⁊c. Jtẽ iſte dcões in textu poſite pñt indifferẽter precõſtrui vel poſtcõſtrui id eſt ab eis poteſt fieri inceptio orõnis vel nõ. vt cũ veneris ad me. Jtez aliomodo cogũtur per relatiuũ vel per aliã dictionẽ vt ſolũ precõſtruanť. i. vt ab eis ſolũ inchoetur conſtructio. vt cum ſteteritis ante reges ⁊ preſides nolite premeditari quid eis reſpondeatis.

ꝯſtructõem diſponit .ſ.relatiuorũ

Cũq̃z relatiuis de iure viam parat horũ

.i.añs .ſ.caſus .i. ꝑcedere

Precedens. decet obliquos quandoq̃z preire

.i.qñ ꝟuat .ſ.relatm̃ .i.ntũs .ſ.caſus .ſ.relatm̃

Cũ tenet hoc rectus aut obliquus tenet illud

Sunt exempla.

Jſti ſubueniat ſua mater vel pater eius

Hic ponit alex. aliã doctrinã ꝯſtruẽdi ⁊ dt ſic Añcedẽs obliq̃ caſus ã pte poſteriori rectũ multotiẽs precõſtruitur. vt relatm̃ habeat locũ ipſum referendi Et habet fieri ſiue añs ponať in recto ſiue in obliquo. vt iſti ſua mater ſubueniat ⁊ dꝫ conſtrui ſic iſti ſua mater ſubueniat. Jtem iſta littera intelligitur ꝑ omnes obliquos. De gtõ vt petri ſui parẽtes minime recordanť. De dtõ, in littera ⁊ alibi. Benedicite dño oẽs angeli eius. De accõ. vt patrẽ ſequiť ſua proles. Cũ inducerent puerũ ieſum parentes eius. Uirgilius Trahit ſua quemq̃z voluptas. ps̃. Detrahentẽ ſecrete proximo ſuo hũc perſequebar. De abltõ vt a petro ſui libri non deterũtur. Stabat iuxta crucẽ ieſu mater eius. ⁊ dꝫ ꝯſtrui Juxta crucem ieſu mater eius ſtabat ℭ Nota ꝙ obliquus precõſtruitur adhuc alia ratione q̃z relatione vt in his metris. Queſtio latio ſiue negatio ſciſſio ſi ſit. Obliquũ vero preiungas ſepe regenti. Petrus heliꝫ ſuperaddit adhuc vnum aliũ modũ ꝟm quẽ oratio non ſꝑ habet conſtrui ꝟm debitã ꝯgruitatẽ gramaticalẽ. ⁊ hoc propter ſeruandã orõnis veritatẽ. Et ſic dt primo minoris. Jn mnltis orõnibus videtur ſe aliter habẽ rõ ꝯſtruendi q̃z ſignificatio vt patet per exempla ſequentia. vt ab omni hoĩe habetur aliquod caput. que eſt conſtruenda vt iacet. Ab omni homine. Nam ſic falſa eẽt cum nullum ꝑticulare caput habeatur ab omni homine. ſimiliter iſta. Non omnis homo ẽ albus ſi negatio conſtruatur cum verbo vt omnis homo non eſt albus. vl'ad predicatuꝫ vt omnis homo eſt non albus ſemper erit falſa. conſtruenda ergo erit vt iacet. Jtem multis modis cõtingit orõeꝫ aliter cõſtrui q̃z regule dicunt propter veritatẽ orationis ſeruandã. Primo rõe negatõis. vt aliquem hominem non video que debet conſtrui ſicut iacet. quia ſi ſic conſtrueretur non video aliquem hominem tunc eſſet falſa. quia valet iſtam nullum hominem video. Secundo rõne ſigni vniuerſalis affirmatiue precedentis. vt ab omni homine habetur aliquod caput. Jn omni propoſitione eſt aliqua veritas. Tercio ratione alicuius termini includentis ſignum vniuerſale affirmatiuum ſicut ſemper vbiq̃z vt a creatione ade ſemper fuit homo. que ſi irregulariter conſtrueretur eſſet falſa. quia ei⁹ contradictoria eſt vera ſcilicet nullus homo fuit ſemper vbiq̃z eſt corpus que etiam debet conſtrui vt iacet. Quarto ratione ſigni excluſiui. vt tantum deũ eſſe deũ ẽ ver. que dẽt ꝯſtrui vt iacꝫ ⁊ eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ꝟba.⁊ nͦ vt tm̄ cãdat ſup veꝝ q꞉ ſic ē falſa cū ēt plura alia ſint ꝟba quã deū eē.
Etiã ibi.Tu ſolus pegrin⁹ in iheruſalē ⁊ hec ignoꝛas.vt ſolus cadat ſup ihe-
ruſalem aliꝭ eſſet falſa.Quinto rõne copulatiui localis ⁊ tempoꝛalis.vt hic ⁊
zutphanie vendiꝭ vinū.hic ⁊ lochem vendiꝭ olus.que dēt cõſtrui vt iacet.Sꝫ
ſi cõſtruaꝭ ſic.vinū vendiꝭ hic ⁊ zutphanie ſic ē falſa.Exemplū de tēpoꝛali vt
hodie ⁊ heri audiui miſſam.hodie ⁊ heri comedi panē.Sexto ratione appel
lationis.vt deū trinū ⁊ vnū cognouit ariſtoteles.que debet cõſtrui vt iacet.⁊
multi alij modi inueniri poſſunt qui requiruntur.¶ Nota ꝙ iſta poteſt eſſe
doctrina ꝑ modū exceptionis ab illa regula Terti⁹ hinc caſus ⁊ quartus ſepe
ſequūꝭ.Sed hoc fit rõne regule grãmaticalis videlicet talis.Quãdocūqꝫ ſunt
due regule inuicē repugnãtes tūc debet mediū inueniri vel ambe caſſari de-
bēt.Sed h vna regula cedit alteri.q꞉ vna regula ē ꝙ obliqu⁹ dēt ſequi dcõnē
a qua regiꝭ.Secūda ē ꝙ añcedēs ꝑconſtruiꝭ ſuo relatiuo.Sic patet ꝙ pꝛima
habet hic dominiū ſed hic inueniendum eſt medium.

ſepe exigis i.ex oꝛõnē
Multociens verbum ſubſtantiuum petis extra.

¶ hic auctoꝛ ponit aliã regulã cõſtruendi ⁊ dicit pꝛimo ꝙ verbū ſbſtãtiuuꝫ
multociens ſubaudiꝭ in oꝛõne.vt pax vobis.hic intelligiꝭ ſit. Dñs vobiſcum
bene nobis.qd tibi cū illo.Nõ dubiū.ridiculū ſupple ē.eyn gecks meer. Inep
tie teutonice malleryе.fabule grãde viciū ⁊ demētia.Item alia ſimiliter ꝟba
poſſunt intelligi in oꝛõne.Pꝛimo h ꝟbū dico cū ſuis cõdeclineis.Tulli⁹.Elo-
quētiam eſſe quę penis eripiat ſceleſtis innocentem.ſupple dicunt.Idem ha
bendas eſſe qꝫ laxiſſimas amicitie habenas ſupple dicunt Quid plura ſup-
ple dicã.Sed quid opus ē plura ſupple dicere. Et multa id gen⁹ id eſt illius
generis dixit ⁊ mille huiuſmõi.⁊ potiſſime contingit iſtud fieri in allegando
autoꝛes ꝑ aduerbia q̃litatꝫ.tūc ſꝑ intelligiꝭ ꝟbū dixit vl'fecit.vt bñ de hac re
Ennius pꝛeclare anaxagoꝛas.de hac re cicero copioſe. ſed de his alias ſupple
dicã.latius ſatis de his hactenus ſupple dictū ē.Etiã ſepe accidit ꝙ ſubintelli
giꝭ h ꝟbū credis vl'putas ſumptū cū infinitiuo ꝟbi ſubſtantiui.vt Uñ huic
diuitias ſupple putas eſſe.Uñ huic animū ſupple putas eſſe vel credis.Et ſb
intelligiꝭ h ꝟbū ꝑtinet vl'attinꝫ vl'hꝫ vel fit i ꝯꝑando vnã rē alteri ꝑ excellē-
tiã.tūc ſbintelligiꝭ h ꝟbū hꝫ.vt ſcim⁹ petrū de quo tibi ſermo viꝝ nõ illittera
tum ſed nihil ad paulum ſupple habet id eſt nulla eſt comparatio petri ad
paulum.Secundo ſubaudiuntur verba in dialogis.Dialogus eſt ſermo du-
oꝛum loquentium inuicem.Exemplum vt Cui ieſus Credis hoc. At illa ſup
ple reſpondit.vtiqꝫ domine.Tunc ille.Quid hic ſtatis tota die ocioſi.Cui illi
Nemo nos conduxit.Modus intelligendi verba in oꝛatione fit in rebus bi-
nominibus vel diuerſi nominis.vt pꝛeclarum dictum Ciceronis qui ⁊ tulli⁹
Etiam contingit alijs modis vno modo ſubintelligitur verbum ratione pꝛe
cedentis alicuius vt quid agis philoſopharis an augurаris an nihil ſupple
agis.Plinius.Piſcaris an venaris an aucuparis an ſimul omnia. Nota ex
emplum. hominem ne romanum tam grece loqui hominem ne ſapientem
tã vehemēꝭ aberrare.Uirgili⁹ me ne icepto deſiſtē victã.intelligiꝭ vere ne ita
ē q̃ſitiue loquēdo.Nõ ꝙ nõ ſꝑ eadē ꝑmanet oꝛõ i ſbaudiēdo ꝟbū loco diuer
ſo.vt audiui te fuiſſe in ciuitate vt ceteri ⁊ audiui te vt ceteri fuiſſe in citate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

In prima ſubauditur fueruut. vt audiui te fuiſſe in ciuitate vt ceteri ſupple
fuerūt. In ſcđa ſbintelligitur audierūt. vt audiui te vt ceteri audiuerūt te fu
iſſe in ciuitate. audiui te fuiſſe in ciuitate vt ceteros audiui te fuiſſe. Itē ſciē
dū ꝙ iſtud qđ dictū eſt de verbis ſbſtantiuis etiā intelligiť de ꝑticipijs ⁊ infi
nitiuis ſic ꝙ intelligūtur ſepe in orōne vt ħ puer audiui ex patre meo. id eſt
ego cum eſſem puer audiui hoc. Ego ſenex errata oīa in melius corrigā. Sci
pio cōſul ſubuertit ciuitatē. i. tē cū ꝯſul erat vel exñs tē ꝯſul ſbuertit ciuitatē.
¶ Sciendū ꝙ cōiūctiones intelliguť in orōe eodē mō ſicˇ ꝟba iā dicta intelli-
gūť. Juuenalis Greculus eſurenis in celum iuſſeris ibit. id eſt ſi iuſſeris.
Ouidius. Gnoſia feciſſes inopē ſapienter amaſſet. i. ſi feciſſes. Plinius de
diſſes huic aīo par corpus. i. ſi dediſſes ⁊ ſic i multꝭ alijs orōib⁹

adiectiui .i. ſubi .i. vini .i. ꝯguiſſe ꝯueniēs eſt
Mobilis ⁊ fixi naturam noſſe decebit
ſp aliqđ .i. voce tm̄ .i. ſigtione tm̄
Eſt adiectiuū vocis vel ſignificati

¶ Hic auctor ponit vnā adhortationē ⁊ đt ꝙ optimū ē noſcere naturā adie
ctiui ⁊ ſubſtātiui. Nā ſepe adiectm̄ ⁊ ſbſtantia ponūtur in orōne. ⁊ etiā adie-
ctiua ſunt varia. ideo neceſſe eſt noſcere naturā eorū Nā quedā ſunt voce tā
tū. quedā ſignificatōne tm̄. quedā voce ⁊ ſigtione ſil'. Uoce tm̄ eſt adiectm̄ qđ
hꝫ vocē adiectiualē. nō tñ ſꝫt adiectiue id eſt hꝫ vocē mobilē de gñe in genus.
ſed non cōnotat formā adiectiualē inherētē alicui ſubiecto ⁊ ſunt pronoīa ꝑ-
mitiue ſpēi Nā ſub pluribus vocibus ſigñt omne genus. vt ipſa ipſe ipſum.
illa ille illud ⁊c̄. Item Adiectm̄ ſignificatione tm̄ eſt quod ſigt adiectiue vel
formā accñtalē. nō tñ hꝫ vocē adiectiualē id eſt non moueť de genere in gen⁹
⁊ ſunt nomina officiatorū ⁊ dignitatum. vt papa epiſcopus faber ⁊cꝭ. ⁊ ſunt
in prima ſpecie qualitatis. Item Adiectiuū voce ⁊ ſignificatione ſimul eſt qđ
mouetur de genere in genus ſub vna terminatione vel plurib⁹ ⁊ cū hoc cōno
tat formā accñtalē vt albus niger doctus ruber ¶ Adiectiuorū quedā ſunt
nominalia quedā participialia ¶ Adiectiuū nominale vult conſtrui cōiūctiꝫ
cum ſuo ſubſtātiuo. Participiale autē diuiſim. Exemplū ꝑmi vt hō alb⁹ cur
rit. Exemplū ſecundi vt homo legens currit Item adiectiuū adhuc eſt duplex
quoddā eſt prime impoſitionis ⁊ quoddā ſecunde impōnis. Exemplū primi
vt albus niger. Et ꝑme impoſitionis dicūtur ideo qꝛ ſꝫnt rem ab ex̄ Exemplū
ſecūdi vt cathegoric⁹ hypoteticus qꝛ nō ſꝫnt rem ab ex̄. ¶ Sciendū ꝙ adiecti
uum prime impoſitionis non debet adiungi ſbſtantiuo ſecunde impoſitionis
⁊ ecōuerſo adiectiuū ſecunde impoſitionis non debet adiungi ſbſtantiuo pri
me impoſitionis. qꝛ non dicetur homo cathegoricus homo hypoteticus cap-
pa hypotetica. Item quedam adiectiuorū ſunt partitiua ⁊ quedam non.
Partitiua ſunt que ſꝫgnificant partem alicuius multitudinis ⁊ ſic omnia ſi-
gna vniuerſalia et particularia ſunt adiectiua partitiua preter omnis vt di
cunt quidam grammatici. Item preſens litterea legitur adhuc aliter ſꝫm ali-
um ſenſum. Mobilis ⁊ fixi naturā noſſe docebit. id eſt neceſſe eſt noſcere na-
turam adiectiui et ſubſtantiui. quia volunt conuenire in tribus ſcilicet in ge
nere in numero ⁊ in caſu. Item fallit aliquibus modis ꝙ adiectiuum ⁊ ſub-
ſtantiuum non conueniunt in tribus accidentibus Primo modo fallit in cō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſtructione partitiua vt vna ſororum hic diſconueniũt in caſu. Secundo fal⸗
lit ad exprimendũ naturã vl'eſſentiã rei. vt Uirg. Triſte lupus ſtabulis id eſt
triſticiam eſſentialiter inferẽs ſtabulis id eſt ouibus continens ꝓ contento.
Uarium ſemper ⁊ mutabile femina, Jdẽ dulce ſatis humor depulſis arbut⁹
hedis. Ouidius. Turpe iacens mulier multo madefacta lieo. Tercio quando
maius cõmune intelligitur in inferiori ſuo. vt preneſte ſub ipa hic intelligitur
ciuitate. Et adulter erit ſupandus. ibi ntũs intelligitur. Quarto fit econuerſo
cum inferius intelligit̄ in ſuo ſuperiori. vt Ouidius Hoc pecus omne meum
multe ſtabulãtur in antris Multas ſcꝫ oues ⁊ capras. Quinto ad exprimẽdũ
diſcretionẽ ſexus vt Anſer erat quondã ſpecioſo germine feta. ⁊ hoc contingit
in nominibus epicheni gñis. Jacob preparauit fratri ſuo Eſau triginta came
los fetas. ⁊ ſcðm hũc modũ dicimus ꝙ ſanctus ioannes erat puriſſimus ꝟgo
Et ſic etiam in ꝯceptione generũ. vt ioannes ⁊ bernardus ſunt albi. Jteꝫ ex co
gnatione nti ⁊ vti. vt petre iacens nudus ſurge. Ultimo mõ qñ adiectiuũ pl⁹
reſpicit ſignificatũ ſubſtãtiui q̃ꝫ vocẽ ⁊ hoc eſt in ſubſtãtino collectiuo. vt tur
ba que nõ nouit legẽ domini maledicti ſunt. Jteꝫ fallit quattuor modis ꝙ ad
iectiuũ nõ adiungit̄ ſuo ſubſtãtiuo. Primo quãdo adiectm̃ ⁊ ſubſtãtiuũ ideꝫ
ſ̃nt vt hõ rõnalis. Secũdo quãdo eſt diuerſitas accidẽtiũ vt alba vir. Tercio
quãdo eſt diuerſitas ſig̃tionis. vt hinnibilis hõ rationalis aſinus nõ d̃r. Quar
to diuerſitas modorũ ſig̃ndi ⁊ ſic non dicimus quilibet ſortes omnis petrus.
nã omnis ſignificat per modũ pluriũ. ⁊ petrus ſiue ioannes ſig̃t ꝑ modũ vni
us. Un̄⁹ Quattuor impediũt coniungi mobile fixo Jdem diuerſum triplex vt
homo rationis Alba vir hõ hinnibilis ſortes quilibet. Jtẽ adiectiua nõ ſem⸗
per habent ſubſtantiua apud ſe ſed bene poſſunt ſubſtãtiuari vt albũ currit.
Et poſita ſubſtantiue h̃nt triplicẽ reſolutionem. Primo per hoc nomen res ⁊
ſua feminina vt album currit id eſt alba res currit. Dicta placent vobis id ẽ
res dicte placent vobis. Secũdo reſoluũtur in nomẽ proprietatis. id eſt i ſua
abſtracta. vt deſcendamus in planũ id eſt in planiciẽ. Uirg. Seruãtiſſim⁹ eq
id eſt equitatis. Tercio reſoluũtur in hoc cõmune ſupius pars vt multũ vini
id eſt multa pars vini. Un̄ cũ ſubſtãtiuo tibi quoduis mobile ſtabit. Jn neu
tro genere ſic tripliciter variabis. Planũ planicies albũ res alba vocat̄. Mul
tũ pars multa ſic tripliciter variatur. Etiã quandoqꝫ ſubſtantiuantur adie⸗
ctiua in feminino genere. vt Unam petij a domino hanc requiram. vnam id
eſt rem vnam. Et aridaꝫ fundauerunt manus eius id ẽ aridã rem que eſt ter
ra. vel arida ſubſtantiue id ẽ terra. Sciẽdũ ꝙ adiectiua rerũ animatarũ ad⸗
iũgũtur qñdoqꝫ rebus inanimatis figuratiue id eſt ad exprimendũ cauſaꝫ
efficientem naturalem alicuius effectus vt pigrum frigus id eſt quia pigros
facit vel efficit. Calces veloces quia calces efficiunt equos veloces. Uinum lu
xurioſum id eſt vinum efficit luxurioſos. Sol eſt calidus id eſt facit calidos.
Lenta frena. id eſt quia efficiunt equos lẽtos. Tempora lenta pati frena do⸗
centur equi. Ouidius ſuperba victoria id eſt efficit ſuperbos. Pigra ⁊ vere⸗
cunda confeſſio id eſt pigros ⁊ verecundos facit. ⁊ ſic de multis alijs.

eiuſdẽ g̃ꝫ cũ ſuo ſb̃o .ſ. nomẽ .ſ. adiectiuũ
Solius eſt generis adiectiuum variatqꝫ
id ẽ accñte h̃ accñs exemplũ.
Cum numero caſum. velut hic. venit vna ſororum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Eſt exemplum.

Eſt inter fratres bonus. aut de fratribus vnus

¶ Hic autor dat vnam doctrinam de natura adiectiui. ⁊ dicit ꝙ adiectiuũ ꝑtitiuũ debet conuenire cũ ſuo ſubſtãtiuo in genere. ⁊ pōt ſecũ diſconnenire in numero et caſu. quaſi diceret adiectm̃ ⁊ ſubſtantiuum ſemper debent conuenire in tribus accidentibus ſed non eſt verũ de adiectiuis partitiuis. Exemplum vt vna ſororũ. Et nota ꝙ eadem ſententia exprimi poteſt per genitiuũ partitiuum vel per accm̃ mediante prepōne inter. vel per ablatiuũ mediante prepoſitione de. vt vnus fratrum vnus inter fratres vnus de fratribus. Et ſb de intelligũtur iſte prepōnes e ex ⁊ in. vt ſolus ex omnibus. ſolus omniũ vnus omniũ fecit. vnus in ōnibus. id eſt omniuʒ. Tu bethleem iuda nequaq̄ʒ es minima in principibus iuda id eſt inter principes. vel nequaq̄ʒ es minima principum. Item fallit aliquibus modis ꝙ adiectiuum partitiuum non cōuenit cum ſubſtantiuo in genere. Primo quando genitiuus eſt nomen collectiuum vt Virgilius eſt optimus plebis. Et iſte gtũs erit plis numeri niſi in dictionibus collectiuis in quibus poteſt eſſe ſingularis numeri. vt vnus plebis eſt ioannes peſſimus gentium. Secundo quando genitiuus eſt nomen heteroclitũ in genere. vt vnum epularum. vna paſcuorum. vnum celorum eſt criſtallinuʒ alterum empirreum. ⁊ ſecundum iſtum modum ſoluitur iſtud. vna dierum cum dies ſit heteroclitum genere vt notum eſt. Tercio cum gtũs implicite ab alia dictione regitur. vel quando genitiuus eſt equiuocus. vt vna ſabbatoruʒ id eſt vna die ſabbatorum. Item ſabbatum ē equiuocum vt prius in regimine genitiui. Quarto quando eſt partitio non ſecundum nomē vel vocem nominis. ſed ſecũdũ rem nominis. vt quantitatis aliud continuũ aliud diſcretũ ⁊ hoc fit quando diuiſio fit in rebus irrationabilibus. vt domus aliud tectũ aliud fundamentum. Gregis vnum bos aliud ouis. Quinto in conceptione implicita id ē quãdo in gtō fit conceptio generũ. vt vna parentũ meorũ. Sexto ad exprimendũ diſcretionē ſexus vt vna anſerũ. vna camelorum. vna ferarum. vna turturum. Septimo quãdo adiectiuum regens gtũm magis inclinat ſe ad caſum precedentē q̄ʒ ad gtũm ſequentem vt o deus optime reruʒ o iuuenis pulcherrime rerũ. Et iſto mō dicitur differenter leo eſt fortiſſimus beſtiarũ vel fortiſſima beſtiarũ. ſcōm quod fortiſſimus poteſt ſe inclinare tam ad precedens q̄ʒ ad ſubſequens. ⁊ hoc fit de bonitate proferentis ⁊ loquentis. Prouerbiorũ quarto. Leo fortiſſimꝰ beſtiarũ nullius pauebit occurſuʒ. Margarita eſt pulcherrimus lapidũ. vel pulcherrima lapidum. Dicit etiã homo eſt digniſſimus vel preſtantiſſimus. vel digniſſima creaturarum. ſʒ ſi nullum ſubſtantiuum preceſſerit non licebit loqui ad placitum. ſed adiectiuum conformabit ſe cum genitiuo ſequente in genere. vt fortiſſimus beſtiaruʒ. pulcherrima lapidũ incōgrue dr: ſed pulcherrimus lapidũ hic eſt.

ꝑ qñ ſp. ſbm .i. ntis

Cum diuerſorum verbum rectis numerorum

in medio ponat ſp. recto cōuenire pōt

Interponatnr. vtrilibʒ equiparatur

Eſt exemplum.

Sermones ſummi patris eſt meditatto iuſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Hic alexander ponit vnam aliãm doctrinam conſtruendi ⁊ dicit. Quando
verbũ ſbſtantiũ ponitur inter duos rectos quorũ vnus eſt ſingularis numeri
⁊ alius pluralis numeri. tunc poteſt conuenire vtrilibet id eſt poteſt cõueni⸗
re cũ nto precedenti vel ſeqnti. vt ſermones ſummi patris eſt meditatio iuſti
vel ſunt. ¶ Notandũ quãdo verbũ eſt accipitur pro ſignificare tunc poteſt
habere diſconuenientiam cum ſuppoſito precedente ⁊ illa admittit rõe expo
ſitionis. Exemplũ vt nuptie eſt vnum cõnubiũ id eſt ſignificat vnum cõnubi⸗
um Tonitrua eſt ſonus id tonitrua ſignificant ſonum factũ in nubibus. Sep
tem lampades ante thronũ dei eſt ſeptiformis gracia ſancti ſpũs id eſt ſigni
ficant. Item piſces quos apoſtoli ceperũt eſt collectio vel fideliũ captio id eſt
ſignificant captionem fideliũ. Lampades virginũ fides noſtra eſt id eſt ſigni
ficant fidem noſtram. Item ſex ſunt modi quibus verbuȝ ſubſtantiuũ poteſt
poni inter rectos diuerſorum numerorũ. Primo quando vnus rectorum eſt
pluralis numeri ſcd͂m vocem ſed ſingularis ſecundũ intellectum id eſt quan
do dictio eſt plis numeri tantũ. vt athene eſt pulchra ciuitas. Londonie eſt di
ues opidum. Secundo quãdo vnus rectorũ eſt pluralis numeri ſm ſigtũ ſed
ſingularis ſecũdum vocem vt eſt dictio collectiua. vt vna turba ſunt mlti ho
mines. Tercio quando vnus rectorũ accipitur realiter alter figuratiue. vl' qñ
eſt figuratiua locutio vt ſeptem lampades ante thronũ dei eſt gracia ſpirit⁹
ſancti ſeptuplex. Quarto qñ eſt ponitur pro ſigt vt in exemplo precedẽti. Ali⸗
ud exemplũ. Nuptie eſt vnũ cõnubiũ. Arma eſt fides noſtra. Quinto ratione
participationis vnius in pluribus vt vnus homo ſunt plures vel plures ho⸗
mines eſt vnus. Sexto ad exprimẽdũ vnitatẽ in materia aliqua. vt veſtes q̃s
geritis ſordida lana fuit. Nam lana ſordida eſt

ſp. grãmaticale .i. dcões caſuales diuerſorum
Quando relatiuum generum caſus variorum
.i. includũt ſp caſus ptinẽt .i. ad vnã
Inter ſe claudunt. qui rem ſpectant ad eandem
p tale accñs ſp. relatm̃ ſp. dcõi caſuali .i. cõuenire
Per genus hoc poterit vtrilibet equiparari
Eſt pia ſtirps yeſſe. quem chriſtum credimus eſſe

¶ Hic ponit aliam doctrinã de dcõne poſita in medio. Et dicit ſi relãtiuum ſit
poſitũ inter duo noia diuerſorum generũ que ſpectant ad eandẽ rem. tũc relati
uum poteſt conuenire tã cũ precedenti q̃ȝ cũ ſequẽti. Ut pia ſtirps yeſſe ẽ quẽ
chriſtũ credimus eſſe. Apoſtolus Sumite gladiũ ſpũs ſancti quod eſt verbũ
dei. Itẽ littera pñs nõ multũ differt a regula precedẽti Nã iſta datur per re
latiuũ. ⁊ precedẽs datur per verbũ ſubſtãtiuũ. Duplex eſt relatm̃ vnũ ſubſtã⸗
tie alterũ accñtis. Relatiuum ſubſtantie vt qui que quod. Relatm̃ ſubſtãtie
in medio poſitum magis petit conuenire cũ precedenti loquendo grãmatice
quãuis poteſt cõuenire cũ ſequenti vt ſemen quod eſt deus. Etiam dici poſſet
ſemen qui eſt deus. Sed relatiuum accidentis poſitum inter dictiones diuer
ſorũ generũ habebit cõuenientiam cum ſequenti vt talis eſt ioannes quale eſt
animal. Nullũ deo tale ſacrificiũ qualis eſt zelus aiarũ. Et ſi priũ iueniatur
hoc non eſt imitandũ. Uñ Horati⁹ Tue ſunt mamme quales ſunt vbera vac
ce: Hic enim nos dicemus qualia. Et hoc tangit floriſta in principio ſui libri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Notādū ꝙ quādocūqꝫ relatiuū ponit̄ int̄ duos caſus quoꝝ ſequēs caſus ē ꝓprium nomē vel hoīs vel alterius rei tūc relatiuū cōformabit ſe cū ſequēti ſi ꝓpriū nō fuerit vtrilibet ſe cōformare pōt. Exemplū Saluſtij. Eſt locus ī roma quod capitoliū appellat̄. Sedebat herodes ꝓ tribunali in loco qd̄ p̄toriū appellat̄ Tullius Sapiētie ſtudiū que philoſophia dr̄. Itē ex illis ſempiternis ignibus: que vos ſydera nūcupatis. Et hoc fit cōmuniter vbi ponunt̄ iſta v̄ba vocatiua nuncupor appellor circa relatiua quia tūc volūt cōuenire cuꝫ ſequēti. Itē ſciendū ꝙ relatiuū cōformat ſe aliquādo nō ſolum in genere cuꝫ dictione ſequente ſed etiam aliquando in numero ⁊ in caſu aliquādo. Aliqñ vero in genere ⁊ in caſu ſimul. In gn̄e vt habet̄ in littera. Eſt pia ſtirps ieſſe quem chriſtum ⁊c̄. Ex flumine quā proximā eſſe opido aquam ſnp̄diximus. In numero vt vniuerſas familias fames extinxit que pars maxima eſt. In genere ⁊ in numero ſimul. vt ſupplicationes qui maximus honorum victoribus datur in toga meruit. Nec parem poſuere ſuis que maxima turba eſt. In caſu Scipio cui africano cognomē fuit. Cartaginem ſubuertit. Urbem quam ſtatuo veſtra eſt. ſubducite naues. Item relatiuum poteſt conuenire cum dictione ſequenti vel precedenti quando ibi eſt aliqualis idemptitas vt eſt pia ſtirps ieſſe quem chriſtum credimus eſſe.

ſcꝫ aliqd̄ .i. inuenimus multotiēs poſitum
Sic adietiuū reperimus ſepe locatum
Eſt exemplum
Eſt coluber factus. vel facta myſtica virga
locare .i. vltima nō tenerj ſcꝫ rōnabilli
Ponere ſuprema duo non debes ſine cauſa

Quādo adiectiuū ponit̄ inter ſubſtantiua diuerſorū generū poteſt ſe conformare cum vtrolibet vt coluber ē factus vel facta myſtica virga. Itē adiectm̄ participiale poſitū inter ſubſtātiua diuerſorū generū vult ſe conformare ſubſtātiuo precedenti vt virga eſt facta coluber Et hoc ꝯtingit q: quādo adiectiuum participiale ponitur inter ſubſtantiua diuerſorum generū tūc habet ſe ad ſubſtantiuū precedēs ſicut adiectiuū. ⁊ ad ſequēs ſicut dictio regēs. vt ioānes ē futurus cadauer. ¶ Nota oīa adiectiua copulātia ſimiles caſus poni poſſunt inter ſubſtantiua diuerſorum generum. vt ſunt creditus eſtimatus factus futurus ⁊c̄. Uerbum eſt factuꝫ caro Homo eſt futurus cadauer id eſt erit cadauer. ibi futurus eſt participiū. quia habet omnē naturaꝫ participij. Et poſſunt talia participia nō ſolum copulare ſubſtātiua ſꝫ etiā adiectiuum ⁊ ſubſtātiuū. vt ioannes eſt habitus bonus. mancipiū illud eſt dictum petrꝰ. Ioannes eſt futurus bonus. Sed quādo tale adietiuū participiale conuenit cum ſubſtantiuo precedenti oratio eſt congrua. ſed quando cum ſequenti eſt incongrua. Exemplum Aqua eſt facta vinū ⁊ nō factū. Similiter in accō. vt credo verbo dei factū carnē qd̄ chriſtiani credūt. Itē in euangelio cū guſtaſſet architriclinus aquam vinū factū. ibi ſacra ſcriptura vtit̄ licētia ſua. Nos enī dicemꝰ Cum guſtaſſet aquā factā vinū. Itē participia verboꝝ vocatiuoꝝ etiam copulant ſimiles caſus diuerſoꝝ generū. vt illud mancipiū ē vocatum petrus homo eſt futurus cadauer. Inter illa tria orationū genera de quibus alexāder locutꝰ ē vltimū ē magis incōgruū. ſ. hō ē futurū cadauer. Et tali gn̄e

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

.i.obulat ſcholari interdū

Occurritq; tibi qn̄q; relatio ſimplex

.i.mulier ſerauit ianuā .i.aperuit

Femina que clauſit portam vite reſerauit

¶ Item ſimplex relatio eſt qn̄ relatiuū ⁊ an̄cedens nō ſupponūt ꝑ eadē re in numero vt feīa clauſit portā vite q̄ reſerauit.⁊ tales relationes ſimplices ſunt crebre vt ioānes laborat eo morbo quo petrꝰ laborat eſt relatio ſimplex q: non eſt poſſibile eundē morbū eē in petro qui eſt in ioanne.ſ; laborant ſilī morbo ⁊ ſic de multꝭ alijs.vt ioannes comedit eū cibū quē petrus comedit.bibi hoc vinū quod tu bibiſti id eſt comedi talem cibum qualem tu comediſti habeo eas pecunias quas tu habes..Emi eū librū quē petrus emit id eſt talē librū qualē petrus emit hec herba creſcit in horto meo.Et iſte nō ſunt vicioſe orōnes.ſed bene tali genere orōnis vtimur q: ſi nō vteremur relatione ſimplici diceremꝰ falſum credentes nos dicere verū.

.i.ad an̄s expreſſum

Ad partem vocis de iure relatio fiet

.ſ.orōe; multotiēs inueſtiges an̄s .ſ. an̄s .i.relatio fiat

Extra ſepe tn̄ queras ad quod referatur

Eſt exemplū

Rex eſt carnoti patrię quę preualet omni

¶ Dicit ꝙ relatio debet fieri ad an̄s expreſſum ⁊ qn̄q; fit ad an̄s ſubintellectū.vt rex eſt carnoti patrie q̄ ſupple ciuitas preualet oī patrie.ibi relatiuum ꝯuenit cū ſubſtantiuo ſbaudito ſc; ciuitas vel vrbs.Sic Domꝰ iſrael ſpirauit in dn̄o adiutor eorū ⁊ protector eorū eſt.ſupple hoim. Dicit carnotū carnoti neutri gn̄. Item patria ſt vrbem in q̄ aliqs natus eſt.⁊ g̃ exēplū alexandri nō eſt ſatis latina orō.q: nō dicemꝰ ē pulcra patria.ſ; pulchra vrbs.ſed dicemus eſt patria mea tua ſua ꝑ illa ꝓnoia ſ; qn̄ volumus laudare dicemus eſt pulchra terra.bona terra.Quia patria eſt vrbs in qua natꝰ eſt aliqs.In̄ patrius a um poſſeſſiuū.vt dauētria ē nomē patrie dauētriēſiū.dauētriēſis eſt nomē patrium.

.i.ſimulari inuenit

Sepe relatiuo conformari reperitur

.i.an̄s qn̄ ꝑcedit ſine medio

Precedens illi dū preſidet immediate

Sermonem quē vos audiſtis verus habetur

.i.in cōi mō loquēdi illa orō ſeruari

Uſu communi tn̄ hoc non debet haberi

Dicit ꝙ an̄s ſepe ꝯformat relatio qn̄ imediate ꝑcedit.vt ſmonē quē vos audiſti; verꝰ habet Illa ē orō vitioſa.Prio q: adiectm̄ ⁊ ſbſtātiuū ſunt diuerſorū caſuū.Scdo q: habet h; accm̄ ſuppoitū ⁊ haberet iure ntm̄.⁊ fit illa orō latina qn̄ mutat ſic.quē ſermonē audiſti; verꝰ habet. Quas lr̄as ad me dediſti pgrate mihi fuerūt.Sic illa tria pronoia h ille ⁊ is ſunt an̄cedētia ad h relatm̄ q̄.Accidit aūt qn̄q; ꝙ ſbſtātiuū qd̄ poneret iure apd̄ an̄s ponit apd̄ relatiuū.vt qn̄q; d: Is hō currit q̄ mouet.Ille hō currit q̄ mouet.qn̄cūq; g̃ illd̄ ſbſtātm̄ ponit apd̄ relatm̄ q̄ qd̄ poni d; apd̄ is ille ⁊ h tc̄ fit ibi regula huiꝰ textꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

vt Quã vrbẽ ſtatuo illa veſtra eſt. Quẽ ſermonẽ audiſtꝫ is verꝰ eſt. Jſte ſunt orões latine. ſed dico ſermonẽ quẽ vos audiſtꝫ verꝰ habet. Urbeꝫ quã ſtatuo veſtra ẽ minus latine loq̃r. Sic ⁊ iſte orões quas ad me dediſti litteras. he ad modũ mihi grate fuerũt ſunt latie orões. Sꝫ has q̃s ad me dediſti lr̃as mihi g̃te fuerũt nõ eſt ſatis latina. ſic ⁊ hec Sermonẽ quẽ vos audiſtis verus habe tur. Populo vt placerẽt quas feciſſet fabulas eſt latina. Et licet nobis his vti Quas ad me dediſti lr̃as he mihi fuerũt g̃te. ⁊ etiã He q̃s ad me dediſti litte ras fuerũt mihi g̃te ⁊ ſic de ſilibus. Urbẽ quã ſtatuo veſtra eſt. Uirgi. d̃t ⁊ ibi vſus eſt ſua licẽtia Etiã iſta orõ eſt latina. Quos hoibus tu inuides eos ego di ligo. i. eos hoies diligo. Jtẽ ſicut fit p relatiũ ⁊ ſuũ añs ſic etiã fit p demõſtra tiuũ. vt Tuo libro meus preſtãtior eſt talibꝰ orõibus licet nobis vti q̃re nõ in digent excuſatione. Jtẽ hec orõ ſb q̃ nũc recubas arbore ꝟga fuit eſt latina vt arbor ſub q̃ nũc recubas fuit ꝟga. vel ea arbor fuit ꝟga ſub qua nũc recubas. ⁊c̃. Sed hec nõ eſt latina Arbore ſub q̃ recubas ꝟga fuit. Si relatiũ prepone ret ſbſtãtio latina orõ eẽt ſed qñ ꝑponit ſbſtãtiuũ tunc non ẽ latina. vt virgiꝰ ꝑpoſuit ſubſtãtiũ. Urbẽ quã ſtatuo veſtra eſt. ⁊ nõ ꝑpoſuit relatiũ. q: potius voluit vti licẽtia ſua q̃ꝫ ponere ꝟſum vicioſum

.i. repies .ſ. pronoi ſcꝫ caſum

Jnuenies iunctum poſſeſſiuo gtiũ

Exemplum eſt.

Ut mea defuncte da molliter oſſa cubare

¶ Dicit q̄ gtũs adiũgit ſepe ꝓnoi poſſeſſiuo poſito loco ꝑmitiui. vt mea de functe da mollit oſſa cubare. Tuã ipiꝰ aiam ptrãſibit gladius Et he orões nõ ſunt vicioſe. ⁊ nos vtemur his orõibꝰ ⁊ nõ alijs. vt dicemꝰ meꝰ ſolius liber iacet in ſcholis ⁊ nõ mei ſolius liber. Mea ſolius cauſa mea vniꝰ cã. tua vniꝰ cauſa et nõ mei vnius cã. tui vniꝰ cã. Jtẽ cã nõ conſtruit cũ gtis illis mei tui ſui noſtri ⁊ veſtri. ſed ponit cũ poſſeſſiuo in ſili caſu. vt mea cauſa. tua cauſa. ſua cauſa feci h̃. Noſtra ipſoꝝ cã dicemꝰ qñ loq̃mur de multis Lib meꝰ legẽ tis iacet in ſcholis ⁊ nõ lib mei legẽtꝫ. Sic exaudi vocẽ meã clamãtꝫ ad te iugi ter. ⁊ nõ vocẽ mei. q: ille gtũs mei nõ cõſtruit poſſeſſiue. Tulit pueꝝ de latere meo ancille dormientis. Nec d̃r h̃ lib ẽ noſtri ipoꝝ. ſed h̃ eſt noſter ipoꝝ liber. vel liber ẽ noſter ipoꝝ. Nõ dicemꝰ ille eſt lib mei dormiẽtis ſꝫ meꝰ dormiẽtis ⁊ nõ eſt ratio aſſignãda niſi ſola volũtas grãmaticorũ q̃ nõ voluerunt iſtos gtõs mei ſui regi ex vi poſſeſſionis. vt nõ voluerũt dicere albedo mei ſed mea pat meus. ⁊ non mei. Eſt meus ipſius pater. Jſta eſt mea ipſius culpa Sic di cemus p pticipia liber ẽ meꝰ dormiẽtꝫ ⁊ nõ mei dormiẽtis. Sic etiã illi gti nõ ꝯſtruũtur cũ intereſt ⁊ refert. vt intẽſt mea ipſiꝰ ⁊ nõ mei ipſiꝰ. mea ſoliꝰ mea vniꝰ intereſt legere. ⁊ nõ mei ſoliꝰ. Et d̃r mea ſoliꝰ intereſt legẽ ⁊ nõ mei ſolius qm̃ veteres grãmatici ita locuti ſunt q̃s nos opꝫ imitari. Et ſi q̃rit an ꝓ poſ ſeſſiuo licet ponere gtiũ ꝑmitiui ſic̃ pro poſſeſſiuo noiali ponit gtũs primiti ui. vt Cauda equina id eſt cauda equi. ſed non ſic fit in pronoialibus poſſeſſi uis. quia analogia non ſemper eſt ſequenda in grãmatica. Queritur an poſ ſint iũgi aliquibus ſubſtantiuis iſti gti mei tu ſui ⁊c̃. Dicẽdum q̄ pñt vt noĩ bꝰ ꝟbalibꝰ. vt facito h̃ amore mei. amore tui ł ſui. ſic odiũ amor cupido deſi deriũ. cũ alijs aũt ſbſtãtis nõ ꝯſtruũt ſic̃ cũ cã lib pes ⁊c̃. q: ñ d̃r cã mei ſꝫ mea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Ita veni huc cauſa vidẽdi ioannẽ ſic mutaꝛ veni huc cauſa ioãnis videndi Itẽ veni cauſa vidẽdi te reſoluiꝛ veni huc cauſa tui vidẽdi. Ibi eni ẽ exceptõ q꞉ cauſa ibi bene cõſtruiꝛ cũ gtõ tui ſi apponiꝛ gerũdiũ. nõ tñ ꝺ꞉ feci ħ cauſa tui ſꝫ tua. Cũ ꝺ꞉ veni cauſa loquẽdi tibi. ibi nõ põt fieri illa mutatio dicendo veni cã tui loquẽdi. Itẽ noĩa ſignificãtia ptẽ vel ꝓprietatẽ nõ cõſtruunꝛ cum his gtĩs mei tui ſui. Inueniꝛ tñ ꝑs cõſtructũ cũ his gtĩs apõ autores. ꝫ ſic bñ dicimꝰ. Parte mei ſui tui veſtri noſtri. Ioannes dimidia parte ſui albus eſt Ouidiꝰ in fine decimiquiti metamorphoſeos. Cum voler illa dies que nil niſi corpis huiꝰ. Ius hꝫ incerti ſpaciũ mihi finiet eui. Parte tamẽ meliore mei ſu per alta pennis. Aſtra ferar nomẽqꝫ erit indelebile noſtrũ. Ubi abltũs parte cõſtruiꝛ cũ gtõ mei. Ioãnes rogauit me ex parte tui vt darẽ ad te librũ non dicemꝰ. ſed melius diciꝛ noĩe tuo q꞉ ex parte eſt ſcδm partẽ. Ut equus ille eſt ex parte niger ⁊ ex parte albus ideſt ſcδm ptẽ albus ⁊ niger. Et dicemꝰ Dixit vt darẽ ei librũ noĩe tuo. Salutetis ioannẽ meo noĩe ⁊ nõ ex parte mei. Nec dicemꝰ noĩe mei. q꞉ illi genitiui mei tui ſui noſtri veſtri nõ ſtant cũ ſubſtãtiuo nominali niſi in ſilĩ caſu vt dictũ ẽ. vt petrus iuſſit te ſalutari noĩe ſuo ⁊ non ſui. Itẽ bñ ꝺ꞉ liber ille ẽ meus ex pte id eſt ſcδm partẽ. Itẽ veni huc cã tui ſa- lutãdi bene ꝺ꞉. ſꝫ ſi nõ addereꝛ ſalutãdi nõ valeret. Et reſolutio poſſeſſiui in primitiuũ nõ debet fieri ſicut aliq̃ volũt q꞉ nõ licet nobis vti illis orationibꝰ in quibus poſſeſſiuũ reſoluiꝛ in gtĩ primitiui. Nã hec reſolutio non ẽ bona Amor meus id eſt amor mei quia mutaꝛ ſenſus. hñt eniꝫ duos ſenſus. Nam amor meus ẽ qui ẽ in me actiue. Amor mei id ẽ qui ẽ de me paſſiue. Deſide- riũ tuũ quod ẽ in te Deſideriũ tuũ quod ẽ in alio. Sed nõ ẽ hic idẽ modus. Meꝰ ipſius liber bene ꝺ꞉ ⁊ nõ mei ipſius liber. Sic mea defuncte da molliter oſſa cubare. bene dicit mulier moritura ⁊ nõ mei defuncte. Nõ enim mulier moritura latine dicere põt Da oſſa mei defunctę cubare molliter.

multotiens ꝓ ſuo primitiuo recludiꝛ ſp poſſeſſiuũ
Sepe relatiuum pro patre re fertur ad ipſum
Ut mea ſcripta legis. q̃ ſum ſubmotus ad hiſtrum

Relatiuũ ſepe refertur ad ꝓnomẽ poſſeſſiuũ loco ꝑmitiui poſitũ. vt tu legi mea ſcripta q̃ ſum ſubmotꝰ ad hiſtꝝ. Tu vides ſociũ meũ qui ſcribo. ⁊ dicimꝰ ſocium meũ ꝓ ſociũ mei. ⁊ ad illud poſſeſſiuũ fit relatio. Itẽ duobus modis fit relatio ad poſſeſſiuũ. Qñqꝫ fit ad poſſeſſiuũ ⁊ ad ſubſtãtiuũ. vt legis mea ſcripta quę ego ſcripſi. Qñqꝫ fit ad poſſeſſiuũ ⁊ ad ſubſtãtiuum. vt legis mea ſcripta qui ſum ſubmotus ad hiſtrum. Scripta ſunt hec ad correptionẽ no- ſtram in quos fines ſeculoꝝ deuenerũt. Et obſeruaſti oẽs ſemitas meas q̃ q̃ſi putredo ꝯſumẽdus ſum. Itẽ nos poſſumꝰ hac relatiõe vti ⁊ debemꝰ q꞉ non licet nobis illos gtõs ponẽ poſſeſſiue q̃re nõ mutabimꝰ poſſeſſiuũ in ꝑmiti- uũ. ſꝫ vtemur poſſeſſiuo. nõ em̃ dicemꝰ tu legis mei ſcripta q̃ ſum ſbmotꝰ ad hiſtrũ. Item qñqꝫ ad illos abltõs mea tua ſua nr̃a ⁊ veſtra fit relatio ꝑ hãc regulã. vt mea intereſt q̃ ſum in ſcholis. tua intereſt q̃ ſedes in ſcholis

locas ꝓpꝛ illã cãm abſolute añs mľtotiens ab illo añte
Ponis ob id ſolum precedens ſepe. ꝙ inde
.i. vera recordatio Eſt exemplum
Certa relatio fit. tua virga. tuus baculuſqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſp.ꝟga ⁊ baculus donāt .i.gāu dia ſp.pn̄tis
Ipſa mihi vere prebent ſolatia vite
¶ hic ḋt ꝙ an̄s ponit abſolute vt relatiuū hēat locū veniēdi i cōſtructionē.
vt ver ⁊ eſtatē tu plaſmaſti ea. Tua virga ⁊ tuꝰ baculus ipa me ꝯſolata ſunt
Et ſic hec abſolutio in ōni caſu. vt frat tuꝰ is veniet. Joānis fris tui eiꝰ miſe
reor. Joāni ei faueo. ioānem eū diligo. ioāne eo vtor. Itē ipſe qn̄ addit ꝺcōni
ꝑt ꝙ alius nō fecit. ſed de ſe loquens nec alius ſuo noīe fecit. vt egoipſe h̄ feci
id eſt nemo fecit h̄ noīe meo. Poteſt em̄ hec eē ꝟa. ego hoc feci q̄uis iſta eſſet
falſa egoipē feci. q: ſi aliqs faceret noīe meo poſſem adhuc dicere. ego feci hoc
ſed tūc ē falſuꝫ dicē ꝑ ipē. dicēdo egoipē feci h̄. Addit ēt ipſe relatiuo qui. vt
hermānꝰ ē qui ipē h̄ fecit. Et nō ꝯiūgit met huic qḋ eſt q̇. ⁊ ġ ḋ: in textu ipa
me cōſolata ſunt. vt Bartholomeꝰ ⁊ hermānꝰ ipi allec comederunt ⁊ nemo
noīe ipoꝝ ⁊ ġ pōt ꝓbn̄ dici ꝙ ipſe demōſtratiuo ⁊ relatiuo adijcit. nā ipē neqꝫ
videt demōſtratiuū nec relatiuū. ſꝫ vocat appoſitiuū q: apponitur vtriqꝫ vt
ego ipſe curro. Sortes ſcribit ⁊ is ipē legit. Itē an̄s abſolutū a regēte ḋēt eſſe
eiuſdē caſus ġ nō recte ḋ: Joannē fratrē tuū ei faueo. Cōtrariuꝫ reꝑit i libro
pſalmoꝝ. Dominus in celo ſedes eius.
ſp.aliqḋ finiti modi .ſ.noīa .i.relatm̄
Ad verbū ſepe vel adiectiua relatum
Inuenies. fugis aut piger es. mihi quod ꝓcul abſit
¶ hic dicit ꝙ ſepe fit relatio ad verbū vel adiectm̄. vt tu fugꝭ qḋ abſit mihi
ꝓcul tu es piger qḋ abſit mihi ꝓcul. Itē relatiuū qḋ refert ꝟbū vel adiectiuū
ponit in neutro genere. q: ſbaudit infinitiuꝰ. vt tu legis qḋ petrus nūq̄ꝫ fecit.
qḋ ſupple legē. Itē poſſumus facere hāc relationē per quod vel ꝑ id quod vt
ioānes id qḋ petrus nūq̄ꝫ voluit facē ſtudet. Tullius Qui ꝟtute ꝑditus ē: qḋ
diuitiaꝝ ꝓpriū ē: hic ſuis rebus cōtētus ē. quod ſbaudi ꝯtētū eē. ⁊ ē ibi figura
parētheſis dicta id eſt interpoſitio. Iteꝫ lꝫ nobis hac relatione vti q: exornet
epl'as qn̄ fit relatio ad ꝟbū vl' ad adiectm̄ q̄re n̄ idigēt tl'es orōes excuſatōibꝰ
.i.materialit .i.ſtat .i.relatm̄
Pro ſola voce ſupponit ſepe relatum
.i.an̄cedens .i.ſtat .i.ꝓ ſ̄cato
Quāuis precedens ſupponit ſignificando
Dat deus aureolam quod nomen habetur ab auro
¶ hic ḋt ꝙ an̄s ſupponit ſepe mālit relatiuo ſupponēte ꝑſonalit. vt deꝰ dat
aureolā qḋ nomē deſcēdit ab auro. ibi aureolā ſupponit ſignificatiue ⁊ rela-
tiuū qḋ ſupponit mālit. Itē aureola venit ab aureꝰ a um guldē. ſic aureolus
a um ē etiā adiectiuū. Aureola ſubſtātiue eyn gulden croen vt deus dat ſcis
ſuis coronā aureolaꝫ ⁊c̄. Qn̄qꝫ per an̄s loqmur de re. ꝑ relatm̄ de noīe rei vt
ieſuꝫ diligo q̇ inťpretat ſaluator. Joānē diligo q̇ ſꝑ eſt in ore tuo. h̄ eſt cuiꝰ no
mē ⁊c̄. Noīa em̄ rerū in ore ſunt. Qn̄qꝫ an̄s ꝑt rē ⁊ relatiuū cognitionē rei. vt
diligo ioannē q̇ ſemꝑ eſt in corde meo. h̄ eſt cuius cogitatio ⁊c̄. Dat deus au
reolā qḋ ab auro deriuat. hoc ē cuiꝰ nomē. ⁊c̄.
ſp.ſ̄catiue acceptis .i.an̄s .i.mālit ꝓ ſola voce
Eſtqꝫ relatiuis precedēs materiale.
Nomen equirrea. nobis placet illa videre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Relatiuū ſtat q̄nq̄ꝫ ꝯcatiue ⁊ an̄s mālíter.vt nomē equirrea ſic nobis pla
cet illa videre.Jeſus interpꝛetatur ſaluatoꝛ.qꝛ mūdus p̄ eū ſaluatus eſt.ibi ie
ſus ſupponit mālíter.Quia q̄n̄cūq̄ꝫ interp̄taꝝ paſſiue captū addiꝝ alicui noī
tūc illud nomē ſupponit mālíter.vt ieſus interp̄taꝝ ſaluatoꝛ.i.ieſus exponiꝝ
p̄ hoc nomē ſaluatoꝛ. Jlle interpꝛetaꝝ:q̄ vertit vnā linguā in aliā ⁊ illa vōbu
la etiā dicūꝝ interp̄tari ⁊ ideo eſt gn̄is ꝯis.qꝛ q̄n̄ dicim⁹ hieronim⁹ eſt interp̄-
tatus bibliam tūc interp̄tat⁹ eſt capiꝝ actiue.:Sed ieſus interpꝛetaꝝ ſaluatoꝛ.
ibi capitur paſſiue.Jtē he oꝛōes non ſunt vicioſe.bene em̄ licet nobis his vti.
q̄re nō indigent excuſatione.

.i.relatio .i.variat .i.ꝯcatōeꝫ ſui an̄tis

Sepe relatiuum permutat ſignificatum

.i.diuine potētie Eſt exemplū

Sūt dn̄i quę nos fecere manus crucifixę

¶ Hic dͬt q̄ relatm̄ ſepe mutat ꝯcatū ſui an̄cedēt̄.i.relatiuū ⁊ ſuū an̄cedēs ſe
pe ſtant ꝓ diuerſis ꝯcatis.vt man⁹ dn̄i ſunt crucifixe que fecē nos.Qn̄ ei an̄s
eſt equocū.hoc ē nomē ambiguū.tūc an̄s pōt ſtare ꝓ vno ꝯcato ⁊ relatm̄ pōt
ipſum referre ꝓ alio ſig̃to.vt man⁹ ē equocū.⁊ ḡ cū dͬ manus dn̄i ſunt cruci
fixe ibi ſtat pꝛo manibus carnalibus.q̄ fecere nos pꝛo manib⁹ diuinis. Tulli
us.Tactus eſt fulmine romulus q̄ hanc vꝛbē ꝯdidit.:Jbi romulus ſupponit
pꝛo ſimulachꝛo teutonice voer een beelde.⁊ relatm̄ refert ipſum ꝓ re ꝯcata p̄
ſimulachꝛ.Qn̄ em̄ an̄s ſtat ꝓ ymagine ⁊ relatm̄ ꝓ re viua hec regula habet
locū.Qn̄ etiā an̄s ſtat pꝛo re moꝛtua ⁊ relatm̄ ꝓ viua fit hec regula.qꝛ quan-
docūq̄ꝫ nomē ſig̃t rem viuā ⁊ rē mortuā tūc eſt equocatio.vt ioānes reqeſcit
nūc in cemiterio q̄ heri ambulauit in platea.ibi ioannes ſtat ꝓ re moꝛtua ⁊
relatm̄ refert ipſum pꝛo viuo hoīe.Cemiteriū em̄ ſig̃t een ſlaep ſtede der dodē
Et he oꝛōes non ſunt vicioſe.q̄re nō indigēt excuſationib⁹

ſp.ſui an̄tis ſp.relatm̄ ſp cōi

Et numerū mutat hoīem diuina poteſtas

.i.creat .ſ.hoīes .i.virū creatoꝛ

Plaſmat eoſq̄ꝫ marem factor creat ⁊ mnlierem

¶ Hic dͬt q̄ relatm̄ ⁊ ſuū an̄s ſunt diuerſoꝛū numeroꝝ ſepe vt hoīem diuina
poteſtas plaſmat.⁊ iſtud ſumptū eſt ex biblia vbi dͬ.Foꝛmauit deus hoīeꝫ de
limo terre maſculū ⁊ feminā creauit eos ibi an̄s eſt ſingularis numeri ⁊ rela
tiuū eſt pluralis numeri.⁊ ḡ potius habet h̄ locū illa regula.Ponis ob id ⁊c̄.
Ute petrū et paulū tu diligis eos.Et inueniūtur multę tales oꝛōnes in quibus
an̄s ⁊ relatm̄ ſunt diuerſoꝛū numerorū.Qn̄ ei an̄s ē nomen collectm̄.tc̄ ad il-
lud fiet relatio in pl̄i numero p̄ relatm̄ pl̄is numeri.Et dͬ in Geniſi maſculuꝫ
⁊ feīam creauit eos.⁊ nō eū.qꝛ ſi dixiſſet eū intelligereꝝ q̄ creaſſet hoīem her-
mophꝛoditū.nō ḡ dixit eū ne credereꝝ pꝛimus hō fuiſſe hermophꝛoditus.

.i.reperies .i.locatum .i.ſine an̄te exp̄ſſo .i.relatm̄

Jnuenies poſitum ſine pꝛecedente relatū

ploꝛās illa mulier ab oꝛtulano .i.abſcondit ſp.chꝛiſtū

Flens magdalena quęrens ſi ſuſtulit illū

ſp.mulier .i.a me illa dea .i.de cōcubina iouis

Jpſa petenda mihi iuno de pellice dixit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Dicit ꝙ relatiuū poniṫ ſepe abſq; añcedēte. vt iuno dixit de pellice. eſt ipa pe
tenda mihi. ibi relatm̄ poniṫ ſine añte. Pellex ē cōcubina mariti ⁊ referṫ ad
vxorē ⁊ ſcribiṫ ꝑ gemiatū ll. Sic nos in q̊tidiano ſermone ponim⁹ ſepe relatm̄
abſq; añte. vt qñ venit aliqs obuiá dicim⁹. vidi eū. ſic̄ magdalena. Si ſuſtuli
ſti illū dicito mihi. S; iſta relatia ſu⁹ſe ſibi nūq; pn̄t poni ſine añte ǧ nō l; di
cē cui dediſti libꝛ rñdēdo dedi ſibi. l' ſocio ſuo ñ v; rñſio. ſ; dicem⁹ ſocio hui⁹
ꝑ nā i ꝑi ſiue i vli añs ꝑ vel relatm̄

Indefinite precedens ſiue relatum
ml'totiēs ponis denotás .i. certū ſuppoſitū
Sepe locas nullum deſignans inde locatum
aialia pauēt ſp. in coi .i. digioꝛ eſt ſp. hoi in cōi
Cuncta timent hoiem. quia preſidet ille creatis

Hic dt ꝙ añs ⁊ relatm̄ ſepe ponūṫ indefinite. h̓ ē ncerte ⁊ indefiate. Et dicūṫ
poni indefinite relatm̄ ⁊ añs qñ ſupponūt ꝯfuſe in logica. vt ois hō ē aial qȯ
viuit. ibi aial ⁊ qȯ ſtant indefinite. nullus ei hō eſt aial qȯ moꝛtuū eſt. vterq;
eoꝛū bibit vinū quod nocet capiti. ibi vinū ſupponit ꝯfuſe tm̄. Ita ⁊ hic Cun
cta timēt hoiē; ⁊c. ⁊ nō ē hec oꝛō vitioſa neq; ſil'es ǧ ⁊c.
ſp. relatm̄ .i. variat .i. pſoná ſui añtis
Et perſonalem permutat proprietatem
Ut dño benedic aqua que celos ſuperextat
ſp. iuuenib⁹ .i. ſequēda
Sed non eſt nobis imitauda relatio talis

¶ Hic autoꝛ dt ꝙ relatm̄ pmutat ſepe pſonalē ꝓꝓꝛietatē añtis h̓ eſt relatiuū
⁊ ſuū añs ſepe diſcōueniūt in perſona. Exēplū vt o aq̈ bñdic q̄ celos ſupextat
bñdicite aq̈ oēs q̄ ſup celos ſunt dño ⁊ he ſunt oꝛōes vitioſe ⁊ nō vtemur his
oꝛōib⁹. ſed uos dicem⁹ in ſecūda pſona o aq̈ bñdic dño q̄ celos ſupextas. Qñ
relatio fit ad vtm̄ tc̄ v̄bū d; eē ſcōe pſone ⁊ nō tercie pſone. vt petre q̄ leg; ve
ni ad me. ⁊ nō legit. Iñ ps̄. In atrijs tuis hirl'; hirl'm q̄ edificaṫ vt ciuitas. ſta
ret aūt edificar; vt ciuitas. petre legēs veni ad me. i. petre q̄ legis veni ad me.
ſi veli reſoluē in v̄bū tercie pſone nō facerē boná reſolutionē. vt petre q̄ legit
venit ad me nō l; dicē. Bñdicite aq̄ oēs q̄ ſup celos ſunt liceṫ d̓. vtiṫ em̄ ibi
ſacra ſcriptura ſua licētia. bñdicite aque oēs q̄ ſup celos ſunt recte d̓. ⁊ ita n̄o
bis loquēdū ē. nō em̄ nobis pmiſſu; eſt qȯ ſacre ſcripture.
.i. nō referas .i. ad añs expſſum .i relatia .i. ad ꝑcatū
Non das ad vocem qñq; relata ſed ad rem
.i. añtis expꝛeſſi eſt exemplū
Nomis eſt bona gens deus eſt protectoꝛ eoꝛum

Dicit ꝙ relatm̄ nō referṫ ad añs vōliter expꝛeſſu; ſ; ſbintellectū vt gēs ē bona
⁊ deus ē ꝓtectoꝛ eoꝛū ſupple hoim Qñ ei añs ē collectm̄ tc̄ relatm̄ ⁊ añs ſunt
qñq; diuerſoꝝ gñ; ⁊ nūeroꝝ. vt Dom⁹ iſrl' ſpauit in dño adiutoꝛ eoꝛū. ibi do
m⁹ ē collectm̄. Dom⁹ aūt qñ ꝑt een huys tc̄ nō ē collectm̄. Scđo ꝑt totū gen⁹ l'
familiā ⁊ tc̄ eſt collectm̄ ⁊ ſic capiṫ h̓ qñ d̓ dom⁹ iſrl'. i. tota familia ſic̄ etiā in
teutonica lingua h̓ nomē dom⁹ ē equocū q̓ dicim⁹. d; huys vā beyeren van
vvachtēdōck vā benthen ⁊ ſilia. Ibi ē collectm̄ ⁊ tc̄ diſcōuenit cū relatiuo ex
pꝛeſſo ſ; ꝯuenit cū ſbintellecto vt adiutoꝛ eoꝛū ſubaudiṫ hoim ⁊ nō domū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

ſp.noia locari inuenimꝰ .i.ſili impedimēto
Adiectiua modo poni reperimus eodem
.ſ.ethiopes .ſ.grecoꝝ potentes ſp.troyanoꝝ aſcendūt
Pars hoīm validi turres ⁊ menia ſcandunt
¶ Dicit ꝙ adiectiuū ponit eodē mō ſicut relatiū ⁊ añs.ſic ꝙ adiectm̄ ⁊ ſbſtātm̄ ſunt qn̄ꝫ diuerſoꝝ gn̄m vel nūeroꝝ.vt ps hoīꝫ validi turres ⁊ menia ſcādūt Et h̄ ꝯtigit qn̄ ſubm̄ ē nomē collectm̄.tūc diſcōueit qn̄ꝫ cū adiectio i gn̄e vl' nu mero.vt ps ē equocū nomē qn̄ꝫ ei ſʒ ꝑtē mltitudis ⁊ tūc ē nomē collectm̄ qn̄ ꝗꝫ ſʒ ꝑtē magnitudis ⁊ tūc nō ē collectm̄.Exēplū ꝑmi.Decē hoīes ſunt ps vigi ti hoīm.⁊ h̄ mō qn̄ꝫ diſcōueit cū adiectio.Et ꝯſtructio nois collectiui ē.qꝺ no mē collectm̄ ſingularꝫ nūeri ꝑt eē ſuppoſitū v̄bi plis nūeri.l' ſubm̄ adiecti plis nūeri.vt ps ſcholaſticoꝝ ſtudēt ps ludūt.Qn̄ v̄o ſubm̄ ē nomē collectm̄ tūc ad iectm̄ nō ꝯueit ſp ſecū in nūero ⁊ i gn̄e.vt validi ps hoīm.Et hmōi genꝰ orōnū toleratur.q: q̄ꝫuis ſubm̄ collectm̄ ſit ſris nūeri ſʒ tn̄ plura
.ſ.iūgēdi .ſ.noia adiectia plis nūeri diſtributiuo noī
Sunt adiectiui plures diſtribuenti
poſth̄ ꝑſonale inuenis i pl̄i nūero .i.poſitū
Hinc etiam verbum reperis plurale locatum
Utraꝫ formoſe me iudice ſunt venerande
Sed non eſt nobis imitanda relatio talis
Dicit ꝙ adiectm̄ plis nūeri ponit cū diſtribuēti ſris nūeri.vt vtraꝫ formoſe me iudice ſunt venerāde.Et hʒ diſtributm̄ aliq̄ ꝓuilegia.Prio diſtributm̄ ſrꝫ nūeri i grāmatica ſuppoit qn̄ꝫ v̄bo plis nūeri.vt vtraꝫ ſunt venerāde. Se cūdo ꝙ eis addit adiectm̄ plis nūeri ſicut v̄bū plis nūeri vt i eadē orōe. Utra ꝗꝫ formoſe ſunt venerāde.⁊ h̄ ꝯtigit q: diſtributm̄ vtraꝫ ſʒ duo.ꝰ addit noi adiectio plis nūeri vl' v̄bo plis nūeri.vt dicē poſſumꝰ vtꝗꝫ fecīꝰ h̄.vtꝗꝫ feciſtꝫ. ⁊ he orōes ſunt poetice.in ſoluta eīm orōe nō vtemur his orōibus ſed dicemus vterꝗꝫ veſtrū fecit hoc.
ſine ꝺeſmiatōe ſuppoſiti alicuiꝰ ſp.grāmaticalis
Impersonalis fit demonſtratio ſepe
Sal monſrans dicit te miſit aquis helizeus
Dicit ꝙ ſepe fit demſ̄ratio ipſonal' vt ſacerdos exorcizās ſal dīt Helizeꝰ miſit te aqs.i.tale ſal in ſpē.Itē exorcizare ſʒ beſvverē Un̄ exorciſta ſʒ een beſvverer. ⁊ ē ſpēs clerici q: clericꝰ pōt exorcizare aquā ⁊ ſal.⁊ ē grecū vōbulū q: ē regl'a ꝙ oē v̄bū in zo ē v̄bū grecū vt prophetizo exorcizo.⁊ ꝰ q̄ adiuuāt hoīes obſeſ ſos dicunt exorciſte Exorciſmꝰ ē adiuratō vt exorciſmꝰ aq̄.Et ſic ſacerdos exor cizās aquā dīt Helizeꝰ miſit te aqs.Duplicia ſunt demſ̄ratia ſcꝫ noialia ⁊ ꝓ noialia ⁊ demſ̄ratia noialia faciūt demōſtratōeꝫ ipſonalē.vt talē libꝝ ego ha beo.tot libros ego habeo.tm̄ libꝝ ego habeo.Sꝫ ꝓnoia demſ̄ratia faciūt demō ſtratōeꝫ pſonalē.⁊ ꝰ qn̄ ꝓnomē facit demōſtratōeꝫ ipſonalē.tūc ponit loco nois demōſtrati.Exēplū.vt hec h̄ba creſcit i horto meo.i.tlis h̄ba.ſic apō baptiſte riūſiūt mlte demſ̄ratōes ipſonales.vt q̄ pedibꝰ ſup te āmbulauit.i.ſup tlēꝫ aquā Sic dicīꝰ demſ̄rando libꝝ ſocij nr̄i.ego emi heri hūc libꝝ.i.tlēꝫ libꝝ.⁊ ē q̄dā a buſio ꝓnoiꝫ.Mōndū ꝙ eccl'a canēs ſurrexit xp̄s hodie.hodie natꝰ ē nob ſalua tor facit dēmſ̄ratōeꝫ ipſonalē ſʒ tm̄ q̄ꝫtū.xp̄s ē natꝰ tlī die q̄l' ē dies hodierna

.i.eq̄pollens ſp.dcōnibus .ſ.dcōnū .i.ſociatur
Equiualens gēminis harū ſi iungitur vni
.ſ.dcōne ſolūmodo teneri
Dictio pro reliqua tantummodo debet haberi
Sic viſu cecum viſu dic eſſe carentem

¶ Dicit ꝙ dictio aliqua quādo equiualet duabus dcōibus in ſ̄ndo quādo tūc vna ei adiūgitur tūc ſtat pro reliqua.vt cū ḋ: cecus viſu cecus tm̄ ſiḡt q̄n tū carēs.Cū ḋ: adeo ad ioānē.adeo tm̄ ſ̄t quātū eo.Cū ḋ: exeo ex domo.exeo tm̄ ſ̄t quātū eo.Cū ḋ: Ois q̄cūq̄ȝ iuocauerit nomē tuū ſaluꝰerit q̄cūq̄ȝ tm̄ ſ̄t q̄ȝtū q̄.Cū ḋ: Cadauer male fetet.fetet tm̄ ſ̄t q̄ȝtū olet.oleo ei genꝰē feteo ſpēs.

.i.includens negationē illi parti orōnis format
Quando negatiuum verbo constructio iungit
per illam negationē reſoluere .ſ.obliquū negatm̄
Obliquū per non exponere conuenit illum
Aut ſimul exponi debet conſtructio tota

¶ Dicit ꝙ quādo obliquus negatiuus ponitur in orōne.tūc debet reſolui in obliquū affirmatiuuȝ ⁊ negationē.aut tota orō actiua mutabitur in paſſiuam.vt nihil habeo.nihil pro nō ⁊ aliquid.⁊ nihil pro non ⁊ ihil non ḋ: neq̄ȝ nihil ꝓ nō ⁊ il.q: ihil ⁊ il non ſunt vōbula latina Sic ēt aduerbia vt nuſq̄ȝ vidi ioannē.i.nō vidi ioannē vſq̄ȝ.⁊ ōt de obliq̄ q: nō eſt nccm̄ ꝙ ntūs reſoluat̄ vt nullus homo aſinus eſt.Quādo tamē ntūs eſt appoſitū tūc bene reſoluit̄ vt chimera nullus aſinus eſt id eſt chimera non eſt aliq̄s aſinus.ſic homo eſt nullus aſinus ⁊ non ē aliquis aſinus.ſed ſi nullus ṗponitur tūc ṗconſtruetur quia ſi poſtcōſtrueretur fieret implicatio ꝯdictionis.vt video nihil.Item q̄n obliquus eſt ſuppoſitū verbi infinitiui modi.tūc nō reſoluitur vt nullū hoieȝ eſſe aſinū eſt verū.Nullius hois miſereri malū ē.Item nullū patrem filiꝰ ſuꝰ diligit illa orō non pōt reſolui.ſed oȝ dictionē negatiuā relinquere irreſolutāȝ ⁊ non pōt reſolui q: tunc cōſtructio inciperetur a relatiuo quod non pōt fieri ḡ manet intacta.Etiam non eſt nccm̄ ita ſp̄ reſolui obliquū q: pōt cōſtrui orō ſicut iacet.Et ne ſentētia mutet̄ ſepe obliquus qui ante ꝟbū ponitur poſt ꝟbū regit̄.vt in iſtis ꝓpōibus vnūquēq̄ȝ hoiem aliquis homo diligit. Omni ṗte totū maius ē.opȝ illā ꝯſtruere ſic̄ iacet.⁊ nō lȝ eā ſic ꝯſtruere.Totum ē maius oi parte.Et hoc fit vt remaneat ſuppoſitio ꝯfuſa tm̄ quādo ita ꝯſtruitur orō ſicut iacet.vt qualibet parte continui aliq̄ pars minor eſt. Q̄n em̄ obliquus ſupponit cōfuſe ⁊ diſtributiue ⁊ ntūs cōfuſe tm̄ oportet ṗcōſtruere obliquū q: ſi mutaret̄ fieret falſa.Ut q̊libet angulo aliq̄s angulus maior ē vl'minor ē.Quolibet angulo obtuſo aliquis angulus abtuſior eſt.Quolibet angulo acuto aliquis angulus acutior eſt.ſunt due vere ꝓpōnes.q: non pōt dari angulus ita acutus vel obtuſus vt non ſit eo acutior vel obtuſior.ſȝ q̊libet recto angulo aliquis angulus rectior ē eſt falſa.q: quod rectum ē non poteſt fieri rectius.q: ſi efficeretur rectius non fuiſſet rectū.nō eſt ḡ nccm̄ hāc facē reſolutionē.ſȝ ſi placet poſſumus reſoluere vel dimittere orōeȝ irreſolutā vt adā nullus ē.i.adā nō ē.⁊ nō adā ē nullꝰ.q: eēt implicatō ꝯdictionis.q: tc̄ ſeq̄ret̄ ꝙ adā eēt ⁊ nō eēt.Antichriſtꝰ nō erit.i.antichriſtꝰ nullꝰ futurꝰ ē.Adā nō erit.i.adā nullus futurꝰ eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

tali. cōſtructio .i. ntō .i.orō pfecta
Fiet aſimbaſma ſine recto clauſula plena
Me tedet viciȷ.placet illi iura tenere

¶ Dicit q̄ qn̄q̃ fit ↄſtructio ſine noīatiuo ⁊ ꝟbo pſonali. Qn̄q̃ ei ↄſtructio pfcā ↄſtat ex ntō ⁊ ꝟbo pſonali.vt ioannes currit. Qn̄q̃ ↄſtat ex obliq̄ ⁊ verbo impſonali.vt me tedet viciȷ. Itē oīa tercie declinationis noīa in mā fmīata ſunt greca.q: ſunt ꝟbalia greca ⁊ veniūt a ꝟbis grecis vt thema dogma. Dogma grecū nomē eſt neq̃ trahit originē a ꝟbo doceo.

.i.interrogatio .ſ.orōibus in textu poſitis
Queſtio fit ſi fiat in his conſtructio duplex
Huic placet eſſe probo.nobis placet eſſe peritos

¶ Hic q̄rit an ambe orōes ſunt ↄgrue huic placet eē pbo vel pbū.⁊ dicendū eſt q̄ ſunt ↄgrue. Qn̄ em̄ infinitiuꝰ nihil hꝫ an̄ ſe tc̄ habebit accm̄ a pte poſteriori.vt Tullius cōtētū eſſe ſuis rebus ſunt maxime certiſſimeq̃ diuitie. Iteꝫ accūs non dꝫ ſp eſſe maſculini gn̄is.ſed pōt etiā eē feminini gn̄is vl' neutri gl vt eſſe pudicā melius ē q̄ȝ eē impudicā. Qn̄ etiā hꝫ accm̄ caſuȝ ante ſe.vult ⁊ hr̄e caſum accm̄ poſt ſe.vt ego cupio me eſſe doctū. Qn̄ etiā ↄſtruiꝭ cū ꝟbo pſonali tūc ſeq̄tur ntūs.vt ioannes vult eē bonꝰ. Qn̄ hꝫ impſonale ante ſe tūc pōt regere a pte poſteriori dtm̄ ⁊ accm̄ vt huic placet eē probo ⁊ pbū. placet mihi bono vel bonū.⁊ bene inueniūꝭ apō poetas.vt apud Ouidiū. Et magis infirmo nō lꝫ eē mihi. Oratiꝰ Primū ego me illorū dederi q̄bus eſſe poetꝭ.ibi poſſit etiā ſtare poetas. Sic̄ i euāgelio Dedit eis poteſtatē filios dei fieri. Itē iouis eē nepotē ↄtigit haud vni. Uobis imunibꝰ huiꝰ eſſe mali dabiꝭ. Ibi de nccītate poniꝭ dtūs.⁊ ibi nō ſtabit accūs ſcꝫ imunes.ſed dabiꝭ vobis eſſe imunibus huiꝰ mali vbi eſſe copulat ſil'es caſus. Si diceret dabiꝭ vobis eſſe imunes tc̄ oporteret ſbaudire accm̄.vt dabiꝭ vobis vos eē imunes. Cū gtō vt inꝭ eſt ioānis eē bonū vel boni. Si volumꝰ ſeq̄ analogiā Quia ſi diceret huic placet eſſe pbo vel pbuꝫ.tc̄ etiā ſi volumꝰ ſeq̄ ānalogiā dr̄ Miſereor ioānis volētis eſſe boni.vl' miſereor io.volētꝫ eē bonū. Faueo ioāni volēti eē bono l' bonū

.i.copulare ſp.copulatiua vel diſiūctiua
Iungere conſimiles debet coniūctio caſus
iſte dcōes .i.eq̄lē .i.obſeruāt .i.regulā
Or niſi pter q̄ȝ ſimilem retinent ſibi formā

¶ Dicit q̄ ↄiūctio vult cōiūgere ſil'es caſus.⁊ ſubdit q̄ q̄ȝ niſi ⁊ preter q̄ȝ hn̄t eādē nām. Et ↄiūctiones copulātes ↄſil'es caſus ſunt ↄiūctiones copulatiue ⁊ diſiūctiue.et ēt ille ↄiūctōes q̄ȝuis licet q̄nq̃ ſolēt poni inter ſil'es caſus vt ioānes q̄ȝuis diues ſit nō tn̄ ſpernit paupes. ¶ Nō q̄ non ſp ↄiūgit ↄſil'es caſus q: qn̄q̃ eſt ncēm vt nō cōiūgat ↄſil'es caſus.vt liber meus ⁊ ioānis ḡ ↄiūctio copulatiua cōiūgit ſil'es caſus ⁊ diſſil'es caſus ⁊ h̄ qn̄ iūgiꝭ dcōni potēti regere diuerſos caſus.vt lib̄ ē meꝰ ⁊ ioānis.ita oportet dicē ⁊ nō mei. Sic dicemꝰ feci h̄ noīe tuo ⁊ ioānis.⁊ nō tui. Feci h̄ cā tua ⁊ ioānis.⁊ nō tui. Dicimꝰ liber ē meꝰ ⁊ ioānis liceret etiā dicere lib̄ ē mis ⁊ ioānis ſꝫ ē inſolitū vōbulū.ht tn̄ actiue mis. Et illa ē drā inꝭ mis ⁊ mei.q: mis ht actiē ⁊ mei paſſiue.vt amor mis q̄ ego amo.⁊ amor mei q̄ ego amor.ſꝫ ē abſolutū vōbulū q̄re nō vtimur mis. Ope tua ⁊ ioānis mihi opꝰ ē. Nō mihi minꝰ opꝰ ē ope tua q̄ȝ ioannis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Sic etiã an.vt eſt iſte lib tuꝰ ãn ioãnis.⁊ nõ eſt lib tui ⁊ ioãnis.Sic ẽt ve.Sic ptꝫ ꝙ ꝯiũctio ex ſua nã nõ magꝭ reqrit diſſiles caſus q̃ꝫ ſiles.q: ſi fuerit iũcta dcõi potẽti regere diuerſos caſus.tc põt copulare diſſiles caſus.vt plenũ gr̃a ⁊ ꝟitaꝭ.ſꝫ ſi ꝯiũgit dcõi regẽti vnũ caſuꝫ tc copulat ſiles caſus.Jtẽ tam ⁊ q̃m etiã cõiũgũt ſiles caſus.vt tã doctꝰ ẽ ioannes q̃ꝫ petrꝰ ⁊ bñ ꝯiũgũt ſiles caſus ⁊ ſilia ſuppoſita. ⁊ ſꝑ ſequetur ꝟbuꝫ in ſĩri ⁊ nõ in pli.vt tã ioannes legit q̃m petrus ⁊ nõ tã ioannes q̃ꝫ petrus legũt.q: ꝟbũ dꝫ ſeq̃ in ſingulari ⁊ nõ in pli. Jtẽ tam ⁊ q̃ꝫ pñt ꝯiũgere diſſiles caſus.⁊ h̄ qñ ponũtur inter poſſeſſiuum et gtĩ vt liber tã meꝰ ẽ q̃ꝫ ioannis.Jtẽ ꝑ ita ⁊ ſic exp̃mitur ſilitudo ſic per tam ⁊ q̃ꝫ eq̃litas.vt ioannes loquẽ ſic petrꝰ ioannes ita legit ſic petrus.ſꝫ tam ioannes ſcribit q̃ꝫ petrꝰ ſꝫ nõ minꝰ ioãnes ſcribit q̃ꝫ petrus.⁊ ſic de alijs põt eñ hec eſſe falſa.ioannes ſcribit ita ſic petrus hac exñte vera ioãnes tã ſcribit q̃ꝫ petrꝰ.q: ita ⁊ ſic ſñt ſilitudinẽ.⁊ tam ⁊ q̃ꝫ exp̃mũt ꝓportionẽ.Sic etiã dicimꝰ ſicut ſe hñt tria ad ſex ita ſe hñt q̃ttuoꝛ ad octo.Per tam ⁊ q̃ꝫ ſꝑ exp̃miẽ eq̃litas.Jtẽ q̃ꝫ cõiũgit etiã ſiles caſus.vt ioannes ẽ melioꝛ q̃ꝫ petrꝰ.⁊ dñt q̃ꝫ ⁊ niſi.Niſi eñ vult cõſtrui cũ ſignis vlibus negatiuis.vt nullus hõ currit niſi ſoꝛtes.Sꝫ q̃ꝫ vult ꝯſtrui cũ dcõnibus ſñtibus alietatẽ vel cũ ꝯꝑatiuo.vt ſoꝛtes ẽ alius q̃ꝫ petrꝰ.Sic dicimus ſecꝰ q̃ꝫ tu.i.aliter q̃ꝫ tu.Jtẽ ac ⁊ atqꝫ etiã ſepe ſñt tñ quãtũ quã.vt nõ ſum alius hõ atqꝫ heri fui.vel ac heri.Atqꝫ ⁊ ac ꝯſtruũẽ cũ dcõnibus cũ quibus cõſtruiẽ q̃ꝫ ſcꝫ cũ cõꝑatiuo cũ dcõibus alietatis ⁊ cuꝫ aliq̃bus ꝑpõnibꝰ.vt ante antea poſt poſtea vt antea veni q̃ꝫ tu poſtea veni q̃ꝫ tu.Cũ vltra ⁊ citra ⁊ ſup̃.vt diligo te ſup̃ q̃ꝫ debeo.ſup̃ q̃ꝫ credibile eſt.i.magꝭ vt coꝛpꝰ catiline erat patiẽs algoꝛis ⁊ inedie ſup̃ q̃ꝫ credibile eſt ⁊ ſic vltra q̃ꝫ credibile eſt.⁊ etiã infra Vñ Ouidius Jnfra q̃ꝫ ſolet eẽ fuit id inferius q̃ꝫ ſolet eſſe.ibi infra ponitur loco cõꝑatiui.Sic etiaꝫ ꝑter q̃ꝫ debui feci.vel pꝛeter q̃m pꝛomiſeris.i.aliter feciſti q̃ꝫ pꝛomiſeris.¶ Jtẽ poſthac ⁊ antehac nõ iungitur q̃m.q: ſñt pñs.bene tñ iungiẽ poſtea ⁊ antea.Sic etiã q̃m adiũgiẽ aliuſmodi.vt ioãnes eſt aliuſmodi q̃m petrꝰ ⁊ opponiẽ cuiuſmodi. Per cuiuſmodi eñ exp̃miẽ ſilitudo ⁊ ꝑ aliuſmodi diſſimilitudo ⁊ ſunt ambo ꝯpoſita ex duobus gtis.vt Cato alijmodi hõ erat q̃ꝫ ceteri.ſꝫ h̄ nõ ẽ ſm vetuſtã grammaticã.q: q̃ndã dixerũt alius alij alio Jtẽ acſi põt poni vbi poniẽ q̃ꝫſi vt eq̃ te diligo acſi ſis fraẽ meꝰ eque te diligo acſi eſſes frater meꝰ Jbi etiã põt poni q̃mſi pꝰ eque.Etiã ſtat q̃ꝫ cũ pꝛeſtat vel malo q: includũt ꝯꝑatiũ.vt malo vinũ q̃ꝫ cereuiſiã.Sic ẽt ꝑopto inueiẽ.vt ꝑopto vinũ q̃ꝫ cereuiſiã.ꝑopto butirũ q̃ꝫ caſeum.Jtẽ ꝑterſeruit accõ caſui vt ois hõ ꝑter ſoꝛtẽ currit.Et põt poni in ꝓpõe vli affirmatiua vel negatiua

actionẽ passionẽ ſigre

Actum ſiue pati ſignare gerundia poſſunt

etiã ſꝑ.duplex ſcatũ ſꝑ.gerundijs ⁊ ſupinis

Atqꝫ ſupina·per hoc datur his conſtructio dulpex

ꝓ ſed .i.dñdant ſñtibus actionem

Si tñ a verbis veniant ſignantibus actum

Hec delectatur in ſpectando quaſi pulchꝛa

¶ Hic dicit ꝙ gerũdia vel ſupina pñt ſignificare actionẽ vel paſſionẽ.vt hec delectatur ſpectando id eſt dum ſpectat vel dũ ſpectatur.Sic etiam ſupinum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

quando ꝯſtruit cũ ire vel eo ſigt actionẽ ſed qñ ꝯſtruit cũ iri ſbt paſſionẽ. Itẽ gerũdiũ in di ſbt actiue vt venio cauſa legẽdi librũ. Paſſiue vt venio cauſa legẽdi libri .i. venio vt lib legat. venio cauſa videndi te actiue. Itẽ gerũdiũ in do ſbt actiue. vt ioannes cãtando vicit illũ. Vñ. Virg. Cãtãdo tu illũ ⁊c̃. Paſſiue vt Virg. Cãtãdo rũpit anguis. teutonice toueringhe. Venefice mulieres hñt carmina. inde venit cantare. ⁊ eſt vti illis carminibꝰ. Sic cãtare eſt faſcinare vt Frigidus in pratis cantãdo rũpit anguis. Vacce ille ſunt cãtate vel faſcinate. Faſcinatrix een touerſche. Faſcinũ daer men mede touert. vt faſcinũ faſcino tollit. faſcinatio faſcinatione tollit. Sic dicimus femina vrit videndo .i. dũ videt. Illa ꝰ in do ſignt actionẽ ⁊ paſſionẽ quãdoꝗ. Itẽ in dũ inuenit ſignificare paſſiue vt chriſtꝰ dedit dorſum ſuum ad percutiẽdũ .i. vt ꝑcuteret. dedit ſe ad crucifigẽdũ .i. vt crucifigeret.

.i. gerundijs hoc ꝟbũ facit apparet
Deqꝫ gerundiuis quę ſum gerit eſſe videtur
interrogatio ſp. gerundijs attribuatur
Queſtio. ſi triplex illis conſtructio detur
Preſbiter eſſendi cauſa vis clerice radi
Militis eſſendi cauſa pręcor arma parari
Eſſendi regem cauſa me poſco iuuari

¶ Hic ponit queſtionẽ de gerundijs eſſendi eſſendo eſſendum an habeãt triplicẽ ꝯſtructionẽ ⁊ ponit exempla in textu. Itẽ gerũdia eſſendi eſſendo eſſendũ nõ ſunt vſitata ⁊ etiã minꝰ latina. qꝛ ſi eſſent latina formarent a gtõ ſingulari ꝑticipij ſicut eũtis format de ſe gerũdia eũdi eundo eundũ. Si iam ſuũ haberet gerũdia eſſent endi endo endũ. qꝛ formarentur a gtõ entis. ⁊ ergo gerũdia eſſendi eſſendo eſſendũ nõ ſunt latina. q̃re nõ eſt opus dicere ꝯſtructionẽ horũ gerũdiorũ cũ ſint inuſitata. dicũt tñ logici. Octo ſunt modi eſſendi in. ſꝫ dꝛ ꝙ ipſi bene fingunt talia võbula. Nos tñ his non vtemur in ſcriptis noſtris. qꝛ nõ inueniunt apud autores. Sicut enĩ non ſunt vocabula teutonica quibus non vtimur. Itẽ preſbiter in proprio ſermone ſbt ſeniorẽ eſt enĩ ꝯparatiui g̃dus apud grecos. ſed qꝛ ſeniores ſolẽt eſſe ſacerdotes. inde traſfert ad ſignificãdũ ſacerdotẽ ⁊ non dꝛ preſbyter q̃ſi ꝓbens iter cum non ſit latinũ. ſed ex ꝓprio ſermone eſt idẽ quod ſenior. Sic clericus etiã eſt grecũ nomẽ veniẽs a cleros quod eſt idem qđ ſors a quo clericus adiectiuũ .i. pertineus ad ſortẽ dei. Hoies enim ſunt diuiſi in laicos et cleros. Tota ſors dei vocatur clerus. Qui aũt ſunt de ſorte mũdi dicunt laici nã populus dꝛ laos. Iñ laicꝰ .i. popularis. Et clericatus eſt nomen obſtractũ a noie cleros qđ abſtractũ latini fecerũt. ⁊ ẽ digitas q̃dã. Nõ ꝰ dicemꝰ ẽ bonꝰ cleticꝰ eo ꝙ ſit lr̃atꝰ ſiue bñ doctꝰ. ſꝫ bonꝰ clericꝰ ẽ bonꝰ diaconꝰ vl̕ ſacerdos vl̕ hmõi. Sꝫ q̇ ſcit aliq̇d ſcꝫ q̇ ſciuerit grãmaticꝰ dꝛ lr̃atꝰ ſiue doctꝰ. Itẽ ſbdiaconꝰ ꝯpoſitũ ex latino ⁊ greco. ſꝫ hypodiaconꝰ ẽ ꝯpoſitũ ex duabꝰ dcõibꝰ grecis Accolitꝰ ẽ idẽ qđ adiurator. teutonice die den duuel bannet Iñ exorcizare den duuel bannen.

ꝟbo infinitiui modi .i. diuide
Infinitiuo primũ diſtingue ſecundũ
At gerũdiuis primis ſuprema ſupina
Si iũgas verbo per quod motum tibi ſigno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

¶ Hic dič q̄ infinitiuꝰ differt a gerūdijs ⁊ ſupinis.⁊ dr̄ n̄t hec inť ſe. Jtē īfini
tiuꝰ ⁊ gerūdiū ac ſupinū pn̄t ꝯuenire i ſ̄nificatiōe ſʒ dr̄n̄t in ꝯſtructiōe. Q: īfi
nitiuꝰ ꝯſtruiť cū v̄b ꝓhētic; vt dictū ē ibi. Infinitm̄ pſone. Etiā cū q̄buſdā ad
iectis vt abilis ⁊c̄. Primū ſupinū cōſtruiť cū v̄bis ſignificātibꝰ mouē vl' mo-
ueri. vt vado lectū iuit lectū Miſit ioannē lectū Uoca eū dormitū.i. ad dor-
miendū. Spectatum admiſſi.i.miſſi ad ſpectādū. Dať nuptū.i.ad nubendū.
datur venū.i.ad vendēdū. Sic dicemꝰ. katherina dabiť nuptū.i.ad nubēdū
⁊c̄ Ergo nō ꝯſtruenť hec p̄ma ſupina cū v̄bis ſignificātibꝰ quietē. vt maneaʒ
ſeſſum. Nō dicemus ioānes ē mēdicatū. Ultimū ſupinū cōſtruiť cū q̄buſdaʒ
adiectiuis. vt facile dictū.i.ad dicendum. horribile viſu.i.ad videndū ⁊ cum
multis alijs. Gerundiū in di cōſtruiť cū quibuſdā adiectis ⁊ cū aliquibꝰ ſub-
ſtātiuis vt illa adiectiua q̄ regūt gtm̄ p illā regulā. Suntq; regendo pares ēt
regūt gerūdiū in di. vt cupidus vidēdi horrēdi. Et etiā cōſtruūť cū illis ſb̄ſtā
tiuis cauſa tēpus locus venia. vt ē tēpus ſtudēdi. locus ſedēdi. venia ludēdi.
⁊ ſic de alijs. Jtē copia qn̄ coniungiť cū gerundio in di eſt idē qd̄ poteſtas. vt
Qn̄ facta mihi fuerit copia veniēdi ad te. veniā ad te. Inueniť etiā bn̄ ꝯſtru
ctū cū v̄bo do. vt ſi copia deť. Cū fuerit mihi facta copia exeūdi veniā ad te.
Quaʒ ſit tibi copia noſtri.i. ptās. Scd̄o ſ̄t abūdantiā. vt copia vini vl' panis
In plurali numero ſ̄t multitudinē militum. vt dux copias ſuas in portum
duxit. ⁊ dicūt etiā cōſiſtoriales copiā ſignificare. exemplū eyn vyt ſcriſt. ſʒ me
lius dr̄ exemplū. vt mitto ad te exemplū litterarū mearū ⁊ nō ꝓprie copiam
q̄uis cōſiſtoriales ita dicāt. Da mihi copiā lr̄arū tuarū. Jtē gerundiū in do
cōſtruiť cū v̄bo qn̄q; ſine ꝓpōne. qn̄q; mediāte ꝓpōne. qn̄q; eni inťponiť ꝓpō
qn̄q; nihil interponiť vt ioānes vicit petrū cantādo. qn̄q; interponiť prepō.
vt ioānes vicit petrū in cantādo. Et ſunt ꝓpōnes cū quibus ꝯſtruiť gerūdiuʒ
in do in a ex ab. Ut ioānes in nauigādo magnā iacturā fecit. ex nauigando
magnum damnū cepit. Qn̄q; mediat a ⁊ ſic dicimꝰ quādo volumus expri-
mere deriuationem vocabuli. vt amicus ab amādo diciť. Miles dr̄ a militā-
do ibi miles poniť materialiter. Quādoq; tamē poniť ſignificatiue. Immo-
lare homines parū a mandēdo abeſt. Nō reddere inuētū parum a furando
abeſt. Jtē gerūdiū in dū compatur qn̄q; ad rē vnde egrediť ſuus actꝰ. qn̄q;
compatur ad rem in quā tranſit ſuus actus. quādoq; poniť abſolute vt lu-
ceſſit ſurgēdū eſt. Quādoq; compatur ad rem a qua tranſit actus ⁊ ſic con-
ſtruiť cū datiuo. vt manēdū ē mihi biduū. Surgendū ē nobis. ⁊ ponunt hic
q̄dā accūm credētes q̄ actus qui egreditur a gerūdio ſignificetur per accm̄.
ſed male. Quare non eſt latina Scribentē habendū eſt pennaʒ. Sed autores
ipſi ponunt cū datiuo vt ſi vis me flere dolendū ē ipſi tibi. Qn̄q; compať ad
rem in quā tranſit actus v̄bi. ⁊ ſic conſtruiť cum datiuo genitiuo accuſatiuo
vel abltō. Exemplū de gtō vt miſerēdū ē paupis. De dtō vt fauēdū ē pauperi
bono. De accō amandū ē deū. De abltō. vt vtendū eſt etate. Et dicit in eadem
oratione cōſtrui cū dtō ⁊ accō. vt amandū eſt mihi deū. q: ſi diceref. Quibus
amandū eſt deū rn̄detur chriſtianis. Scribētibus habēdū ē pennā. Gerūdiū
in dū pōt apponi v̄bo ē quū ē nti caſus. vt legēdū ē. Poteſt etiā apponi v̄bo
eſſe quū ē acci caſus. vt credo legendum eſſe. Legēdū eſt ſignificat id qd̄ legiť
⁊ videť q̄ ſit pticipiū v̄bi impſonalis queādmodū legēdus ē pticipium v̄bi
pſonalis ⁊ hʒ eandē conſtructionē quā legeť. legeť lcō ſiet. legēdū ē lectio fiet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Si dr legeẜ mātheū.etiā dici pōt legēdū eſt mātheū.Sic dr legiẜ a me vel mi-
hi.Ita legēdū eſt a me vel mihi Ego legā.Ego lectur⁹ ſum Legeẜ a me legēdū
eſt a me.Itē adhuc aliā ꝯſtructionē hꝫ ſcꝫ ꝙ ꝯſtruiẜ cū aliqbus ꝑpōnibus ſcꝫ
ante inter poſt ad.vt inter comedēdū eſt multū loquēdū. Uñ Uirg.in bucco
licis Tytire dū redeo breuis ē via paſce capellas.Et potū paſtas age tytire ⁊
inẜ agendū Occurſare capro cornu ferit ille caueto.Ibi ſtat inter agēdū ⁊ eti
am age potū cū primo ſupino id eſt ad potandū.

.i.erit .i.ſnia .i.interdū

Fiet de voce ſermo quandoqꝫ per ipſam

pro ſola voce .i.ponendam

Materialiter hanc tu dicis eſſe teuendam

ſub vna terminatione materialiter poſitas

Caſus per voces confundis materiales

¶ Dicit ꝙ ſermo de voce fit ꝑ ipſam vocem.⁊ tunc vox dr ſtare materialiẜ.
Qñqꝫ eñi loquimur:per vocem de voce vt homo eſt ſpēs.Hō dr ab humo.ſen
ſus eſt.h̄ nomē hō deriuaẜ ab hoc noie hum⁹. Ieſus inẜpretaẜ ſaluator ibi fit
ſermo de voce.Nā hoc nomē ieſus ſt tm̄ quātū ſaluator.Aial predicaẜ de plu
ribus.iterū fit ſermo de voce q: ꝑdicari ꝯuenit terminis.Qñqꝫ fit ſermo per
vocē de re.vt hō eſt aial.⁊ illo mō vox dr capi ſignificatiue. Qñ eñi ſermo fit
ꝑ vocē de voce vt vox capiẜ materialiẜ Qñqꝫ fit per vocē de re ⁊ capiẜ perſo
naliter. Qñqꝫ fit ſermo ꝑ vocem de cōceptu rei.vt turris eſt in mente mea .i.
cōceptus turris eſt in mēte mea.Sic ioannes pinxit ieſum.i. imaginem ieſu.
Oia eñi noia ſntia res ſnt imagines earū rerū.vt aſin⁹ gignit aſinuꝫ. pictor
pingit aſinū.ibi etiā vox ſtat ſignificatiue licet nō prope.Qñqꝫ loquimur per
vocē nō de imagine picta.ſed de imagine rei quā habem⁹ in mēte.vt aurū in
mente mea.Mēs eñi noſtra ſimulaẜ pictori.q: poſſum⁹ aliquid mente noſtra
cōcipere ſic pictor depingit.Qñ ſermo fit de imagine facta a noſtro aio.tunc
illud nomē ſupponit ſimpliciter.i.pro ꝯceptu.Hoc ꝟbū ſubire eſt in mentem
venire.vt Roma ſubit mihi.i.imago rome venit mihi in mētē.In tlib⁹ vox
ſꝑ ſtat ſimpliciter ſm ꝟitatē.Dicūt tñ aliq ſuppōnē ſinplicē fieri ꝑ natura cō
muni.ſed natura cois nō eſt.g̊ eſt minus veꝝ.Itē dcō materialiẜ poſita ſt ſe-
ipaꝫ Uox eñi illud ſig̃t de quo per vocē loqmur vt hō ſt ſeipſum.q: ꝑ hoieꝫ lo
qmur de hoie.Oē illud de q̊ ꝑ vocem loqmur ſig̃tur per vocē.ſed ipſa vox ē
per quā de voce loqmur.g̊ vox ſig̃tur ꝑ ipſam vocem.ſig̃t g̊ vox quādo capi
tur materialiter ſeipſam vt pꝫ in logica. Itē dictio materialiter poſita ē ap-
pellatīe q̈litatꝫ vt hō ab humo dr Oē nomē hō ab humo dr eſt g̊ ẜmin⁹ ꝯis in
logica ⁊ nomē appellatm̄ in grāmatica Et h̄ pꝫ in hac orōe ꝙ ſit neceſſarium
ab vtroqꝫ iſtoꝝ ꝓferẜ hō.ibi hō ſupponit ꝯiter.q: ꝯfuſe tm̄.Et ſunt hec noia
māl'r poſita oia gñis neutri.⁊ ēt lrāꝝ noia latiaꝝ ⁊ ēt grecaꝝ ſunt gñis neutri
vt vnū a b c.vnū iota.vnū alpha.⁊ ideo dicūt greci omega.i.o magnū.

poſita ꝑ appōnē ꝑpoſitio

Uox cuius pars eſt apponens prepoſitiua

.ſ.ꝑpō .i.iuugi ꝑpōni

Una poteſt alteri ſociari prepoſitiue

De poſt fetantes.de ſub pede.de prope fontes

¶ Sentẽtia eſt ꝙ vna prepoſitio iungitur alteri prepoſitõni per appoſitionẽ vt de poſt fetantes de ſub pede. Prepoſitio ponitur duobus modis ſcilicet ꝑ appoſitionem ⁊ per cõpoſitionẽ. Exemplũ ſecũdi vt adamo. Dicit hic ergo ꝙ vna prepoſitio iungitur alteri per appoſitionẽ. vna etiaꝫ ꝑpoſitio iungit̃ bñ alteri per cõpoſitionẽ. vt abſcondo qꝺ ꝯponit̃ ab abs ⁊ con per cõpoſitionẽ. ſic dicim⁹ ſecũdũ textum vſqꝫ ad forum ibi ad huic prepoſitioni vſqꝫ. Uſqꝫ ad ſenectutẽ. vſqꝫ ad iuuentutẽ. Sic a ponit̃ etiã cum prepoſitione vſqꝫ Stat enim vſqꝫ cum dictiõe ſignificante deſitionẽ vel inceptionem. Exemplũ vt dilexi ioannem ab adoleſcentia vſqꝫ. Exemplũ ſecundi. Diligã ioannẽ ad ſenectutẽ vſqꝫ. Item inter vſqꝫ ⁊ caſum ſuum non vult ſemper poni prepoſitio. vt vſqꝫ oceanum ibi nihil interſerit̃ inter vſqꝫ ⁊ ſuũ caſum. vnde vſqꝫ genu veſtes ritu ſuccincta dyanę. Sic dicim⁹ mulier eſt ſuccincta vſqꝫ genu. Item de prope de ſub ſunt alie orationes. ⁊ de his dicendum ẽ ꝙ ſacra ſcriptura vtit̃ his licent.r. Dominus ſumpſit dauid de poſt fetantes. id eſt de poſt oues. Fetus a um eſt idem qꝺ grauidus ſvvangher. vt feta ſancto ſpiritu canitur de beata virgine. Fetus tus vi ⁊ fructus Effetus a um. i. ſterilis onvruchtbaer. Inde fetura ſignificat vaſel. Inde fetuoſus plenus fructu. Uſitatius tamen dicitur fetoſus. De trans iſelam. i. de loco trans iſelã. Joannes venit de intra vrbem. de infra terram. ſed pauci vtuntur his orationibus quãuis in ſacra ſcriptura per licentiam inueniantur. ſed dicemus ioannes venit vltra iſelaꝫ ſicut dicimus ioannes venit foris. ⁊ non de foris. ⁊ intus ⁊ non de intus ſ͂m donatum. ſic nec dicimus ꝓprie de trans iſelam. ⁊ ſic de alijs.

ille ꝑpõnes .i. ſbtus .i. accm̃ .i. iungimus
Jn ſubter vel tus dant quartum dum ſociamus.
ſignificanti ſp. aliquẽ .i. pticipio ſ̃nti motũ
Uerbo ſignanti motũ. vel participanti.
.i. de motu ex̃ locũ
De motu dicis credas tamen exteriori.
ſignifico. ſp. exteriorem .i. loca. i. abltõ
Si nõ deſigno. motum tibi conſtrue ſexto
Eſt exẽplũ vbi illa ꝑpõ in ꝯſtruit̃ cũ abltõ ſp. cãpo
Jn campo curro ſi ſis bene dicis in illo
.i. ex campũ .i. in accõ
Si ſis exterius. in campum ſit tibi curſus

¶ Dicit ꝙ hę prepoſitiones deſeruiunt accuſatiuo caſui. quando ſignificant motum ad locum. ⁊ non ponuntur ſolum cũ verbo ſignificante moueri. ſed etiam mouere. vt ioannes precipitauit petrũ in flumen. De verbis ſignificãtibus moueri vt ioannes venit in domũ. Sed quãdo ponuntur cum verbo ſignificante motum de loco vel quietem in loco ſtant cum ablatiuo caſu. vt Joannes venit de eccleſia. Petrus deſcendit de ſede. Magiſter eſt in ſcholis. Item prepoſitio in poſita cum verbo ſignificante mutationem deſeruit accuſatiuo caſui vt troia eſt verſa in cineres. Jn quando ſignificat idem qꝺ erga etiam cum accuſatiuo conſtruitur. vt tua in me beneuolentia. Conſtruitur etiam bene cum accuſatiuo quãdo nõ ſignificat motuꝫ. vt ioãnes dormit in aurem dextram. Item ſub etiã regit accũm vel ablatiuũ. vt ſub tectũ accũm.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Sub tecto abltm̄. Sic etiā ſubter regit ācuſatiuū vel abltm̄ vt ſubter tectum vel ſubter tecto Sʒ ſubtus potius eſt aduerbiū qḋ nō capitur ꝑpōnaliter. ſic ⁊ intus ē aduerbiū

.i.ſociare non valet illa ps orōnis .i.adiectm̄ ſbſtātio

Jungere non poterit coniunctio mobile fixo

¶ Dicit ꝙ ꝯiūctio non coniūgit inter adiectiuū ⁊ ſbſtantm̄. ſed bene cōiungit inter duo ſubſtātiua vel ꝯiūgit duo ſubſtātiua vni adiectiuo. vel duo adiectiua vni ſubſtātiuo vt ⁊ ioānes ⁊ petrus prudens eſt. De ſcḋo ioānes ē prudens ⁊ ſapiens. Sic dicimus Joannes q̄ꝫuis diues ſit non tn̄ contemnit pauperes. Uñ etiam ḋr ioannes ⁊ hō ⁊ albus ⁊ ibi coniungit orōnes. Jtem homo ⁊ albus ſunt noia. Queritur an non coniungat ibi adiectiuū ⁊ ſubſtantiuum Dicendum ꝙ non quia albus eſt ibi ſubſtantiuū ⁊ capitur ibi materialiter. Non ergo coniunctio coniungit adiectiuū ⁊ ſubſtātiuū quia non dicitur ioannes ⁊ albus currit ⁊c̄.

interrogas .i.dcōnes aſſociare .i.duas

Queris ſi liceat voces coniungere binas

per illas coniūctiones .i.ſine vel aut et

Per vel ſiue per ⁊ ſolam. vel non mediante

pro qū dcōnes eēnt .i.ſub ſignificatione

Cum voces fuerint tales. ꝙ ſignificato

.ſ.dcōnis .ſ.dcōnis ſubintelligis ſignificationem

Unius. alterius comprendis ſignificatum

.i.ꝯgrue loquer .ſ.orōnes

Recte dicetur. homo grāmaticus. ſimileſcꝫ

min⁹ cōi ſociatū .i.coarcere .i.magis cōe

Et parti iunctum debes reſtringere totum

illud tm̄ ſp.magꝭ cōi .i.min⁹ cōe .i.non ſignificat

Jd ſolum preſta. quod pars non denotat illa

.i.poſthoc valet interrogari .i.ſibyꝑi ſp.ꝑ ꝯiūctionē

Jnde poteſt queri. ſi poteſt idem ſibi iungi

ꝑ vel .i.aſſociar .i.nō pōt

Aut ſi iūgatur quod abeſſe nequit. vel adeſſe

¶ Prima queſtio eſt an coniunctio poſſit ſtare inter maius cōmune ⁊ min⁹ ⁊ ḋr ꝙ ſic vt hō ⁊ aial currunt. Altera queſtio tangitur ibi Aut ſi iungar. vtꝝ coniunctio poſſit mediare inter ea quorū vnū non poteſt alij adeſſe. ⁊ dicitur ꝙ ſic vt homo ⁊ aſinus. Et queritur ꝯſequenter an inter dcōnes ſic ſe habentes ꝙ ſignificatum vnius non poteſt abeſſe alteri poſſit copulare coniunctio. et dicitur ꝙ non.

construas .i.ſm̄ ꝓpriā ſuā naturā illud ad uerbiuꝫ .i.ꝯuenientiā ꝑticipationū in aliqua ꝓprietate notare:

Si iungas recte facias q̄ꝫ participare

.i.admiſſo .i.regulariter

Conceſſo. ꝙ tu melior ſis q̄ꝫ plato. recte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

.i.ꝑ certo dicis   ille hō   cōicat   .i.in tali proprietate

Concludes ergo plato participat bonitate.

¶ Dicit ꝙ qn̄ hoc aduerbiū q̄ꝫ capitur proprie.tūc facit participare.i. participationē.⁊ qn̄ recte capitur tunc res excedēs ⁊ exceſſa ſunt ſimilia in qualitate ⁊ ḡ hec non eſt vera.ioannes eſt litterатior q̄ꝫ ideota.eſt aūt bene latia aut congrua.ſꝫ ſi volumus vti logica non eſt vera.Sic hec ioannes melius videt q̄ꝫ cecus falſa eſt.q: cecus non videt.Deus eſt melior diabolo ⁊ ſimiles ꝓpoſitiones.Quandoqꝫ capitur q̄ꝫ impropriiſſime.vt melius eſt furtū q̄ꝫ ſacrilegiū Patet hoc ex expōne.Quando em̄ capitur proprie tunc exponitur per tres expoſitiones.⁊ ſic omnes he prepoſitiones negantur. Qnādo capitur q̄ꝫ improprie ſic exponitur per duas exponentes.Sed impropriiſſime captum exponitur per vnam exponentē ⁊ ſic multe ꝓpōnes cōcedūtur.Sacra ſcriptura bene vtitur q̄ꝫ improprie.Ut in euangelio.Bonū eſt te vnū oculū hn̄tem ⁊ intrare in regnum celorū q̄ꝫ habentem duos oculos mitti in gehennam ignis.ibi q̄ꝫ capitur improprie.quia mitti in gehennā ignis non eſt bonū ergo capitur improprie.Itē q̄ꝫ vult adiungi cōparatiuo vel dictionibus que ponūtur loco comparatiui.de comparatiuo vt ioannes ſcribit melius q̄ꝫ petrus De dictionibꝰ q̄ ponūtur loco ꝯpatiui.vt ego vltra iui q̄ꝫ petrus citra q̄ꝫ petrus. Tercio iūgitur dictōnibus alietatis.vt ioannes aliter loquitur q̄ꝫ petrus.ſecus loquitur q̄ꝫ fecit

.i.de relatiuis logicalibus   datur   norma

Deque relatiuis logice fit regula talis.

ſp.logicalis   .i.in ordine ad correlatm̄ ad ex̄   ſp.relationi

Quando relatio fit extrinſeca.debet eidem.

correlatiui   poſtponi   ſp.dcō   reſpectū   ſpecificat   ſp.relationis

Dictio ſubiungi.quę   rem determinat eius.

ꝑ qn̄   ſp.logicalis   .i.in vna dcōne   .i.exigit   poſtponi

Cunqꝫ   relatio fit intrinſeca.nil   petit addi.

in pl̄i numero   .i.eq̄les   ſp illi   .i.video

Plurali numero.ſimiles ſunt.quos ego cerno.

¶ Dicit ꝙ duplex eſt relatio ſcꝫ extrinſeca ⁊ intrinſeca.extrinſeca vt filius patris filius.Intrinſeca.vt iſti ſunt ſil'es.Extrinſeca relatio eſt quādo relatm̄ et correlatm̄ exprimūtur vt pater filii pater ⁊c̄ Relatio intrinſeca fit per nomē plis numeri.vt ioannes ⁊ petrus ſunt ſil'es.ioannes ⁊ petrus ſunt fratres habet duos ſenſus.vnus eſt Joannes eſt frater petri ⁊ petrus eſt frater ioannis Alius ſenſus eſt frater ⁊ petrus eſt frater.

Finit hic Gloſa ſuper Secūda parte Magiſtri Alexandri per Joannem Synthis collecta ⁊ nunc in optimā formā redacta. Impreſſa.Dauētrię.Anno dn̄i.M.CCCC.XCI. Sexta ſeptembris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

In [illegible]

Otto [illegible]

Grace [illegible]

[illegible] propter [illegible]

Otto [illegible]

[illegible] vini [illegible]

Anno [illegible] [illegible] vini [illegible]

vini [illegible]

[illegible] a q[illegible] [illegible] anno [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Mon[illegible]

[illegible]

Petz [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] maer ic had noch [illegible] [illegible] [illegible] hy had it [illegible]

[illegible] bestelt tho [illegible]

[illegible] met desen [illegible] [illegible] brief [illegible]

[illegible] procurator [illegible] ghi [illegible] [illegible] hy

[illegible] [illegible] af [illegible] [illegible]

[illegible] dat ghi [illegible] daeghe hebbe [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] heb ick bestelt aen de [illegible] tho [illegible]

[illegible] brief af [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] als [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tho [illegible]

[illegible] [illegible] ghi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] noch dat ghi [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105

Rsl Reppi *
2102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 105